Gemeente
Haarlem

Jaarverslag en Jaarrekening 2020

Jaarverslag en jaarrekening

2020

gemeente Haarlem

Uitgave gemeente Haarlem
Juni 2021

Informatie
T 14 023
www.haarlem.nl, ook voor een digitale versie

Stadhuis, Grote Markt 2
Postbus 511
2003 PB Haarlem

Foto's: Marisa Beretta (omslag)

Aanbieding aan gemeenteraad

Het college van burgemeester en wethouders biedt de raad met het Jaarverslag en de Jaarrekening 2020 de jaarstukken van het coalitieprogramma 'Duurzaam Doen' aan.

Het college legt hiermee verantwoording af aan de gemeenteraad over de realisatie van het afgesproken beleid uit de Programmabegroting 2020-2024 en de financiële resultaten over 2020. Met deze aanbiedingsbrief wordt een aantal resultaten over 2020 uitgelicht, waarbij het effect van de coronacrisis en de daaruit voortvloeiende coronamaatregelen in vrijwel het gehele financiële resultaat van 2020 domineert. Zoals gebruikelijk zijn de jaarstukken ook digitaal beschikbaar.

Financiële hoofdlijnen
De gemeente sloot het jaar 2020 af met een positief saldo van € 5 miljoen op een begroting van ruim € 670 miljoen. Het resultaat pakt € 4,5 miljoen gunstiger uit dan bij de Bestuursrapportage 2020 was voorzien. Een onttrekking aan de algemene reserve van € 8 miljoen als opgenomen in de Voortgangsrapportage 2020 blijkt niet nodig te zijn, waardoor het resultaat ruim € 12 miljoen gunstiger is dan verwerkt bij de Decemberrapportage 2020. De belangrijkste reden hiervoor is dat de coronamaatregelen flinke invloed hebben gehad op zowel de inkomsten als de uitgaven van de gemeente. Ook speelt mee dat de vergoedingen vanuit het Rijk ter compensatie van de gemaakte kosten door de coronacrisis, nog niet waren ontvangen en in sommige gevallen zelfs nog niet waren gekwantificeerd. Verder dragen ook een meevaller in het btw compensatiefonds van € 920.000 en een voordeel op de legesinkomsten van € 1,1 miljoen door het afgeven van twee grote vergunningen eind 2020 bij aan het positieve rekeningresultaat. Dit jaar zien we voor het eerst in de jaarrekening ook de doorwerking van de klimaatbegroting terug.

Financiële gevolgen van de coronacrisis
Bij het opstellen van de Programmabegroting 2020 was niet te voorzien dat de wereld in 2020 te maken zou krijgen met een virus met zo'n grote impact op de samenleving. Bij de Voortgangs-, Bestuurs- en Decemberrapportage 2020 zijn de raad voorstellen voorgelegd over hoe om te gaan met de nieuwe werkelijkheid. Er zijn daarbij door de gemeente substantieel middelen uitgetrokken om de gevolgen van de coronacrisis voor ondernemers en instellingen in de basisinfrastructuur op te vangen. Ook zijn de eigen gemeentelijke budgetten waar nodig bijgesteld.

Het totale geraamde effect van de coronacrisis op de gemeentebegroting bedroeg een nadeel van € 3,4 miljoen. Bij deze jaarrekening blijkt dat zich bij meerdere posten mee- en tegenvallers voordoen die corona gerelateerd zijn. Per saldo waren er corona gerelateerde financiële verbeteringen van bijna € 5,5 miljoen en corona gerelateerde financiële verslechteringen van bijna € 2,3 miljoen. Het effect hiervan op de gemeentebudgetten is € 3,2 miljoen (€ 5,5 miljoen -/- € 2,3 miljoen) gunstiger dan was geraamd. Op basis van de realisatiecijfers over 2020 is de conclusie dat de coronacrisis een nadeel voor de algemene middelen betekent van ruim € 0,2 miljoen, dit is inclusief eerste en tweede orde effecten.

Duurzaamheid
Het klimaat verandert snel. Daarom moeten we anders omgaan met verschillende weersomstandigheden, de manier waarop we onze huizen verwarmen en hoe we ons geld

verdienen. Het stadsbestuur van Haarlem heeft de klimaatcrisis uitgeroepen. Er is afgesproken dat duurzaamheid de hoogste prioriteit heeft in de stad. Ook in 2020 zijn daarom serieuze stappen gezet voor verduurzaming en klimaatadaptatie. Met de nota's betaalbaarheid, warmtebronnen en governance heeft de raad in 2020 de basis voor duurzame warmte in Haarlem gelegd. In het actieplan Schone Energie is voor het eerst inzichtelijk gemaakt wat er nodig is om zoveel mogelijk elektriciteit (750 TJ in 2030) lokaal duurzaam op te wekken. Voor het Warmtenet in Meerwijk zijn grote stappen gezet richting de oprichting van een eerste Haarlems Warmte Netwerkbedrijf. Al deze ambities en plannen zijn meegenomen in de concept Regionale Energiestrategie (RES) waarmee onze regio bijdraagt aan de landelijke klimaat doelen. Bewoners konden aanspraak maken op gratis advies over verduurzaming en een bespaarbon voor energiebesparende producten.
Ook in 2020 is intensief gewerkt aan de bewustwording van de noodzaak van duurzaamheid bij Haarlemmers. Er is vanwege de coronacrisis vooral digitaal gecommuniceerd, bijvoorbeeld via de campagnes 'Haarlem wordt steeds gasvrijer' en 'Haarlem doet duurzaam'. Daarnaast inventariseert de gemeente bij verbonden partijen wat zij aan duurzaamheid doen om een zo groot mogelijke positieve impact te kunnen maken.

Haarlem wil in 2050 conform de landelijke doelstellingen klimaatbestendig zijn. In 2020 zijn er stappen gezet om in toekomstig beleid zoals de Omgevingsvisie, klimaatbestendigheid een stevige plek te geven. Ook zijn er fysieke projecten uitgevoerd om de stad voor te bereiden op de klimaatverandering, zoals de aanleg van het Jamaicaplantsoen als eerste stap naar een wijk waar het regenwater apart wordt opgevangen en hergebruikt.
Er is een toename van groen en bomen in de openbare ruimte. Er zijn verschillende Steenbreekacties en andere vergroeningsinitiatieven gerealiseerd, waaronder de aanleg van geveltuinen, vergroenen van particuliere daken en het adopteren van boomspiegels. In projecten is in 2020 onderzocht of er extra bomen kunnen worden geplant en met het project Vergroten bomenbestand zijn in een aantal versteende wijken 83 extra bomen geplant

Groei van Haarlem
De gemeente wil in de periode tot en met 2025 10.000 extra woningen realiseren en die groei evenwichtig laten zijn. In 2020 zijn parallel aan de ontwikkeling van de Omgevingsvisie voorbereidingen getroffen om te komen tot een stedelijke strategie die de ontwikkelingen op verschillende plekken in de stad op elkaar afstemt. Daarnaast is gewerkt aan een drietal aanvragen voor Impulsgelden van het ministerie van BZK, wat een bijdrage van € 7,6 miljoen voor de zone Europaweg heeft opgeleverd. De aanvraag voor de ontwikkelzone Zuid-West is in het najaar (opnieuw) ingediend, inmiddels zijn deze aanvragen toegekend voor € 8,2 miljoen.
Tenslotte is de nota Kostenverhaal Bovenwijkse Voorzieningen voorbereid die het mogelijk maakt dat ontwikkelaars (naar rato) meebetalen aan infrastructurele maatregelen die noodzakelijk zijn om de groei van Haarlem op te vangen. In 2020 zijn voor alle ontwikkelzones de visies vastgesteld en is het versnellingsplan woningbouw (2020/485204) vastgesteld. De positie van de corporaties bij de ontwikkelzones is versterkt in lijn met de nota Kaders en instrumenten sociale huur en middensegment en de gemaakte prestatieafspraken. Ter verbetering en versnelling van het planproces is gewerkt met stadstafels. In 2020 zijn 765 woningen toegevoegd aan de woningvoorraad. Het aantal inwoners van Haarlem is in 2020 licht gedaald van 162.891 naar 162.526. Omdat de verwachting is dat Haarlem de komende jaren groeit is het belangrijk dat de Waarderpolder dat ook duurzaam doet. De afspraken in het alweer vierde convenant Waarderpolder richten zich daarom op intensiveren, verduurzamen en innoveren. De komende vier jaar ligt de focus op het creëren van meer werkgelegenheid, duurzaamheid als normaal onderdeel van bedrijfsvoering en de Waarderpolder als proeftuin voor innovatie.

Economie en cultuur
De uitbraak van de coronacrisis heeft grote gevolgen gehad voor de economische activiteiten in de stad in 2020. Het aantal banen in Haarlem is licht gedaald. Om de gevolgen van de coronacrisis te beperken zijn diverse noodmaatregelen getroffen, zoals de uitvoering van de Tozo regeling en het treffen van regelingen en kortingen op het gebied van precario en ondernemersbelastingen. Hoge prioriteit is gegeven aan het zoveel mogelijk hulp bieden aan ondernemers, onder andere door het instellen van een telefonisch ondernemersspreekuur en het verruimen van de terrassen. Met de corona impact monitor meet de gemeente hoe de stad er gedurende de pandemie voor staat zodat ingegrepen en geholpen kan worden waar nodig. Het versneld ingevoerde actieplan detailhandel horeca moet winkelgebieden overal in de stad helpen om zich zo goed mogelijk uit de crisis te ontwikkelen. In 2020 is de Economische visie Haarlem vastgesteld. Deze visie vormt het kompas voor het duurzame herstel en behoud van de Haarlemse economie met de nadruk op duurzame banengroei en innovatie.

Bij cultuur ging in 2020 alle aandacht uit naar het beperken van de gevolgen van de coronacrisis, goed contact onderhouden met partners in de stad over actuele ontwikkelingen en tegelijkertijd vasthouden aan de lange termijn doelstellingen. Het beschikbaar stellen van gemeentelijke middelen en het instellen van een noodfonds hebben gezorgd voor het behoud van culturele infrastructuur van Haarlem. De gemeenteraad heeft in het najaar besloten het krediet voor de verbouwing van de bibliotheek vrij te geven, waarbij gekozen is voor verduurzaming van de centrumbibliotheek en vernieuwing van de dienstverlening in de wijkfilialen.

Sociale stad
De coronacrisis heeft uiteraard grote impact gehad binnen het sociaal domein, wat ook te zien was bij de zorgvraag en het zorggebruik op de verschillende producten. Ook was er een lagere instroom in de BUIG[1] waar de Tozo-regeling (Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers) als 'voorliggende voorziening' van grote invloed was. Een ander gevolg is dat de arbeidsmarkt in korte tijd sterk is veranderd en er een groot verlies van werkgelegenheid heeft plaatsgevonden. Haarlem heeft als centrumgemeente het voortouw genomen om met regiogemeenten, UWV, werkgevers, werknemers en onderwijs te werken aan een plan voor het herstel van de arbeidsmarkt. De uitvoering van de Tozo heeft een grote inspanning gevergd van de gemeentelijke organisatie. Door de coronamaatregelen worden bestaande locaties voor nachtopvang sinds maart ingezet als 24-uurslocaties. Ook zijn in 2020 twee nieuwe tijdelijke maatschappelijke opvanglocaties gerealiseerd, in de Beijneshal en op het passagiersschip MS Aurora.

Ondanks de beperkende maatregelen wisten gemeente en Haarlemmers elkaar te vinden via het programma Nieuwe Democratie. De gedrevenheid om samen de stad te verbeteren is groot. Zo grepen verschillende inwoners van Schalkwijk hun kans om de buurt te verbeteren met het project Schalkwijk aan Zet. Haarlemmers met een goed idee wisten dat ook online over te brengen via het digitale initiatievencafé en in Haarlem Zuidwest werd een eerste gelote wijkraad gevormd. De wijkraden verdiepten zich in de verschillende rollen die zij innemen tegenover hun wijkbewoners en de gemeente. En wijkraad Bosch & Vaart sloot het eerste wijkcontract af met de gemeente.
De weg naar een optimale dienstverlening voor de gemeente Haarlem kende in 2020 het startmoment met het vaststellen van de Dienstverleningsvisie.

Kostenbeheersing in het sociaal domein is nog urgenter geworden. Hoewel de raad de budgetten voor jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning heeft verhoogd, bleef in 2020 de vraag naar

[1] Gemeenten ontvangen van het Rijk een gebundelde uitkering (BUIG) voor het bekostigen van de uitkeringen in het kader van de Participatiewet.

ondersteuning toenemen en houdt deze geen gelijke tred met de rijksbijdrage. Er is dan ook een pakket aan maatregelen ingevoerd, waaronder het instellen van budgetplafonds jeugdhulp per 1 juli 2020. Om de financiële tekorten op de maatwerkvoorzieningen Jeugd en Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) beter te beheersen, zijn daarnaast grote stappen gezet om de sturing en monitoring verder te verbeteren.

Hoewel de coronamaatregelen het lastig maakten, hebben kinderen in verschillende stadsdelen kennis gemaakt met allerlei sporten. De toegankelijkheid en zichtbaarheid van alle sport- en beweegactiviteiten is vergroot door de doorontwikkeling van de JeugdSportPas tot het platform sportindewijk.nl. Met ondersteuning van buurtsportcoaches en het Lokaal Sportakkoord was een aantal verenigingen zelfs tijdens de coronacrisis in staat om nieuwe activiteiten voor (kwetsbare) doelgroepen te starten.
Haarlemmers zijn tevreden over de binnen- en buitensportaccommodaties, zo blijkt uit de in 2020 vastgestelde Agenda voor de Sport. Verschillende sportaccommodaties zijn duurzamer geworden door bijvoorbeeld het aanbrengen van ledverlichting. Voor de bouw van de sporthal Sportweg zijn alle vergunningen binnen en de bouw is gestart.

Ontwikkeling schuld
Met een netto schuldquote van 75% bevindt Haarlem zich in 2020 in het groene vlak. Dit is een verbetering ten opzichte van de begroting 2020 (oranje). Het is het gevolg van zowel een lagere netto schuld op de balansposten van € 51 miljoen als van € 43 miljoen hogere baten dan verwacht.

Belastingen en woonlasten
Voor 2020 is voor belastingen een inflatie aangehouden van 1,4 %. Omdat de WOZ-waarden in Haarlem sterker stegen dan het landelijk gemiddelde, ontstond een financieel nadeel van meer dan € 1 miljoen in het gemeentefonds. Daarom is bij de Kadernota 2019 besloten om € 1 miljoen van dat nadeel te compenseren via verhoging van de OZB-tarieven voor woningen. Dit betekent een stijging van het tarief met 6% inclusief correctie voor inflatie.
In 2020 zijn de woonlasten van de grote gemeenten gemiddeld met 4,3% tot € 734 per woonruimte gestegen. De woonlasten in Haarlem stegen in 2020 met 1,8% naar € 847. De woonlasten in Haarlem zijn 15% hoger dan het landelijk gemiddelde van de grote steden. Van de 40 grote gemeenten is Haarlem gedaald van plaats vier naar plaats zes van duurste gemeenten.

Raadsbehandeling Jaarverslag en Jaarrekening 2020
Tot en met 4 mei 12.00 uur kunnen gemeenteraadsleden technische vragen over de jaarstukken stellen. De ambtelijke antwoorden hierop zijn vrijdag 14 mei beschikbaar. Donderdag 10 juni staan de jaarstukken geagendeerd in de commissie Bestuur. Donderdag 24 juni vindt de raadsbehandeling en vaststelling plaats.

Het college van burgemeester & wethouders,
30 maart 2021

Inhoudsopgave

Aanbieding aan gemeenteraad 2
Inhoudsopgave 7
Leeswijzer 9

1 Algemeen 10
1.1 Beleidsmatige resultaten op hoofdlijnen 11
1.2 Financiële resultaten op hoofdlijnen 14
1.3 Gevolgen van de coronacrisis 26
1.4 Algemene dekkingsmiddelen 34
1.5 Taakstellingen 35
1.6 Investeringen 36
1.7 Onderzoeken vanuit verordening artikel 213a 37
1.8 Interbestuurlijk toezicht 37

2 Programmaverantwoording 40
2.1 Cluster Sociaal 41
Programma 1 Maatschappelijke participatie 48
Programma 2 Ondersteuning en zorg 66
Programma 3 Werk, inkomen en schulden 80
2.2 Cluster Fysiek 93
Programma 4 Duurzame stedelijke vernieuwing 100
Programma 5 Beheer en onderhoud 112
2.3 Cluster Burger en bestuur 121
Programma 6 Burger, bestuur en veiligheid 125
Programma 7 Algemene dekkingsmiddelen 134
2.4 Duurzaamheid 140
2.5 Gebiedsgerichte vertaling 141

3 Paragrafen 142
3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 143
3.2 Lokale heffingen 154
3.3 Onderhoud kapitaalgoederen 169
3.4 Financiering 176
3.5 Bedrijfsvoering 182

3.6 Verbonden partijen en subsidies ... 187
3.7 Grondbeleid ... 215

4 Jaarrekening ... 223
4.1 Balans ... 224
4.2 Overzicht baten en lasten ... 226
4.3 Toelichting op de jaarrekening ... 230
4.4 Incidentele baten en lasten ... 253
4.5 Reserves en voorzieningen ... 257
4.6 Kadernota rechtmatigheid ... 263
4.7 Single informatie/single audit ... 268
4.8 Taakvelden ... 276
4.9 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant ... 277

5 Besluit ... 278
5.1 Besluit ... 279

6 Bijlagen ... 280
6.1 Kerngegevens ... 281
6.2 Benchmarkindicatoren BZK ... 284
6.3 Samenstelling bestuur ... 298
6.4 Overzicht personeel ... 300
6.5 Analyse en toelichting per beleidsveld ... 302
6.6 Investeringskredieten ... 322
6.7 Overzicht verworven subsidies ... 327
6.8 Overzicht WOB verzoeken en ingediende bezwaren ... 328
6.9 Productenrealisatie ... 331
6.10 Financiële risico's > € 50.000 ... 350
6.11 Lijst van aan- en verkopen gemeente ... 351

Leeswijzer

Het jaarverslag en de jaarrekening volgen de opzet van de programmabegroting van het jaar waar deze betrekking op hebben. Het Jaarverslag en Jaarrekening 2020 ziet er anders uit dan voorgaande jaren. De uitkomsten van de raadsconferentie 'de begroting ont(k)leed' (2019/204237) zijn vanaf de Programmabegroting 2020 verwerkt en dus ook in deze jaarstukken. De uitkomsten van de werkconferentie over indicatoren (2020/1186527) worden opgenomen in de Programmabegroting 2022 en zijn dus nog niet meegenomen.

Het Jaarverslag en Jaarrekening 2020 is als volgt opgebouwd.

In deel 1 wordt ingegaan op het resultaat op hoofdlijnen.

Deel 2 is de programmaverantwoording. Dit is onderverdeeld in drie clusters: Sociaal, Fysiek en Burger en bestuur. In de overkoepelende teksten wordt het hoofdresultaat van het cluster beschreven. In de onderliggende zeven programma's wordt daar dieper op ingegaan.

In deel 3 zijn de wettelijk voorgeschreven paragrafen opgenomen. Dit geeft een dwarsdoorsnede van de jaarrekening vanuit een bepaald perspectief, zoals risico's, financiering, kapitaalgoederen, bedrijfsvoering en grondbeleid.

Deel 4 bevat de jaarrekening, balans en toelichting hierop.

Deel 5 bevat het besluit tot vaststellen van het Jaarverslag en Jaarrekening 2020.

Deel 6 bevat de bijlagen. Deze zijn alleen digitaal te raadplegen. De bijlagen bestaan onder andere uit kerngegevens, samenstelling bestuur en personele informatie.

Alle in de financiële tabellen vermelden bedragen zijn maal € 1.000, tenzij anders vermeld.

Naast de papieren versie is er een digitale versie (pdf) van het Jaarverslag en Jaarrekening 2020 beschikbaar op de website. De begrippenlijst en afkortingenlijst is opgenomen in een online Lexicon.

DEEL 1 ALGEMEEN

1.1 Beleidsmatige resultaten op hoofdlijnen

1.1.1 Inleiding

De gemeenteraad heeft zeven programma's (resultaatgebieden) vastgesteld om op hoofdlijnen te sturen, kaders te stellen en verantwoording af te leggen. Bij elk programma staat aangegeven welk maatschappelijk effect wordt nagestreefd met het programma. De programma's zijn onderverdeeld in meerdere beleidsvelden, waarbinnen de doelstellingen en prestaties zijn benoemd. Jaarverslag en Jaarrekening 2020 is een verantwoording wat de gemeente gerealiseerd heeft van wat zij in de Programmabegroting 2020 heeft aangekondigd. De begroting is opgesteld vanuit het coalitieprogramma Duurzaam Doen! 2018-2022. Dit coalitieprogramma vormde dus de basis voor de prestaties en doelstellingen die in dit jaarverslag worden verantwoord.

Belangrijke onderdelen per programma zijn:

1. In de inleidende tekst wordt de programmadoelstelling (missie) benoemd en aangegeven in hoeverre de programmadoelstelling is bereikt. Daarbij wordt ook aandacht besteed aan de samenhang tussen de programmadoelstelling, de bereikte doelen en de verrichte prestaties.
2. Een systematische verantwoording over de drie zogenaamde W-vragen:
   - Wat hebben we bereikt in 2020 (doelen)?
   - Wat hebben we gedaan in 2020 (prestaties)?
   - Wat heeft het gekost in 2020?

   De beantwoording van de eerste twee W-vragen wordt vormgegeven via vier in plaats van drie categorieën. De aan deze categorieën gekoppelde kleuren hebben de volgende betekenis:

: doel of prestatie is volledig gerealiseerd;

: doel of prestatie is grotendeels gerealiseerd. Het kan ook zijn dat een doel of prestatie volledig is gerealiseerd, maar dat het meer heeft gekost, het niet binnen de tijd is gebeurd of dat gerelateerde doelen of prestaties niet zijn gerealiseerd, waardoor volledige realisatie te stellig is;

: doel of prestatie is gedeeltelijk gerealiseerd;

: doel of prestatie is niet gerealiseerd.

Externe factoren

Door externe effecten hebben we als gemeente niet altijd de volledige invloed of de beoogde maatschappelijke effecten worden behaald. De maatschappelijke effecten worden vaak mede beïnvloed door verschillende andere factoren, zowel in positieve als in negatieve zin. Regionale, landelijke en zelfs mondiale ontwikkelingen, die buiten de invloed van de gemeente liggen, spelen daarbij een rol. Het is lastig aan te geven hoe groot de invloed van die maatschappelijke ontwikkelingen is. Als externe factoren van invloed zijn geweest op het bereiken van de beoogde maatschappelijke effecten, wordt dat in de programmateksten vermeld.

Invloed coronacrisis

De coronacrisis en de maatregelen die genomen worden om het virus in te dammen zorgen voor een complexe situatie. De coronacrisis heeft economische, sociaal-maatschappelijke en financiële impact op gemeenten. Ook op de effect- en prestatie-indicatoren in dit jaarverslag zal mogelijk de coronacrisis een rol hebben gespeeld. Wanneer er een vermoedelijk effect is van de coronacrisis wordt hier melding van worden gedaan. De gemeente Haarlem houdt in een separaat stuk de impact van de coronacrisis op de Haarlemse samenleving bij (Corona Impact Monitor).

Samen met de stad
Veel van de prestaties die bijdragen aan de beleidsdoelen van de gemeente Haarlem worden niet door de gemeente zelf verricht, maar door partners in de stad, zoals woningcorporaties en gesubsidieerde instellingen. De gemeente heeft in dat geval meer een regisserende taak en voorwaardenstellende rol en levert de prestaties niet zelf. Als de gemeente samenwerkt met partners in de stad voor het bereiken van doelen en prestaties, wordt dat in de programmateksten vermeld, zoals in de overzichten van verbonden partijen en gesubsidieerde instellingen.

Indicatoren
Er wordt systematisch verantwoording afgelegd over de effect- en prestatie-indicatoren (inclusief streefwaarden) die waren opgenomen in de Programmabegroting 2020. Het streven is om indicatoren zo veel mogelijk te voorzien van de meest recente realisatiewaarden. In een aantal gevallen is dit niet haalbaar, omdat realisatiecijfers (voor 2020) bij het opstellen van het jaarverslag nog niet beschikbaar zijn. Dit is vooral van toepassing op indicatoren waarbij gebruik gemaakt wordt van een externe, niet gemeentelijke, bron. Een aantal van deze indicatoren is bijvoorbeeld afkomstig van partners van de gemeente. De gemeente werkt immers steeds meer samen met externe partners. Zij hebben vaak een eigen informatie- en verantwoordingscyclus waarbij de onderbouwing met indicatoren een afwijkende planning heeft. Dit jaar heeft de coronacrisis er ook voor gezorgd dat sommige realisaties pas later dit jaar opgeleverd kunnen worden.
Voor andere indicatoren geldt dat waarden afkomstig zijn uit een ‘landelijk’ onderzoek, registratie of statistiek waarbij bij het opstellen van het jaarverslag (nog) geen cijfer voor 2020 is gepubliceerd. Dit geldt met name ook voor de 34 vanuit de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten) verplichte indicatoren. Deze worden vanaf 2017 opgenomen in de programma's daar waar zij het meest aansluiten bij de Haarlemse doelen en prestaties. Aan de markering 'BZK' (naar het ministerie dat de set BBV indicatoren heeft opgesteld) is te herkennen dat het een verplichte indicator is van het ministerie. Naast de originele bron waar het cijfer uit voortkomt, is een digitale link opgenomen naar het platform 'waar staat je gemeente' van de VNG. Hier zijn alle landelijk verplichte indicatoren te raadplegen. Via het dashboard BBV en de onderliggende database kunnen online allerlei vergelijkingen worden gemaakt met andere gemeenten of landelijke cijfers. De belangrijkste vergelijkingen zijn daarnaast ook opgenomen in bijlage 6.2 Benchmarkindicatoren BZK. Voor vijf verplichte indicatoren geldt dat ze niet vergeleken kunnen worden met andere gemeenten omdat deze gegevens uit eigenlijk gemeentelijke registraties afkomstig zijn en niet op het dashboard worden gepubliceerd. Daarom hebben deze indicatoren geen link.
De BZK indicatoren worden met regelmaat geactualiseerd, aangevuld, aangepast of met terugwerkende kracht gecorrigeerd. Het is dus mogelijk dat deze indicatoren in dit jaarverslag afwijken van de actuele situatie op het dashboard. In dit jaarverslag zijn de indicatoren opgenomen, zoals deze op 25 mei 2021 op het dashboard zijn gepubliceerd. In dit jaarverslag zijn alleen jaarcijfers opgenomen, terwijl op het dashboard soms ook halfjaarcijfers worden gepubliceerd. Doordat in het jaarverslag links worden opgenomen naar waarstaatjegemeente.nl kan ook na publicatie van het definitieve jaarverslag langs deze weg altijd de meest recente, beschikbare cijfers worden opgezocht.

Derde W-vraag over kosten
Bij de beantwoording van de derde W-vraag (Wat heeft het gekost?) worden de financiële afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de werkelijke uitkomsten geanalyseerd. Omdat de totale omvang van de gemeentebegroting ruim € 500 miljoen bedraagt, is afgesproken in de Financiële verordening 212 (2016/593253) dat alleen afwijkingen van meer dan € 100.000 op beleidsvelden kort worden toegelicht. Per programma worden de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves vermeld.

Naast de aan de raad aangeboden papieren versie van het jaarverslag en de jaarrekening is deze als

pdf-bestand ook beschikbaar via de website van de gemeente. Vanuit de pdf kan via een link de achterliggende informatie (beleidsnota's, visie documenten, websites, etc.) worden geraadpleegd.

1.1.2 Realisatie doelen en prestaties

In de Programmabegroting 2020-2024 zijn 44 doelen geformuleerd en 65 prestaties om deze doelen te bereiken. Onderstaande grafiek geeft een overzicht van de realisatie van alle doelen en prestaties van de gemeente.

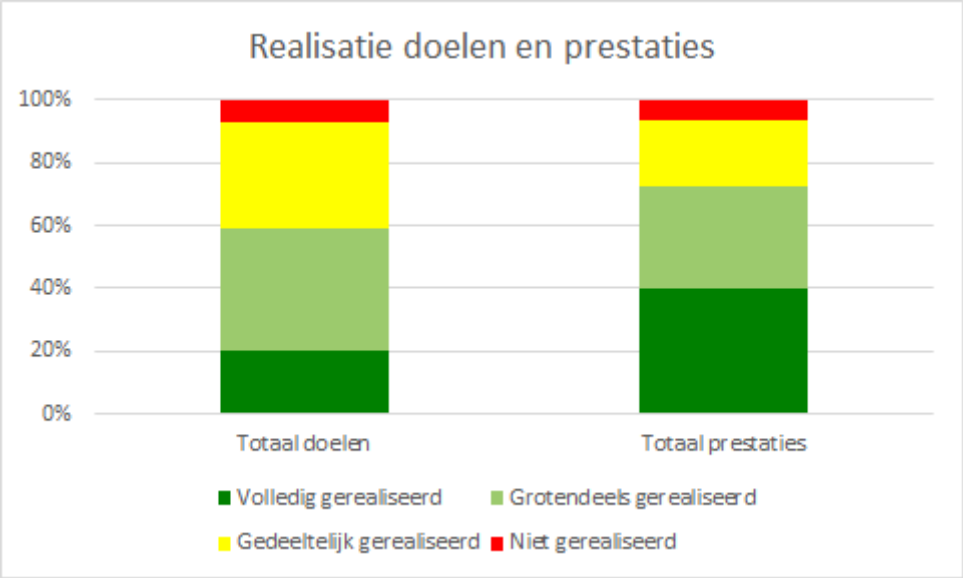

Onderstaande twee grafieken geven een beeld van de realisatie van doelen per programma en de prestaties per programma. In deel 2 vindt u per programma een gedetailleerde uitleg per doel en per prestatie terug.

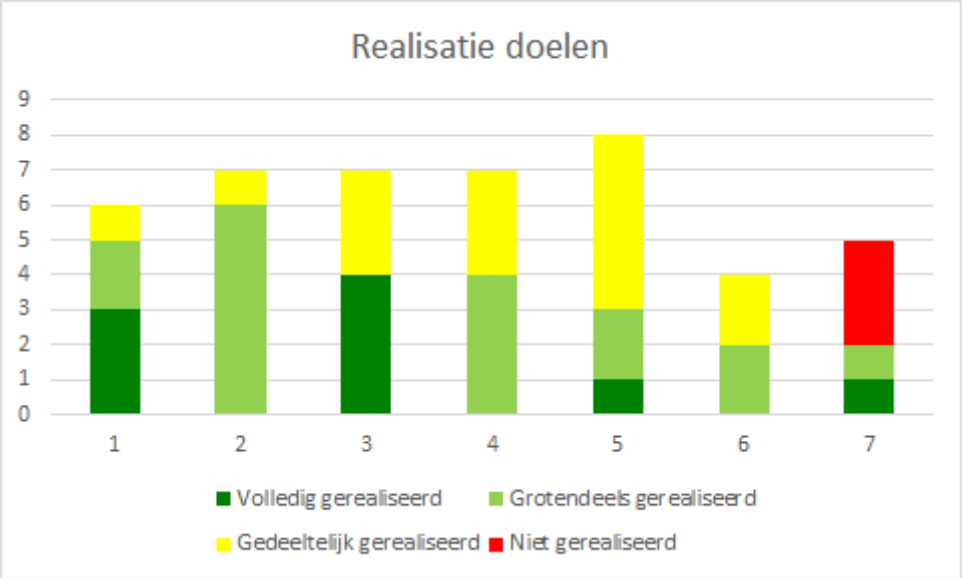

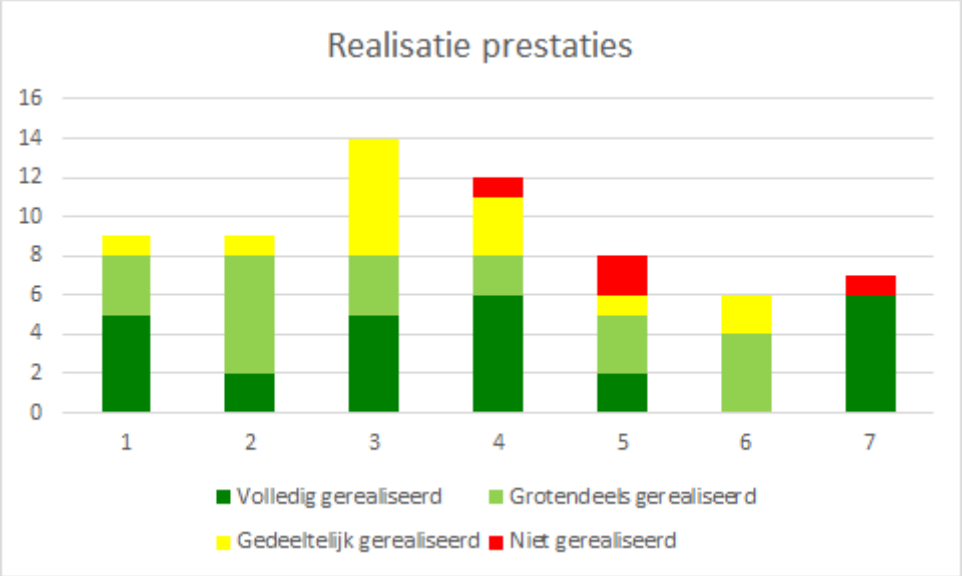

1.2 Financiële resultaten op hoofdlijnen

Algemeen

In dit hoofdstuk staan de uitkomsten van de jaarrekening op hoofdlijnen. Het hoofdstuk gaat in op de belangrijkste afwijkingen op de Programmabegroting 2020-2024. Ook staat in dit hoofdstuk een toelichting op de ontwikkeling van de algemene reserves. Een uitgebreide opsomming van afwijkingen van de vastgestelde begroting staat vermeld bij de verantwoording van de programma's bij het onderdeel 'Wat heeft het gekost?' en bij de Analyse en toelichting per beleidsveld in bijlage 6.5. Het budgetbeheer en de rechtmatigheid van de bestede middelen wordt uitgelegd in paragraaf 4.6 Kadernota rechtmatigheid.

Analyse uitkomsten jaarrekening

Gedurende het begrotingsjaar 2020 is de begroting bijgesteld. De opbouw van het begrotingssaldo kan als volgt worden samengevat:

Opbouw begrotingssaldo 2020		
Programmabegroting 2020 (uitkomst meerjarenraming)	**4.390**	**n**
Aanvullende voorstellen Programmabegroting 2020-2024	230	n
Bestuursrapportage 2019 (structurele doorwerking)	1.899	n
Invulling taakstelling	-5.211	v
Onttrekking reserve Sociaal Domein	-1.308	v
Programmabegroting 2020 inclusief aanvullende voorstellen	**0**	**v**
Financiële voortgangsrapportage 2020	8.441	n
Budget Noodfonds	3.500	n
Steunmaatregelen	350	n
Raming compensatie corona Rijk 1e tranche	-4.000	v
Begrotingsuitkomst na Voortgangsrapportage 2020	**8.291**	**n**
Mutaties Bestuursrapportage 2020	-550	v
Onttrekking aan algemene reserve (conform Kaderbrief 2021)	-8.000	v
Begrotingsuitkomst na Bestuursrapportage 2020	**-260**	**v**
Mutaties Decemberrapportage 2020	-339	v
Begrotingsuitkomst na Decemberrapportage 2020	**-599**	**v**

Bij de vaststelling van de Begroting 2020 heeft het college een sluitende begroting aangeboden. Na de verwerking van de Financiële voortgangsrapportage 2020 was sprake van een negatief saldo van € 8,3 miljoen. Het resultaat van de Bestuursrapportage 2020 was € 0,5 miljoen nadelig, in combinatie met de bij de kaderbrief afgesproken onttrekking aan de algemene reserve van € 8 miljoen leidde dit tot een wijziging in het begrotingssaldo naar € 0,3 voordelig. Door de uitkomst van de Decemberrapportage 2020 is de begrotingsuitkomst € 0,6 voordelig.

Nr.	Programma (inclusief reserves)	Saldo begroting 2020 na wijz.	Saldo rekening 2020	Saldo begroting vs rekening 2020
1	Maatschappelijke participatie	63.224	60.464	-2.760
2	Ondersteuning en Zorg	141.760	139.173	-2.587
3	Werk, Inkomen en Schulden	34.790	30.637	-4.152
4	Duurz. Stedelijke Vernieuwing	41.697	40.927	-770
5	Beheer en Onderhoud	31.950	31.708	-242
6	Burger, Bestuur en Veiligheid	33.023	31.319	-1.705
7	Alg. Dekkingsmiddelen&Overhead	-347.044	-340.139	6.905
	Totaal	**-599**	**-5.911**	**-5.312**

Belangrijke financiële afwijkingen

Het volgende overzicht laat de belangrijkste financiële afwijkingen zien van de Jaarrekening 2020 ten opzichte van de bijgestelde begroting 2020. Indien een afwijking in lasten gecorrigeerd wordt door een evenredige afwijking in de baten, dan zijn die afwijkingen buiten beschouwing gelaten (budgettair-neutraal). De genoemde afwijkingen zijn divers van aard. De afwijkingen groter dan € 250.000 worden hieronder toegelicht. De verklaring voor de overige afwijkingen zijn te vinden in bijlage 6.5 Analyse en toelichting per beleidsveld.

Analyse definitieve begroting - rekening			
Begrotingssaldo na wijzigingen 2020		-599	v
Afwijkingen realisatie 2020			
Algemene dekkingsmiddelen	Als gevolg van een positief rekening resultaat 2020 is de geraamde onttrekking van de algemene reserve om het verwachte te kort te dekken niet noodzakelijk.	8.000	n
Onderwijs en sport	Voordeel door afgehandelde oudere subsidies die hebben geleid tot een terugvordering op het Peuterspeelzaalbudget. Daarnaast is een deel van de uitgaven verantwoord op het budget van de rijksvergoeding voor onderwijsachterstandenbeleid.	-261	v
Voorzieningen volwassenen	Voordeel ontstaat door een daling van de vraag op verschillende producten binnen de Wmo. In de tweede helft van 2020 zijn de lasten voor de woonvoorzieningen € 394.000 lager dan begroot, mogelijk als gevolg van uitstel van zorg door de coronacrisis. Ook het collectief vervoer heeft lagere lasten, doordat de vraag naar ritten afgenomen als gevolg van de coronacrisis (€ 252.000). Bij Dagopvang was er al rekening gehouden met een daling van het aantal cliënten, maar door o.a. scherpere sturing op de toegang en coronacrisis is de daling van het aantal gefactureerde cliënten hoger dan verwacht. Het totale voordeel op begeleiding is € 559.000. Door een uitspraak van de curator in het faillissement van het Hulpmiddelencentrum kunnen de kosten aangeschafte hulpmiddelen verrekend worden met de huur. Samen met de verkoop van hulpmiddelen aan overige partijen levert dit een voordeel op van € 304.000.	-1.509	v
Voorzieningen volwassenen	Op Beschermd Wonen vallen de lasten van Continuiteitsbrijdragen lager uit en op basis van de productieverantwoordingen.	-323	v
Opvang, wonen en herstel	Voordeel ontstaat door terugvordering van subsidies uit 2019.	-283	v
Werk	Btw op re-integratiekosten komt volledig in aanmerking voor compensatie bij het Btw-compensatiefonds. Dit voordeel betreft de extra Btw-compensatie over de jaren 2015 t/m 2019.	-920	v
Inkomen	De verwachte stijging in het aantal bijstandsgerechtigden heeft zich in 2020 niet voorgedaan door de verlenging van de Tozo en andere rijksmaatregelen. Daarnaast valt de rijksvergoeding voor de uitvoerkosten Tozo hoger uit dan geraamd doordat het aantal besluiten op aanvragen Tozo uiteindelijk hoger is uitgevallen dan van te voren was ingeschat (voordeel € 1,6 miljoen). Het resterende voordeel (€ 560.000) betreft een voordeel op de BUIG als gevolg van aanpassingen die het Rijk heeft gemaakt in de hoogte van het macrobudget.	-2.189	v
Duurzame stedelijke ontwikkeling	Doordat de afdeling Omgevingsbeleid vacatures niet heeft ingevuld zijn de totale loonkosten lager. Dit leidt tot lagere doorbelastingen aan de producten Ruimtelijke ontwikkeling, Omgevingskwaliteit en Erfgoed.	-460	v
Openbare ruimte en mobiliteit	Van de projecten voor groot onderhoud van wegen, straten, bruggen, etc. wordt jaarlijks een inschatting gemaakt wel deel ten laste komt van de exploitatie en welk deel als investering moet worden aangemerkt. In 2020 bleek dat het aantal projecten dat ten laste van de exploitatie komt lager dan verwacht waardoor een voordeel ontstaat.	-854	v
Openbare ruimte en mobiliteit	In het kader van de Structuurvisie Openbare Ruimte (SOR) zijn minder maatregelen uitgevoerd dan was geprogrammeerd, omdat concretisering van maatregelen meer tijd kost dan verwacht. Daarnaast vragen sommige maatregelen om een nieuwe uitwerking die wel tot het gewenste effect leidt en is door coronacrisis het samenwerken minder effectief dan voorheen.	-273	v
Openbare ruimte en mobiliteit	Bij de bestuursrapportage is een revolverend energiefonds ingesteld (project LED-verlichting). Ondanks de storting in het fonds is er een voordeel op uitgaven elektra.	-363	v

Analyse definitieve begroting - rekening			
Parkeren	De realisatie van de Raaks fietsparkeergarage heeft vertraging opgelopen. Voor 2020 waren al wel kosten geraamd voor de exploitatie van de parkeergarage. Omdat de parkeergarage nog niet open is ontstaat een voordeel. Samen met de uitkering voor brandschade in deze garage levert dat een voordeel van € 469.000 op.	-469	v
Parkeren	Als gevolg van de coronacrisis zijn de baten voor parkeren en parkeerboetes naar beneden aangepast. Eind 2020 bleek de daling minder dan verwacht, samen met de lagere kosten levert dit een voordeel van €461.000 op.	-461	v
Overige beheertaken	Niet alle onderhoudskosten kunnen worden onttrokken aan de reserve. De kosten van extra maatregelen vanuit huurderswensen wordt verrekend in de huur of servicekosten.	323	n
Overige beheertaken	Vanwege latere oplevering zijn de huurbaten vanuit Kruisweg 18-20 en het Dolhuys lager dan begroot (samen € 103.000). Daarnaast is sprake van diverse kleine verschillen ten opzichte van de begrote huurbaten.	316	n
Dienstverlening	Compensatie zwembaden en ijsbaan door aanvullende kwijtschelding van de huur 2020.	463	n
Dienstverlening	Voordeel inzake legesinkomsten. Als gevolg van de coronacrisis zijn de baten van leges inzake burgeraangelegenheden bijgesteld. Aan het einde van het jaar blijkt deze bijstelling te groot te zijn geweest en ontstaat een voordeel van € 288.000. In 2020 is een lichte daling te zien ten opzichte van 2019 in de uitgegeven reisdocumenten, rijbewijzen en huwelijksaktes. Het aantal aanvragen inzake naturalisatie en het aantal parkeervergunningen is gestegen in 2020.	-288	v
Gemeentelijk bestuur	Door een verdere verlaging van de rekenrente moet meer vermogen worden aangehouden in de voorziening wethouderspensioenen. Samen met de wachtgeldverplichting waarvoor extra middelen aan de voorziening zijn toegevoegd leidt dit tot een nadeel van € 683.000.	683	n
Openbare orde en veiligheid	Naast de reeds positief bijgestelde verwachting voor vergunningsinkomsten is het resultaat eind 2020 gunstig beïnvloed door het afgegeven van twee vergunningen voor grote projecten. Dit resulteert in een voordeel van € 1,1 miljoen.	-1.127	v
Lokale belastingen	Als gevolg van de coronacrisis is rekening gehouden met een hoger bedrag aan kwijtscheldingen. In 2020 zijn de uitgaven vrijwel gelijk aan die van 2019 waardoor een voordeel ontstaat.	-311	v
Algemene dekkingsmiddelen	De voorziening dubieuze debiteuren is dit jaar hoger door enerzijds effecten van de coronacrisis, anderzijds vormt een lopend bezwaar op opgelegde bouwleges 2018 en het om deze reden niet betalen van deze vordering een reden voor verhoging van de voorziening.	379	n
Algemene dekkingsmiddelen	Als gevolg van de lagere parkeeropbrengsten is er voor 2020 minder VPB verschuldigd.	-593	v
Algemene dekkingsmiddelen	Van het Rijk wordt nog € 2,35 miljoen aan coronacompensatie voor 2020 verwacht. De werkelijke compensatie wordt pas in 2021 bekend. Omdat de exacte verdeling per gemeente nog niet nauwkeurig berekend kan worden, is het niet toegestaan deze extra compensatie als bate te verantwoorden in de jaarrekening 2020.	2.349	n
Algemene dekkingsmiddelen	Voordeel op de algemene uitkering door extra baten vanuit de septembercirculaire en decembercirculaire gecombineerd met actualisaties vanuit het Rijk. Een deel van deze extra baten is bestemd voor specifieke beleidsterreinen in 2021 en wordt in de aanvraag voor het bestemmingsresultaat opgenomen.	-1.765	v
Algemene dekkingsmiddelen	Hogere dividendopbrengsten	-260	v
Overhead	Voordeel betreft het niet ingevulde deel van de stelpost overhead.	-442	v

Analyse definitieve begroting - rekening			
Overhead	Er zijn werkzaamheden verricht voor derde partijen. Deze inkomsten waren niet begroot, maar zijn wel in rekening gebracht bij de derde partij. Het gaat hier onder andere om vergoedingen vanuit de VNG, gemeente Haarlemmermeer en Amsterdam en voor het RIEC.	-470	v
Overige mutaties	Diverse afwijkingen kleiner dan € 250.000.	-4.204	v
Rekeningsaldo 2020		**-5.911**	**v**

Ontwikkelingen van de algemene reserve in 2020

De algemene reserve dient als buffer voor het opvangen van uitgaven die incidenteel en onvoorzien, maar wel noodzakelijk zijn. In paragraaf 3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt hier nader op ingegaan.

Algemene reserve

De algemene reserve is in 2020 met € 6,5 miljoen afgenomen. De oorzaak hiervan is:

- Toevoeging rekeningresultaat 2019 van € 1 miljoen;
- Dotaties door genomen besluiten van totaal 16,1 miljoen; Voornaamste dotatie betreft het saldo van de meerjarenbegroting (€ 3,9 miljoen);
- Onttrekkingen door genomen besluiten van totaal € 23,6 miljoen. Belangrijkste onttrekkingen vormen de voormalige reserve sociaal domein (netto effect € 6,4 miljoen) en het saldo beschermd wonen (€ 4,4 miljoen).

Op basis van wat nu bekend is, is hieronder de verwachte ontwikkeling van de algemene reserve voor de komende jaren weergegeven:

Algemene reserve	2020		2021		2022		2023		2024		2025	
Stand per 1-1	**-37.132**	**v**	**-30.578**	**v**	**-29.533**	**v**	**-30.546**	**v**	**-33.169**	**v**	**-35.169**	**v**
Saldi meerjarenbegroting	-3.906	v			-2.691	v	-1.146	v				
Voormalig reserve Sociaal domein	-9.204	v	-1.303	v								
Vrijval urban agenda			-120	v								
Dotatie t.b.v. ratio weerstandsvermogen			-2.000	v	-4.000	v	-2.000	v	-2.000	v		
Resultaat Jaarrekening 2019*	-1.892	v										
Afboeking MVA via reserve schuldbeheersing	-2.083	v										
(Voorgenomen) dotaties	**-17.086**	**v**	**-3.423**	**v**	**-6.691**	**v**	**-3.146**	**v**	**-2.000**	**v**	**0**	**v**
Uit resultaat Jaarrekening 2019:												
-Diverse voorstellen	3.008	n										
Saldo Beschermd wonen t.g.v. reserve Opvang, wonen en herstel	4.398	n										
Bestemming resultaat 2018 (Kadernota 2019)	50	n	521	n	50	n	50	n				
Saldi meerjarenbegroting	423	n	3.897	n	5.000	n						
Versterking inkoopfunctie	60	n	50	n								
Voormalig reserve Sociaal domein	15.701	n			627	n	473	n				
(Voorgenomen) onttrekkingen	**23.640**	**n**	**4.468**	**n**	**5.677**	**n**	**523**	**n**	**0**	**n**	**0**	**n**
Stand per 31-12	**-30.578**	**v**	**-29.533**	**v**	**-30.546**	**v**	**-33.169**	**v**	**-35.169**	**v**	**-35.169**	**v**

* Resultaat 2019 is -2.238 v + 346 n t.g.v. reserve Beheer en onderhoud = -1.892 v

Rekeningresultaat 2019 resterend saldo in algemene reserve: -967 v

Ontwikkelingen sociaal domein

Financiële verantwoording 2020

De uitgaven in het sociaal domein hebben in 2020 een grote fluctuatie vertoont. De impact van de coronacrisis op de zorgvraag en het zorggebruik op de verschillende producten is daar onmiskenbaar een belangrijke oorzaak van. Zorgaanbieders zijn in de periode maart-juni 2020 gecompenseerd voor omzetverlies als gevolg van de coronacrisis. Dit wel onder de voorwaarde dat zorg zoveel mogelijk op alternatieve wijze doorgeleverd zou worden. Dat is veel aanbieders gelukt, waardoor het (financiële) effect van vraaguitval beperkt is gebleven; tegen de landelijke en eigen verwachtingen in.

De trend van toenemende volumes bij zowel Wmo als Jeugd heeft zich in 2020 voortgezet. Die trend is ook in de Voortgangsrapportage 2020 en Kaderbrief 2021 is die trend in een groeiscenario zichtbaar gemaakt. Voor 2020 is uitgegaan van beperkte groei, doordat gerekend werd op vraaguitval als gevolg van het coronacrisis. De raming voor de uitgaven Wmo is met € 3,6 miljoen naar boven bijgesteld, inclusief een taakstelling van € 220.000. De raming Jeugd is met € 272.000 naar boven bijgesteld, inclusief een taakstelling van € 1,6 miljoen, waarvoor budgetplafonds zijn vastgesteld.

Voor de Bestuursrapportage 2020 is een nieuwe prognose voor de uitgaven 2020 gemaakt. Op dat moment werd duidelijk dat er vrijwel geen sprake was van vraaguitval en uitgestelde zorg. Die ontwikkeling had een forse impact op de verwachte uitgaven in 2020. In de Bestuursrapportage 2020 zijn de budgetten Wmo en Jeugd flink naar boven bijgesteld.

Bij de Wmo was voornamelijk sprake van groei bij de voorzieningen Huishoudelijke Ondersteuning, individuele begeleiding en de woonvoorzieningen. In totaal is de begroting met € 3,3 miljoen bijgesteld.

Bij Jeugd was is ook geen sprake van een dip in het zorggebruik. Daarnaast is in september, mede op advies van de Jeugdautoriteit, besloten om, onder voorwaarden, lokale steun aan Kenter Jeugdhulp te verlenen. Eind 2020 is Kenter Jeugdhulp gestart met het terugbetalen van de openstaande voorschotten, waarmee invulling is gegeven aan de belangrijkste voorwaarde voor de lokale steun. De lokale steun betekende een eenmalig nadeel in 2020.
Tegelijkertijd is gerelateerd aan de steun aan Kenter, een deel van het ambulante aanbod opnieuw aanbesteed. De meerkosten hiervan zijn in de Bestuursrapportage 2020 op € 1,6 miljoen geraamd. Tot slot zijn de opbrengsten van de maatregelen in 2020 met € 675.000 naar beneden bijgesteld op basis van betere inzichten en keuzes die zo min mogelijk schadelijke en kostenverhogende effecten hebben op de middellange- en lange termijn. In totaal een bijstelling met € 2,4 miljoen.

Uit de jaarrekening komt het volgende financiële beeld naar voren. Voor de Wmo is er, ten opzichte van de bijgestelde begroting (€ 6,9 miljoen), een voordeel van bijna € 2 miljoen. Op alle producten Wmo is sprake van onderbesteding (wel ten opzichte van de flink bijgestelde begroting). De tweede golf en lockdown hebben daar onmiskenbaar een belangrijk aandeel in. Ook vallen de lasten voor de omzetgaranties in de periode maart-juni mee, juist omdat veel zorg in die periode is doorgeleverd. En tenslotte lijkt er in de laatste maanden van 2020 sprake te zijn van een lichte afvlakking van de instroom, dat zou ook verband kunnen houden met de coronamaatregelen in dezelfde periode.

De uitgaven Jeugd zijn vrijwel binnen de bijstelde begroting gebleven. Per saldo is er een voordeel van € 50.000. Het instellen van de budgetplafonds heeft effect gehad op de financiële uitkomst 2020. Na de bijstellingen in de Bestuursrapportage 2020 was de verwachting € 600.000 te besparen. Door het instellen van de plafonds is in directe zin ongeveer € 350.000 bespaard. De plafonds hadden ook indirecte effecten: de uitgaven voor de producten die medio 2020 opnieuw zijn aanbesteed zijn lager dan begroot en is er ook minder uitgegeven aan de lightcontracten.

Tussen de aanbieders zijn overigens behoorlijke verschillen in het behalen van de plafonds. Een aantal aanbieders zat al snel aan het plafond. Dit waren met name aanbieders die ten opzichte van 2019 (de peildatum voor het plafond) in het eerste en tweede kwartaal 2020 al een flinke groei hadden. Andere aanbieders zijn ruim binnen de plafonds gebleven. Daar waar overschrijding dreigde zijn gesprekken met de aanbieder gevoerd en waar nodig is toegestaan dat het plafond werd overschreden, met name om zorgcontinuïteit voor cliënten te garanderen.

Na een half jaar kan geconstateerd worden dat er naast de inhoudelijke beoordeling (is er zorg nodig?) meer aandacht voor de financiële beoordeling (is er financiële ruimte?) is gekomen bij de belangrijke verwijzers en aanbieders. Die aanpassing in de werkwijze heeft wel de nodige inzet van alle partijen gevraagd. Datzelfde geldt ook voor alle inspanningen om de uitgaven per aanbieder ten opzichte van het plafond te volgen en hierover in gesprek te gaan. Deze inzichten worden gebruikt om in 2021 meer scherpte in het toepassen van de plafonds aan te brengen.

De uitgaven binnen het domein Opvang, wonen en herstel zijn nagenoeg binnen de begroting gebleven. De begroting Beschermd wonen is in 2020 naar beneden bijgesteld, de voordelen zijn conform afspraken aan de reserve Opvang, wonen en herstel gedoteerd. Uit die reserve zijn middelen onttrokken om het tekort op de Maatschappelijke opvang te dekken. Door alle aanvullende rijksmiddelen voor coronacrisis opvang daklozen zijn de uitgaven uiteindelijk binnen de begroting

gebleven.

Per saldo is er in 2020 sprake van een toename van de reserve Opvang, wonen en herstel. De stand ultimo 2020 bedraagt € 13,2 miljoen. Voldoende buffer die ook het mogelijk maakt om de voorgenomen onttrekking van € 3,0 miljoen, zoals opgenomen in de Begroting 2021 te effectueren. Een voorstel hiervoor zal onderdeel zijn van de Kadernota 2022/Voortgangsrapportage 2021.

Het saldo op de BUIG is € 1,7 miljoen voordelig. In de Decemberrapportage 2020 werd een voordeel van € 1,1 miljoen verwacht. Het grotere voordeel wordt vrijwel volledig veroorzaakt door een lagere instroom in de BUIG. De Tozo regeling als 'voorliggende voorziening' is daarop van grote invloed (geweest).

De GR Paswerk heeft met alle (landelijke) steunmaatregelen de nadelen in 2020 beperkt kunnen houden. Binnen de bestaande afspraken zal de GR Paswerk het financiële tekort zelf dekken, een aanvullende gemeentelijke bijdrage is dus niet nodig. Eind december 2020 heeft de Belastingdienst een uitspraak gedaan over de BTW op inkoop van re-integratie. De gemeente is niet BTW-plichtig, de teveel betaalde BTW is ook terugbetaald, een incidentele meevaller van € 0,9 miljoen.

Analyse incidentele en structurele baten en lasten
Het overzicht van incidentele lasten en baten wordt opgesteld om te kunnen bepalen of er een structureel evenwicht is. Als structurele lasten gedekt zijn door structurele baten, is sprake van structureel evenwicht. Hiervoor is het van belang dat eenduidig en duidelijk uit de jaarrekening blijkt welke baten en lasten structureel van aard zijn en welke incidenteel. Het structureel exploitatiesaldo wordt bepaald door het exploitatiesaldo te zuiveren van incidentele baten en lasten. Het overzicht van de incidentele baten en lasten en van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves zijn hierbij belangrijke documenten.

Op verzoek van zowel de provincie Noord-Holland als toezichthouder als de rekenkamercommissie is een overzicht opgesteld waarin in één oogopslag de structurele lasten en baten per programma en per jaar zijn af te lezen. De basis wordt gevormd door de totale lasten en baten per programma. Vervolgens worden de incidentele lasten en baten, waaronder toevoegingen en onttrekkingen aan reserves, hierop in mindering gebracht, waardoor de structurele lasten en baten resteren. De incidentele baten en lasten worden volgens een deugdelijk en consequente gedragslijn bepaald met in acht name van de voorschriften voor een aantal specifieke posten en voorbeelden vanuit het BBV. Daarnaast vindt de bepaling plaats op basis van cijferbeoordelingen, analyses op de verschillen ten opzichte van begroting en voorgaande jaren en begrotingswijzigingen. De incidentele lasten en baten worden afzonderlijk per programma vermeld, hierbij is een materialiteitsgrens gehanteerd van € 250.000.

Conclusie: uit het overzicht Incidentele baten en lasten in hoofdstuk 4.4 blijkt dat in 2020 de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten (een minteken in het overzicht betekent meer baten dan lasten). Voor 2020 zijn de gerealiseerde structurele baten € 7,4 miljoen hoger dan de gerealiseerde lasten. Er is dus sprake van structureel evenwicht in 2020.

Bestemming rekening resultaat
Het rekeningresultaat 2020 bedraagt € 6 miljoen positief.

Bestemmingsvoorstel Jaarrekening 2020				
Resultaat			**-5.911**	**v**
Wet Educatie en Beroepsonderwijs, Laaggeletterdheid	78	n		
Leerwerktrajecten Perspectief	153	n		
Transformatieplan Jeugd Zuid-Kennemerland € 203.000	203	n		
Regionale aanpak arbeidsmarkt en Haarlems addendum doe-agenda arbeidsmarkt	198	n		
Regio Aanpak Huiselijk Geweld	199	n		
Maatschappelijke en Sociale Participatie	108	n		
Programma Transformatie Sociaal Domein	90	n		
Duurzaamheidsprogramma	172	n		
Budgetoverheveling SOR	237	n		
Overheveling fietsgelden	124	n		
Budgetoverheveling Omgevingswet	150	n		
Dorpshuis Spaarndam	70	n		
RI&E-budget	73	n		
Informatieveiligheid en privacy	100	n		
Extra Middelen Regionale aanpak arbeidsmarkt Zuid-Kennemerland en IJmond 2020-2022 en het Haarlems addendum doe-agenda arbeidsmarkt	920	n		
Uitvoer regionale aanpak arbeidsmarkt Zuid-Kennemerland en IJmond 2020-2022	404	n		
			3.279	**n**
Resterend saldo			**-2.632**	**v**

Bestemming rekeningresultaat:

1. Wet Educatie en Beroepsonderwijs, Laaggeletterdheid € 78.000
De gemeente Haarlem coördineert voor de regio taken en activiteiten voor de Wet Educatie en beroepsonderwijs (WEB). Voor de uitvoering van deze taken wordt gewerkt met een regulier WEB-budget. Naast dit reguliere budget is medio 2020 eenmalig extra budget van € 129.000 beschikbaar gesteld door het Rijk, voor het onderdeel laaggeletterdheid. Een deel van het budget is benut maar er resteert nog € 78.000. Om de regionale taken in 2021 voort te kunnen zetten, wordt daarom voorgesteld het restant budget van € 78.000 over te hevelen naar 2021.

2. Leerwerktrajecten Perspectief € 153.000
Het voorstel om het resterende budget op Perspectief van € 153.000 in totaal naar 2021 door te schuiven is gebaseerd op het volgende: voor 2021 - 2027 wordt zo spoedig mogelijk door de contactgemeente (i.s.m. Perspectief) in 2021 een ESF-subsidie aanvraag ingediend voor de aanvullende financiering leerwerktrajecten Perspectief. Aangezien vooraf niet zeker is of het gevraagde bedrag (van € 300.000) aan ESF geheel wordt toegekend en het Leerplein vooraf deels moet financieren aan Perspectief, loopt het Leerplein een risico in 2021. Bovendien zijn de liquide middelen niet vooraf beschikbaar bij het Leerplein, terwijl Perspectief wel over dit budget voor de uitvoering moet kunnen beschikken.
Achteraf kan blijken dat ESF volledig wordt toegekend, ofwel dat de regiogemeenten volgens afspraak het hogere bedrag per traject moeten betalen, indien ESF niet of niet geheel wordt toegekend. Deze overheveling dient daarom ter dekking van dit risico.

3. Transformatieplan Jeugd Zuid-Kennemerland € 203.000
Het budget voor het Transformatieplan Jeugd Zuid-Kennemerland (TPJ) is € 471.000 per jaar voor de periode 2019-2021. De gemeente Haarlem regisseert en coördineert de regionale activiteiten voor de deelnemende gemeenten. Na regionale en interne verrekeningen is een bedrag van € 203.000 niet besteed. De activiteiten die reeds in 2020 zijn gestart lopen door in 2021 en zijn middelen nodig voor de ondersteuning verwerving, de Ontwikkeling Regionaal Expertteam (RET), complexe scheidingen, toekomstplan en pleegzorg, een huis voor Noordje, impuls voor de afbouw jeugdzorg en wensen ten behoeve van de kostenbeheersmaatregelen jeugdzorg. Het voorstel is om het in 2020 niet bestede bedrag van € 203.000 over te hevelen naar 2021.

4. Incidentele middelen Regionale aanpak arbeidsmarkt Zuid-Kennemerland en IJmond 2020-2022 en het Haarlems addendum doe-agenda arbeidsmarkt € 198.000
Bij de decemberrapportage is er incidenteel € 215.000 beschikbaar gesteld voor 2020 ter dekking van acties uit het sociaal plan. Het in 2020 incidenteel beschikbare budget is niet volledig uitgegeven maar is in lijn met het sociaal plan wel volgend jaar nog nodig. Eind 2020 is gestart met het actief benaderen van kleine ondernemers en hen indien gewenst te helpen bij herscholing, omscholing of re-integratie naar regulier werk. Een flink deel van de inzet en facturatie volgt echter nog in 2021 en zal grotendeels dan gefactureerd worden. Kortom, de prestaties vindt grotendeels volgend jaar plaats. Voorstel om resterend bedrag van € 198.000 te bestemmen voor 2021.

5. Regio Aanpak Huiselijk Geweld € 199.000
In de Decembercirculaire 2020 is € 199.000 aan extra middelen voor vrouwenopvang 2020 binnengekomen. Deze middelen waren te laat beschikbaar om nog in 2020 te besteden, maar zullen in 2021 aangewend worden voor Het Centrum seksueel Geweld Noord-Holland (CSG) dat te kampen heeft met een flink aantal stijgende meldingen en adviezen en aan (de actie- agenda) Schadelijke Praktijken om schadelijke praktijken (als eer-gerelateerd geweld, gedwongen huwelijken en vrouwelijke genitale verminking) in de regio eerder en beter in beeld te krijgen en (duurzaam) op te lossen. Deze doelen passen binnen de bestedingsrichtlijnen van de extra middelen en daarom wordt er een resultaatbestemming voor deze middelen aangevraagd.

6. Maatschappelijke en Sociale Participatie € 107.500
Het Rijk heeft in 2020 financiële middelen ter beschikking gesteld aan de gemeente Haarlem voor het project Koplopergemeente Cliëntondersteuning. Het totale bedrag van € 161.500 is door Haarlem als subsidie verstrekt aan de maatschappelijke organisatie MEE-de Wering voor de uitvoering van dit project. Het project heeft inmiddels een planning met activiteiten tot en met eind 2021. Van het totale bedrag van € 161.500 is € 107.500 nodig voor 2021 en daarom wordt hier een resultaatbestemming voor aangevraagd.

7. Programma Transformatie Sociaal Domein € 89.500
Een deel van geplande personele inzet voor het Programma Transformatie Sociaal Domein is door de uitbraak van coronacrisis tijdelijk ingezet op andere projecten zoals het Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers ('TOZO') project. Hierdoor hebben niet alle projecten voor het Programma Transformatie Sociaal Domein volgens planning plaats kunnen vinden en zijn de kosten incidenteel lager uitgevallen. Voor zowel Jeugd als Wmo is in 2020 het inkooptraject gestart gericht op contractering in 2022. Het betreft hier een omvangrijk en complex inkoopproces, voor jeugd is deze bovendien regionaal wat veel ambtelijke en bestuurlijke afstemming vraagt. De voorbereidingen voor deze inkoop lopen door in 2021 en brengen kosten met zich mee die niet zijn voorzien. Voor het resterende saldo 2020 van € 89.500 wordt daarom resultaatbestemming aangevraagd.

8. Duurzaamheidsprogramma € 172.000
In het voorjaar van 2020 werd Nederland getroffen door de coronacrisis, met enorme gevolgen voor de samenleving. Dit heeft doorgewerkt op de voortgang van het Duurzaamheidsprogramma, met name op de activiteiten en projecten die samen met bewoners, instellingen en ondernemers waren gepland. Vanwege de coronacrisis heeft het participatieproces en het voorbereiden van de plannen van de Haarlemse transitievisie warmte vertraging opgelopen. De werkzaamheden kunnen en zullen in 2021 worden uitgevoerd. Het gaat hierbij om het ZonneWarmteNet in het Ramplaankwartier, het warmtenet in Schalkwijk en de Waarderpolder. Voorgesteld wordt om de hiervoor bestemde middelen á €172.000 als resultaatbestemming op te nemen voor 2021.

9. Budgetoverheveling SOR € 237.000
De uitvoering van de Structuurvisie Openbare Ruimte (SOR) kent een onderbesteding van € 237.000 in de exploitatie. Projecten zijn op hoofdlijnen beschreven en concretisering van maatregelen kost meer tijd dan verwacht. Daarnaast vragen sommige maatregelen om een nieuwe uitwerking die wel tot het gewenste effect leidt en is door de coronacrisis het samenwerken minder effectief dan voorheen. Om deze redenen wordt gevraagd om budget van € 237.000 over te hevelen naar 2021 zodat deze ingezet kunnen worden binnen de aangepaste UVP SOR (voor onder andere bereikbare steden en Gedempte Oostersingelgracht).

10. Overheveling fietsgelden € 124.000
In 2020 was voor de verruiming van de openingstijden van de Botermarktstalling een post opgenomen in Actieplan Fiets 2020-2022. Door de coronacrisis en de sluiting van de stalling wegens brandgevaar wordt deze verruiming niet uitgevoerd. Het verzoek is om het resterende bedrag over te hevelen naar 2021 zodat het kan worden ingezet voor intensivering op de fietsprojecten die in actieplan fiets zijn opgenomen, zoals de voortzetting van de pilot Groenplek & Fietsrek in 2021.

11. Budgetoverheveling Omgevingswet € 150.000
Mede door de coronacrisis loopt de planning voor de Omgevingsvisie vertraging op. Hierdoor wordt de Omgevingseffectrapportage pas in het eerste kwartaal 2021 opgeleverd. Ook de verplichte toets door de commissie MER vindt hierdoor niet eind 2020 maar in het eerste kwartaal van 2021 plaats. De pandemie en het complexe digitaliseringsopgave leiden tot vertraging in de aanschaf van een nieuwe applicatie Omgevingsplan. Inmiddels zijn afspraken met de leverancier gemaakt over deze applicatie. Het voorstel is om de € 150.000 van de onderbesteding op het programmabudget Omgevingswet uit 2020 over te hevelen naar 2021.

12. Dorpshuis Spaarndam € 70.000
De bijdrage aan het Dorpshuis Spaarndam betreft een bestuurlijke toezegging en was voorzien in 2020. Het Dorpshuis komt echter pas gereed in 2021. Voorgesteld wordt het bedrag van € 70.000 via resultaatbestemming over te hevelen naar 2021.

13. Onderzoek Havenkantoor en RI & E maatregelen Havendienst € 73.000
Het onderzoek naar het nieuwe Havenkantoor heeft vertraging opgelopen door onder meer het uitstel van de besluitvorming over bedienvorm van de bruggen. Dit besluit is in februari 2021 door de gemeenteraad genomen. De keuze voor het op afstand bedienen van de bruggen buiten het centrum heeft invloed op vereisten die aan het Havenkantoor worden gesteld. Het onderzoek is inmiddels gestart en zal in 2021 worden afgerond (kosten € 46.000).

Bij de implementatie van de maatregelen uit de risico-inventarisatie & -evaluatie (RI & E maatregelen) is soms meer technisch onderzoek nodig dan vooraf ingeschat kan worden Verder is er ook gezocht naar mogelijkheden om de maatregelen te combineren met het werk aan het groot

onderhoud van de betreffende bruggen. Deze fase is nu afgerond, maar hierdoor worden enkele maatregelen gepland waren in 2020 nu in 2021 uitgevoerd (kosten € 27.000). Voorstel is hiervoor in totaal een resultaat bestemming op te nemen voor € 73.000 (€ 46.000 + € 27.000).

14. Informatieveiligheid € 100.000
Voor het veilig uitwisselen van gezondheidsgegevens is de norm NTA7516 ontwikkeld. Onder andere de Wet Verplichte GGZ gaat uit van deze norm. De verwachting is dat deze norm de komende jaren meer en meer het uitgangspunt gaat zijn, waarbij het Sociaal Domein als eerste met verplichtingen (die al zijn begonnen met de WVGGZ) geconfronteerd wordt. Hierbij gaat het ook om massale processen. De norm richt zich niet alleen op techniek, maar ook op de organisatie. Haarlem voldoet op dit moment niet aan deze norm, en de complete implementatie ervan kan een omvangrijk traject betekenen.
Vanuit het resterende inhuurbudget van 2020 is het voorstel om door middel van externe inhuur in 2021 de Gap-analyse ten opzichte van de huidige situatie op te gaan leveren en een stappenplan en mogelijke faseringen voor de invoering. Voorgesteld wordt om van het resterende inhuurbudget in 2020 € 100.000 over te hevelen naar 2021 voor de uitvoering van deze werkzaamheden.

15. Extra Middelen Regionale aanpak arbeidsmarkt Zuid-Kennemerland en IJmond 2020-2022 en het Haarlems addendum doe-agenda arbeidsmarkt € 920.000
In de decemberrapportage is er incidenteel geld beschikbaar gesteld voor de uitvoer van het sociaal plan 2020 en is aangekondigd dat er nog extra middelen nodig zijn voor de uitvoer van dit plan in 2021 en verder. Er is toen gewezen op een eventuele extra meevaller op de BUIG in 2020 die zou kunnen dienen ter dekking. De extra meevaller op de BUIG heeft zich voorgedaan, maar daarnaast heeft er ook een incidentele meevaller plaatsgevonden in het beleidsveld werk die logischer is om aan te spreken ter dekking van re-integratie activiteiten in 2021 en verder. Het voordeel is ontstaan n.a.v. een uitspraak van de Hoge Raad over btw-compensatie op re-integratie activiteiten. Hierop is een verzoek ingediend om extra compensatie van BTW bij het btw-compensatiefonds over de jaren 2015 t/m 2019. Dit verzoek is in november gehonoreerd. Dit voordeel van € 920.000 is als negatieve last verwerkt in de exploitatie 2020. Het voorstel is om dit voordeel toe te voegen aan de reserve corona steunmaatregelen en te oormerken ter dekking van de uitvoer aanpak arbeidsmarkt Zuid-Kennemerland en IJmond 2020-2022 en het Haarlems addendum doe-agenda arbeidsmarkt.

16. Uitvoer regionale aanpak arbeidsmarkt Zuid-Kennemerland en IJmond 2020-2022
In 2020 is de regionale aanpak arbeidsmarkt Zuid-Kennemerland en IJmond 2020-2022 vastgesteld. Hierin zitten zowel regionale als lokale elementen van coronasteunmaatregelen.
De Regionale aanpak arbeidsmarkt Zuid-Kennemerland en IJmond 2020-2022 vormt het kader ten aanzien van de regionale arbeidsmarkt. Vanuit de hieraan gekoppelde regionale doe-agenda ligt de urgentie en focus in de eerste helft van 2021 op de volgende corona steunmaatregelen:

- Het inrichten van een regionaal mobiliteitsteam voor aanvullende crisisdienstverlening aan werkenden en werkzoekenden bij het vinden van ander en nieuw werk;
- Een om- en bijscholingscurriculum voor werkenden en werkzoekenden in samenwerking met het onderwijs;
- Dienstverlening aan zelfstandig ondernemers door ondersteuning in ondernemerschap of re-integratie naar ander werk in loondienst;
- De coördinatie van de regionale aanpak van jeugdwerkloosheid;
- Het ondersteunen naar werk van kwetsbare schoolverlaters uit het mbo en het ondersteunen naar werk van voortijdig schoolverlaters;
- Het opzetten van trajecten naar werk binnen sectoren die ook tijdens de coronacrisis kansrijk zijn;
- Blijvende focus op kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt.

Bovenstaande wordt gedekt vanuit regionale middelen vanuit het landelijke sociaal steunpakket uit de decembercirculaire 2020 en het project Perspectief op Werk. Vanuit de Decembercirculaire 2020 ontvangt Haarlem voor de arbeidsmarktregio voor 2020 € 404.000 extra middelen voor de arbeidsmarktregio. Omdat de middelen bedoeld zijn voor de regio heeft de compensatie geen effect voor de algemene middelen van Haarlem. Voorgesteld wordt om deze middelen uit de Decembercirculaire 2020 (€ 404.000) over te hevelen naar 2021 voor de uitvoering van deze werkzaamheden.

Bestemming resterend rekeningresultaat
Het resterende rekeningsaldo zal worden toegevoegd aan de reserves. Conform de bestendige gedragslijn wordt de bestemming van het rekeningresultaat besproken bij de kadernota. Het college neemt een voorstel in de kadernota op.

1.3 Gevolgen van de coronacrisis

Inleiding
Door de uitbraak van de coronacrisis in het eerste kwartaal van 2020 is dit jaar heel anders verlopen dan kon worden voorzien. De gezondheidscrisis leidde tot een veelheid aan maatregelen die de gezondheid van de Haarlemmers moesten beschermen en druk op de zorg beheersbaar moest houden. Dit had grote consequenties voor de Haarlemse samenleving. Sociaal, cultureel, in het onderwijs, economisch, op alle terreinen waren de gevolgen ingrijpend. Ondernemingen werden in hun bestaan bedreigd, Haarlemmers verloren hun werk en inkomen, psychische problematiek en eenzaamheid, namen toe. Het leven van jongeren veranderde ingrijpend. Door de beperkende maatregelen was er voor iedereen veel minder ruimte voor ontspanning, recreatie en cultuur. Er waren ook grote gevolgen voor het bestuur en de organisatie. Het uitvoeren van landelijke en Haarlemse noodmaatregelen legde een heel groot beslag op de organisatie waarbij ook nog gewerkt moest worden vanuit huis. In deze verantwoording op de begroting 2020 komt de coronacrisis op veel plekken terug omdat op vele terreinen dat wat voorzien was anders of in mindere mate is uitgevoerd en bereikt. Maar gelukkig is ook veel uit de begroting wel uitgevoerd en is ook op onderdelen veel meer gedaan, bijvoorbeeld het steunen van ondernemers, toegankelijk te maken van de openbare ruimte, door veiligheid en handhaving, communicatie, zowel door Haarlem zelf als in regionale samenwerking.

Het is goed om te zien dat de Haarlemse samenleving veerkrachtig en flexibel is. Nieuwe initiatieven kwamen van de grond om de beperkingen en de negatieve gevolgen van de coronamaatregelen te verlichten. Bestuur en organisatie hebben de schouders er onder gezet en met veel inzet en met noodsteun ook veel gedaan om de gevolgen van de crisis te beperken en inwoners, ondernemers en organisaties te ondersteunen. Er is ook al een eerste inventarisatie gemaakt van maatregelen die de gemeente kan nemen om de gevolgen op de langere termijn, als de crisis en de noodsteun verminderen, te beperken en economisch herstel te bevorderen (2020/848465).

Bij het opstellen van de Programmabegroting 2020 was niet te voorzien dat de wereld in 2020 te maken zou krijgen met een virus met zo'n grote impact op de samenleving. Bij de Voortgangs-, Bestuurs- en Decemberrapportage 2020 zijn de raad voorstellen voorgelegd over hoe om te gaan met de nieuwe werkelijkheid. Er zijn daarbij door de gemeente substantieel middelen uitgetrokken om de gevolgen van de coronacrisis voor ondernemers en instellingen in de basisinfrastructuur op te vangen. Ook zijn de eigen gemeentelijke budgetten waar nodig bijgesteld.

In deze paragraaf komen achtereenvolgens aan de orde de korte termijn effecten van de coronacrisis

en de gehanteerde uitgangspunten bij genomen en te nemen maatregelen, de inzet van de ambtelijke organisatie, de financiële effecten van de coronacrisis, de verwachtingen voor 2021 en verder en tot slot de lange termijn effecten van de coronacrisis voor de stad: op weg naar herstel.

1.3.1 De korte termijn effecten van coronacrisis en de gehanteerde uitgangspunten

Snel na het uitbreken van de coronacrisis bleek dat de continuïteit en liquiditeit in gevaar kan komen van instellingen en organisaties die deel uitmaken van de basisinfrastructuur van de gemeente op de terreinen van welzijn, sport, cultuur en evenementen zonder aanvullende steunmaatregelen. Bij de Voortgangsrapportage 2020 is een omvangrijk pakket maatregelen aan de gemeenteraad voorgelegd. Gaandeweg zijn in 2020 op basis van actuele informatie bijstellingen in dit maatregelenpakket doorgevoerd. Geconstateerd kan worden dat er eind 2020 geen instellingen uit de basisinfrastructuur zijn omgevallen. De noodsteun heeft dus gewerkt. Ook ondernemers zijn ondersteund door het versoepelen van betaling van lokale lasten en de gemeente heeft energie gestoken in ondersteuning van kleine ondernemers naar regulier werk door herscholing, omscholing of re-integratie van kleine ondernemers. Daarnaast is het gemeenteloket veelvuldig bezocht door en voor ondernemers die gebruik moeten maken van de steunregelingen van het Rijk als de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo). Als overheid dicht op de burgers en bedrijven kreeg de gemeente ook veel concrete vragen te verwerken. De gemeente was vraagbaak maar zorgde er bijvoorbeeld ook voor dat er toiletfaciliteiten in de binnenstad zijn gerealiseerd toen de horeca dicht ging. Er zijn in 2020 veel concrete coronamaatregelen genomen.

Bij de Voortgangsrapportage 2020 zijn de uitgangspunten voor de noodsteunmaatregelen geformuleerd. Belangrijk uitgangspunt was dat de gemeente aanvult op maatregelen van het Rijk en provincie en de maatregelen uitvoert waarvoor het Rijk geld beschikbaar stelt. Tevens zijn afspraken gemaakt over hoe er aan de gemeenteraad wordt gerapporteerd en wanneer steun plaatsvindt. De afspraken zijn in lijn met het budgetrecht van de raad doordat onttrekkingen aan de reserve steunmaatregelen expliciet aan de raad worden voorgelegd. Het college heeft met de afspraken echter ook de mogelijkheid gekregen om snel te kunnen handelen als de crisis dit noodzakelijk maakt.

De gemeenteraad is middels de P&C documenten geïnformeerd over de steunmaatregelen. In aanvulling op de informatie uit de P&C documenten is in 2020 een tweetal informatienota's uitgebracht, specifiek over de situatie en maatregelen voor een aantal beleidsvelden als jeugd en sport (2020/289809) en economie en arbeidsmarkt (2020/511195).

1.3.2 Inzet van de ambtelijke organisatie

De coronacrisis heeft de gemeentelijke organisatie voor grote extra uitdagingen gesteld. Om de crisis effectief het hoofd te bieden, is half maart 2020 voor Haarlem (en Zandvoort) een crisisstructuur ingericht met een bestuurlijk kernteam dat snel en wendbaar bestuurlijke besluitvorming voorbereidde richting college en raad en zorgdroeg voor informatie naar inwoners, ondernemers en partners. Het bestuurlijk kernteam werd ondersteund door een ambtelijk centraal kernteam dat op zijn beurt door kernteams werd geadviseerd.
Gedurende het jaar bleek de werkwijze met kernteams goed te werken qua wendbaarheid en besluitvaardigheid. Bovendien bleek de knip tussen 'coronagerelateerde' en 'reguliere' vraagstukken steeds moeilijker te leggen. Besloten is de ambtelijke kernteams om te vormen tot netwerkteams waarin zowel coronagerelateerde vraagstukken als afstemming voor reguliere zaken plaatsvindt. Het centraal ambtelijk kernteam is bij het directieteam belegd.

Medio 2020 is het coördinatie- en adviesteam corona (CAT) ingesteld. Een interdisciplinair team zorgt voor strategisch advies aan directie en overige onderdelen van de organisatie. Het CAT inventariseert

de korte en lange termijn effecten van de crisis en gaat daar waar nodig actief mee aan de slag of adviseert over de aanpak. Het team heeft voorbereidingen getroffen op de strategische uitwerking van een herstelpakket tot 2025. Op regionaal niveau wordt door adviseurs, gemeentesecretarissen en burgemeesters samengewerkt in een programmastructuur gericht op afstemming over crisisaanpak en toepassing van coronamaatregelen, als ook op de verkenning van mogelijkheden voor samenwerking tussen gemeenten voor herstel op economisch, sociaal en maatschappelijk vlak.

Voor diverse gemeentelijke afdelingen betekende de coronacrisis veel extra werk. Hierdoor nam de werkdruk van de organisatie zichtbaar toe tot soms onacceptabele niveaus. Door creatief met personele inzet te schuiven, was het mogelijk te doen wat nodig was voor de stad met de coronamaatregelen, zonder dat de reguliere werkzaamheden voor stad en bestuur teveel onder druk kwamen. Met creativiteit alleen vielen de extra werkzaamheden niet volledig op te vangen. Daarom zijn er bij de Decemberrapportage 2020 middelen ter beschikking gesteld om ervoor te zorgen dat de organisatie de vraag aan zou blijven kunnen. Al met al is de conclusie dat ondanks de coronacrisis veel gerealiseerd is en dat zowel in het fysiek domein als in het sociaal domein is ingespeeld op de nieuwe werkelijkheid. Niettemin is een aantal in de Programmabegroting 2020 geformuleerde doelstellingen, prestaties en effectindicatoren vanwege de coronacrisis niet gerealiseerd. Ter illustratie: logischerwijs konden vele fysieke activiteiten geen doorgang vinden. Hiervoor zijn in sommige gevallen digitale oplossingen gevonden en in andere situaties heeft dit tot uitstel geleid. Door de coronacrisis hebben sommige investeringen vertraging opgelopen. Zo is de uitvoeringsfase van projecten fietsparkeren doorgeschoven naar 2021. Ook sommige indicatoren zijn door de coronacrisis niet gehaald. Zo is de indicator die de spreiding van het toerisme aangeeft lager uitgevallen omdat verschillende hotels tijdelijk gesloten waren en er minder toeristen Haarlem bezochten. Voor specifieke informatie per beleidsveld over de realisatie van doelstellingen en prestaties: zie deel 2 Programmaverantwoording.

In juli 2020 is gestart met de Regionale Corona Impact Monitor die een beeld geeft van de coronacrisis in Haarlem en de regiogemeenten. In de loop van 2020 is deze monitor aangevuld door een monitor waarbij de focus op de gemeente Haarlem ligt in plaats van de regio. Daarnaast is het een verdieping op de regionale monitor en is een aantal nieuwe indicatoren toegevoegd. Hierbij gaat het onder andere om indicatoren op het gebied van cultuur, toerisme en vastgoed. De inzichten van de monitor kunnen houvast bieden om focus aan te brengen in het gemeentelijk beleid. Door de periodieke analyses houdt de gemeente Haarlem steeds de vinger aan de pols bij de maatschappelijke ontwikkelingen en is het mogelijk om hier adequaat op in te springen.

1.3.3 Financiële effecten van de coronacrisis: begroot versus realisatie

Inleiding

In de Voortgangsrapportage 2020 en de Bestuurs- en Decemberrapportage 2020 zijn begrotingsaanpassingen in verband met de coronacrisis aan de orde geweest. In deze paragraaf wordt op een rij gezet hoe de werkelijke uitgaven en inkomsten naar aanleiding van de coronacrisis zich verhouden tot de daarvoor begrote uitgaven en inkomsten.

Vergelijking werkelijke uitgaven en inkomsten coronacrisis met ramingen

In de Voortgangs-, Bestuurs- en Decemberrapportage 2020 is de begroting aangepast voor corona-effecten. Daarbij zijn hogere uitgaven of lagere inkomsten gepresenteerd als budgettaire verslechteringen en hogere inkomsten of lagere uitgaven als verbeteringen. Er zijn extra uitgaven geprognotiseerd voor steunmaatregelen aan ondernemers en instellingen en is er voor een aantal inkomstenposten van de gemeente rekening gehouden met minder baten. In een aantal gevallen zijn ook budgetten van de eigen organisatie aangepast vanwege de coronacrisis. De kosten van de coronamaatregelen 2020 worden nagenoeg geheel gecompenseerd door het Rijk.

De volgende begrotingsaanpassingen zijn als gevolg van de coronacrisis verwerkt:

	Verslechteringen / verbeteringen		Totaal	
Voortgangsrapportage			10.139	n
Bestuursrapportage	-9.793	v		
	4.876	n	-4.917	v
Decemberrapportage	1.936	n		
	-822	v	1.114	n
Verwachte extra coronacompensatie Rijk	-2.916	v	2.916	v
Totaal begroot effect coronacrisis (incl. steunmaatregelen)			**3.420**	**n**

Het totale geraamde effect van de coronacrisis op de gemeentebegroting bedroeg dus een nadeel van € 3,4 miljoen. Bij deze jaarrekening blijkt dat zich bij meerdere posten mee- en tegenvallers voordoen die coronagerelateerd zijn. In bijlage 6.5 van deze jaarstukken worden de belangrijkste verschillen tussen begroting en realisatie toegelicht. Per saldo was er sprake van corona gerelateerde financiële verbeteringen (minder lasten of hogere baten) van bijna € 5,5 miljoen en corona gerelateerde financiële verslechteringen (hogere lasten of lagere baten) van bijna € 2,3 miljoen. Per saldo blijkt het effect van de coronacrisis op de gemeentebudgetten € 3,2 miljoen (€ 5,5 miljoen -/- € 2,3 miljoen) gunstiger dan was geraamd. Op basis van de realisatiecijfers over 2020 is te concluderen dat de coronacrisis per saldo een nadeel voor de algemene middelen betekent van ruim € 0,2 miljoen, dit is inclusief eerste en tweede orde effecten. Samengevat:

Verslechteringen / verbeteringen	Totaal	
Totaal begroot effect coronacrisis t/m decemberrapportage	3.420	n
Verschil begroting versus Jaarrekening 2020	-3.208	v
Totaal effect coronacrisis 2020 jaarrekening	212	n

Bij de aanpassingen die in 2020 zijn gedaan vanwege de coronacrisis was de focus op steunmaatregelen en budgetten uit de gemeentebegroting die direct door de coronacrisis werden geraakt. De steunmaatregelen zoals die zijn verwoord in de Voortgangs-, Bestuurs- en Decemberrapportage zijn in grote lijnen volgens planning uitgevoerd. Waar er verschillen zijn bij de realisatie worden die in deze paragraaf toegelicht. Bij het opmaken van deze jaarrekening bleek dat zich met name bij de budgetten in het sociaal domein grote voordelen voordoen die met de coronacrisis te maken hebben, maar daaraan niet een op een te linken zijn (programma 2 en 3 voor per saldo € 2,8 miljoen). Met andere woorden: de coronacrisis speelt zeker mee, maar er kunnen ook andere verklaringen zijn waarom de jaarrekeningcijfers afwijken van de ramingen. Deze zogenaamde tweede orde effecten waren bij het opstellen van de notities over de steunmaatregelen niet (te) voorzien maar zijn voor het volledige inzicht wel in deze paragraaf benoemd. De tweede orde effecten spelen niet alleen in het sociaal domein maar ook bij bijvoorbeeld bij de parkeerinkomsten. Hoewel we weten dat er een verband is, kan achteraf niet één op één worden vastgesteld of het verschil tussen jaarrekeningcijfer en ramingen veroorzaakt wordt door de coronacrisis of door andere effecten.

Met name in het sociaal domein doen zich substantiële voordelen voor (programma 2 en 3). Voor 2020 is voor Wmo en Jeugd uitgegaan van beperkte groei, doordat gerekend werd op vraaguitval als gevolg van het coronacrisis. Voor de Bestuursrapportage 2020 is een nieuwe prognose voor de uitgaven 2020 gemaakt. Op dat moment werd duidelijk dat er vrijwel geen sprake was van vraaguitval en uitgestelde zorg. In de jaarrekening bleken er voordelen bij de producten binnen het

sociaal domein. Voor de Wmo geldt dat de tweede golf en lockdown daar onmiskenbaar een belangrijk aandeel in hebben. Voor verdere toelichting en verklaring zie de paragraaf Ontwikkelingen sociaal domein, Financiële verantwoording 2020. Voor wat betreft de voordelen in het sociaal domein moet worden bedacht dat alle zorgaanbieders tot 5 jaar na dato met een rekening kunnen komen. Dit is een financieel risico en kan het uiteindelijke beeld beïnvloeden en is een groter risico dan normaal vanwege effecten coronacrisis in de zorgsector.

Naast voordelen in het sociaal domein doen zich ook voordelen voor op programma 5 (ruim € 0,5 miljoen) en op programma 7 is sprake van lagere uitgaven door onder andere een coronagerelateerd belastingvoordeel en minder uitgaven voor kwijtscheldingen dan verwacht. Er is op programma 7 ook sprake van een substantieel nadeel van € 2,3 miljoen, omdat de coronacompensatie die van het Rijk over 2020 werd verwacht nog niet kan worden opgenomen in de Jaarrekening 2020. Omdat het exacte bedrag nog niet bekend is, mag de rijksbijdrage van de commissie BBV (stellige uitspraak) niet in de jaarrekening 2020 worden verwerkt. De verwachting is echter wel dat het coronacrisisnadeel, zoals dat in deze jaarrekening wordt gepresenteerd, van € 0,2 miljoen nadeel dan wordt gecompenseerd door de nog te ontvangen rijksbijdrage in 2021.

De € 0,2 miljoen nadeel moet wel worden gekoppeld aan de storting van € 3,6 miljoen in de reserve steunmaatregelen coronacrisis in 2020. Deze middelen zijn nog niet uitgegeven, maar beschikbaar voor uitgaven na 2020. Dit is deels gerelateerd aan 2020, dus met een na-ijleffect. De storting van € 3,6 miljoen betreft voor € 2,6 miljoen gelabelde gelden voor uitvoeringskosten voor de Tozo regeling. Het vrij besteedbare deel van de reserve steunmaatregelen is, zoals ook vermeld in de Decemberrapportage 2020, derhalve € 1,0 miljoen (€ 3,6 miljoen -/- € 2,6 miljoen). Naast de reserve Steunmaatregelen corona is er in 2020 bij de Bestuursrapportage 2020 ook een reserve van € 3,0 miljoen gevormd in verband met risico op nacalculatie-effecten in 2021 op de bijdragen van het Rijk. In 2021 is uit deze reserve weer € 1,0 miljoen opgenomen voor een sluitende begroting. Dus er is in 2021 € 2,0 miljoen beschikbaar voor opvang van nacalculatie-effecten van de rijksbijdrage 2020 inzake coronacrisis.

Tenslotte is van belang te vermelden dat in de cijferopstelling de kosten van ureninzet van ambtelijke capaciteit voor de coronacrisis niet is meegenomen.

In bijlage 6.5 van deze jaarrekening is een toelichting opgenomen op de budget voor- en nadelen per beleidsveld. Hieronder staan ter informatie de belangrijkste verschillen die rechtstreeks worden veroorzaakt door de coronacrisis of coronagerelateerd zijn en die tezamen in grote lijnen het voordelige verschil van € 3,2 miljoen verklaren:

Programma	Voordelen	Nadelen	Totaal	
1. Maatschappelijke participatie	-	-	-	
2. Ondersteuning en zorg	-1.205	158	-1.047	v
3. Werk en inkomen	-2.701	676	-2.025	v
4. Duurzame stedelijke ontwikkeling	-	-	-	
5. Beheer en onderhoud	-798	-	-798	v
6. Burger, bestuur en veiligheid	-341	-	-341	v
7. Algemene dekkingsmiddelen	-1.346	2.349	1.003	n
Totaal	**-6.391**	**3.183**	**-3.208**	**v**

Programma 2 (tweede orde effect):
Minder kosten voor Wmo woonvoorzieningen, betreft mogelijk uitstel van zorg als gevolg van de coronacrisis (circa € 400.000 lagere kosten). Verder minder ritten collectief vervoer waardoor circa € 250.000 minder werd besteed en minder kosten voor begeleiding door minder cliënten dagopvang vanwege de coronamaatregelen en door scherpere sturing op de toegang waardoor € 560.000 minder is uitgegeven. De meerkosten van zorgaanbieders bedragen echter € 158.000.

Programma 3:
Tweede orde effect: minder kosten voor herscholing, omscholing of re-integratie van kleine ondernemers naar regulier werk: in 2020 is gestart met het actief benaderen van kleine ondernemers om hen hulp aan te bieden. Van het in 2020 incidenteel beschikbare budget is in 2020 € 200.000 minder uitgegeven. Een flink deel van de inzet en facturatie volgt nog in 2021 en zal grotendeels dan gefactureerd worden.
Tweede orde effect: minder kosten Wmo voor onderzoeken: vanwege de coronamaatregelen is besloten tot 1 januari 2021 geen Wmo onderzoeken te doen. Daarom zijn de inhuurgelden voor signaal- en risicogestuurd rechtmatigheidstoezicht in 2020 niet volledig ingezet, waardoor € 122.000 minder aan kosten is gemaakt.
Tweede orde effect: minder kosten voor bijstand: door de verlenging van de Tozo en andere rijksmaatregelen bleef het aantal bijstandsgerechtigden gelijk, terwijl een stijging was begroot (met € 964.000 minder kosten tot gevolg). Door Tozo steun viel ook de Bijstand voor zelfstandigen (BBZ) € 241.000 lager uit.
Tozo: de totale kosten voor levensonderhoud en kapitaalverstrekking in het kader van de Tozo zijn € 509.000 lager uitgevallen dan van te voren ingeschat kon worden. Aangezien het Rijk de kosten Tozo volledig vergoedt vallen de baten evenredig lager uit (nadeel € 509.000).
Tozo: het Rijk vergoedt de uitvoeringskosten Tozo door een vast bedrag beschikbaar te stellen per besluit op een aanvraag. Haarlem verzorgt de uitvoering van de Tozo voor Haarlem, Zandvoort en deels Beverwijk. Voor alle drie de gemeenten geldt dat de rijksvergoeding voor de uitvoeringskosten € 665.000 hoger uitvallen dan geraamd omdat het aantal besluiten op Tozo-aanvragen uiteindelijk hoger is uitgevallen dan van te voren precies ingeschat kon worden.

Programma 5:
Parkeren (tweede orde effect) : doordat er minder is geparkeerd zijn de kosten, zoals de kosten van de belprovider, lager dan het budget. Het uitgavenbudget is tussentijds niet naar beneden bijgesteld zoals dat wel bij raming van de baten is gedaan voor een bedrag van € 194.000. Ook de baten zijn minder gedaald dan gedacht. Uiteindelijk is er toch meer van de parkeervoorzieningen gebruik gemaakt dan verwacht, waardoor € 169.000 meer inkomsten zijn ontvangen.
Voor de parkeerboetes is bij de Bestuursrapportage 2020 een bijstelling gedaan met lagere baten van €220.000. Aan het einde van het jaar 2020 is er een kleinere daling van de boetes dan verwacht. Dit levert een positief resultaat op van € 98.000.
Huurkwijtschelding: de begrote huurkwijtschelding voor zwembaden bleek niet nodig omdat hier al een landelijke regeling voor is, waardoor de uitgaven € 143.000 lager zijn.
Havendienst: de inkomsten bij pleziervaart zijn vergeleken met 2019 hoger uitgevallen dan de bijgestelde begroting. Het verwachte wegblijven van buitenlandse toeristen is goed gemaakt doordat veel Nederlanders gekozen hebben voor een vakantie in eigen land, waardoor € 194.000 meer inkomsten zijn ontvangen.

Programma 6:
Leges burgerzaken (tweede orde effect): de baten van leges voor burgeraangelegenheden zijn door de coronacrisis verlaagd met € 260.000. Aan het einde van het jaar blijkt deze bijstelling te groot te zijn geweest en is er een voordeel van € 288.000 te melden op de legesinkomsten.

Corona Impact Monitor: voor het opstellen van de Corona Impact Monitor is een bijdrage van € 53.000 ontvangen vanuit de regiogemeenten.

Programma 7
Kwijtscheldingen: vanwege de coronacrisis was rekening gehouden met een hoger bedrag aan kwijtscheldingen. In 2020 zijn de uitgaven echter nagenoeg gelijk aan 2019 waardoor de uitgaven € 311.000 lager bleken dan verwacht.
Vennootschapsbelasting (tweede orde effect): door de lagere parkeeropbrengsten is er voor 2020 veel minder vennootschapsbelasting verschuldigd, met € 593.000 aan lagere uitgaven als resultaat.
Coronacompensatie Rijk: van het Rijk wordt nog € 2,35 miljoen aan coronacompensatie voor 2020 verwacht. De werkelijke compensatie, grotendeels op basis van nacalculatie, wordt pas in 2021 bekend. Omdat de exacte verdeling per gemeente nog niet nauwkeurig berekend kan worden, is het niet toegestaan deze extra compensatie als baten te verantwoorden in de Jaarrekening 2020. Dit bedrag aan lagere baten is € 2.349.000.
Scholingskosten: door de coronamaatregelen kon minder scholing worden gevolgd, wat een voordeel oplevert van € 442.000.
Paswerk: bij Paswerk was sprake van een negatief resultaat 2020 van € 300.000. Het nadeel kon worden opgevangen uit de reserves van deze verbonden partij en heeft daarmee geen effect op de cijfers van de gemeente Haarlem. Wel kan worden gesteld dat de gemeente hierdoor dividend ter grootte van dit bedrag is misgelopen.

Effectuering steunmaatregelen 2020
In de Decemberrapportage 2020 is geschetst welke budgetten de gemeente per sector heeft vrijgemaakt om met steunmaatregelen de effecten van de coronacrisis op te vangen. Daarom wordt in aanvulling op de toelichting van de verschillen per (begrotings-)programma een overzicht opgenomen per categorie. De verschillen groter dan € 100.000 worden daarin kort toegelicht.

(bedragen x € 1 miljoen)

Maatregel	Totaal 2020 begroot		Totaal 2020 werkelijk		Verschil begroot werkelijk		Toelichting
Totaal Cultuur	2,24	n	2,20	n	-0,04	v	Minder claims overige culturele instellingen (niet C4)
Totaal Sport	0,42	n	0,18	n	-0,24	v	Bijdrage Houtvaart van 2020 naar 2021
Totaal Evenementen	-		-		-		
Totaal Sociaal Maatschappelijk (Programma 2 en 3)	3,77	n	1,64	n	-2,13	v	Dit betreft m.n. tweede orde effecten: voordeel Wmo woonvoorzieningen (€ 390.000), voordeel collectief vervoer (€ 252.000), voordeel begeleiding dagbesteding (€ 559.000), geen inhuur rechtmatigheidsonderzoek Wmo agv de coronacrisis (€ 122.000), bijstandsuitkeringen (€ 964.000), doorschuiven vergoeding meerkosten zorgaanbieders (€ 158.000)
Totaal Fysieke leefbaarheid	1,15	n	1,15	n	-		
Totaal Verbonden Partijen	0,54	n	0,54	n	-		

Maatregel	Totaal 2020 begroot		Totaal 2020 werkelijk		Verschil begroot werkelijk		Toelichting
Totaal Ondernemers	-0,97	v	-2,08	v	-1,12	v	Dit betreft m.n.: doorschuiven budget herscholing, omscholing of re-integratie naar regulier werk kleine ondernemers naar 2021 (€ 200.000 v, tweede orde effect), verder volumeverschillen op uitvoering Tozo regeling. Ter toelichting: de bedrijfskredieten en uitkeringen levensonderhoud ToZo is de gemeente in financiële zin doorgeefluik dus voor de gemeente budgetneutraal. De gemeente ontvangt een vergoeding voor de uitvoeringskosten.
waarvan:							
- uitkeringen levensonderhoud Tozo	*32,96*	*n*	*32,69*	*n*			
- bedrijfskredieten Tozo	*2,28*	*n*	*1,89*	*n*			
- vergoeding Rijk Tozo (inclusief uitvoeringskosten)	*-36,86*	*v*	*-37,06*	*v*			
- precario	*0,40*	*n*	*0,41*	*n*			
- BIZ	*0,16*	*n*	*0,15*	*n*			
- overige	*0,10*	*n*	*-0,17*	*n*			
Totaal Parkeren	5,65	n	5,38	n	-0,27	v	Voordeel inkomsten parkeren (tweede orde effect)
Totaal Dividenden	0,55	n	0,46	n	-0,09	v	BNG heeft een deel van het dividend 2019 uitgekeerd
Totaal Gemeentelijke organisatie	-0,55	v	-1,16	v	-0,61	v	Met name voordeel vennootschapsbelasting (relatie parkeeropbrengsten € 563.000), Voordeel huur gemeentelijk vastgoed (€ 143.000), hogere opleidingskosten (€ 125.000)
Totaal Inkomstenderving	2.,90	n	1,98	n	-0,92	v	Voordeel kwijtschelden belastingen (€ 310.000), havengelden (€ 194.000), voordeel op burgeraangelegenheden (€ 288.000), voordeel weekmarkten (€ 125.000)
Totaal Buffer	0,97	n	0,97	n	-		Betreft niet bestede middelen van de stelpost Noodfonds die ultimo 2020 toegevoegd zijn aan de reserve steunmaatregelen corona ten behoeve van 2021
Totaal Compensatie Rijk	-10,12	v	-10,12	v	-		
Diversen	-0,2	v	-0,34	v	-0,14	v	
Totaal financiële wijzigingen n.a.v. coronacrisis	6,34	n	0,78	n	-5,56	v	
verwachte extra coronacompensatie Rijk (meegenomen in reguliere begroting, niet specifiek als corona gerelateerd)	-2,92	v	-0,57	v	2,35	n	
Totaal	**3,42**	**n**	**0,21**	**n**	**-3,21**	**v**	

1.3.4 Verwachtingen voor 2021 en verder

In februari 2021 is in de gemeenteraad het voorstel steunmaatregelen corona eerste halfjaar 2021 (2021/060469) aan de orde geweest. Daarbij wordt in totaal voor afgerond € 20,7 miljoen aan

maatregelen benoemd die voor een deel binnen de eigen gemeentebegroting vallen en waarvan minimaal € 16 miljoen wordt gedekt uit bijdragen van met name de Rijksoverheid. In de voortgangsrapportage bij de Kadernota 2022 wordt over de uitvoering gerapporteerd en wordt het maatregelenpakket bepaald voor de rest van 2021. Als de actualiteit daartoe aanleiding geeft, wordt de raad eerder geïnformeerd.

1.3.5 Verwachte lange termijneffecten op de gemeente

De directe en indirecte gevolgen van de coronacrisis voor inwoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen en gemeenten eindigen niet als er grootschalig gevaccineerd is. De ernst van de economische en maatschappelijke gevolgen en de blijvende schade is moeilijk in te schatten maar de kans is aanwezig dat herstel lang duurt. Dat maakt denken in scenario's noodzakelijk, waarbij uitgewerkt wordt wat de effecten van ontwikkelingen zijn en het handelingsperspectief van de gemeente om herstel te bevorderen.

Met de informatienota Beperken gevolgen van de coronacrisis (2020/848465) is een eerste overzicht gemaakt van mogelijkheden om de gevolgen van de coronacrisis voor de stad te beperken. Voorbeelden zijn het versnellen van investeringen, ondersteuning van ondernemers en organisaties, werken aan het herstel van de arbeidsmarkt en het bieden van ondersteuning bij het beperken van sociaalmaatschappelijke effecten als meer mensen met schulden en de positie van kwetsbare Haarlemmers. Als hiertoe aanleiding is of ontstaat kunnen de geïnventariseerde mogelijkheden worden uitgewerkt tot concrete maatregelen. Het uitgangspunt is daarbij dat eventuele toekomstige maatregelen kunnen worden afgezet tegen de toekomstige financiële mogelijkheden van de gemeente en haar partners. Hoewel derhalve de uitwerking nog indicatief is, helpt het nadenken over mogelijke toekomstige maatregelen voor herstel om te zijner tijd snel(ler) te kunnen acteren.

1.4 Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen zijn gelden die de gemeente vrij kan besteden met inachtneming van wet- en regelgeving. Deze gelden zijn voornamelijk afkomstig uit de algemene uitkering en belastingen. In de tabel hieronder zijn de algemene dekkingsmiddelen gespecificeerd.

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2019	Begroting 2020 gewijzigd	Rekening 2020
Precariobelasting overig	671	786	513
Beleidsveld 51 Openbare ruimte en mobiliteit	**671**	**786**	**513**
Naheffing parkeren	1.508	1.163	1.233
Parkeerbelasting	11.009	9.224	9.611
Parkeeropbrengst Schalkwijk	356	279	277
Beleidsveld 52 Parkeren	**12.873**	**10.666**	**11.122**
Precariobelasting overig	363	324	475
Beleidsveld 63 Openbare orde en veiligheid	**363**	**324**	**475**
Hondenbelasting	556	569	574
OZB niet woningen eigenaren	11.059	11.467	11.287
OZB niet woningen gebruikers	7.760	7.841	7.745
OZB woningen	21.974	23.244	23.274
Precario kabels en leidingen	5.864	5.865	5.933
Precariobelasting overig	647	318	223
Reclamebelasting Cronjéstraat	62	60	52
Roerende woon- en bedrijfsruimtebelasting	54	61	57
Toeristenbelasting	2.491	1.275	1.274
Beleidsveld 71 Lokale belastingen & heffingen	**50.466**	**50.698**	**50.419**
Algemene uitkering	316.625	351.338	353.481
Beleggingen	1.272	414	675
Financieringsfunctie	2.945	2.243	2.034
Beleidsveld 72 Algemene dekkingsmiddelen	**320.843**	**353.996**	**356.190**
Totaal	**385.216**	**416.470**	**418.719**

1.5 Taakstellingen

In de Programmabegroting 2020 is een fors pakket aan bezuinigingen verwerkt tot een totaalbedrag van € 5,2 miljoen in 2020, oplopend tot € 10 miljoen in 2024. Alle taakstellingen zijn volgens plan ingevuld door verlaging van budgetten op het desbetreffende programma. Er resteren in 2020 geen taakstellingen meer, afgezien van een efficiency-taakstelling van € 15.000 in 2020 (oplopend tot € 115.000 in 2022 en verder) die bij de Programmabegroting 2019 nog niet concreet was ingevuld. Bij de Kadernota 2022 wordt een voorstel gedaan hoe deze restant-taakstelling wordt ingevuld. Dit gebeurt tegelijk met de taakstellingen voor 2022 en verder (€ 2 miljoen in 2022 oplopend naar € 4 miljoen in 2024) waarvan bij de Programmabegroting 2021-2025 (bladzijde 18) is aangegeven dat deze bij de Kadernota 2022 worden ingevuld.

1.6 Investeringen

In dit jaarverslag wordt verantwoording afgelegd over de realisatie van investeringen in 2020 in relatie tot de jaarschijf en de beschikbare kredieten.

Jaarschijf 2020
De jaarschijf 2020 is voor het laatst geactualiseerd bij het vaststellen van de Programmabegroting 2021. Bij deze actualisatie is de jaarschijf vastgesteld op € 50,8 miljoen. Hiervan is € 38,6 miljoen gerealiseerd.

De € 38,6 miljoen aan netto uitgaven is het saldo van € 42,2 miljoen aan uitgaven waar € 3,6 miljoen aan inkomsten of bijdragen van derden tegenover staan. Een netto besteding van € 38,6 miljoen is iets lager dan de netto besteding over 2018 en 2019 (respectievelijk € 39,8 en € 39,3 miljoen). De lagere netto besteding wordt volledig veroorzaakt door de hogere bijdragen van derden in dit jaar. Deze bedroegen € 3,6 miljoen tegenover € 2,1 miljoen in 2019. De bruto uitgaven liggen met € 42,2 miljoen hoger dan de € 41,4 miljoen van 2019.

Over 2020 is met de investeringen ten opzichte van de laatst vastgestelde jaarsnede een realisatiepercentage van 76% behaald.

Realisatiepercentage investeringen per programma

Programma	IP 2020	Realisatie 2020	Percentage
1. Maatschappelijke participatie	16.922	12.455	74%
4. Duurzame Stedelijke Vernieuwing	2.046	1.165	57%
5. Beheer en onderhoud	28.406	22.936	81%
6. Burger, bestuur en veiligheid	165	143	87%
7. Algemene dekkingsmiddelen	3.231	1.937	60%
Eindtotaal	**50.770**	**38.636**	**76%**

Beschikbare kredieten
Ultimo 2020 is er nog voor € 53,4 miljoen aan restant kredieten. Van de op dat moment vrijgegeven kredieten van € 163,1 miljoen is € 109,7 miljoen tot en met 2020 uitgegeven.

Een aantal investeringen is in 2020 afgerond, de bijbehorende kredieten worden per eind 2020 afgesloten. Een overzicht van afgesloten kredieten is opgenomen in bijlage 6.6.

Prog nr	Programma	Krediet	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Restant krediet
1	Maatschappelijke participatie	52.751	22.496	12.455	17.800
4	Duurzame stedelijke ontwikkeling	6.308	373	1.165	4.770
5	Beheer en onderhoud	95.955	42.719	22.936	30.300
6	Burger, bestuur en veiligheid	815	578	143	94
7	Algemene dekkingsmiddelen	7.315	4.886	1.937	492
	Totaal	**163.144**	**71.052**	**38.636**	**53.456**

De beschikbare kredieten betreffen de kredieten exclusief de geraamde inkomsten die, afhankelijk van hun status, zijn vrijgegeven door college of raad. In bijlage 6.6 van deze jaarrekening is een nadere specificatie hiervan opgenomen. In paragraaf 4.6 Kadernota rechtmatigheid van deze jaarrekening worden eventuele overschrijdingen van kredieten nader toegelicht.

1.7 Onderzoeken vanuit verordening artikel 213a

Zoals door de raad is vastgesteld in de Verordening Gemeentewet art.213a voert het college jaarlijks 213a-onderzoeken uit. Dit zijn onderzoeken naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van het door het college gevoerde beleid.

Het onderzoek naar digitalisering van de dienstverlening is in de tweede helft van 2020 gestart. Het plan van aanpak (2020/774726) was eind 2020 beschikbaar voor de raad. Het onderzoek is in het laatste kwartaal van 2020 gestart en wordt in het eerste kwartaal van 2021 afgerond. Na afronding wordende onderzoekresultaten aan de raad aangeboden.

Het onderzoek naar de werking van de '*three lines of defence*' (3LOD) binnen de gemeentelijke organisatie is medio 2020 gestart. Het onderzoek wordt uitgevoerd door een externe partij. Door de beperkingen van de coronamaatregelen, met name het ontbreken van aanwezigheid op de werkplek en groepsvorming, is de wijze waarop het onderzoek is uitgevoerd aangepast. Hierbij is meer nadruk komen te liggen op casuïstiek waarbij de samenwerking van de lijnen tot uiting komt. Hierdoor was afronding in 2020 niet meer mogelijk. De commissie Bestuur en de RKC zijn geïnformeerd (2020/791952) over het plan van aanpak voor dit onderzoek.

Eind 2019 is de onderzoeksopzet van het 213a onderzoek naar combinatiefunctionarissen (2019/926873) vastgesteld. Het onderzoek is in de eerste helft van 2020 uitgevoerd en in september is het rapport (2020/774230) met een verbeterplan aan de raad aangeboden.

Medio 2020 is het 213a onderzoek naar de verzakelijking van de subsidiesystematiek vastgesteld (2018/703295) en aangeboden aan de raad en RKC. Bij het vaststellen van het onderzoek heeft het college aangegeven hoe opvolging gegeven gaat worden aan de aanbevelingen van het onderzoek.

Het 213a onderzoek naar SROI is in 2018 aangekondigd maar nog niet gestart. Door extra inzet rondom de coronacrisis is capaciteitsgebrek ontstaan, zodat de uitvoering van het onderzoek in de tijd is opgeschoven.

1.8 Interbestuurlijk toezicht

Kader
De Wet revitalisering generiek toezicht (zie ook de informatienota Interbestuurlijk toezicht 2013/393816) is de basis voor het door het kabinet gewenste interbestuurlijk toezicht (IBT): het toezicht van de ene overheid op de andere.

Het uitgangspunt van de wet is het vertrouwen in een goede taakuitoefening door de gemeente. Daarbij hoort dat de horizontale verantwoording (college aan raad) en het horizontale toezicht (raad op college) in orde zijn. Het toezicht op de uitvoering van al deze medebewindstaken door het college ligt primair bij de raad.

Invulling interbestuurlijk toezicht door provincie
Ook in 2020 hield de provincie Noord-Holland op de volgende medebewindstaken in dit kader voor Haarlem expliciet toezicht op:

1. Ruimtelijke ordening;
2. Omgevingsrecht;
3. Archiefbeheer (vastgelegd in de provinciale informatieverordening).

Hier moet het college jaarlijks verantwoording over afleggen. Daarnaast heeft het interbestuurlijk toezicht ook betrekking op incidentele onderdelen. De provincie heeft daarin een reactieve houding en treedt alleen op als daar aanleiding voor is, zoals bij een klacht of media-aandacht. Het stelsel van financieel toezicht wijzigt daardoor overigens niet.

Toezichtsgebieden
In 2020 heeft de gemeente Haarlem voldaan aan de specifieke informatieplicht van de provincie over dat jaar.

Ad 1. Ruimtelijke ordening
De beoordeling van de medebewindstaak Ruimtelijke Ordening (RO) is adequaat door de aanwezigheid en actualiteit van bestemmingsplannen en structuurvisies.

Ad 2. Omgevingsrecht
De provincie heeft de processen op toezicht- en handhaving omgevingsrecht over het jaar 2020 bestempeld als adequaat. Dat is een verbetering ten opzichte van 2019 (redelijk adequaat) en is tevens het hoogste predicaat.

Ad 3. Archiefwet
De bestuurlijk toezichthouder beoordeelt de uitvoering van het archief- en informatiebeheer van de gemeente Haarlem over 2020 als adequaat, het hoogste predicaat. Door deze beoordeling blijft de provincie een lichter toezichtregime voor Haarlem hanteren.

Er zijn nog enkele belangrijke aandachtspunten waarvan de Haarlemse organisatie zich bewust is. Samengevat gaat het om:

- De mogelijkheid om gestructureerd archiefwaardige informatie te vernietigen is nog niet in alle applicaties ingericht;
- Vaststellen van resterende onderdelen van het beleid gericht op duurzame toegankelijkheid van informatie voor gemeente en burgers;
- Continueren van de aandacht voor het digitaal werken bij afdelingen, uitbreiden van het kwaliteitsmanagement in de organisatie en compleet maken van het overzicht van alle informatie in de gehele organisatie.

Invulling interbestuurlijk financieel toezicht door provincie
Op 29 mei 2019 heeft de toezichthouder provincie Noord-Holland in een brief het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader 2020 (GTK 2020) geschetst. Bij de bespreking in de commissie Bestuur is toegezegd een reflectie daarvan op te nemen in het Jaarverslag 2020.
Het GTK is aan een vernieuwing toe. Het bestaande kader dateert uit 2014, nog voor de decentralisaties van het sociaal domein en de wijziging van 2016 van het BBV. Daarnaast is er een zelfstandige behoefte aan modernisering. Dat kader moet echter nog verder worden uitgewerkt. Nu zijn ontwerpprincipes en actielijnen geformuleerd. In de brief is vermeld dat met dit GTK nog geen stap is gezet naar een gezamenlijk toezichtkader voor het financieel en generiek interbestuurlijk toezicht.

Concreet betekent dit voor de gemeente dat verantwoording wordt afgelegd, zoals de afgelopen jaren gebruikelijk is, binnen alle wettelijke voorschriften (compliance) en dat de uitwerking daarvan wordt getoetst door de accountant en toezichthouder. De zichtbare onderdelen van het toezichtkader zijn:

- Beoordeling financiële positie

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt de financiële positie van de gemeente toegelicht. De provincie hanteert als toezichthouder signaleringswaarden (netto schuldquote, solvabiliteitspositie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit), die de gemeente, naast de eigen kengetallen geïntegreerd weergeeft.

- Structureel begrotingssaldo

Er is al jaren een verplichte bijlage incidentele lasten en baten bij de jaarstukken (begroting en rekening) opgenomen. Deze is nu verder uitgewerkt in een overzicht structureel begrotingssaldo en wordt ook nader geduid in deel 1 van de jaarstukken.

- Gestructureerde toetspuntenlijst

Op basis van de vastgestelde P&C-documenten beoordeelt de toezichthouder of nog nadere informatie nodig is om tot een afgewogen oordeel te komen over het toezichtsregime. Op basis van de toegezonden stukken is ambtelijk aanvullende informatie verstrekt. Tussentijds wordt (ambtelijk) aanvullende informatie verstrekt indien de toezichthouder hier om verzoekt.

- Dialoog

Het GTK 2020 heeft onder meer als uitgangspunt geformuleerd dat goed toezicht alleen in dialoog kan worden uitgevoerd. Het gaat om een constructieve dialoog waarin betrokken partijen met behoud van ieders rol en verantwoordelijkheid elkaar aanspreken en kritisch bevragen. In de praktijk betekent dit dat er ambtelijk minimaal twee keer per jaar een overleg plaatsvindt over de financiële positie en de ontwikkeling daarvan. Op bestuurlijk niveau vindt overleg plaats indien een van de betrokken partijen daar aanleiding voor heeft.

DEEL 2 PROGRAMMAVERANTWOORDING

CLUSTER SOCIAAL

Inleiding en context

Het cluster Sociaal gaat over de brede ondersteuning van kinderen, jeugdigen, volwassenen en ouderen. Deze ondersteuning kan bestaan uit jeugdhulp, maatschappelijke ondersteuning, opvang wonen en herstel, participatie, werk, inkomensondersteuning, armoedebestrijding, schulddienstverlening en toezicht op het juiste gebruik van uitkeringen en regelingen.
Haarlem werkt al een aantal jaren met het transformatieprogramma sociaal domein waarbij de leefwereld van inwoners centraal staat en mensen zoveel mogelijk eigenaar van hun probleem en van de oplossing zijn. Het geactualiseerde programma sociaal domein is aangeboden aan de gemeenteraad.

Kostenbeheersing in het sociaal domein is nog urgenter geworden. Hoewel de raad de budgetten voor jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning heeft verhoogd, bleef in 2020 de vraag naar ondersteuning toenemen en houdt deze geen gelijke tred met de rijksbijdrage. Er is dan ook een pakket aan maatregelen ingevoerd, waaronder het instellen van budgetplafonds jeugdhulp per 1 juli 2020. Om de financiële tekorten op de maatwerkvoorzieningen Jeugd en Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) beter te beheersen zijn daarnaast grote stappen gezet om de sturing en monitoring verder te verbeteren.

De coronacrisis heeft uiteraard grote impact gehad binnen het sociaal domein. Voor inwoners, partners, maar ook voor de gemeentelijke organisatie. Eén van de gevolgen is dat de arbeidsmarkt in korte tijd sterk is veranderd en er een groot verlies van werkgelegenheid heeft plaatsgevonden. Haarlem heeft als centrumgemeente het voortouw genomen om met regiogemeenten, UWV, werkgevers, werknemers en onderwijs te werken aan een plan voor het herstel van de arbeidsmarkt. De uitvoering van de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) heeft een grote inspanning gevergd van de gemeentelijke organisatie.

Onderliggende programma's

Programma 1: Maatschappelijke participatie is gericht op zelfredzaam zijn en regie over het eigen leven hebben, een goede start, gelijke kansen in het onderwijs en het behalen van een startkwalificatie, minder gezondheidsverschillen, sociale samenhang, het hebben van een netwerk en over advies en ondersteuning als iemand zelf minder regie heeft.

Programma 2: Ondersteuning en zorg is gericht op maatwerk op het gebied van voorzieningen voor jeugd en volwassenen. Die voorzieningen zorgen dat iedereen zoveel mogelijk mee kan doen in de samenleving vanuit eigen kracht. Waar nodig zijn er voorzieningen met verblijf.

Programma 3: Werk, inkomen en schulden is gericht op een tijdelijk financieel vangnet en toeleiding naar werk, scholing of participatie, om vanuit eigen kracht zo veel als mogelijk zelfredzaam te zijn (of weer te worden) in de samenleving. Haarlemmers met een minimum inkomen tot 120% van het bestaansminimum of met schulden en geldzorgen worden ondersteund.

Hoofdkoers

Maatschappelijke participatie

Met de organisaties in de sociale basis zijn in 2020 subsidieafspraken gemaakt over hun inzet in 2021. Met deze afspraken wordt toegewerkt naar een wijkaanpak waarbij: de wijkopgave centraal staat bij het formuleren van doelen en het evalueren van de effectiviteit van subsidies; welzijnsorganisaties de opdracht krijgen om inwoners te verbinden, initiatieven te ondersteunen en wijknetwerken te organiseren; en er meer strategisch partnerschap van de gemeente met minder partners is.

Het sociaal wijkteam (SWT) is goed geworteld in de wijken en laagdrempelig toegankelijk voor alle, maar met name de meer kwetsbare inwoners met vragen en problemen op alle levensgebieden. In het bieden van informatie, advies en ondersteuning werkt het SWT samen met het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), ketenpartners uit de zorg en partijen uit de sociale basis in de stad. In 2020 zijn door de coronamaatregelen andere vormen van ondersteuning ontwikkeld zoals afspraken via beeldbellen.

De basisvoorzieningen voor jeugd waren op orde, zoals in de terugblik resultaten 2020 van de uitvoeringsnota 'Samen voor Jeugd' (2021/098952) is beschreven. Samen met de partners op het gebied van onderwijs, sport en welzijn zorgde de gemeente zo veel mogelijk dat de jeugd veilig en gezond kan opgroeien en dat de jeugd gelijke kansen heeft om zich te ontwikkelen. De nota 'Samen voor jeugd' met daarin de zogeheten kansencirkel, is in uitvoering gegaan en meer partners hebben deze aanpak ingevoerd in hun manier van werken. De jeugd participeerde in 2020 met een kinderburgemeester en een kinder- en een jongerenraad.

De gemeente heeft de onderwijsvisie in de nota 'Onderwijskansen 2019-2022' (2019/462550) vastgesteld en samen met het onderwijs en de peuteropvang uitgevoerd. Ook zijn de afspraken in de Lokale en Regionale Educatieve Agenda's 2019-2023 (2019/952025) samen met schoolbesturen en voorschoolse partners verder uitgewerkt. De aanpak van schoolverzuim van jongeren van 5 tot 23 jaar is samen met de ketenpartners gecontinueerd, waarbij de aandacht vooral was gericht op het in beeld houden van jongeren tijdens de coronacrisis.

In 2020 hebben de gemeente, het onderwijs en andere partners de handen ineen geslagen om de noodopvang voor kinderen van ouders met een vitaal beroep en kinderen in kwetsbare (thuis)situaties te organiseren tijdens de sluiting van het onderwijs en de opvang. Hierdoor werden ook kwetsbare kinderen in beeld gehouden en begeleid naar de noodopvang en aanvullende onderwijsinterventies. Afhankelijk van de verschillende coronamaatregelen hebben betrokken partners in de stad voor jongeren allerlei, vaak online, activiteiten georganiseerd om met hen in contact te blijven en hen een alternatieven te bieden voor vrijetijdsbesteding.

De agenda voor de sport (2020/915663) is in 2020 geactualiseerd. Ondanks de beperkingen door de coronamaatregelen hebben kinderen in verschillende stadsdelen kennis gemaakt met allerlei sporten. De toegankelijkheid en zichtbaarheid van alle sport- en beweegactiviteiten is vergroot door de doorontwikkeling van de JeugdSportPas tot het platform sportindewijk.nl. Met ondersteuning van buurtsportcoaches en het Lokaal Sportakkoord was een aantal verenigingen zelfs tijdens de coronacrisis in staat om nieuwe activiteiten voor (kwetsbare) doelgroepen te starten.

Haarlemmers zijn tevreden over de binnen- en buitensportaccommodaties. Verschillende sportaccommodaties zijn duurzamer geworden door bijvoorbeeld het aanbrengen van ledverlichting. De Energie Prestatie Advies Utiliteit (EPAU) is in 2020 voor alle binnen- en buitensportaccommodaties van de gemeente in het meerjarenonderhoudsprogramma van toepassing. Voor de sporthal Sportweg zijn alle vergunningen binnen en wordt de bouw gestart.

De gemeente wil ondersteuning en zorg dichtbij huis bieden, in de buurt of wijk. De coaches van de Centra voor Jeugd en Gezin (CJG) ondersteunden ouders, kinderen en jongeren en professionals op die plekken waar ouders met kinderen komen. De verbinding tussen gespecialiseerde zorginstellingen, het CJG en het lokale veld is versterkt. Dit geldt ook voor de samenwerking tussen jeugdhulp, het CJG, huisartsen, leerplicht en passend onderwijs. Daardoor kon in complexe situaties eerder hulp worden gegeven en kon gedwongen hulp worden voorkomen.

De inzet van de praktijkondersteuner GGZ Jeugd bij de huisarts (POH), die vanuit het CJG bij 90% van de huisartsen werd geboden, is door de huisartsen als positief ervaren. Het Informatie- & Adviesteam is het middelpunt van het CJG. Met ingang van het vierde kwartaal van 2020 zijn al deze contacten anoniem geregistreerd via de app Vink om trends en ontwikkelingen bij zorgvragen te kunnen signaleren.
Om richting te geven aan de nieuwe inkoop van jeugdhulp per 1 januari 2022, is er in 2020 een start gemaakt met de (boven-)regionale verwervingsstrategie en een oriënterend traject hoe te komen tot een efficiëntere kostenbeheersing jeugdhulp.

Samen leren is een centraal thema binnen de werkwijze Samenwerken aan Veiligheid waarin het CJG en de Gecertificeerde Instellingen (GI's) intensief samenwerken om onveiligheid in gezinnen in het vrijwillig kader tegen te gaan. Alle geplande methodische leerbijeenkomsten en workshops voor professionals in het kader van intervisie en lerend ontwikkelen vonden digitaal doorgang. Er is in 2020 uitvoering gegeven aan het actieplan pleegzorg om de ondersteuning aan pleegouder te versterken en er zijn nieuwe pleeggezinnen geworven. In de jeugdbeschermingsketen is gewerkt aan verbetering en vereenvoudiging van deze keten. Er is een nieuw Regionaal Meerjarenplan Aanpak Verbeteren Basisvaardigheden 2021-2024 opgesteld met een regionale samenwerkingsagenda. Beide documenten zijn in 2020 opgesteld in nauw overleg met de gemeenten van Zuid-Kennemerland en IJmond en hun partners.

Ondersteuning en zorg
Bij het verstrekken van maatwerkvoorzieningen voor volwassenen en jeugd lag de focus op mee kunnen doen in de samenleving en perspectief op een toekomst met zo veel mogelijk zelfstandigheid en onafhankelijkheid. Door de gevolgen van de coronamaatregelen is er veel flexibiliteit gevraagd van zorgaanbieders en inwoners. De inzet van de gemeente was gericht op de continuïteit van zorg, maar, inwoners kregen een periode op een andere manier of minder ondersteuning dan zij gewend waren. Met name bij de ambulante vormen van ondersteuning, hulp bij het huishouden, dagopvang en ambulante begeleiding waren effecten zichtbaar.

In 2020 is gewerkt aan de voorbereidingen om de toegang van de Wmo-voorzieningen begeleiding samen met welzijn- en zorgaanbieders en de sociaal wijkteams per 2021 opnieuw vorm te geven, zodat inwoners met een hulpvraag dichtbij, in de eigen leefomgeving passende en doorlopende ondersteuning kunnen ontvangen. De vraag naar maatwerkvoorzieningen Wmo is verder gestegen dan op basis van de demografische ontwikkelingen zoals vergrijzing, extramulralisering in de GGZ en het abonnementstarief Wmo verwacht mocht worden. Door duidelijke afwegingskaders op te stellen, de samenwerking met zorgaanbieders verder te verbeteren en een groter beroep te doen op de eigen verantwoordelijkheid en mogelijkheden van inwoners is geprobeerd de kosten te beheersen. Ook zijn kostenbeheersingmaatregelen voorbereid en voor diverse maatwerkvoorzieningen is gestart met de verwervingstrajecten per 2022.

Vanaf 2020 is de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) van kracht waarin geregeld is wanneer verplichte zorg opgelegd kan worden aan mensen met een psychiatrische diagnose. Deze wet biedt zorgverleners meer mogelijkheden om zorg op maat te bieden en maakt het mogelijk om verplichte zorg ook buiten een GGZ-instelling op te leggen. De gemeente heeft de Wvggz geïmplementeerd in haar organisatie. Daarnaast is de gemeente samen met ketenpartners betrokken bij de inrichting van de (verplichte) zorg en ondersteuning voor de Wvggz in de regio.

Per 2021 wordt de Wet langdurige zorg (Wlz) opengesteld voor de GGZ-doelgroep, die nu onder beschermd wonen valt, maar waarbij 24-uurs zorg nodig is én het herstellend vermogen ontbreekt. De gemeenten in de regio zijn in 2020 samen bezig geweest om deze ingrijpende veranderingen voor

te bereiden met maatschappelijke partners, cliënten, aanbieders, corporaties en welzijnsorganisaties.
Voor dak- en thuislozen is het project 'Onder de pannen' gestart, waarbij particuliere woningbezitters gevraagd wordt een kamer te verhuren aan deze kwetsbare groep om dakloosheid te voorkomen. Door de coronamaatregelen worden bestaande locaties voor nachtopvang sinds maart ingezet als 24-uurslocaties. Ook zijn in 2020 twee nieuwe tijdelijke maatschappelijke opvanglocaties gerealiseerd, in de Beijneshal en op het passagiersschip MS Aurora.

Het Rijk wil vanaf 2022 de taken beschermd wonen aan de afzonderlijke gemeenten toekennen in plaats van aan Haarlem als centrumgemeente (doordecentraliseren). In deze regio voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang zijn in 2020 voorbereidingen daarvoor getroffen.

Werk, inkomen en schulden
De gemeente wil zoveel mogelijk mensen met een bijstandsuitkering naar vermogen laten participeren in de Haarlemse samenleving. Als Haarlemmers dat onvoldoende op eigen kracht konden, heeft de gemeente ook in 2020 ondersteuning op het gebied van werk, inkomen en schulden aangeboden.

De coronacrisis heeft gevolgen gehad voor de wijze en mate van ondersteuning aan inwoners. Zo heeft de dienstverlening op aangepaste wijze moeten plaatsvinden. De klanten zijn vanaf maart bijna alleen telefonisch gesproken. Dit bemoeilijkt het goed leren kennen van de klant, het inzicht krijgen in de financiële situatie, gezondheid en leefsituatie en het goed kunnen inschatten van de afstand tot de arbeidsmarkt. De inwoners konden voor de begeleiding naar werk korte tijd niet, en later beperkt, naar de re-integratiepartners. Ook konden inwoners niet of maar gedeeltelijk participeren omdat de meeste participatieplekken gesloten waren.

Haarlem heeft de Tozo regeling voor levensonderhoud en/of bedrijfskrediet uitgevoerd. Deze regeling is één van de maatregelen van het kabinet om ondernemers en zzp‘ers te ondersteunen tijdens de coronacrisis. De Tozo regeling maakt een onderscheid tussen levensonderhoud en bedrijfskapitaal. In totaal zijn 6.857 aanvragen levensonderhoud Tozo 1, 2 en 3 toegekend en 256 aanvragen bedrijfskapitaal Tozo 1, 2 en 3. Hierbij valt op dat relatief veel jongeren een beroep hebben gedaan op deze regeling. De uitvoering van de Tozo regeling heeft gevolgen gehad voor de organisatie en voor de uitvoering. In korte tijd moesten veel aanvragen Tozo afgehandeld worden. Dit heeft echter geen groot effect gehad op de uitvoering en er is relatief weinig werk blijven liggen. Dat komt omdat er door het team extra uren zijn gemaakt en ook medewerkers van andere afdelingen voor ondersteuning zijn ingesprongen.

Als gevolg van de coronamaatregelen zijn fysieke gesprekken ten behoeve van schulddienstverlening snel vervangen door beeldbellen. Hiermee kon de uitvoering van schulddienstverlening en minimabeleid voortgezet worden. De afhandelingstermijnen zijn niet langer geworden en er zijn geen wachtlijsten ontstaan.

De arbeidsmarktregio Zuid-Kennemerland en IJmond kende tot maart van dit jaar een fikse krapte en de werkloosheid was historisch laag. De coronacrisis bracht hier ingrijpend verandering in en legde de kwetsbaarheid van bepaalde groepen op de arbeidsmarkt bloot. Dit waren onder andere jongeren, flexwerkers en zzp’ers. Ook mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt zijn door de ontwikkelingen kwetsbaarder dan voorheen, mede door de krimp van het aantal banen en de toename van het aantal werkzoekenden. Als antwoord op de huidige vraagstukken in onze regio is de Regionale aanpak arbeidsmarkt Zuid-Kennemerland en IJmond 2020-2022 en het Haarlems addendum doe-agenda arbeidsmarkt (2020/903313) opgesteld en van start gegaan. Deze aanpak

met als kern de doe-agenda biedt vanaf 2020 een palet van regionale en lokale acties die bijdragen aan een duurzame en inclusieve arbeidsmarkt. De gemeente werkt daarbij nauw samen met het UWV, gemeenten in de regio, Pasmatch, IJmond werkt!, het Werkgeversservicepunt en de partners in het regionaal werkbedrijf.

In 2020 is door de gevolgen van de coronacrisis het aantal bijstandsgerechtigden niet verder afgenomen. De verwachte stijging van het aantal uitkeringsgerechtigden door de coronacrisis (Bestuursrapportage 2020) heeft zich ook niet voorgedaan. De reden hiervan is onder meer de verlenging van regelingen als de Tozo en de Noodmaatregel Overbrugging voor Werkgelegenheid (NOW).
In 2020 is het onderzoek afgerond naar de vorming van een regionaal Participatiebedrijf Zuid-Kennemerland voor werkzoekenden die onder de Participatiewet (2020/902410). De definitieve besluitvorming is aan de raad.

De gemeenten in de regio Zuid-Kennemerland en IJmond trekken in de voorbereiding van de nieuwe Wet Inburgering (invoering per 1 januari 2022) gezamenlijk op. In 2020 is vastgesteld op welke onderdelen regionaal wordt samengewerkt en zijn gezamenlijke doelstellingen bij de uitvoering van de nieuwe Wet inburgering bepaald (2020/1004097). Daarnaast is gestart met de pilot Z-route (zelfredzaamheidsroute) die in het kader van een pilotprogramma van het ministerie van SZW wordt gedaan.

Het saldo op de BUIG is € 1,7 miljoen voordelig. In de Decemberrapportage 2020 werd een voordeel van € 1,1 miljoen verwacht. Het grotere voordeel wordt vrijwel volledig veroorzaakt door een lagere instroom in de BUIG. De Tozo-regeling als 'voorliggende voorziening' is daarop van grote invloed (geweest).

De GR Paswerk heeft met alle (landelijke) steunmaatregelen de nadelen in 2020 beperkt kunnen houden. Binnen de bestaande afspraken zal de GR Paswerk het financiële tekort zelf dekken, een aanvullende gemeentelijke bijdrage is dus niet nodig. Eind december 2020 heeft de Belastingdienst een uitspraak gedaan over de BTW op inkoop van re-integratie. De gemeente is niet BTW-plichtig, de teveel betaalde BTW is ook terugbetaald, een incidentele meevaller van € 0,9 miljoen.
In 2020 is de Integrale beleidsvisie Armoede en Schulden ‘In Haarlem meer kans voor financieel kwetsbaren’ (2020/858381) door de raad vastgesteld.

Door de coronacrisis was er vooral in het voorjaar een afname van het aantal aanvragen schulddienstverlening en minimaregelingen te zien. Deze afname komt overeen met een landelijke trend en heeft zich in iets mindere mate doorgezet over heel 2020. De verwachte toestroom van meldingen en aanvragen door terugval in inkomen en toename van schulden is in 2020 uitgebleven. In toenemende mate hebben zzp’ers en ondernemers met geldzorgen contact opgenomen met de gemeente.

De nieuwe Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) is sinds 1 januari 2021 van kracht en daarmee is vroegsignalering van schulden in de vaste lasten een wettelijke taak geworden van de gemeente. Ter voorbereiding op de wetswijziging en om ervaring op te doen, is Haarlem in 2020 in één sociaal wijkteam gestart met de pilot 'Vroeg Eropaf'.
Toezicht op naleving van regels binnen het sociaal domein is belangrijk om het sociale zekerheidsstelsel in stand te houden en draagvlak in de samenleving te behouden. De coronamaatregelen maakten het bij het onderzoek naar uitkerings- en zorgfraude niet altijd mogelijk om huisbezoeken uit te voeren en fysieke gesprekken met inwoners te plannen. Dit heeft geleid tot vertraging binnen de onderzoeken.

Doelenboom Programma 1 ‘Maatschappelijke participatie’

Beleidsveld	Doel	Effectindicator	Prestatie	Prestatie-indicator
1.1 Onderwijs & Sport	Meer kansen voor de jeugd in het onderwijs en peuteropvang	% leerlingen dat voortijdig het VO- en MBO-onderwijs verlaat (BZK)	Uitvoeren onderwijskansenbeleid	% deelname VVE kinderen aan een VVE-programma
		Aantal leerplichtigen dat ongeoorloofd afwezig is (BZK)	Uitvoeren aanpak ‘Voorkomen en bestrijden voortijdig schoolverlaten’	Aantal stage- en leerwerkplekken
		Aantal leerplichtigen dat niet op school staat ingeschreven (BZK)		
	Meer Haarlemmers sporten of bewegen	% inwoners dat niet sport t.o.v. totaal aantal inwoners (BZK)	Uitvoeren van beweeg- en sportprogramma’s, ook voor kwetsbare groepen	Aantal deelnemers van 50+ aan sportactiviteiten
		% volwassenen dat voldoende beweegt		Aantal deelnemers aan de Jeugdsportpas
		% kinderen dat lid is van een sportvereniging		
	Voldoende goed onderhouden van onderwijs- en sportvoorzieningen	Het aantal opgeleverde projecten uit SHO	Uitbreiden en (ver)nieuwbouw schoolgebouwen	Aantal gestarte (ver)nieuwbouw- en uitbreidingsprojecten schoolgebouwen
		Het oordeel van Haarlemmers over gemeentelijke sportaccommodaties	Zorg voor voldoende en goed onderhouden sportaccommodaties	% goed onderhouden sportaccommodaties
1.2 Sociale basis	Versterken zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie kwetsbare Haarlemmers	% Haarlemmers dat zichzelf volledig zelfredzaam beschouwt	Zorg voor voldoende ondersteuning t.b.v. redzaamheid	Bekendheid gebruik cliëntondersteuning
		% Haarlemmers dat aangeeft voldoende contact te hebben		
	Inwoners nemen initiatief en ondersteunen elkaar	% Haarlemmers dat vrijwillige inzet pleegt	Bemiddelen, ruimte bieden en zorgen voor ondersteuning voor mantelzorgers	Aantal matches via BUUV
		% Mantelzorgers dat aangeeft vaak overbelast te zijn		Aantal mantelzorgers dat ondersteund wordt
	Voorkomen van escalatie problematiek	% Haarlemmers dat sociaal wijkteam kent	Versterken via voorlichting en ondersteuning i.s.m. CJG en SWT	Aantal (nieuw) bereikte kinderen, gezinnen en jongeren
		% Haarlemse gezinnen dat zelfstandig verder kan		

Programma 1 Maatschappelijke participatie

Commissie	Samenleving
(Coördinerende) Portefeuilles	Zorg, Welzijn, Volksgezondheid, Jeugd, Onderwijs, Sport, Ouderen
Afdeling(en)	Jeugd, Onderwijs, Sport en Maatschappelijke Ondersteuning

Realisatie programmadoelstelling (missie)

De gemeente stimuleerde zoveel mogelijk Haarlemmers zelfredzaam zijn zodat zij regie over hun eigen leven hebben. Zij konden hiervoor gebruik maken van algemeen toegankelijke voorzieningen (de sociale basis) met aandacht voor welzijn, onderwijs, sport en gezondheid. Daarnaast bood de gemeente advies en ondersteuning als daar behoefte aan was. De gemeente droeg hierdoor bij aan de mate waarin elke Haarlemmer, ongeacht beperking of kwetsbaarheid, meetelt en mee kan doen en werd inzet van (zwaardere) zorg beperkt.

Beleidsvelden

Beleidsveld 1.1 Onderwijs en sport

1. Meer kansen voor de jeugd in het onderwijs en peuteropvang

Wat hebben we bereikt? In 2020 heeft de gemeente samen met haar partners (onderwijs, peuteropvangorganisaties, welzijn en JGZ) het onderwijskansenbeleid (2019/462550) uitgevoerd om zoveel mogelijk kinderen gelijke kansen in de peuteropvang en het onderwijs te bieden. Hiernaast zijn brede-schoolactiviteiten op 28 basisscholen uitgevoerd. Na uitbraak van de coronacrisis en de sluiting van scholen en kinderopvang is noodopvang georganiseerd voor kinderen in een kwetsbare thuissituatie of met ouders in een vitaal beroep. Met de betrokken partijen is er afgestemd tussen de peuteropvangorganisaties, buitenschoolse opvang, het onderwijs, samenwerkingsverbanden passend onderwijs en het CJG om de noodopvang te organiseren. Hierdoor waren kinderen in kwetsbare thuissituaties in beeld. Zij werden opgevangen bij de noodopvang op de kinder- en peuteropvang en op school. Nacht- en weekendopvang was beschikbaar, maar hier is geen gebruik van gemaakt. De gemeente publiceerde FAQ's op de website over de gang van zaken bij de noodopvang en opende een digitaal loket voor vragen van ouders en professionals. Ook is de gemeenteraad op de hoogte gehouden over de stand van zaken van de noodopvang. De aanpak van verzuim voor jongeren van 5 tot 23 jaar is uitgevoerd in samenwerking met alle betrokken schoolbesturen van het voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs (mbo) en diverse andere ketenpartners in de regio Zuid-Kennemerland en IJmond, zoals partijen van re-integratie-, dagbestedingstrajecten en hulpverleningsinstellingen. In de hieronder genoemde indicatoren wordt het resultaat hiervan weergegeven. Ook de thuiszittersaanpak en aanpak bestrijding voortijdig schoolverlaten (VSV) voor jongeren is in samenwerking met alle partners gecontinueerd. De aanpak was er nadrukkelijk op gericht de jongeren tijdens de	

coronacrisis in samenwerking met de scholen en andere ketenpartners in beeld te houden.

In 2020 is voor de periode 2020-2024 met betrokken partners aanvullend VSV-beleid ontwikkeld, zoals het stimuleren van de aanwezigheid van studenten voor het volgen van de lessen én de maatwerkaanpak voor jongeren in kwetsbare posities. De aanvraag 2021 tot en met 2024 is bij het ministerie van OCW ingediend en gehonoreerd.

Het Regionale Thuiszitterspact en het Regionale Convenant Schoolverzuim zijn eind 2020 met de betrokken partners bestuurlijk afgesloten met als doel het aantal thuiszittende en verzuimende leerlingen terug te dringen. Het streven is dat meer jongeren naar school gaan en hun diploma halen.

Er zijn door de leerwerkmakelaars van het Leerplein en het mbo regionaal 90 plaatsingen uitgevoerd. Deze jongeren werden geplaatst op een stageplaats, leerwerkplek of kregen soms een arbeidscontract in een zogenoemde kansrijke sector. Ook zijn er door het mbo andere oplossingen in het onderwijs toegepast of zijn stages in het onderwijsprogramma naar een later tijdstip verschoven.
De gemeente Haarlem is als regievoerder van de arbeidsmarktregio verantwoordelijk voor de uitvoering van deze onderwijstrajecten binnen de gehele regio. Er is in 2020 een nieuw Regionaal Meerjarenplan Aanpak Verbeteren Basisvaardigheden 2021-2024 opgesteld met een regionale samenwerkingsagenda. Dit is de afgelopen maanden in nauw overleg met de gemeenten van Zuid-Kennemerland en IJmond en hun partners tot stand gebracht.

Wat hebben we niet bereikt?
Er zijn in Nederland en ook in onze regio stagetekorten. Ondanks de extra inzet van leerwerkmakelaars van het Leerplein en het Mbo zijn door de coronamaatregelen minder stage- en leerwerkplekken voor jongeren beschikbaar. In een aantal sectoren zoals horeca en evenementen lukt dit niet, waardoor jongeren een heroriëntatietraject op het Mbo kunnen volgen om bij te scholen. Er wordt voorzien dat het vraagstuk van stagetekorten doorloopt in 2021.

De gemeenteraad heeft met de motie 'Sta op voor stages' aandacht gevraagd voor het zoeken naar creatieve oplossingen voor het vinden van stages tijdens deze coronacrisis. Er is nauw contact met de onderwijsinstellingen hierover. Zo gaat het Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs en Bedrijfsleven (SBB) voor het Mbo en het Regionaal Bureau Leerplein actief op zoek naar stagebedrijven, zodat zoveel mogelijk jongeren hun stage kunnen afronden of starten. Ook in de contacten met en de vraag vanuit het Hbo is de gemeente alert op mogelijkheden voor stages in de verschillende sectoren.

Effect indicator	Voortijdig schoolverlaters: het percentage van het totaal aantal leerlingen (12-23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het vo- en mbo-onderwijs verlaat (Ingrado, t/m 2016 en Verzuimloket Dienst Uitvoering Onderwijs/OCW, 2017-2018) (BZK). [1] Realisatie cijfers van DUO over 2019-2020 zijn nog niet beschikbaar.							
R/S	5,0% (2008)	2,2% (2015)	2,1% (2016)	2.0% (2017)	2,0% (2018)	2,3% (2019)	1,9% S (2020)	nnb[1] R (2020)

Effect indicator	Relatief verzuim: het aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen (Ingrado, t/m 2017 en Dienst Uitvoering Onderwijs/OCW, 2018) (BZK). [1] Realisatie cijfers van DUO over 2019-2020 zijn nog niet beschikbaar.							
R/S	29 (2014)	25 (2015)	22 (2016)	21 (2017)	23 (2018)	27 (2019)	30 S (2020)	nnb[1] R (2020)
Effect indicator	Absoluut verzuim: het aantal leerplichtige jongeren tussen de 5 en 16 jaar of jongeren van 16 of 17 jaar die vallen onder de kwalificatieplicht, dat niet is ingeschreven op een school en ook niet is vrijgesteld van de inschrijvingsplicht, per 1.000 leerlingen (Ingrado, t/m 2017 en Dienst Uitvoering Onderwijs/OCW, 2018) (BZK) [1] Realisatie cijfers van DUO over 2019-2020 zijn nog niet beschikbaar.							
R/S	0,4 (2014)	0,7 (2015)	0,1 (2016)	2,2 (2017)	1,4 (2018)	1,2 (2019)	0,3 S (2020)	nnb[1] R (2020)

a. Uitvoeren onderwijskansenbeleid	
Wat hebben we gedaan? Na het vaststellen van de nota Onderwijskansenbeleid 2019-2022 (OKB; 2019/462550) door de raad op 30 januari 2020, zijn met betrokken uitvoeringspartners in de stad afspraken gemaakt over de monitoring van de kwaliteit, de doorgaande lijn, het educatief partnerschap, de toeleiding en het bereik van de OKB-doelgroep kinderen. De nieuwe wettelijke eisen van Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) zijn ingevoerd (2019/462550). Dit houdt in dat voor ieder kind dat in aanmerking komt voor VVE een aanbod is gerealiseerd van 960 uur peuteropvang in anderhalf jaar. Dit betekent gemiddeld 16 uur per week per kind als de peuteropvang 40 weken per jaar is opengesteld. Omdat deze wetswijziging een ophoging van 10 naar 16 uur per week betekende, zijn ouders met kinderen in de peuteropvang hierover op tijd geïnformeerd. Hiernaast zijn ouders met peuters die nog geen gebruik maken van de VVE-peuteropvang hierover voorgelicht. De website klaarvoordestarthaarlem.nl is vernieuwd en ouders kunnen hierop alle informatie vinden. Ook is in overleg met alle partners in de stad de folder over VVE actueler gemaakt om de doelgroep nog beter te kunnen informeren. In de zomervakantie namen 112 leerlingen deel aan de zomerschool. Dit is meer dan het dubbele ten opzichte van 2019, omdat vanwege de coronamaatregelen de vraag naar deelname aan de Zomerschool meer toenam om (taal)leerachterstanden te verminderen. Tot slot heeft de regionale voorziening Internationale Taalklas (ITK) onderwijs verzorgd aan 205 kinderen van Haarlemse nieuwkomers om de basisvaardigheden van de Nederlandse taal te leren voordat zij uitstromen naar regulier basisonderwijs. In 2020 werden de positieve onderzoeksresultaten van de Universiteit van Amsterdam bekend over de methodiek High Dosage Tutoring (HDT) op vijf basisscholen in Haarlem. Deze methodiek is voor leerlingen die hun rekenvaardigheden willen verbeteren in het basisonderwijs in Haarlem. Deze resultaten zijn gedeeld met de gemeenteraad en verantwoord aan het ministerie van Onderwijs en Cultuur via de Gelijke Kansen Alliantie. In het najaar is de voorbereiding gestart om HDT ook op een school voor voortgezet onderwijs te	

implementeren. Brede schoolactiviteiten zijn uitgevoerd op in totaal 28 basisscholen. Deze scholen zijn vooral gehuisvest in Schalkwijk, Haarlem Oost en Haarlem Noord. Voor de uitvoering werkte het onderwijs samen met een groot aantal partners uit de cultuur-, sport- en welzijnssector en kinderopvang, zoals Stichting Hart, Het Wereld Kindertheater, Stichting SportSupport, Stichting DOCK, Haarlem Effect, Triple Threat, HLC turnvereniging, Stichting Buurtschaak, Kinderopvang Haarlem en Op Stoom. Vooral kinderen met (risico op) achterstanden in hun sociaal emotionele ontwikkeling, motorische vaardigheden, taal- en expressievaardigheden worden gestimuleerd om deel te nemen. In het activiteitenaanbod was toneel & kunst, muziek, gezonde levensstijl, sporten, gedrags- en opvoedingsondersteuning tijdens en na schooltijd opgenomen. Een deel van de activiteiten kon door de coronamaatregelen niet doorgegaan of werd in aangepaste vorm aangeboden. Het binnenschoolse aanbod, zoals schoolschaken en de buitenactiviteiten gericht op sport en bewegen (synchroon aan de trainingen voor deze leeftijdsgroep bij de sportverenigingen) is doorgegaan. Een deel van cultureel naschools aanbod van onder andere Wereld Kindertheater en wereld-muziekschool kon door de coronamaatregelen fysiek niet doorgaan en hiervoor is een digitaal alternatief gevonden. Zo heeft het Wereld Kindertheater creatieve opdrachten met filmpjes gemaakt. Het Muzieklab (Stichting Hart) zorgde voor de uitleenservice van muziekinstrumenten en kinderen konden ‘op afstand’ samen musiceren. In twee wijken hebben ze als afsluiting een concert gegeven. Helaas zonder publiek, maar het concert is wel opgenomen. Het project kinderrestaurant, waarin kinderen als afsluiting van “Druppiekunde en gezonde leefstijl” koken voor ouderen in verpleeghuizen, kon helaas niet doorgaan door sluiting van de verpleeg- en verzorgingshuizen. Door de coronacrisis en de daaropvolgende lockdown hebben vanaf 15 maart t/m 8 juni en vanaf 18 december alle kinderen thuisonderwijs moeten volgen. Kinderen in een kwetsbare thuissituatie of kinderen waarvan ouders een cruciaal beroep hebben, konden gebruik maken van de noodopvang op school. Dit gold ook voor kinderen in de kinderopvang, die ook werd gesloten. VVE-kinderen in de peuteropvang bleven grotendeels thuis. Tijdens de tweede lockdown in december was de noodopvang ook weer open.	
b. Uitvoeren aanpak ‘Voorkomen en bestrijden voortijdig schoolverlaten’	
Wat hebben we gedaan? In 2020 is door de coronacrisis vanaf half maart een bijzondere situatie ontstaan voor het verminderen van voortijdig schoolverlaten. De cijfers, zeker die van verzuim, laten zich niet vergelijken met die van andere schooljaren. Door de coronamaatregelen zijn diverse extra maatregelen op het terrein van het verzuim, de vermindering van het aantal voortijdig schoolverlaters, de thuiszitters-aanpak en de aansluiting met de arbeidsmarkt getroffen. Tot de zomervakantie 2020 werd op basis van de landelijke richtlijnen niet gehandhaafd op verzuim uit de online lessen. Door het Regionaal Bureau Leerplein (RBL) is frequent overleg geweest met de scholen over jongeren waar de school zich zorgen over maakte of die in eerste instantie uit beeld verdwenen waren. Er werden in dergelijke situaties deurbezoeken afgelegd. Over het schooljaar 2019-2020 is in	

729 situaties sprake geweest van ongeoorloofd verzuim. In 2020 zijn er 64 thuiszittende Haarlemse leerlingen gemeld, waarbij 46 jongeren langer dan drie maanden zonder geldige reden niet naar school zijn gegaan. Eind van het schooljaar 2019-2020 is voor 19 leerlingen een traject gevonden. De aanpak bestrijding voortijdig schoolverlaten en jongeren in kwetsbare posities richtte zich op jongeren die van school zijn gegaan zonder startkwalificatie (=minimaal havo of mbo niveau 2 diploma). Extra aandacht was er voor jongeren in kwetsbare posities, zoals jongeren op het niveau van praktijk-, speciaal onderwijs en mbo1-niveau en jongeren die al een langere tijd zonder startkwalificatie van school zijn. Zij zijn zoveel mogelijk intensief begeleid en ook herplaatst naar diverse opleidingen of leerwerktrajecten. Waar mogelijk zijn er ook extra stage- en leerwerkplekken gezocht voor jongeren. Het Regionaal Bureau Leerplein heeft vanaf half maart zoveel mogelijk contact gehouden met jongeren, is hen blijven motiveren en begeleiden naar een vervolgtraject. Deze aanpak is in opdracht van het bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten uitgevoerd. Totaal zijn 173 Haarlemse jongeren naar scholings-, leerwerk- en werkervaringstrajecten begeleid. Er zijn daarnaast 53 Haarlemse jongeren in kwetsbare posities en 22 Haarlemse voortijdig schoolverlaters in samenwerking met ketenpartner aan een baan geholpen. Over het schooljaar 2017-2018 waren er 245 nieuwe voortijdig schoolverlaters, namelijk 40 op het Voortgezet onderwijs (vo) en 205 op het Middelbaar Beroepsonderwijs (mbo) volgens de voorlopige cijfers van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO).	
b. Stimuleren beschikbaarheid van stage- en leerwerkplekken voor jongeren (in kwetsbare posities) om deelname te stimuleren	
Wat hebben we gedaan? In het kader van de aanpak bestrijding voortijdig schoolverlaten hebben jobcoaches en leerwerkmakelaars potentiële uitvallers in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) naar een stageplek, leerwerkplek of arbeidscontract begeleid, voor zover dit mogelijk was met de coronamaatregelen. Hierbij werd in 2020 opnieuw intensief samengewerkt met leren en werken van het UWV, het Werkgeversservicepunt, het Stagebureau en de scholen van praktijkonderwijs (pro) en voortgezet speciaal onderwijs (vso). Er zijn door de leerwerkmakelaars van het Leerplein en het mbo regionaal 90 plaatsingen uitgevoerd. Deze jongeren werden geplaatst op een stageplaats, leerwerkplek of kregen soms een arbeidscontract in een zogenoemde kansrijke sector. Ook zijn er door het mbo andere oplossingen in het onderwijs toegepast of zijn stages in het onderwijsprogramma naar een later tijdstip verschoven. *Wat hebben we niet gedaan?* Met alle betrokken partners, zoals het middelbaar beroepsonderwijs, de samenwerkingsorganisatie beroepsonderwijs en bedrijfsleven (SBB), de regionale leerwerkmakelaars, het stagebureau en het Werkgeversservicepunt (WSP) worden de krachten in 2021 nog meer gebundeld om de stagetekorten tegen te gaan en in te zetten op sectoren waar wel (nieuwe) kansen zijn. Voor meer jongeren worden heroriëntatietrajecten naar een (praktijk)diploma of certificaat in een andere sector	

op het mbo in 2021 mogelijk, mede met inzet van de extra VSV-maatregelen en steunmaatregelen van rijkswege.	

Prestatie indicator	Het percentage kinderen in de doelgroep dat heeft deelgenomen aan peuteropvang met een voorschools educatieprogramma (VE) (Toeleidingsmonitor voorschoolse voorzieningen JGZ). [1] In verband met een wijziging in rijksbeleid is de definitie van de doelgroep veranderd, waardoor het percentage doelgroepkinderen verlaagd is (Beleidsnota Onderwijskansenbeleid Haarlem; 2018/91353).							
R/S				80% (2017)	80% (2018)	85% (2019)	65%[1] S (2020)	75% R (2020)
Prestatie indicator	Het aantal stage- en leerwerkplekken ter versterking van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt (Gemeentelijke registratie CAReL en registratie MBO).							
R/S	30 (2012)	70 (2015)	80 (2016)	88 (2017)	110 (2018)	115 (2019)	100 S (2020)	90 R (2020)

2. Meer Haarlemmers sporten of bewegen

Wat hebben we bereikt? Ondanks de beperkingen door de coronamaatregelen zijn kinderen wekelijks en tijdens vakanties in verschillende stadsdelen in de gelegenheid gesteld om te sporten en te bewegen. Ze hebben kennis gemaakt met allerlei sporten van lokale aanbieders en konden zich aanmelden als lid bij een sportvereniging. Aan deze wijkgerichte sport- en beweegactiviteiten en de schoolsporttoernooien hebben 3.316 kinderen deelgenomen en hierin participeerden meer dan 60 sportaanbieders. Om de toegankelijkheid en zichtbaarheid van de activiteiten te vergroten is de JeugdSportPas doorontwikkeld tot het platform sportindewijk.nl. Via het platform konden inwoners van Haarlem het aanbod van sport en bewegen per stadsdeel lezen. Het platform trok 200 bezoekers per week. De buurtsportcoaches hebben door middel van verenigingsadvies de sportverenigingen zo goed mogelijk ondersteund tijdens de coronacrisis. Onder andere hierdoor waren verenigingen in staat om zich continue aan te passen aan de nieuwe beperkingen en mogelijkheden tot het aanbieden van sport en bewegen en waren zij op de hoogte van landelijke en lokale regelgeving en subsidiemogelijkheden. Ondanks de coronacrisis waren sommige verenigingen met ondersteuning van buurtsportcoaches en het Lokaal Sportakkoord zelfs in staat om nieuw aanbod voor (kwetsbare) doelgroepen op te starten. Ondanks en misschien wel juist door de coronacrisis is de samenwerking tussen sportverenigingen versterkt. Toen binnensport niet was toegestaan, konden binnensportaanbieders gebruik maken van de buitensportaccommodaties. Dit heeft ervoor gezorgd dat Haarlemmers ondanks de maatregelen voor binnensport toch konden blijven sporten. Vanuit het programma Jongeren op gezond gewicht (JOGG) heeft de JOGG regisseur deelgenomen aan het Landelijke leer- en verandertraject Terugdringen Gezondheidsverschillen (PSD 5). Dit traject heeft geleid tot de Alliantie 'Boerhaavewijk Gezond' met daarin diverse wijkpartners die zich allen gezamenlijk inzetten om de gezondheidsverschillen te verkleinen. De buurtsportcoaches zijn hierin nauw betrokken.	

Wat hebben we niet bereikt? Door de coronamaatregelen was het aanbod in 2020 niet, beperkt of alleen in aangepaste vorm mogelijk. Hierdoor zijn minder mensen 'fysiek' bereikt door SportSupport en de buurtsportcoaches. Wel hebben SportSupport en de buursportcoaches in korte tijd de dienstverlening aangepast en omgezet naar digitaal. Dagelijks zijn beweegvideo's opgenomen en verspreid. Via het landelijk netwerk 'Wij Buurtsportcoaches' hebben buurtsportcoaches kennis gedeeld, inspiratie opgedaan en zijn goede voorbeelden in Haarlem toegepast. Zo zijn inwoners via de Balkon Beweegdag op een alternatieve wijze in beweging gebracht.	

Effect indicator	Het percentage niet-wekelijkse sporters ten opzichte van het totaal aantal inwoners van 19 jaar en ouder (GGD Gezondheidsmeter, deze indicator wordt eens in de vier jaar op landelijk niveau gemeten) (BZK).							
R/S	40,0% (2012)	- (2015)	42,5% (2016)	- (2017)	- (2018)	- (2019)	42,0% S (2020)	nnb R (2020)
Effect indicator	Het percentage volwassenen dat voldoende beweegt (GGD Gezondheidsmeter). Beweegnorm is 2,5 uur per week matig intensief bewegen, verspreid over meerdere dagen.							
R/S	66,1% (2012)	- (2015)	67,1% (2016)	- (2017)	- (2018)	- (2019)	67,3% S (2020)	nnb R (2020)
Effect indicator	Het percentage kinderen dat lid is van een sportvereniging (Kennis en informatiesysteem Sport, KISS). Deze indicator wordt eens in de vier jaar op landelijk niveau gemeten.							
R/S	36,2% (2014)	- (2015)	- (2016)	- (2017)	39,4% (2018)	- (2019)	- S (2020)	- R (2020)

a. Uitvoeren van beweeg- en sportprogramma's, ook voor kwetsbare groepen	
Wat hebben we gedaan? De buurtsportcoaches, ook wel combinatiefunctionarissen (30 fte) genoemd, werkten in elk stadsdeel met sportverenigingen en partners uit het sociaal domein samen om jeugd, ouderen en kwetsbare groepen te bereiken. Samen met sportverenigingen, inwoners en andere maatschappelijke organisaties (zorg, welzijn, onderwijs, cultuur) speelden zij in op sport- en beweegbehoeften in de wijk door activiteiten te organiseren. Wekelijks sportten kinderen (gratis) in hun eigen wijk op pleintjes, in gymzalen en digitaal onder leiding van buurtsportcoaches. Dit gebeurde onder, tussen en na schooltijd. Daarnaast hebben verschillende verenigingen clinics verzorgd in de wijk, op scholen en de kinderopvang. Door de lockdown waren fysieke activiteiten niet meer mogelijk en zijn de buurtsportcoaches en sportaanbieders digitaal aanbod gaan verzorgen. Zo zijn ook de Koningsspelen online uitgezonden met in totaal 1.300 live kijkers. In 2020 is de Jeugdsportpas doorontwikkeld tot het platform sportindewijk.nl en is breder van opzet dan de Jeugdsportpas. Op het platform zijn alle wijkgerichte sport- en beweegactiviteiten per stadsdeel opgenomen. In 2020 is het aantal deelnames van de wijkgerichte sport- en beweegactiviteiten geteld en wijkt het getal af van de streefwaarde. Voor (kwetsbare) volwassenen en met maatschappelijke partners zijn 18 lessenreeksen, veelal in aangepaste vorm, uitgevoerd. Hier hebben 61 mensen van 50 jaar en ouder aan deelgenomen. Ook namen volwassenen jonger dan 50 jaar hieraan deel. Met eenmalige cursussen zijn 350 deelnemer van 50 jaar en ouder	

bereikt. Uiteindelijk zijn 91 mensen doorgestroomd naar structureel aanbod. Daarnaast zijn tijdens de lockdown beweegvideo's uitgezonden en beweegkaarten verspreid, zodat inwoners thuis konden blijven bewegen. In samenwerking met Albert Heijn Vos, SportSupport en Triple Threat is een boodschappenservice opgezet. In 2020 hebben 47 mensen gebruik gemaakt van het Sportfonds 50+ en 35 mensen van het Sportfonds 18-50. In totaal hebben 411 mensen van 50 jaar en ouder deelgenomen aan het beweeg- en sportaanbod.

Met financiële ondersteuning van de provincie Noord-Holland zijn in 2020 voorbereidingen getroffen door de buurtsportcoaches om het nieuwe programma 'Doortrappen' uit te voeren. De ambitie is dat ouderen zo lang mogelijk veilig blijven fietsen en ze zelf maatregelen nemen om veilig te blijven fietsen.
Voor mensen met een beperking zijn drie lessenreeksen en zes eendaagse activiteiten georganiseerd, waarmee 225 deelnemers zijn bereikt. Vier sportverenigingen zijn ondersteund bij het opzetten van nieuw aanbod voor mensen met een beperking. Met stichting KDC Rozemarijn is een structurele samenwerking ontstaan en werden wekelijks sportactiviteiten aangeboden voor kinderen en (jong)volwassenen met verstandelijke of meervoudige beperkingen of psychiatrische kwetsbaarheid.

Het netwerk Topsport en Talentontwikkeling is regelmatig bijeengekomen. Gezamenlijk is de pijler Topsport binnen het Haarlems Sportakkoord uitgewerkt (2020/1007306). In totaal zijn vijftien adviesgesprekken gevoerd met verenigingen en zeven met partners uit de stad die voor talenten van betekenis zijn, zoals fysiotherapeuten, diëtisten en sportpsychologen. De voorbereiding voor de huldiging sportkampioenen is opgestart. Later in het jaar is deze gecanceld vanwege de coronamaatregelen. Kernsporten zijn financieel ondersteund uit het topsportbudget.

De verenigingsondersteuners van SportSupport hebben naast ondersteuning en advies rondom de coronacrisis verenigingen ook ondersteund bij vraagstukken over ledenwerving, ledenbehoud en kwaliteit van het kader, financiën en accommodaties. Verenigingen hebben deelgenomen aan thema-avonden, workshops, congressen en individuele ondersteuningstrajecten. Veelal zijn deze digitaal uitgevoerd. Naast 23 langdurige adviestrajecten zijn 96 kortlopende adviestrajecten uitgevoerd, zoals het bieden van ondersteuning bij het aanvragen van de subsidie breedtesport.

Wat hebben we niet gedaan?
Verschillende schoolsporttoernooien, lessenreeksen schoolzwemmen, evenementen en activiteiten voor met name volwassenen zijn vanwege de coronamaatregelen niet uitgevoerd.

Prestatie indicator	Het aantal deelnemers van 50 jaar en ouder aan door de gemeente aangeboden sportactiviteiten (SportSupport).				
R/S		410 (2018)	343 (2019)	400 S (2020)	411 R (2020)

Prestatie indicator	Het aantal deelnemers aan de Jeugdsportpas bij sportverenigingen (SportSupport).				
R/S		1.005 (2018)	1.516 (2019)	1.000 S (2020)	3.316 R (2020)

3. Voldoende goed onderhouden van onderwijs- en sportvoorzieningen

Wat hebben we bereikt?
Het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs (SHO) 2019-2022 is vastgesteld (2019/842178). Ook is het jaarlijks onderwijshuisvestingsprogramma (JOP) 2020 vastgesteld (2019/842178). Twee projecten van (ver)nieuwbouw zijn in 2020 opgeleverd. Hiermee is de ruimte voor onderwijshuisvesting zowel kwalitatief als kwantitatief toegenomen. Van een project is de uitvoering gestart en van zes projecten zijn de voorbereidingen gestart om te komen tot een ontwerp.

Sportaanbieders en inwoners van Haarlem hadden de beschikking over een divers aanbod aan sportvoorzieningen. Haarlemmers zijn tevreden over de binnen- en buiten sportaccommodaties. Verschillende sportaccommodaties zijn duurzamer geworden door het toepassen van duurzaamheidsmaatregelen zoals het aanbrengen van ledverlichting op de sportvelden.

Wat hebben we niet bereikt?
Schoolbesturen voor primair en voortgezet onderwijs zijn samen in overleg om te verkennen of een Junior College in Haarlem haalbaar is.

Gesprekken tussen gemeente(raad) en betrokken schoolbesturen over de verhuizingen van de International School Haarlem (ISH) en Internationale Schakelklas (ISK) zijn nog in volle gang. Hierdoor konden deze verhuizingen in 2020 nog niet gerealiseerd worden.

Door de coronamaatregelen konden sportaanbieders en inwoners minder gebruik maken van de binnensportvoorzieningen.

Effect indicator	Het aantal opgeleverde projecten uit het Strategische Huisvestingsplan Onderwijs (SHO) 2019-2022 waardoor schoolgebouwen uitgebreid, nieuw en/of vernieuwd zijn (2019/85960).							
R/S						7 (2019)	0 S (2020)	2 R (2020)
Effect indicator	Het oordeel van Haarlemmers (rapportcijfer) over gemeentelijke binnen- en buitensportaccommodaties, sporthallen, zwembaden en gymzalen in Haarlem (Inwonerspeiling).							
R/S	7,3 (2007)	7,5 (2015)	7,5 (2016)	7,6 (2017)	7,7 (2018)	7,7 (2019)	>7,5 S (2020)	7,8 R (2020)

a. Uitbreiden en (ver)nieuwbouw schoolgebouwen

Wat hebben we gedaan?
De vernieuwbouw van de Cruquius is opgeleverd en in gebruik genomen. Dit gebouw uit het begin van de 20e eeuw is volledig aardgasvrij en voldoet aan de normen van de 21e eeuw. Het gebouw van het Sterren College is intern aangepast zodat het geschikt is gemaakt voor het Spaarne College, waarin het Sterren College, de Paulus Mavo en de Daaf Gelukschool zijn samengegaan. De bouw van de nieuwe gymzaal aan de Phoenixstraat is gestart. Ook is begonnen met het ontwerpproces

voor de vernieuwbouw van de Wijde Wereld, de uitbreidingen van het Schoter en het ECL, de renovatie van het Stedelijk Gymnasium, de nieuwbouw van de Liduinaschool en de gymzaal bij de Huibersschool (IKC Wijzer). In 2020 was er vanwege de coronacrisis veel aandacht voor de ventilatie van schoolgebouwen. De staat van de ventilatie is in de meeste gebouwen in Haarlem geïnventariseerd. Het Rijk stelt in 2021 € 100 miljoen subsidie beschikbaar voor het verbeteren van de ventilatie van schoolgebouwen. *Wat hebben we niet gedaan?* In het SHO was de verhuizing van de International School Haarlem (ISH) naar het gebouw van de Paulus Mavo opgenomen. Deze verhuizing is op verzoek van de gemeenteraad uitgesteld, omdat het gebouw nog wordt gebruikt door de Internationale Schakelklas (ISK). De ISK heeft bezwaar om te verhuizen naar de beoogde locatie aan de Schoterstraat en is hierover in overleg met het schoolbestuur en de gemeente.	
b. Zorg voor voldoende en goed onderhouden sportaccommodaties	
Wat hebben we gedaan? In 2020 is in opdracht van de gemeente het planmatig onderhoud uitgevoerd door SRO Kennemerland bv (SRO) conform het Meerjarig Onderhoud Programma (MJOP). Voor alle binnensportaccommodaties en kleedkamers waar de gemeente eigenaar van is, heeft SRO haar MJOP eind 2019 bijgesteld op basis van de eerder opgestelde Energie Prestatie Advies Utiliteit (EPAU). Er is gestart met het vervangen van het leidingwerk van de douche installaties in de kleedkamers om de vorming van legionella tegen te gaan (legionella beheersplan). De werkzaamheden zijn in de afrondende fase. Voor de buitensport zijn vervangingsinvesteringen voor bestaand areaal sportaccommodaties uitgevoerd op de sportparken Zeedistelweg, Pim Mulier en Zomervaart. De kunstgras toplagen van SV Alliance ’22 zijn vervangen door een toplaag met kurk infill. Daarnaast zijn duurzaamheidsmaatregelen getroffen. Afgeschreven conventionele verlichting in 2020 is op de sportvelden vervangen door ledverlichting. Het gaat om de velden bij SV Alliance ’22 en Koninklijke HFC. Om zo veel mogelijk verspreiding van het rubber infill materiaal naar de directe omgeving van het veld te voorkomen, zijn op alle kunstgrasvelden met rubber infill kantplanken geplaatst. Het onderhoud is door SRO ook aangepast ter voorkoming van verspreiding. Tevens wordt het drainagewater van kunstgrasvelden met rubbergranulaat gemonitord. Rondom de velden en in de kleedkamers zijn borden en posters geplaatst om de gebruikers te wijzen op hun verplichtingen in het kader van de zorgplicht. In het Kennemersportcenter is de luchtbehandelingsinstallatie vervangen en zijn maatregelen getroffen ter verbetering van de brandveiligheid (in het kader van vernieuwde wet- en regelgeving). Tegelijkertijd zijn er duurzaamheidsmaatregelen doorgevoerd (ledverlichting en het terugwinnen van warmte). Ook hebben de entree en kleedkamers een facelift gekregen, waardoor de uitstraling eigentijdser is geworden. Uit de aanbesteding en door het efficiënt uitvoeren van de werkzaamheden tijdens de lockdown, is een voordeel gerealiseerd. Eind 2020 heeft de raad besloten dat dit voordeel ingezet mag worden ter verbetering van de	

springkuil en bijbehorende toestellen in de turnhal van het Kennemer Sport Center (2020/1122596). Deze werkzaamheden zijn gestart en lopen tot en met het tweede kwartaal van 2021 door. Het haalbaarheidsonderzoek voor de bouw van een turnhal naast de provincie Noord-Holland hal is afgerond. Verschillende varianten voor de bouw zijn uitgewerkt en besproken met stakeholders. Een kredietaanvraag is in voorbereiding.

De tijdelijke sporthal aan de Planetenlaan is in gebruik genomen door het Schoter College en Sportclub HLC. De oude gymzalen van het Schoter College en de naastgelegen conciërge woning zijn gesloopt en het terrein is bouwrijp gemaakt, zodat in januari 2021 gestart kan worden met de bouw van de Sporthal Sportweg. Hiervoor is in samenwerking met de toekomstige gebruiker een definitief ontwerp opgesteld en daarna vastgesteld door de raad (2019/868380). Het bestemmingsplan is vastgesteld en de benodigde vergunningen zijn verleend. De sporthal sportweg wordt gebouwd ter vervanging van de Beijneshal en is volgens planning eind 2021 gereed.

Er is gestart met de bouw van een gymzaal van 308 m^2 op maaiveld aan de Phoenixstraat als vervanging voor het gymonderwijs van basisschool de Kring dat nu plaatsvindt in de Beijneshal. De gymzaal wordt naar verwachting in het tweede kwartaal van 2021 opgeleverd.

Wat hebben we niet gedaan?
Twee geplande vervangingsinvestering van toplagen van buitensportaccommodaties zijn op verzoek van de gebruikers doorgeschoven naar 2021. Het gaat om de ombouw van het zand ingestrooide hockeyveld 2 naar een waterveld van HC Haarlem en de renovatie van het natuurgras hoofdveld van Kon. HFC.

Prestatie indicator	Het aantal gestarte (ver)nieuwbouw- en uitbreidingsprojecten schoolgebouwen (Jaarlijks Onderwijshuisvestingsplan).							
R/S							5 S (2020)	7 R (2020)
Prestatie indicator	Het percentage goed onderhouden sportaccommodaties (Registratie SRO).							
R/S	93% (2014)	94% (2015)	95% (2016)	95% (2017)	95% (2018)	94% (2019)	95% S (2020)	95% R (2020)

Beleidsveld 1.2 Sociale basis

1. Versterken zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie kwetsbare Haarlemmers

Wat hebben we bereikt?
Het percentage Haarlemmers dat zichzelf als volledig zelfredzaam beschouwt en geen hulp nodig heeft, is iets hoger dan de streefwaarde en vertoont over de jaren heen een redelijk stabiel beeld.

😐

Wat hebben we niet bereikt?
Gemeente Haarlem streeft ernaar dat alle inwoners voldoende betekenisvolle contacten hebben. Veel organisaties, waaronder de coalitie Haarlem Ontmoet, hebben

zich ingespannen om mensen die moeite hebben om contacten te leggen of te onderhouden hiermee te helpen en te ondersteunen. De coronamaatregelen hebben er helaas voor gezorgd dat meer inwoners het gevoel hadden te weinig contacten te hebben. Dit geldt voor alle groepen, maar met name onder ouderen en jongeren. Het percentage Haarlemmers dat aangeeft voldoende contacten te hebben, is dan ook lager dan in 2019 en lager dan de streefwaarde.	

Effect indicator	Het percentage Haarlemmers dat zichzelf volledig zelfredzaam beschouwt (Inwonerspeiling)							
R/S	85% (2013)	88% (2015)	84% (2016)	86% (2017)	86% (2018)	85% (2019)	>85% S (2020)	86% R (2020)
Effect indicator	Het percentage Haarlemmers dat aangeeft voldoende contact te hebben (Inwonerspeiling)							
R/S	82% (2007)	71% (2015)	68% (2016)	71% (2017)	69% (2018)	71% (2019)	>70% S (2020)	58% R (2020)

a. Zorg voor voldoende ondersteuning t.b.v. redzaamheid	
Wat hebben we gedaan? In 2020 hebben gemeente en subsidiepartners in de sociale basis gezorgd voor een sluitend aanbod van laagdrempelige ondersteuning en zijn nieuwe initiatieven ondersteund. Ook zijn afspraken gemaakt met subsidiepartners over hun inzet voor 2021. In 2020 is het koplopertraject cliëntondersteuning gestart in samenwerking met maatschappelijke partijen. Het project is bedoeld om de communicatie en vindbaarheid van cliëntondersteuning verder te verbeteren. Door de aanpassing van het Wmo-webformulier op de website van de gemeente Haarlem werden inwoners die digitaal contact opnamen automatisch actief geïnformeerd over de mogelijkheid gebruik te maken van cliëntondersteuning. *Wat hebben we niet gedaan?* Er zijn als gevolg van de coronamaatregelen diverse welzijnsactiviteiten niet (geheel) doorgegaan. Wel zijn er zoveel mogelijk alternatieven gebruikt om activiteiten en ondersteuning alsnog uit te voeren. Zo is er meer gebruik gemaakt van digitale hulpmiddelen en individuele begeleiding in plaats van aanbod in groepsverband. De bekendheid dat mensen gebruik kunnen maken van cliëntondersteuning is afgenomen ten opzichte van voorgaande jaren en ook lager dan de streefwaarde. Mede hierom neemt Haarlem deel aan het landelijke koplopertraject. Hierbij is één van de doelen om de bekendheid van cliëntondersteuning binnen de gemeente te versterken. Dit project is in 2020 gestart en duurt tot eind 2021, maar de effecten hiervan zijn helaas nog niet zichtbaar.	

Prestatie indicator	Het percentage cliënten dat aangeeft bekend te zijn met de mogelijkheid gebruik te maken van cliëntondersteuning (Cliëntervaringsonderzoek Wmo)						
R/S	42 (2015)	- (2016)	37% (2017)	47% (2018)	25% (2019)	>40% S (2020)	22% R (2020)

2. Inwoners nemen initiatief en ondersteunen elkaar

Wat hebben we bereikt? Het percentage mantelzorgers dat aangeeft (zeer) vaak overbelast te zijn, is verder afgenomen. Twaalf procent van de mantelzorgers geeft aan vaak overbelast te zijn. Dat is minder dan in 2018 (16%) en daarmee ook onder de streefwaarde. *Wat hebben we niet bereikt?* De inwonerspeiling geeft in 2020 een lager percentage Haarlemmers dat vrijwilligerswerk doet dan in 2019 en dan de streefwaarde. Dit komt naar verwachting door de coronamaatregelen, waarbij maatschappelijke activiteiten gedeeltelijk niet zijn doorgegaan. Hierin zijn normaliter veel vrijwilligers actief.	

Effect indicator	Het percentage Haarlemmers dat vrijwillige inzet pleegt (Inwonerspeiling)							
R/S		55% (2015)	55% (2016)	48% (2017)	49% (2018)	50% (2019)	>50% S (2020)	43% R (2020)
Effect indicator	Het percentage mantelzorgers dat aangeeft (zeer) vaak overbelast te zijn (Inwonerspeiling)							
R/S	12% (2009)	16% (2015)	16% (2016)	16% (2017)	16% (2018)	14% (2019)	<16% S (2020)	12% R (2020)

a. De gemeente bemiddelt voor inwoners, biedt ruimte voor initiatieven en zorgt voor ondersteuning voor mantelzorgers.	
Wat hebben we gedaan? Het Vrijwilligerscentrum ondersteunde vrijwilligersorganisaties en creëerde deskundigheidsbevordering. Ook zijn activiteiten voor ondersteuning aan kwetsbare vrijwilligers en anderstaligen uitgevoerd. In het voorjaar is er een platform voor coronahulp opgericht, een gezamenlijk initiatief van het Vrijwilligerscentrum en BUUV. Opvallend is dat het aanbod van vrijwilligers tijdens deze periode groter werd, omdat bewoners meer tijd kregen en er bereidheid was om elkaar te helpen. Het bewonersplatform BUUV, waar Haarlemmers elkaar ontmoeten en ondersteunen met (praktische) hulp, is ondersteund. Een groot aantal inwoners kiest voor deze laagdrempelige vorm van vrijwilligerswerk. In 2020 waren er ruim 3.500 matches tussen Haarlemmers. Dit is het hoogste aantal sinds het tienjarig bestaan van BUUV. Voor de uitbraak van de coronacrisis was de geboden ondersteuning voor mantelzorgers conform de prestatieafspraken van de 'Nota Mantelzorg(er) in de Balans in Haarlem'. Door de coronamaatregelen heeft Tandem geïnvesteerd in een digitaal ondersteuningsaanbod voor mantelzorgers en zijn ze meer outreachend gaan werken. Zo namen zij actief contact op met de mantelzorgers waarvan de verwachting was dat daar extra ondersteuning nodig zou kunnen zijn. Daarnaast is de bekendheid van het ondersteuningsaanbod verbeterd. Voor mantelzorgers die het huis niet kunnen verlaten, is het mogelijk gemaakt om thuis getest te worden op het coronavirus. De klankbordgroep mantelzorg is in 2020 meerdere keren bijeengekomen voor een directe lijn tussen mantelzorgers en gemeente, zodat het ondersteuningsaanbod op de behoefte kan worden afgestemd. Er is een andere invulling aan de Dag van	

Mantelzorg gegeven om de waardering voor mantelzorgers te tonen. In de Week van de Mantelzorg, 9 tot 14 november, hebben diverse workshops (digitaal) plaatsgevonden en konden mantelzorgers een cadeau uitkiezen. *Wat hebben we niet gedaan?* Het Informatiepunt Haarlem Sámen voor vrijwillige inzet was door de coronamaatregelen maar beperkt geopend. Hierdoor was het aantal bezoekers lager dan in voorgaande jaren. Ook het bieden van respijtzorg was door de coronamaatregelen nauwelijks realiseerbaar in het tweede kwartaal van 2020. In het derde en vierde kwartaal was respijtzorg beperkt beschikbaar. Het aantal mantelzorgers dat eind 2020 staat ingeschreven bij Tandem is iets toegenomen ten opzichte van 2019. Toch is hiermee de streefwaarde niet behaald. Dit is te verklaren door de afname van het aantal geregistreerde mantelzorgers in 2019 ten opzichte van 2018 dankzij een opschoningsactie (belactie) van Tandem in 2019. De toename in 2020 was niet genoeg om dit te compenseren.	

Prestatie indicator	Het aantal matches via BUUV (registratie BUUV)							
R/S	1.200 (2011)	3.220 (2015)	3.230 (2016)	3.341 (2017)	2.975 (2018)	2.936 (2019)	3.250 S (2020)	3.523 R (2020)
Prestatie indicator	Het aantal mantelzorgers dat ondersteund wordt om overbelasting te verminderen (registratie Tandem)							
R/S	584 (2007)	4.042 (2015)	4.083 (2016)	4.025 (2017)	4.041 (2018)	3.777 (2019)	>5.000 S (2020)	3.792 R (2020)

3. Voorkomen van escalatie problematiek

Wat hebben we bereikt? In elk stadsdeel van Haarlem is een team van coaches van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) beschikbaar voor ondersteuning van ouders en jeugdigen bij vragen over en problemen met opvoeden en opgroeien. Deze teams zorgen ervoor dat zij de specifieke situatie en vraagstukken van dát stadsdeel goed kennen. Ze zijn onderdeel van de sociale basis en versterken deze door aansluiting met de scholen in dat gebied, het Sociaal Wijkteam, het welzijnswerk, wijkinitiatieven, de Jeugdgezondheidszorg en de huisarts hoort hier vanzelfsprekend ook bij. Afgelopen jaar is de verbinding met het onderwijs verder versterkt. Een procesbegeleider vanuit het CJG, werkzaam bij het samenwerkingsverband passend onderwijs, begeleidt de scholen voor primair onderwijs. Sinds september 2020 heeft bijna elke VO school één of twee vaste coaches met geoormerkte uren. Door deze multidisciplinaire aanpak is de signaleer-, advies- en informatiefunctie in een eerder stadium beschikbaar. De inzet van de praktijkondersteuner GGZ Jeugd bij de huisarts (POH), die vanuit het CJG bij 90% van de huisartsen wordt geboden, is door de huisartsen als positief ervaren. 80% van de huisartsen vindt dat de verwachtingen zijn waargemaakt en de helft van de huisartsen geeft aan zelfs boven verwachting. Laagdrempelige hulp en minder verwijzingen zijn het meest door de huisartsen genoemd als meerwaarde. Het jongerenwerk van Haarlem Effect, DOCK, STAD, Triple Threat, Hattrick en Streetcorner/Permens heeft in 2020 alle zeilen bijgezet om jongeren tijdens de coronacrisis zo goed mogelijk te blijven bereiken en zoveel mogelijk activiteiten door te laten gaan, rekening houdend met de coronamaatregelen. Zo heeft het	

jongerenwerk meer ambulant gewerkt om jongeren op straat te spreken en ook over de coronacrisis in gesprek te gaan. Veel activiteiten zijn aangepast waardoor ze toch doorgang konden vinden of zijn naar buiten verplaatst. Het online jongerenwerk is enorm uitgebreid, meer dan ooit wordt contact onderhouden via social media en vele activiteiten hebben online plaatsgevonden. Ook zijn tiktok, podcasts en andere nieuwe media ingezet om jongeren zo goed mogelijk te blijven bereiken. Rond kerst en op oudejaarsdag hebben vele activiteiten voor de jeugd plaatsgevonden, van een voetbaltoernooi en een tiktok dansworkshop tot een online gametoernooi. De sociaal wijkteams zijn laagdrempelig toegankelijk op verschillende manieren: telefonisch, digitaal en via inloopspreekuren. Zij hebben te maken met een grote diversiteit aan (groepen) inwoners, met een breed scala aan vaak met elkaar samenhangende ondersteuningsvragen over geldzorgen, woonproblemen, psychische kwetsbaarheden, sociale problematiek en lichamelijke beperkingen. Veel van deze inwoners kunnen beperkt beroep doen op steun vanuit hun sociale omgeving. De sociaal wijkteams versterken het netwerk van mensen door hen enthousiast te maken voor activiteiten in de sociale basis. In de laatste maanden van 2020 zagen de sociaal wijkteams ook inwoners met problemen als gevolg van de coronacrisis door bijvoorbeeld verlies van werk en financiële problemen. *Wat hebben we niet bereikt?* Er is op verschillende manieren gewerkt aan de zichtbaarheid en toegankelijkheid van het sociaal wijkteam tijdens de coronamaatregelen door in een aantal wijken huis-aan-huis te flyeren, aan te sluiten bij buitenactiviteiten van samenwerkingspartners en door zelf de wijk in te gaan om inwoners te spreken. Ook is er samen met het CJG geadverteerd in mupi's in de stad. Desondanks is de naamsbekendheid van het sociaal wijkteam ten opzichte van 2019 afgenomen. 58% van de inwoners geeft aan het sociaal wijkteam te kennen en 22% van de inwoners kent het sociaal wijkteam én weet goed waarvoor je hier terecht kunt. In 2019 was dit nog 62% en 25%. Het verschil ten opzichte van 2019 komt mogelijk voort uit beperktere mogelijkheden door de coronamaatregelen om grotere groepen inwoners te informeren over de rol van het sociaal wijkteam via bijvoorbeeld informatiemarkten als de langer zelfstandig thuis wonen markt.	

Effect indicator	Het percentage Haarlemmers dat het sociaal wijkteam kent en weet waarvoor je hier terecht kunt (Inwonerspeiling)						
R/S		20% (2016)	24% (2017)	24% (2018)	25% (2019)	>24% S (2020)	22% R (2020)
Effect indicator	Het percentage Haarlemse gezinnen dat zelfstandig verder kan met of zonder duurzame hulp. (registratie CJG Kennemerland). [1] Het percentage is gebaseerd op voorlopige gegevens.						
R/S					82% (2019)	80% S (2020)	85%[1] R (2020)

a. Versterken via voorlichting en ondersteuning i.s.m. CJG en SWT	
Wat hebben we gedaan? Het Informatie- & Adviesteam is het middelpunt van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Het team is op werkdagen bereikbaar voor iedereen met vragen over opvoeden, opgroeien of ouderschap. De CJG-coaches geven in hun contacten met wijkprofessionals, scholen en ouders ook veel informatie en advies. De website www.cjgkennemerland.nl biedt informatie voor ouders en jongeren die online op	

zoek gaan. Met ingang van het vierde kwartaal van 2020 worden al deze contacten anoniem geregistreerd via de app Vink, met als doel trends en ontwikkelingen op het gebied van zorgvragen te kunnen signaleren. Daarnaast coördineerde het CJG het preventieve groepsaanbod voor kinderen en ouders. Samen met scholen is maatwerk in de voorlichting ontwikkeld en werden erkende groepstrainingen georganiseerd. Het CJG vervult hierbij ook een triagefunctie, zodat de training voldoende aansluit bij wat de jeugdige en het gezin nodig hebben. De inloopspreekuren van het sociaal wijkteam zijn door de coronamaatregelen vervangen door spreekuren op afspraak om de veiligheid van bezoekers en medewerkers te kunnen garanderen. In het sociaal wijkteam van Haarlem-Noord is een pilot Vroegsignalering Schulden gestart met als doel problematische schulden en daarmee verband houdende problematiek zoveel mogelijk te voorkomen. Het sociaal wijkteam heeft in samenwerking met het CJG en HVO Querido de ondersteuning aan gezinnen in de Velserpoort voortgezet en de samenwerkingsafspraken verbeterd. Samen met het CJG en Veilig Thuis neemt het sociaal wijkteam deel aan de overdrachttafel waarbij casuïstiek vanuit Veilig Thuis overgedragen wordt aan het sociaal wijkteam of CJG. In alle werkgebieden van de sociaal wijkteams is een samenwerking opgezet tussen sociaal wijkteam, het opbouwwerk en de gemeentelijke gebiedsverbinders om met elkaar signalen over knelpunten in de wijken te agenderen en adresseren. *Wat hebben we niet gedaan?* Door de coronamaatregelen heeft een aantal (binnen)activiteiten, zoals voorlichtingsbijeenkomsten en langer zelfstandig thuismarkten, niet plaats kunnen vinden.	

Prestatie indicator	Het aantal (nieuw) bereikte kinderen, gezinnen en jongeren door het Centrum voor Jeugd en Gezin (via onder andere haar website, het Informatie- en Adviesteam, de CJG-coaches en de CJG praktijkondersteuners jeugd bij huisartsen) (registratie CJG Kennemerland) [1] Het betreft voorlopige gegevens. Deze gegevens zijn exclusief het aantal bezoekers op de website, omdat de bezoekers uit Haarlem en regio afkomstig zijn. Jaarlijks bezoeken circa 45.000 personen de CJG website.		
R/S	2.394 (2019)	2.500 S (2020)	2.673[1] R (2020)

Financiën per programma

Bel. veld	Programma Maatschappelijke participatie	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Begroting na wijz. 2020	Rekening 2020
	Lasten (exclusief mutaties reserves)				
11	Onderwijs en sport	40.608	37.558	41.111	38.949
12	Sociale basis	30.315	30.074	30.902	30.456
	Totaal lasten	**70.923**	**67.631**	**72.013**	**69.406**
	Baten (exclusief mutaties reserves)				
11	Onderwijs en sport	-7.685	-7.384	-8.112	-8.256
12	Sociale basis	-166	-106	-106	-115
	Totaal baten	**-7.852**	**-7.490**	**-8.217**	**-8.371**
	Totaal saldo excl. mutaties reserves	**63.072**	**60.141**	**63.795**	**61.035**
	Toevoegingen aan reserves	1.235	100	50	50
	Onttrekkingen aan reserves	-1.161	-174	-621	-621
	Totaal saldo incl. mutaties reserves	**63.146**	**60.067**	**63.224**	**60.464**

Programma 2 Ondersteuning en zorg

Commissie	Samenleving
(Coördinerende) Portefeuilles	Zorg, Welzijn, Volksgezondheid, Jeugd, Ouderen
Afdeling(en)	Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugd, Onderwijs en Sport

Realisatie programmadoelstelling (missie)

Ook in 2020 organiseerde de gemeente specialistische ondersteuning en zorg op maat. Als er sprake was van een beperking, van chronische, psychische of psychosociale problemen of bij jeugdigen die opgroeien in een onveilige situatie of een strafbaar feit hebben begaan, bood de gemeente passende zorg. Deze ondersteuning en zorg is geboden zolang het nodig was en ging uit van het individu, de leefeenheid of het gezin. Het doel daarbij is dat Haarlemmers weer zoveel mogelijk kunnen participeren in de maatschappij.

Beleidsvelden

Beleidsveld 2.1 Voorzieningen volwassenen

1. Haarlemmers zo lang mogelijk thuis laten wonen, functioneren en maatschappelijk participeren

Wat hebben we bereikt? Ondanks de coronacrisis en de noodzakelijke maatregelen is de gemeente er in geslaagd om inwoners die dat nodig hebben te ondersteunen. Door de coronamaatregelen hebben zorgaanbieders, inwoners en medewerkers van de gemeente en de sociaal wijkteams zich moeten aanpassen. Er is op andere manieren ondersteuning geboden en inwoners hebben soms genoegen moeten nemen met minder ondersteuning dan ze gewend waren. De wachttijden zijn zoveel mogelijk weggewerkt ten opzichte van 2019. De voorlopige uitkomsten van het cliëntervaringsonderzoek Wmo 2020 laten zien dat de gemeente het beoogde effect grotendeels heeft bereikt. Een ruime meerderheid van de respondenten geeft aan dat zij zich beter kunnen redden (80%) en dat zij een betere kwaliteit van leven hebben (77%). Een groot deel van de Haarlemmers kan waar nodig met passende ondersteuning zelfstandig thuis wonen, zelfstandig functioneren en maatschappelijk participeren. Kwetsbare inwoners met een verstandelijke, psychosociale, psychische, lichamelijke of zintuiglijke beperking zijn met voorzieningen ondersteund bij het verbeteren van hun zelfstandigheid en deelname aan het maatschappelijk leven. *Wat hebben we niet bereikt?* De vraag naar Wmo maatwerkvoorzieningen blijft stijgen. Hoewel deze stijging lager is dan in 2019, is deze stijging hoger dan op basis van de demografische ontwikkelingen verwacht mag worden. Ondanks diverse maatregelen is er in 2020 een tekort ontstaan op de begroting van maatwerkvoorzieningen.	

Effect indicator	Percentage cliënten Wmo dat aangeeft zich beter te kunnen redden door de zorg/ondersteuning die zij krijgen (Cliëntervaringsonderzoek Wmo).						
R/S	77% (2015)	- (2016)	79% (2017)	86% (2018)	82% (2019)	>80% S (2020)	80% R (2020)
Effect indicator	Percentage cliënten dat aangeeft dat zij een betere kwaliteit van leven hebben door de zorg/ ondersteuning die zij krijgen (Cliëntervaringsonderzoek Wmo).						
R/S	70% (2015)	- (2016)	74% (2017)	78% (2018)	75% (2019)	>74% S (2020)	77% R (2020)

a. Verstrekken materiële en/of immateriële voorzieningen	
Wat hebben we gedaan? In 2020 zijn de voorzieningen hulp bij het huishouden, ambulante begeleiding, dagopvang, kortdurend verblijf en materiële voorzieningen (hulpmiddelen, woningaanpassingen en vervoer) verstrekt conform de geldende wet- en regelgeving en de contractafspraken en naar tevredenheid van de inwoner. Zo is het percentage Wmo cliënten dat aangeeft tevreden te zijn met de snelheid waarmee ze geholpen werden, de mate waarin ze serieus genomen werden en de kwaliteit van de gekregen zorg/ondersteuning toegenomen ten opzichte van 2019 en in alle gevallen ook hoger dan de streefwaarde. Voor jongeren boven de 18 jaar die zijn aangewezen op Wmo is het mogelijk om ondersteuning van jeugdhulpaanbieders in te zetten. De zorgvraag van de jongere is hierbij leidend en vanuit deze zorgvraag is het meest passende aanbod ingezet. Daarnaast is het mogelijk om integrale gezinsbegeleiding in te zetten bij gezinnen waar vanwege de problematiek zowel voor ouders als kinderen ondersteuning nodig is. De gemeente is in samenwerking met diverse partners gestart met de verwervingstrajecten voor maatwerkvoorzieningen als woningaanpassingen Wmo, hulp bij het huishouden, dagopvang, kortdurend verblijf en ambulante begeleiding. *Wat hebben we niet gedaan?* In de begroting was een taakstelling opgenomen voor de invoering van het Normenkader Hulp bij het huishouden. De opgenomen taakstelling kan alleen gerealiseerd worden als ook de financieringswijze van de Hulp bij het huishouden wordt gewijzigd van productie- naar resultaatgericht. Omdat deze mogelijkheid niet bestaat in de huidige contracten is de taakstelling niet gerealiseerd.	

Prestatie indicator	Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo per 10.000 inwoners (CBS Monitor Sociaal Domein Wmo) (BZK).						
R/S		650 (2016)	660 (2017)	670 (2018)	740 (2019)	<750 S (2020)	720 R (2020)
Prestatie indicator	Percentage cliënten Wmo dat aangeeft dat zij door de gemeente snel geholpen werden met hun hulpvraag (Cliëntervaringsonderzoek Wmo).						
R/S	61% (2015)	- (2016)	73% (2017)	68% (2018)	77% (2019)	>70% S (2020)	84% R (2020)
Prestatie indicator	Percentage cliënten Wmo dat aangeeft dat de medewerker van de gemeente hen serieus nam (Cliëntervaringsonderzoek Wmo).						
R/S	81% (2015)	- (2016)	91% (2017)	85% (2018)	94% (2019)	>88% S (2020)	96% R (2020)

Prestatie indicator	Percentage cliënten Wmo dat aangeeft dat zij de kwaliteit van de zorg/ondersteuning die zij krijgen goed vinden (Cliëntervaringsonderzoek Wmo).							
R/S		71% (2015)	- (2016)	82% (2017)	83% (2018)	83% (2019)	>82% S (2020)	84% R (2020)

Beleidsveld 2.2 Voorzieningen jeugd

1. Tijdige jeugdhulp op maat bieden

Wat hebben we bereikt? Na een aanmelding bij het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) is de vraag binnen twee weken opgepakt. Alle gezinnen die zijn aangemeld kregen een gedragen plan, dat samen met hen is gemaakt. Daarmee voelden de gezinnen zich daadwerkelijk eigenaar en is er gebruik gemaakt van de eigen kracht. Waar nodig is een maatwerk voorziening ingezet. Elke twee maanden is geëvalueerd of de ingezette hulp nog passend is. Het gedachtegoed van het gedragen plan werd breed gedragen en ketenpartners zijn hiervoor getraind. Hierdoor werkten alle betrokkenen met dezelfde aanpak en maakten zij gebruik van elkaars inzet om tot een gedragen plan te komen. Het CJG heeft de laatste maanden meerdere kostenbeheersingsmaatregelen geïmplementeerd. Het CJG rapporteerde per kwartaal over de bereikte doelstellingen en de behaalde kostprijsindicaties, zoals opgenomen in het prestatieplan 2020 van het CJG. Er is een flinke slag gemaakt in het data-gestuurd werken. Hiernaast is gestart met het verder inrichten van het interne werkproces zodat de prestatie indicatoren tot op de werkvloer zijn geborgd. Om een beter beeld te krijgen van de cliëntervaringen startte het CJG in november 2020 een onderzoek waarbij zij in gesprek zijn gegaan met de tien duurste cliënten van Haarlem. Hieruit volgen verbetervoorstellen voor het beleid in 2021 en de verwervingsstrategie 'Inkoop' voor 2022. Het regelen van tijdig inzetten van passende jeugdhulp kan niet los gezien worden van de maatregelen rondom de kostenbeheersing (2020/581102) en de verwervingsstrategie Inkoop 2022. Om de maatregelen van kostenbeheersing goed te stroomlijnen en eventuele wachttijden te voorkomen is een tijdelijk casuïstiek overleg gestart (het Haarlems Expertise Team, HET). In dit overleg participeerden de gemeente, het CJG en de Gecertificeerde Instellingen (GI'en). Het belangrijkste doel is om samen met de partners inzet van zorg mogelijk te maken binnen het gecontracteerde aanbod. Indien nodig is zorg boven het budgetplafond ingezet en/of een light-contract afgegeven. Ook is in het HET-overleg het gesprek gevoerd over het aanbod dat is gemist en/of anders kon worden georganiseerd in de regio. Met deze gesprekken is de voorbereiding voor verbetervoorstellen in 2021 en de verwervingsstrategie ‘inkoop’ in 20221 gestart. De Inspectie voor Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) bracht in oktober 2020 een tweede rapportage uit over de jeugdbescherming. De IGJ stuurde strak op gemeenten om kinderen met een beschermingsmaatregel binnen drie maanden hulp te bieden. Het casuïstiekoverleg 'HET' heeft zich ook ingezet om voor deze kinderen versneld hulp te organiseren. De IGJ komt in voorjaar 2021 met een vervolgrapportage. *Wat hebben we niet bereikt?* Ondanks de extra bemiddeling vanuit het HET-overleg en het zoeken naar ander	

passend gecontracteerd aanbod is het terugdringen van de wachtlijsten bij sommige aanbieders niet gelukt. Het proces om passende hulp te vinden kost veel tijd en verhoogt de administratieve druk bij gemeente, de verwijzers en de aanbieders.	

Effect indicator	Het percentage jongeren met jeugdhulp als percentage van alle jongeren tot 18 jaar (CBS)(BZK)						
R/S	8,1% (2015)	8,8% (2016)	8,3% (2017)	9,0% (2018)	9,7% (2019)	10,0% S (2020)	nnb[1] R (2020)

[1]Realisatiewaarde voor 2020 is nog niet bekend.

a. Betere aansluiting jeugdhulp op vraag en behoefte jongere/gezin	
Wat hebben we gedaan? Het CJG speelde een centrale rol in de organisatie van diverse casuïstiekoverleggen (de zogenaamde doorbraakberaden) waarin het niet lukt om tot een gezamenlijk plan te komen of dat plan uit te voeren. Als het nodig is, organiseerde het CJG in een stagnerende situatie een doorbraakberaad met alle betrokkenen. De doorbraakberaden boden tevens inzicht welke knelpunten er zijn, hiaten in het zorgaanbod, trends en ontwikkelingen en adviseerde de opdrachtgever over de gewenste koers. *Wat hebben we niet gedaan?* Het CJG benaderde cliënten aan de hand van een eindvragenlijst om de ervaring met de verschillende kerntaken van het CJG te onderzoeken en de tevredenheid te toetsen. De vragenlijsten van het CJG leverde onvoldoende bruikbare informatie op en dit vraagt een doorontwikkeling in 2021. Hiervoor zijn prestatie-indicatoren in het prestatieplan 2021 van het CJG opgesteld die ieder kwartaal worden geëvalueerd, zodat gestuurd kan worden op de vorderingen. De slagvaardigheid van het doorbraakberaad om in een korte tijd tot een passende oplossing te komen en om in kritieke situaties krachtig door te pakken is door alle participanten onvoldoende gevonden. Het ontbreken van heldere afspraken over doorzettingsmacht zijn onvoldoende regionaal belegd. Er is gestart met een doorontwikkeling van het Doorbraakberaad als zodanig in samenspraak met de jeugdzorgregio.	😐

Prestatie indicator	Het aantal uitgevoerde jeugdhulptrajecten volgens plan (CBS). [1] Het streefgetal 2020 is gebaseerd op andere data en wijkt daarom af.						
R/S	1.450 (2015)	1.260 (2016)	1.620 (2017)	1.030 (2018)	1.325 (2019)	3.800[1] S (2020)	1.390 R (2020)

2. Jongeren groeien zo veel mogelijk thuis op, in gezinsgerichte omgeving

Wat hebben we bereikt? Samen met de jeugdhulpregio IJmond en de aanbieders Kenter, Parlan en Levvel (voorheen Lijn5) is er uitvoering gegeven aan het actieplan pleegzorg (2019/293272), met als doel het bestendigen en verbeteren van de steun aan pleegouders. Het afgelopen jaar is hiervoor een speciale pleegzorgapp ontwikkeld. Deze app is actief sinds het voorjaar van 2020 en is door alle pleegzorgorganisaties aangeboden aan de pleegouders, zodat ouders onderling kennis en ervaring met elkaar konden uitwisselen en beter ondersteund konden worden.	🙂

Er is aandacht besteed aan de week van de pleegzorg om nieuwe pleeggezinnen te werven. Door een postercampagne en een bezoek aan een pleeggezin is aandacht gevraagd voor deze noodzakelijke vorm van opvang. Ook zijn kennisbijeenkomsten voor verschillende partners in de pleegzorg georganiseerd. *Wat hebben we niet bereikt?* Het Leger des Heils heeft in 2020 besloten niet verder te gaan met de bouw van een woonvoorziening voor jongeren in Molenwijk. De kosten vielen hoger uit dan gepland, waardoor het niet haalbaar voor het Leger des Heils was. Het Leger des Heils denkt samen met de gemeente na over een alternatieve locatie.	

Effect indicator	Het percentage jongeren in pleegzorg of gezinsgerichte omgeving van totaal percentage jeugdhulp met verblijf (CBS)						
R/S	53,8% (2015)	48,2% (2016)	58,2% (2017)	61,9% (2018)	55% (2019)	62% S (2020)	62,% R (2020)

a. Meer passend en toereikend aanbod voor gezinsvervangende zorgvormen	
Wat hebben we gedaan? Vanuit het actieprogramma dak- en thuisloze jongeren is gezocht naar flexibele vormen van opvang, ook gericht op gezinsgerichte opvang. In Haarlem is het project 'Onder de pannen' gestart waarbij particuliere woningbezitters gevraagd is een kamer te verhuren aan deze kwetsbare groep jongeren.	

Prestatie indicator	Het aantal jongeren in pleegzorg of gezinsvervangende verblijfsvormen (CBS). [1] De gegevens over 2020 zijn nog niet bekend.						
R/S	180 (2015)	200 (2016)	195 (2017)	195 (2018)	205 (2019)	209 S (2020)	nnb[1] R (2020)

3. Herstellen veiligheid en voorkomen (verdere) ontsporing jongeren

Wat hebben we bereikt? De jeugdbeschermingsketen behoefde verbetering. Er is in 2020 samen met de ketenpartners gewerkt om de doorlooptijd van hulp te verkorten, werkprocessen van betrokken partijen beter op elkaar te laten aansluiten (bijvoorbeeld door het HET-overleg). Met de drie gecontracteerde Gecertificeerde Instellingen (GI'en) is de afspraak gemaakt dat indien er sprake is van een wachttijd bij de ene GI, de gezinnen overgedragen konden worden aan een andere GI. De ketenpartijen (GI'en, de Raad voor de Kinderbescherming, Veilig Thuis, Centrum voor Jeugd en Gezin en Sociaal Wijkteam) maakten een eerste inventarisatie van de knelpunten, maar verder onderzoek is nodig. Het verbeteren en vereenvoudigen van de jeugdbeschermingsketen heeft ook landelijke aandacht gekregen in 2020. Het Rijk reikt regio's een voorkeursscenario aan voor inrichting van de keten. Dat komt beschikbaar in het eerste kwartaal 2021. Elke regionaal werkende GI heeft in 2020 op verzoek van de inspectie een verbeteragenda opgesteld. Voor onze regio is dat De Jeugd- en Gezinsbeschermers (DJGB). Doel van deze verbeteragenda is om te komen tot een goed functionerende jeugdbescherming waarin elk kind tijdig een vaste jeugdbeschermer heeft en er sprake is van een kwalitatieve uitvoering van maatregelen.	

De samenwerkende jeugdhulpregio's in Noord-Holland die een contract hebben met DJGB bespraken de voortgang van de uitvoering van de verbeteragenda. Hieruit is in 2020 één centraal thema geselecteerd, namelijk de echtscheidingsproblematiek. In 70% van de ondertoezichtstellingen die De Jeugd- en gezinsbeschermers (DJGB) uitvoert, speelt echtscheidingsproblematiek een rol. Vroegtijdige inzet door bijvoorbeeld mediation kan bijdragen aan het voorkomen van een beschermingsmaatregel. Dit kreeg met subsidie van het ministerie van Veiligheid en Justitie een impuls. Deze eenmalige subsidie heeft bijvoorbeeld een aanzet gegeven tot verbetering van de informatievoorziening aan ouders (www.scheidingsplein.nl). *Wat hebben we niet bereikt?* Ondanks alle inzet van de betrokken partners in 2020 is het een blijvend aandachtspunt om de doorlooptijden van hulp te verkorten en de werkprocessen van betrokken partijen beter op elkaar te laten aansluiten en dubbele intakes te verminderen. Het verloop en ziekteverzuim bij de GI'en bemoeilijkte deze opgave. De personele inzet van de GI'en is een punt van aandacht.	

Effect indicator	Percentage jongeren met jeugdbescherming als percentage van alle jongeren tot 18 jaar (CBS) (BZK)						
R/S	1,1% (2015)	0,9% (2016)	0,9% (2017)	0,8% (2018)	0,9% (2019)	0,9% S (2020)	0,9% R (2020)

a. Verminderen jeugdbeschermingsmaatregelen	
Wat hebben we gedaan? Samen leren is een centraal thema binnen de werkwijze Samenwerken aan Veiligheid waarin het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) en de Gecertificeerde Instelling (GI) intensief samenwerken om onveiligheid in gezinnen in het vrijwillig kader te herstellen. Alle geplande methodische leerbijeenkomsten en workshops voor professionals voor intervisie en lerend ontwikkelen vonden doorgang. Er is goed omgeschakeld naar digitale mogelijkheden. Het aantal ondertoezichtstellingen is gedaald, van 260 in 2019 naar 225 in 2020. Er waren wel wachttijden bij aanbieders en bij de betrokken partners van de veiligheidsketen. Hierdoor was niet altijd direct passende zorg beschikbaar en vroeg deze zorgvorm van de aanbieders extra inspanningen en maatwerk om de veiligheid in het gezin te verbeteren. In de academische werkplaats Jeugdreclassering 2.0 Op weg naar succes en herstel staat samenwerking van de straf- en zorgketen centraal. Twaalf jongeren zijn begeleid naar herstel door gebruik te maken van hun netwerk. Waar mogelijk vonden de werkplaatsbijeenkomsten voor professionals digitaal plaats. Hieraan namen onderwijs, Bureau Leerplicht, Streetcornerwork, Slachtofferhulp en het Openbaar Ministerie deel. Er is een website met hersteltools voor professionals in ontwikkeling en deze wordt in het eerste kwartaal 2021 openbaar. *Wat hebben we niet gedaan?* Door de coronacrisis zijn minder gezinnen met de methode 'Samenwerken aan veiligheid' bereikt. Door de coronamaatregelen konden CJG en GI geen fysieke huisbezoeken afleggen. Direct contact met gezinnen in hun eigen leefomgeving	

werkt motiverend voor deelname. Door de coronacrisis is de academische werkplaats Jeugdreclassering 2.0 Op weg naar succes en herstel met een half jaar verlengd. Het eindsymposium is verplaatst van september 2020 naar maart 2021. Op deze bijeenkomst wordt de website gepresenteerd en vertellen jongeren die begeleid zijn met deze werkwijze via een filmpje over hun ervaringen.	

Prestatie indicator	Het aantal (voorlopige) onder toezicht stellingen (OTS) (CBS).						
R/S		300 (2015)	235 (2016)	225 (2017)	225 (2018)	235 (2019)	220 S (2020)	nnb R (2020)
Prestatie indicator	Het percentage jongeren met een jeugdreclassering als percentage van alle jongeren van 12 tot 23 jaar (CBS) (BZK)						
R/S		0,4% (2015)	0,4% (2016)	0,4% (2017)	0,5% (2018)	0,4% (2019)	0,4% S (2020)	0,4% R (2020)

Beleidsveld 2.3 Opvang, wonen en herstel

1. Zelfredzaamheid van psychisch kwetsbare Haarlemmers vergroten en waar mogelijk zelfstandig laten wonen

Wat hebben we bereikt? In het kader van de contingentregeling hebben gemeenten in Zuid-Kennemerland in 2020 een regionale verdeelsleutel afgesproken op basis van het bezit van sociaal vastgoed. Door spreiding van contingenten naar draagkracht nam de druk op de Haarlemse sociale woningmarkt af. Begin oktober is het Pact voor Uitstroom door gemeenten, woningcorporaties en zorg- en welzijnsorganisatie in Zuid-Kennemerland en IJmond ondertekend. Daarin zijn afspraken gemaakt over een betere verdeling van cliënten over de regio, goed en voldoende aanbod voor cliënten en een goede landing in de wijk door middel van passende huisvesting, een passende woonomgeving en maatwerkondersteuning in de wijk. Samen met de andere regiogemeenten is er gestart met de nadere uitwerking van geformuleerde doelstellingen. Stichting De Regenbooggroep voerde namens de gemeente het huisvestingsproject 'Onder de pannen' uit. Dit project stelde bewoners in staat een kamer te verhuren aan (economisch) daklozen voor de duur van één jaar. In de periode november 2019 t/m oktober 2020 zijn er 11 huurders geplaatst. Hiervan zijn twee huurders inmiddels weer verhuisd naar een zelfstandige woning. *Wat hebben we niet bereikt?* Door de coronacrisis heeft het proces van woningtoewijzing via de contingentenregeling in het voorjaar van 2020 enige tijd stilgelegen. Hulpverleners waren onvoldoende in staat om noodzakelijke begeleiding aan te bieden en begeleidings- en verhuurprocessen moesten coronaproof worden ingericht. Ook waren er door de coronamaatregelen tijdelijk minder verhuisbewegingen met als gevolg dat het aantal beschikbare sociale huurwoningen afnam. Hoewel de	

corporaties in het najaar een inhaalslag hebben gemaakt, is de doelstelling van 100 contingent woningen niet geheel gehaald. In 2020 is er ook minder uitstroom geweest uit de maatschappelijke opvang dan in 2019. Dit heeft waarschijnlijk te maken met het coronavirus. De coronamaatregelen hebben invloed gehad op de uitstroom uit de voorzieningen voor maatschappelijke opvang mede omdat het aantal verhuisbewegingen in de stad is afgenomen.	

Effect indicator	Het aantal cliënten beschermd wonen dat bij uitstroom gebruik maakt van een contingentwoning (Gemeentelijke registratie).				
R/S		19 (2018)	31 (2019)	20 S (2020)	20 R (2020)
Effect indicator	Het aantal cliënten dat uitstroomt uit de maatschappelijke opvang binnen 6 maanden, binnen 9 maanden en de totale uitstroom (deze cijfers zijn gebaseerd op basis van de uitstroomcijfers van alle aanbieders in de maatschappelijke opvang. Dit zijn Kenter, Hvo-Querido en de RIBW/KAM)				
R/S	< 6 maanden	66	95	72	67
	< 9 maanden	36	48	48	34
	Totaal	152 (2018)	232 (2019)	235 S (2020)	183 R (2020)

a. Zorgen voor passend aanbod bij ondersteuningsbehoefte van cliënten	
Wat hebben we gedaan? In reactie op de coronamaatregelen zijn twee tijdelijke Maatschappelijke Opvang locaties gerealiseerd: van 23 maart 2020 tot 17 augustus 2020 de locatie Beijneshal door HVO- Querido en van november 2020 tot 15 maart 2021 het schip Aurora door PerMens en de rederij. De locaties voor nachtopvang zijn daarnaast sinds maart geopend als 24-uurslocaties. In de tweede helft van 2020 is Perron 18 gerealiseerd, een nieuwe tussenvoorziening voor 16 dakloze jongvolwassenen tot 23 jaar uit de VRK-regio. Perron 18 heeft als doel de uitstroom uit de instelling voor maatschappelijke opvang Spaarnezicht te versnellen. Hierdoor konden nieuwe cliënten voor Spaarnezicht weer eerder instromen, zodat het aantal hotelovernachtingen voor geïndiceerde wachtenden vermindert. De eerste ervaringen zijn positief. Tegelijkertijd bood de woonvoorziening de mogelijkheid om te trainen in het zelfstandig wonen voor cliënten die het hersteltraject in Spaarnezicht hebben voltooid en wachtten op eigen woonruimte. In 2020 zijn er 13 kamers in gebruik genomen. Door de afbouw van de tijdelijke noodopvang voor dak- en thuislozen in de Beijneshal zijn er tijdelijk 10 cliënten geplaatst die ouder zijn dan 23 jaar. In 2020 is de gemeente Haarlem de zoektocht gestart voor twee speciale woonvoorzieningen: een Domus Plus en een project Skaeve Huse. Domus Plus is een beschermde woonvorm waar 24 mensen wonen met een verslaving, psychosociale of psychiatrische problematiek en vaak ook een verstandelijke beperking. Skaeve Huse zijn kleine, eenvoudige woningen voor mensen die zich niet kunnen aanpassen aan het leven in een normale woonwijk en daar veel overlast veroorzaken. Er zijn inmiddels vier locaties gekozen voor de mogelijke vestiging van een Domus Plus en/of Skaeve Huse. De gemeente heeft in 2020 verschillende gesprekken georganiseerd met de buurten. De inbreng van de buurten is betrokken bij het	

onderzoek naar de vier locaties, zodat de gemeenteraad in 2021 een keuze kan gaan maken voor de twee locaties. Samen met gemeente Haarlemmermeer en een zorgaanbieder is gewerkt aan de realisatie van een locatie voor 35 plekken beschermd en forensisch wonen voor de regio. Verwachte realisatie is begin 2021. *Wat hebben we niet gedaan?* De vraag naar doorstroomlocaties is vele malen groter gebleken dan het aanbod. Daardoor liep de wachtlijst voor deze plekken op en verbleven mensen soms langer in de opvang dan gewenst. Om de wachtlijst te verkorten is in 2020 een aanvraag gedaan voor extra middelen in het kader van de brede aanpak dak- en thuisloosheid (zie ook de tekst onder Terugdringen aantal daklozen).	
b. Passende begeleiding voor cliënten in de MO en BW	
Wat hebben we gedaan? In het derde kwartaal van 2020 is de samenwerking in de OGGZ keten geëvalueerd. Uit de evaluatie blijkt dat de afgelopen jaren de ketensamenwerking in de OGGZ is verbeterd en is een aantal aanbevelingen naar voren gekomen, zoals gezamenlijk werken aan expertisebevordering in de keten. Ook bestaat de wens om ketenbreed samenwerkingsafspraken te maken met de sociaal wijkteams en om een partij met licht verstandelijke beperking expertise bij de keten te betrekken. Hiervoor zijn eind 2020 gesprekken gevoerd met relevante partijen met LVB expertise en het Sociaal Wijkteam. Vanaf 1 juni 2019 liep een pilot voor anderhalf jaar waarin 13 trajecten werden aangeboden aan economisch daklozen in de maatschappelijke opvang. Dat hield in dat de economisch dakloze deelnemers van de pilot werden gekoppeld aan een begeleider/trajecthouder van HVO-Querido. De trajecthouder en de client(en) stelden samen een trajectplan op gericht op uitstroom. De pilot is in het kader van de brede aanpak dak- en thuisloosheid met een jaar verlengd tot 31 december 2021. In 2020 hebben nog meer cliënten een maatwerkarrangement beschermd wonen ontvangen. Doordat dit cijfer hoger is dan de streefwaarde wordt hiermee nog beter invulling gegeven aan de ambitie dat elke cliënt een hersteltraject op maat krijgt waardoor het zelfstandig thuiswonen eerder mogelijk wordt. De gemeente Haarlem neemt deel aan het koplopertraject cliëntondersteuning 2019-2021. Met dit project wordt de kwaliteit en deskundigheid van cliëntondersteuning waar mogelijk verbeterd, met extra aandacht voor de doelgroep van de maatschappelijke opvang. In 2020 is onder andere een brede startbijeenkomst georganiseerd waar verschillende partners uit het veld aan hebben deelgenomen. *Wat hebben we niet gedaan?* Naast impact op de voorzieningen en de verhuisbewegingen heeft de coronacrisis ook gevolgen gehad voor de trajectbegeleiding. De trajectbegeleiding heeft tijdelijk stil gelegen, omdat de trajectbegeleiders tijdelijk werden ingezet om de extra locatie(s) te bemensen. In 2020 zijn er minder trajecten ingezet dan verwacht. Een mogelijke verklaring hiervoor is de afname van het totaal aantal nieuwe meldingen bij de BCT in 2020.	

Hiernaast hebben cliënten in 2020 intensiever gebruik gemaakt van de MO-plekken. Voorheen maakten vaak meerdere mensen tegelijktijdig gebruik van dezelfde plek, op dit moment maken cliënten frequenter gebruik van de plekken. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat door de coronamaatregelen mensen vaak minder lang of minder makkelijk in het eigen netwerk kunnen verblijven. Dit in combinatie met de verminderde uit-, en doorstroom maakt dat mensen in 2020 langer in de opvang verblijven en ook langer in traject zijn.	

Prestatie indicator	Aantallen: (Gemeentelijke registratie)				
R/S	Domus Plus	0	0	0	0
	Skaeve Huse	0	0	0	0
	Contingentwoningen	95	100	100	90
	Beschut wonen	6	47	50	59
	Beschermd wonen	610	608	540	585
	Maatschappelijke opvang	181	181/199*	181	216**
	Vrouwenopvang	26	26	26	26
		(2018)	(2019)	S (2020)	R (2020)
	** met winternoodopvang* *** is inclusief circa 35 extra plekken in het kader van de coronacrisis*				
Prestatie indicator	Aantal trajecten in de maatschappelijke opvang (Gemeentelijke registratie).				
R/S			316	410	348
			(2019)	S (2020)	R (2020)
Prestatie indicator	Aantal maatwerkarrangementen beschermd wonen (Gemeentelijke registratie)				
R/S		110	403	310	458
		(2018)	(2019)	S (2020)	R (2020)

2. Terugdringen aantal daklozen

Wat hebben we bereikt? In 2020 nam de gemeente Haarlem deel aan de landelijke aanpak van dak- en thuisloosheid. Het plan droeg bij aan alle drie de ambities van Opvang Wonen en Herstel: een preventie-offensief, iedereen een hersteltraject op maat en zelfstandig thuis wonen versterkt. Het accent lag echter met name op de ambitie waar de meeste winst te behalen is: zelfstandig wonen versterken. Het aantal nieuwe dak- en thuislozen is in 2020 lager dan in 2019. De cijfers geven inzicht in het aantal daklozen, maar het is niet het volledige beeld. De cijfers hebben alleen betrekking op de daklozen die zich in 2020 hebben gemeld bij de Brede Centrale Toegang. Het totale aantal daklozen is in werkelijkheid hoger omdat niet alle daklozen zich melden. Ook zijn de personen die in 2020 al gebruik maakten van de maatschappelijke opvang niet meegenomen in de aantallen. De dak- en thuislozen die zich wel melden bij de Brede Centrale Toegang hebben bovendien niet allemaal een opvangvraag. Sommige personen willen bijvoorbeeld alleen hulp bij het aanvragen van een briefadres.	

Effect indicator	Het aantal feitelijke daklozen (Brede Centrale Toegang)				
R/S		545	548	525	470
		(2018)	(2019)	S (2020)	R (2020)

a. Het voorkomen van huisuitzettingen door huurschuld	
Wat hebben we gedaan? Gemeente en woningcorporaties hanteren een sluitende aanpak om huisuitzettingen door huurschulden te voorkomen. Huurschulden zijn in een vroeg stadium door corporaties gesignaleerd en huurders zijn door corporaties benaderd met een verzoek om tot een oplossing te komen. Het benaderen van huurders verloopt lukte echter niet altijd. Het komt voor dat deze al zijn vertrokken. Sociaal wijkteams zijn ingezet wanneer het contact tussen huurder en corporatie niet het gewenste resultaat gaf. Wijkteams zijn het meest succesvol bij 'face-to-face' contact met huurders. De 'Er op af' methode is ingezet op schuldenbemiddeling. Tevens is gedurende alle fasen van het incassotraject de voortgang gemonitord waardoor het mogelijk was om ook in de laatste fase nog in te grijpen om ontruiming te voorkomen. Naar aanleiding van de coronacrisis hebben kabinet en koepelorganisaties van verhuurders in maart 2020 afspraken gemaakt om huisuitzettingen tegen te gaan. Deze afspraken zijn succesvol geweest en hebben er mede toe bijgedragen dat het aantal huisuitzettingen ondanks de economische effecten van de coronacrisis beperkt is gebleven.	

Prestatie indicator	Aantal huisuitzettingen door huurschuld (Elan, Pré en Ymere)			
R/S	15 (2018)	15 (2019)	13 S (2020)	4 R (2020)

3. Stoppen en duurzaam oplossen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Wat hebben we bereikt? De gemeente Haarlem werkte samen met de gemeenten Bloemendaal, Beverwijk, Haarlemmermeer, Heemstede, Heemskerk, Zandvoort en Velsen aan het verminderen van huiselijk geweld en de gevolgen ervan. In december is samen met de regiogemeenten een nieuwe regiovisie Huiselijk Geweld/ Kindermishandeling vastgesteld. Ruim 50 partijen waren betrokken bij de uitwerking en uitvoering van deze visie in een actieprogramma voor de komende jaren. Veilig Thuis Kennemerland (VT) is inmiddels ondergebracht bij de VRK als een apart programma. VT maakte nog geen onderdeel uit van de Gemeenschappelijke Regeling van de VRK daarom is er van een overgangssituatie. Het Centrum Seksueel Geweld Noord-Holland is één van de 16 landelijke centra die steeds meer naamsbekendheid kregen door media aandacht, mond tot mond reclame en goede ervaringen van professionals en inwoners. Dat valt ook op te maken uit een groeiende vraag van adviezen en meldingen over de jaren heen. In 2016 ging het om 72 adviezen en 56 meldingen per jaar. In 2019 waren dit respectievelijk 164 adviezen en 118 meldingen. Door de coronamaatregelen was er in 2020 een daling van het aantal acute meldingen. Het aantal adviesvragen is over de eerste helft van 2020 ten opzichte van de prognose voor 2020 wel toegenomen van 75 naar 89 adviezen. De gemeente subsidieerde namens de regio de Vrouwenopvang die wordt uitgevoerd door de Blijf Groep. Zij hebben door de coronacrisis te maken gehad met minder aanmeldingen, nadat er aan het begin van het jaar een tekort aan noodbedden en crisisopvang was.	

Wat hebben we niet bereikt? Het definitief onderbrengen van VT onder de Gemeenschappelijke Regelingen van de Veiligheidsregio Kennemerland (VRK) zoals de gemeenten dat eerder met elkaar, VT en de VRK hadden afgesproken per 1 januari 2021, is nog niet afgerond. Hoewel het percentage van beoordeling op onveiligheid binnen 5 dagen is toegenomen ten opzichte van 2019, is de streefwaarde niet behaald. Hier is helaas geen echte verklaring voor. De belangrijkste oorzaken zijn onvoldoende (kwalitatieve) capaciteit bij VT door krapte op de arbeidsmarkt en dat het overdragen naar het lokale veld (ook wel afschalen genoemd) moeizaam verloopt. Dit komt door wachttijden bij het lokale veld en handelingsverlegenheid bij het oppakken van deze complexe problematiek. Het is belangrijk om hier aan toe te voegen dat VT sinds haar start in 2015 met veel verbeteringen en nieuwe taken te maken heeft gehad. Hierdoor zijn de resultaten van de verschillende jaren niet goed met elkaar te vergelijken. Deze veranderingen en het stijgend aantal meldingen en adviezen door de jaren heen maken het werk van VT erg dynamisch.	

Effect indicator	Het percentage triage (=beoordeling op onveiligheid) binnen 5 dagen (Veilig Thuis)				
R/S	92% (2017)	38% (2018)	35% (2019)	90% S (2020)	47% R (2020)

a. Passende en tijdige inzet van beoordeling en onderzoek door Veilig Thuis	
Wat hebben we gedaan? Landelijk is er bij het begin van de coronacrisis door de VT-organisaties een chatfunctie gestart, om zo mensen de mogelijkheid te bieden om op een andere manier in contact te komen met VT voor advies. Van deze mogelijkheid is goed gebruik gemaakt, daarom wordt deze functie vervolgd in 2021. *Wat hebben we niet gedaan?* De wettelijke termijnen voor het beoordelen van meldingen zijn nog niet altijd gehaald. Dit geldt niet voor spoed en crisissituaties. Deze zijn wel altijd binnen de termijn opgepakt. Dit is ook hier veroorzaakt door onvoldoende (kwalitatieve) capaciteit bij VT en de overdracht aan het lokale veld die nog beter kan.	
b. Passende en tijdige inzet CJG en SWT	
Wat hebben we gedaan? De samenwerking tussen Veilig Thuis en het CJG en sociaal wijkteam (SWT) is sterk verbeterd dit jaar. De nieuw gestarte overdrachtstafel heeft hier aan bij gedragen. Dit lijkt niet aan te sluiten bij de cijfers van de prestatie indicator. Echter, deze indicator geeft harde cijfers en percentages (gemiddelde over het jaar) over doorlooptijden en wachttijden. Deze indicatoren zeggen niets over de kwaliteit van het werk van VT en de samenwerking met het lokale veld. Daar is en wordt wel hard aan gewerkt en dat heeft ook direct een effect op de kwaliteit en het duurzaam stoppen van huiselijk geweld en kindermishandeling. *Wat hebben we niet gedaan?* Het percentage meldingen dat direct na een veiligheidsbeoordeling is overgedragen aan het CJG of het SWT, is met 21% (gemiddeld over het jaar) lager dan de streefwaarde. Dit wordt ook veroorzaakt door onvoldoende (kwalitatieve) capaciteit bij VT en de overdracht aan het lokale veld die nog beter kan.	

Prestatie indicator	Het percentage onderzoek naar huiselijk geweld en kindermishandeling door Veilig Thuis binnen 10 weken (Veilig Thuis)					
R/S		80% (2017)	56% (2018)	83% (2019)	90% S (2020)	47% R (2020)
Prestatie indicator	Het percentage meldingen dat direct na veiligheidsbeoordeling kan worden overgedragen naar het CJG of Sociaal Wijkteam (Veilig Thuis).					
R/S			25% (2018)	32% (2019)	40% S (2020)	21% R (2020)

Financiën per programma

Bel. veld	Programma Ondersteuning en Zorg	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Begroting na wijz. 2020	Rekening 2020
	Lasten (exclusief mutaties reserves)				
21	Voorzieningen volwassenen	37.979	35.470	42.694	40.628
22	Voorzieningen jeugd	32.910	30.865	34.383	34.380
23	Opvang, wonen en herstel	60.573	62.555	63.438	63.198
	Totaal lasten	**131.462**	**128.890**	**140.515**	**138.206**
	Baten (exclusief mutaties reserves)				
21	Voorzieningen volwassenen	-1.281	-1.021	-1.214	-1.304
22	Voorzieningen jeugd	-169	-90	-90	-141
23	Opvang, wonen en herstel	-3.825	-4.124	-3.765	-3.723
	Totaal baten	**-5.275**	**-5.235**	**-5.069**	**-5.167**
	Totaal saldo excl. mutaties reserves	**126.187**	**123.655**	**135.447**	**133.040**
	Toevoegingen aan reserves	9.051	9.204	18.551	18.551
	Onttrekkingen aan reserves	-15.685	-11.293	-12.238	-12.418
	Totaal saldo incl. mutaties reserves	**119.552**	**121.566**	**141.760**	**139.173**

Doelenboom Programma 3 'Werk, inkomen en schulden'

Beleidsveld	Doel	Effectindicator	Prestatie	Prestatie-indicator
3.1 Werk	Werkzoekenden met een overbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt hebben betaald werk	Het aantal werkzoekenden zonder afstand tot de arbeidsmarkt dat passend werk heeft gevonden	Het ondersteunen, werk-fit maken en bemiddelen van werkzoekenden	Het aantal werkzoekenden zonder afstand tot de arbeidsmarkt dat is overgedragen aan een uitzendbureau
		Het aantal werkzoekenden met overbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt dat passend werk heeft gevonden		Het aantal werkzoekenden met een overbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt dat in een ondersteuningstraject zit
		% werkzame beroepsbevolking (BZK)		
		% werkloze jongeren (BZK)		
		Lopende re-integratievoorzieningen (BZK)		
	Uitkeringsgerechtigden met onoverbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt participeren	Aantal uitkeringsgerechtigden met onoverbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt dat participeert	Het ondersteunen en bemiddelen naar participeren in de samenleving	
	Mensen met een arbeidsbeperking hebben betaald werk	Aantal Sw-ers dat werkzaam is in de sociale werkvoorziening	Behouden van bestaande werkplekken voor medewerkers in sociale werkvoorziening	
		Aantal mensen met een indicatie beschut werk	Creëren van beschut werk werkplekken	Het aantal mensen met een Beschut Werken indicatie dat werkzaam is op een Beschut Werken plek
		Aantal mensen werkzaam in een garantiebaan	Voldoen aan de regionale opgave voor de invulling van garantiebanen	
3.2 Inkomen	Het vergroten van financiële zelfstandigheid en participatie inwoners met minimuminkomen.	Aantal Participatiewet-uitkeringsgerechtigden	Tijdig afhandelen van aanvragen inkomensondersteuning	% aanvragen Participatiewet-uitkering (1), bijzondere bijstand (2) en minimavoorzieningen (3) dat binnen de wettelijke termijn van acht weken is afgehandeld
		Aantal huishoudens dat minimaregeling aanvraagt		
		% kinderen tot 18 jaar waarvan gezin van bijstandsuitkering moet rondkomen (BZK)	Samen met partners vergroten van de bekendheid van minimaregelingen	Aantal huishoudens met HaarlemPas
		Aantal personen met bijstandsuitkering (BZK)		Aantal gezinnen dat gebruik maakt schoolkostenregeling
			Makkelijk maken aanvragen minimaregelingen	Rapportcijfer klanten dienstverlening minimavoorzieningen
	Misbruik en oneigenlijk gebruik uitkeringen en niet nakomen van inlichtingenplicht signaleren en voorkomen		Onderzoeken fraude	Aantal gestarte fraudeonderzoeken Participatiewet/loaw/loaz
			Beëindigen en terugvorderen onrechtmatig verstrekte uitkeringen	Aantal beëindigde uitkeringen o.b.v. onrechtmatigheid
3.3 Schulden	Het voorkomen en vroeg signaleren van schulden bij inwoners	Het aantal kennismakingsgesprekken over geldzorgen en/of schulden	Het vergroten van de bekendheid van mogelijkheden van hulp bij geldzorgen	Aantal deelnemers aan preventieve voorlichtingsbijeenkomsten
			Vergroten van kennis en vaardigheden in het omgaan met geld	
	Het vergroten financiële zelfredzaamheid van inwoners met schulden	% succesvolle uitstroom van klanten met geldzorgen en/of schulden	Het zorgen voor een drempelloze toegang naar schulddienstverlening	Klanten gestart in een regulier schuldbemiddelingstraject
		Het aantal klanten dat succesvol uitstroomt na drie jaar reguliere schuldbemiddeling		Rapportcijfer van klanten voor schulddienstverlening
			Het geven van nazorg	Klanten in nazorg na geslaagde schuldbemiddeling

Programma 3 Werk, inkomen en schulden

Commissie	Samenleving
(Coördinerende) Portefeuilles	Sociale Zaken, Schulden en Minima
Afdeling(en)	Werk en Inkomen, Schulden, Minima en Sociale Recherche

Realisatie programmadoelstelling (missie)

Ook in 2020 heeft de gemeente Haarlem inwoners ondersteund op het gebied van werk, inkomen en schulden wanneer zij dat onvoldoende op eigen kracht konden. Er wordt onderscheid gemaakt tussen uitkeringsgerechtigden die direct bemiddelbaar zijn naar werk, uitkeringsgerechtigden met een overbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt die re-integreren naar werk en uitkeringsgerechtigden met onoverbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt die participeren door vrijwilligerswerk, mantelzorg of arbeidsmatige dagbesteding.

Haarlem heeft in 2020 weer meer Haarlemmers bereikt met de minimaregelingen. Inwoners met een laag inkomen tot 120% van de bijstandsnorm hebben recht op de HaarlemPas. De deelname aan de gemeentelijke zorgpolis groeide opnieuw en ook voor kinderen heeft Haarlem met de minimaregelingen meer kunnen betekenen.

Beleidsvelden

Beleidsveld 3.1 Werk

1. Werkzoekenden met een overbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt hebben betaald werk

Wat hebben we bereikt? Door de coronacrisis is het aantal direct bemiddelbare werkzoekenden toegenomen. De reden hiervoor is dat werkzoekenden die een uitkering op grond van de Participatiewet hebben aangevraagd een zeer recent arbeidsverleden hadden en daarmee dus direct bemiddelbaar waren. In totaal zijn rond de 200 kandidaten aangemeld voor bemiddeling bij re-integratiebedrijf Agros. Daarvan hebben 30 kandidaten hun bijstandsaanvraag ingetrokken nadat zij waren doorverwezen voor bemiddeling en 36 kandidaten bleken niet te voldoen aan de criteria voor bemiddeling. In totaal zijn 134 kandidaten bemiddeld en circa 55 kandidaten hebben een baan gekregen. Om de doelgroep uitkeringsgerechtigden met een overbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt te re-integreren, hebben ze ondersteuning en bemiddeling op maat geboden gekregen. Uitkeringsgerechtigden zijn werk-fit gemaakt en begeleid naar werk. In 2020 zijn in totaal 151 werkzoekenden na aanmelding voor een ondersteuningsaanbod bij Pasmatch uitgestroomd naar betaald werk, zowel fulltime als parttime. Daarnaast hebben circa 25 kandidaten een baan geaccepteerd van minder dan 15 uur per week en korter dan drie maanden. De gemeente heeft een aanvullend ondersteuningsaanbod voor specifieke doelgroepen: 50 plussers, statushouders, ex-gedetineerden en jongeren die het speciaal onderwijs VSO/PRO en Mbo1 hebben gevolgd. In totaal zijn hierdoor van deze mensen 89 uitgestroomd.	

In aanvulling op bovenstaand ondersteuningsaanbod is in 2019 en 2020 een pilot uitgevoerd 'Individuele Plaatsing en Steun' (IPS). In 2020 hebben 11 personen deelgenomen aan deze pilot. Deze vorm van jobcoaching is ingezet voor mensen met een psychische aandoening. *Wat hebben we niet bereikt?* De gevolgen van de coronacrisis voor de arbeidsmarkt hebben er toe geleid dat minder mensen naar betaald werk, fulltime en parttime, zijn uitgestroomd.	

Effect indicator	Het aantal werkzoekenden zonder afstand tot de arbeidsmarkt dat passend werk heeft gevonden ten opzichte van het totaal aantal uitkeringsgerechtigden (gemeentelijke registratie).							
R/S					18/3580 (2018)	24/3507 (2019)	40/3600 S (2020)	55/3553 R (2020)
Effect indicator	Het aantal werkzoekenden met een overbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt dat passend werk heeft gevonden ten opzichte van het totaal aantal uitkeringsgerechtigden (gemeentelijke registratie).							
R/S					547/3600 (2018)	448/3507 (2019)	550/3600 S (2020)	265/3553 R (2020)
Effect indicator	Netto arbeidsparticipatie: het percentage van de werkzame beroepsbevolking (15-74 jaar) ten opzichte van de totale beroepsbevolking (CBS) (BZK)							
R/S	69,4 (2007)	68,5 (2015)	68,8 (2016)	70,1 (2017)	71,4 (2018)	71,1 (2019)	72 S (2020)	nnb R (2020)
Effect indicator	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar) (Verwey Jonker Instituut). (BZK)							
R/S	3 (2005)	1 (2015)	2 (2016)	2 (2017)	2 (2018)	2 (2019)	1 S (2020)	nnb R (2020)
Effect indicator	Lopende re-integratievoorzieningen per 1.000 inwoners 15-74 jaar (CBS) (BZK)							
R/S		101,1 (2015)	- (2016)	- (2017)	238,8 (2018)	130,0 (2019)	250,0 S (2020)	nnb R (2020)

a. Het ondersteunen, werk-fit maken en bemiddelen van werkzoekenden.	
Wat hebben we gedaan? De gemeente heeft in samenwerking met re-integratie partij Pasmatch voor re-integratie trajecten op maat voor de doelgroep met een overbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt gezorgd. Uitkeringsgerechtigden zijn ondersteund bij het zoeken naar betaald werk en bij het vergroten van werknemersvaardigheden, werk-fit worden en de juiste kwalificaties behalen. De trajecten zijn vaak intensief en lang voordat ze kunnen uitstromen naar betaald werk. Het aantal mensen dat een ondersteuningstraject volgt, is toegenomen doordat ook de mensen met een zeer grote afstand tot de arbeidsmarkt nu onder de doelgroep overbrugbaar vallen en doordat er steeds beter wordt geregistreerd. Inwoners die gebruik maken van de Tozo regeling hebben bij Agros en Pasmatch op vrijwillige basis begeleiding gekregen naar betaald werk. *Wat hebben we niet gedaan?* Pasmatch heeft door de coronacrisis de dienstverlening tijdelijk anders in moeten vullen (geen fysieke bijeenkomsten), waardoor de effectiviteit van de bijeenkomsten minder is geweest. Ook heeft de crisis gevolgen voor de arbeidsmarkt en de werkgelegenheid. Hierdoor was uitstroom naar betaald werk moeilijker te realiseren. Wanneer er sprake was van uitstroom, waren dit vaak	😐

kortdurende contracten of een contract met een minder aantal uren dan in voorgaande jaren.	

Prestatie indicator	Het aantal werkzoekenden zonder afstand tot de arbeidsmarkt dat is overgedragen aan een uitzendbureau, ten opzichte van het totaal aantal uitkeringsgerechtigden (gemeentelijke registratie).				
R/S		22/3580 (2018)	61/3.507 (2019)	50/3600 S (2020)	200/3553 R (2020)
Prestatie indicator	Het aantal werkzoekenden met een overbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt dat in een ondersteuningstraject zit (gemeentelijke registratie).				
R/S		940 (2018)	750 (2019)	900 S (2020)	2079 R (2020)

2. Uitkeringsgerechtigden met onoverbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt participeren

Wat hebben we bereikt? Voor bijstandsgerechtigden met een al dan niet tijdelijke onoverbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt heeft de gemeente zich gericht op participatie op maat. Dat betekent dat de klant naar vermogen participeerde in de vorm van arbeidsmatige dagbesteding, vrijwilligerswerk of mantelzorg. De klantmanagers werkten hierin samen met partners in de stad en met de sociaal wijkteams. *Wat hebben we niet bereikt?* Door de coronacrisis konden minder mensen participeren, omdat de meeste organisaties waar participatieplekken zijn, een groot deel van 2020 waren gesloten.	😐

Effect indicator	Het aantal uitkeringsgerechtigden met een onoverbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt dat participeert in de vorm van maatschappelijke participatie of arbeidsmatige dagbesteding (gemeentelijke registratie).				
R/S		638 (2018)	1.300 (2019)	800 S (2020)	1.273 R (2020)

a. Het ondersteunen en bemiddelen naar participeren in de samenleving	
Wat hebben we gedaan? In 2020 zijn klanten telefonisch gesproken en hun afstand tot de arbeidsmarkt is bepaald. Als in dit gesprek bleek dat mensen een onoverbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt hadden, werd met hen de mogelijkheden tot participatie in de Haarlemse samenleving besproken. Zij werden verwezen naar partners in de stad die arbeidsmatige dagbesteding of vrijwilligerswerk aanbieden of in overleg met het sociaal wijkteam werd onderzocht welke activiteiten iemand kon ondernemen, veelal in de eigen wijk. Mantelzorg of een tegenprestatie behoorden ook tot de mogelijkheden. In sommige gevallen bleek een klant in aanmerking te komen voor opname in het doelgroepenregister. Deze klanten werden bemiddeld naar gesubsidieerd werk. Door de coronacrisis hebben inwoners in 2020 minder of helemaal niet kunnen participeren omdat de meeste organisaties met participatieplekken gesloten waren. *Wat hebben we niet gedaan?* Door de coronacrisis hebben inwoners in 2020 minder of helemaal niet kunnen participeren, omdat de meeste organisaties met participatieplekken gesloten waren.	😐

3. Mensen met een arbeidsbeperking hebben betaald werk

Wat hebben we bereikt? Ook in 2020 is gezorgd voor continuering van de werkplekken in de sociale werkvoorziening bij de GR Paswerk in de Cruquius. Deze werkplekken nemen jaarlijks af door pensionering van werknemers. In 2020 waren 547 banen van 36 uur beschikbaar voor de sociale werkvoorziening. Voor de voorziening nieuw beschut werken zijn dienstbetrekkingen gerealiseerd. In 2020 werkten 58 mensen op een beschutte werkplek bij Paswerk. In 2020 zijn garantiebanen ingevuld bij reguliere werkgevers. Het UWV verzorgt de rapportage voor de uitvoering van de regeling banenafspraak (garantiebanen). Het UWV registreert alleen de cijfers voor alle werkzoekenden met een uitkering (van het UWV en de gemeente) voor de hele arbeidsmarktregio Zuid-Kennemerland en IJmond en dus niet afzonderlijk voor Haarlem. In totaal zijn er 1.948 garantiebanen gerealiseerd voor mensen met een arbeidsbeperking. Er is sprake van een groei van 1.092 garantiebanen ten opzichte van de nulmeting van 856 garantiebanen van december 2012.	

Effect indicator	Het aantal mensen met een indicatie op grond van de Wet Sociale Werkvoorziening dat werkzaam is in de sociale werkvoorziening (gemeentelijke registratie).							
R/S	684 (2014)	649 (2015)	641 (2016)	631 (2017)	622 (2018)	576 (2019)	560 S (2020)	547 R (2020)
Effect indicator	Het aantal mensen met een indicatie Beschut werk dat werkzaam is op een beschut werk- plek (gemeentelijke registratie).							
R/S				17 (2017)	23 (2018)	37 (2019)	40 S (2020)	58 R (2020)
Effect indicator	Het aantal mensen werkzaam in een garantiebaan binnen de arbeidsmarktregio Zuid-Kennemerland en IJmond (gemeentelijke registratie).							
R/S		1.134 (2015)	1.313 (2016)	1.454 (2017)	1.872 (2018)	1.844 (2019)	1.925 S (2020)	1948 R (2020)

a. Behouden van bestaande werkplekken voor medewerkers in sociale werkvoorziening	
Wat hebben we gedaan? Sinds 1 januari 2015 is instroom in de sociale werkvoorziening niet meer mogelijk. Voor de groep mensen die voor deze datum al een SW-indicatie hadden, is ook in 2020 de werkplek beschikbaar gebleven bij Paswerk in Cruquius. De gemeente Haarlem en alle andere gemeenten die deelnemen aan de GR Paswerk hebben ook in 2020 toezicht gehouden op een financieel gezonde bedrijfsvoering, zodat de SW-plekken konden worden gecontinueerd voor deze doelgroep.	
b. Creëren van beschut werk werkplekken	
Wat hebben we gedaan? Sinds 2015 bestaat de voorziening beschut werk binnen de Participatiewet en deze voorziening is de opvolger van de sociale werkvoorziening. Ook in 2020 zijn kandidaten voorgedragen bij het UWV voor een indicatie beschut werk. Bij toekenning van een indicatie, is aan de kandidaten een dienstverband aangeboden bij de Werkpas Holding BV.	

c. Voldoen aan de regionale opgave voor de invulling van garantiebanen	
Wat hebben we gedaan? Het Werkgeversservicepunt en de re-integratiepartners hebben in opdracht van de gemeenten en het UWV werkzoekenden met een arbeidsbeperking geplaatst op een garantiebaan bij een reguliere werkgever. De coronacrisis heeft het voor deze groep moeilijker gemaakt een baan te vinden. Zo zijn er regionaal 58 minder garantiebanen gerealiseerd dan in 2019. De gemeente heeft gezorgd voor een loonkostensubsidie voor de werkgever en begeleiding door een jobcoach en indien nodig een maatwerkvoorziening voor de werknemer, zoals een aangepaste werkplek of een doventolk). Ook in 2020 was het versterken van de werkgeversdienstverlening voor mensen met een arbeidsbeperking en andere werkzoekenden belangrijk. Haarlem heeft samenwerkingsafspraken met Pasmatch, IJmond werkt!! en het UWV gemaakt om de dienstverlening aan werkgevers te optimaliseren en zoveel mogelijk werkzoekenden te plaatsen in een (garantie)baan. *Wat hebben we niet gedaan?* De coronacrisis maakte de uitstroom naar werk voor deze doelgroep moeilijker. Er zijn regionaal 59 minder garantiebanen gerealiseerd dan in 2019.	

Prestatie indicator	Het aantal mensen met een indicatie Beschut werk indicatie dat werkzaam is op een Beschut werk-plek (gemeentelijke registratie).				
R/S		34 (2018)	37 (2019)	40 S (2020)	40 R (2020)

Beleidsveld 3.2 Inkomen

1. Het vergroten van financiële zelfstandigheid en participatie inwoners met minimuminkomen

Wat hebben we bereikt? In 2020 hebben 3.553 Haarlemmers die (tijdelijk) niet in hun eigen levensonderhoud konden voorzien, inkomensondersteuning ontvangen op grond van de Participatiewet. Het aantal mensen dat in 2020 een bijstandsuitkering heeft ontvangen, is nagenoeg gelijk gebleven. Dit kwam mede door de landelijke ondersteuningsmaatregelen, zoals de Tozo en NOW-regeling. De gemeente heeft de Tozo regeling voor levensonderhoud en/of bedrijfskrediet uitgevoerd. In totaal zijn 6.857 aanvragen levensonderhoud Tozo 1, 2 en 3 toegekend en 256 aanvragen bedrijfskapitaal Tozo 1, 2 en 3. Hierbij valt op dat relatief veel jongeren een beroep hebben gedaan op deze regeling. HaarlemPashouders hebben meer gebruik gemaakt van de minimaregelingen die door de gemeente verstrekt worden. In 2020 nam de deelname aan de gemeentelijke zorgpolis opnieuw toe met circa 8% naar 3.877 volwassenen en 1.609 kinderen. Door deelname aan deze zorgverzekering hadden zij geen eigen risico en konden zij gebruik maken van brede vergoedingen.	

Effect indicator	Het aantal uitkeringsgerechtigden dat een Participatiewet-uitkering ontvangt (gemeentelijke registratie).							
R/S	2.536 (2009)	3.550 (2015)	3.695 (2016)	3.760 (2017)	3.580 (2018)	4.100 (2019)	3.600 S (2020)	3553 R (2020)
Effect indicator	Het aantal huishoudens dat gebruik maakt van een minimaregeling via een gemeentelijke aanvraag (gemeentelijke registratie).							
R/S	2.238 (2013)	3.080 (2015)	3.960 (2016)	4.460 (2017)	4.807 (2018)	4.500 (2019)	5.000 S (2020)	5062 R (2020)
Effect indicator	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen (Verweij-Jonker-Instituut) (BZK).							
R/S	8% (2000)	5% (2015)	6% (2016)	6% (2017)	6% (2018)	6% (2019)	5,7% S (2020)	6% R (2020)
Effect indicator	Het aantal personen (18 jaar en ouder) met een bijstandsuitkering per 1.000 inwoners (CBS) (BZK).							
R/S		358,4 (2015)	367,0 (2016)	375,3 (2017)	371,9 (2018)	355,7 (2019)	370,0 S (2020)	493,8 R (2020)

a. Tijdig afhandelen van aanvragen inkomensondersteuning	
Wat hebben we gedaan? In 2020 hebben Haarlemmers die (tijdelijk) niet in hun eigen levensonderhoud konden voorzien, tijdig en rechtmatig inkomensondersteuning ontvangen op grond van de Participatiewet. De aanvragen voor de HaarlemPas en minimaregelingen zijn ondanks de coronamaatregelen tijdig verwerkt. Er zijn geen achterstanden opgelopen doordat de werkwijze in taakverdeling en inzet snel is aangepast. *Wat hebben we niet gedaan?* In 2020 was het contact met de klant door de coronamaatregelen meestal telefonisch. Dat zorgde ervoor dat het compleet maken van het dossier meer tijd kostte dan wanneer mensen fysiek gesproken waren. Daarom is de hersteltermijn minder strak toegepast, zodat mensen meer tijd kregen om informatie en bewijsstukken aan te leveren. Het aantal uitkeringsaanvragen Participatiewet, dat binnen de wettelijke termijn van acht weken is afgehandeld, is daarom gedaald met 14%. Dit is ook de reden van daling in het percentage van de verwerking van de aanvragen bijzondere bijstand.	
b. Samen met partners vergroten van de bekendheid van minimaregelingen	
Wat hebben we gedaan? In 2020 vond de communicatie door de coronacrisis met name digitaal plaats. Er zijn regelmatig informatiebrieven verstuurd en ook zijn er interactieve webinars gehouden met de partners in de stad over het thema geldzaken en geldzorgen. De HaarlemPas en de vele regelingen kwamen daarbij standaard aan bod. Ter voorbereiding op de nieuwe beleidsvisie gaven de partners tijdens een webinar vooral aan dat de gemeente de bestaande minimaregelingen moest voortzetten en was merkbaar dat zij zelf in hun contacten met minima veelvuldig op alle mogelijkheden attenderen.	
c. Makkelijk maken aanvragen minimaregelingen	
Wat hebben we gedaan? In het laatste kwartaal van 2020 konden er geen inloopspreekuren meer worden gehouden voor advies en hulp bij het overstappen naar de gemeentelijke zorgpolis.	

In plaats daarvan konden Haarlemmers gebruik maken van het telefonisch spreekuur en werden zij alsnog geholpen bij de keuze van de zorgverzekering voor 2021.

Net als voorgaande jaren kregen HaarlemPashouders een verkort invulformulier toegestuurd voor het aanvragen van bijvoorbeeld de tegemoetkoming schoolkosten of individuele inkomenstoeslag. Tot en met december 2020 hadden al 1.254 ouders voor hun kinderen de schoolkostenregeling aangevraagd. Op basis daarvan kregen de kinderen een vrij besteedbaar 'kinderkeuzebudget' van € 50. De vele ingestuurde kaarten met tekeningen en verhalen toonden aan dat dit budget besteed is aan uitjes, kleding of het kunnen kopen van cadeautjes. Ouders kunnen deze regeling nog tot de zomer van 2021 aanvragen. Niet voor alle regelingen is, wettelijk gezien, eerst een schriftelijke aanvraag nodig. Haarlem ondersteunde ook direct waar dat kan. Om die reden werden in verband met de coronamaatregelen sinds november 2020 wasbare mondkapjes verstrekt aan HaarlemPashouders. Na een telefoontje werd het benodigde aantal mondkapjes thuisgestuurd.

Eind 2020 kregen alle kinderen met een HaarlemPas een fashioncheque van € 45 thuisgestuurd voor de aanschaf van (winter)kleding. Het bedrag per kind is in 2020 hoger dan in 2019. Dat was mogelijk omdat er door de coronamaatregelen in 2020 minder is uitgegeven aan uitstapjes voor kinderen. De meeste Haarlemmers die in het bezit zijn van de HaarlemPas zijn goed te spreken over de minimaregelingen en de dienstverlening.

Wat hebben we niet gedaan?
Het aantal huishoudens dat in 2020 recht had op een HaarlemPas had in werkelijkheid hoger moeten zijn. Maandelijks zijn namelijk als gevolg van de coronacrisis niet alle nieuwe uitkeringsgerechtigden direct geregistreerd als HaarlemPashouder. Waar mogelijk zijn deze HaarlemPassen alsnog verstrekt.

Prestatie indicator	Het percentage aanvragen Participatiewet-uitkering dat binnen de wettelijke termijn van acht weken is afgehandeld (gemeentelijke registratie).							
R/S		83% (2015)	91% (2016)	88% (2017)	89% (2018)	86% (2019)	98% S (2020)	86% R (2020)
Prestatie indicator	Het percentage aanvragen bijzondere bijstand dat binnen de wettelijke termijn van acht weken is afgehandeld (gemeentelijke registratie).							
R/S		98% (2015)	94% (2016)	98% (2017)	96% (2018)	98% (2019)	98% S (2020)	80% R (2020)
Prestatie indicator	Het percentage aanvragen minimavoorzieningen dat binnen de wettelijke termijn van acht weken is afgehandeld (gemeentelijke registratie).							
R/S		82% (2015)	78% (2016)	82% (2017)	85% (2018)	90% (2019)	98% S (2020)	98% R (2020)
Prestatie indicator	Het aantal huishoudens met een HaarlemPas (gemeentelijke registratie).							
R/S	4.240 (2014)	5.722 (2015)	5.896 (2016)	7.222 (2017)	7.302 (2018)	7.500 (2019)	8.000 S (2020)	7.023 R (2020)
Prestatie indicator	Het aantal gezinnen dat gebruik maakt van de schoolkostenregeling (gemeentelijke registratie).							
R/S					1.207 (2018)	1.330 (2019)	1.350 S (2020)	1254 R (2020)

Prestatie indicator	Het rapportcijfer van klanten voor dienstverlening minimavoorzieningen (Klanttevredenheidsonderzoek Werk, Inkomen en Schulden).				
R/S	6,7 (2018)	6,7 (2019)	7,0 S (2020)	7,6 R (2020)	

2. Misbruik en oneigenlijk gebruik uitkeringen en niet nakomen van inlichtingenplicht signaleren en voorkomen

Wat hebben we bereikt? Ook in 2020 is er op verschillende manieren onderzoek gedaan naar mogelijke fraude. Als gevolg van de coronacrisis is het daarbij niet altijd mogelijk geweest om gebruik te maken van de benodigde onderzoeksinstrumenten, zoals huisbezoeken en/of persoonlijke gesprekken.	

a. Onderzoeken fraude	
Wat hebben we gedaan? De gemeente paste integraal handhaven toe als onderdeel binnen het gehele proces van dienstverlening en nam daarbij zowel preventieve als repressieve maatregelen. *Wat hebben we niet gedaan?* Door de coronacrisis is het niet altijd mogelijk geweest om alle onderzoeksinstrumenten in te zetten die nodig zijn, zoals huisbezoek en persoonlijke gesprekken. Dit heeft de looptijd van sommige onderzoeken vertraagd en het aantal verrichte onderzoeken vermindert.	
b. Beëindigen en terugvorderen onrechtmatig verstrekte uitkeringen	
Wat hebben we gedaan? Zowel door in- als externe meldingen zijn signalen van fraude bekend geworden en onderzocht. In een aantal gevallen heeft dit geleid tot beëindiging of wijziging van de uitkering. Teveel betaalde bijstand is teruggevorderd.	

Prestatie indicator	Het aantal gestarte fraudeonderzoeken Participatiewet/Ioaw/Ioaz (gemeentelijke registratie).						
R/S	388 (2015)	439 (2016)	349 (2017)	404 (2018)	268 (2019)	320 S (2020)	331 R (2020)
Prestatie indicator	Het aantal beëindigde uitkeringen op basis van onrechtmatigheid (gemeentelijke registratie).						
R/S	147 (2015)	89 (2016)	81 (2017)	85 (2018)	22 (2019)	85 S (2020)	46 R (2020)

Beleidsveld 3.3 Schulden

1. Het voorkomen en vroeg signaleren van schulden bij inwoners

Wat hebben we bereikt? Het voorkomen van problematische schulden en huisuitzettingen bleef ook in 2020 een prioriteit voor de sociaal wijkteams. Zodoende ging het benaderen van inwoners met een huurachterstand bij de woningbouwcorporaties, zij het in aangepaste vorm, door met voordeurbezoeken, een kaartje in de brievenbus, telefoontjes en via beeldbellen.	

In de pilotwijk Haarlem Noord-Noord is ervaring opgedaan met het vroegtijdig opsporen van betalingsachterstanden als er naast een huurachterstand ook sprake was van achterstanden in de andere vaste lasten (zorgverzekering, water of energie). De crediteuren meldden hun betalingsachterstanden in een beveiligd portaal. Meer dan 90% van de huishoudens die via deze meldingen binnenkwamen, bleek niet bekend bij de gemeente (bij Schulddienstverlening noch bij het wijkteam). Dat betekent dat Haarlem met 'Vroeg Eropaf' huishoudens in beeld kreeg met geldzorgen die zichzelf (nog) niet eerder gemeld hebben voor hulp. Alle Haarlemse bijstandsgerechtigden die na forse betalingsachterstand door de zorgverzekeraar zijn aangemeld bij het Centraal Administratie Kantoor (CAK) zijn door de budgetcoaches telefonisch benaderd. Deze 'CAK-lijst' is een voorspellende bron voor het ontstaan van risicovolle schulden. Na contact is hulp geboden bij het treffen van een betalingsregeling en waar mogelijk volgde verdere budgetondersteuning of, wanneer dat noodzakelijk bleek, aanmelding voor schulddienstverlening. In 2020 kwam er elke maand een minimaal aantal bij dat ook is benaderd. Haarlem doet in 2020 en 2021 samen met Amsterdam, Den Haag, Utrecht, Arnhem en Nijmegen mee aan het project 'Challenge'. Dit project is van de ministeries van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Doel van dit project is om verschillende werkbare methodieken te ontwikkelen voor de aanpak van zorgpremieschulden, waar vervolgens alle gemeenten gebruik van kunnen gaan maken. In de zomer van 2020 is Haarlem gestart met het vroegtijdig opsporen van jongvolwassenen die met zorgpremieschulden waren aangemeld bij het CAK. Jongeren in de leeftijd van 18-20 jaar werden actief benaderd, waar mogelijk via huisbezoek. Vroegtijdig ingrijpen, vooral als jongeren nog thuis wonen, kan veel problemen voorkomen. Als de geboden hulp aanvaard werd, volgde een cash-check gesprek, oftewel een budgetadviesgesprek met een budgetcoach. Deze cash-check gesprekken werden ook aangeboden aan alle jongeren die zich vanaf de zomer aangemeld hebben voor een uitkering in het kader van de Participatiewet. In totaal zijn er op deze manier 44 jongeren geholpen. Inwoners die zich meldden met geldzorgen en inwoners die door het vroegtijdig signaleren van betalingsachterstanden om hulp vragen, krijgen in een eerste gesprek praktische ondersteuning en advies. Inwoners die zich aanmelden voor schulddienstverlening krijgen in een kennismakingsgesprek uitleg over het vervolg van het traject. Als handreiking bij dit gesprek en alle daaropvolgende contacten is een folder ontwikkeld met de te nemen stappen en een overzichtelijk tijdschema. Ondanks de belemmeringen door de coronacrisis hebben toch 196 kennismakingsgesprekken voor een traject schulddienstverlening plaatsgevonden. In totaal zijn 628 startgesprekken gevoerd over geldzorgen en/of schulden.	

Effect indicator	Het aantal kennismakingsgesprekken over geldzorgen en/of schulden (gemeentelijke registratie).					
R/S		61 (2017)	334 (2018)	240 (2019)	600 S (2020)	628 R (2020)

a. Het vergroten van de bekendheid van mogelijkheden van hulp bij geldzorgen	
Wat hebben we gedaan? Door de coronamaatregelen was het contact over geldzorgen het afgelopen jaar voornamelijk digitaal. Veel fysieke bijeenkomsten zijn vervangen door digitale bijeenkomsten. Tijdens de eerste lockdown vanaf maart 2020 is direct gestart met een intensief communicatietraject 'Geldzorgen en corona'. Er is aandacht besteed aan de financiële gevolgen door de coronamaatregelen. In de huis-aan-huisbladen zijn in vier opvolgende edities advertenties geplaatst en is als afsluiting een 'Geldkrant' huis aan huis bezorgd. Ook de netwerkpartners zijn via lokaal georganiseerde webinars geïnformeerd over de mogelijkheden van hulp bij geldzorgen. Netwerkpartners konden zelf op deze manier ook bijdragen aan de ontwikkeling van nieuw beleid en uitvoering. Voor het project 'Blik op geld' zijn zes verschillende filmpjes gemaakt over hoe in Haarlem inwoners op diverse manieren ondersteund werden bij geldzorgen en schulden. Zo was er aandacht voor de hulp die geboden is via de Schuldhulpmaatjes, het project NewFuture, Open Huis, het Nova College en het Spaarne Ziekenhuis. Ook werd er een filmpje gemaakt om beeld te geven bij hoe een intake voor schulddienstverlening verloopt en door mensen ervaren wordt. De geplande première van het project 'Blik op geld' in de Toneelschuur kon door de coronamaatregelen niet doorgaan, maar de filmpjes zijn in het najaar alsnog getoond bij een Webinar waar circa 100 mensen zeer interactief aan deelnamen.	
b. Vergroten van kennis en vaardigheden in het omgaan met geld	
Wat hebben we gedaan? De cursus 'Grip op Geld' wordt in het derde jaar van een schuldbemiddelingstraject aangeboden. In 2020 hebben 36 mensen deze cursus gevolgd. Met deze bijeenkomsten maakt de gemeente Haarlemmers meer bewust van hun financiële situatie en krijgen zij tips om de administratie te ordenen en inzicht te krijgen. Het is een goede aanvulling op de individuele begeleiding die zij krijgen van de budgetcoaches. De gestelde doelen zijn helaas door de coronamaatregelen niet geheel behaald. Ondanks de coronacrisis is een groot aantal gastlessen over grip op geld en het voorkomen van schulden op het voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs wel gegeven door stichting Kikid en Money Start. Kikid in de vorm van een theatervoorstelling en Money Start met een volledig lesprogramma met gemiddeld vier lessen. In 2020 kregen 508 scholieren een gastles. De budgetcoaches hebben de begeleidingstrajecten zo veel mogelijk digitaal en telefonisch voortgezet en waar nodig en mogelijk vonden persoonlijke gesprekken bij de gemeente plaats. *Wat hebben we niet gedaan?* Vanwege de coronamaatregelen was het niet mogelijk alle geplande gastlessen op basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs te geven. Ook de groepsbijeenkomsten voor jongeren in NewFuture en de vrijwillige voorlichtingsbijeenkomsten Grip op Geld moesten meestal worden geannuleerd. Zo was de 'Week van het geld' volgepland met lessen. Maar helaas zijn die allemaal niet doorgegaan. Een grootschalig congres, dat georganiseerd was in samenwerking met de ministeries van Binnenlandse Zaken (BZK) en Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) gericht op de aanpak en voorkomen van schulden onder jongeren, moest ook	

worden geannuleerd. De Haarlemse aanpak is naderhand wel in diverse landelijke webinars gedeeld.	

Prestatie indicator	Het aantal deelnemers aan preventieve voorlichtingsbijeenkomsten (gemeentelijke registratie).							
R/S	525 (2014)	1.014 (2015)	850 (2016)	918 (2017)	1.450 (2018)	850 (2019)	1.000 S (2020)	567 R (2020)

2. Het vergroten financiële zelfredzaamheid van inwoners met schulden

Wat hebben we bereikt? In 2020 zijn 156 Haarlemmers geheel schuldenvrij geraakt na een driejarige schuldregeling. Het slagingspercentage was hoog (95%). Slechts twee Haarlemmers zijn gedurende hun traject van 36 maanden uitgevallen. In het laatste jaar schulddienstverlening volgden deze inwoners de cursus 'Grip op geld' en de budgetcoaches begeleidden hen zodat zij (weer) leerden zelfstandig met hun financiën om te gaan. Als zelfredzaamheid niet haalbaar bleek, werd na goed overleg een klant begeleid naar beschermingsbewind. Met diverse beschermingsbewindvoerders zijn samenwerkingsafspraken gemaakt, zodat zij klanten die kunnen uitstromen uit bewind in contact brengen met de budgetcoaches van de gemeente.	

Effect indicator	Het percentage succesvolle uitstroom van klanten met geldzorgen en/of schulden die geholpen zijn (gemeentelijke registratie).							
R/S			80% (2016)	80% (2017)	83% (2018)	86% (2019)	85% S (2020)	95% R (2020)
Effect indicator	Het aantal klanten dat succesvol uitstroomt na drie jaar reguliere schuldbemiddeling (gemeentelijke registratie).							
R/S	70 (2014)	99 (2015)	81 (2016)	116 (2017)	151 (2018)	164 (2019)	120 S (2020)	156 R (2020)

a. Het zorgen voor een drempelloze toegang naar schulddienstverlening	
Wat hebben we gedaan? Tijdens de eerste lockdown in maart is er een nieuwe werkwijze opgesteld in verband met de coronamaatregelen. Kennismakingsgesprekken die niet face-to-face konden plaatsvinden zijn zoveel mogelijk telefonisch afgehandeld. Normaliter wordt de dossiervorming door Humanitas gedaan, maar nu hebben de consulenten schulddienstverlening in de wijk dit samen gedaan met de klant. Ondanks de lockdown is er alles aan gedaan om zo veel mogelijk inwoners met geldzorgen telefonisch of via beeldbellen te spreken. Het intakegesprek werd via de telefoon of beeldbellen gedaan en zo werd de schuldenaar geholpen om verder te gaan met het eigen dossier. Alles werd in het werk gesteld om te voorkomen dat de schulden verder zouden oplopen. Waar nodig en mogelijk werden er afspraken gepland op het gemeentekantoor. Het afgelopen jaar zijn ondanks de belemmeringen door de coronamaatregelen, na akkoord van al hun schuldeisers, toch 146 klanten gestart met een driejarig traject schulddienstverlening. Haarlemmers zijn zeker tevreden over de schulddienstverlening, Zij geven in het klanttevredenheidsonderzoek aan dat zij over het algemeen binnen vier weken de uitnodiging voor een intake hebben ontvangen. Dat betekent dat zij het kennismakingsgesprek met de consulent hebben gehad en bij Humanitas	

ondersteund door de vrijwilligers een overzicht van inkomsten en schulden hebben gemaakt. *Wat hebben we niet gedaan?* Op de locaties van de sociaal wijkteams konden vanwege de coronamaatregelen geen inloopspreekuren worden gehouden. De dienstverlening kon alleen veilig op afspraak plaats vinden. Dit heeft de drempelloze toegang beperkt.	
b. Het geven van nazorg	
Wat hebben we gedaan? Alle Haarlemmers die een traject schulddienstverlening afronden, ontvangen nazorg. Uitzondering hierop zijn de kwetsbare inwoners die onder beschermingsbewind blijven vallen. Drie en zes maanden na een geslaagde beëindiging van een driejarig traject schulddienstverlening vindt deze nazorg plaats. Ook de budgetcoaches houden vinger aan de pols na afloop van de geboden ondersteuning.	

Prestatie indicator	Het aantal klanten gestart in een regulier schuldbemiddelingstraject (gemeentelijke registratie).							
R/S	123 (2014)	139 (2015)	181 (2016)	147 (2017)	168 (2018)	212 (2019)	140 S (2020)	146 R (2020)
Prestatie indicator	Het rapportcijfer van klanten voor schulddienstverlening (Klanttevredenheidsonderzoek Werk, Inkomen en Schulden).							
R/S					7,8 (2018)	7,8 (2019)	7,5 S (2020)	8,1 R (2020)
Prestatie indicator	Het aantal klanten dat nazorg heeft gekregen na geslaagde schuldbemiddeling (gemeentelijke registratie).							
R/S					105 (2018)	98 (2019)	85 S (2020)	95 R (2020)

Financiën per programma

Bel. veld	Programma Werk, Inkomen en Schulden	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Begroting na wijz. 2020	Rekening 2020
	Lasten (exclusief mutaties reserves)				
31	Werk	23.703	21.479	24.701	23.190
32	Inkomen	67.361	70.860	106.064	103.337
33	Schulden	2.323	2.324	1.836	1.777
	Totaal lasten	**93.388**	**94.663**	**132.601**	**128.304**
	Baten (exclusief mutaties reserves)				
31	Werk	-1.352		-311	-328
32	Inkomen	-58.190	-58.598	-100.134	-100.547
33	Schulden	-263	-222	-222	-219
	Totaal baten	**-59.804**	**-58.820**	**-100.667**	**-101.094**
	Totaal saldo excl. mutaties reserves	**33.583**	**35.843**	**31.934**	**27.211**
	Toevoegingen aan reserves	4.009		4.248	4.819
	Onttrekkingen aan reserves	-4.743	-241	-1.392	-1.392
	Totaal saldo incl. mutaties reserves	**32.850**	**35.602**	**34.790**	**30.637**

CLUSTER FYSIEK

Inleiding en context

Dit cluster gaat over de duurzame ontwikkeling en het beheer van de fysieke stad en tevens over de economie van de stad, evenementen, cultuur en toerisme.

Haarlem is een aantrekkelijke stad gebleven. In 2020 staat Haarlem opnieuw op de vierde plaats van de woonaantrekkelijkheidsindex van de 50 grootste gemeenten van de Atlas voor gemeenten. In G40-verband is Haarlem de hoogst scorende gemeente op de totaalranking.

De gemeente wil in de periode tot en met 2025 10.000 extra woningen realiseren en die groei evenwichtig laten zijn. In 2020 zijn voorbereidingen getroffen om te komen tot een stedelijke strategie die de ontwikkelingen op verschillende plekken in de stad op elkaar afstemt. Het opstellen van deze strategie loopt parallel aan de Omgevingsvisie. Daarnaast is gewerkt aan een drietal aanvragen voor Impulsgelden: een subsidie van het ministerie van BZK die de versnelde uitvoering van woningbouwprojecten beoogt. Inmiddels is de aanvraag voor de zone Europaweg met 7,6 miljoen gehonoreerd. De aanvragen voor de ontwikkelzones Oostpoort en Zuid-West zijn in het najaar (opnieuw) ingediend.

Tenslotte is een nota voorbereid die het mogelijk maakt dat ontwikkelaars (naar rato) meebetalen aan infrastructurele maatregelen die noodzakelijk zijn om de groei van Haarlem op te vangen. Deze nota Kostenverhaal Bovenwijkse Voorzieningen wordt begin 2021 aangeboden aan de raad.

In 2020 zijn voor alle ontwikkelzones de visies vastgesteld en is het versnellingsplan woningbouw (2020/485204) vastgesteld. De positie van de corporaties bij de ontwikkelzones is versterkt in lijn met de nota Kaders en instrumenten sociale huur en middensegment en de gemaakte prestatie-afspraken. Ter verbetering en versnelling van het planproces is gewerkt met stadstafels.

Het openbaar vervoer in Haarlem zal naar verwachting tot 2040 aanzienlijk groeien en plannen om Haarlem bereikbaar te houden kunnen niet door de gemeente alleen worden gefinancierd. Haarlem heeft daarom in 2020 samen met partners als de provincie ingezet op het inhoudelijk en financieel mogelijk maken van drie OV knooppunten en de gebiedsontwikkeling daaromheen: het stationsgebied Haarlem, het gebied Haarlem Oostpoort en een nieuw knooppunt: Haarlem Nieuw-Zuid.

Haarlem maakt deel uit van de Metropool Regio Amsterdam (MRA). De MRA heeft een aantal zogenaamde sleutelgebieden benoemd waar de gebiedsontwikkelingen zo groot en complex zijn dat ze samen met Rijk en regio moeten worden opgepakt. Haarlem is in 2020 intensief betrokken, zowel vanuit de fysieke als de sociale invalshoek, bij het opstellen van de MRA Verstedelijkingsstrategie Rijk Regio 2020, een samenwerking tussen MRA en de ministeries van BZK, EZ en I&W en de keuzes die hierin worden gemaakt ten aanzien van ruimtelijke invulling, investeringen en bekostiging.

Onderliggende programma's

Programma 4: Duurzame stedelijke vernieuwing gaat over de ontwikkeling van Haarlem: een mooie leefomgeving, beter aanbod van woningen en duurzaamheid. Het gaat ook over een goed klimaat voor (duurzame) ondernemers, grip op toerisme en een goed cultuuraanbod.

Programma 5: Beheer en onderhoud gaat over de openbare ruimte die schoon, heel en veilig is en groener en klimaatbestendiger wordt en over een verschuiving in mobiliteit naar fiets en openbaar vervoer.

Hoofdkoers

Duurzame stedelijke ontwikkeling

Haarlem heeft de ambitie een duurzame stad te worden: een stad waarin duurzame ontwikkeling een structureel uitgangspunt is voor keuzes en beleid voor het stadsbestuur, inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Een gezonde leefomgeving (lucht, geluid, bodem) was ook in 2020 de basis voor planontwikkeling.

Het Rijk heeft besloten de inwerkingtreding van de Omgevingswet uit te stellen tot 1 januari 2022 vanwege het stevige implementatietraject in combinatie met de coronacrisis, wat grote impact heeft op alle partijen. Dit neemt niet weg dat het afgelopen jaar hard is doorgewerkt aan de verschillende projecten binnen het programma Implementatie Omgevingswet. Voor de Omgevingsvisie zijn grote stappen gezet, waaronder het in beeld brengen en bundelen van alle opgaven, trends en ontwikkelingen binnen de fysieke leefomgeving. Daarnaast hebben er diverse (digitale) participatiemomenten plaatsgevonden.

Er ligt inmiddels een uitgewerkt plan van aanpak Omgevingsplan. Om deze grootschalige exercitie goed te kunnen uitvoeren wordt gewerkt met verschillende gebieden. Voor de pilot Spaarnesprong heeft een (digitaal) participatieproces plaatsgevonden, dat als voorbeeld dient voor andere gebieden.

Haarlem staat in de top vijf van Nederlandse erfgoedsteden. In 2020 zijn projecten als de ontwikkeling van de Koepel en van het Slachthuisterrein van start gegaan en is er archeologisch en bouwhistorisch onderzoek gedaan op diverse locaties. De cultuurhistorische hoofdstructuur en de archeologische waardenkaart zij geactualiseerd, als input voor de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan. Een uitgebreide inventarisatie van erfgoed uit de wederopbouwperiode (1940-1965) is ook afgerond. Ondanks de coronacrisis is ook dit jaar, in aangepaste vorm, aandacht geweest voor monumenten op de Open Monumentendag.

Ook op het gebied van digitalisering en werkprocessen binnen de gemeente is veel werk verzet. Niet alleen is inzichtelijk gemaakt welke werkprocessen aanpassing vragen, maar ook zijn de eerste werkprocessen aangepast aan de Omgevingswet. Daarnaast is de aanbesteding voor een applicatie Omgevingsvergunning succesvol doorlopen en is gestart met de implementatie ervan.

Duurzaamheid

In 2020 zijn stappen gezet voor verduurzaming en klimaatadaptatie. Met de nota betaalbaarheid (2019/953868) heeft de raad in 2020 het bestuurlijk kader voor duurzame warmte in Haarlem vastgesteld. Eerder waren de nota's over de bronnen (2019/393567) en de governance (2019/691719) al vastgesteld. Op basis van dat kader heeft de raad aan de hand van haalbaarheidsonderzoeken de plannen vastgelegd om Haarlem aardgasvrij te maken in 2040. Eén van de plannen was om te starten met het warmtenet in Schalkwijk. Hiervoor heeft de raad in 2020 verschillende deelbesluiten voorgelegd gekregen en is een intentieovereenkomst gesloten met het datacenter op het Polanenpark om restwarmte in te zetten als bron voor dit warmtenet. Voor het lokaal opwekken van schone elektriciteit heeft de raad in 2020 wensen en bedenkingen meegegeven aan de concept Regionale Energiestrategie (RES). Het bod van Haarlem in de RES is 750TJ aan opgewekte energie en is uitgewerkt in het Actieplan Schone Energie (2020/891686).

Haarlem wil in 2040 aardgasvrij zijn. In 2020 hebben onderzoeken naar mogelijke warmtebronnen, het beschikbaar stellen van financiering die inzet op kwetsbare Haarlemmers of Haarlemmers met een kleine portemonnee, de energietransitie daaraan bijgedragen. De uitdaging is groot voor een historische stad met een relatief oud woningbestand, veel monumenten en veel beschermde

stadsgezichten. Ook in 2020 is intensief gewerkt aan de bewustwording van de noodzaak van duurzaamheid onder Haarlemmers. Er is vanwege de coronacrisis vooral digitaal gecommuniceerd, bijvoorbeeld via de campagnes ‘Haarlem wordt steeds gasvrijer’ en ‘Haarlem doet duurzaam.’

Haarlem wil in 2050 conform de landelijke doelstellingen klimaatbestendig zijn. In 2020 zijn er stappen gezet om in toekomstig beleid zoals de Omgevingsvisie klimaatbestendigheid een stevige plek te geven. Ook zijn er fysieke projecten uitgevoerd om de stad voor te bereiden op de klimaatverandering zoals de aanleg van het Jamaicaplantsoen als eerste stap naar een wijk waar het regenwater apart wordt opgevangen en hergebruikt.

Wonen
De evaluatie van de nieuwe regels in de huisvestingverordening voor wijzigingen in de bestaande woningvoorraad, is mede door de coronacrisis vertraagd. De evaluatie wordt gelijk met een uitgangspuntennotitie voor de nieuwe Huisvestingsverordening aan de raad aangeboden in het eerste kwartaal van 2021. De concept wettekst voor aanpassing van de Huisvestingswet is door het Rijk eind 2020 voor consultatie voorgelegd. Hierin wordt de mogelijkheid van opkoopbescherming ingesteld. Ook is een wetsvoorstel in voorbereiding voor aanpassing van de invloed van de WOZ-waarde in het woningwaarderingsstelsel. Via de samenwerking in MRA, VNG en G40-verband heeft Haarlem input geleverd ten behoeve van het voorbereidend proces.

In 2020 is de actualisatie van de Woonvisie 2017-2020 gestart. Eind 2020 heeft het college de concept-woonvisie met uitvoeringsagenda 2021-2025 ‘Samen Doorbouwen aan een Duurzaam (t)huis’ vrijgegeven voor inspraak. De thema's zijn: beschikbaarheid, betaalbaar wonen, bijzondere doelgroepen, duurzaam & toekomstbestendig, vitale en veerkrachtige wijken en samenwerking. De woonvisie wordt in het eerste kwartaal van 2021 aan de gemeenteraad aangeboden. Gelijktijdig met de actualisatie van de woonvisie is Haarlem met de overige regiogemeenten van Zuid-Kennemerland en IJmond en de provincie Noord-Holland gestart met de actualisatie van het Regionaal ActieProgramma wonen (RAP). Op basis van de provinciale agenda 2021-2025 heeft de provincie gesteld dat regio's woonakkoorden kunnen afsluiten als opvolger van het RAP. Haarlem heeft inmiddels een concept gereed.

Economie en toerisme
De gemeente wil dat met de groei van het aantal inwoners ook de werkgelegenheid meegroeit. Om het ondernemings-, vestigings- en investeringsklimaat aantrekkelijk en toekomstbestendig te laten zijn heeft de gemeente in 2020 de Economische visie Haarlem (2020/442884) vastgesteld, in lijn met de Omgevingsvisie en de groei van de stad. Ook is de bijbehorende Economische agenda 2020-2024 vertaald naar een Economisch jaarplan Haarlem 2021 (2020/784500), is een regionale aanpak arbeidsmarkt Zuid-Kennemerland en IJmond 2020-2022 (2020/903313) met een Haarlemse addendum opgesteld, het actieprogramma Impact Ondernemen 2020-2024 (2020/246333) vastgesteld en een nieuw convenant Waarderpolder 2021-2025 (2020/976712) gesloten met de Industriekring Haarlem (IKH). Dit beleid moet ook bijdragen aan het beperken van de langere termijn gevolgen van de coronacrisis.

Om de kortere termijn gevolgen te beperken heeft de gemeente veel inzet gedaan om diverse noodmaatregelen te treffen en uit te voeren, zoals de uitvoering van de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo), een speciaal belteam voor ondernemers met vragen, het mogelijk maken van de anderhalvemeter samenleving en het treffen van regelingen voor ondernemers op het gebied van precario en belastingen.

Ook met het Actieplan Detailhandel en Horeca dat samen met ondernemers en partijen in de stad is opgesteld, is met zichtbare korte termijn acties die direct bijdragen aan het beperken van de gevolgen van de coronacrisis. Voorbeelden zijn het promoten van het online-platform HaarlemseWinkels.nl, het vergroten van de digitale zichtbaarheid van fysieke winkels en de inzet van horecapersoneel in de zorg. In het Actieplan staan ook acties met een langere looptijd die zorgen dat de winkelgebieden ook na de coronacrisis aantrekkelijk zijn, zoals een verkenning van een transformatie van de binnenstad.

De gemeente heeft zich ook ingespannen voor verbetering van de circulaire economie. Zo is een Europese subsidie aan Haarlem toegekend voor de structurele verduurzaming van de voedselvoorziening in de stad. Door de coronacrisis heeft de ontwikkeling van circulaire initiatieven met en van ondernemers vertraging opgelopen.

Toerisme blijft een belangrijk onderwerp voor Haarlem. In 2019 was de discussie nog gericht op de vraag hoe we actief de balans tussen toerisme en leefbaarheid konden bewaken. Dit zou worden vastgelegd in een Toeristische Koers. De coronacrisis zorgde voor een nieuwe werkelijkheid. Bezoekersaantallen liepen flink terug waardoor duidelijk werd hoeveel toerisme bijdraagt aan de Haarlemse economie en werkgelegenheid. Er is besloten een pas op de plaats te maken met de Toeristische Koers. Haarlem heeft als enige stad naast Amsterdam een overeenkomst met Airbnb gesloten waarbij zij vrijwillig toeristenbelasting innen en afdragen. Tot slot is een onderzoek naar Haarlem Marketing uitgevoerd.

Cultuur
Voor cultuur zou 2020 in het teken staan van een blik op de toekomst, met een nieuwe cultuurnota en besluitvorming over een duurzame exploitatie van het Frans Hals Museum. Het afgelopen jaar werd echter bepaald door de coronacrisis die de cultuursector hard heeft getroffen. De instellingen zijn in 2020 drie periodes gesloten geweest, en bij heropening kende het bezoek aan de podia, musea en andere voorzieningen steeds grote beperkingen. Vooral instellingen die sterk afhankelijk zijn van betalende bezoekers dreigden in financiële problemen te komen. Het verlenen van noodsteun heeft prioriteit gekregen. Aan het begin van de crisis zijn door het opschorten van huur en het eerder bevoorschotten van subsidies liquiditeitsproblemen voorkomen. Vervolgens is na een unanieme oproep van de gemeenteraad maximaal gebruik gemaakt van het eerste steunpakket van het Rijk, en is maximale matching vanuit het Rijk gerealiseerd voor de grootste Haarlemse podia en het Frans Hals Museum. In samenwerking met de provincie is ook aan andere instellingen financiële compensatie gegeven. Het beschikbaar stellen van gemeentelijke middelen en het Instellen van een noodfonds heeft gezorgd voor het behoud van de culturele infrastructuur van Haarlem.

Besluitvorming over de cultuurnota liep door de coronacrisis vertraging op, maar in november 2020 is de startnotitie Cultuurplan 2022-2028 (2020/915264) alsnog vastgesteld door de gemeenteraad. Hierin zijn de kaders vastgelegd voor het herijken van het Haarlemse cultuurbeleid, met een fasegewijze aanpak vanwege de coronacrisis. De gemeenteraad heeft in het najaar besloten het krediet voor de verbouwing van de bibliotheek (2020/598996) vrij te geven, waarbij gekozen is voor verduurzaming van de centrumbibliotheek en vernieuwing van de dienstverleningen in de wijkfilialen.

De inzet van de combinatiefunctionarissen werd ook beïnvloed door de coronacrisis. Hun activiteiten zijn online voortgezet of doorgeschoven naar 2021. De voorbereidingen van het Popcentrum zijn in 2020 volgens verwachting verlopen en zijn er op gericht om het Popcentrum begin 2022 te openen. In 2020 waren er ook ontwikkelingen bij kunst in de openbare ruimte. In parkeergarage de Appelaar werd een nieuwe muurschildering aangebracht. De beeldengalerij langs de Dreef is verlengd en de

stadscollectie werd verrijkt met een werk van de in 2020 overleden kunstenaar Erik van Spronsen. Ter gelegenheid van de verjaardag van Haarlem is in de Jansstraat een tijdelijk frame met print van Kenau aangebracht.

Openbare ruimte
In 2020 is het beleidsplan Schoon (2019/782659) vastgesteld. Openbaar groen is nog belangrijker geworden met de coronacrisis. Er zijn in Haarlem per saldo meer bomen bijgekomen. Met de verschillende stakeholders op groengebied is een nieuwe overlegvorm gecreëerd, het Platform Groen. Deelnemers aan dit platform worden vanuit hun deskundigheid betrokken bij beleidsontwikkeling van groen en bomen. Ook is het areaal groen uitgebreid, met name op plekken die versteend waren. Door de actie Steenbreek zijn veel tegels vervangen door groen en Haarlem heeft nu een Tiny Forest. Twee bushokjes hebben groene daken gekregen en in het Kenaupark staan vier duurzame verkeersborden van bamboe mét een bijenhotel. Ook is op meer plekken in de stad het groen ecologisch beheerd. In 2020 is bijna de helft van het huishoudelijk afval gescheiden aangeleverd. 2020 was vanwege de coronacrisis een uitzonderlijk jaar waarin de uitrol van de inzamelvoorzieningen werd vertraagd en ook de nascheider van afvalverwerker Afval Energie Bedrijf (AEB) bleef achter bij de verwachtingen.

Mobiliteit
In 2020 heeft de participatie plaatsgevonden voor het nieuwe mobiliteitsbeleid van Haarlem. Daarnaast is begin 2020 het Actieplan Fiets vastgesteld en is het besluit genomen om per 1 januari 2022 een Milieuzone voor vrachtverkeer in te stellen. Ondertussen is ook hard gewerkt aan verbeteringen op straat. Op vele plekken in Haarlem zijn in 2020 de fietscondities verbeterd. In sommige gevallen, bijvoorbeeld bij het gunstiger afstellen van verkeerslichten, was de coronacrisis de aanjager. In andere gevallen werden de fietsvoorzieningen verbeterd als onderdeel van herinrichtingsprojecten, bijvoorbeeld de kruispunten langs de Rijksstraatweg. Langs die belangrijke fietsader is, in samenhang met de verbetering van de doorstroming van het openbaar vervoer, ook de oversteekbaarheid, de doorstroming en de verkeersveiligheid voor fietsers verbeterd. De werkgeversaanpak, waarbij ingezet wordt op het verminderen van autokilometers en daarmee de CO_2 uitstoot van het woon-werk verkeer, is in 2020 uitgebreid naar een groter aantal werkgevers. Hierbij lag het accent het afgelopen jaar uiteraard vooral op het promoten en faciliteren van thuiswerken. Verder zijn er het afgelopen jaar een groot aantal laadpalen bijgeplaatst in de stad om de elektrificatie van zowel het OV als de auto’s te faciliteren.

Parkeren
Op diverse plekken in de binnenstad is de fietsparkeercapaciteit vergroot door het aanwijzen van extra fietsparkeervakken en het bijplaatsen van rekken. Daarnaast is gestart met de pilot ‘Groenplek en fietsrek’ waarbij bewoners autoparkeerplekken in hun straat kunnen aanwijzen, die zij liever willen benutten voor groen of fietsparkeren. Dit zorgt voor meer fietsparkeercapaciteit in woonbuurten. Het programma 'Moderniseren Parkeren' (2018/755026) dat ten doel heeft de lusten en lasten van parkeren zo eerlijk mogelijk over de stad te verdelen, is verder uitgerold. De standaardprocedure voor de uitbreiding van parkeerregulering is vereenvoudigd, waardoor beter ingespeeld kan worden op verzoeken uit de stad tot het doen van draagvlakonderzoek. Tevens is een start gemaakt met de vervanging van het vergunningensysteem en de parkeerdatabase. Deze vervangingen maken het mogelijk producten en processen te digitaliseren en te automatiseren. Bij nieuwe ontwikkelingen wordt op basis van de verwachte parkeerbehoefte en flankerend beleid, nauwkeurig bepaald wat de gepaste parkeercapaciteit is. Op deze manier wordt parkeren steeds meer benut als een van de belangrijkste sturende elementen in de mobiliteitsaanpak van de gemeente Haarlem en daarmee de gewenste transitie naar een duurzaam bereikbare stad.

Doelenboom Programma 4 ‘Duurzame stedelijke vernieuwing’

Beleidsveld	Doel	Effectindicator	Prestatie	Prestatie-indicator
4.1 Duurzame stedelijke ontwikkeling	Hoogwaardige integrale kwaliteit van de leefomgeving	Oordeel bewoners over hun straat	Opstellen van integraal omgevingsbeleid, visies en plannen o.b.v. richtlijn duurzame stedenbouw	Percentage waar de richtlijn duurzame stedenbouw is toegepast
		Demografische druk (BZK)		
		Gemiddelde WOZ waarde van woningen (BZK)		
	Meer en beter aanbod van woningen	Gemiddelde inschrijf- en wachttijd sociale huurwoning	Afspraken maken met woningcorporaties, private partijen en omringende gemeenten over woningbouwprogramma	Aantal sociale huurwoningen van woningcorporaties
		Nieuw gebouwde woningen (BZK)		
		Gemiddelde energie-index corporatiewoningen		
	Een duurzaam Haarlem	Totale CO2 uitstoot (x1000 ton) in Haarlem	Financiële stimulans energiebesparing en duurzame opwekking	Aantal verstrekte duurzaamheidsleningen
		Percentage hernieuwbare elektriciteit (BZK)	Zoekgebieden aanwijzen voor de opwek van duurzame energie	
		% Haarlemmers dat aan duurzaamheid doet	Creëren bewustwording hoe Haarlemmers zelf bij kunnen dragen aan de duurzaamheidsdoelstellingen.	Aantal unieke interviews met ambassadeurs
4.2 Economie, toerisme en cultuur	Toename economische activiteiten	Aantal bedrijfshuisvestingen (BZK)	Zorgen voor ruimte voor werkfuncties	Woon- werk verhouding (BZK)
		Aantal banen (BZK)	Bieden van optimaal ondernemersklimaat	Rapportcijfer Ondernemingsklimaat
		Percentage functiemenging: de verhouding tussen banen en woningen (BZK)		
	Kwalitatieve groei toerisme met aandacht voor de leefbaarheid bewoners	Aantal toeristische binnenlandse dagbezoeken	Stimuleren kwaliteitstoerist	Spreiding van toerisme in tijd in % bezetting hotels
		Gemiddelde besteding per Nederlandse dagbezoeker	Verbeteren leefbaarheid door sturing spreiding toerisme	
		Aantal overnachtingen		
		Ervaren overlast toerisme Haarlemmers		
	Vergroten deelname aan een kwalitatief en gevarieerd kunst- en cultuuraanbod	Bezoekersaantallen bibliotheek, podia en musea	In stand houden / subsidiëren culturele infrastructuur.	Aantal gesubsidieerde projecten Cultuurstimuleringsfonds
		Oordeel Haarlemmers over cultureel aanbod	Faciliteren en mogelijk maken van de (ver)bouw van de Bibliotheek, het Popcentrum en museum Dolhuys.	
4.3 Grondexploi-taties	Risico's bij grondverkopen beheersbaar houden		Verstrekken van financiële stand van zaken bij grondverkopen	

Programma 4 Duurzame stedelijke vernieuwing

Commissie	Ontwikkeling
(Coördinerende) Portefeuilles	Duurzaamheid, Economie, Ruimtelijke Ontwikkeling, Monumenten, Wonen
Afdeling(en)	Bedrijven, Beheer en Beleid en Openbare Ruimte, Economie, Cultuur Duurzaamheid en Wonen, Omgevingsbeleid, Project- en contractmanagement, Programma- en gebiedsmanagement

Realisatie programmadoelstelling (missie)

De coronacrisis heeft grote gevolgen gehad voor de activiteiten in 2020. Inwoners, instellingen en ondernemers zijn zwaar getroffen. Om de gevolgen zoveel als mogelijk te beperken heeft de gemeente ondersteuning geboden (TOZO regeling, een speciaal gemeentelijk belteam voor ondernemers met vragen, het mogelijk maken van de 1,5 meter). Vele fysieke activiteiten konden geen doorgang vinden. Hiervoor zijn in sommige gevallen digitale oplossingen gevonden en in andere situaties heeft dit tot uitstel geleid. Aangezien de inzet van de gemeente een groot deel van het jaar gericht was op de coronacrisis, is een aantal aangekondigde activiteiten noodgedwongen doorgeschoven. Ondanks alles is op alle fronten vol ingezet op de leefomgeving, woningbouw, werkgelegenheid en zijn er resultaten bereikt op alle beleidsvelden.

Beleidsvelden

Beleidsveld 4.1 Duurzame stedelijke ontwikkeling

1. Hoogwaardiger integrale kwaliteit van de leefomgeving

Wat hebben we bereikt? In 2020 zijn visies, stedenbouwkundig programma's van eisen, bestemmings- en omgevingsplannen opgesteld. Hiermee is voldaan aan de wettelijke verplichtingen en er is nog een stapje verder gegaan door alvast te experimenteren met de komende omgevingswet. Inwoners in Haarlem krijgen hiermee rechtszekerheid, duidelijkheid in visie en een toekomstbeeld van de gemeente. Hoewel de tevredenheid van de Haarlemmers iets lager is dan het streefcijfer, geeft de tevredenheid van de inwoners ook aan dat zelfs in deze crisistijd de Haarlemmers tevreden blijven over de kwaliteit van hun leefomgeving. Dat is ook terug te zien in de nog steeds stijgende WOZ-waarde van woningen in Haarlem. *Wat hebben we niet bereikt?* Enkele projecten zijn doorgeschoven in de tijd waardoor visie en strategie niet zijn afgerond. Bij de desbetreffende projecten en programma's wordt dit verder toegelicht.	

Effect indicator	Oordeel van Haarlemmers over hun straat (rapportcijfer) (Inwonerspeiling)				
R/S	7,0 (2017)	7,0 (2018)	7,2 (2019)	7,5 S (2020)	7,0 R (2020)

Effect indicator	Demografische druk: de som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar (CBS) (BZK)							
R/S	58,8% (2007)	62,6% (2015)	63,0% (2016)	63,4% (2017)	63,8% (2018)	64,0 (2019)	64% S (2020)	64,2% R (2020)
Effect indicator	De gemiddelde WOZ-waarde van woningen in duizenden euro (CBS) (BZK)							
R/S	219 (2007)	223 (2015)	228 (2016)	250 (2017)	286 (2018)	326 (2019)	290 S (2020)	358 R (2020)

a. Opstellen van integraal omgevingsbeleid, visies en plannen o.b.v. richtlijn duurzame stedenbouw	
Wat hebben we gedaan? In alle opgestelde visies en programma's van eisen is duurzaamheid opgenomen door de richtlijn duurzame stedenbouw te hanteren. In de praktijk betekent dit dat gebouwen en inrichting van de openbare ruimte klimaatadaptief en duurzamer dan voorheen worden gerealiseerd.	

Prestatie indicator	Percentage waar de richtlijn duurzame stedenbouw is toegepast (Gemeentelijke registratie)		
R/S		100% S (2020)	100% R (2020)

2. Meer en beter aanbod van woningen

Wat hebben we bereikt? De woningvoorraad is netto met 765 woningen gegroeid. Er zijn 590 nieuwbouwwoningen opgeleverd en 364 woningen in de categorie 'Overige toevoeging', onder andere door transformatie van ander vastgoed tot woningen. Dit getal wordt met 189 verminderd door sloop en overige onttrekkingen (cijfers CBS Statline, 2021), wat een (netto) saldo van 765 oplevert. In 2020 is het besluitvormingsproces tot wijziging van de Huisvestingsverordening gestart, waarbij een huisvestingsvergunning voor het middensegment nieuwbouwwoningen wordt ingevoerd. De evaluatie van de regels voor het splitsen en in kamers opdelen van woningen is in 2020 gestart, net als de voorbereidingen voor een nieuwe huisvestingsverordening (vast te stellen in 2021). In 2020 is de looptijd Woonvisie 2017-2020 'Doorbouwen aan een (t)huis' verlopen. In 2020 heeft de raad eerst de startnotitie voor actualisatie van de woonvisie vastgesteld (2020/459470). Het college heeft de concept-woonvisie en uitvoeringsagenda 2021-2025: 'Samen doorbouwen aan een Duurzaam (t)huis' eind van het jaar vrijgegeven voor inspraak. In het eerste kwartaal van 2020 is de doelgroepenverordening (2019/918445) door de gemeenteraad vastgesteld. Hiermee is het mogelijk om sociale huur, middeldure huur en sociale koop in het bestemmingsplan of omgevingsplan vast te leggen. In 2020 is in nauwe samenwerking met vertegenwoordigers van de woonwagenbewoners en woningcorporaties gestart met het opstellen van een actieplan woonwagenstandplaatsen. Het actieplan richt zich zowel op verbetering van de huisvestingspositie voor woonwagenbewoners als op de veiligheid en leefbaarheid op bestaande locaties. Hiermee wordt invulling gegeven aan de oproep uit het Rijksbeleidskader gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid om de woonwagencultuur te erkennen en mogelijkheden te verkennen om het beleid over	

woonwagenstandplaatsen te herzien. Haarlem heeft de ambitie om tot 2025 10.000 woningen, waarvan 4.000 in de sociale huursector, toe te voegen aan de woningvoorraad. In de periode 2016 t/m 2020 zijn er hiervan inmiddels circa 3.550 gerealiseerd. Het deel sociale woningbouw blijft hierbinnen nog wel sterk achter bij de doelstelling. De afgelopen jaren is verhoudingsgewijs veel gesloopt. Dit in combinatie met verkoop en beperkte nieuwbouw, maakte dat het saldo negatief was. Echter dit jaar is het saldo met een netto toevoeging van 200 woningen positief. Om enerzijds de woningbouwproductie op gang te houden en te versnellen en anderzijds gebruik te maken van de Impulsregeling van het Rijk (een financiële tegemoetkoming in de publieke onrendabele top bij nieuwe projecten groter dan 500 woningen) is op 24 september 2020 het Actieplan versnelling woningbouw bestuurlijk vastgesteld (2020/0485204). Het actieplan bevat tien acties waarmee in 2020 gestart is. In 2020 zijn voor drie projecten aanvragen ingediend bij het Rijk voor de impulsgelden, waarvan vooralsnog één aanvraag is toegekend. Over eventuele toekenning van de andere projecten is nog niets bekend. Ook met de woningcorporaties zijn nadere prestatieafspraken gemaakt over de realisatie van de sociale huurwoningen hierbinnen. Om deze doelstelling goed met elkaar te verankeren, te bewaken en om te verkennen of er ruimte en mogelijkheden zijn om dit aantal te verhogen, is in de werkgroep nieuwbouw onder andere gekeken naar versnellingsmogelijkheden van de woningbouwrealisatie. Dit heeft er onder andere toe geleid dat woningcorporaties nu eerder door projectontwikkelaars bij de ontwikkelingen in ontwikkelzones worden betrokken, zodat afspraken over de realisatie van sociale woningbouw eerder en beter kunnen worden verankerd. De gemeentelijke taakstelling voor het huisvesten van statushouders is gehaald. Om de uitstroom vanuit maatschappelijke opvang en beschermd wonen te verbeteren, is de regionale samenwerking versterkt. In 2020 is hiervoor een Pact van Uitstroom afgesloten tussen gemeenten, corporaties en zorgaanbieders in de regio Zuid-Kennemerland en IJmond. Het Pact bevat twaalf principe afspraken om verlaters van instellingen voor Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang een passende woning te bieden en een goede start in hun nieuwe woonomgeving te laten maken. *Wat hebben we niet bereikt?* Het aantal opgeleverde woningen is lager dan de gestelde ambitie. Door de coronacrisis is het aantal vrijkomende woningen in de sociale huursector lager dan afgelopen jaren geweest.	

Effect indicator	Gemiddelde inschrijf- en wachttijd voor een sociale huurwoning in jaren voor Haarlem (Woonservice).							
R/S	5,5 (2012)	6,5 (2015)	7,2 (2016)	7,5 (2017)	7,6 (2018)	8,1 (2019)	7,6 S (2020)	8,1 R (2020)
Effect indicator	Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen) (ABF)(BZK)							
R/S	7,7 (2012)	1,7 (2015)	2,3 (2016)	9,1 (2017)	7 (2018)	5,2 (2019)	10 S (2020)	7,7 R (2020)
Effect indicator	Gemiddelde energie-index corporatiewoningen (corporaties).							
R/S			1,78 (2016)	- (2017)	- (2018)	1,61 (2019)	- S (2020)	- R (2020)

a. Afspraken maken met woningcorporaties, private partijen en omringende gemeenten over woningbouwprogramma	
Wat hebben we gedaan? De met de drie grote Haarlemse woningcorporaties gemaakte afspraken voor 2020 zijn uitgevoerd. Dit zijn afspraken op het gebied van beschikbaarheid, betaalbaarheid, duurzaamheid, sociaal maatschappelijke inzet en wijken en leefbaarheid. Voor diverse projecten zijn afspraken gemaakt met corporaties en marktpartijen over het gewenste woningbouwprogramma. Het regionaal woonwensenonderzoek 'Wonen in de MRA' (WiMRA) en de raming van de regionale woningbehoefte zijn in 2020 opgesteld en zijn onderleggers voor het concept-Woonakkoord Zuid-Kennemerland en IJmond 2021-2025 'Bouwen aan een toekomstbestendige regio'. Deze is eind 2020 opgesteld en werd aan enkele stakeholders, waaronder de corporaties, ter advisering gestuurd. De in 2019 gemaakte afspraken in MRA-verband met het Rijk (Woondeal) zijn in 2020 in uitvoering genomen.	

Prestatie indicator Aantal sociale huurwoningen van woningcorporaties in Haarlem (opgave corporaties) (Prognose woningvoorraad gebaseerd op 2020 (2019/524869).

R/S		21.750 (2015)	21.670 (2016)	21.600 (2017)	21.800 (2018)	21.850 (2019)	21.800 S (2020)	22.023 R (2020)

3. Een duurzaam Haarlem

Wat hebben we bereikt? In het voorjaar van 2020 werd Nederland getroffen door de coronacrisis, met enorme gevolgen voor de samenleving. Dit heeft doorgewerkt op de voortgang van het Duurzaamheidsprogramma, met name op de activiteiten en projecten die samen met bewoners, instellingen en ondernemers waren gepland. In 2020 zijn verschillende beleidsdocumenten vastgesteld, zoals de concept Regionale Energiestrategie (2020/391602) en daaropvolgend het Actieplan Schone Energie (2020/891686). Voor de ontwikkeling van het warmtenet met duurzame bronnen is er een intentieovereenkomst met het datacenter Polanenpark getekend. De restwarmte van dit datacenter is een kansrijke bron voor het warmtenet in Schalkwijk. Naast nieuw beleid, heeft de gemeente zich ingezet voor activiteiten om bewoners, bedrijven en organisaties te stimuleren en te faciliteren om met duurzaamheid aan de slag te gaan, zoals met de duurzaamheidslening en de Bespaarbon. Daarnaast zijn de laatste 28 van de 100 duurzaamheidsscans voor de detailhandel uitgevoerd. In 2020 geven de Haarlemse bewoners zichzelf een 6,8 over de mate waarin zij zelf 'duurzaam doen'. De totale CO_2 uitstoot in Haarlem is in 2018 licht afgenomen. Het percentage hernieuwbare elektriciteit in Haarlem in 2018 is tot 2,9 procent toegenomen. De data uit de klimaatmonitor loopt twee jaar achter, desondanks zijn het de meest actuele cijfers. Op het vlak van de circulaire economie heeft Haarlem samen met het consortium CITIES2030 een succesvolle aanvraag ingediend voor een Horizon2020 call met als thema Food and natural resources om de inzet op de waardeketen Voedsel te	

versterken. Meer concrete resultaten over een duurzaam Haarlem zijn opgenomen in de halfjaarlijkse informatienota Voortgang duurzaamheidsprogramma (2020/945702). *Wat hebben we niet bereikt?* Verschillende projecten hebben een beperkte voortgang gehad door de coronamaatregelen die sinds het voorjaar van 2020 gelden. In veel gevallen werden de communicatie-activiteiten, zoals bijeenkomsten en evenementen met partners uit de stad, uitgesteld of zijn ze in een aangepaste vorm coronaproof doorgegaan.	

Effect indicator	Totale CO_2 uitstoot (x1.000 ton) in Haarlem (Rijkswaterstaat Klimaatmonitor)							
R/S	676 (2012)	666 (2015)	636 (2016)	607 (2017)	604 (2018)	568 (2019)	550 S (2020)	nnb R (2020)
Effect indicator	Percentage hernieuwbare elektriciteit opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa (Rijkswaterstaat Klimaatmonitor) (BZK)							
R/S	0,3 (2010)	1,7 (2015)	1,9 (2016)	2,3 (2017)	3,0 (2018)	- (2019)	5,8 S (2020)	nnb R (2020)
Effect indicator	Oordeel Haarlemmers over de mate waarin zij zelf 'duurzaam doen' op een schaal van 1 t/m 10 (waarbij 1 = geheel niet duurzaam en 10 = volledig duurzaam) (Inwonerspeiling). Hierbij is ter inleiding eerst gevraagd naar een aantal concrete voorbeelden van 'duurzaam doen' o.a. op het gebied van energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie.							
R/S						6,8 (2019)	6 S (2020)	6,8 R (2020)

a. Financiële stimulans energiebesparing en duurzame opwekking	
Wat hebben we gedaan? Haarlem heeft een duurzaamheidslening voor het verduurzamen van de particuliere woningvoorraad. Dit jaar zijn er meer dan 100 leningen verstrekt, hiermee is de streefwaarde ruim behaald. Haarlemse huurders en woningeigenaren konden ook in 2020 gebruikmaken van energiecoaches en energieadviezen voor het verminderen van energieverbruik. Ook de uitvoeringsregeling ter stimulering van het volledig aardgasvrij maken van woningen voor particuliere woningeigenaren was beschikbaar (2019/681560). 110 woningeigenaren hebben hier gebruik van gemaakt. Daarnaast is er vanuit het ministerie van BZK budget beschikbaar gesteld voor kleine energiebesparende maatregelen. Hieronder valt bijvoorbeeld de Bespaarbon voor woningeigenaren. 3.720 Haarlemmers hebben hier gebruik van gemaakt en energiebesparende maatregelen genomen.	
b. Zoekgebieden aanwijzen voor de opwek van duurzame energie	
Wat hebben we gedaan? In de vastgestelde (concept) Regionale Energie Strategie (RES) 2020/391602 zijn de zoekgebieden voor het opwekken van duurzame energie voor Haarlem aangewezen. Het actieplan schone energie 2020/891686 is vastgesteld en daarin is onderzocht welke bijdrage de zoekgebieden kunnen gaan leveren aan de doelstelling voor het vergroten van het aandeel duurzame energie (750TJ). Voor de zoekgebieden zijn onderzoeken gestart en heeft participatie plaatsgevonden om de haalbaarheid van de zoekgebieden richting de RES 1.0 te onderzoeken. Haarlem volgt het regionale proces van de RES en loopt met de genomen stappen op schema.	

c. Creëren bewustwording hoe Haarlemmers zelf bij kunnen dragen aan de duurzaamheidsdoelstellingen	
Wat hebben we gedaan? In het begin van 2020 zijn drie bewonersavonden georganiseerd over gasvrij wonen. Deze zijn door ruim 450 Haarlemmers bezocht. Op momenten dat de coronamaatregelen het toelieten, hebben enkele activiteiten in de stad plaats kunnen vinden. Dit gebeurde met HDD@Shopping Night, de Groene Textielroute tijdens de Dutch Sustainable Fashion Week en het wekelijkse spreekuur van het Duurzaamheidsloket. Communicatie via de digitale kanalen heeft onverminderd plaatsgevonden. Ook op vernieuwende manieren, zoals met de podcast Natuurlijk Haarlem en een animatiefilm over de Duurzaamheidslening. *Wat hebben we niet gedaan?* In 2020 vonden minder fysieke bijeenkomsten plaats. Bijvoorbeeld de klankbordgroepen rondom het Warmtenet en het project IVORIM in Schalkwijk werden vervangen door digitale vormen. Ook de geplande inzet van de trailer van het Duurzaam Bouwloket bij meerdere locaties kon niet doorgaan. Daarnaast vonden door de coronamaatregelen minder interviews plaats.	😐

Prestatie indicator	Aantal verstrekte duurzaamheidsleningen (Rijkswaterstaat Klimaatmonitor)							
R/S	30 (2014)	30 (2015)	30 (2016)	20 (2017)	52 (2018)	99 (2019)	80 S (2020)	103 R (2020)
Prestatie indicator	Aantal unieke interviews met ambassadeurs (Haarlemse duurzaamheidsmonitor). Er wordt per jaar met minstens 35 nieuwe ambassadeurs die zich inzetten op het thema duurzaamheid een interview afgenomen. Deze interviews worden breed gecommuniceerd en zijn belangrijk voor het creëren van draagvlak en bewustwording.							
R/S						32 (2019)	35 S (2020)	28 R (2020)

Beleidsveld 4.2 Economie, toerisme en cultuur

1. Toename economische activiteiten

Wat hebben we bereikt? De uitbraak van de coronacrisis heeft grote gevolgen gehad voor de economische activiteiten in 2020. Bedrijven die zwaar getroffen zijn bevinden zich onder andere in de sectoren cultuur (podia, musea, bioscopen), (gesubsidieerde) instellingen uit de sociaal maatschappelijke infrastructuur, evenementen, horeca, detailhandel (non-food), zakelijke- en verzorgende dienstverlening, sport, toerisme en recreatie. De gemeente heeft zich maximaal ingezet om de gevolgen van de coronacrisis beperkt te houden via snelle opzet en uitvoering van diverse noodmaatregelen, zoals de uitvoering van de TOZO regeling, het direct opzetten van een speciaal gemeentelijk belteam voor ondernemers met vragen, het mogelijk maken van de anderhalve meter economie bijvoorbeeld door de verruiming van de terrassen, het treffen van regelingen op het gebied van precario en ondernemersbelastingen waaronder het niet innen van precario en het geven van korting op de BIZ-heffing en het opzetten van een actieplan voor de detailhandel en horeca. Het aantal faillissementen en ontslagen van	😐

werknemers is in 2020 relatief laag gebleven. Voor de verdere ontwikkeling van circulaire en duurzame economie is een Europese subsidie aan Haarlem toegekend voor de structurele verduurzaming van de voedselvoorziening in de stad. Een aantal initiatieven is wegens de coronacrisis in afgeslankte of digitale variant vormgegeven, zoals deelname aan de Dutch Sustainable Fashion Week en de Koplopergroep Circulaire Restaurants. Voor de doorontwikkeling van C-District is in 2020 een kwartiermaker actief geweest. *Wat hebben we niet bereikt?* Door de coronacrisis hebben circulaire initiatieven met en van ondernemers vertraging opgelopen, zoals de pilot met de Schillenfiets.	

Effect indicator	Aantal vestigingen van bedrijven per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar (LISA/BZK)							
R/S	106,5 (2007)	128,5 (2015)	134,6 (2016)	140 (2017)	147,8 (2018)	158 (2019)	150 S (2020)	nnb R (2020)
Effect indicator	Aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-65 jaar (LISA/BZK)							
R/S	678,4 (2007)	621,5 (2015)	617,4 (2016)	624,8 (2017)	647,6 (2018)	661,2 (2019)	652 S (2020)	nnb R (2020)
Effect indicator	Percentage functiemenging: de verhouding tussen banen en woningen, waarbij de index varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken) (CBS/LISA/ABF) (BZK)							
R/S	48,3% (2004)	46,8% (2015)	46,8% (2016)	47,1% (2017)	47,1% (2018)	48,2% (2019)	47,9% S (2020)	nnb R (2020)

a. Zorgen voor ruimte voor werkfuncties	
Wat hebben we gedaan? In 2020 is actief input geleverd voor de ontwikkelzones Zuidwest, Zijlweg-West, Oostpoort, Stationsgebied Centrum, Centrum Schalkwijk en Haarlem Nieuw-Zuid. Dit betreft het schetsen van een economisch profiel en zorgen voor een kwantitatieve en kwalitatieve onderbouwing voor en uitwerking van de werkfunctie. In sommige gevallen is extra onderzoek verricht. Bij de totstandkoming van de Omgevingsvisie Haarlem is ruimte voor werkfuncties vastgelegd binnen de verdere ontwikkeling van de stad. Voor de Waarderpolder is gestart met de inventarisatie van knelpunten in het bestemmingsplan ten aanzien van ruimtelijke initiatieven.	
b. Bieden van optimaal ondernemersklimaat	
Wat hebben we gedaan? De gemeente heeft ook in 2020 -samen met ondernemers, onderwijsinstellingen en andere belanghebbenden- gewerkt aan de versterking van het ondernemings-, vestigings- en investeringsklimaat. Hiervoor zijn in 2020 diverse belangrijke en richtinggevende beleidsstukken vastgesteld. De Economische visie Haarlem (2020/442884) is vastgesteld, in lijn met de Omgevingsvisie en de groei. De bijbehorende economische agenda 2020-2024 is vertaald naar een Economisch jaarplan Haarlem 2021 (2020/784500). Ook is een regionale aanpak arbeidsmarkt Zuid-Kennemerland en IJmond 2020-2022 met een Haarlems addendum (2020/903313) opgesteld en zijn het actieprogramma Impact Ondernemen 2020-2024 (2020/246333) en het Actieplan detailhandel en horeca 2020 t/m 2022 (2020/663830) vastgesteld. Verder is een nieuw convenant Waarderpolder 2021-2025 (2020/976702) gesloten met de Industriekring Haarlem (IKH). In 2020 ging alle aandacht uit naar het beperken van de gevolgen van de	

coronacrisis, goed contact onderhouden met partners in de stad over actuele ontwikkelingen en tegelijkertijd vasthouden aan de lange termijn doelstellingen. Deelname aan Invest-MRA is verkend en bestuurlijk vastgesteld. Er is samen met de Digital Society School een onderzoek gestart naar de behoefte aan (digitale) communicatie en dienstverlening bij ondernemers in Haarlem. *Wat hebben we niet gedaan?* Door de coronacrisis konden enkele fysieke ondernemersbijeenkomsten niet doorgaan. Er is zoveel mogelijk geprobeerd deze digitaal voort te zetten. De geplande actualisatie van het Detailhandelbeleid Haarlem 2016-2020 is uitgesteld. In plaats daarvan is het Actieplan detailhandel en horeca 2020 t/m 2022 (2020/663830) opgesteld.	

Prestatie indicator	Woon- werkverhouding (aantal banen gedeeld door het aantal inwoners) (LISA/BZK)							
R/S		0,41 (2015)	0,41 (2016)	0,41 (2017)	0,43 (2018)	0,44 (2019)	0,4 S (2020)	nnb R (2020)
Prestatie indicator	Rapportcijfer Ondernemingsklimaat (vanaf 2020 is de bron gewijzigd van Onderzoek ondernemingsklimaat EZK/Ecorys naar VNG Ondernemerspeiling)							
R/S	5,7 (2014)	- (2015)	5,9 (2016)	6,0 (2017)	5,9 (2018)	- (2019)	6,2 S (2020)	6,4 R (2020)

2. Kwalitatieve groei toerisme met aandacht voor de leefbaarheid bewoners

Wat hebben we bereikt? In 2019 ondervond 11% van de Haarlemmers regelmatig tot vaak overlast door toerisme. In 2020 is dit licht gedaald naar 10%. Dit hangt waarschijnlijk samen met de afname van het toerisme vanwege de coronamaatregelen. *Wat hebben we niet bereikt?* Het jaar 2020 was vanwege de coronacrisis een a-typisch jaar. De prognoses voor het toerisme en bezoek aan de stad lagen aanzienlijk hoger dan de realisatie. Zowel het dagbezoek als het verblijfstoerisme zijn flink afgenomen. De gemiddelde besteding is ook gedaald, waarschijnlijk omdat de horeca een groot deel van het jaar gesloten was.	😐

Effect indicator	Aantal toeristische binnenlandse dagbezoekers aan Haarlem (x 1.000) (Toeristisch bezoek aan steden NBTC-NIPO Research).							
R/S		1.178 (2015)	1.036 (2016)	1.381 (2017)	1.440 (2018)	1.359 (2019)	1.677 S (2020)	799 R (2020)
Effect indicator	Gemiddelde besteding per Nederlandse dagbezoeker in euro's (Toeristisch bezoek aan steden NBTC-NIPO Research).							
R/S				49,6 (2017)	51,3 (2018)	56,3 (2019)	53,0 S (2020)	52,1 R (2020)
Effect indicator	Aantal overnachtingen van toeristische bezoekers in Haarlem x 1.000 (Cocensus).							
R/S	286 (2008)	369 (2015)	383 (2016)	427 (2017)	496 (2018)	500 (2019)	574 S (2020)	nnb[1] R (2020)
Effect indicator	Percentage Haarlemmers dat aangeeft overlast te ondervinden van toerisme (Inwonerspeiling).							
R/S						11% (2019)	5% S (2020)	10% R (2020)

a. Stimuleren kwaliteitstoerist	
Wat hebben we gedaan? In 2020 was er geen aanleiding voor het stimuleren van toerisme. Wel is een start gemaakt met het opstellen van de Toeristische Koers waarin het begrip kwaliteitstoerist (oftewel waardevolle bezoeker) nader is gedefinieerd. In afstemming met het Haarlem Convention Bureau heeft Haarlem zich gericht op de zakelijke markt en heeft Haarlem Marketing een campagne gericht op midweek bezoek. Een aanvraag voor het faciliteren van grote aantallen touringcars in de binnenstad is niet gehonoreerd. *Wat hebben we niet gedaan?* De Toeristische koers lag klaar maar is in overleg met ondernemers uitgesteld. Deze wordt inmiddels weer opgepakt. Daarnaast is een aantal campagnes stilgelegd, omdat het aantrekken van bezoekers aan de stad niet mogelijk was door de coronamaatregelen. Het zakelijk toerisme liep sterk terug, waardoor dat aandeel juist kleiner werd in plaats van groter.	
b. Verbeteren leefbaarheid door sturing spreiding toerisme in tijd en plaats	
Wat hebben we gedaan? In 2020 was de coronacrisis leidend in het sturen van toerisme. De veiligheid stond voorop en er waren weinig bezoekers in de stad. *Wat hebben we niet gedaan?* De meeste evenementen gingen niet door of in afgeslankte vorm. Dit geldt ook voor de evenementen die in de rustige maanden waren gepland om de stad aantrekkelijker te maken voor bezoekers (Haarlem 775, bewegend entertainment in december, Kerstmarkt, etc.). Wegens de coronacrisis waren verschillende hotels tijdelijk gesloten en hebben minder toeristen Haarlem bezocht. Hierdoor is de indicator die de spreiding van het toerisme aangeeft lager uitgevallen.	

Prestatie indicator	Spreiding van toerisme in tijd in percentage bezetting hotels in het laagseizoen op basis van spreiding toeristenbelasting over de maanden januari, februari, maart, november en december (VisitorData).		
R/S	57,9% (2019)	40% S (2020)	33,9% R (2020)

3. Vergroten deelname aan een kwalitatief en gevarieerd kunst- en cultuuraanbod

Wat hebben we bereikt? Uit het jaarlijkse Inwonerspeiling blijkt dat de waardering van de Haarlemmers voor het cultuuraanbod hoog is en op hetzelfde niveau gebleven is als in 2019, toen de podia, musea, bibliotheek, evenementen en ateliers nog zonder beperkingen bezocht konden worden. *Wat hebben we niet bereikt?* Als gevolg van de coronacrisis is de deelname aan kunst en cultuur in 2020 sterk teruggelopen. Bezoekersaantallen zijn definitief bekend nadat de instellingen hun subsidieverantwoording en jaarrekening hebben ingediend (in april).	

Effect indicator	Bezoekersaantallen (x1.000) bibliotheek en gesubsidieerde podia en musea (subsidieverantwoording instellingen)							
R/S					1.400 (2018)	1.393 (2019)	1.410 S (2020)	nnb R (2020)
Effect indicator	Oordeel Haarlemmers over het cultureel aanbod in Haarlem (Inwonerspeiling)							
R/S	7,4 (2007)	8,0 (2015)	8,0 (2016)	8,1 (2017)	8,1 (2018)	7,8 (2019)	8,0 S (2020)	7,8 R (2020)

a. In stand houden / subsidiëren culturele infrastructuur	
Wat hebben we gedaan? Het verlenen van noodsteun had prioriteit in 2020. Aan het begin van de coronacrisis zijn door het opschorten van huur en het eerder betalen van subsidies liquiditeitsproblemen voorkomen. Er is vervolgens maximaal gebruik gemaakt van het eerste sectorspecifieke steunpakket van het Rijk, waarbij maximale matching vanuit het Rijk gerealiseerd werd voor de grootste podia en het Frans Hals Museum (2020/625436). In samenwerking met de provincie is ook aan andere instellingen compensatie geboden. Het beschikbaar stellen van gemeentelijke middelen en het instellen van een noodfonds heeft in 2020 gezorgd voor het behoud van de culturele infrastructuur van Haarlem. Vanwege de coronacrisis is besloten het budget voor het Cultuurstimuleringsfonds eenmalig te verlagen met € 110.000, en dit bedrag in te zetten voor het noodfonds en steunmaatregelen (2020/452652). In 2020 zijn 106 aanvragen ingediend, waarvan 73 projecten zijn gehonoreerd voor in totaal € 211.937. Het gaat om zeer diverse activiteiten, onder meer op gebied van talentontwikkeling of meer cultuur in de wijken.	
b. Faciliteren en mogelijk maken van de (ver)bouw van de Bibliotheek, het Popcentrum en museum Dolhuys	
Wat hebben we gedaan? De gemeenteraad heeft in het najaar besloten het krediet voor de verbouwing van de bibliotheek vrij te geven, waarbij gekozen is voor verduurzaming van de centrumbibliotheek en vernieuwing van de dienstverlening in de wijkfilialen (2020/598996). In november heeft de koningin het vernieuwde Dolhuys geopend. In 2020 is ook gestart met de werkzaamheden op het Slachthuisterrein.	

Prestatie indicator	Aantal gesubsidieerde projecten Cultuurstimuleringsfonds (Gemeentelijke registratie)							
R/S	47 (2006)	69 (2015)	55 (2016)	80 (2017)	80 (2018)	109 (2019)	87 S (2020)	73 R (2020)

Beleidsveld 4.3 Grondexploitaties

1. Risico's bij grondverkopen beheersbaar houden

Wat hebben we bereikt? In 2020 is € 23 miljoen gerealiseerd van de geraamde grondopbrengst van € 30,3 miljoen.	

Wat hebben we niet bereikt? Door vertraging in projecten door onder andere de coronacrisis is een deel van de grondopbrengsten niet gehaald. Deze opbrengsten worden wel in een volgend jaar voorzien. In de paragraaf 3.7 Grondbeleid wordt dit verder toegelicht.	

a. Verstrekken van financiële stand van zaken bij grondverkopen	
Wat hebben we gedaan? Bij de diverse grondverkopen is de raad op verschillende momenten in het proces geïnformeerd over de financiële stand van zaken, zoals in het MPG en bij de bestuursrapportage, maar ook bij het bestuurlijk besluit van een verkoop.	

Financiën per programma

Bel. veld	Programma Duurz. Stedelijke Vernieuwing	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Begroting na wijz. 2020	Rekening 2020
	Lasten (exclusief mutaties reserves)				
41	Duurzame sted. ontwikkeling	11.124	9.634	13.747	11.542
42	Economie, toerisme en cultuur	30.737	30.637	32.055	32.189
43	Grondexploitaties	7.392	15.179	17.901	5.968
	Totaal lasten	**49.253**	**55.450**	**63.703**	**49.699**
	Baten (exclusief mutaties reserves)				
41	Duurzame sted. ontwikkeling	-832	-130	-1.380	-1.556
42	Economie, toerisme en cultuur	-1.510	-229	-1.009	-1.164
43	Grondexploitaties	-9.758	-16.234	-18.190	-8.811
	Totaal baten	**-12.100**	**-16.593**	**-20.579**	**-11.532**
	Totaal saldo excl. mutaties reserves	**37.153**	**38.857**	**43.125**	**38.168**
	Toevoegingen aan reserves	5.422	6.649	6.388	5.920
	Onttrekkingen aan reserves	-2.934	-4.482	-7.816	-3.161
	Totaal saldo incl. mutaties reserves	**39.641**	**41.024**	**41.697**	**40.927**

Doelenboom Programma 5 ‘Beheer en onderhoud’

Beleidsveld	Doel	Effectindicator	Prestatie	Prestatie-indicator
5.1 Openbare ruimte en mobiliteit	Toename groen in openbare ruimte van Haarlem.	Het groenoppervlak van de openbare ruimte	Verminderen van verharding en aanbrengen groen	Oppervlak openbaar groen in parken en groengebieden
				Groenoppervlak wijk- en buurtgroen (ha) excl. parken en groengebieden
	Meer bomen in de openbare ruimte.	Aantal bomen in de openbare ruimte.	In projecten worden waar mogelijk meer bomen gepland dan er voorheen stonden, extra bomen worden toegevoegd in versteende wijken	Aantal nieuw geplante bomen in de openbare ruimte
	Meer ruimte voor natuur in de stad	De leefruimte voor natuur neemt toe	Een aantal groenstroken wordt aangewezen voor ecologisch beheer	Het oppervlak ecologisch beheerd groen
	Verbetering van de duurzame inzameling van het huishoudelijk afval.	Hoeveelheid huishoudelijk restafval (BZK)	Verbetering van de mogelijkheden voor huishoudens om afval gescheiden aan te leveren	Percentage afval dat gescheiden wordt aangeleverd
	Verbeteren van (regionale) fietsroutes en uitbreiden fietsnetwerk	Percentage Haarlemmers dat voor de grootste afstand in het woon-werk verkeer de fiets gebruikt	Het realiseren van een fietsstraat in de L. van Deyssellaan, voorrang voor fietsers bij de Stuyvesantbrug en Orionbrug, verbreden fietspad Zijlweg richting Westelijke Randweg	Aantal fietser dat op gebruikt maakt van de app ‘Beter op weg’ van het gelijknamige programma
5.2 Parkeren	Goede parkeervoorzieningen voor auto’s t.b.v. minder parkeeroverlast	Percentage Haarlemmers dat overlast ondervindt van parkeren in eigen buurt	Verder implementeren van de maatregelen van moderniseren parkeren	Parkeerdruk in Haarlem
	Fietsparkeren in de gemeentelijke stallingen aantrekkelijker maken	Oordeel van Haarlemmers over het totaal van voorzieningenniveau voor fiets	Aanbieden van extra diensten, openingstijden verruimen, zichtbaarheid verbeteren en vindbaarheid vergroten	Bezetting gemeentelijke stallingen
5.3 Overige beheertaken	Verhogen waardering varende bezoekers Haarlemse waterwegen	Oordeel van (varende) Haarlemmers over de kwaliteit van waterwegen	Uitvoeren van gedeeltes van Ambitiekaart Haarlemse wateren	

Programma 5 Beheer en onderhoud

Commissie	Beheer
(Coördinerende) Portefeuilles	Beheer en onderhoud openbare ruimte, Parkeren, Duurzaamheid, Mobiliteit, Vastgoed
Afdeling(en)	Beheer en Beleid Openbare Ruimte, Bedrijven, Programma- en gebiedsmanagement, Project- en contractmanagement, Vastgoed

Realisatie programmadoelstelling (missie)

Het programma Beheer en Onderhoud heeft als doel de kwaliteit van de openbare ruimte te verbeteren. De kaders voor een leefbare, veilige en aantrekkelijke openbare ruimte zijn opgenomen in de Structuurvisie Openbare Ruimte (SOR): 'Haarlem groen en bereikbaar' en het SOR Uitvoeringsprogramma dat in 2019 werd vastgesteld. Concreet wordt ernaar gestreefd het aantal bomen en het oppervlak (ecologisch beheerd) groen toe te laten nemen. Daarmee neemt ook de biodiversiteit toe. Bij de afvalinzameling moet steeds meer bronscheiding komen. Het resulteert in een schone stad die ook als schoon wordt beleefd. Voor mobiliteit wordt gestreefd naar een bereikbare, leefbare en verkeersveilige stad. Dat gebeurt door de uitvoering van maatregelen uit de SOR, zodat de transitie naar duurzame mobiliteit plaatsvindt.

Beleidsvelden

Beleidsveld 5.1 Openbare ruimte en mobiliteit

1. Toename groen in openbare ruimte van Haarlem

Wat hebben we bereikt? Vanuit de SOR gelden zijn verschillende vergroeningsprojecten uitgevoerd. Voor een groot deel gaat het om ecologisch groen waarvan vlinders, bijen en vogels profiteren. Verder zijn er 16 steenbreekacties geweest in samenwerking met wijkorganisaties en bewoners waarbij 1.100 m^2 aan tegels is verwijderd, is er een Tiny Forest aangelegd en zijn daken vergroend. Aan het bomenbestand zijn extra bomen toegevoegd, ook in de meer versteende wijken. In verschillende ontwikkelingsprojecten zijn meer bomen in het ontwerp opgenomen. In totaal gaat het om 380 nieuwe bomen (exclusief herplant). *Wat hebben we niet bereikt?* Ondanks het uitvoeren van losse vergroeningsprojecten ('snippergroen') is de gemeente er niet in geslaagd om de hoeveelheid openbaar groen, zoals openbaar toegankelijke parken en groengebieden, te laten toenemen.	

Effect indicator	Het groenoppervlak van de openbare ruimte in ha in Haarlem (gemeentelijke registratie).					
R/S	357 (2016)	357 (2017)	373 (2018)	374 (2019)	374 S (2020)	371 R (2020)

a. Verminderen van verharding en aanbrengen groen	
Wat hebben we gedaan? Met de SOR-gelden zijn parkeerplaatsen vergroend. Er zijn verschillende Steenbreekacties uitgevoerd, waaronder langs de Rijksstraatweg ter hoogte van het kruispunt met de Spaarnhovenstraat. Bij de Steenbreekacties is aandacht voor educatie en voorlichting over de waarde van groen en natuur. Het in 2020 vergroende oppervlak binnen Haarlem bedraagt circa 2.500 m^2. Daarnaast is met SOR budget een aantal particuliere daken vergroend. Met gemeentelijke subsidie zijn door (en met) Spaarnelanden 33 geveltuinen aangelegd, 31 bloembakken geplaatst en 116 boomspiegels in adoptie uitgegeven. Aan de Vrijheidsweg is een Tiny Forest gerealiseerd van ruim 500 m^2. In het nieuwe autoluwe gebied, waaronder de Lange Margarethastraat, zijn groenstroken aangelegd. Op verschillende plekken is met het toepassen van het gesteente Olivijn sprake van een afname van verharding. *Wat hebben we niet gedaan?* Er is in 2020 geen groenareaal toegevoegd aan de bestaande, openbaar toegankelijke parken en groengebieden. Toevoeging van groen heeft plaatsgevonden als afzonderlijk, gemeentelijk én privaat snippergroen in verstedelijkt gebied (deels herleidbaar uit de indicator 'groenoppervlak wijk- en buurtgroen', wat voornamelijk het niet-private snippergroen weergeeft).	

Prestatie indicator	Oppervlak openbaar groen in parken en groengebieden in ha (gemeentelijke registratie)					
R/S		195 (2017)	212 (2018)	211 (2019)	210 S (2020)	207 R (2020)
Prestatie indicator	Groenoppervlak wijk- en buurtgroen (ha) excl. parken en groengebieden (gemeentelijke registratie)					
R/S	162 (2016)	162 (2017)	161 (2018)	163 (2019)	164 S (2020)	164 R (2020)

2. Meer bomen in de openbare ruimte

Wat hebben we bereikt? De streefwaarde is bereikt door het project 'vergroten bomenbestand' waarbij gericht bomen worden geplant in de meest versteende wijken. Verder is bij alle fysieke projecten onderzocht of er ruimte was voor extra bomen. De gemeente heeft ook meegewerkt en -gefinancierd met het aanplanten door particulieren, zoals op de Dakkas. Ook bij ontwikkelprojecten, zoals De Entree, zijn het afgelopen jaar bomen geplant.	

Effect indicator	Aantal bomen in de openbare ruimte (gemeentelijke registratie). Vanwege hertellingen kunnen de aantallen afwijken.					
R/S	60.771 (2016)	60.493 (2017)	60.503 (2018)	61.553 (2019)	61.500 S (2020)	61.933 R (2020)

a. In projecten worden waar mogelijk meer bomen geplant dan er voorheen stonden, extra bomen worden toegevoegd in versteende wijken	
Wat hebben we gedaan? Met het project 'Vergroten bomenbestand' zijn 83 extra bomen geplant op nieuwe locaties in de Transvaalbuurt, Amsterdamse buurt, Pontianakstraat en Kruisweg. Hiermee zijn alle mogelijke plantlocaties in die wijken voorzien. Bij alle andere fysieke projecten is in 2020 onderzocht of er extra bomen konden worden geplant. Naast het extra planten van bomen is er natuurlijk ook sprake van inboet. Bij inboet wordt ter plaatse van de gekapte boom een nieuwe boom gepland. De hoeveelheid te kappen bomen en inboet bomen is niet per jaar gelijk waardoor het daadwerkelijke aantal bomen aan fluctuaties onderhevig is. *Wat hebben we niet gedaan?* Er waren nog andere locaties in beeld, zoals het Teylerplein en het Van Zeggelenplein. Daar bleek het planten van bomen niet haalbaar vanwege respectievelijk een betonnen plaat in de bodem en bouwwerkzaamheden.	

Prestatie indicator Aantal nieuw aangeplante bomen in de openbare ruimte (gemeentelijke registratie)

R/S		400 S (2020)	433 R (2020)

3. Meer ruimte voor natuur in de stad

Wat hebben we bereikt? Met het omvormen van groenstroken waarbij deze geschikt worden gemaakt voor ecologisch beheer wordt de ecologische structuur robuuster en wordt een vergroting van de biodiversiteit bereikt. Als indicatoren voor de biodiversiteit worden 1) de wilde bijenstand en 2) soortenrijkdom van water en oevers bepaald. Deze indicatoren worden beurtelings om het jaar gemeten, in 2020 was de nulmeting van de wilde bijenstand, in 2021 volgt 'water en oevers'. Streefwaarde kon niet worden bepaald, het gaat om diagnostische informatie over de toestand van de biodiversiteit in de loop van de jaren.	

Effect indicator De leefruimte voor natuur neemt toe (o.a. planten, insecten, vogels) (gemeentelijke registratie).
Nulmeting in 2020: het aantal soorten wilde bijen dat is gemeten op 34 locaties in Haarlem.

R/S		n.n.b. S (2020)	77 R (2020)

a. Een aantal groenstroken wordt aangewezen voor ecologisch beheer	
Wat hebben we gedaan? Er is 13,9 ha traditioneel groen omgevormd in ecologisch te beheren groen. Voorbeelden zijn bij Huis te Zaanen, Junoplantsoen, Engelandpark, Molenplaspark en Reinaldapark. Ook in andere stadsdelen is dit gebeurd, in samenwerking met de wijkraden.	

Wat hebben we niet gedaan? Bewoners konden locaties aandragen om ecologisch te beheren. Om diverse redenen bleek het niet mogelijk om alle voorgestelde locaties aan het nieuwe areaal toe te voegen.	

Prestatie indicator Het oppervlak ecologisch beheerd groen in ha (gemeentelijke registratie)

R/S		232 (2019)	n.n.b. S (2020)	246 R (2020)

4. Verbetering van de duurzame inzameling van het huishoudelijk afval

Wat hebben we bereikt? De omvang van het huishoudelijk restafval was 234 kg per inwoner. Dit is inclusief het extra afval dat is ontstaan door de coronacrisis. Spaarnelanden heeft het effect van de coronacrisis ingeschat op 30 kg. De realisatie zou daarmee 204 kg bedragen en overeenkomen met de raming. Een toekomst zonder pandemie zou moet uitwijzen of deze inschatting klopt. *Wat hebben we niet bereikt?* Door het vele thuiswerken, de sluiting van horeca en (sport)verenigingen en de vele huiselijke opruimactiviteiten door de lockdown is er een flinke toename van het huishoudelijk afval. Dit wordt niet gecompenseerd door nog beter afval scheiden.	

Effect indicator	Omvang huishoudelijk restafval in kg per inwoner, exclusief nascheiding (CBS/BZK/Spaarnelanden)							
R/S	311 (2006)	268 (2015)	261 (2016)	248 (2017)	238 (2018)	220 (2019)	205 S (2020)	234 R (2020)

a. Verbetering van de mogelijkheden voor huishoudens om afval gescheiden aan te leveren	
Wat hebben we gedaan? Door toename van huishoudelijk afval (door de coronacrisis) heeft Spaarnelanden de inzamelfrequentie opgevoerd om zoveel mogelijk te voorkomen dat containers (over)vol raken. Haarlemmers die afval scheiden moeten altijd en direct hun 'grondstoffen' (en restafval) kwijt kunnen. *Wat hebben we niet gedaan?* De plaatsing van nieuwe inzamelvoorzieningen heeft door de coronacrisis achterstand opgelopen ten opzichte van de planning. De prestaties van de nascheider van verwerker AEB blijven achter bij de prognoses (verklaring voor zeker 1 procentpunt).	

Prestatie indicator	Percentage afval dat gescheiden wordt aangeleverd door de huishoudens (gemeentelijke registratie via Spaarnelanden).							
R/S		37% (2015)	- (2016)	- (2017)	- (2018)	49% (2019)	53% S (2020)	49% R (2020)

5. Verbeteren van (regionale) fietsroutes en uitbreiden fietsnetwerk

Wat hebben we bereikt? Op diverse kruispunten is de doorstroming voor fietsers verbeterd. Fietsers krijgen daar langer en/of vaker groen licht. Dit is gebeurd bij onder andere het Kennemerplein, de Oudeweg en de Schipholweg. Daarnaast zijn het afgelopen jaar veel verkeerslichten in de gemeente vervangen, met betere fietsdetectie en daardoor betere oversteekbaarheid voor de fietser tot gevolg. Dit is gebeurd bij onder andere de Prinsenbrug, de Dreef, Fonteinlaan, Aziëweg, Bernadottelaan en de Rijksstraatweg. Op diverse plekken in de stad zijn wachttijdvoorspellers toegevoegd bij de verkeerslichten (ruim 50 wachttijdvoorspellers verdeeld over 13 kruispunten). Op de fietsroute langs de Rijksstraatweg is op meerdere kruispunten de verkeersveiligheid voor de fietsers verbeterd (gekoppeld aan verbeteringen HOV-Noord). Bijvoorbeeld door aparte opstelruimte te creëren voor auto's, waardoor deze niet langer het fietspad blokkeren. Verder is op deze route op diverse plekken het comfort voor fietsers verbeterd door het aanbrengen van nieuwe verharding op het fietspad die de wortelopdruk van de ernaast staande bomen tegengaat. *Wat hebben we niet bereikt?* Een aantal projecten dat in 2020 zou worden uitgevoerd, is doorgeschoven naar 2021 of later. Oorzaken hiervoor zijn o.a. het tekort aan ambtelijke capaciteit (wat werd versterkt door de coronacrisis) en de extra voorbereidingstijd die nodig bleek voor de projecten. Zie bijvoorbeeld de toelichting bij de hierna genoemde prestatie. Hoewel het gebruik van de fiets in het woon-werk verkeer het afgelopen jaar is gestegen, is de streefwaarde nog niet behaald.	

Effect indicator	Percentage Haarlemmers dat voor de grootste afstand in het woon-werk verkeer de fiets gebruikt (inwonerspeiling)							
R/S	30% (2008)	29% (2015)	29% (2016)	31% (2017)	32% (2018)	27% (2019)	33% S (2020)	30% R (2020)

a. Het realiseren van een fietsstraat in de L. van Deyssellaan, voorrang voor fietsers bij de Stuyvesantbrug en Orionbrug, verbreden fietspad Zijlweg richting Westelijke Randweg	
Wat hebben we gedaan? De projecten zijn nog niet in uitvoering gekomen. *Wat hebben we niet gedaan?* De fietsstraat Lodewijk van Deijsellaan is wel in voorbereiding gekomen. Het onderzoek naar het verkeersveilig regelen van de voorrang voor fietsers bij de Stuyvesantbrug en de Orionbrug loopt. Aangezien dit laatste voor een veilige afwikkeling van het verkeer onlosmakelijk is verbonden met de inrichting van de Pim Mulierlaan, wordt deze ook meegenomen in het onderzoek en is een scope-uitbreiding aangevraagd voor de realisatie van het project. De verwachte start is in 2022. De noodzaak om het fietspad Zijlweg te verbreden is komen te vervallen. Met het Nova College is afgestemd dat het Nova College een andere ontsluiting maakt voor	

de fietsers, namelijk aan de zijde van de randweg N208. Hierdoor is een verbreding van het fietspad langs de Zijlweg niet meer nodig.	

Prestatie indicator	Aantal fietsers dat gebruik maakt van de app 'Beter op weg' van het gelijknamige programma [1]Gegevens over realisatie bleken niet te meten en dus niet beschikbaar		
R/S		37% S (2020)	-[1] R (2020)

Beleidsveld 5.2 Parkeren

1. Goede parkeervoorzieningen voor auto's t.b.v. minder parkeeroverlast

Wat hebben we bereikt? Het college is voor parkeerzone C verder gegaan met uitvoering van de maatregel om bewoners in de garage te laten parkeren. In de parkeerverordening is opgenomen dat grote voertuigen nog tot uiterlijk juli 2021 een parkeervergunning kunnen aanvragen. Het effect op straat is nu nog niet te merken, maar de verwachting is dat de parkeerdruk hierdoor gaat afnemen. Verder heeft de gemeenteraad ingestemd met invoering van betaald parkeren in De Entree Oost. *Wat hebben we niet bereikt?* De brede doelstelling om de parkeeroverlast in de hele stad te verminderen is nog niet behaald. Dit kan pas als alle maatregelen uit het programma Moderniseren Parkeren zijn toegepast, zoals een vergunningenplafond en strengere voorwaarden voor vergunningen. Het percentage Haarlemmers dat (zeer) veel last ondervindt van parkeren in de eigen woonbuurt is al jaren stabiel.	

Effect indicator	Percentage Haarlemmers dat (zeer) veel overlast ondervindt van parkeren in de eigen buurt (Inwonerspeiling).							
R/S	29% (2010)	32% (2015)	31% (2016)	34% (2017)	35% (2018)	35% (2019)	37% S (2020)	36% R (2020)

a. Verder implementeren van de maatregelen van moderniseren parkeren	
Wat hebben we gedaan? In september is de informatienota over de stand van zaken van de maatregelen van Moderniseren Parkeren in de commissie Beheer besproken (2020/510515). In 2020 kon de gemeente minder voortvarend aan de slag met de maatregelen als gevolg van capaciteitsbeperkingen en vertraging in de vervanging van applicaties. Ook de coronacrisis vraagt inzet. Zo zijn tijdelijk extra parkeervergunningen verstrekt voor werknemers in de essentiële sectoren (politie, zorg en onderwijs). Verder is de bezoekersapp gebruiksvriendelijker gemaakt door een favorietenboek toe te voegen. Ook is begonnen met de draagvlakmetingen in de verschillende wijken over het wel of niet invoeren van betaald parkeren. De nog openstaande onderdelen worden, zoals aangegeven in de informatienota, via separate processen aan de raad(-scommissie) voorgelegd.	

Wat hebben we niet gedaan? Een aantal werkzaamheden is doorgeschoven vanwege een tekort aan ambtelijke capaciteit dat werd versterkt door de coronacrisis. Er is minder inzet gepleegd om bewoners in zone C hun parkeervergunning in te ruilen voor een plek in de parkeergarage. Dat wordt in 2021 verder opgepakt.	

Prestatie indicator Parkeerdruk in Haarlem (Trajan)

R/S		97% (2019)	91% S (2020)	88% R (2020)

2. Fietsparkeren in de gemeentelijke stallingen aantrekkelijker maken

Wat hebben we bereikt? In maart 2020 is het Actieplan Fiets door het college vastgesteld. Onderdeel van het actieplan is het moderniseren van de gemeentelijke stallingen en de realisatie van een centrum-breed parkeerverwijssysteem. Deze investeringen zijn bedoeld om fietsparkeren in gemeentelijke stallingen makkelijker en aantrekkelijker te maken. In 2020 zijn de eerste quick-wins uitgevoerd in samenwerking met Spaarnelanden en Paswerk en zijn voorbereidingen getroffen voor de grootschalige investeringen die in 2021/2022 worden uitgevoerd. *Wat hebben we niet bereikt?* Door de coronacrisis hebben de grootschalige investeringen vertraging opgelopen. De uitvoeringsfase van deze projecten is doorgeschoven en begint in 2021.	

Effect indicator	Oordeel van Haarlemmers over het totaal van het voorzieningenniveau voor fietsers (rapportcijfer) (Inwonerspeiling).							
R/S	6,2 (2009)	6,2 (2015)	6,3 (2016)	6,2 (2017)	6,2 (2018)	6,1 (2019)	6,3 S (2020)	6,2 R (2020)

a. Aanbieden van extra diensten, openingstijden verruimen, zichtbaarheid verbeteren en vindbaarheid vergroten	
Wat hebben we gedaan? In maart 2020 is het Actieplan Fiets door het college vastgesteld (2020/305911). Onderdeel van het actieplan is het verbeteren van de uniformiteit en vindbaarheid van de gemeentelijke stallingen in combinatie met het afstemmen van de openingstijden op alle doelgroepen. Hiervoor is € 350.000 begroot. In 2020 zijn de eerste quick-wins uitgevoerd samen met Spaarnelanden en Paswerk en zijn voorbereidingen getroffen voor de genoemde grootschalige investeringen die in 2021/2022 worden uitgevoerd. *Wat hebben we niet gedaan?* Onderzoek naar de bezettingsgraad van de gemeentelijke stallingen vindt eens per twee jaar plaats. Het volgend onderzoek staat gepland voor september 2021. Over 2020 zijn er dus geen actuele gegevens beschikbaar. Verder hebben de grootschalige investeringen door de coronacrisis vertraging opgelopen. De uitvoeringsfase van deze projecten is doorgeschoven naar 2021.	

Prestatie indicator	Bezetting gemeentelijke stallingen (meetmoment: zaterdagen 14-16 uur) (Meetel).					
R/S		x (2017)	- (2018)	x (2019)	37% S (2020)	- R (2020)

Beleidsveld 5.3 Overige beheertaken

1. Hogere waardering varende bezoekers Haarlemse waterwegen

Wat hebben we bereikt? 2020 was het tweede jaar dat de Havendienst gebruik maakte van het digitale betaalsysteem www.Aanuit.net. De ervaringen van bezoekers zijn net als bij de gemeente positief. Het systeem is overzichtelijk en gebruiksvriendelijk. De Havendienst is met dit systeem toegankelijker om te bezoeken. De invalide ligplaats nabij de Kelderwindkade is opgeleverd en in gebruik genomen. Het doel is daarmee grotendeels behaald, maar er dienen nog enkele aanpassingen plaats te vinden. *Wat hebben we niet bereikt?* Door de coronamaatregelen is niet altijd het gewenste serviceniveau behaald. Zo is het havenkantoor tot 6 juli 2020 gesloten geweest en hebben de servicemedewerkers in de stad niet altijd naar behoren hun taken kunnen uitvoeren. Daarnaast is er nog ruimte om het gebruik van de oplaadpalen te promoten. De constatering van de Havendienst is dat deze nog niet optimaal gebruikt worden.	😐

Effect indicator	Oordeel van (varende) bezoekers aan Haarlem over de voorzieningen op en aan de wateren in Haarlem (rapportcijfer, Onderzoek 'Pleziervaart op het Spaarne' ; 3-jaarlijkse meting)							
R/S	7,0 (2007)	- (2015)	6,9 (2016)	- (2017)	- (2018)	7,5 (2019)	- S (2020)	- R (2020)

a. Uitvoeren van gedeeltes van Ambitiekaart Haarlemse wateren	
Wat hebben we gedaan? In 2020 heeft de gemeente op drie plaatsen, te weten de Schotersingel, Molenplas en de Raamvest, multifunctionele steigers aangelegd. Deze steigers zijn bedoeld voor de kleine recreatievaart, zoals kano's, roeiboten en suppers. Verder zijn de afmeervoorziening voor de rondvaart ter hoogte van het Groot Heiligland (afstap Frans Hals Museum) verbeterd. Eind 2020 zijn aan de Leidsevaart ter hoogte van het Kwekerijpad afmeervoorzieningen aangelegd voor de sloepenvaart in combinatie met de op- en afstapvoorziening voor de rondvaart en het benodigde onderhoud aan de bestaande beschoeiing (werk met werk gemaakt). Aan de Kelderwindkade zijn de sanitaire voorzieningen aangepast en toegankelijk gemaakt voor mindervaliden. En als laatste zijn de winterligplaatsen aan de Spaarndamseweg ter hoogte van de Spaarneboog aangelegd. Verder is eind 2020 gestart met de voorbereidingen voor de trailerhelling in Haarlem Noord aan het Schoteroog (langs de Mooie Nelweg). *Wat hebben we niet gedaan?* De steiger bij het havenkantoor is en wordt door de ontwikkelingen rondom de nieuwe huisvesting van het havenkantoor niet verlengd.	😐

Financiën per programma

Bel. veld	Programma Beheer en Onderhoud	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Begroting na wijz. 2020	Rekening 2020
	Lasten (exclusief mutaties reserves)				
51	Openbare ruimte en mobiliteit	76.242	75.057	74.489	73.227
52	Parkeren	13.313	12.295	14.344	13.299
53	Overige beheertaken	22.426	17.865	24.236	26.452
	Totaal lasten	**111.980**	**105.217**	**113.430**	**112.978**
	Baten (exclusief mutaties reserves)				
51	Openbare ruimte en mobiliteit	-40.317	-38.932	-39.282	-40.441
52	Parkeren	-22.959	-22.543	-17.755	-18.301
53	Overige beheertaken	-25.811	-17.246	-24.786	-25.758
	Totaal baten	**-89.087**	**-78.721**	**-81.823**	**-84.500**
	Totaal saldo excl. mutaties reserves	**22.893**	**26.496**	**31.607**	**28.479**
	Toevoegingen aan reserves	8.644	3.519	11.480	13.212
	Onttrekkingen aan reserves	-4.539	-1.354	-11.138	-9.982
	Totaal saldo incl. mutaties reserves	**26.998**	**28.661**	**31.950**	**31.708**

CLUSTER BURGER EN BESTUUR

Inleiding en context

In het cluster Burger en Bestuur gaat het over het goed besturen van de stad en de zorg voor veiligheid. Het besturen van de stad gebeurde ook in 2020 door het college en de gemeenteraad in samenspraak met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Het is belangrijk dat Haarlemmers vertrouwen hebben en behouden in de besluiten die worden genomen door het gemeentebestuur. Veiligheid is een basisvoorwaarde voor een leefbare stad en het overgrote deel van de inwoners vindt Haarlem nog steeds een veilige tot zeer veilige stad. Een financieel gezonde gemeente is van belang voor goed bestuur van de stad.

Onderliggende programma's

Programma 6: Burger, bestuur en veiligheid gaat over de dienstverlening naar inwoners en bedrijven en het gebruik van digitale gegevens. Ook gaat dit programma over het gemeentelijk bestuur dat begrijpelijk communiceert en participatie bevordert. Het bestrijden van overlast, criminaliteit en ondermijning versterken de openbare orde en veiligheid.

Programma 7: Algemene dekkingsmiddelen en overhead beschrijft de uitgangspunten die Haarlem hanteert bij het bepalen van de hoogte van lokale belastingen en woonlasten. Hierin staat wat wordt bedoeld met Haarlem als financieel gezonde stad en hoe de gemeente dit voor elkaar krijgt.

Hoofdkoers

Dienstverlening

In 2020 is de Dienstverleningsvisie 2021-2024 (2020/0831242) van de gemeente Haarlem vastgesteld. Het doel van deze visie is de gemeentelijke organisatie te laten werken vanuit gemeenschappelijke waarden en uitgangspunten met oog voor de menselijke maat: betrokken, betrouwbaar en met een persoonlijke benadering.

Bestuur

In 2020 heeft de gemeente binnen de beperkingen van de coronamaatregelen vervolg gegeven aan het uitvoeringsprogramma Nieuwe Democratie. De resultaten van de Quick Scan Lokale Democratie zijn met de raad gedeeld en de aanbevelingen uit het programma zijn waar mogelijk opgevolgd. De Initiatievencafé ’s zijn doorgegaan en de Initiatievenschool heeft haar cursussen digitaal gegeven. De wijkradenconferentie is niet doorgegaan, maar er zijn wel workshops georganiseerd en de participatie voor de nieuwe verordening op de wijkraden is digitaal verlopen.

Het besturen van de stad, dienstverlening aan inwoners en ondernemers en participatie zijn gebaat bij goede informatievoorziening. In 2020 zijn meer gegevens beschikbaar gekomen en is een aantal gegevens makkelijker vindbaar gemaakt. Zo is nu in het kader van de thema’s duurzaamheid en energietransitie op een kaart te zien waar het mogelijk is om in de stad zonnepanelen op daken te plaatsen. Daarnaast zijn er kaarten beschikbaar gekomen die tonen waar een vergunningplicht geldt voor het splitsen van een woning en waar (op grond van hun monumentale status) beschermde bomen staan. Tevens is het burgerpanel uitgebreid. Hierdoor zijn onderzoekresultaten betrouwbaarder en ook per wijk beschikbaar. De website ‘Haarlem in Cijfers’ is uitgebreid en gebruikersvriendelijker gemaakt. Ook is de gemeente samen met Cocensus gestart met de uitvoering van de wetswijziging Waardering Onroerende Zaken (WOZ) en is alle gemeentelijk informatie over publiekrechtelijke beperkingen (bijvoorbeeld een monumentale status van een pand) nu vindbaar in de landelijke Basisregistratie Kadaster-publiekrechtelijke beperkingen (BRK-PB) en uitgebreid met de formele besluiten over deze beperkingen.

In 2020 heeft Haarlem zich ingespannen om met partners in de stad en de regio te werken aan regionale projecten of aan projecten met een regionale impact. Vooral op het gebied van wonen en mobiliteit heeft dit geleid tot het delen van kennis, de inzet van capaciteit en het verwerven van subsidies of de voorbereiding van dergelijke trajecten.

Met de ontwikkelzones is de verstedelijking rond knooppunten zichtbaar geworden. De afstemming met Zuid-Kennemerland en IJmond vormt een goede regionale basis voor de afspraken in de Metropoolregio Amsterdam. De MRA heeft zich daarbij als een goed netwerk bewezen om beter met provincie, Rijk of EU in contact te komen. Voor Zuid-Kennemerland is een nieuwe governance voor de regionale samenwerking uitgewerkt. Het concept, waaronder het voornemen om de samenwerking vast te leggen in een bestuursconvenant, is aan de gemeenteraden aangeboden. De uitwerking van de Zuid-Kennemer agenda is voorbereid met een werkplan voor het resterende deel van deze collegeperiode.

Binnen de G40 is voor de komende parlementsverkiezingen de lobby gestart. De G40 vraagt veel aandacht bij het Rijk voor de blijvende tekorten binnen het sociaal domein, het doorvoeren van een nieuwe verdeling voor het gemeentefonds waarbij de grotere gemeenten voor centrumtaken evenwichtiger worden gefinancierd en voor de compensatie van de kosten die gemeenten door de coronacrisis hebben moeten maken. Haarlem heeft een actieve rol in het netwerk van de VNG op het thema Nieuwe Democratie Haarlem heeft zich geprofileerd binnen de EU in zogeheten partnerschappen. Naast het partnerschap Innovatieve aanbesteding (waar de gemeente coördinator van is), is Haarlem in 2020 lid geworden van het partnerschap Cities 2030, dat zich richt op het ontwikkelen van duurzame voedselvoorziening.

Openbare orde en veiligheid
In 2020 gaven veel Haarlemmers in het Omnibusonderzoek aan dat zij Haarlem een (zeer) veilige stad vinden. De veiligheidsbeleving is daarmee iets lager dan voorgaande jaren. Het aantal door de politie geregistreerde misdrijven is gedaald ten opzichte van een jaar eerder. Voor met name de high impact crimes (HIC) zoals woninginbraken, overvallen en bedreigingen was de daling aanzienlijk (26%). Wel is het aantal geregistreerde incidenten met overlast door jeugd gestegen. De oorzaak hiervoor ligt mogelijk bij de coronacrisis. Een belangrijk deel van de capaciteit van zowel politie als gemeentelijke handhaving is ingezet op naleving van de coronamaatregelen.

Het uitvoeringsprogramma Vergunningen, toezicht en handhaving 2020 (2020/31494) vormde de basis voor de werkzaamheden in 2020. In 2020 is het aantal Wabo-vergunningen in vergelijking met 2019 enigszins afgenomen. Het aantal lokale regels is toegenomen om de kwaliteit van de fysieke leefomgeving te beschermen en waar nodig op te treden. Voorbeelden zijn verordeningen rondom het toeristisch vervoer, huisvesting en doelgroepen. Voor elk van deze verordeningen is een vergunningensysteem ingevoerd. Er is dit jaar extra veel tijd ingezet op maatregelen als gevolg van de coronacrisis, bijvoorbeeld voor de aanpassingen van terrassen. Het toezicht heeft door de coronamaatregelen veelal meer op afstand plaatsgevonden.

Algemene dekkingsmiddelen en overhead
In 2020 is een positief rekeningresultaat behaald en is er een meerjarige sluitende begroting. Een aantal aspecten van het financieel gezond houden van de stad is eind 2020 gunstig. Het weerstandsvermogen is iets gedaald en bevindt zich nu in de categorie 'ruim voldoende' en de netto schuldquote staat met 75% in het groen volgens de VNG-normen. De vaste schuld van de gemeente is in 2020 ten opzichte van 2019 gelijk gebleven met € 462 miljoen.

Doelenboom Programma 6 ‘Burger, bestuur en veiligheid’

Beleidsveld	Doel	Effectindicator	Prestatie	Prestatie-indicator
6.1 Dienstverlening	Dienstverlening KCC (en burgerzaken) voldoet aan de wensen en verwachtingen van inwoners en bedrijven.	Gemiddeld rapportcijfer voor de klanttevredenheid KCC	Binnen het kwaliteitsmanagement systeem bewaken van kwaliteit klantencontacten, producten en diensten.	Telefonische bereikbaarheid; snelheid beantwoording telefoonverkeer
		Net Promotor Score		Wachttijd vrije inloop in minuten
		Aantal klachten over de dienstverlening		Wachttijd afspraken in minuten
		Score bereikbaarheid organisatie		
6.2 Gemeentelijk bestuur	Meer Haarlemmers participeren in het besturen van de stad	Het oordeel van inwoners, ondernemers en partners over de mate waarin ze kunnen participeren	Uitvoering van het actieprogramma Nieuwe Democratie 2019 - 2022	Aantal uitgevoerde pilots omtrent zeggenschap
				Aantal door de gemeente georganiseerde burger adviespanels
6.3 Openbare orde en veiligheid	Leefbaarheid van wijken en buurten verbeteren door de aanpak van fysieke en sociale overlast	Aantal overlastmeldingen bij de gemeente	Inzet handhaving d.m.v. aanspreken, waarschuwen en boetes uitdelen	Aantal gepleegde handhavingsinterventies; boetes gericht op het verminderen van overlast
			Aanpakken overlast samen met partners	Aantal gepleegde handhavingsinterventies; waarschuwingen gericht op het verminderen van overlast
	Minder criminaliteit in Haarlem.	Het percentage Haarlemmers dat Haarlem een (zeer) veilige stad vindt	De gemeente Haarlem voert de regie op de aanpak van criminaliteit.	Aantal gepleegde handhavingsinterventies
		Aantal geregistreerde misdrijven	De gemeente voert de geplande acties uit en behaalt de doelen van het Actieprogramma Veiligheid en Handhaving 2020	Evaluatie Actieprogramma 2020
		Aantal gewelds- en seksuele misdrijven (BZK)		
		Aantal diefstallen uit woning (BZK)		
		Aantal winkeldiefstallen (BZK)		
		Aantal vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde (BZK)		
		Verwijzingen naar Halt (BZK)		
		Het percentage jongeren met een delict voor de rechter (BZK)		

Programma 6 Burger, bestuur en veiligheid

Commissie	Bestuur
(Coördinerende) Portefeuilles	Bestuurszaken en organisatie, Openbare orde en Veiligheid, Dienstverlening
Afdeling(en)	Klantcontactcentrum, Data Informatie en Analyse, Veiligheid en Handhaving, Vergunningen Toezicht en Handhaving, Bestuur en Communicatie

Realisatie programmadoelstelling (missie)

Het Klantcontactcentrum (KCC) is een klantvriendelijk en deskundig eerste aanspreekpunt geweest voor inwoners, ondernemers en bezoekers van de stad. De gemeente heeft snel, efficiënt en effectief informatie gegeven en producten en diensten verleend vanuit het taakveld burgerzaken. Dienstverlening was erop gericht om op een laagdrempelige manier die producten te leveren of informatie te bieden die inwoners vragen. Digitalisering speelde hierin een belangrijke rol, maar persoonlijke aandacht is gegeven waar dat nodig was.

Samen met partijen in de stad heeft het gemeentebestuur gewerkt aan het leefbaar en veilig houden van alle buurten en wijken. Door de coronacrisis is veel aandacht uitgegaan naar het handhaven van de diverse maatregelen die grote impact hadden op het openbare leven. Desondanks zijn vrijwel alle voorgenomen activiteiten uit het integraal veiligheidsbeleid opgepakt en uitgevoerd.

Beleidsvelden

Beleidsveld 6.1 Dienstverlening

1. Dienstverlening KCC (en burgerzaken) voldoet aan de wensen en verwachtingen van inwoners en bedrijven

Wat hebben we bereikt? Het KCC is in 2020 verder gegaan met het digitaal aanbieden van producten en diensten. MijnHaarlem is live gegaan en voorziet hier steeds meer in. De telefonische bereikbaarheid en de klanttevredenheid is in 2020 op een hoog niveau gebleven. De inwoners waardeerden de persoonlijke (telefonische, balie) aandacht in de crisistijd ten zeerste. Het werken op afspraak en de tijdelijkheid in langere wachttijden aan de telefoon, hebben het aantal klachten ten opzichte van 2019 doen stijgen. In tijden van sterk wisselende coronamaatregelen hebben alle huwelijken doorgang kunnen vinden en is pro-actief overleg geweest met de aanstaande bruidsparen. Het werken op afspraak is de norm geworden en er is ruimte geboden om langs te komen zonder afspraak waar het kon. *Wat hebben we niet bereikt?* De druk op een actuele website is groeiende, 2020 heeft uitgewezen dat steeds meer via de website gecommuniceerd wordt en dat dit ook snel en vaak moet gebeuren. Deze druk heeft ervoor gezorgd dat de controles en aanpassingen van bestaande webpagina's achterstanden hebben opgelopen. De gewenste digitalisering van burgerzaken processen, zoals het online geboorteloket, is als gevolg van prioritering van capaciteit niet in 2020 gerealiseerd.	

Effect indicator	Een gemiddeld rapportcijfer voor de klanttevredenheid van het klantencontactcentrum (KCM)				
R/S		8 (2018)	7,5 (2019)	≥7 S (2020)	8,2 R (2020)

Effect indicator	Net promotor score van het klantencontactcentrum (KCM). Hiermee wordt inzichtelijk hoeveel mensen de dienstverlening positief beoordelen (9 of hoger) ten opzichte van die het lager beoordelen (6 of lager). De range is tussen -100 (iedereen 6 of lager) en +100 (iedereen 9 of hoger).				
R/S		6 (2018)	1 (2019)	>0 S (2020)	27 R (2020)
Effect indicator	Het aantal klachten over de dienstverlening van het klantencontactcentrum (klachten coördinator)				
R/S		112 (2018)	40 (2019)	<90 S (2020)	70 R (2020)
Effect indicator	De score telefonische bereikbaarheid van de organisatie gemeten en uitgevoerd door een onafhankelijk bureau (Telan)				
R/S		5,7 (2018)	6,4 (2019)	>6 S (2020)	6,2 R (2020)

a. Binnen het kwaliteitsmanagement systeem bewaken van kwaliteit klantencontacten, producten en diensten	
Wat hebben we gedaan? Het klantcontactcentrum is het gehele jaar bereikbaar geweest, zowel aan de balies als telefonisch. Ook is op piekmomenten, zoals direct na een persconferentie van het kabinet, snel opgeschaald om zo het aantal extra contactmomenten goed op te kunnen vangen. De wachttijden zijn hierdoor onder de norm van 60 seconden gehouden. Fysieke contacten zijn nagenoeg allemaal op afspraak gegaan. Hierbij is aandacht geweest voor een optimale mix van effectiviteit en efficiëntie waarbij altijd de primaire focus is geweest op de behoefte van de klant. Zo hebben we scherp gelet op de vraag en meer of minder loketten tijdig geopend of gesloten. De wachttijden zijn zo ten opzichte van 2019 iets korter geworden en ruim onder de norm van 10 minuten. *Wat hebben we niet gedaan?* De gemeente heeft de kwaliteitsslag in het telefoonteam niet verder kunnen voortzetten, waardoor het aantal direct beantwoorde vragen niet is toegenomen. Daarnaast is ook vanwege de coronacrisis het gastvrouwschap (Host) in de publiekshal vanaf maart niet meer ingezet. Tot slot kon een beperkt aantal diensten nog zonder afspraak worden aangeboden, namelijk het afhalen van reisdocumenten en rijbewijzen en het ophalen van een beperkt aantal gevonden voorwerpen van het zogenaamde sleutelbord.	

Prestatie indicator	Het percentage inkomend telefoonverkeer dat binnen de 60 seconden wordt beantwoord (Regiebord gemeente Haarlem)				
R/S		56% (2018)	82,4% (2019)	>75% S (2020)	77% R (2020)
Prestatie indicator	De gemiddelde wachttijd in minuten van bezoekers aan de gemeente Haarlem zonder afspraak (vrije inloop) (Orchestra)				
R/S		20 (2018)	9,5 (2019)	≤25 S (2020)	8 R (2020)

Prestatie indicator	De gemiddelde wachttijd in minuten van bezoekers aan de gemeente Haarlem met afspraak (Orchestra)				
R/S		4,6 (2018)	4,5 (2019)	≤10 min S (2020)	4,4 R (2020)

Beleidsveld 6.2 Gemeentelijk bestuur

1. Meer Haarlemmers participeren in het besturen van de stad

Wat hebben we bereikt? Als gevolg van de coronamaatregelen zijn in 2020 alle contacten met bewoners digitaal georganiseerd. Door middel van livestreams, zoom meetings, het participatieplatform op haarlem.nl, mailverkeer én telefonisch zijn bewoners toch in staat gesteld betrokken te zijn bij het beleid en de uitvoering van beleid. De indruk is vooralsnog dat het bereik van digitale bijeenkomsten groot is. Zo bleek in het kader van de Omgevingsvisie en de bijeenkomsten in het kader van locatieonderzoek Domus Plus, de opkomst groot maar ook divers(er) te zijn dan gebruikelijk bij fysieke bijeenkomsten. *Wat hebben we niet bereikt?* De aard van de bijeenkomsten hebben mogelijk tot gevolg dat voor delen van Haarlemmers de drempel om te participeren (te) hoog is. In principe wordt ernaar gestreefd een breed palet aan middelen, fysiek en digitaal, in te zetten om zo veel mogelijk mensen te bereiken. Dit eerste was vanwege de coronacrisis niet mogelijk.	😐

Effect indicator	% Haarlemmers dat het (helemaal) eens is met de stelling dat de gemeente inwoners voldoende betrekt bij haar plannen, activiteiten en voorzieningen (Inwonerspeiling).			
R/S		42% (2019)	25% S (2020)	45% R (2020)
Effect indicator	% Haarlemmers dat het (helemaal) eens is met de stelling dat inwoners en organisaties voldoende ruimte krijgen om ideeën en initiatieven te realiseren (Inwonerspeiling).			
R/S		38% (2019)	30% S (2020)	43% R (2020)

a. Uitvoering van het actieprogramma Nieuwe Democratie 2019 - 2022	
Wat hebben we gedaan? In 2020 heeft de gemeente vervolg gegeven aan het uitvoeringsprogramma Nieuwe Democratie. Vanaf 17 maart volledig coronaproof. Er is een duidelijk initiatievenloket op haarlem.nl ingericht. De Initiatievencafé's hebben doorgang gevonden in een online versie in samenwerking met radio 105 en de Pletterij. De Initiatievenschool heeft haar cursussen digitaal aan kunnen bieden. Bij de uitbraak van de pandemie is tijdelijk een initiatievenbudget vrij gemaakt voor specifieke coronacrisis initiatieven. Verder heeft de gemeente via haar subsidie mogelijkheden en door te faciliteren met het netwerk van de gemeente verschillende initiatieven ondersteund. De wijkradenconferentie heeft niet plaatsgevonden, maar wel zijn op het onderdeel 'rollen van de wijkraden' twee vervolgworkshops georganiseerd. Daarnaast heeft ook de participatie voor de nieuwe verordening op de wijkraden	😐

plaatsgevonden tijdens digitale spreekuren met de wethouders en betrokken ambtenaren. In 2020 is gestart met de uitvoering van de verschillende experimenten met het overdragen van zeggenschap. In september is Schalkwijk aan Zet van start gegaan. Dit resulteerde in een aantal mooie initiatieven voor Schalkwijk die in 2021 worden uitgevoerd. Ook de voorbereidingen van het Wijkforum zijn in het najaar van 2020 vergevorderd. Wijkraad de Burgwal is begonnen met het opstellen van een wijkcontract en verschillende initiatiefnemers staan in contact met de gemeente voor het indienen van een uitdaagrecht-initiatief. De participatieparagraaf in nota's is toegevoegd. Daarnaast hebben online participatietrajecten door de coronacrisis noodgedwongen een vlucht genomen. Hierbij kan gedacht worden aan het traject rondom het Slachthuisterrein, de Omgevingsvisie en Skaeve Huse. Bewoners praten steeds meer mee via digitale kanalen Dit betekent enerzijds een moeilijkere dynamiek, omdat het face-to-face contact fijner is. Anderzijds is ook een ander en meer gevarieerde groep deelnemers te zien. Ook is ingezet op meer beeldmateriaal als filmpjes in plaats van nota's. Op deze manier werden de plannen voor een groter publiek toegankelijk. Ook zijn het afgelopen jaar verschillende nieuwsbrieven verstuurd waarin inwoners, initiatiefnemers, raadsleden, wijkraadsleden en andere geïnteresseerden op de hoogte zijn gehouden over de vorderingen van het programma Nieuwe Democratie. En heeft de gemeente Haarlem een actieve rol in het netwerk van de VNG op het thema Nieuwe Democratie. *Wat hebben we niet gedaan?* De meet & share en de wijkradenconferentie hebben geen doorgang kunnen vinden in verband met de coronacrisis. Ook de opzet van de wijkcontracten hebben vertraging opgelopen. De betreffende wijkraden hebben gevraagd om toestemming om het opstellen van het wijkcontract te verlengen. In de planning stonden twee adviespanels maar vanwege de coronacrisis werd dit bemoeilijkt en hebben deze geen doorgang gevonden. Voor project Zijlweg West wordt een nieuw startmoment in 2021 met een gelote wijkraad en gelote panel gepland. Voor een tweede panel volgt nog een nieuw voorstel.	

Prestatie indicator	Aantal uitgevoerde pilots waarin is onderzocht hoe zeggenschap aan buurt, wijk of stad wordt overgedragen (gemeentelijke registratie)		
R/S	1 (2019)	2 S (2020)	2 R (2020)
Prestatie indicator	Aantal door de gemeente georganiseerde burger adviespanels (gemeentelijke registratie)		
R/S	1 (2019)	2 S (2020)	0 R (2020)

Beleidsveld 6.3 Openbare orde en veiligheid

1. Leefbaarheid van wijken en buurten verbeteren door de aanpak van fysieke en sociale overlast

Wat hebben we bereikt? Het afgelopen jaar was anders dan voorgaande jaren. De coronacrisis heeft grote invloed gehad op de aanpak van fysieke en sociale overlast. Een groot deel van de handhaving is ingezet op de naleving van de (nood)maatregelen. Door flexibele inzet van handhaving zijn desondanks ook reguliere handhavingstaken zoals aanpak van overlast in de wijken in aangepaste vorm voorgezet. *Wat hebben we niet bereikt?* Voor een aantal handhavingstaken, waaronder afvalcontroles en fysieke integrale controles, geldt dat deze tijdelijk heeft stilgelegen. Deze zijn later in het jaar, in aangepaste vorm, weer opgepakt. De toename in het aantal overlastmeldingen is toe te schrijven aan overlast gerelateerd aan afval en jeugd. Mogelijk is dit ook te verklaren doordat men vaker thuis was en daardoor meer overlast ervoer of waarnam.	😐

Effect indicator	Het aantal overlastmeldingen bij de gemeente. Het gaat hierbij om de thema's afval, jeugd, honden, parkeren, fietsen, dak- en thuislozen en rijdend verkeer (gemeentelijke registratie).					
R/S	4.855 (2016)	4.445 (2017)	5.612 (2018)	5.988 (2019)	5.500 S (2020)	6.290 R (2020)

a. Inzet handhaving d.m.v. aanspreken, waarschuwen en boetes uitdelen	
Wat hebben we gedaan? Handhaving is voor een groot deel ingezet op de naleving van de coronamaatregelen. Ook hier zijn mensen aangesproken op hun gedrag, gewaarschuwd als er regels werden overtreden en beboet bij hardnekkig niet naleven van de coronaregels. Er zijn in totaal 153 coronagerelateerde boetes uitgedeeld en 666 coronagerelateerde waarschuwingen. Daarnaast ligt het aantal boetes en waarschuwingen voor handhaving op afval, ondanks de beperkte mogelijkheden gedurende de lockdowns, hoger dan vorig jaar. Het handhaven op de reguliere handhavingstaken is in aangepaste vorm voortgezet, door alleen op excessen te handhaven. Of bij bijvoorbeeld overlast door jeugdgroepen, zowel aan te spreken op naleving coronaregels als aan te spreken op hinder in de omgeving. *Wat hebben we niet gedaan?* Door de handhaving op coronamaatregelen kon een aantal reguliere taken (bijvoorbeeld afvalacties, parkeren) niet of in aangepaste vorm worden uitgevoerd. Hierop zijn de ambities aangepast. Dit heeft ertoe geleid dat het totaal aantal overlastboetes (APV-en Mulderfeiten) minder is dan oorspronkelijk verwacht.	😐
b. Aanpakken overlast samen met partners	
Wat hebben we gedaan? Door de flexibiliteit van zowel de gemeente als onze partners is de samenwerking met partners in aangepaste vorm voorgezet. Hierbij ging het deels om een andere manier van overleg. Daarnaast is op enkele overlastlocaties gebruik gemaakt van	🙂

flexibel cameratoezicht als ondersteuning bij inzet door zowel politie als gemeentelijke handhaving.	

Prestatie indicator	Het aantal gepleegde handhavingsinterventies: boetes gericht op het verminderen van overlast (gemeentelijke registratie)						
R/S		15.400 (2016)	13.270 (2017)	11.878 (2018)	9.900 (2019)	13.300 S (2020)	7.952 R (2020)
Prestatie indicator	Het aantal gepleegde handhavingsinterventies: waarschuwingen gericht op het verminderen van overlast (gemeentelijke registratie)						
R/S		3.270 (2016)	3.150 (2017)	4.095 (2018)	3.150 (2019)	4.000 S (2020)	5.282 R (2020)

2. Minder criminaliteit in Haarlem

Wat hebben we bereikt? Het overgrote deel van de Haarlemmers vindt Haarlem nog steeds een veilige tot zeer veilige stad. In 2020 gaf 78% procent van de respondenten van de inwonerspeiling aan dat zij Haarlem een (zeer) veilige stad vinden. De veiligheidsbeleving is daarmee vergelijkbaar met voorgaande jaren. Het aantal door de politie geregistreerde misdrijven is gedaald ten opzichte van een jaar eerder. Voor met name de high impact crimes zoals woninginbraken, overvallen en bedreigingen was de daling aanzienlijk (26%) naar 823 geregistreerde misdrijven. In het aantal geconstateerde drugsdelicten is een stijging te zien van 5 in 2019 naar 37 in 2020. Mogelijk heeft de geprioriteerde aanpak van drugshandel door jongeren hieraan bijgedragen.	

Effect indicator	Het percentage Haarlemmers dat Haarlem een (zeer) veilige stad vindt (Inwonerspeiling)							
R/S	64% (2010)	80% (2015)	81% (2016)	80% (2017)	81% (2018)	80% (2019)	81% S (2020)	78% R (2020)
Effect indicator	Het aantal geregistreerde misdrijven per 1.000 inwoners (CBS).							
R/S	89 (2010)	66 (2015)	62 (2016)	52 (2017)	51 (2018)	52 (2019)	48 S (2020)	50 R (2020)
Effect indicator	Het aantal gewelds- en seksuele misdrijven per 1.000 inwoners (CBS)(BZK)							
R/S	6,3 (2012)	5,0 (2015)	5,0 (2016)	4,3 (2017)	4,4 (2018)	4,1 (2019)	4,0 S (2020)	3,7 R (2020)
Effect indicator	Het aantal diefstallen uit woning per 1.000 inwoners (CBS)(BZK)							
R/S	5,2 (2012)	4,1 (2015)	2,9 (2016)	2,9 (2017)	2,9 (2018)	2,7 (2019)	2,8 S (2020)	nnb R (2020)
Effect indicator	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners (CBS)(BZK)							
R/S	3,6 (2012)	3,6 (2015)	3,5 (2016)	2,5 (2017)	2,4 (2018)	3,0 (2019)	2,4 S (2020)	nnb R (2020)
Effect indicator	Het aantal vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde (per 1.000 inwoners) (CBS)(BZK)							
R/S	11,3 (2012)	9,6 (2015)	8,9 (2016)	8,5 (2017)	7,2 (2018)	7,3 (2019)	7,0 S (2020)	8,2 R (2020)
Effect indicator	Het aantal verwijzingen naar Halt per 10.000 inwoners (12-17 jaar) bureau Halt (BZK)							
R/S	200 (2013)	199 (2015)	172 (2016)	207 (2017)	172 (2018)	210 (2019)	200 S (2020)	nnb R (2020)

Effect indicator	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen (Verwey Jonker Instituut) (BZK)							
R/S	4% (2000)	2% (2015)	1% (2016)	1% (2017)	1% (2018)	1% (2019)	2% S (2020)	nnb R (2020)

a. De gemeente Haarlem voert de regie op de aanpak van criminaliteit	
Wat hebben we gedaan? In samenwerking met de diverse veiligheidspartners is de criminaliteit in de stad aangepakt. De aanpak van High Impact Crimes (HIC), zoals woninginbraken en overvallen, jeugd en ondermijning, is het afgelopen jaar onverminderd doorgegaan. Voor HIC betekent dit dat er een wintercampagne heeft plaatsgevonden waar inwoners op de risico's op inbraak zijn gewezen en er tekstkarren zijn ingezet. Voor jeugd is de Persoonsgerichte aanpak gecontinueerd. Hierbij is de focus gelegd op jongeren die zich met de handel in drugs bezighielden. Voor ondermijning zijn de binnengekomen signalen opgepakt.	
b. De gemeente voert de geplande acties uit en behaalt de doelen van het Actieprogramma Veiligheid en Handhaving 2020	
Wat hebben we gedaan? Ondanks de coronacrisis is een groot deel van de voorgenomen acties en projecten uit het Actieprogramma Integrale Veiligheid en Handhaving 2020 (2019/970768) uitgevoerd. Alleen was het minder goed mogelijk om fysieke integrale controles in het kader van ondermijning uit te voeren.	

Prestatie indicator	Het aantal gepleegde handhavingsinterventies: bestuursrechtelijke interventies gericht op het verminderen van criminaliteit (gemeentelijke registratie).							
R/S			338 (2016)	494 (2017)	718 (2018)	494 (2019)	500 S (2020)	492 R (2020)
Prestatie indicator	Het percentage uitgevoerde acties van het totale Actieprogramma 2020 (gemeentelijke registratie).							
R/S							90% S (2020)	80% R (2020)

Financiën per programma

Bel. veld	Programma Burger, Bestuur en Veiligheid	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Begroting na wijz. 2020	Rekening 2020
	Lasten (exclusief mutaties reserves)				
61	Dienstverlening	7.746	6.691	7.189	7.181
62	Gemeentelijk bestuur	8.422	5.929	6.343	6.700
63	Openbare orde en veiligheid	28.901	27.858	33.726	32.559
	Totaal lasten	**45.069**	**40.478**	**47.259**	**46.440**
	Baten (exclusief mutaties reserves)				
61	Dienstverlening	-2.633	-2.209	-1.782	-2.198
62	Gemeentelijk bestuur	-858	-45	-45	-111
63	Openbare orde en veiligheid	-11.950	-7.315	-12.070	-12.619
	Totaal baten	**-15.440**	**-9.570**	**-13.898**	**-14.927**
	Totaal saldo excl. mutaties reserves	**29.629**	**30.908**	**33.361**	**31.512**
	Toevoegingen aan reserves	100		40	40
	Onttrekkingen aan reserves	-463	-150	-378	-234
	Totaal saldo incl. mutaties reserves	**29.266**	**30.758**	**33.023**	**31.319**

Doelenboom Programma 7 ‘Algemene dekkingsmiddelen en overhead’

Beleidsveld	Doel	Effectindicator	Prestatie	Prestatie-indicator
7.1 Lokale belastingen & heffingen	De gemeentelijke belastingtarieven stijgen niet meer dan met inflatie (m.u.v. tarieven toeristenbelasting)	Totale opbrengst belastingen	Een (meerjaren-)begroting ter vaststelling aanbieden waarin de belastingtarieven niet meer dan met inflatie zijn verhoogd.	
	Afvalstoffen-en rioolheffing zijn kostendekkend	Mate van kostendekkendheid van de rioolheffing	De gemeente stelt de rioolheffing kostendekkend vast.	
		Mate van kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing	De gemeente stelt de afvalstoffenheffing kostendekkend vast.	
	De OZB wordt niet meer dan met inflatie verhoogd en de afval- en rioolheffing zijn kostendekkend	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens (BZK)		
		Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishoudens (BZK)		
7.2 Algemene dekkingsmiddelen	Een duurzaam financieel gezonde stad.		De gemeente biedt een materieel sluitende begroting voor 2020 tot en met 2022 aan.	Een sluitende begroting, de uitgaven worden gedekt door de ontvangsten.
			De gemeente beperkt de schuldenlast tot een netto schuldquote van maximaal 120%.	Netto schuldquote
7.3 Overhead	Optimale ondersteuning en aansturing van het primaire proces van de gemeentelijke organisatie.	Externe inhuur (BZK)	De gemeente geeft de overheadkosten transparant weer.	Overheadkosten (BZK)
		Formatie (BZK)	De gemeente laat het aandeel overhead niet stijgen t.o.v. de productieve activiteiten.	
		Bezetting (BZK)		
		Apparaatskosten (BZK)		

Programma 7 Algemene dekkingsmiddelen

Commissie	Bestuur
(Coördinerende) Portefeuilles	Financiën en Bedrijfsvoering
Afdeling(en)	Concerncontrol, Financiën, Interne Dienstverlening, Informatievoorziening, Facilitaire Zaken, Juridische Zaken en HRM

Realisatie programmadoelstelling (missie)

Het programma Algemene dekkingsmiddelen en overhead is een andersoortig programma dan de zes beleidsinhoudelijke programma's. De voornaamste inkomstenposten van de gemeente Haarlem zijn in dit programma verantwoord, zoals de baten uit de algemene uitkering (het gemeentefonds) en de opbrengsten uit gemeentelijke belastingen en heffingen, voor zover vrij aanwendbaar. Daarnaast geeft dit programma ook inzicht in de verhouding tussen ondersteunend personeel (overhead) en het primaire proces van de gemeente Haarlem.

Inhoudelijk worden de financiën van Haarlem elders, in deel 4 Jaarrekening toegelicht. Financiële indicatoren worden in paragraaf 3.1 weergegeven.

Context en achtergronden

Dit programma gaat over de financiën van de gemeente, onderverdeeld in drie beleidsvelden: de lokale belastingen en heffingen die de gemeente oplegt, de algemene dekkingsmiddelen en de overhead.

Lokale belastingen en heffingen

Meer achtergrondinformatie over lokale belastingen en heffingen is opgenomen in paragraaf 3.2 Lokale heffingen.

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen zijn gelden die de gemeente vrij kan besteden binnen de wet- en regelgeving. Deze gelden zijn voornamelijk afkomstig uit de algemene uitkering en belastingen.

Algemene uitkering

De (algemene) uitkering uit het gemeentefonds is met € 352 miljoen veruit de grootste inkomstenbron van de gemeente. Het doel van de algemene uitkering is de gemeente voorzien van inkomsten die vrij besteedbaar zijn. De hoogte van de algemene uitkering wordt door het Rijk bepaald op basis van tientallen verschillende objectieve verdeelmaatstaven, zoals bijvoorbeeld het aantal inwoners, woningen en leerlingen in een gemeente. De bedoeling is dat via deze maatstaven de hoogte van de algemene uitkering zo goed mogelijk aansluit bij de kostenstructuur van een gemeente. Omdat dit met de beschikbare maatstaven niet altijd goed lukt, wordt een deel van het gemeentefonds verdeeld op basis van integratie- en decentralisatie-uitkeringen. De algemene uitkering wordt gecorrigeerd voor een deel van de inkomsten uit de onroerendzaakbelasting (OZB) die de gemeente van inwoners en ondernemers ontvangt. Dat gebeurt op basis van de waarde van het onroerend goed en een landelijk rekentarief. In 2020 bedroeg de (extra) ozb-korting voor Haarlem € 0,4 miljoen doordat de waardeontwikkeling in Haarlem sneller stijgt dan het landelijk gemiddelde. De algemene uitkering van Haarlem was in 2020 als volgt opgebouwd:

Onderdeel algemene uitkering	Bedrag	Percentage van totaal
Totaal alle uitgavenmaatstaven	278	73%
Totaal decentralisatie- en integratieuitkeringen	103	27%
Subtotaal	381	100%
Totaal inkomstenmaatstaven	*-28*	*-7%*
Totaal algemene uitkering	**352**	

Overhead

In het document 'Hoofdlijnen vernieuwing BBV' van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is het uitgangspunt voor de definitie 'overhead' vastgelegd. De basisuitgangspunten van het BBV bij het bepalen van de omvang van de overhead zijn:

- Directe kosten worden zoveel mogelijk direct toegerekend aan de producten. Dit betekent dat alle bedrijfskosten die direct verbonden zijn aan producten en gericht zijn op de externe klant, worden verantwoord bij dat betreffende product.
- Ondersteunende taken, die niet direct dienstbaar zijn aan de externe klant of het externe product behoren tot de overhead.
- Sturende taken vervuld door hiërarchisch leidinggevenden behoren tot de overhead. De bijbehorende loonkosten behoren ondeelbaar tot de overhead. Dit betekent dat leidinggevende functies die deels ook productieve taken verrichten voor de vervaardiging van de gemeentelijke producten toch voor 100% tot de overhead worden gerekend.

De financiële resultaten 2020 voor het beleidsveld overhead zijn in onderstaande tabel weergegeven:

Product	Bijgestelde begroting	Realisatie 2020	Realisatie vs bijgestelde begroting
	8.4	7.72	7
7301 Facilitair huisvest. materieel	50	9	21
	7.14	7.28	-
7302 ICT materieel	7	2	135
	3.2	3.2	
7303 Overige materiële overhead	90	99	-9
	7.6	7.35	2
7304 Personeel - centraal besturend proces	39	0	89
	22.8	22.8	-
7305 Personeel - centraal ondersteunend proces	15	96	81
	7.3	7.61	-
7306 Personeel - decentrale overhead	09	8	309
	-609	-	6
7307 Stelposten & doorbelaste overhead		1.244	35
	56.0	**54.9**	**1.1**
Totaal beleidsveld overhead	**41**	**30**	**11**

De gerealiseerde overheadkosten over 2020 zijn € 1,1 miljoen lager dan begroot. Om aan te sluiten op de doelstelling om de kosten van de gemeentelijke organisatie die samenhangen met sturing en ondersteuning primaire proces transparant weer te geven, worden hieronder de grootste verschillen verklaard op productniveau.

Voor de huisvestingskosten is sprake van een verschuiving tussen beleidsvelden. Op totaalniveau zijn de kosten voor vastgoedbeheer in lijn met de begroting, echter in 2020 zijn minder kosten gemaakt voor huisvesting van de gemeentelijke organisatie waardoor een onderschrijding binnen dit beleidsveld zichtbaar is van € 0,6 miljoen. De begroting voor de kosten vastgoedbeheer is gebaseerd

op het werkplan. Dit werkplan is de basis voor de begroting maar kan in de loop van het jaar wijzigen. De oorzaak hiervan is dat er vertraging is ontstaan in aanbestedingen en overleg over de bestekken. De budgettaire ruimte die ontstaan is bij beleidsveld overhead is gebruikt om het onderhoud binnen beleidsveld 5.3 (vastgoedbeheer algemeen) naar voren te halen.

De onderschrijding voor personeel in het centraal besturend proces (directie, concerncontrol en bestuur & communicatie) wordt veroorzaakt door onderuitputting op het budget voor overige diensten alsmede het in rekening brengen van de inzet van een medewerker bij de VNG welke niet was begroot. Onderuitputting op overige diensten is veroorzaakt doordat er minder onderzoeken zijn uitgevoerd in 2020 dan aanvankelijk gepland.

De overschrijding op product 7306 Personeel decentrale overhead is te verklaren doordat de verdeling van de loonkosten in de begroting tussen beleidsveld overhead en de andere beleidsvelden in een enkel geval niet juist is. De realisatie van de loonkosten is wel goed toegerekend. Dit leidt tot een nadeel van € 236.000 op product 7306. De begroting wordt in 2021 rechtgetrokken, zodat deze verschillen zich niet meer voordoen.

Binnen het product 7307 wordt zowel de activering van overheadkosten verantwoord als de stelposten overhead. De activering van overhead (op basis van interne uren op IP/GREX) is voor 2020 uitgekomen op het niveau van de begroting. Het voordeel wordt dan ook veroorzaakt door de reservering die bij de decemberrapportage is blijven staan om eventuele tegenvallers en bekende risico's op te vangen. De reservering dient deels ter compensatie van hogere scholingskosten (€ 125.000). De overige verwachte risico's op hogere kosten hebben zich in mindere mate voorgedaan of zijn gecompenseerd door andere meevallers.

Beleidsvelden

Beleidsveld 7.1 Lokale belastingen en heffingen

1. De gemeentelijke belastingtarieven stijgen niet meer dan met inflatie (m.u.v. tarieven toeristenbelasting)

Wat hebben we niet bereikt? Als gevolg van voorstellen om de begroting structureel sluitend te maken is voor 2020 besloten de OZB woningen met 4,6% te verhogen en voor de niet-woningen met 1,5%. Ook zijn de tarieven voor parkeervignetten met 3,5% extra verhoogd en van straatparkeren met 7%. De doelstelling om de belastingtarieven met niet meer dan het inflatiepercentage is niet bereikt.	☹

Effect indicator	De totale opbrengst belastingen in miljoenen euro's (Gemeentelijke registratie)							
R/S	51.676 (2014)	55.117 (2015)	57.430 (2016)	58.839 (2017)	61.422 (2018)	65.355 (2019)	63.044 S (2020)	62.839 R (2020)

a. Een (meerjaren-)begroting ter vaststelling aanbieden waarin de belastingtarieven niet meer dan met inflatie zijn verhoogd	
Wat hebben we niet gedaan? De OZB en de parkeerbelastingen zijn met meer dan inflatie verhoogd conform de Kadernota 2019 en de extra voorstellen als onderdeel van de vaststelling van de Programmabegroting 2020-2024.	☹

2. Afvalstoffen- en rioolheffing zijn kostendekkend

Wat hebben we bereikt? De afval- en rioolheffing zijn 100% kostendekkend vastgesteld. De werkelijke kostendekkendheid op realisatiebasis bedraagt respectievelijk 100% rioolheffing en 91% afvalstoffenheffing.	

Effect indicator	Mate van kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing (Gemeentelijke registratie)							
R/S	100% (2014	100% (2015)	100% (2016)	100% (2017)	93% (2018)	94% (2019)	100% S (2020)	91% R (2020)
Effect indicator	Mate van kostendekkendheid van de rioolheffing (Gemeentelijke registratie)							
R/S	103% (2014	99% (2015)	97% (2016)	100% (2017)	100% (2018)	94% (2019)	100% S (2020)	100% R (2020)

a. De gemeente stelt de rioolheffing kostendekkend vast	
Wat hebben we gedaan? De rioolheffing is 100% kostendekkend vastgesteld.	
b. De gemeente stelt de afvalstoffenheffing kostendekkend vast	
Wat hebben we gedaan? De afvalstoffenheffing is 100% kostendekkend vastgesteld.	

3. De OZB wordt niet meer dan met inflatie verhoogd en de afval en rioolheffing zijn kostendekkend

Wat hebben we niet bereikt? Als gevolg van voorstellen om de begroting structureel sluitend te maken is voor 2020 besloten de OZB woningen met 4,6% te verhogen en voor de niet-woningen met 1,5%.	

Effect indicator	Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishoudens (COELO/BZK)							
R/S	619 (2014)	641 (2015)	627 (2016)	634 (2017)	646 (2018)	700 (2019)	712 S (2020)	712 R (2020)
Effect indicator	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens (COELO/BZK)							
R/S	751 (2014)	781 (2015)	761 (2016)	743 (2017)	756 (2018)	829 (2019)	847 S (2020)	847 R (2020)

Beleidsveld 7.2 Algemene dekkingsmiddelen

1. Een duurzaam financieel gezonde stad

Wat hebben we bereikt? De meeste aspecten van het financieel gezond houden van de stad zijn eind 2020 gunstig. Het weerstandsvermogen is iets gedaald en bevindt zich nu in de categorie 'ruim voldoende' en de netto schuldquote staat met 75% in het groen volgens de VNG-normen. Ook is er een positief rekeningresultaat behaald. De BNG bank stelt de gemeente in staat om financiële middelen, noodzakelijk voor de realisatie van haar maatschappelijke doelstellingen en investeringen, tegen aantrekkelijke voorwaarden te verkrijgen.	

De vaste schuld van de gemeente is in 2020 ten opzichte van 2019 gelijk gebleven met € 462 miljoen. De netto schuldquote is (voornamelijk door toenemende baten) gedaald naar 75%. Voor meer toelichting wat betreft de schuld(standen) wordt verwezen naar de paragraaf 3.4 Financiering.	

a. De gemeente biedt een materieel sluitende begroting voor 2020 tot en met 2022 aan	
Wat hebben we gedaan? Er is een meerjarige sluitende begroting 2020-2024 vastgesteld. Vanwege de ontwikkelingen van de kosten voor Jeugdzorg en Wmo en als gevolg van de coronacrisis moest de begroting tussentijds worden bijgesteld. Om een sluitende begroting te houden is € 8 miljoen onttrokken aan de algemene reserve.	
b. De gemeente beperkt de schuldenlast tot een netto schuldquote van maximaal 120%	
Wat hebben we gedaan? De netto schuldquote is gedaald naar 75%, waar een schuldquote van 92% verwacht werd bij de begroting. De gemeente blijft ruim onder het gestelde maximum.	

Prestatie indicator	Een sluitende begroting (uitgangspunt is het basisjaar en de twee opvolgende jaren moeten sluitend zijn), de uitgaven worden gedekt door de ontvangsten (gemeentelijke registratie). De BNG bank stelt de gemeente in staat om financiële middelen, noodzakelijk voor de realisatie van haar maatschappelijke doelstellingen en investeringen, tegen aantrekkelijke voorwaarden te verkrijgen.							
R/S	Ja (2014)	Nee (2015)	Nee (2016)	Nee (2017)	Ja (2018)	- (2019)	Ja S (2020)	Ja R (2020)
Prestatie indicator	Het percentage netto schuldquote. Dit kengetal geeft de verhouding weer van de netto schuld ten overstaan van het totaal aan baten (gemeentelijke registratie).							
R/S	91% (2009)	104% (2015)	96% (2016)	95% (2017)	96% (2018)	89% (2019)	<120% S (2020)	75% R (2020)

Beleidsveld 7.3 Overhead

1. Optimale ondersteuning en aansturing van het primaire proces van de gemeentelijke organisatie

Wat hebben we bereikt? In 2020 is binnen bedrijfsvoering verder gewerkt aan het verbeteren van de dienstverlening. Er wordt gewerkt met een ontwikkelagenda om organisatiebrede ambities te benoemen en voortgang te monitoren. In 2020 hadden de volgende projecten prioriteit: actualiseren van de positie en strategie bedrijfsvoering, het optimaliseren van het proces van bestellen tot betalen; er ligt een advies om het contractbeheer te verbeteren, implementatie zal in 2021 plaatsvinden. En het faciliteren van thuiswerken; in korte tijd zijn alle medewerkers gefaciliteerd om thuis te werken (ICT en facilitair en HRM). Ook zijn diverse investeringen in infrastructuur (zie ook paragraaf 3.5) gedaan om de kwaliteit van de systemen te waarborgen en het proces van verdere digitalisering en informatisering te faciliteren. Verder is in 2020 de ambtelijke samenwerking tussen	

Haarlem en Zandvoort (2019/842036) geëvalueerd. Het belangrijkste aandachtspunt voor bedrijfsvoering was de verduidelijking van afspraken over welke dienstverlening wel en niet via de vaste vergoeding wordt uitgevoerd. De apparaatskosten zijn in 2020 gestegen ten opzichte van 2019 met circa 5%, voornamelijk veroorzaakt door de cao stijging (circa 3%) en stijging in fte (circa 1%). De afwijking ten opzichte van de streefwaarde wordt veroorzaakt doordat gedurende 2020 via bestuursrapportages aanvullend is begroot voor inhuur.	

Effect indicator	Externe inhuur: kosten inhuur externen als percentage van totale loonsom (Gemeentelijke registratie) (BZK)							
R/S	23,0% (2013)	4,8% (2015)	12,9% (2016)	16,1% (2017)	17,0% (2018)	16,5% (2019)	15,0% S (2020)	13,0% R (2020)
Effect indicator	Formatie: fte per 1.000 inwoners (Gemeentelijke registratie) (BZK)							
R/S	7,27 (2013)	6,33 (2015)	6,41 (2016)	6,41 (2017)	7,4 (2018)	7,2 (2019)	7,5 S (2020)	7,2 R (2020)
Effect indicator	Bezetting: fte per 1.000 inwoners (Gemeentelijke registratie) (BZK)							
R/S	7,18 (2013)	6,45 (2015)	6,93 (2016)	6,61 (2017)	7,5 (2018)	7,2 (2019)	7,5 S (2020)	7,2 R (2020)
Effect indicator	Apparaatskosten: kosten per inwoner (in euro's) (Gemeentelijke registratie) (BZK)							
R/S	699 (2013)	691 (2015)	767 (2016)	630 (2017)	678 (2018)	690* (2019)	709 S (2020)	722 R (2020)

* realisatie 2019 is aangepast ten opzichte van apparaatskosten genoemd in jaarrekening 2019 naar aanleiding van de aanbevelingen opgenomen in het in 2020 uitgevoerd Duisenberg-onderzoek naar overhead, apparaatskosten en productiviteit.

a. De gemeente geeft de overheadkosten transparant weer	
Wat hebben we gedaan? De overheadkosten zijn conform de BBV regelgeving gepresenteerd. Middels de verantwoording over de verschillende producten heeft de gemeente transparant laten zien wat de omvang en aard is van de overheadkosten.	
b. De gemeente laat het aandeel overhead niet stijgen t.o.v. de productieve activiteiten	
Wat hebben we gedaan? Het saldo voor beleidsveld overhead, in % van de totale lasten, bedraagt 8,9%. Het aandeel is in 2020 gedaald ten opzichte van 2019 en de streefwaarde.	

Prestatie indicator	Overhead (in % van de totale lasten) (Gemeentelijke registratie) (BZK)							
R/S	27,3% (2013)	24,2% (2015)	8,1% (2016)	8,6% (2017)	8,9% (2018)	9,2% (2019)	9,2% S (2020)	8,9 R (2020)

*De definitie van het begrip overhead is met de ingang van de nieuwe BBV veranderd. Hierdoor zijn de realisatiewaarden niet vergelijkbaar met voorgaande jaren.

Financiën per programma

Bel. veld	Programma Alg. Dekkingsmiddelen&Overhead	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Begroting na wijz. 2020	Rekening 2020
	Lasten (exclusief mutaties reserves)				
71	Lokale belastingen & heffingen	5.168	5.080	5.659	5.093
72	Algemene dekkingsmiddelen	-1.158	3.397	-27	94
73	Overhead	62.988	63.261	67.320	66.874
	Totaal lasten	**66.997**	**71.738**	**72.951**	**72.061**
	Baten (exclusief mutaties reserves)				
71	Lokale belastingen & heffingen	-51.221	-52.915	-50.843	-50.959
72	Algemene dekkingsmiddelen	-318.251	-323.835	-355.489	-354.976
73	Overhead	-11.438	-10.637	-11.218	-11.819
	Totaal baten	**-380.910**	**-387.387**	**-417.550**	**-417.755**
	Totaal saldo excl. mutaties reserves	**-313.913**	**-315.649**	**-344.599**	**-345.694**
	Toevoegingen aan reserves	9.704	8.345	16.658	16.658
	Onttrekkingen aan reserves	-9.483	-5.984	-19.102	-11.102
	Totaal saldo incl. mutaties reserves	**-313.691**	**-313.289**	**-347.044**	**-340.139**

2.4 Duurzaamheid

In de Kadernota 2018 is voorgesteld om in de P&C documenten een duurzaamheidsparagraaf op te nemen, beginnend in de Programmabegroting 2019-2023. In overeenstemming met de opdrachten van de raad heeft het college verschillende onderzoeken verricht en op basis van deze onderzoeken het stappenplan 'Duurzaamheid Centraal' ontwikkeld. De raad heeft bij de Kadernota 2019 dit stappenplan vastgesteld. In de Programmabegroting 2020-2024 is de raad geïnformeerd over de ontwikkeling van een afwegingskader Duurzaamheid en de uitwerking van de mogelijkheden voor het opzetten van een revolverend fonds energiebesparing.

De pilots voor de ontwikkeling van een afwegingskader Duurzaamheid lopen. Daarnaast is in de Programmabegroting 2020-2024 door de raad besloten om het revolverend fonds energiebesparing voor het eerst toe te passen op het ledverlichting project voor de sportvelden (2019/93821), de reële energiebesparing inzichtelijk te maken en het rendement te storten in de reserve energiebesparing.

Per 31-12-2020 is de stand van de reserve:

	31-12-2019	31-12-2020
Reserve energiebesparing	0	182
	0	**182**

Tot slot is toegezegd om te verkennen welke projecten in aanmerking komen voor het revolverend fonds energiebesparing. De verduurzaming van het strategisch gemeentelijk vastgoed komt hiervoor in aanmerking. Via de producten van de jaarlijkse P&C cyclus wordt de raad geïnformeerd over voorgestelde onttrekkingen en toevoegingen aan het fonds.

2.5 Gebiedsgerichte vertaling

2020 was een turbulent jaar. Er is hard gewerkt aan het realiseren van de ambities die in de begroting staan vermeld. De projecten uit het MJGP zijn grotendeels tot uitvoering gekomen, ondanks de impact van de coronacrisis op de stad. Participatie heeft voornamelijk digitaal plaatsgevonden. In eerste instantie was dat uitvinden wat het beste werkt. In tweede instantie raakten bewoners, belangengroeperingen en de gemeente hier bedreven in en zijn creatieve oplossingen gevonden.

De ambities overstijgen echter de beschikbare capaciteit. Nieuwe of te starten projecten in het fysieke domein bleken niet of met vertraging te kunnen worden opgepakt. De werkvoorraad is gemonitord en opnieuw geprioriteerd. Daarnaast is gezocht naar werkwijzen die uitvoering van projecten toch mogelijk kon maken. Zo zijn in het ambtelijke traject Verbeteringen in het fysieke domein de eerste stappen gezet naar portfoliomanagement.

De gebiedsopgave 2019-2023 vormt de paraplu voor de programmering van de projecten. De projecten zijn op elkaar afgestemd en daar waar mogelijk zijn combinaties gemaakt. De online applicatie maakt het voor bewoners inzichtelijk waar er in de stad en/of hun buurt werkzaamheden plaatsvonden.

Voor het gebiedsgericht werken is een gebiedsplan gemaakt. In dit (jaar)plan staan de speerpunten, activiteiten en te behalen resultaten. De plannen dragen samen met de projecten in het MJGP bij aan de leefbaarheid in de gebieden. De verantwoording van de projecten uit het MJGP is opgenomen in de beleidsteksten. Vanuit het gebiedsgericht werken zijn deze projecten ondersteund door bijdragen aan de communicatie, participatie en het zorgen voor verbindingen en samenhang. De verantwoording van de gebiedsplannen is digitaal beschikbaar.

DEEL 3 PARAGRAFEN

3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding weerstandsvermogen en risicobeheersing

In het eerste gedeelte van deze paragraaf is een set verplichte kengetallen opgenomen vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Deze kengetallen geven meer inzicht in de financiële positie van de gemeente. Het tweede gedeelte van de paragraaf gaat specifiek over risicobeheersing. Hier wordt de verhouding tussen de risico's en de weerstandscapaciteit weergegeven: het weerstandsvermogen.

Korte toelichting kengetallen

Kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of op te vangen. Ze geven inzicht in de financiële weer- en wendbaarheid van de gemeente. Voor de beoordeling van de financiële positie is het belangrijk dat zowel naar de balans als naar de exploitatie wordt gekeken. De kengetallen 'structurele exploitatieruimte' en 'belastingcapaciteit' geven aan of de gemeente over voldoende structurele baten beschikt en welke mogelijkheid er is om deze baten op korte termijn te vergroten. De kengetallen 'netto schuldquote' en 'netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen', 'solvabiliteitsratio' en 'grondexploitatie' hebben betrekking op de balans.

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Ook geeft de schuldquote een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Om inzicht te krijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen, het uitlenen van geld aan derden, wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft het eigen vermogen als percentage van het totale vermogen weer en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de financiële weerbaarheid van de gemeente.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten.

Structurele exploitatieruimte

Bij dit kengetal worden de structurele baten en structurele lasten vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten, zoals de rente en aflossing van leningen, te dekken.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft weer in welke mate het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar door aanwending van belastingcapaciteit kan worden opgevangen. Om deze ruimte weer te kunnen geven is een ijkpunt nodig. Dit kan door de belastingcapaciteit te vergelijken met de hoogte van de landelijk gemiddelde woonlasten die bestaan uit OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing.

Beoordeling kengetallen in relatie tot de financiële positie

Een afzonderlijk kengetal zegt weinig over de financiële positie van de gemeente. Zo hoeft een hoge

schuld geen nadelig effect te hebben op de financiële positie. Dit is afhankelijk van of en wat er aan eigen vermogen en baten tegenover die schuld staat en hoe groot de kans is dat de schuld weer wordt afgelost. Ook hoeft een tegenvallende ontwikkeling van de grondprijs geen negatieve invloed te hebben op de financiële positie zolang de structurele exploitatieruimte groot is of de gemeente over voldoende ruimte in belastingcapaciteit beschikt. Er is dan namelijk genoeg financiële ruimte om tegenvallers op te vangen.

Kengetallen jaarstukken 2020

De volgende tabel geeft de verplichte kengetallen vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) weer.

Kengetallen (afgerond in heel %)	2016	2017	2018	2019	Begroting 2020	Verslag 2020
Netto schuldquote	96%	95%	96%	89%	92%	75%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	94%	93%	94%	88%	91%	73%
Solvabiliteitsratio	15%	18%	18%	18%	17%	21%
Structurele exploitatieruimte	4%	6%	0%	0%	0%	1%
Grondexploitatie	1%	4%	5%	3%	-1%	2%
Belastingcapaciteit	112%	109%	112%	112%	121%	115%

Conclusie

Omdat afzonderlijke kengetallen weinig zeggen over de financiële positie, zijn sets van kengetallen samengesteld die ook nog in de tijd vergeleken kunnen worden. De kengetallen kunnen in drie clusters worden samengevat:

A. Ontwikkeling schuld en weerstandsvermogen;
B. Exploitatieruimte, meerjarenbegroting en grondexploitaties;
C. Onderhoudssituatie en belastingcapaciteit.

Ad. A. De ontwikkeling van de schuld en het weerstandsvermogen
De schuldpositie blijft gelijk in 2020, de netto schuldquote bedraagt 75% eind 2020 en de solvabiliteitsratio stijgt naar 21%, wat beter is dan verwacht bij de begroting. Het weerstandsvermogen is ruim voldoende met een ratio van 1,9.

Ad. B. Exploitatieruimte, meerjarenbegroting en grondexploitaties
Deze kengetallen hebben te maken met de exploitatieruimte en zijn niet in één kengetal te vangen. Er is een sluitende meerjarenraming vastgesteld en een exploitatieruimte van 1%. De grondexploitaties ontwikkelen zich goed, zoals blijkt uit het kengetal voor grondexploitaties in categorie A.

Ad. C. Onderhoudssituatie en belastingcapaciteit
De belastingcapaciteit zegt iets over de woonlasten in Haarlem. Deze zijn net als in voorgaande jaren hoger dan het landelijk gemiddelde van de grote gemeenten. Voor de onderhoudssituatie geldt dat er geen achterstallig onderhoud is van kapitaalgoederen, behalve bij panden van de gemeente.

Beoordeling financiële positie

Om meer inzicht te geven in de financiële positie van de gemeente, wordt naast deze set verplichte kengetallen gebruik gemaakt van eigen indicatoren. Deze zijn in de volgende tabel toegevoegd aan

de verplichte indicatoren. De uitkomsten zijn vergeleken.

Aan de kengetallen zijn geen normen verbonden. De provincie hanteert als toezichthouder wel zogenaamde signaleringswaarden bij de toetsing van de financiële positie van de gemeente. Hiervoor worden drie categorieën gebruikt, een categorie A; het minst risicovol (groen), categorie B; meer risicovol (oranje) en categorie C; het meest risicovol (rood).
Na onderstaande tabel worden de uitkomsten toegelicht.

	Indicator	Haarlem	Provincie
1	Netto schuldquote		
2	Solvabiliteitsratio		
3	Renterisiconorm		
4	Structurele exploitatieruimte		
5	Meerjarenbegroting		
6	Grondexploitatie		
7	Onderhoudssituatie		
8	Beschikbaar weerstandscapaciteit		
9	Belastingcapaciteit		

Toelichting uitkomsten signaleringswaarden

1. Netto schuldquote (gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen)
Indicator gemeente: de netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen van de gemeente. Een uitkomst lager dan 100% is groen, tussen de 100% en 130% is oranje en hoger is rood. Met een netto schuldquote van 75% bevindt Haarlem zich in 2020 in het groene vlak. Dit is een verlaging ten opzichte van de Programmabegroting 2020. Dit is het gevolg van zowel een lagere netto schuld op de balansposten (voordeel van € 38 miljoen) als van hogere baten (voordeel van € 79 miljoen) dan verwacht. Zie voor meer informatie over de netto schuldquote paragraaf 3.4. Signaleringswaarde provincie: een percentage lager dan 90% valt onder categorie A.

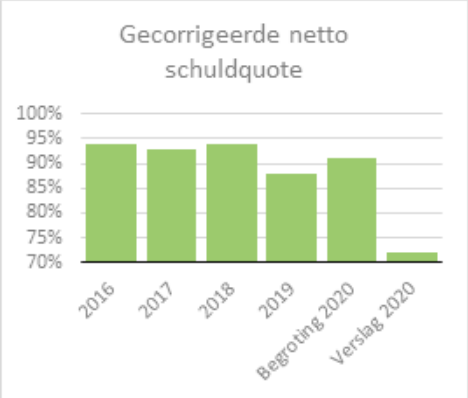

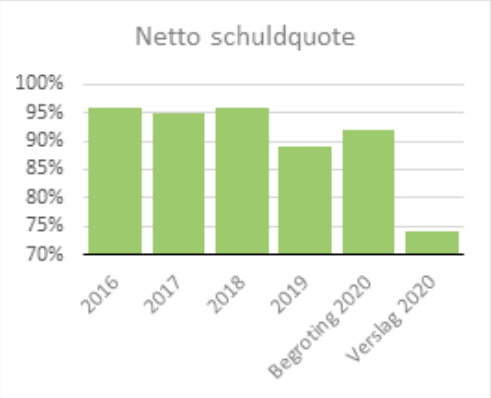

2. Solvabiliteitsratio
Signaleringswaarde provincie: de solvabiliteitsratio laat zien in welke mate de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de ratio, hoe groter de weerbaarheid. Over

2020 is de ratio berekend op 21%. De solvabiliteit is eind 2020 beter dan eerder begroot. Dit is vrijwel geheel het gevolg van meer eigen vermogen (€ 35 miljoen) dan eerder werd verwacht. Een signaleringswaarde tussen de 20% en de 35% valt onder categorie B.

De gemeente hanteert solvabiliteit niet als eigen indicator. Een lagere solvabiliteit heeft geen direct (negatief) effect voor gemeenten. Omdat het Rijk achtervang biedt voor gemeenten zien kredietverstrekkers geen verhoogd risico. De netto schuldquote is daarom geschikter als indicator voor het beoordelen van de financiële positie van de gemeente. Wel houden de schuld en de solvabiliteit verband met elkaar.

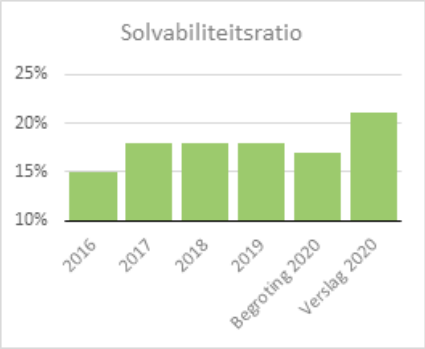

3. Rente risiconorm
Indicator gemeente: de maximaal toegestane omvang van langlopende financiering is gekoppeld aan de renterisiconorm. Deze geeft het maximaal geleende bedrag per jaar dat aan rentewijziging onderhevig mag zijn. Deze norm bedraagt 20% van het begrotingstotaal. Voor Haarlem ligt de norm op € 113 miljoen. De gemeente heeft de momenten van (mogelijke) herfinanciering gespreid en daardoor was € 60 miljoen daadwerkelijk onderhevig aan rentewijziging in 2020 (zie ook paragraaf 3.4 Financiering). Dit is ruim onder de norm, waardoor de indicator groen weergegeven wordt.

4. Structurele exploitatieruimte
Signaleringswaarde provincie: een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Een negatief getal geeft aan dat structurele lasten worden gedekt door incidentele baten. Voor 2020 bedraagt de structurele exploitatieruimte 1%. De structurele baten dekken de structurele lasten en daarom is categorie A van toepassing.

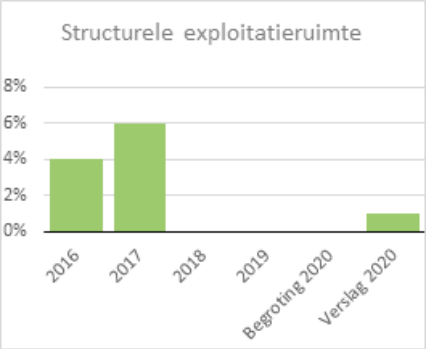

5. Meerjarenbegroting
Indicator gemeente: de meerjarenbegroting is één van de kengetallen waaruit de financiële positie van de gemeente blijkt. Het kengetal geeft aan of de meerjarenraming materieel sluitend is en of de meerjarenraming ruimte biedt om mogelijke tegenvallers op te vangen zonder dat aanvullende

bezuinigingen nodig zijn. De begroting is sluitend voor de jaren 2020, 2021 en 2022. Het kengetal is daarom groen.

6. Grondexploitatie
Indicator gemeente: dit kengetal zegt niet zoveel over de risico's van de grondexploitaties zelf, maar geeft wel aan of grondexploitaties nog een bijdrage kunnen leveren aan het mogelijk opvangen van tegenvallers (flexibiliteit van de financiële positie). Signaleringswaarde provincie: Haarlem scoort 2%. Omdat de score onder de 20% is, valt het in categorie A. Voor mogelijk verliesgevende exploitaties is een adequate verliesvoorziening getroffen en er is voldoende weerstandscapaciteit beschikbaar. Bij het afsluiten van winstgevende plannen stijgt ook de reserve grondexploitaties en daarmee wordt de weerstandscapaciteit van de gemeente verder versterkt.

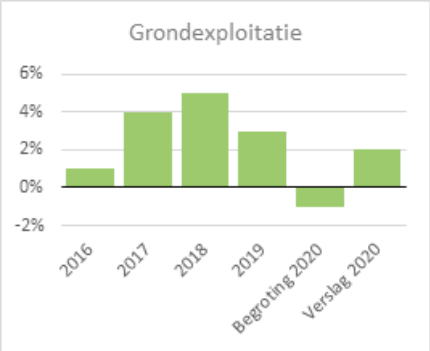

7. Onderhoud
Indicator gemeente: één van de kengetallen om te kijken of de begroting materieel sluitend is, gaat over het vermogen van de gemeente om te voorzien in onderhoud van de kapitaalgoederen, inclusief gemeentelijk vastgoed (panden). Op gemeentelijk vastgoed na, is er geen sprake van achterstallig onderhoud. Het de score is daarom groen.
Score:
Groen: maximaal één beheerdomein kent achterstallig onderhoud;
Oranje: meer dan één, maar maximaal twee onderhoudsdomeinen kennen achterstallig onderhoud;
Rood: meer dan twee onderhoudsdomeinen kennen achterstallig onderhoud.

8. Beschikbaar weerstandscapaciteit
Indicator gemeente: in de paragraaf weerstandsvermogen is de benodigde weerstandscapaciteit berekend op € 16,2 miljoen. De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 30,5 miljoen. Dit is uitgedrukt in een ratio weerstandsvermogen van 1,9 en dus groen.
Score:
Groen: ratio 1,4 of hoger. Er is ruimte binnen de algemene reserve om tegenvallers op te vangen.
Oranje: ratio 1 t/m 1,4. Er is beperkt ruimte binnen de algemene reserve om tegenvallers op te vangen.
Rood: ratio lager dan 1. De algemene reserve is geheel nodig als weerstandsvermogen (om risico's te kunnen opvangen) en kan niet worden ingezet om andere tegenvallers op te vangen.
Het beschikbare weerstandsvermogen van de gemeente geeft aan dat er nog enige flexibiliteit is om mogelijke tegenvallers op te vangen, zonder dat het weerstandsvermogen onvoldoende wordt.

9. Belastingcapaciteit
Indicator gemeente en provincie: het kengetal heeft een waarde van boven de 100%, dat wil zeggen dat de woonlasten hoger zijn dan het gemiddelde van de grote steden in Nederland. Dit betekent dat verhoging van de lokale lasten nauwelijks mogelijk is zonder relatief duurder te worden ten opzichte

van andere gemeenten. Daarom is er geen onbenutte belastingcapaciteit die ingezet kan worden om toekomstige nadelen op te vangen. Zie voor meer informatie over de belastingcapaciteit paragraaf 3.2. Het kengetal is 115% voor 2020 en is daarmee rood. Indien de score meer dan 105% bedraagt is de uitkomst voor de provincie categorie C.

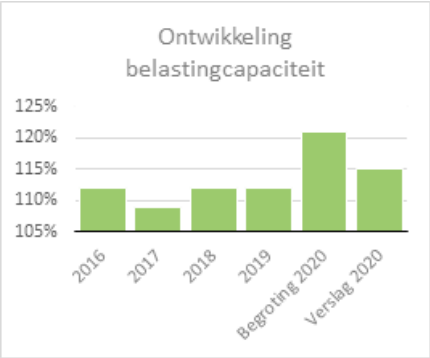

Risicoparagraaf

De gemeente Haarlem heeft zoals iedere organisatie te maken met risico's. Het is van belang om die risico's inzichtelijk te maken, onder andere omdat de risico's de uitvoering van beleidsdoelen nadelig kunnen beïnvloeden. De Nota Risicomanagement (2014/425742) legt het begrippenkader en randvoorwaarden voor risicomanagement vast. De nota definieert risicomanagement als "het effectief en systematisch omgaan met de kansen en bedreigingen die het tot stand komen van organisatiedoelstellingen kunnen beïnvloeden". Om de financiële gevolgen die samenhangen met bepaalde risico's te kunnen opvangen, wordt een weerstandscapaciteit aangehouden. Op basis van een risico-inventarisatie binnen de organisatie wordt een risicosimulatie uitgevoerd die berekent hoeveel weerstandscapaciteit nodig is om het totaal aan (financiële) risico's te kunnen dekken. De risico's zullen niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. De risico-inventarisatie is vooral gericht op risico's met financiële gevolgen en is een momentopname. De simulatie is uitgevoerd met de inventarisatie per 17 februari 2021.

Weerstandsvermogen

De ratio weerstandsvermogen bedraagt 1,9 en is daarmee ruim voldoende.
De weerstandscapaciteit bestaat uit middelen die de gemeente beschikbaar heeft om risico's op te vangen en is gelijk aan de omvang van de algemene reserve en bedraagt € 30,5 miljoen. De reserve grondexploitaties wordt ingezet voor dekking van risico's voor de betreffende beleidsvelden. Als de reserve niet toereikend is, dient de algemene reserve voor voldoende weerstandscapaciteit te zorgen. Voorheen werden de risico's van het sociaal domein gedekt uit de reserve sociaal domein. Na de overheveling van de reserve sociaal domein naar de algemene reserve worden de risico's binnen het sociaal domein ook gedekt uit de algemene reserve. Dit wordt schematisch weergeven in de volgende figuur:

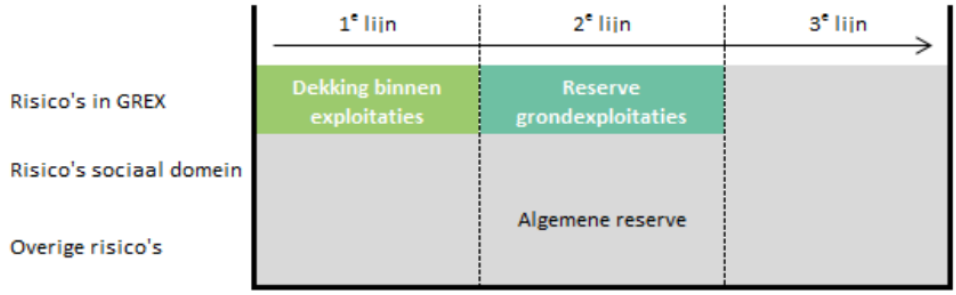

De beleidsuitgangspunten voor het omgaan met reserves en voorzieningen heeft de raad vastgelegd in de Nota reserves en voorzieningen 2016-2020 (2016/253878). Hierin staat een samenvatting van de regelgeving, waaronder een toelichting op het verschil tussen reserves en voorzieningen en de afspraken voor het instellen en opheffen ervan. De ratio tussen de weerstandscapaciteit die nodig is om de risico's te kunnen opvangen en de weerstandscapaciteit die daar voor beschikbaar is, heet het weerstandsvermogen. Alleen voor de netto-risico's resterend na het treffen van beheersmaatregelen, die financieel kwantificeerbaar zijn en geen verplichtend karakter hebben, wordt weerstandsvermogen aangehouden. De weerstandscapaciteit die nodig is om de risico's op te kunnen vangen, volgt uit een risico-inventarisatie en bedraagt op dit moment € 17,6 miljoen. Na dekking uit de reserves voor grondexploitaties bedraagt de benodigde weerstandscapaciteit nog € 16,2 miljoen.

Ontwikkeling weerstandsratio	Rek. 2018	Begr. 2020	Rek. 2019	Begr. 2021	Rek. 2020
Weerstandsratio	2,3	2,4	2,4	1,5	1,9

Berekening ratio weerstandsvermogen

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{30,5}{16,2} = 1,9$$

De ratio weerstandsvermogen is bij de Programmabegroting 2021 voor het laatst bepaald en is toen vastgesteld op 1,5. Er is minder weerstandscapaciteit benodigd in vergelijking met de begroting, de beschikbare weerstandscapaciteit is nagenoeg gelijk. Dit resulteert in een ratio van 1,9. In onderstaand risicoprofiel wordt hier bij punt 'h' verder op ingegaan.

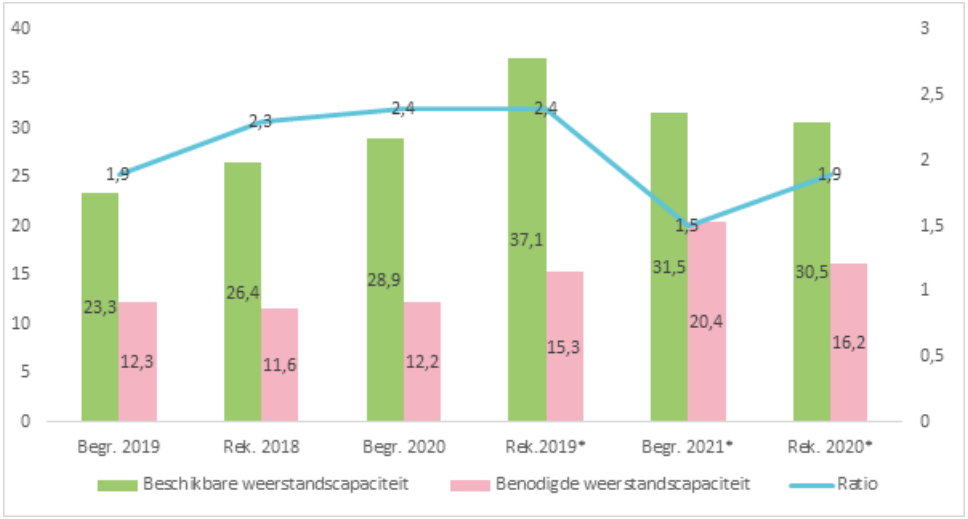

Risicoprofiel gemeente Haarlem

a. Risico's grondexploitatie
Voor de benodigde weerstandscapaciteit van de risico's van grondexploitaties kijkt de gemeente per grondexploitatie of er een positief resultaat wordt verwacht. Als dit het geval is, wordt de benodigde weerstandscapaciteit gecorrigeerd, omdat het positieve resultaat kan worden ingezet voor de

dekking van de risico’s. Voor de risico’s die niet kunnen worden afgedekt door een positief resultaat wordt getoetst of de reserve grondexploitatie toereikend is. Als dat niet het geval is, moet voor het restrisico het weerstandsvermogen aangehouden worden. De nu berekende risico’s van grondexploitatie hebben een maximaal nadelig financieel gevolg van in totaal € 4,2 miljoen, hiervoor moet een weerstandscapaciteit van € 1,4 miljoen aangehouden worden. Dit is een daling van € 0,3 miljoen ten opzichte van de Programmabegroting 2021. Binnen de reserve grondexploitaties is voldoende dekking. Er hoeft daarom geen beroep op de algemene reserve gedaan te worden.

b. Risico’s sociaal domein
Met het overhevelen van de reserve sociaal domein naar de algemene reserve wordt er niet meer getoetst of de reserve sociaal domein voldoende is om de risico’s uit het sociaal domein te dekken. Wel is de benodigde weerstandscapaciteit om risico’s uit het sociaal domein te dekken gestegen. Het benodigde weerstandsvermogen voor risico uit het sociaal domein bedraagt € 4,2 miljoen en was € 6,1 miljoen. Dit komt grotendeels door lagere kansen op voordoen van de risico's in het sociaal domein.

c. Bedrijfsvoeringsrisico’s
De overige 49 bedrijfsvoeringsrisico's met financieel gevolg bedragen maximaal € 63,0 miljoen. Om met 90% zekerheid risico’s te kunnen afdekken, moet voor deze risico’s € 12,0 miljoen aan algemeen weerstandsvermogen reserve aangehouden worden (exclusief risico’s sociaal domein).

d. Top tien risico’s gemeente Haarlem
In de tabel 'top tien risico's' staan de tien risico's die de hoogste bijdrage leveren aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Een risico is een mogelijkheid en geen zekerheid, maar kan zich mogelijk voordoen. De ingeschatte benodigde capaciteit is door middel van risico-simulatie berekend. De risico-simulatie houdt rekening met de kans en de gevolgen.

	Top 10 risico's	Kans van voordoen	Maximaal gevolg	Inschatting benodigde capaciteit
1	Uitval van kritische applicaties/systemen in verband met een cyberaanval	35%	€ 10,0 miljoen	€ 2,9 miljoen
2	Jeugdzorg: open einde karakter ten aanzien van de financiering jeugdzorg	50%	€ 4,8 miljoen	€ 1,9 miljoen
3	De daadwerkelijke algemene uitkering wijkt af van de raming	10%	€ 12,8 miljoen	€ 1,0 miljoen
4	Extra coronagerelateerde kosten Maatschappelijke opvang	70%	€ 1,7 miljoen	€ 0,9 miljoen
5	Geaggregeerd risico Ontwikkeling van woningbouw programma's, plannen en projecten (zowel ontwikkelprojecten als projecten in de openbare ruimte) vertragen	50%	€ 2,0 miljoen	€ 0,8 miljoen
6	Open einde regeling Wmo: jaarlijks toegekende Wmo budget is ontoereikend om de kosten van de voorzieningen en de uitvoeringskosten te financieren	50%	€1,9 miljoen	€ 0,7 miljoen
7	Indien het aantal bijstandsgerechtigden oploopt draagt de gemeente het risico op een overschrijding van de BUIG tot op het punt dat aan de voorwaarden van de vangnetuitkering wordt voldaan	20%	€ 4,5 miljoen	€ 0,7 miljoen
8	Een pandemie leidt tot aanvullende regelgeving voor de bebouwde en onbebouwde ruimte	80%	€ 1,0 miljoen	€ 0,6 miljoen
9	De grondopbrengst valt lager uit door onrendabele top van het parkeren	40%	€ 1,8 miljoen	€ 0,6 miljoen
10	(Nogmaals uitstel van) Invoering Omgevingswet naar verwachting 1-1-2022	60%	€ 1,0 miljoen	€ 0,5 miljoen
	Subtotaal 10 risico's met grootste benodigde weerstandscapaciteit			**€ 10,6 miljoen**
	Overige 52 geïdentificeerde risico's			€ 7,0 miljoen
	Totaal benodigde weerstandscapaciteit alle risico's			**€ 17,6 miljoen**
	Af: T.l.v. Reserve Grondexploitaties			€ 1,4 miljoen
	Totaal benodigde weerstandscapaciteit alle risico's			**€ 16,2 miljoen**

e. Groei van Haarlem

Haarlem staat voor een opgaaf om de bevolkingsgroei op te vangen en daarbij rekening te houden met de bestaande kwaliteiten en leefbaarheid van de stad. Hier zijn ook risico's aan verbonden. De risico's hebben in hoofdzaak betrekking op de realisatie van beleidsdoelen en zijn vooralsnog niet kwantificeerbaar. Voorbeelden hiervan zijn het tijdig realiseren van nieuwe woningen, ontsluiting van ontwikkellocaties en uitbreiding van voorzieningen. Financiële risico's zijn nog niet kwantificeerbaar.

f. Klimaatadaptie

Haarlem krijgt te maken met de effecten van de klimaatverandering, zoals toenemende kans op hitte, droogte en hevige regenbuien. Het is voor de gemeente van belang om in beeld te brengen welke risico's er kunnen optreden en er wordt gekeken naar passende beheersmaatregelen. Daarbij is van belang realistisch te zijn over de mogelijkheden die de gemeente heeft binnen de vervangings- en herinrichtingsopgave en beheersplannen om de nadelige gevolgen van de effecten te verminderen. Slechts 30% van de open ruimte in Haarlem is in beheer bij de gemeente. De overige 70% is privaat eigendom waar bewoners en ondernemers zelf maatregelen moeten treffen. De gevolgen en risico's hebben vooral betrekking op het behouden van de leefbaarheid en de veiligheid. De risico's zijn (nog) niet kwantificeerbaar maar bij een uitzonderlijke (klimaat)gebeurtenis zijn de financiële gevolgen zeer groot. In 2021 wordt onderzocht welke klimaatrisico's wel te kwantificeren zijn.

Risico's per programma
In onderstaande tabel is te zien hoe alle risico's zijn verdeeld over de programma's. Naast de eerder genoemde 62 risico's zijn hier ook de (14) niet-financiële risico's in meegenomen. De meeste risico's doen zich voor in programma 4 en programma 7.
In onderstaande diagram is het percentage per programma van het totaal aantal risico's in kaart gebracht.

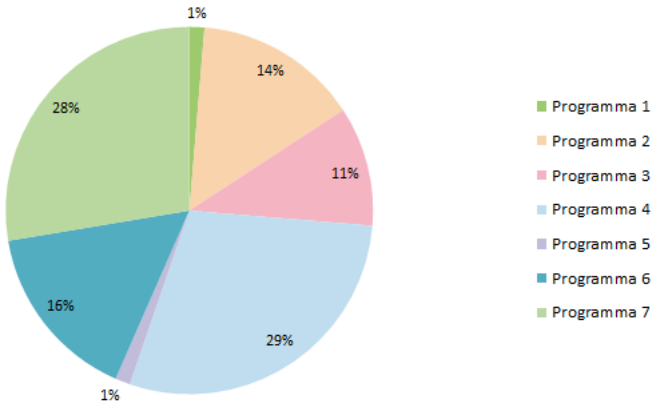

De invloed van de risico's per programma geeft aan hoeveel procent van de weerstandscapaciteit per programma nodig is na dekking vanuit de reserve voor grondexploitaties. Programma 7 vereist de meeste weerstandscapaciteit (36%). De belangrijkste risico’s binnen programma 2 zijn open einde regeling Wmo en Jeugdzorg. Door het hoge maximaal financieel gevolg ten opzichte van risico’s in andere programma’s is de impact relatief hoger dan het aantal risico’s. De invloed van programma 4 komt voornamelijk door de risico's van vertraging van de ontwikkelingen van programma's, plannen en projecten en uitstel van de invoering van de Omgevingswet. Het aantal risico’s is hierdoor relatief hoger dan de impact hiervan. Dit komt vooral door dekking voor risicogevolgen binnen de reserve grondexploitaties en niet financiële risico’s.

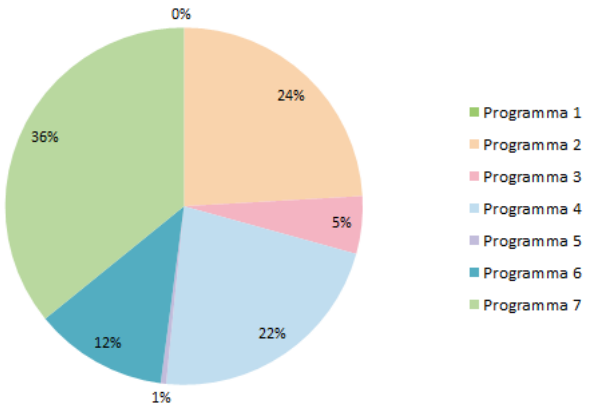

h. Analyse wijzigingen risico’s ten opzichte van de Programmabegroting 2021
Het benodigde weerstandsvermogen is gedaald van € 20,5 miljoen naar € 16,2 miljoen ten opzichte van de Programmabegroting 2021. Dit is een daling van € 4,3 miljoen. De daling is grotendeels te verklaren door het verder specificeren van de coronacrisis risico's waardoor het algemene coronacrisis risico is komen te vervallen, lagere kansen van de risico's in het sociaal domein en het wegvallen van een aantal grote risico's. Het beschikbare weerstandsvermogen bij afsluiting van het jaar 2020 is vergelijkbaar met de Programmabegroting 2021. Het totale risicoprofiel van de gemeente verbetert hierdoor.

Er hebben enkele grote wijzigingen plaatsgevonden:

1. Het open-einde karakter van de jeugdzorg, waarbij de kans op voordoen is gedaald van 75% naar 50% en het maximum financieel gevolg ervan is gestegen van € 3,6 miljoen naar € 4,8 miljoen.
2. Verlaging van het maximum financieel gevolg van € 2,2 miljoen naar € 1,9 miljoen en de kans van 75% naar 50% voor het risico 'open-einde regeling Wmo'.
3. Verlaging van de kans van 50% naar 20% met betrekking tot het risico overschrijding van de BUIG.
4. Het verder specificeren van de coronacrisis risico's heeft geleid tot het toevoegen van onder andere de risico's 'Extra coronagerelateerde kosten Maatschappelijke opvang' (plek 4 in de top 10) en 'Aanvullende regelgeving voor bebouwde en onbebouwde ruimte' (plek 8 in de top 10). Door het verder specificeren kan het risico met betrekking tot de coronacrisis met een kans van 25% en een maximaal financieel gevolg van € 10,0 miljoen komen te vervallen. Hiermee is een overlap tussen specifieke coronacrisis risico en het algemene coronacrisis risico's voorkomen.
5. Vervallen van het risico met betrekking tot de 'uitbreiding btw-sportvrijstelling en mogelijk niet toereikende SPUK' met een kans van 50% en maximaal financieel gevolg van € 2,1 miljoen.

i. Risicokaart

Risico’s waarvan de oorzaken en gevolgen in klassen ingedeeld zijn, plaatst de gemeente in een risicokaart. Deze kaart geeft inzicht in de spreiding van de risico’s naar kans en gevolg. Door de indeling op basis van kans en gevolg, en niet op geschatte benodigde capaciteit, kan het gebeuren dat een risico met een relatief hoge classificering niet in de top tien risico’s staat. De nummers corresponderen met de aantallen risico’s die zich in het desbetreffende vak van de risicokaart bevinden. Het groene gebied vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Het oranje gebied vraagt om aandacht. Risico's in het rode gebied eisen direct aandacht omdat ze de continuïteit van de organisatie kunnen bedreigen. Op dit moment heeft de gemeente vier risico’s in de rode gebieden. De risico’s leiden echter niet tot het niet kunnen continueren van de organisatie. Alleen de 62 risico's met een mogelijk financieel gevolg zijn weergegeven in onderstaande risicokaart.

	Risico's met een rode indicatie	Kans van voordoen	Maximaal gevolg
1	Open einde regeling Wmo: jaarlijks toegekende Wmo-budget is ontoereikend om de kosten van de voorzieningen en de uitvoeringskosten te financieren	75%	€2,2 miljoen
2	Extra coronagerelateerde kosten Maatschappelijke Opvang	70%	€ 1,7 miljoen
3	Nogmaals uitstel van Invoering Omgevingswet naar verwachting (mogelijk later dan) 1-1-2021	60%	€ 1,0 miljoen
4	Een pandemie leidt tot aanvullende regelgeving voor de bebouwde en onbebouwde ruimte	80%	€ 1,0 miljoen

3.2 Lokale heffingen

Inleiding
De lokale heffingen zijn de belangrijkste bron van inkomsten van de gemeente, naast de doeluitkeringen van het Rijk en de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Er zijn twee soorten gemeentelijke heffingen: rechten en belastingen. Bij 'rechten' is sprake van een tegenprestatie van de gemeente en mogen de opbrengsten niet hoger zijn dan de kosten die de gemeente hiervoor maakt. Bij 'belastingen' is er geen directe relatie met een prestatie van de gemeente.

Haarlem heeft de uitvoering van een aantal belastingen en heffingen ondergebracht in de gemeenschappelijke regeling Cocensus. Dit zijn de Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ) en het opleggen van de aanslagen en de invordering van onroerende zaakbelasting (OZB), roerende woon- en bedrijfsruimte belasting (RRWB), afvalstoffenheffing, rioolheffing, parkeerbelasting, precariobelasting (deels), hondenbelasting, toeristenbelasting, reclamebelasting en de Bedrijven Investeringszone heffing (BIZ). Ook de afwikkeling van kwijtscheldingsverzoeken en de afhandeling van bezwaar- en beroepschriften zijn aan Cocensus uitbesteed.

Verantwoording uitvoering
De verantwoording van de uitvoering is gebaseerd op de Dienstverleningsovereenkomst (DVO) die met Cocensus is gesloten. In 2020 zijn hierin geen belangrijke wijzigingen aangebracht. Op hoofdpunten wordt de verantwoording toegelicht.

Heffing
In het DVO is opgenomen dat voor 1 maart van het belastingjaar 95% van de belastingplichtigen de aanslagen heeft ontvangen. De datum van 1 maart is gericht op de verzamelaanslag OZB, afval- en rioolheffing die eind februari wordt opgelegd. Er zijn ook heffingen die pas later kunnen worden opgelegd, zoals toeristenbelasting, naheffingsaanslagen parkeren en de aanslag precario nutsbedrijven. De realiseringspercentages zijn hiervoor gecorrigeerd. Door middel van de verzamelaanslag heeft 99,1 % van de belastingplichtigen een aanslag voor 1 maart ontvangen. Daarmee is ruimschoots aan de doelstelling vanuit de DVO voldaan.

Invordering en kwijtschelding
De doelstelling is dat twaalf maanden na dagtekening van de aanslagen minimaal 95% van de belastingen is ingevorderd. Per 31 december 2020 is van het netto in te vorderen bedrag 97,7% ingevorderd. Hiermee is voldaan aan de doelstelling zoals opgenomen in de DVO. Naast het verzorgen van (dwang-) invordering maakt ook kwijtschelding onderdeel uit van invordering. Verzoeken om kwijtschelding worden in eerste instantie voorgelegd aan het landelijke Inlichtingenbureau. Afhankelijk van de informatie van het landelijk Inlichtingenbureau kan ofwel het verzoek worden afgedaan, ofwel moet bij de aanvrager nog informatie worden opgevraagd. De direct af te handelen verzoeken zijn binnen twaalf weken afgedaan, wat uitgangspunt is binnen de DVO. Nadat van de aanvrager de informatie is ontvangen, zijn ook deze verzoeken binnen twaalf weken afgedaan. Samen met de automatisch verleende kwijtschelding is 97% van de verzoeken afgedaan. Verzoeken die nog niet zijn afgehandeld zijn van recente datum of wachten nog op aanvullende informatie vanuit de aanvrager. In het belastingjaar 2020 is in totaal een bedrag van afgerond € 1.450.000 kwijtgescholden.

Het resultaat van de behandeling van de kwijtscheldingsverzoeken kan als volgt worden weergegeven:

Behandeling kwijtschelding	Afgedaan	Toegekend	Gedeeltelijk toegekend	Afgewezen	Ingetrokken
Geautomatiseerd	2.834	2.834			
Verzoeken	3.653	1.561	50	1.952	90
Administratief beroep	106	49		56	1
Totalen	**6.593**	**4.444**	**50**	**2.008**	**91**

Rechtsbescherming

In de DVO met Cocensus is opgenomen dat 50% van de bezwaren binnen drie maanden na binnenkomst afgehandeld moeten zijn, 75% binnen zes maanden na binnenkomst en 100% per 31 december. Binnen drie maanden was 64% van de heffingsbezwaren afgehandeld en binnen zes maanden was 75% afgehandeld. De nu nog openstaande bezwaarschriften zijn ofwel van recente datum ofwel zijn er gesprekken gaande met belanghebbenden of hun vertegenwoordigers, vaak no-cure-no-pay bureaus. De afdoening van heffingsbezwaren voldoet hiermee aan de in de DVO opgenomen afdoeningspercentages.

Over 2020 zijn in totaal 5.506 bezwaarschriften ontvangen (in 2019 6.949 bezwaarschriften), waarvan 2.895 gericht tegen de WOZ-beschikkingen (waardebepaling van de onroerende zaken), 1.596 tegen parkeerbelastingen (boetes) en 1.015 op andere heffingssoorten. Van de WOZ-bezwaren zijn er 2.456 afgedaan (85%), van de bezwaren tegen de parkeerbelasting zijn er 1.280 afgedaan (80%) en van de overige heffingsbezwaren zijn er 952 afgedaan (94%).

In onderstaande tabel is dit weergegeven:

Bezwaar- en beroepschriften	Ingekomen	Afgedaan	%-gereed	Nog te doen
Bezwaar WOZ	2.895	2.456	85%	439
Bezwaar parkeerbelasting	1.596	1.280	80%	316
Bezwaar Overige heffingen	1.015	952	94%	63
Beroep WOZ	77	7	9%	70
Beroep Heffingen	12	2	17%	10
Totalen	**5.595**	**4.697**	**84%**	**898**

Van de afgedane bezwaarschriften is in onderstaande tabel de percentages aan handhavers en verminderingen opgenomen.

Haarlem	Handhaven	Vermindering
Parkeerbelasting	34,40%	65,60%
Overige heffingen	47,30%	52,70%
WOZ	76,30%	23,70%
Totaal	**52,70%**	**47,30%**

Resultaat behandeling bezwaarschriften 2020

In geval van bij de rechtbank ingediende beroepsprocedures ontvangt Cocensus een uitnodiging binnen een daarvoor aangegeven termijn een verweerschrift in te dienen. In alle gevallen is het verweerschrift binnen deze termijn ingediend. De verdere voortgang van de inhoudelijke behandeling van ingestelde procedures is verder afhankelijk van de rechtbank.

Tegen de afgewezen heffingsbezwaarschriften zijn in totaal 12 beroepschriften ontvangen. Hiervan zijn er 2 afgedaan. Inzake de WOZ-bezwaren zijn in totaal 77 beroepschriften ontvangen. Hiervan zijn er momenteel 7 afgedaan. Tot op heden zijn er geen hoger beroepsprocedures.

Verdieping WOZ en parkeerbelastingen
Voor de rechtsbescherming zijn twee heffingen belangrijk, namelijk de OZB (WOZ-bezwaren) en de parkeerbelasting.

In deze paragraaf wordt gebruik gemaakt van rapportages van de Waarderingskamer en landelijke cijfers en zijn objectgericht. In de realisatie van de dienstverleningsovereenkomst als hiervoor verantwoord gaat het om aantallen bezwaarschriften (dossiers). In een dossier kunnen meerdere objecten voorkomen. Daarom wijken deze cijfers iets af van de hiervoor verantwoorde aantallen. De cijfers van de parkeerbelasting wijken iets af omdat er op het moment van vergelijking met andere gemeenten al meer bezwaren waren afgehandeld.

<u>WOZ-beschikkingen</u>

Woningen
In Haarlem worden circa 81.000 WOZ-beschikkingen voor woningen verstuurd. Tegen deze beschikkingen zijn 3.937 bezwaren ontvangen, dat is 4,9% van het aantal beschikkingen. Landelijk bedraagt dit 2,4%. Van de afgehandelde bezwaren is bij 58,1% de vastgestelde waarde gehandhaafd in bij 41,9% de vastgestelde aarde bijgesteld.

In Haarlem worden circa 6.500 WOZ-beschikkingen voor niet-woningen verstuurd. Tegen deze beschikkingen zijn 664 bezwaren ontvangen, dat is 10,3%. Landelijk is dit 3,8%. Van de afgehandelde bezwaren is bij 78,8 % de vastgestelde waarde gehandhaafd en is bij 21,2 % de vastgestelde waarde bijgesteld.

De bezwarenpercentages liggen in de gemeente Haarlem boven het landelijk gemiddelde. De belangrijkste reden hiervoor is dat de waardestijging in de Randstad, met als koplopers de gemeenten Amsterdam en Haarlem, aanzienlijk hoger ligt dan het landelijk gemiddelde van 6% stijging. Dit is niet alleen te merken aan het aantal reguliere bezwaren, maar ook aan het aantal bezwaren dat is ingediend door de zogenoemd No-Cure-No-Pay bureaus (NCNP), die namens de belanghebbenden bezwaar indienen teneinde de proceskostenvergoeding te kunnen incasseren. Ruim een derde deel van de bezwaren tegen de WOZ bepaling in Haarlem is ingediend door de NCNP-bureaus.

<u>Parkeerbelastingen</u>
De tweede heffing waartegen relatief veel bezwaren worden ingediend, is de parkeerbelasting. Er zijn 1.619 bezwaarschriften ontvangen. Van deze bezwaarschriften zijn er 1.363 afgehandeld. Hiervan is 34,4% gehandhaafd en 65,6% heeft tot vermindering geleid. Het aantal parkeerboetes was 19.016.

Het percentage toegekende bezwaarschriften ligt relatief hoog, omdat bezwaarmakers achteraf vaak alsnog kunnen aantonen dat wel parkeerbelasting was betaald. Bijvoorbeeld door het overleggen van een parkeerkaartje of aanmelding via bel parkeren. Deze uitkomst is vergeleken met vijf andere grote gemeenten.

Het aantal toegekende bezwaarschriften ligt gemiddeld bij deze 7 gemeenten op ruim 66%. Haarlem scoort gemiddeld.

Gemeente	Aantal	Verminderd	Percentage
Rotterdam	79.259	60.712	77%
Amsterdam	74.060	47.410	64%
Den Haag	38.241	16.460	43%
Utrecht	13.377	10.948	82%
Groningen	7.727	5.874	76%
Nijmegen	1.572	912	58%
Haarlem	1.619	1.062	66%

Uitvoering Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ)
Jaarlijks wordt aan alle eigenaren en gebruikers van onroerende zaken binnen de wettelijke termijn een WOZ-beschikking verstuurd waarop de vastgestelde WOZ-waarde voor het belastingjaar staat vermeld. De WOZ-beschikkingen worden in februari verzonden aan eigenaren en gebruikers, maar ook aan de afnemers, zoals de Belastingdienst en de Waterschappen.
Jaarlijks controleert de Waarderingskamer de juistheid, volledigheid en tijdigheid van de door Cocensus verzorgde jaarlijkse waardebepaling aan de hand van de uitgangspunten in de Waarderingsinstructie en de WOZ-tijdslijn. Volgens de Waarderingskamer is dit In 2020 is dit naar behoren verlopen.

Het beleid ten aanzien van lokale belastingen

Algemeen
Het belastingbeleid in Haarlem is gebaseerd op twee uitgangspunten: kostendekkendheid voor rechten en inflatie-aanpassing voor belastingen. Voor 2020 is voor belastingen een inflatie aangehouden van 1,4% volgens de vastgestelde richtlijnen Programmabegroting 2020-2024.

Gemeentelijke belastingen
Belastingen hebben een algemeen karakter, want er is geen directe relatie tussen de belasting en de gemaakte kosten van de gemeente. Uitgangspunt bij de vastgestelde belastingtarieven is dat deze trendmatig worden verhoogd met de verwachte inflatie.

Onroerende Zaakbelastingen (OZB)
De grondslag voor de OZB wordt gevormd door de jaarlijks vastgestelde waarde van de onroerende zaak. In Haarlem wordt de gemiddelde waardestijging (of daling) die voortvloeit uit de herwaardering, gecompenseerd door een evenredige tariefsverlaging of -verhoging. Dit beleid leidt tot een financieel nadeel voor de gemeente. Er is namelijk een relatie tussen de WOZ-waarde en de algemene uitkering. De algemene uitkering uit het gemeentefonds houdt rekening met de mogelijkheid dat gemeenten hun eigen inkomsten kunnen verwerven (inkomensmaatstaf). Hiervoor gelden de WOZ-waarden als referentie. Omdat de WOZ-waarden in Haarlem sterker stegen dan het landelijk gemiddelde ontstond een financieel nadeel van meer dan € 1 miljoen. Daarom is bij de Kadernota 2019 besloten om € 1 miljoen van dat nadeel te compenseren via verhoging van de OZB-tarieven voor woningen. Dit betekent een stijging van het tarief met 4,6%, of 6% inclusief correctie voor inflatie.

Roerende woon-en bedrijfsruimtebelasting(RWWB)
Eigenaren en gebruikers van roerende woon-en bedrijfsruimten (zoals woonboten en woonwagens) betalen een aan de OZB gelijke belasting in de vorm van RWWB. De wet bepaalt dat het tarief van deze belasting gelijk is aan het tarief van de OZB.

Hondenbelasting
Onder de naam 'hondenbelasting' heft de gemeente een belasting op het houden van honden. De houder van een hond is belastingplichtig. Het aantal honden is bepalend voor de opbrengst van de belasting. Het is een algemene opbrengstbelasting, waarvoor geen directe tegenprestatie door de gemeente is vereist.

Toeristenbelasting
Onder de naam 'toeristenbelasting' wordt een directe belasting geheven voor overnachten binnen de gemeente. Voor 2019 zijn de tarieven vastgesteld op € 5 per overnachting per persoon, voor hostels op € 3,25 en voor campings op € 2 per persoon per nacht. In 2020 is een overeenkomst met Airbnb gesloten om met ingang van 2021 de toeristenbelasting bij particuliere verhuur direct in te houden en aan de gemeente af te dragen.

Precariobelastingen
De gemeente heft precariobelasting voor voorwerpen op, boven of onder gemeentegrond. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen het heffen van precario op ondergrondse kabels en leidingen en overige precario. De tarieven worden jaarlijks geïndexeerd met het inflatiepercentage. Vanwege de coronacrisis is er in 2020 geen precariobelasting op horecaterrassen geheven. Daarnaast is een afzonderlijke precarioverordening op ondergrondse kabels en leidingen vastgesteld. Dit tarief mag wettelijk niet meer worden verhoogd en deze belasting vervalt wettelijk per 1-1-2022.

Parkeerbelasting
Met de parkeerbelasting wordt het parkeergedrag van bewoners of bezoekers van een gemeente gereguleerd. De heffing wordt in twee vormen uitgevoerd, te weten:

1. Een belasting voor het daadwerkelijke parkeren op daarvoor aangewezen plaatsen door middel van parkeermeters en inkomsten uit mobiel parkeren.
2. Een belasting voor een vergunning om te parkeren op daarvoor aangewezen plaatsen.

Artikel 225, 234 en 235 van de Gemeentewet en biedt de wettelijke verankering voor de heffing van de parkeerbelasting. In 2020 zijn de tarieven met inflatie verhoogd.

Reclamebelasting
Op verzoek van de ondernemers is een reclamebelasting voor de Cronjéstraat ingevoerd. De baten worden aangewend voor promotie van het winkelgebied. Het tarief in de Cronjéstraat is een vast bedrag van € 600 per vestiging. Als onderdeel van de steunmaatregelen voor ondernemers vanwege de coronacrisis is het tarief in 2020 eenmalig met 25% verlaagd.

BIZ-heffing
De BIZ-bijdrage is een bestemmingsbelasting die op verzoek van ondernemers wordt geheven om met de opbrengst voor deze ondernemers promotie activiteiten in de openbare ruimte en op internet te realiseren. De belastingopbrengst wordt als subsidie uitgekeerd aan een door de ondernemers opgerichte uitvoeringsorganisatie. De heffing van de BIZ-bijdrage vindt plaats in vastgestelde gebieden in de gemeente.

In Haarlem zijn vier BIZ-heffingen ingevoerd, te weten voor de Waarderpolder (2016/176650), voor de Cronjéstraat (2017/373376) voor de binnenstad (2018/57643) en de Amsterdamstraat (2018/364711). De tarieven gelden voor de hele heffingsperiode waarvoor de BIZ-verordeningen zijn vastgesteld. Als onderdeel van de steunmaatregelen zijn de tarieven voor de Cronjéstraat, Amsterdamstraat en de binnenstad in 2020 eenmalig met 25% verlaagd, met uitzondering van die van het bedrijventerrein Waardepolder.

Heffingen

Onder de naam rechten hanteert de gemeente tarieven voor diverse typen gemeentelijke dienstverlening. Bij rechten is er een directe relatie tussen de heffing en de gemeentelijke activiteit. De geraamde opbrengsten (op begrotingsbasis) mogen niet hoger zijn dan de geraamde kosten van de gemeente voor uitoefening van de activiteit. De aanvrager van de activiteit of dienst is de belastingplichtige.

Gemeentelijke heffingen

Rioolheffing

De kosten die de gemeente maakt voor de uitvoering van watertaken verhaalt de gemeente op inwoners en ondernemers via de rioolheffing. De kosten voor afvalwaterinzameling, afvalwatertransport en afvoer van overtollig regen- en grondwater zijn berekend in het Verbreed Gemeentelijke RioleringsPlan (VRGP) 2018-2023 (2017/361078) dat door de raad is vastgesteld. De investeringen die hieruit voortvloeien, leiden tot een stijging van de kapitaallasten die worden doorberekend in de tarieven. Op basis van het coalitieprogramma is in de Kadernota 2018 vastgesteld dat de rioolheffing 100% kostendekkend is. Naast de directe kosten worden ook de BTW en de heffingskosten van Cocensus in de heffing doorberekend. De belastingplichtige is de eigenaar van een perceel dat direct of indirect is aangesloten op de gemeentelijke riolering.

Afvalstoffenheffing

Wie in de gemeente gebruik maakt van een perceel waarvoor de gemeente op grond van de Wet milieubeheer huishoudelijke afval inzamelt, betaalt hiervoor afvalstoffenheffing. Op basis van het coalitieprogramma is in de Kadernota 2018 vastgesteld dat de afvalstoffenheffing 100% kostendekkend is. Naast de kosten van afvalinzameling en –verwerking worden de kosten van kwijtschelding aan de heffing toegerekend. Ook de BTW en de heffingskosten van Cocensus worden doorberekend. Er is in het tarief onderscheid gemaakt naar één-en meerpersoonshuishoudens.

Leges

Voor diensten die het gemeentebestuur levert worden leges betaald, zoals voor het afgeven van een Nederlandse identiteitskaart of een reisdocument. De legesverordening kent drie titels:

- Algemene dienstverlening;
- Dienstverlening voor fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning;
- Dienstverlening voor de Europese dienstenrichtlijn.

Leges kennen een vorm van kruissubsidiëring waarbij niet iedere individuele dienstverlening kostendekkend hoeft te zijn, maar dat een cluster van diensten in totaliteit niet meer dan 100% kostendekkend is. Het BBV verplicht inzicht te geven in de mate waarin dit het geval is. Dit kan door de mate van kostendekkendheid per hoofdstuk weer te geven. Binnen de titel algemene dienstverlening zijn bijvoorbeeld reisdocumenten en rijbewijzen in hoofdstukken onderverdeeld.

Begraafrechten

Onder begraafrechten worden rechten verstaan voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats. De rechten worden geheven van degene die de dienst aanvraagt.

Havengeld

De gemeente vraagt havengeld voor het gebruik van gemeentewateren en daaraan gerelateerde voorzieningen die in beheer of onderhoud zijn bij de gemeente. Havengelden worden betaald door de schipper, de reder, de eigenaar van het vaartuig, degene die het schip heeft gecharterd of de vertegenwoordiger van deze partijen.

Marktgelden
Voor een standplaats op marktterreinen heft de gemeente marktgelden. Dit geldt ook voor andere plaatsen waar markthandel wordt uitgeoefend. Marktgeld wordt geheven van de vergunninghouder of aan wie incidenteel toestemming is verleend om extra ruimte in te nemen.

Onderbouwing kostendekkendheid heffingen
Het BBV vereist dat de gemeente inzichtelijk maakt hoe de kostendekkendheid wordt berekend. De directe kosten van dienstverlening worden rechtstreeks aan het product ontleend. Indirecte kosten, worden via een verdeelsleutel of tarief doorberekend aan het product. De indirecte kosten hebben betrekking op de toerekening van de kosten van overhead en eventueel BTW.

In de financiële verordening 2018, 1e wijziging 2020 (2020/0027757) art. 11 lid 4 is vastgelegd dat voor de toerekening van de overheadkosten aan de kostprijs van rechten en heffingen wordt uitgegaan van het saldo van de totale overheadkosten en -baten, gedeeld door het aantal productieve uren (exclusief overhead).

Dit wordt voor alle rechten uniform toegepast:

(saldo van de totale overheadkosten en-baten)/ aantal productieve uren(exclusief overhead)= opslag overhead

De netto-kosten van overhead zijn berekend op afgerond € 55,1 miljoen Het totaal aantal productieve uren (excl. overhead) is berekend op 1.047.000 uren.

De door te belasten overhead naar de kostendekkende rechten bedraagt € 55.103.000 / 1.047.000 uur = afgerond € 52,60 per uur

Op basis van deze door te berekenen kosten van overhead in de heffingen wordt de kostendekkendheid per heffing afzonderlijk berekend.

1. Rioolheffing

Rioolheffing	**% in heffing**	**Lasten + Baten -**
Kapitaallasten	100%	5.749.453
Onderhoudskosten	18%	4.334.137
Netto directe kosten product		**10.083.590**
Toe te rekenen kosten		
Opslag overhead 4.998 uur x € 52,60	100%	262.895
Toerekening BTW	100%	972.074
aandeel kosten straatvegen	18%	855.352
Kosten heffing en invordering Cocensus	100%	269.775
Totale kosten		**12.443.686**
Opbrengst heffingen		12.443.686
Dekking		**100%**

Riolering	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Baten totaal	13.019	12.298	12.443
Lasten totaal	13.922	12.298	12.443
Kostendekkendheid	**94%**	**100%**	**100%**

2. Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing	% in heffing	Lasten + Baten -
Kosten product openbare afvalinzameling- en reiniging		399.119
DDO		18.035.299
Kosten SPA		2.245.251
Netto directe kosten product		**20.679.669**
Toe te rekenen kosten		
Opslag overhead 3785 uur x € 52,60	100%	199.091
Toerekening BTW	100%	4.360.676
Toerekening van kosten kwijtschelding afvalstoffenheffing	100%	1.446.507
Kosten heffing en invordering Cocensus	100%	505.716
Totale kosten		**27.191.659**
Opbrengst heffingen		24.945.401
Overige opbrengsten		-243.689
Dekking		**91%**

Afvalstoffenheffing	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Baten totaal	24.210	24.922	24.701
Lasten totaal	25.678	24.922	27.192
Kostendekkendheid	**94%**	**100%**	**91%**

3. Leges

3.1 Leges algemene dienstverlening

Leges algemene dienstverlening	% in heffing	Lasten + Baten -
Uren Klantcontactcentrum en Vergunningen Toezicht en Handhaving		750.046
Kosten product dienstverlening		1.113.008
Netto directe kosten product		**1.863.054**
Toe te rekenen kosten		
Opslag overhead (18.117 x € 52,60)		952.954
Totale kosten		**2.816.008**
Opbrengst heffingen		2.510.187
Dekking		**89%**

Leges algemene dienstverlening	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Baten totaal	2.528	1.994	2.510
Lasten totaal	2.683	2.414	2.816
Kostendekkendheid	**94%**	**83%**	**89%**

3.2 Leges fysieke leefomgeving

Leges fysieke leefomgeving	% in heffing	Lasten + Baten -
Uren afdeling vergunningverlening, handhaving en toezicht		1.504.342
Inhuurkosten		835.279
Kosten software		252.382
Netto directe kosten product		**2.592.003**
Afgeleide producten		
Uren KCC en procesondersteuning (product dienstverlening)		176.364
Uren omgevingsbeleid (product ruimtelijke ontwikkeling)		528.310
Uren afdeling DIA (product dienstverlening)		73.940
Kosten adviescommissie ruimtelijke kwaliteit		232.128
Adviezen VRK brandveilig bouwen		375.000
Subtotaal afgeleide producten		**1.385.742**
Toe te rekenen kosten		
Opslag overhead (53.121 x € 52,60)		2.794.165
Overig		71.452
Totale kosten		**6.843.362**
Opbrengst heffingen		6.923.670
Dekking		**101%**

Leges fysieke leefomgeving	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Baten totaal	7.751	5.797	6.924
Lasten totaal	6.461	5.304	6.843
Kostendekkendheid	**120%**	**109%**	**101%**

3.3 Leges Europese dienstenrichtlijn

Leges vallende onder de Europese dienstlijn	% in heffing	Lasten + Baten -
Uren afdeling Vergunning, Toezicht en Handhaving	100	87.476
Netto directe kosten product		**87.476**
Toe te rekenen kosten		
Opslag overhead (5.150 x € 52,60)	100	81.846
Totale kosten		**169.322**
Opbrengst heffingen		142.297
Dekking		**84%**

Leges vallende onder de Europese dienstrichtlijn	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Baten totaal	470	202	142
Lasten totaal	495	288	169
Kostendekkendheid	**95%**	**70%**	**84%**

4. Begraafrechten

Begraafrechten	% in heffing	Lasten + Baten -
Kosten product begraafplaatsen		1.469.601
Netto directe kosten product		**1.469.601**
Toe te rekenen kosten		
Opslag overhead (16.240 x € 52,60)		854.224
Totale kosten		**2.323.825**
Opbrengst heffingen		923.565
Overige opbrengsten		30.192
Dekking		**41%**

Begraafrechten	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Baten totaal	997	997	954
Lasten totaal	2.143	2.122	2.324
Kostendekkendheid	**47%**	**47%**	**41%**

5. Havengelden

Havengelden	% in heffing	Lasten + Baten -
Kosten product havendienst		1.799.952
Netto directe kosten product		**1.799.952**
Toe te rekenen kosten		
Opslag overhead (22.356 x € 52,60)		1.175.926
Totale kosten		**2.975.878**
Opbrengst doorvaart		1.140.222
Overige baten		225.000
Dekking		**46%**

Havengelden	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Baten totaal	1.081	1.395	1.365
Lasten totaal	2.901	3.313	2.976
Kostendekkendheid	**37%**	**42%**	**46%**

6. Marktgelden

Marktgelden	% in heffing	Lasten + Baten -
Kostenplaats markten, onderdeel van het product integrale vergunning en handhaving		400.676
Netto directe kosten product		**400.676**
Toe te rekenen kosten		
Opslag overhead (3.353 x € 52,60)		176.367
Totale kosten		**577.043**
Opbrengst heffingen		248.274
Dekking		**43%**

Marktgelden	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Baten totaal	409	260	248
Lasten totaal	698	707	577
Kostendekkendheid	**59%**	**37%**	**43%**

Kostendekkendheid meerjarig vergeleken

Rioolheffing	Rekening 2017	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Baten totaal	11.616	12.230	13.019	12.298	12.443
Lasten totaal	11.648	12.227	13.922	12.298	12.443
Kostendekkendheid	**100%**	**100%**	**94%**	**100%**	**100%**

Afvalstoffenheffing	Rekening 2017	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Baten totaal	20.705	20.413	24.210	24.922	24.701
Lasten totaal	20.705	22.004	25.678	24.922	27.192
Kostendekkendheid	**100%**	**93%**	**93%**	**100%**	**91%**

Leges algemene dienstverlening	Rekening 2017	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Baten totaal	3.658	3.410	2.528	1.994	2.510
Lasten totaal	4.020	3.530	2.683	2.414	2.816
Kostendekkendheid	**91%**	**97%**	**94%**	**83%**	**89%**

Leges fysieke leefomgeving	Rekening 2017	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Baten totaal	5.634	6.049	7.751	5.797	6.924
Lasten totaal	4.852	5.125	6.461	5.304	6.843
Kostendekkendheid	**116%**	**118%**	**120%**	**109%**	**101%**

Leges Europese dienstlijn	Rekening 2017	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Baten totaal	384	463	272	202	142
Lasten totaal	768	927	345	288	169
Kostendekkendheid	**50%**	**50%**	**79%**	**70%**	**84%**

Begraafrechten	Rekening 2017	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Baten totaal	1.028	1.080	997	997	954
Lasten totaal	2.035	2.053	2.143	2.122	2.324
Kostendekkendheid	**51%**	**53%**	**47%**	**47%**	**41%**

Havengelden	Rekening 2017	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Baten totaal	956	1.034	1.078	1.395	1.365
Lasten totaal	2.530	2.569	2.901	3.313	2.976
Kostendekkendheid	**38%**	**40%**	**37%**	**42%**	**46%**

Marktgelden	Rekening 2017	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Baten totaal	348	373	408	260	248
Lasten totaal	417	477	698	707	577
Kostendekkendheid	**83%**	**78%**	**58%**	**37%**	**43%**

Lokale lastendruk

De lokale lastendruk wordt bepaald door de tarieven van de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. In onderstaande tabel is de opbouw van de lokale lastendruk in Haarlem in 2020 ten opzichte van 2019 weergegeven. Voor huurders is alleen de hoogte van de afvalstoffenheffing bepalend, aangezien zij niet worden aangeslagen voor OZB en rioolheffing. De lokale lastendruk is in 2020 van gemiddeld € 829 naar € 847 per meerpersoons woonruimte gestegen.

Lokale lastendruk gemiddelde woning

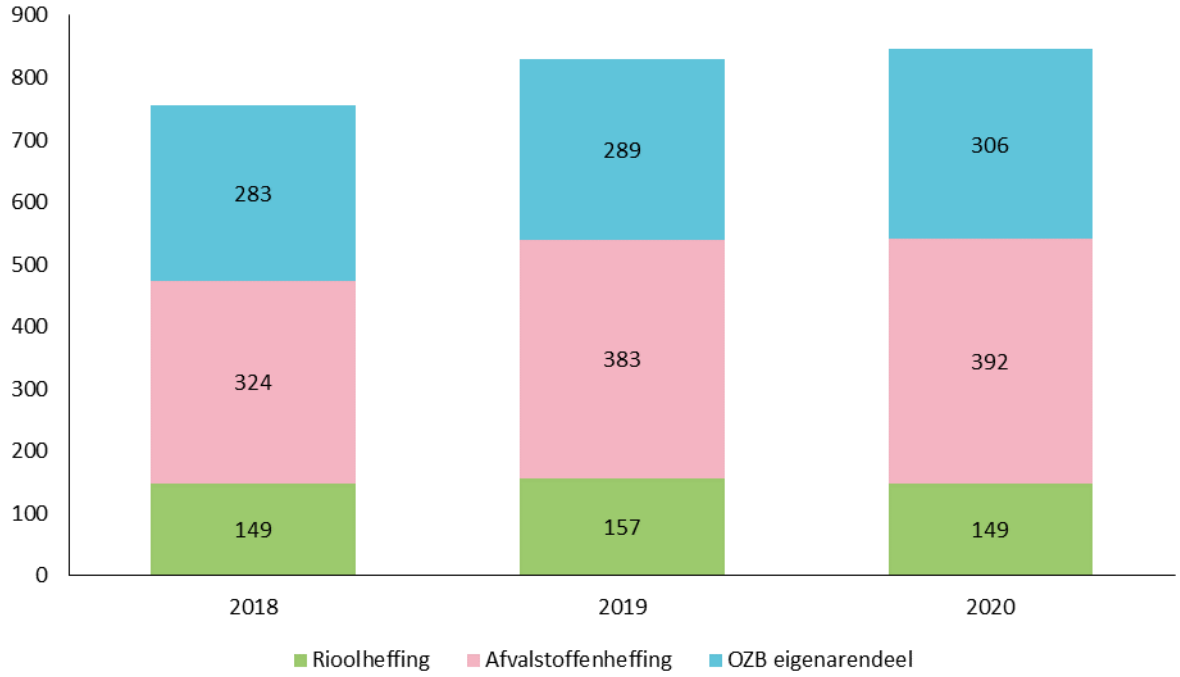

Vergelijking met andere grote gemeenten (betreft tarieven 2020)

Jaarlijks vergelijkt het COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) de tarieven en woonlasten van grote gemeenten. In 2020 zijn de woonlasten van de grote gemeenten gemiddeld met 4,3% tot € 734 per woonruimte gestegen. De woonlasten in Haarlem stegen in 2020 met 1,8% naar € 847. De woonlasten in Haarlem zijn 15% hoger dan het landelijk gemiddelde van de grote steden. Van de 40 grote gemeenten is Haarlem gedaald van plaats vier naar plaats zes van duurste gemeenten.

Lokale woonlasten	Rekening 2018	Rekening 2019	Rekening 2020
OZB eigenaren	283	289	306
Afvalstoffenheffing	324	383	392
Rioolheffing	149	157	149
Totale woonlasten	**756**	**829**	**847**
Woonlastenindex	**100,0%**	**109,6%**	**112,2%**

Kwijtscheldingsbeleid

Een gemeente heeft de mogelijkheid om kwijtschelding te verlenen aan mensen die niet in staat zijn om aan hun belastingplicht te voldoen. Hiervoor zijn in de wet maximum normen aangegeven. Haarlem hanteert voor de normbedragen een kwijtscheldingspercentage van 100%. Haarlem verleent kwijtschelding voor de afvalstoffenheffing, de leges woonvergunningen, de leges voor gehandicapten parkeren en voor 50% op de hondenbelasting voor de eerste hond. In 2020 is voor een bedrag van € 1.447.000 aan kwijtschelding verleend.

Opbrengst belastingen en heffingen

Belastingen /heffingen	Rekening 2019	Begroting 2020 incl. December-rapportage 2020	Rekening 2020	Saldo Begroting / Rekening
Belastingen				
OZB-woningen	21.974	23.244	23.274	*30*
OZB-niet woningen eigenaren	11.059	11.467	11.287	*-180*
OZB-niet woningen gebruikers	7.760	7.841	7.745	*-96*
Roerende woon-en bedrijfsruimtebelastingen	54	61	57	*-4*
Hondenbelasting	556	569	574	*5*
Toeristenbelasting	2.491	1.275	1.275	*0*
Precariobelasting op kabels en leidingen	5.864	5.865	5.933	*68*
Overige precariobelasting	1.681	1.428	1.212	*-216*
Straatparkeren / vignetten	11.009	9.224	9.611	*387*
Naheffing parkeren	1.508	1.163	1.233	*70*
Parkeeropbrengsten Schalkwijk	357	279	277	*-2*
Reclamebelasting Cronjéstraat	62	60	52	*-8*
BIZ-heffing	980	805	800	*-5*
Totaal belastingbaten	***65.355***	***63.281***	***63.330***	***49***
Heffingen				
Rioolrecht	13.019	12.298	12.443	*145*
Afvalstoffenheffing	24.210	24.922	24.945	*23*
Leges burgerzaken	2.528	1.771	2.044	*273*
Bouwleges (WABO)	7.751	5.797	6.924	*1.127*
Leges vergunningen	470	379	416	*37*
Begraafrechten	997	967	923	*-44*
Havengelden	1.074	1.170	1.140	*-30*
Marktgelden	409	260	248	*-12*
Totaal heffingen	***50.458***	***47.564***	***49.083***	***1.519***
Totaal opbrengst uit belasting en heffingen	**115.813**	**110.845**	**112.413**	**1.568**
Dotatie aan voorziening dubieuze debiteuren	-372	-700	-314	*386*
Kwijtscheldingen	-1.423	-1.758	-1.447	*311*
Netto-opbrengst	**114.018**	**108.387**	**110.652**	***2.265***

Toelichting op afwijkingen van € 100.000 of meer:

OZB

De opbrengst van de OZB van de niet-woningen is iets achter gebleven bij de raming. De prognose van de WOZ waarde van de niet-woningen is in hoofdzaak lager uitgevallen dan verwacht in verband met een bezwaarprocedure van een groot bouwperceel.

Overige precariobelasting
De opbrengst is ruim € 200.000 lager dan geraamd, in hoofdzaak omdat er minder gebruik is gemaakt van buitenreclame dan gebruikelijk in voorgaande jaren.

Parkeerbaten
De opbrengsten uit parkeren zijn ten gevolge van de coronacrisis lager uitgevallen, omdat er minder geparkeerd is. Daarom zijn de prognoses meerdere keren via voortgangsrapportages en bestuursrapportage aangepast. Uiteindelijk is een meeropbrengst uit straatparkeren gerealiseerd van € 150.000 en de opbrengst uit parkeervignetten is afgerond € 200.000 hoger. De gerealiseerde baten uit handhaving zijn daarentegen € 186.000 lager.

Rioolrecht
De areaaluitbreiding is iets hoger uitgevallen dan oorspronkelijk geraamd, waardoor een hogere opbrengst van € 144.000 is gerealiseerd.

Afvalstoffenheffing
De geraamde opbrengsten afvalstoffenheffing wijken nauwelijks af van de raming. Wel was rekening gehouden met een opbrengst uit recycling van plastic verpakkingsmateriaal, blik en drinkpakken (PBD). Deze opbrengst is niet is gerealiseerd door gewijzigde marktomstandigheden, wat tot een nadeel van ruim € 300.000 heeft geleid.

Leges burgerzaken
Als gevolg van de coronacrisis zijn bij de Bestuursrapportage 2020 de baten van leges voor publiekszaken bijgesteld (met € 260.000). Aan het einde van het jaar blijkt deze bijstelling te groot te zijn geweest en is er een voordeel van € 288.000 op de leges inkomsten.
Daarnaast is een hogere opbrengst van circa € 200.000 gerealiseerd vanwege leges voor bodem-, telecom- en huisvestingsaanvragen**.**

Waboleges
Op grond van de ontwikkelingen was in de bijstellingen al rekening gehouden met € 500.000 aan extra legesopbrengst. Het laatste kwartaal van 2020 is verder gunstig beïnvloed door het afgeven van een tweetal vergunningen voor grote projecten. Dit verklaart de extra opbrengst van € 1,1 miljoen.

Havengelden
Ondanks de gevolgen van de coronacrisis zijn de inkomsten van de Havendienst hoger uitgevallen dan de bijgestelde begroting. De meerinkomsten zijn voor € 140.000 te verklaren door de ligplaatsvergunningen. De overige inkomsten zijn niet geraamd leges voor de aanvraag voor wachtlijsten. Onderzocht wordt op de meeropbrengsten structureel van aard zijn.

Dotatie aan de voorziening dubieuze debiteuren
Er hoeft dit jaar minder gestort te worden dan de raming in de voorziening dubieuze debiteuren, ondanks de coronacrisis. Hierdoor is een voordeel van ruim € 386.000 ontstaan.

Kwijtschelding
Als gevolg van de coronacrisis is het budget voor kwijtschelding verhoogd. In 2020 zijn de uitgaven echter vrijwel gelijk aan die van 2019, waardoor een voordeel van ruim € 300.000 is ontstaan.

3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding en samenvatting

Deze paragraaf geeft informatie over de beleidsdoelstellingen bij het onderhoud van de kapitaalgoederen van de gemeente. Hierin wordt aangegeven met welke financiële middelen welke prestaties het afgelopen jaar zijn geleverd. In de onderstaande tabel staan de bedragen voor groot- en vervangingsonderhoud uit de begroting 2020 en wat daarvan in 2020 is gerealiseerd.

Kapitaalgoederen	Beleidskader	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Realisatie 2020
Wegen, straten en pleinen	Actualisatie Visie en Strategie Beheer en Onderhoud (2018/006828)	25.153	13.227	13.274
Riolering	Verbreed gemeentelijke Rioleringsplan (2017/361078)	11.343	7.728	2.884
Water (kunstwerken, oevers)	Actualisatie Visie en Strategie Beheer en Onderhoud (2018/006828)	3.397	4.004	2.432
Groen en Spelen	Actualisatie Visie en Strategie Beheer en Onderhoud (2018/006828)	5.181	3.931	2.005
Openbare verlichting en VRI	Actualisatie Visie en Strategie Beheer en Onderhoud (2018/006828)	1.088	1.971	2.116
Schoolgebouwen	Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs (2018/41031)	nvt	nvt	nvt
Vastgoed en Sportaccommodaties	Integraal uitvoeringsplan sportaccommodaties 2018 t/m 2028: Sport aan zet (2018/15838)	7.970	12.998	13.733
	Beleidsuitvoeringsplan Sportaccommodaties (2013/59413)			
	Nota Onderhoud vastgoed (2012/471809)			
	Nota Onderhoudskosten (2013/284532)			
Totaal		**54.132**	**43.860**	**36.444**

Ontwikkeling onderhoudsvoorraad

Het is gebruikelijk dat een deel van het areaal niet voldoet aan het gewenste onderhoudsniveau. Voor een effectieve aanpak van het onderhoud is het noodzakelijk om werken te combineren. Zo wordt bijvoorbeeld onderhoud riolering zoveel mogelijk gecombineerd met het onderhoud van de wegen die erboven liggen. Er is dan voor het uitgestelde onderhoud van de weg of riolering niet direct sprake van achterstallig onderhoud, maar er is sprake van een werkvoorraad.

Bij een te grote werkvoorraad kan een deel van het areaal dat onder de kwaliteitsnormen blijft niet binnen een acceptabele termijn van vier jaar worden hersteld. Dan is er sprake van achterstallig onderhoud. Wanneer al het benodigde onderhoud binnen vier jaar kan worden uitgevoerd en binnen de beschikbare budgetten, is er sprake van een gezonde situatie met een onderhoudsvoorraad. Als het werk niet binnen de periode uitgevoerd kan worden of het budget is niet genoeg, dan ontstaat er een achterstandsituatie.

Kapitaalgoederen	Ontwikkeling onderhoudsvoorraad					
	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal
Openbare ruimte						
Wegen, straten en pleinen	16.279	17.574	17.938	16.979	19.364	**88.134**
Riolering	17.531	9.687	8.502	10.872	8.687	**55.279**
Water (kunstwerken, oevers)	6.441	4.135	4.066	3.551	3.151	**21.344**
Groen en Spelen	9.454	6.360	3.388	2.514	7.177	**28.893**
Openbare verlichting en VRI	1.365	1.318	1.162	1.085	588	**5.518**
						0
Totaal geprogrammeerd openbare ruimte	**51.070**	**39.074**	**35.056**	**35.001**	**38.967**	**199.168**
Totaal budget groot- en vervangingsonderhoud	**51.070**	**39.075**	**35.055**	**36.349**	**39.097**	**200.647**

Kapitaalgoederen	Ontwikkeling onderhoudsvoorraad				
	Begroting 2020	Begin 2020	Eind 2020	Ontwikkeling	Achterstand
Totaal geprogrammeerd Openbare Ruimte	165.846	172.074	199.167	27.093	**Nee**
Totaal budget groot- en vervangingsonderhoud	180.809	188.527	200.647	12.120	

De ontwikkeling van de onderhoudsvoorraad laat in 2020 een toename zien. Dit komt voornamelijk door een achterstand in uitvoering van de investeringsprojecten. Het verschil tussen de totale programmering en het beschikbare budget is nagenoeg gelijk aan de inzichten zoals opgenomen in de programmabegroting 2021. Vooralsnog kan al het benodigde onderhoud binnen vier jaar worden uitgevoerd binnen de beschikbare budgetten. Daarom is er in Haarlem geen achterstallig onderhoud in de openbare ruimte. In de voortgangsrapportages wordt de ontwikkeling gemonitord om tijdig voorstellen te doen om het noodzakelijke onderhoud ook te kunnen uitvoeren.

Kapitaalgoederen	Beheerplannen (vastgesteld)	Looptijd t/m	Financiële vertaling in begroting	Achterstallig onderhoud
Wegen, straten en pleinen	Strategisch beheerplan Wegen 2013-2022 en Straatmeubilair (beiden 2012/398572)	2017	ja	nee
Riolering	Verbreed GRP 2014-2017 (2013/416279)		ja	nee
Water (kunstwerken, oevers)	Strategisch beheerplan Water en oevers (2012/398572)	2017	ja	nee
Groen en Spelen	Strategisch beheerplan Groen (2012/398572)	2017	ja	nee
	Strategisch beheerplan Speelvoorzieningen(2012/398572)	2017	ja	nee
Openbare verlichting en VRI	Strategisch beheerplan Openbare verlichting en verkeersregeltechniek (2012/398572)	2017	ja	nee
Schoolgebouwen	Schoolbestuur is verantwoordelijk voor onderhoud [1]	2017	nee	nee

Kapitaalgoederen	Beheerplannen (vastgesteld)	Looptijd t/m	Financiële vertaling in begroting	Achterstallig onderhoud
Vastgoed en Sportaccommodaties	Het vrij te geven jaarplan 2017 op basis van Meerjaren onderhoudsplan	2017	ja	nee
	MJOP	2017	ja	ja

[1] Schoolbesturen hebben de verantwoordelijkheid voor de huisvesting van de scholen. Zij zijn bij wet verplicht het gebouw behoorlijk te gebruiken en te onderhouden.

Onderhoud openbare ruimte

Algemeen

Onderhoud openbare ruimte

Het onderhoud van de openbare ruimte bestaat uit dagelijks onderhoud, groot onderhoud en vervangingsonderhoud. Het dagelijks onderhoud is uitgevoerd door een aantal marktpartijen via de domein dienstverlenings-overeenkomsten (DDO). Het groot onderhoud en vervangingsonderhoud is ingepland op basis van de technische kwaliteit van de openbare ruimte. Dit wordt met instandhouding- en vervangingsinspecties geïnventariseerd. Door onderhoud te combineren met een herinrichting is het mogelijk om beleidsdoelstellingen zoals een klimaatadaptieve inrichting te realiseren. Deze planning van onderhoud en herinrichting staat in het meerjarengebiedsprogramma (MJGP). Sinds 2018 wordt groot onderhoud en vervangingsonderhoud zo veel mogelijk voorbereid door twee vaste marktpartijen en uitgevoerd door vier vaste marktpartijen. Doordat deze partijen een langdurige relatie hebben met de gemeente, krijgen ze steeds meer ervaring en zal de kwaliteit van dienstverlening toenemen.

Het beleidskader voor beheer en onderhoud, de Visie en Strategie Beheer en Onderhoud, is in 2012 vastgesteld en in 2018 cijfermatig geactualiseerd. In de Visie en Strategie Beheer en Onderhoud zijn de kwaliteitsniveaus op beeldkwaliteit per functiegebied van de openbare ruimte vastgesteld. De strategische beheerplannen voor de kapitaalgoederen Wegen, Straten en Pleinen, Water, Groen, Speelgelegenheden, Openbare verlichting en Verkeersregelinstallaties maken onderdeel uit van de visie. Voor het domein riool zijn de uitgangspunten vastgesteld in het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP).

Toelichting specifieke ontwikkelingen en prestaties 2020

Wegen, straten en pleinen

Aan diverse wegen in Haarlem is onderhoud gepleegd, waarbij het soms mogelijk was om minder verharding terug te brengen en te vervangen door groen. Een voorbeeld hiervan is versmallen van het trottoir langs het Bramelpad, waar door middel van betonelementen in het fietspad ook het fietscomfort is verbeterd. Verder is er samen met bewoners een breed gedragen definitief ontwerp (DO) van de Rollandslaan vastgesteld, dat in uitvoering gaat. Ook regulier onderhoud is uitgevoerd, zoals het vervangen van de asfaltdeklaag aan belangrijke verkeersaders zoals de Vondelweg. In Zuid-West zijn de straten en trottoirs van de Ruychaverstraat, de Julianastraat en omgeving en het Floraplein vernieuwd, inclusief herinrichting. Hierbij is ook de riolering en het openbaar groen vernieuwd. Tevens is waar nodig het straatmeubilair vervangen. Verder zijn maatregelen aan het Dreef-Schelpenpad uitgevoerd.

In Noord hebben de projecten aan de Reijer Anslostraat en Dr. de Liefde- Jan Campertstraat vertraging opgelopen door de coronamaatregelen. In 2021 wordt gestart met de voorbereiding van de projecten. De werkzaamheden voor het optimaliseren van het fietstracé Kennemerbrug/Schoterweg hebben vertraging opgelopen omdat er een scope-onderzoek moet

plaatsvinden naar de uitgangspunten van het Raadsbesluit. In de 1e helft 2021 moet het haalbaarheidsonderzoek klaar zijn. Ook voor de werkzaamheden bij Kleverlaan, Marnixstraat en Duijnoordstraat geldt dat eerst een scope-onderzoek moet plaatsvinden naar verkeersbewegingen en de haalbaarheid van de aanleg van een rotonde. In de eerste helft 2021 moet dit onderzoek klaar zijn.

Riolering
Het onderzoeksprogramma riolering 2020 is net als in 2019 door andere prioriteiten niet volledig uitgevoerd. De bestedingen voor de investeringsprojecten zijn hierdoor achtergebleven ten opzichte van de raming. Het merendeel van de onderbesteding wordt veroorzaakt doordat het uitvoeren van het relinen van het riool is doorgeschoven naar komende jaren. De aanbesteding van het relinen van de diepriolen is wel in 2020 gerealiseerd, waardoor kan worden begonnen met het aanbrengen van een binnenmantel in 19,5 km oud diepriool. De levensduur van de buizen wordt hierdoor met circa 60 jaar verlengd.

In 2020 is samen met het Hoogheemraadschap van Rijnland in beeld gebracht wat het effect is van de sluiting van de afvalwaterzuivering installatie (AWZI) Schalkwijk en het beperken van de afvoer naar de nieuwe zuivering Zwaanshoek in relatie tot de waterkwaliteit. Uit het onderzoek blijkt dat als Haarlem het afkoppelprogramma volgens planning weet uit te voeren, er in 2025 geen negatieve gevolgen zijn voor het oppervlaktewater in Haarlem als de zuivering Schalkwijk buiten bedrijf wordt gesteld. Als het afkoppelen van hemelwater van het riool echter trager verloopt dan gepland, leidt dit tot meer riool-overstorten op het oppervlaktewater en dus meer vervuiling. Omdat het verbeteren van de waterkwaliteit voor zowel Haarlem als Rijnland een belangrijk beleidsuitgangspunt is, moeten er afspraken worden vastgelegd om de voortgang te monitoren en de mogelijke aantasting van de waterkwaliteit te voorkomen. De afspraken hieromtrent worden vastgelegd in een Afvalwaterakkoord tussen Rijnland en gemeente. Met name de afvoer van hemelwater tijdens extreme neerslag, waterkwaliteit en watertekort zijn aandachtspunten voor de samenwerking. In 2020 is begonnen met de uitwerking van de afspraken voor het Afvalwaterakkoord.

In 2020 zijn de volgende rioolprojecten afgerond: Ruychaverstraat, Julianastraat, Floraplein, schelpenpad Dreef en relining onder de Randweg tussen de Vlaamseweg en de de Ruijterweg. In het Rozenprieel is een project gestopt in afwachting van funderingsherstel door de woningeigenaren. Langs het Spaarne is regenwaterriolering aangelegd achter de nieuwe walmuur. Daarmee is een start gemaakt met het afkoppelen van de riolering van de Burgwal. Het onderhoudsprogramma aan het riool door plaatselijke reparaties is in 2020 voortgezet.

Het grondwateronderzoek in de wijken Kleverparkbuurt en Bos & Vaart overstijgt de kaders van het vGRP. Dit vraagt om een nieuwe aanpak en samenwerking met inwoners. In 2020 is er een start gemaakt met het formuleren van de voorwaarden om deze nieuwe wijze van samenwerken tussen gemeente en particuliere perceeleigenaren door het bestuur te laten besluiten. Het onderzoek wordt vooralsnog in nauwe samenwerking met de wijkraad uitgevoerd in de wijk Bosch & Vaart.

Water (kunstwerken en oevers)
Het dagelijks onderhoud aan bruggen en oevers bestaat vooral uit periodieke inspecties, monitoring en regelmatig uitvoeren van kleine reparaties door de DDO-partners. Naar aanleiding van informatie van de DDO-partners en onderzoeken van de vaste samenwerkingspartners worden groot onderhoud en vervangingen geprogrammeerd.

Oevers (beschoeiingen en kademuren)
Het vervangen van de beschoeiingen aan de Brouwersvaart, Houtmankade en Leidsevaart zijn afgerond. Het vervangen van beschoeiing aan de Prinsselaan is in uitvoering. Het vervangen van de kademuur aan de Noorder Emmakade en Tuinlaantje is ook afgerond. Ook aan het Spaarne is een deel van de kademuur vervangen en opgeleverd in 2020, inclusief de aanpassing van de inrichting van gevel tot kade conform het handboek inrichting openbare ruimte (HIOR).

Kunstwerken (onder andere vaste- en beweegbare bruggen)
Het groot onderhoud aan de Edisonbrug is in uitvoering. De Melkbrug en de Gravestenenbrug hebben door het onderzoek beweegbare bruggen een scope-uitbreiding gekregen, waardoor het groot onderhoud is uitgesteld. Verdere voorbereiding vindt plaats in 2021. Tenslotte was eerder groot onderhoud aan de Schouwbroekerbrug uitgesteld en mede door het onderzoek beweegbare bruggen zijn daar de Prinsenbrug en Langebrug aan toegevoegdOok is gewerkt aan de voorbereidingen voor het groot onderhoud aan drie beweegbare bruggen: Schouwbroekerbrug, Prinsenbrug en Langebrug. In 2020 is verder groot onderhoud uitgevoerd aan de constructie en het metselwerk van de fietstunnel aan het Rijkslof van Goensplein.

Water en duikers
Het samenwerkingsproject met hoogheemraadschap Rijnland voor het realiseren van de waterverbinding De Delft heeft vertraging opgelopen door de coronamaatregelen. Daarnaast wacht de voortgang van het traject op de eisen vanuit Rijnland. Het maken van een waterverbinding naar het Spaarne en groot onderhoud van de duiker via de Spaansevaartstraat heeft vertraging opgelopen vanwege uitbreiding van de scope. Hierdoor was een langere voorbereiding nodig.

Groen en spelen
In 2020 zijn op diverse groenlocaties verbeteringen aangebracht of heeft een herinrichting plaatsgevonden. Ook zijn bomen geplant en is onderzoek naar speellocaties uitgevoerd. Bij de Brouwersvaart en Houtmankade is tegelijk met vervanging van beschoeiingen het groen op de oever verbeterd, evenals bij de Noorder Emmakade en Tuinlaantje. Bij de Leidsevaart is het opknappen van het groen nog in uitvoering.

Gelijktijdig met werkzaamheden aan de straat en de riolering, is bij de Ruychaverstraat, de Julianastraat en het Floraplein ook het groen meegenomen in de herinrichting. Bij project Dreefzicht is voor het aanpassen van het groen het Definitief Ontwerp (DO) vastgesteld. Verder heeft vergroening plaatsgevonden in de Leidsebuurt door het plaatsen van bomen als onderdeel van de 1.700 nieuwe bomen uit het coalitieprgoramma. Er is in 2020 onderzoek gedaan naar de integratie van de speeltuin en de speelplaats aan de Croesenstraat. De uitkomst van het onderzoek is om nog niets te doen.

De onderbesteding op de geplande uitgaven in 2020 wordt in hoofdzaak veroorzaakt door uitstel van de vervolgfasen van de uitvoering van het project Schoterbos. De eerste fase Schoterbos is in 2020 opgeleverd. Voor de vervolgfasen was de planning om in het najaar 2020 met de uitvoering te beginnen. Dit is echter vertraagd door de extra benodigde tijd voor het oplossen van enkele technische problemen.

Openbare verlichting en verkeersregelinstallaties (OV/VRI)
In 2020 zijn conform de planning volgende VRI-projecten afgerond:
- Friese Varkensmarkt - Prinsen Bolwerk - Prinsenbrug;
- Gedempte Oostersingelgracht - Oudeweg - Harmenjansweg;
- Kamperlaan - Kleine Houtweg - Paviljoenslaan;

- Dreef - Paviljoenslaan;
- Gedempte Oude Gracht - Spaarne - Turfmarkt;
- Voetgangersoversteekplaatsen over de Aziëweg;
- Aziëweg - Briandlaan.

Het project Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV) Noord is in 2019 gestart. In 2020 zijn de aanpassingen aan de tien VRI's op de Rijksstraatweg afgerond. De voorbereiding voor het VRI-project Europaweg – Schipholweg is in 2020 gestart, maar de uitvoering schuift door naar 2021. Het verwijderen van de VRI Kleverlaan – Marnixstraat is niet uitgevoerd in 2020 en blijft deel uitmaken van de voorbereidingen voor de herinrichting Marnixstraat. Hierdoor neemt de onderhoudsvoorraad op het areaal VRI toe in de komende jaren.

In 2020 zijn alle markt- en evenementenkasten conform NEN 3140 gekeurd. Ook zijn keuringen uitgevoerd aan de overspanningen voor de openbare verlichting.

De strategie voor onderhoud van verlichting is het vervangen van armaturen en lampen op basis van leeftijd en branduren. De traditionele armaturen worden vervangen door LED-verlichting. Hiervoor loopt een vervangingsprogramma dat in 2020 is voortgezet. Het groot onderhoud aan de gietijzeren lichtmasten in het Centrum en de Hout is uitgevoerd. Verder zijn in 2020 de defecten aan de verlichte wegwijzers gerepareerd.

Onderhoud gebouwen/accommodaties/vastgoed

De gemeente heeft een vastgoedportefeuille van circa 400 objecten. Hieronder vallen ook schoolgebouwen, kleedkamers op buitensportcomplexen, gemeentelijke zwembaden en de gemeentelijke gymzalen en sporthallen die in beheer zijn bij SRO.
De onderhoudsstrategie van het gemeentelijk vastgoed is vastgelegd in de raadsnota Onderhoud vastgoed (2012/471809) en berust op een viertal pijlers:

- Het onderhoudsniveau wordt vastgesteld aan de hand van NEN 2767 (norm voor het objectiveren van de staat van onderhoud van een gebouw);
- Het onderhoudstreefniveau is vastgesteld op conditiescore 3: sober en doelmatig; (categorie Redelijk: het verouderingsproces is deels in gang gezet en er zijn incidentele gebreken. Technisch voldoet het object nog);
- Voor alle objecten zijn actuele meerjarenonderhoudsplanningen (MJOP's);
- De onderhoudsbehoefte is integraal in beeld gebracht voor de totale vastgoedportefeuille.

Nadat er in 2018 en 2019 nieuwe NEN 2767-inspecties zijn gehouden vindt het planmatig onderhoud met ingang van 2020 plaats via een herzien MJOP, vergelijkbaar met de voor de openbare ruimte gehanteerde opzet. Daarin wordt onderscheid gemaakt tussen de geprogrammeerde werkvoorraad en het geconstateerde achterstallig onderhoud. Achterstallig onderhoud wordt gedefinieerd als onderhoud dat niet op tijd is uitgevoerd, waardoor een onderhoudsrichtlijn is overschreden en niet (meer) wordt voldaan aan het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau. Achterstallig onderhoud kan leiden tot schade of tot onveilige situaties, wat vaak leidt tot hogere herstelkosten.

Uit de NEN 2767-inspecties is gebleken dat er voor het inhalen van achterstallig onderhoud een bedrag van € 12,9 miljoen nodig was. Met het in 2020 uitgevoerde achterstallig onderhoud is hiervan € 3,7 miljoen ingelopen, waardoor met ingang van 2021 nog sprake is van € 9,2 miljoen (inclusief VTU) aan achterstallig onderhoud. Voor het inhalen van achterstallig onderhoud doet de gemeente een beroep op de reserve Vastgoed, die gevoed wordt uit de opbrengsten van de verkoop van niet-strategisch vastgoed. In 2020 is de notitie Materiële vaste activa van de commissie BBV geactualiseerd. Strekking hiervan is dat gemeenten met ingang van 2021 verplicht zijn tot het

vormen van een voorziening wanneer sprake is van achterstallig onderhoud. Daarom wordt in 2021 een voorziening gevormd ter dekking van de kosten voor achterstallig onderhoud aan het gemeentelijke vastgoed.

Bij vervangingen, functionele wijzigingen of kwaliteitsverbetering van een gebouw worden de kosten niet uit het onderhoudsbudget gedekt, maar worden ze als investering geactiveerd. Ook door het doen van vervangingsinvesteringen en het uitvoeren van renovaties en restauraties wordt (achterstallig) onderhoud uitgevoerd of worden onderhoudsachterstanden verholpen.
Naar verwachting is het achterstallig onderhoud in 2024 ingelopen, zodat er daarna sprake is van regulier, planmatig onderhoud dat gericht is op het in stand houden van het gemeentelijk vastgoed.

De afgelopen jaren is er bij het uitvoeren van planmatig onderhoud prioriteit gegeven aan de strategische panden. Bij het niet-strategische deel van de vastgoedportefeuille vindt alleen preventief onderhoud plaats. Deze panden komen in aanmerking voor verkoop.
In 2020 is voor € 10,2 miljoen aan onderhoud gepleegd ten laste van het in de begroting opgenomen budget van € 10,1 miljoen. Daarnaast is voor € 3,7 miljoen aan (vervangings-)investeringen gepleegd. Daarbij gaat het om toevoeging van functionaliteit, vervangingen en renovaties en restauraties waarvan de kosten vanuit de BBV regels geactiveerd moeten worden.

	Begroting (oorspronkelijk)	Begroting (aangepast)	Realisatie
Regulier onderhoud	3.680	5.963	6.242
Achterstallig onderhoud	2.490	3.800	3.680
Investeringen	1.800	2.935	3.506
Verduurzaming	0	300	305
Totaal kosten	**7.970**	**12.998**	**13.733**
Onderhoudsbudget	4.100	4.100	4.100
Investeringen	1.800	2.935	3.656
Onttrekking reserve Vastgoed	2.070	5.628	5.792
Onttrekking reserve Dolhuys	0	335	335
Totaal budget	**7.970**	**12.998**	**13.883**

Het grootste gedeelte van het eigenarenonderhoud van de sportaccommodaties en een aantal commerciële panden is uitgevoerd door SRO. SRO heeft hiervoor in 2020 een bedrag van € 1,5 miljoen ontvangen. Ook is in 2020 een bedrag van € 0,3 miljoen geïnvesteerd in het verbeteren van de brandscheidingen en de luchtkwaliteit in het Kennemer Sportcenter.

3.4 Financiering

Inleiding

De uitgaven en inkomsten van de gemeente lopen niet gelijk op in de tijd. Soms leent de gemeente geld om tijdig betalingen te kunnen verrichten en soms heeft ze (tijdelijk) een overschot aan liquide middelen. Alle geldstromen van de gemeente lopen via de centrale treasuryfunctie. Deze werkwijze zorgt ervoor dat de gemeentelijke rentelasten zo laag mogelijk blijven.

De gemeente hanteert een systeem van centrale financiering. In dit systeem bestaat er geen direct verband tussen een bepaalde investering en het aantrekken van financieringsmiddelen. Alle rentebaten en rentelasten worden verzameld en daarna toegerekend aan de gemeentelijke producten op basis van de omslagrente. In 2020 bedroeg deze omslagrente 2,0%.

Het algemene beeld over 2020 laat zien dat de vaste schuld van de gemeente is gelijk gebleven met € 462 miljoen eind 2020. Dit is € 11 miljoen minder dan verwacht werd bij de Programmabegroting 2020-2024 (€ 473 miljoen). De netto schuldquote bedraagt 75%, dit is 17 procentpunten lager dan de verwachting bij de Programmabegroting 2020-2024. Dit is voor het grootste gedeelte het gevolg van hogere baten dan eerder werd voorzien. De rentelasten zijn in 2020, door een aanhoudende lage rente op de markt, gunstiger uitgevallen dan oorspronkelijk begroot.

Liquiditeit en rente

Rentebeeld 2020

Bij het opstellen van de begroting was de verwachting dat de lange rente, gemeten op basis van het prijsniveau voor een tienjarige lening met een vaste rente, gelijk zou blijven of licht zou stijgen. Uiteindelijk is de lange rente verder gedaald naar een negatief niveau van rond de -0,2% eind 2020. De korte rente is met een niveau rond de -0,5% ook licht gedaald ten opzichte van 2019.

Renterisico's op korte financiering (kasgeldlimiet)

De gemeente kan niet onbegrensd risico's nemen op kortlopende financiering (korter dan één jaar) omdat dit wettelijk begrensd wordt door de kasgeldlimiet. Door de Wet Fido (Financiering Decentrale Overheden) mag de omvang van de kortlopende schuld maximaal 8,5% van het begrotingstotaal zijn. Voor 2020 betekende dit voor Haarlem een limiet van € 48 miljoen voor kortlopende financiering.

Wanneer de gemeente de kasgeldlimiet in drie aaneengesloten kwartalen overschrijdt, moet een plan ter goedkeuring aan de toezichthouder worden voorgelegd waarin staat hoe en binnen welke termijn de overschrijding ongedaan wordt gemaakt. In 2020 heeft de gemeente de kasgeldlimiet geen enkel kwartaal overschreden.

(bedragen x € 1 miljoen)

Kasgeldlimiet in 2020	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Vlottende Schuld	36,6	28,0	18,4	14,1
Vlottende middelen	6,7	6,7	6,9	7,0
Netto vlottende schuld	**29,9**	**21,3**	**11,5**	**7,1**
Kasgeldlimiet	47,9	47,9	47,9	47,9
Ruimte onder de kasgeldlimiet	**18,0**	**26,6**	**36,4**	**40,8**

Renterisiconorm en rente- en aflossingsverplichtingen
Voor langlopende financiering geldt de renterisiconorm als een wettelijke begrenzing voor risico's. Deze norm dwingt tot het spreiden van de leningenportefeuille om het risico op rentewijzigingen te beperken. De renterisiconorm is 20% van het begrotingstotaal (Wet Fido). In 2020 betekende dit een norm van € 113 miljoen. Met een maximaal risico van € 60 miljoen, voor herfinanciering van de vaste schuld, is de gemeente ruim onder deze norm gebleven. Op de portefeuille met langlopende leningen vonden geen renteherzieningen plaats. Wel is de gemeente voor € 60 miljoen nieuwe leningen aangegaan tegen gunstigere rentepercentages dan de vervallen leningen van € 60 miljoen.

(bedragen x € 1 miljoen)

Renterisiconorm en renterisico's van de vaste schuld	**2018**	**2019**	**2020**
Begrotingstotaal	**499**	**525**	**564**
Vastgesteld percentage (in wet Fido)	20%	20%	20%
Renterisiconorm	**100**	**105**	**113**
Maximaal risico vaste schuld herfinanciering	31	43	60
Ruimte onder renterisiconorm	**69**	**62**	**53**

De rentelasten zijn lager dan begroot door lagere rentetarieven dan verwacht. Hierdoor is € 2 miljoen minder rente op langlopende leningen betaald dan oorspronkelijk begroot. Door negatieve korte rentetarieven is in 2020 € 71 duizend aan rente ontvangen op kortlopende leningen in plaats van de begrote rentelast van nihil. De totale rentelast was € 11,2 miljoen in 2020.

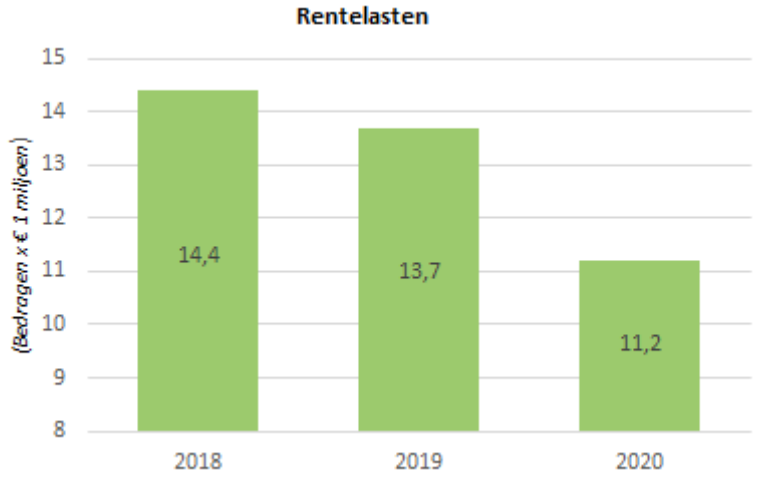

Dividend
In onderstaande tabel staan de begrote en daadwerkelijk ontvangen dividenden van het jaar 2020. Het zijn de dividenden over het boekjaar 2019, die in het jaar 2020 betaalbaar zijn gesteld. De genoemde bedragen zijn inclusief de terug te ontvangen dividendbelasting. De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is afhankelijk van de aanbevelingen van de Europese Centrale Bank wat betreft de uitkering van dividenden. De ECB heeft banken aanbevolen om in ieder geval tot 30 september 2021 af te zien van dividenden of deze te beperken. Het dividendbedrag van de BNG is daarom nog niet uitgekeerd maar als vordering verantwoord in de jaarrekening, in maart 2021 wordt het eerste deel van het (reeds goedgekeurde) dividend uitgekeerd.

Dividend	Begroting 2020	Ontvangen 2020	Voordeel/nadeel rekening 2020
BNG	364	292	-72
SRO	200		-200
Spaarnelanden	300	270	-30
Alliander	100	105	5
ABN		7	7
Totaal	**964**	**674**	**-290**

Het negatieve verschil van € 0,3 miljoen tussen het werkelijk ontvangen dividend en de verwachting komt voornamelijk door een lager dividend van de Bank Nederlandse Gemeente (BNG) en van de SRO. Bij de Voortgangsrapportage 2020 is, als financieel gevolg van de coronacrisis, reeds een nadeel van € 550 duizend verwerkt. De laatste berichten van de BNG over het toch volledig, maar vertraagt, uitkeren van de dividenden over 2019 leiden ertoe dat het nadeel nu minder groot is dan eerder gedacht.

Leningenportefeuille

Ontwikkeling vaste schuld en schuldreductie

De vaste schuld is eind 2020 € 462 miljoen. Dit is € 11 miljoen lager dan de oorspronkelijk voor 31 december 2020 begrote schuld van € 473 miljoen. Onderstaande tabel geeft de geraamde schuldposities van de begroting en de daadwerkelijke schuldposities weer.

(bedragen x € 1 miljoen)

Vaste schuld	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Stand vaste schuld per 1 januari	481	462
Bij (nieuw aan te trekken)	52	60
Af (af te lossen)	-60	-60
Stand vaste schuld per 31 december	**473**	**462**

Ontwikkeling korte en totale schuld

Naast de (langlopende) vaste schuld heeft de gemeente ook kortlopende schulden. De korte schuld is in dit geval de schuld die valt onder de kasgeldlimiet. In onderstaande grafiek is te zien dat de totale schuld lager is dan voorspeld bij de Programmabegroting 2020-2024. De totale schuld bedraagt eind 2020 € 488 miljoen. Dit is € 30 miljoen minder dan oorspronkelijk begroot. De voornaamste reden hiervoor zijn het achterblijven van investeringen ten overstaan van de raming in de Programmabegroting 2020-2024. Werd daar nog uitgegaan van uitgaande kasstromen voor investeringen van € 75 miljoen in 2020, is er uiteindelijk voor € 38 miljoen aan investeringen gerealiseerd (paragraaf 1.6). In de volgende grafiek zijn de totale schuldstanden van de gemeente inzichtelijk:

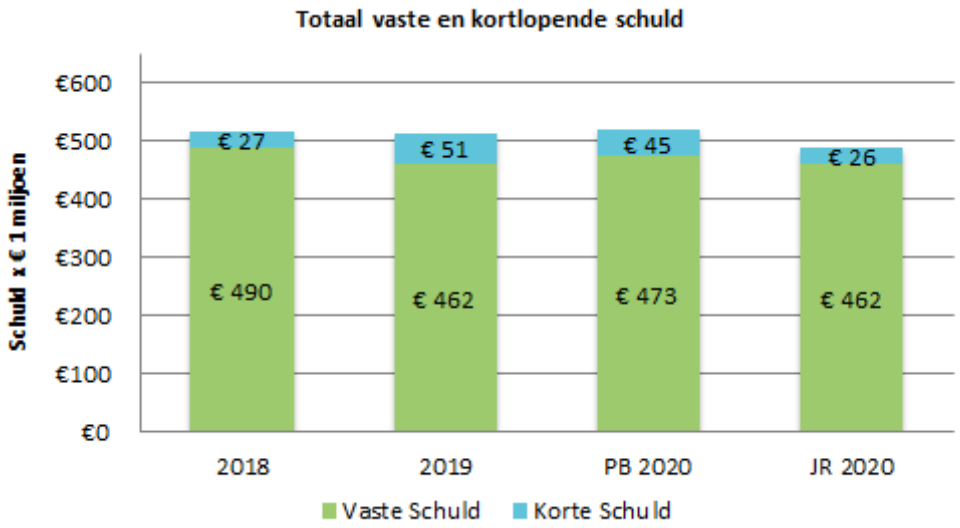

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft het niveau van de schuldenlast van de gemeente weer ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie. Bij de Programmabegroting 2020-2024 werd een netto schuldquote van 92% verwacht. Haarlem zou daarmee in de 'groene zone' (onder de 100%) van de VNG-norm uitkomen. In werkelijkheid bedraagt de netto schuldquote 75% in 2020 en is daarmee positiever dan eerder verwacht. De eerder genoemde lagere schulden hebben doorwerking in de netto schuldquote, maar de voornaamste oorzaak van de sterke daling zijn de hogere baten dan eerder verwacht (zie 'Overzicht baten en lasten'; paragraaf 4.2). Het grootste onderdeel van deze extra baten zijn baten met betrekking tot coronacrisis. De meeste impact hebben de middelen voor de Tijdelijke Overbruggingslening Zelfstandige Ondernemers (TOZO), de gemeente heeft hiervoor in 2020 bijna € 40 miljoen ontvangen. Deze middelen zorgen niet voor een voordeel voor de gemeente, omdat er lasten tegenover staan van een zelfde omvang, maar hebben wel doorwerking in de netto schuldquote omdat hier de schulden van de gemeente in verhouding tot de totale baten worden weergegeven. De coronagerelateerde baten zorgen voor een incidentele verlaging van de netto schuldquote van 4 á 5 procentpunt. Andere extra baten ten overstaan van primair begroot zijn middelen die ontvangen worden vanuit het Gemeentefonds, het overgrote deel van deze middelen hebben lasten van dezelfde omvang als tegenhanger.

Netto schuld per inwoner

Naast de netto schuldquote wordt er ook gekeken naar de netto schuld per inwoner. De netto schuld per inwoner is een sturingsinstrument dat rekening houdt met de gevolgen van de groei van de stad. Hierbij wordt de netto schuld zoals gehanteerd in de netto schuldquote gedeeld door het aantal (verwachte) inwoners van Haarlem. Hierdoor wordt de omvang van de exploitatiebegroting, het totaal aan baten, buiten beschouwing gelaten. Het eerder genoemde incidentele effect door de ontvangen coronacompensaties werkt daardoor niet door in dit kengetal. Bij de Programmabegroting 2020-2024 werd een netto schuld van € 3.157 per inwoner verwacht. In werkelijkheid is de netto schuld € 2.952 per inwoner eind 2020.

Verstrekte geldleningen

Het beleid van de gemeente, vastgesteld in de Nota leningen en garanties (2013/34361), is om terughoudend in te zijn met het verstrekken van leningen vanwege de hieraan verbonden risico's. Er is een beperkt aantal leningen verstrekt aan overige organisaties en er zijn revolverende fondsen voor starters, duurzaamheid en monumenten. In 2020 is (buiten de revolverende fondsen) één

nieuwe geldleningen verstrekt. Het betreft een 10-jarige lening aan museum het Dolhuys van € 500.000 (2020/245854). Ook is er één lening vervroegd afgelost in 2020, het betreft een lening aan het Noord-Hollands Archief waarvan de restschuld nog € 80 duizend bedroeg.

(bedragen x € 1 miljoen)

Verstrekte geldleningen	Stand per 1-1-2020	Aflossing 2020	Stand per 31-12-2020	Rente (gemiddeld)	Looptijd (gemiddeld)
Leningen aan overige organisaties	2,2	0,2	2,5	6,4%	8 jaar
Revolverende fondsen	7,6	n.v.t.	7,6	n.v.t	n.v.t

Verstrekte garanties

In het verleden heeft de gemeente garanties verstrekt aan met name corporaties of maatschappelijke organisaties. Ook hier voert de gemeente een terughoudend beleid. Grootste onderdeel van de verstrekte garanties vormt de achtervangfunctie voor de woningcorporaties en particuliere woningbouw. Daarbij wordt de gemeente pas aangesproken als de sector zelf, én het WSW, hun verplichtingen niet kunnen nakomen. Dat is tot nu toe niet voorgekomen. Het risico wordt daarom gering geacht en is beperkt tot eventuele rentelasten van te verstrekken leningen (zonder vergoeding). De portefeuille voor particuliere woningbouw wordt langzaam afgebouwd omdat die achtervangpositie is overgenomen door de Nationale Hypotheekgarantie (NHG). In 2020 zijn er (naast (her)financiering bij woningcorporaties) geen garanties verstrekt. De hogere garanties voor nutsbedrijven dan begroot zijn het gevolg van garanties aan Spaarnelanden die in 2019 zijn verleend. Deze garanties zijn eind 2019 verleend en waren tijdens het opstellen van de Programmabegroting 2020-2024 nog niet in beeld.

(bedragen x € 1 miljoen)

Gegarandeerde geldleningen	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Gemeente als achtervang	**1.486**	**1.552**	**1.472**
Particuliere woningbouw [1]	626	694	606
Woningcorporaties	860	858	866
Gemeente als directe risicodrager	**23,7**	**19**	**21**
Zorgsector	0,4	0,3	0,4
Culturele instellingen en sportverenigingen	1,5	1,4	1,3
Nationaal restauratiefonds	0,1	0,1	0,1
Nutsbedrijven	21,7	17	19,3
Totaal gegarandeerde geldleningen	**1.510**	**1.571**	**1.493**

[1] Het overzicht van het Waarborg Eigen Woningen wordt pas medio 2021 ontvangen. Het bedrag genoemd onder Particuliere woningbouw betreft daarom een schatting met behulp van de meest recente ontvangen standen.

Renteresultaat en EMU-saldo

Het renteresultaat in 2020 op het taakveld treasury voor de gemeente Haarlem bedraagt € 2,0 miljoen voordelig, waar een renteresultaat van € 45 duizend nadelig was begroot. Dit voordeel is ontstaan door lagere werkelijke rentelasten dan begroot. Hierdoor is een positief resultaat ontstaan op het taakveld treasury.

In de voortgangsrapportage, de bestuursrapportage en de decemberrapportage is in totaal reeds een voordeel ten opzichte van de begroting van € 2,3 miljoen gemeld. Dat het daadwerkelijke voordeel met € 2,1 miljoen minder voordelig is dan eerder gemeld is het gevolg van een nacalculatie voor de toerekening aan de grexen. Doordat de rentelasten lager zijn kan er ook minder doorbelast worden waardoor het renteresultaat op het taakveld treasury iets afneemt.

Renteresultaat treasury	**2020**
De externe rentelasten over korte en lange financiering	11.222
De externe rentebaten	-238
Totaal door te rekenen externe rente	**10.984**
De rente die aan de grondexploitatie wordt doorberekend	-449
Saldo door te rekenen externe rente	**10.535**
Rente eigen vermogen	0
De aan taakvelden/programma's toe te rekenen rente	**10.535**
De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente	-12.569
Renteresultaat op het taakveld treasury	**-2.034**

EMU-saldo

Het EMU-saldo geldt binnen de Europese Unie als een indicator om de gezondheid van de overheidsfinanciën te kunnen bepalen. Het saldo geeft aan of een overheid een overschot of een tekort heeft.

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven met derden (dus geen afschrijvingen, waardemutaties, etc.) van de overheid op transactiebasis in een bepaalde periode. Eenvoudig gezegd geeft het EMU-saldo aan of er in een bepaald jaar met reële transacties meer geld uitgegeven is dan er in dat jaar is binnengekomen, of dat er netto geld overgehouden is. Het EMU-saldo van de gemeente is voor 2020 € 30 miljoen. Het betekent dat in EMU-termen de inkomsten groter zijn dan de uitgaven. De gemeente draagt in 2020 dus bij aan de vermindering van het EMU-tekort van het Rijk.

(bedragen x € 1.000)

	EMU		**2020**
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)		26.250
2	Mutaties (im)materiële vaste activa	af	8.432
3	Mutaties voorzieningen	bij	427
4	Mutaties voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	af	-11.941
5	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa		0
	Berekend EMU-saldo*		**30.186**

3.5 Bedrijfsvoering

De coronacrisis heeft in 2020 invloed gehad op de bedrijfsvoering van de gemeente Haarlem. Net als in de rest van het land werkten de meeste medewerkers van de gemeente Haarlem noodgedwongen thuis. De organisatie heeft zicht snel aangepast aan de nieuwe omstandigheden. Thuiswerken en veilig op kantoor werken voor cruciale functies is door bedrijfsvoering adequaat gefaciliteerd, met duidelijke communicatie naar de medewerkers. Op onderdelen is door de coronacrisis het werk binnen bedrijfsvoering geïntensiveerd, wat heeft geleid tot prioritering en andere inzet van capaciteit en middelen. Voorbeelden van deze intensiveringen zijn de werkzaamheden voor de uitvoering van het noodfonds en de Tozo regeling. Voor beide regelingen is een ambtelijk team samengesteld dat alle betrokken afdelingen samenbracht, vanuit zowel beleid als bedrijfsvoering. Vanuit bedrijfsvoering zijn medewerkers uit verschillende disciplines vrijgemaakt om deel te nemen aan deze teams. Het doel was om snel handelen mogelijk te maken door processen te (her)ontwerpen, maar daarbij vooral ook de rechtmatigheid van de besluiten te borgen. De invoering van deze regelingen heeft er ook voor gezorgd dat het aantal bezwaarschriften in 2020 met 10% is toegenomen. In de meeste gevallen is het extra werk dat hieruit voortkwam binnen bestaande capaciteit en middelen opgevangen. Voor de afhandeling van bezwaarschriften heeft de raad extra middelen toegekend in de Bestuursrapportage 2020. Naast de oprichting van het lokale noodfonds (2020/564964) is de inkoop voor Haarlem en Zandvoort zoveel mogelijk bij de lokale ondernemers gedaan om de lokale economie te ondersteunen. Verder is er een Corona Impact Monitor opgezet met kerncijfers, aangevuld met onderzoek onder inwoners en ondernemers en een peiling onder medewerkers over de impact op hun werk en welbevinden. De monitor dient als ‘thermometer’ en voor input voor beleid of verbeteracties.

In deze paragraaf worden verschillende thema’s belicht waar in 2020 door de bedrijfsvoering aan is gewerkt. De thema’s zijn een slagvaardige organisatie, digitale transformatie en duurzaamheid.

Naar een slagvaardige organisatie
Eind 2020 is gestart met een evaluatieonderzoek van de organisatiestructuur. Dit onderzoek heeft als doel om een oordeel te geven over het huidig functioneren van de organisatie én handvatten te bieden om de organisatie verder te ontwikkelen.

Naast verdere organisatieontwikkeling zijn in 2020 de onderwerpen: 1) ontwikkeling strategisch personeelsbeleid, 2) beleid externe inhuur en bevorderen rechtmatigheid, 3) bevorderen van diversiteit en inclusie binnen de gemeente Haarlem en 4) optimalisatie van de arbeidsmarktstrategie verder uitgewerkt.

1. Ontwikkeling strategisch personeelsbeleid (SPP)

In 2020 is bij twee afdelingen een start gemaakt met de praktische invulling van de managementtool SPP. Hiermee zijn afdelingen ondersteund om SPP cyclisch toe te passen.Dit houdt in de praktijk in dat medewerkers worden betrokken bij de ontwikkelrichting van de afdeling waarbij concreet wordt wat hun bijdrage is. Daarnaast is in 2020 is de studieregeling (2020/499722) door het college vastgesteld. Het Opleidings- en Ontwikkelbeleid biedt de kaders voor het besteden van opleidingsbudget. Deze regeling is gebaseerd op de belangrijkste didactische uitgangspunten, die helpen om het volgen van een opleiding goed in te bedden in de organisatie. Verder is in 2020 de ontwikkeling van de functionerings- en beoordelingsgesprekcyclus verbeterd. Na afronding van het HR 21 traject zijn alle functiebeschrijvingen omgezet in HR21 normfuncties. Het toekennen van de normfuncties is het eerste deel van de verbetering van de gesprekcyclus. In 2020 zijn leidinggevenden en medewerkers getraind in het voeren van resultaat- en ontwikkelgesprekken.

2. Beleid externe inhuur en bevorderen rechtmatigheid

In 2020 is invulling gegeven aan de motie Vast geeft comfort (2019/567870). Dit is gedaan door het in kaart brengen van de visie op inhuur voor de gemeente Haarlem, het proces van externe inhuur hier op aan te passen en de interne beheersing te verbeteren. Bij implementatie van de motie Vast geeft comfort zijn streefwaarden opgenomen voor de externe inhuur. Welke streefwaarden realistisch en wenselijk zijn moet na het implementeren van de nieuwe interne beheersingsmaatregelen nader bepaald worden. In 2020 is het gerealiseerde percentage inhuur 13%. In het afbouwschema was voor 2020 nog uitgegaan van maximaal 15%. Het proces is aangepast en er zijn nu voor de meest voorkomende inhuur raamcontracten afgesloten. Dit heeft een positief effect op de rechtmatigheid gehad.

3. Bevorderen van diversiteit en inclusie binnen de gemeente Haarlem

De gemeente Haarlem heeft een Plan van Aanpak Diversiteit & Inclusie (D&I). Met het uitvoeren van deze acties werkt gemeente Haarlem toe naar een meer diverse en inclusieve organisatie. Aan de commissie Bestuur wordt jaarlijks gerapporteerd over de verschillende acties uit het Plan van Aanpak Diversiteit & Inclusie. In dit plan staan 39 verschillende acties waaraan uitvoering gegeven wordt door verschillende stakeholders. De doelstelling was om in 2020 op verschillende momenten aandacht te besteden aan Diversiteit & Inclusie door onder andere het organiseren van evenementen, trainingen en communicatie uitingen. Door de coronacrisis zijn in maart 2020 alle evenementen en trainingen opgeschort tot september 2020, omdat de verwachting was dat er dan een terugkeer zou zijn naar de werkvloer en een fysieke training of bijeenkomst de voorkeur genoot. In augustus 2020 bleek dat ook de verwachte terugkeer naar de werkvloer niet plaats zou vinden wegens de aangescherpte maatregelen van het kabinet. Er is toen besloten dat geplande evenementen digitaal zouden worden aangeboden. Het eerste evenement dat digitaal heeft plaatsgevonden was D&I-dag op 6 oktober 2020.

4. Optimalisatie van de arbeidsmarktstrategie

In 2020 is de arbeidsmarktstrategie voor het grootste deel van het jaar gericht op de interne arbeidsmarkt; het boeien, binden en behouden van (nieuw geworven) medewerkers. De wervings- en selectieprocessen zijn vernieuwd en veranderd door deze contactloze periode van fysiek naar voornamelijk digitale selectieprocessen via MS Teams. Daarnaast is een digitale eed en/of belofte-aflegging in het voorjaar tot stand gekomen, als onderdeel van een dynamisch digitaal introductieprogramma. Een ander onderdeel van de interne strategie is om te achterhalen wat beweegredenen zijn om de werkgever te verlaten. In het vierde kwartaal is daartoe een exit-enquête geïntroduceerd gericht op het behouden van medewerkers. Ten behoeve van de imagoverbetering is in een tweetal bladen gepubliceerd over Werken bij de gemeente Haarlem, onder meer in Jong en Ambtenaar en in Binnenlands Bestuur. Voor het plaatsen en begeleiden van stagiaires was het een zwaar jaar. Ondanks deze uitzonderlijke situatie voor zowel de stagiaires als de begeleiders zijn in 2020 toch nog 82 stagiaires geplaatst bij de gemeente Haarlem. In januari 2020 is de Traineepool van de MRA van start gegaan met pool 5, waaraan in totaal 19 trainees deelnamen. Voor het eerst doet Haarlem mee met deze regionale pool en is Haarlem de moederorganisatie van twee trainees. Vanaf 1 november zijn zij gedetacheerd naar de provincie Noord-Holland en de gemeente Amsterdam.

Digitale Transformatie

Gemeente Haarlem leert sinds 2018 van het samenwerken in landelijke context met andere gemeenten, de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en met andere overheden. Leidraad hiervoor vormt de Agenda Digitale Overheid (NL Digibeter). Deze krijgt vorm in het Interbestuurlijk Programma van het Rijk en de mede-overheden, de Digitale Agenda 2020 van de VNG, de Data Agenda Overheid en Common Ground van de gemeenten. De Common Ground van de gemeenten is het initiatief van de VNG om gezamenlijk innovatie in de gemeentelijke informatievoorziening te

realiseren. Door de coronacrisis is in 2020 het aantal ontwikkelingen beperkt gebleven. De gemeente Haarlem heeft waar mogelijk actief bijgedragen, bijvoorbeeld ten behoeve van Common Ground (open zaak). Gebleken is dat het thuiswerken ook inzichten heeft gegeven in volledig digitaal werken in de hele organisatie en met de inwoners. De samenwerking via videovergaderen en de nieuwe digitale omgeving zijn gerealiseerd, waarbij informatieveiligheid een grote rol heeft gespeeld. Bij het sociaal domein zijn functionaliteiten ontwikkeld om de uitvoering van de Tozo en de Tonk-regeling mogelijk te maken. Bij het fysieke domein zijn voorbereidingen getroffen voor het vervangen van vergunning- en omgevingsplan applicaties.

Naast het voortzetten van de reeds ingezette ontwikkelingen is in 2020 extra aandacht gegeven aan: 1) Flexibele samenwerkingsmogelijkheden, 2) Bevorderen van informatieveiligheid, 3) Toezien en verbeteren van datakwaliteit, 4) Optimaal benutten van de (digitale)mogelijkheden en 5) Meer meetbare sturing en monitoring.

1. Flexibele samenwerkingsmogelijkheden

Het nieuwe datacenter is volgens planning in 2020 opgeleverd. Daarmee heeft de gemeente grote stappen gezeten naar een toekomstgerichte ICT omgeving die sneller, veiliger en wendbaarder is geworden.

2. Bevorderen van informatieveiligheid

Aan de hand van een risicoanalyse zijn prioriteiten gesteld. Halfjaarlijks wordt specifiek over informatiebeveiliging gerapporteerd en éénmaal per jaar wordt door een onafhankelijk onderzoek de volwassenheid ervan beoordeeld. In een jaarlijkse cyclus is eind 2020 opnieuw een risicoanalyse uitgevoerd en de uitkomsten ervan hebben geleid tot de prioriteiten voor 2021. De beschikbare formatie is structureel versterkt om een verdere groei van volwassenheid mogelijk te maken.

3. Toezien op en verbeteren van datakwaliteit

Essentieel voor digitalisering is de kwaliteit (beschikbaarheid, bruikbaarheid en veiligheid) van data. Inwoners, ondernemers en de gemeente zelf moeten kunnen vertrouwen op de kwaliteit van de gegevens die de basis vormen voor beslissingen en ontwikkelingen. In 2020 is een methodiek voor gegevensmanagement ontwikkeld die op kleine schaal is toegepast, vooruitlopend op toepassing als standaard in de gehele organisatie.

4. Optimaal benutten van (digitale) mogelijkheden

De digitale transformatie is een veranderproces dat de hele organisatie raakt. Het stelt andere eisen aan kennis en competenties van medewerkers en manieren van samenwerking. Om het gebruik van data door medewerkers te bevorderen, zijn laagdrempelige kennismakingsessies met relevante data- en informatie instrumenten georganiseerd. Daarnaast is instructiemateriaal ontwikkeld. De kennismakingsessies zijn opgenomen in het introductieprogramma voor nieuwe medewerkers. Ook zijn vacature omschrijvingen aangevuld met data competenties.

5. Meer datagedreven sturing en monitoring

In 2020 is op diverse manieren het datagedreven werken bevorderd. Zo is Haarlem in cijfers en de open data op kaarten (kaart.haarlem.nl) uitgebreid en toegankelijker gemaakt (zie programma 6-Dienstverlening). Daarnaast is gewerkt aan interne dashboards met monitoring en sturingsinformatie. Er is nu informatie rond sociale wijkteams en het subsidiebureau beschikbaar en er is een dashboard met alle informatie rondom de administratie en status van fysieke projecten. Daarnaast zijn medewerkers gestimuleerd en ondersteund in het gebruik van deze nieuwe mogelijkheden en informatie.

Duurzaamheid
Gemeente Haarlem wil de bedrijfsvoering ook verder verduurzamen. In eerste instantie wordt hierbij geconcentreerd op inkoop, mobiliteit en vastgoed. Gemeente Haarlem is gecertificeerd volgens de CO_2 prestatieladder, niveau 3. Van de eigen organisatie is de CO_2 footprint vastgesteld en per thema (mobiliteit, huisvesting, bedrijfsvoering) zijn er verbeterdoelen opgesteld.

Haarlem is in 2020 doorgegaan met de verbeteringen op het gebied van maatschappelijk verantwoord inkopen. Zo stelt de gemeente aan partners eisen op het gebied van duurzaamheid aan de hand van de CO_2 prestatieladder. Ook worden er meer circulaire eisen en wensen gesteld bij inkooptrajecten. Er is een nulmeting circulair inkopen conform de MRA Roadmap Circulair Opdrachtgeverschap uitgevoerd, waarbij het niveau zilver is behaald over 2019.

De gehele vastgoedportefeuille is op duurzaamheid onderzocht, waarbij de energielabels voor alle panden zijn vastgesteld. Met behulp van een database en dashboard is van de gehele vastgoedportefeuille inzichtelijk per pand wat de verduurzamingsmogelijkheden zijn en wat de energiebesparing en kosten zijn bij verschillende scenario's. Voor de planning van de verduurzamingswerkzaamheden is op basis van de verwachte CO_2 besparing per geïnvesteerde euro geprioriteerd per gebouw. Op deze manier kan het door de raad extra gereserveerde budget worden gebruikt om zoveel mogelijk CO_2 te reduceren.

Vennootschapsbelasting
De gemeente heeft de aangifte vennootschapsbelasting voor de boekjaren 2016 tot en met 2018 ingediend. Voor het indienen van de aangifte 2019 is uitstel verkregen.

De Belastingdienst heeft de aangifte voor het boekjaar 2016 behandeld, vragen gesteld en op basis hiervan het belastbaar bedrag verhoogd met € 9,8 miljoen ten opzichte van de ingediende aangifte. De gemeente heeft bezwaar aangetekend tegen de opgelegde aanslag en de bezwaarprocedure is nog lopende. Hiermee is het voldoen van de verhoogde aanslag opgeschort. Inhoudelijk zijn standpunten en argumenten uitgewisseld, echter dit heeft (nog) niet tot overeenstemming geleid. In 2021 zullen de gesprekken en procedures verder vervolgd worden. Het geschil ziet toe op een tweetal onderwerpen.

1. <u>Reclame opbrengsten uit concessieovereenkomsten</u>

De Belastingdienst heeft zich landelijk, alsook voor de gemeente Haarlem, op het standpunt gesteld dat voor reclame opbrengsten uit concessieovereenkomsten sprake is van een fiscale activiteit "reclame in de openbare ruimte"" en dat sprake is van een onderneming in fiscale zin. De Belastingdienst heeft bij het opleggen van de aanslag 2016 op dit punt afgeweken van de ingediende aangifte. De gemeente is het hier niet mee eens en heeft bezwaar aangetekend.

De reclame opbrengsten uit concessieovereenkomsten bedragen voor de jaren 2016, 2017 en 2018 circa € 0,8 miljoen per jaar. Voor boekjaar 2019 € 0,7 miljoen, boekjaar 2020 € 0,5 miljoen.

2. <u>Grondexploitaties</u>

De gemeente is van mening dat voor de grondexploitaties (nog) geen sprake is van een fiscale onderneming. De Belastingdienst is het hier niet mee eens en de discussie ziet toe op een tweetal punten: rentetoerekening en inbrengwaarde. Inhoudelijke standpunten en argumenten zijn uitgewisseld in de lopende bezwaarprocedure.

Hierboven zijn de geschilpunten nader beschreven. Gezien de grote mate van onzekerheid over de definitieve uitkomsten en eventuele financiële impact, heeft de gemeente geen voorziening getroffen in de jaarrekening 2020.

De gemeente heeft de VpB berekening voor 2020 opgesteld consistent met de uitgangspunten zoals gehanteerd in de aangifte 2016.

3.6 Verbonden partijen en subsidies

Inleiding

Deze paragraaf geeft een beknopt overzicht van verbonden partijen, gesubsidieerde instellingen en het gemeentelijk beleid ervan. Het begrip 'verbonden partij' is vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en gedefinieerd als "een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft". In datzelfde besluit wordt een financieel belang gedefinieerd als "een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt". Er is sprake van een bestuurlijk belang als de gemeente zeggenschap heeft via een vertegenwoordiging in het bestuur, of via stemrecht. Als de gemeente samenwerkt met een partij waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft, heet dit een verbonden partij. Wanneer er geen bestuurlijk belang is, heet dit een subsidierelatie.

Kaders verbonden partijen

In de raadsnota Verbonden partijen in Haarlem (2014/475087) staat de actuele visie op verbonden partijen en subsidies van meer dan € 0,5 miljoen per jaar. Deze paragraaf geeft alleen een totaalbeeld van participaties in verbonden partijen, de financiële effecten ervan en de manier waarop de gemeente toezicht houdt, gebaseerd op het risicoprofiel van de verbonden partij.

Toepassing kaders verbonden partijen

De gemeente wil een zakelijke (subsidie)relatie tussen gemeente en instellingen om doelmatig en doeltreffend te kunnen voldoen aan de gewenste effecten en doelen. Daarvoor is één van de voorwaarden dat een verbonden partij zich zowel bestuurlijk als bedrijfseconomisch stabiel ontwikkelt binnen de afgesproken kaders.

Om het risicomanagement in het algemeen te versterken, hanteert de gemeente classificaties voor verbonden partijen. Met deze methode krijgt de gemeente inzicht in hoe intensief de toezichtrelatie van de gemeente met een verbonden partij of gesubsidieerde instelling moet zijn om zeker te zijn dat de doelstellingen van de gemeente worden bereikt. De uitkomst van het onderzoek kan zijn dat sprake is van: normaal toezicht (scores tot 25 punten), verhoogd toezicht (scores tussen de 25 en 35 punten) of intensief toezicht (meer dan 35 punten). Verhoogd en intensief toezicht bestaat uit meer overleg en informatie-uitwisseling tussen de organisatie en de gemeente. Het doel is om op tijd en doeltreffend te kunnen bijsturen om de gemeentelijke en maatschappelijke belangen veilig te stellen.

Toepassing verhoogd toezicht

Op basis van de uitgevoerde risicoclassificatie valt een aantal organisaties in de categorie verhoogd toezicht, te weten het Patronaat, Werkpas Holding B.V., MEE & de Wering en het Frans Hals Museum. Voor Kenter, Stichting Hart en Haarlem Marketing geldt dat zij niet op basis van de risicoclassificatie onder verhoogd toezicht vallen, maar is op basis van de omstandigheden verhoogd toezicht van toepassing. Dit betekent volgens de nota Verbonden partijen en de subsidieverordening (2012/332515) dat de beheersmaatregelen intensiever zijn toegepast. Van de verbonden partijen met een verhoogd risico wordt de situatie hieronder toegelicht.

In de volgende toelichtingen en overige teksten in deze paragraaf wordt niet specifiek ingegaan op de mogelijke gevolgen van de coronacrisis.

Patronaat
Het negatief resultaat in 2019 en de daarmee samenhangende liquiditeitsproblemen, het negatief eigen vermogen en de lopende herstructurering zijn redenen geweest voor verhoogd toezicht bij het Patronaat. In 2020 kwam daar de coronacrisis bij. Over 2020 verwacht het Patronaat evenwel een positief resultaat van € 172.291 te realiseren, onder meer als gevolg van een reorganisatie en de maximale matching van coronasteun door het Rijk. Het eigen vermogen ultimo 2020 is dan ook weer positief (€ 45.000). Het Patronaat heeft op verzoek van de gemeente inzicht geboden in de structurele exploitatie van Patronaat en Popcentrum, dat begin 2022 geopend zal worden. Het Patronaat heeft een sluitende begroting gepresenteerd voor de periode na de coronacrisis, waarbij het eigen vermogen langzaamaan verder versterkt kan worden. Aan de hand van kwartaalrapportages en in ambtelijk en bestuurlijk overleg blijft het effect van de coronacrisis op de huidige exploitatie nauwlettend gevolgd worden.

Werkpas Holding B.V.
Werkpas Holding is het begrotingsjaar 2020 met de nodige financiële knelpunten begonnen. Door een aanzienlijk negatief resultaat over 2019 was het Eigen Vermogen gedaald naar € 83.000, bedroeg het begrotingstekort € 108.000 en waren € 275.000 aan frictiekosten voor de sluiting van de scheepswerf Chinook aanwezig. De aandeelhoudende gemeenten Haarlem en Zandvoort hebben daarop in het voorjaar 2020 besloten om het Eigen Vermogen aan te vullen met € 330.000 (Haarlem € 300.000 en Zandvoort € 30.000). De huidige verwachting is dat ook het jaar 2020 met een negatief resultaat zal worden afgesloten (circa € 500.000). Deze ontwikkelingen hebben ervoor gezorgd dat de risicoscore van Werkpas Holding B.V. dit jaar hoger uitvalt met verhoogd toezicht als gevolg. Om het verwachte nadelige jaarresultaat te dekken hebben de aandeelhoudende gemeenten Haarlem en Zandvoort geld gereserveerd vanuit het Haarlemse noodfonds (€ 450.000) en het Zandvoortse Coronafonds (€ 50.000).

MEE & de Wering
MEE & de Wering is een grote aanbieder van maatschappelijke ondersteuning van inwoners in de regio Zuid-Kennemerland en gemeenten zoals Alkmaar, de kop van Noord Holland en de gemeente Den Helder. Doel is dat iedereen optimaal kan meedoen aan de samenleving, ook als daar tijdelijk hulp bij nodig is. In de afgelopen periode is gebleken dat de reorganisatie en verhuizing van MEE & de Wering behoorlijk impact heeft gehad op het personeel. Er is sprake van een groot personeel verloop en een hoog ziekteverzuim. Ook de wisseling van de financieel verantwoordelijke heeft invloed op de risicoclassificatie. De financiële situatie is in het afgelopen jaar weliswaar verbeterd, maar er zijn ook zorgen. MEE & de Wering heeft te maken met minder structurele subsidies waarvoor in de plaats contracten zijn afgesloten met een beperkte looptijd. Deze ontwikkeling biedt minder bedrijfszekerheid voor de dekking van de vaste exploitatielasten. De gemeente Haarlem heeft een aandeel van 10% in de totale subsidiebaten van MEE & de Wering. Het toezicht op deze partij vindt plaats via halfjaarlijkse rapportages en de jaarrekening. Het contact met de organisatie is met name gericht op de (lokale) afspraken die Haarlem met MEE & de Wering heeft gemaakt.

Kenter
Kenter Jeugdhulp is de grootste aanbieder van gespecialiseerde jeugdhulp in de regio's Zuid-Kennemerland en IJmond. Er zijn al langere tijd zorgen rondom de bedrijfsvoering en daarmee de continuïteit bij Kenter Jeugdhulp. In 2019 en 2020 is onderzoek gedaan naar de factoren en gebeurtenissen die discontinuïteit bij Kenter Jeugdhulp (kunnen) veroorzaken. Op basis van de onderzoeken en het externe advies van de Jeugdautoriteit is geadviseerd aan Kenter Jeugdhulp eenmalig lokale steun toe te kennen. Daarnaast is een aantal producten opnieuw aanbesteed waarmee een oplossing voor de knelpunten rondom tarieven en productiviteit kan worden geboden. Gelet op de financiële situatie bij Kenter Jeugdhulp wordt de bedrijfsvoering zo lang als nodig

gemonitord door de gemeente(n) en de Jeugdautoriteit om goed zicht te houden op de voortgang van alle verbetermaatregelen en mogelijke nieuwe risico's.

Frans Hals Museum
Uit extern onderzoek in 2019 door BMC bleek dat bij het museum sprake is van een structureel exploitatietekort dat jaarlijks toeneemt. Op 30 januari 2020 is door de gemeenteraad besloten een aanvullende subsidie van € 350.000 beschikbaar te stellen voor het boekjaar 2020. Het museum heeft vervolgens scenario's voor een duurzame exploitatie opgesteld, welke eind 2020 door bureau Berenschot zijn getoetst en gevalideerd. Naar aanleiding van dit onderzoek wil het college bij de kadernota afwegen een structurele subsidieverhoging van € 300.000 aan de raad voor te stellen, en aan de hand van een nieuwe opdrachtformulering mogelijke tekorten in collectiebeheer en onderhoud in kaart te brengen.

Vanuit het verhoogd financieel toezicht vindt op basis van kwartaalrapportages ambtelijk en bestuurlijk overleg plaats. De ontwikkeling van de structurele exploitatie en het effect van de coronacrisis op de financiële positie worden nauwlettend gevolgd. Het museum heeft 2020 afgesloten met een bijzonder hoog positief resultaat als gevolg van maximale coronacompensatie door het Rijk en de gemeente. Het surplus van € 775.000 is in een coronabestemmingsreserve ondergebracht, en kan ook in 2021 ingezet worden om coronaverliezen te dekken.

Stichting Hart
Hoewel Hart bij de risicoclassificatie sinds twee jaar in de categorie 'normaal' valt, staat Hart vanwege de lening met garantstelling van de gemeente Haarlem nog onder verhoogd toezicht (sinds 2014).

Haarlem Marketing
Ondanks de impact van de coronamaatregelen kan Haarlem Marketing het jaar 2020 in financiële zin positief afronden. Haarlem Marketing heeft in 2020 extra subsidie ontvangen voor de campagne Duurzaam Herstel Bestemming Haarlem, die door de aangescherpte maatregelen niet geheel uitgerold kon worden. Dat het jaar 2020 positief wordt afgesloten, betekent dat de financiële situatie van Haarlem Marketing structureel beter is. De koers die in 2019 is ingezet geldt nog steeds: keuzes maken en kosten beheersen. Haarlem Marketing kan eventuele tegenslagen nog onvoldoende opvangen en geen noodzakelijke investeringen doen. De genomen maatregelen op personeelsgebied staan nog niet borg voor de benodigde kwaliteit van dienstverlening op langere termijn. Daarom houdt de gemeente ook komend jaar nog de vinger aan de pols, hoewel verhoogd toezicht formeel niet meer aan de orde is. Uit een onafhankelijk onderzoek in 2020 volgt advies over de toekomst van citymarketing.

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen

In 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector, kortweg Wet normering topinkomens (WNT) van kracht geworden. De wet stelt grenzen aan de beloning van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector. De wet is daarom ook van toepassing op sommige verbonden partijen in Haarlem.

- Gemeenschappelijke regelingen zijn onderdeel van de publieke sector en vallen daarom rechtstreeks onder de WNT en moeten zelf informatie opnemen in hun jaarverslagen, net als de gemeente.
- Vennootschappen vallen niet onder de werking van de WNT, tenzij overheden de aandelen in bezit hebben én de vennootschap meer dan 50% van haar inkomsten uit subsidie van de overheid krijgt. Haarlem heeft echter als beleid dat alle vennootschappen waarin de gemeente aandelen heeft zich aan de WNT houden. Haarlem heeft op twee

vennootschappen direct invloed om dit af te dwingen, namelijk Spaarnelanden en SRO. De salarissen van deze organisaties blijven binnen de normen van de WNT.

Overzicht verbonden partijen

In onderstaande overzichten is per verbonden partij aangegeven wat het financiële belang is. De jaarrekeningen over 2020 zijn nog niet allemaal beschikbaar. In die gevallen zijn alleen de gegevens per 31-12-2019 vermeld.

Gemeenschappelijke regelingen

Naam	Progr.nr	Resultaat 2020	V.V. 31-12-2019	V.V. 31-12-2020	E.V. 31-12-2019	E.V. 31-12-2020	Aandeel %***	Bijdrage 2020	Risico
Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Kennemerland (GGD)	1	4.844	42.445	56.312	4.054	8.900	30	3.126*	21,85
Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Kennemerland (VRK)	6	4.844	42.445	56.312	4.054	8.900	30	11.697*	21,85
Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Kennemerland (Veilig Thuis)	1	4.844	42.445	56.312	4.054	8.900	30	3.576*	21,85
Gemeenschappelijke regeling Werkvoorzieningsschap Zuid-Kennemerland (Paswerk)	3	-345	4.123	3.784	7.063	6.751	85	16.307	20,62
Recreatieschap Spaarnwoude	4	-885	2.050	2.988	17.074	16.189	13	618**	17,69
Gemeenschappelijke regeling Noord-Hollands Archief	4	94	2.047	1.748	1.419	1.513	34	2.126	18,87
Gemeenschappelijke regeling Cocensus	7	227	7.540	13.664	305	477	22	2.988	23,31
Gemeenschappelijke regeling Schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten regio West Kennemerland	1	0	292	317	0	0	n.v.t.	634	-
Gemeenschappelijke regeling Bereikbaarheid Zuid Kennemerland	5	222	0	31	5.992	6.214	70	1.090	-
Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond	6	472	8.287	10.409	419	861	15	1.351	21,86
Gemeenschappelijke regeling ambtelijke samenwerking Zandvoort-Haarlem	7	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	-

* De bijdrage aan de VRK valt € 1,2 miljoen lager uit dan begroot. € 0,6 miljoen is reeds toegelicht bij de Decemberrapportage 2020.

** Naast de reguliere subsidie € 90.000 coronacompensatie.

*** Het aandeel % geldt voor 2019 en 2020, indien deze afwijkt wordt dit apart toegelicht.

Vennootschappen en coöperaties

Naam	Progr.nr	Resultaat 2020	V.V. 31-12-2019	V.V. 31-12-2020	E.V. 31-12-2019	E.V. 31-12-2020	Aandeel %*	Bijdrage 2020	Risico
NV SRO	1	1.755	16.423	19.245	8.823	10.711	50	9.307	21,22
Spaarnelanden NV	5	905	34.063	38.167	11.774	12.379	90	n.v.t.	22,91
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	7	221.000	144.802.000	155.262.000	4.887.000	5.097.000	0,041	n.v.t.	-
Alliander NV	7	224.000	4.567.000	5.094.000	4.224.000	4.328.000	0,009	n.v.t.	-
Werkpas Holding BV	3	-151	2.908	2.407	83	-68	90	n.v.t.	27,02

* Het aandeel % geldt voor 2019 en 2020, indien deze afwijkt wordt dit apart toegelicht.

Overige verbonden partijen

Naam	Progr.nr	Resultaat 2020	V.V. 31-12-2019	V.V. 31-12-2020	E.V. 31-12-2019	E.V. 31-12-2020	Aandeel %*	Bijdrage 2020	Risico
Stichting Parkmanagement Waarderpolder	4	36	73	141	15	51	50	29	-

* Het aandeel % geldt voor 2019 en 2020, indien deze afwijkt wordt dit apart toegelicht.

Stichtingen en verenigingen

Naam	Progr.nr	Resultaat 2020	V.V. 31-12-2019	V.V. 31-12-2020	E.V. 31-12-2019	E.V. 31-12-2020	Aandeel %*	Bijdrage 2020	Risico
Blijfgroep	2	5	3655	4.801	5.097	5.102	-	2.009	19,79
Zorgbalans	2	n.n.b.	79.393	n.n.b.	44.780	n.n.b.	-	1.277	19,94
Dock	2	29	2.139	1.656	1.379	1.408	-	5.251	23,65
Haarlem Effect	1	-7	458	898	228	221	-	4.668	24,03
Jeugdgezondheidszorg Kennemerland	1	n.n.b.	2.409	n.n.b.	1.168	n.n.b.	-	3.378	20,95
Hero-SPP	1	n.n.b.	670	n.n.b.	397	n.n.b.	-	2.456	24,64
SportSupport Kennemerland	1	n.n.b.	0	n.n.b.	289	n.n.b.	-	1.332	20,44
Hart	4	304	1.164	1.125	-362	-58	-	1.939	22,11
Bibliotheek Zuid-Kennemerland	4	92	1.684	1.620	1.183	1.241	-	4.724	20,06
Haarlem marketing	4	117	175	248	-9	108	-	638	22,27
Frans Hals Museum | De Hallen	4	n.n.b.	3.041	n.n.b.	367	n.n.b.	-	3.804	25,02
Patronaat	4	173	1.209	1.532	-87	161	-	1.697	26,00
Stadsschouwburg en Philharmonie	4	n.n.b.	4.835	n.n.b.	553	n.n.b.	-	6.089	24,00
Toneelschuur	4	718	805	1.724	778	1.496	-	2.213	21,65
HVO Querido	2	n.n.b.	17.205	n.n.b.	39.251	n.n.b.	-	1.604	20,56
MEE & de Wering	2	607	2.985	2.635	1.145	1.752	-	1.281	26,22
Parnassiagroep	2	n.n.b.	458.052	n.n.b.	182.469	n.n.b.	-	1.410	-
Centrum voor jeugd en gezin	1	-60	1.927	1.708	762	702	-	5.974	22,72
Stichting Arkin	1	n.n.b.	123.912	n.n.b.	62.715	n.n.b.	-	1.331	22,39
Stichting Arkin	2	n.n.b.	123.912	n.n.b.	62.715	n.n.b.	-	1.331	22,39
Stichting Kennemerhart (SHDH)	2	n.n.b.	39.252	n.n.b.	25.841	n.n.b.	-	626	24,52
Kenter Jeugdhulp	2	n.n.b.	10.710	n.n.b.	2.943	n.n.b.	-	1.151	-

* Het aandeel % geldt voor 2019 en 2020, indien deze afwijkt wordt dit apart toegelicht.

Inhoudelijke informatie verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen

	Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Kennemerland (VRK) Veiligheid, GGD en Veilig Thuis
Vestigingsplaats:	Haarlem
Openbaar belang:	De VRK geeft uitvoering aan de wettelijke taken ten aanzien van de wet veiligheidsrisico's en voert namen de deelnemende gemeenten taken uit op het gebied van crisisbeheersing en rampenbestrijding. Per 1-1-2020 is Veilig Thuis onderdeel van de VRK. Veilig Thuis is er voor iedereen, jong en oud, die te maken heft met huiselijk geweld of kindermishandeling. Veilig Thuis geeft advies en biedt ondersteuning, ook aan professionals
Bijdrage aan programmadoelstelling:	De VRK levert een adequate en professionele crisisorganisatie en creëert hiermee een basisvoorwaarde voor het bewaken van de fysieke veiligheid in de gemeente Haarlem. Onder de vlag van de VRK functioneert GGD Kennemerland die handen en voeten geeft aan het beleid op het gebied van volksgezondheid en jeugdgezondheid (4-18 jaar). Verdere bijdragen aan de doelstellingen levert de GGD op het vlak van WMO en WVGGZ (o.a. meldpunt zorg en overlast) en toezicht kinderopvang. Het Zorg&Veiligheidshuis Kennemerland organiseert binnen de kaders van de VRK de samenwerking tussen het justitieel domein, veiligheidsdomein, zorgdomein en sociaal domein om te komen tot persoonsgerichte aanpak van complexe problematiek. Huiselijk geweld en kindermishandeling wordt gemeld bij Veilig Thuis Kennemerland. Deze organisatie zorgt voor het opheffen van acute veiligheid en kan zo nodig onderzoek doen. Wanneer er ondersteuning of hulp nodig is, zal Veilig Thuis deze inzetten. Door samen te werken met partners als de politie en onderwijs, hoopt Veilig Thuis geweld te voorkomen of vroegtijdig te stoppen door zorgen te bespreken wanneer er signalen zijn en zo nodig in te grijpen. Vroegtijdig ingrijpen en zo snel mogelijk inzetten van de juiste hulp kan recidive voorkomen.
Activiteiten:	De VRK (Veiligheid) voert taken uit op het terrein van regionale brandweerzorg, Meldkamer, Crisisbeheersing en Rampenbestrijding, GGD en GHOR (ongevallen en rampen). De VRK (GGD) beschermt en bevordert de gezondheid van de inwoners van de regio. Veilig Thuis Kennemerland signaleert, onderzoekt en informeert over huiselijk geweld en kindermishandeling. Veilig Thuis heft onveiligheid op in acute situaties en zet passende hulp in. Daarbij werken ze samen met hulpverleningspartners en met de politie.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	GGD (Jeugdgezondheidszorg, preventie advies en crisis, GHOR en Cursusbureau), zijn ISO 9001 2015 gecertificeerd. Ambulancezorg en meldkamer Ambulance zijn HKZ 2015 en ISO 9001 2015 gecertificeerd. Brandweer, facilitair bedrijf en hoofdsectie zijn eveneens in 2018 gecertificeerd conform de ISO 9001 2015. Veilig Thuis: ISO certificering.
Duurzaamheid	1) CO2 prestatieladder certificering Nee 2) scope + totaaluitstoot CO2 N.v.t. 3) voornemen om te certificeren Nee 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2020 aan duurzaamheid is gedaan en welke resultaten hier behaald zijn. Op basis van een rapportage van de ODIJM zijn op de hoofdvestiging Zijlweg leidingen en appendages geïsoleerd. Daarnaast is verlichting in een aantal remises en kantoren vervangen voor ledverlichting met aanwezigheidsdetectie. Er is gestart met het inregelen van de klimaatinstallatie en realiseren nachtverlaging. Deze maatregelen besparen gas en elektra. In Hoofddorp is een campagne gestart waarbij mensen bewust worden gemaakt; denk aan: verlichting uit doen, afval scheiden en verwarming uit te zetten. De campagne wordt gedragen door medewerkers zelf. Adviesbureau KWK heeft in 2020 onderzocht welke duurzaamheidsmaatregelen er genomen kunnen worden binnen de gehele vastgoedportefeuille. In de adviesrapporten van KWK, die per gebouw zijn opgesteld, worden de maatregelen omschreven die de 'grootste impact' hebben op verduurzaming. Uitvoering volgt in 2021 e.v.

	Op 8 oktober is een (digitale) dag van de duurzaamheid georganiseerd, ook gericht op bewustwording van personeel. Verder is een nieuw inkoopbeleid vastgesteld, waarmee het beleid voldoet aan de standaard voor duurzame inkoop door de overheid. Bij alle aanbestedingen in 2020 is duurzaamheid een belangrijk aandachtspunt geweest, bijv. bij de aanbesteding van de koffie- en theevoorziening.
Deelnemers:	Beverwijk, Bloemendaal, Haarlem, Haarlemmermeer, Heemskerk, Heemstede, Uitgeest, Velsen en Zandvoort.
Website:	www.vrk.nl

Gemeenschappelijke regeling Werkvoorzieningsschap Zuid-Kennemerland (Paswerk)

Vestigingsplaats:	Cruquius
Openbaar belang:	Uitvoering en behartiging van de gemeenschappelijke en afzonderlijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de sociale werkvoorziening.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	De sociale werkvoorziening wordt afgebouwd maar gecontinueerd voor de huidige SW'ers totdat zij uitstromen omdat ze de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt of een andere werkplek hebben gevonden. Paswerk draagt daarmee bij aan de doelstelling 'participatie voor de doelgroep mensen met een arbeidsbeperking' uit programma 3 Werk en inkomen, beleidsveld 3.1 Werk).
Activiteiten:	Uitvoering van de sociale werkvoorziening voor de aan de gemeenschappelijke regeling deelnemende gemeenten.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	ISO en OHSAS, afhankelijk van de aard van het bedrijfsonderdeel.
Duurzaamheid	1) CO2 prestatieladder certificering Nee 2) scope + totaaluitstoot CO2 N.v.t. 3) voornemen om te certificeren Nee 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2020 aan duurzaamheid is gedaan en welke resultaten hier behaald zijn. Paswerk en Werkpas Holding B.V. zijn er zich terdege van bewust dat de huidige maatschappij een steeds groter belang hecht aan een schoner milieu en een duurzame samenleving. Zij spannen zich voortdurend in om de bedrijfsactiviteiten op een maatschappelijk verantwoorde, duurzame manier te laten functioneren en waar mogelijk te verbeteren. Dit streven komt tot uiting in een systematische aanpak die gericht is op de lange termijn maar waarbij op ook korte termijn te behalen verbeteringen worden gerealiseerd. De bedrijfsactiviteiten van Paswerk en Werkpas Holding zijn gericht op de uitvoering van de Wsw en de begeleiding en re-integratie van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt naar regulier werk. De aard van de bedrijfsactiviteiten kenmerken zich name als dienstverlenend en in beperkte mate als productie- en assemblage. Er is geen sprake van inzet van materieel en machines met milieu onvriendelijke emissies, afval productie of een grootverbruik van energie. Het energieverbruik beperkt zich tot de eigen bedrijfspanden en kleinschalige inzet van machines, gereedschappen en bedrijfswagens. Er wordt voldaan aan de vigerende (Milieu) wet- en regelgeving en tracht de milieu- en energieprestaties zoals, reductie van energie- en waterverbruik, recycling van het afval, vermindering van CO2 uitstoot en milieubewust inkopen, continue te verbeteren. Onderdeel van het beleid is dat er voortdurend wordt gestreefd naar: • Het voldoen aan de relevante wet-& regelgeving die relevant zijn voor het energie- en afvalbeleid • De continue verbetering van de energie-efficiëntie en recycling van afval • Het nemen van passende energie-, CO2- en afval-reductiemaatregelen • Het meten, registreren, controleren en analyseren van de verschillende energie-verbruikscijfers en afvalstromen • Het actief betrekken van alle medewerkers bij de uitvoering van het energie- en milieubeleid • Het zorgvuldig beoordelen van compensatie en energiezuinige alternatieven en afvalbeperking c.q. recycling mogelijkheden. Enkele voorbeelden van maatregelen die recentelijk zijn gerealiseerd: • De verouderde CV-ketel van de hoofdvestiging in Cruquius, verantwoordelijk voor het grootste deel van het gasverbruik, geheel vervangen en aangepast aan de laatste stand der techniek. • 50% van de traditionele TL-verlichting van de hoofdvestiging in Cruquius is vervangen door LED-armaturen met een significant lager energieverbruik.

	• Al het afval dat met de bedrijfsactiviteiten wordt geproduceerd wordt door het eigen milieuteam gescheiden naar herbruikbare grondstoffen en restafval.
Deelnemers:	Bloemendaal, Haarlem, Heemstede en Zandvoort
Website:	www.paswerk.nl

	Recreatieschap Spaarnwoude
Vestigingsplaats:	Velsen-Zuid
Openbaar belang:	Het besturen en beheren van het recreatiegebied Spaarnwoude.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	Het recreatiegebied begrenst een groot deel van de oostzijde van de gemeente Haarlem. Gezien de ligging en het gebruik van het gebied door de inwoners heeft de gemeente Haarlem een direct maatschappelijk belang bij het realiseren van de genoemde doelen en neemt daarom deel aan de gemeenschappelijke regeling.
Activiteiten:	Het recreatieschap voert het beheer en onderhoud van het recreatiegebied uit, conform de kaders van de gemeenschappelijke regeling.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	-
Duurzaamheid	1) CO2 prestatieladder certificering Nee 2) scope + totaaluitstoot CO2 n.v.t. 3) voornemen om te certificeren Nee 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2020 aan duurzaamheid is gedaan en welke resultaten hier behaald zijn. - spelregels Spaarnwoude Park 2040 toepassen bij nieuwe initiatieven, waaronder die van zo duurzaam mogelijk: energie- en klimaatneutraal, materiaal- en afval circulair met bijdrage aan duurzame mobiliteit en 'community values' - visieschetsen opgesteld voor ontvangstgebied Groene Weelde, Velsen Snowworld en Haarlem Veerplas, waar maatregelen voor energie-opwek zijn opgenomen - een faciliterende houding richting energietransitie / landschap op Schoteroog Er is geen breed bestuurlijk draagvlak in het Algemeen Bestuur voor de CO2 prestatieladder.
Deelnemers:	Amsterdam, Haarlem, Haarlemmermeer, Velsen en de Provincie Noord-Holland
Website:	www.spaarnwoude.nl

	Gemeenschappelijke regeling Noord-Hollands Archief
Vestigingsplaats:	Haarlem
Openbaar belang:	Historisch informatiecentrum voor Haarlem en de regio. Deze organisatie bewaart, bewerkt, restaureert, acquireert en inspecteert archieven en maakt ze digitaal toegankelijk.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	De dienstverlening is gericht op het behoud van de culturele basisinfrastructuur en draagt daarmee bij aan de doelstelling van een gevarieerder aanbod van cultuur in Haarlem, zodat de deelname aan kunst en cultuur door inwoners en bezoekers van Haarlem wordt behouden en versterkt (programma 4, beleidsveld 4.2 Economie, toerisme en cultuur.
Activiteiten:	Het Noord-Hollands Archief bewaart, bewerkt, restaureert, acquireert en inspecteert archiefbescheiden en -collecties en maakt ze toegankelijk voor publiek.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	Het Noord-Hollands Archief wordt voor ICT gefaciliteerd door SET ICT-services, die ISO 27001 gecertificeerd is: het certificaat op informatie-beveiligingsgebied. SET ICT-services is daarnaast ook NEN 7510 gecertificeerd. Op het vakgebied van archiefbeheer maakt het Noord-Hollands Archief gebruik van het collectiebeheersysteem Mais Flexis van De Ree Archiefsystemen. De Ree is 'golden partner' van gecertificeerd databaseleverancier Oracle. Het NHA heeft een GOLD KEY status.
Bijzonderheden/risico's:	Het kabinet wil de archiefwet per 2021 aanpassen met als doel om informatie beter te kunnen bewaren en beschikbaar te kunnen stellen. Overheden moeten hun informatie eerder naar een openbaar archief brengen. Tegelijkertijd biedt de wet mogelijkheden om onder voorwaarden bepaalde data zelf duurzaam te bewaren. De impact van de nieuwe wet moet voor de GR deelnemers nog concreet worden uitgewerkt. Een andere belangrijke ontwikkeling is het voornemen van het ministerie van OCW op termijn terug te treden uit de Regionale Historische Centra waaronder het Noord Hollands Archief. De samenwerking blijft maar zal in de toekomst een andere vorm krijgen.
Duurzaamheid	1) CO2 prestatieladder certificering Nee 2) scope + totaaluitstoot CO2 n.v.t. 3) voornemen om te certificeren Nee 4) duurzaamheidsmaatregelen en effecten: Op 16 december 2020 vond de tweejaarlijkse controle plaats van de stand van zaken op het gebied van een duurzame bedrijfsvoering. Hierbij kijkt de organisatie Green Key onder meer naar de genomen maatregelen om het

	energie- en waterverbruik te verminderen, afvalscheiding, de toegepaste schoonmaakmiddelen en het horeca-aanbod. Uitkomst van de keuring was een gouden certificaat, het hoogst haalbare niveau. De in het najaar van 2019 aangebrachte nieuwe LED-verlichting in de Janskerk heeft geleid tot een vermindering van het elektraverbruik. Sinds 2020 is het aanbod in het archiefcafé volledig biologisch en zo veel mogelijk lokaal.
Deelnemers:	Haarlem, Velsen en het Rijk (OCW).
Website:	www.noord-hollandsarchief.nl

	Gemeenschappelijke regeling Cocensus
Vestigingsplaats:	Heemskerk (medio 2021 vanwege nieuwe huisvesting Cocensus)
Openbaar belang:	Uitvoerende werkzaamheden met betrekking tot het heffen en invorderen van gemeentelijke belastingen en heffingen.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	De GR draagt niet specifiek bij aan het realiseren van programmadoelstellingen. Door de uitvoering van belastingen gezamenlijk te doen worden er efficiencyvoordelen gerealiseerd.
Activiteiten:	Cocensus is belast met de heffing en invordering van gemeentelijke belastingen, afhandeling van bezwaar-en beroepschriften, dwanginvordering, kwijtschelding en het uitvoeren van de Wet Waardering Onroerende Zaken.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	Cocensus is ISO-gecertificeerd voor het management-en kwaliteitssysteem.
Duurzaamheid	1) CO2 prestatieladder certificering Nee 2) scope + totaaluitstoot CO2 n.v.t. 3) voornemen om te certificeren Ja 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2020 aan duurzaamheid is gedaan en welke resultaten hier behaald zijn: Nieuwe huisvesting wordt opgeleverd o.b.v. certificering BEEAM-NL (certificeringsmethode voor duurzaam gebouwde omgeving). Na oplevering pand wordt onderzocht in hoeverre er overeenstemming is tussen deze certificering en de CO2-prestatieladder. Als dat dient te leiden tot extra certificering wordt dat 3e kwartaal 2021 gerealiseerd. Verder is door de pandemie minimaal woon-werkverkeer geweest, omdat al het personeel thuiswerkt.
Deelnemers:	Alkmaar, Bergen, Beverwijk, Castricum, Den Helder, Haarlem, Haarlemmermeer, Heerhugowaard, Heiloo, Hillegom, Langedijk, Oostzaan, Uitgeest en Wormerland.
Website:	www.cocensus.nl

	Gemeenschappelijke regeling Schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten regio Zuid-Kennemerland en IJmond
Vestigingsplaats:	Haarlem
Openbaar belang:	Beleid en uitvoering van leerplicht voor Zuid-Kennemerland, beleid en uitvoering van Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC) en Bestrijding Voortijdig Schoolverlaten (VSV) en de administratie voor leerplicht en RMC voor regio Zuid-Kennemerland en IJmond.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	De dienstverlening draagt bij aan de doelstelling alle jongeren hebben een startkwalificatie uit programma 1 Maatschappelijke participatie, beleidsveld 1.1. Onderwijs en Sport.
Activiteiten:	Uitvoering van de voor de aan de gemeenschappelijke regeling Schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten deelnemende gemeenten.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	-
Duurzaamheid	1) CO2 prestatieladder certificering - 2) scope + totaaluitstoot CO2 - 3) voornemen om te certificeren - 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2020 aan duurzaamheid is gedaan en welke resultaten hier behaald zijn.
Deelnemers:	Deze GR valt onder gemeente Haarlem Beverwijk, Bloemendaal, Haarlem, Heemstede, Heemskerk, Velsen en Zandvoort.
Website:	www.leerplein-mzk.nl

	Gemeenschappelijke regeling Bereikbaarheid Zuid-Kennemerland
Vestigingsplaats:	Haarlem

Openbaar belang:	Om de regionale bereikbaarheid van Zuid-Kennemerland te verbeteren, werken Haarlem, Zandvoort, Heemstede en Bloemendaal samen vanuit een gezamenlijke visie, met een gezamenlijk spaarfonds (het Mobiliteitsfonds) en een Gemeenschappelijke Regeling, waarin de werkwijze en verantwoording zijn vastgelegd. Door goed overleg en gezamenlijk sparen voor cofinanciering van vooral infrastructurele projecten, is een basis gelegd voor samenwerking; zowel binnen Zuid-Kennemerland, als met onze partners en stakeholders (o.a. Provincie en MRA).
Bijdrage aan programmadoelstelling:	De regio staat de komende jaren voor grote opgaven op het gebied van klimaat en energie, woningbouw, economie, landschap en recreatie. Een goede bereikbaarheid is daarbij voorwaarde. Inzet van het mobiliteitsfonds is een middel om commitment te tonen met een gezamenlijke financiële bijdrage, veelal in cofinanciering met gemeentelijke, rijks en/of provinciale bijdragen.
Activiteiten:	1. Actief informeren over Doel en mogelijkheden Mobiliteitsfonds; 2. Besluitvorming rond aanvragen Mobiliteitsfonds uit vigerend Jaarplan; 3. Opstellen Actieagenda en meerjarenbegroting conform te actualiseren Bereikbaarheidsvisie 2022-2050; 4. Opstellen evaluatie en jaarrekening 2020 en begroting 2022.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	-
Duurzaamheid	1) CO2 prestatieladder certificering Nee 2) scope + totaaluitstoot CO2 n.v.t. 3) voornemen om te certificeren Nee (GR heeft geen eigen uitvoeringsorganisatie) 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2020 aan duurzaamheid is gedaan en welke resultaten hier behaald zijn. De geactualiseerde visie is opgebouwd rond vier hoofdopgaven, met bereikbaarheid en mobiliteit als verbindende schakel. Een van de vier hoofdopgaven is Klimaat en Energie. Dit vertaalt zich o.a. in: - OV als centrale schakel in de keten; - slim benutten bestaande capaciteit; - verduurzamen mobiliteit: schoner (zoals elektrisch rijden), slimmer (zoals deelmobiliteit en optimaliseren van doorstroming), anders (zoals met de fiets en het OV).
Deelnemers:	Bloemendaal, Haarlem, Heemstede en Zandvoort.
Website:	-

Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond

Vestigingsplaats:	Beverwijk
Openbaar belang:	Uitvoeren van taken vergunningverlening, toezicht en handhaving op het terrein van milieu en voor taken, zoals vastgelegd in de packagedeal uit 2009.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	De Omgevingsdienst IJmond voert voor de gemeente Haarlem het basistakenpakket milieu uit (wettelijk verplicht ondergebracht bij een omgevingsdienst). Verder verzorgt de Omgevingsdienst IJmond het inrichting gebonden milieutakenpakket voor Haarlem uit en ten slotte (als plustaak) heeft de Omgevingsdienst IJmond een signaleringstoezicht op brandveiligheid en bouw- en woningtoezichttaken bij milieu-inrichtingen. Ten slotte voert ODIJ de algemene advisering voor Haarlem uit met betrekking tot de Schipholtaken.
Activiteiten:	Going concern taken die door de Omgevingsdienst IJmond voor de gemeente Haarlem worden uitgevoerd zijn vergunningen/ meldingen, toezicht en handhaving op de milieutaken (exclusief bodemtaken), inclusief bezwaar en beroep.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	Nee, de gemeente Haarlem heeft, conform de Wet vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) een Verordening inzake kwaliteitscriteria VTH vastgesteld. Deze verordening ziet ook op taken die ODIJ namens de gemeenten en provincie uitvoert. ODIJ voldoet aan de kwaliteitscriteria 2.2 voor wat betreft de taken die bij haar zijn belegd. Het INK-model is voor ODIJ leidend voor de wijze waarop de organisatie omgaat met kwaliteit.
Duurzaamheid	1) CO2 prestatieladder certificering Nee 2) scope + totaaluitstoot CO2 n.v.t. 3) voornemen om te certificeren Nee

	4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2020 aan duurzaamheid is gedaan en welke resultaten hier behaald zijn: Omgevingsdienst IJmond is gevestigd in een pand dat is voorzien van 32 zonnepanelen en wordt verwarmd en gekoeld via een WKO-installatie. Voor de aankleding van het pand (waaronder het meubilair) wordt waar mogelijk gebruik gemaakt van gerecyclede materialen. Omgevingsdienst IJmond zet in op digitaal en zoveel als mogelijk is papierloos werken. Belangrijk daarbij is de digitalisering van het archief een aantal jaar geleden. In 2020 is Omgevingsdienst IJmond overgegaan van een wagenpark op groengas naar een volledig elektrisch wagenpark. Sinds een aantal jaar wordt daarnaast gebruik gemaakt van elektrische dienstfietsen en twee elektrische deelauto's.
Deelnemers:	Beemster, Beverwijk, Bloemendaal, Edam-Volendam, Haarlem, Heemstede, Heemskerk, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Uitgeest, Velsen, Waterland, Wormerland, Zandvoort en de provincie Noord-Holland.
Website:	www.odijmond.nl

	Gemeenschappelijke regeling ambtelijke samenwerking Zandvoort-Haarlem
Vestigingsplaats:	Haarlem (gastheer gemeente)
Openbaar belang:	Versterking regionale bestuurskracht, efficiënte en effectieve dienstverlening, kwaliteit en continuïteit van de bedrijfsvoering.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	Goede samenwerking in de regio Zuid-Kennemerland, gezamenlijke uitvoering van de MRA-agenda, kostenvoordelen door schaalvergroting, verdere professionalisering van de organisatie.
Activiteiten:	Haarlem voert alle ambtelijke taken voor Zandvoort uit, m.u.v. de taken omtrent Dagelijks Beheer en Onderhoud, de taken van de griffie en de taken van de gemeentesecretaris.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	Het uitgangspunt is volgens Haarlemse werkwijzen en Haarlemse systemen, maar door wettelijke verplichting of praktische noodzaak zijn (tijdelijk) Zandvoortse systemen overgenomen. Certificering vindt dus plaats op met name Haarlemse systemen.
Duurzaamheid	n.v.t.
Deelnemers:	Haarlem en Zandvoort.
Website:	-

Vennootschappen en coöperaties

	NV SRO
Vestigingsplaats:	Amersfoort
Openbaar belang:	Exploitatie, beheer en onderhoud van (sport)accommodaties en maatschappelijk vastgoed.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	SRO Kennemerland BV beheert/exploiteert voor de gemeente een groot aantal sportaccommodaties (bijvoorbeeld sporthallen en -velden, zwembaden, een aantal gymzalen en scouting- en speeltuingebouwen) en draagt daardoor bij aan de realisatie van de doelstellingen als verwoord bij programma 1 Maatschappelijke participatie, beleidsveld 1.1 Onderwijs en Sport. Belangrijke taak van SRO is ook vastgoedbeheer. Daarmee wordt bijgedragen aan de doelstellingen als verwoord in programma 5 Beheer en onderhoud.
Activiteiten:	SRO Kennemerland BV voert in opdracht van gemeente het beheer, exploitatie en onderhoud van (bijna) alle sportaccommodaties en een aantal scouting- en speeltuingebouwen uit en zorgt voor adequate ondersteuning bij het vastgoedbeheer.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	-
Duurzaamheid	1) CO2 prestatieladder certificering Nee 2) scope + totaaluitstoot CO2 n.v.t. 3) voornemen om te certificeren Nee 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2020 aan duurzaamheid is gedaan en welke resultaten hier behaald zijn. In verschillende accommodaties verduurzamingsmaatregelen uitgevoerd conform de Wet Milieubeheer waaronder bijvoorbeeld het plaatsen van een duurzame luchtbehandelingsinstallatie met WTW unit en LED verlichting in Kennemer Sports Center. Tevens zijn er verschillende sportvelden voorzien van LED-verlichting en blijven we dit doen

	zodra verlichting aan vervanging toe is. We zien het als onze verantwoordelijkheid om maatregelen te treffen die deze uitstoot minimaliseren. Waar mogelijk nemen we de fiets, carpoolen we en leggen zonnepanelen op de daken van onze eigen panden. Bij alle investeringen die we doen nemen we het milieuaspect mee in onze besluitvorming. Voorbeelden zijn CO2-neutrale houtsnipperkachels voor de verwarming van sportaccommodaties en zonnepanelen op daken van de voorzieningen.
Deelnemers:	Amersfoort en Haarlem, Bv's met Leusden, Zeist, Bunschoten, Joint Venture met Zandvoort en Zeist.
Website:	www.sro.nl

	Spaarnelanden NV
Vestigingsplaats:	Haarlem
Openbaar belang:	Duurzame en plezierige leefomgeving: waardecreatie in openbare ruimte voor lokale samenleving.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	Het dagelijks beheer en onderhoud van de openbare ruimte is uitbesteed aan Spaarnelanden NV (en andere partijen). De gemeentelijke doelstellingen zijn verwerkt in de domein-dienstverleningsovereenkomsten (DDO) zodat het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau van de openbare ruimte wordt geleverd. De gemeente heeft daarbij de regierol.
Activiteiten:	Spaarnelanden is actief op het gebied van afval- en grondstoffeninzameling, reiniging, beheer openbare ruimte, parkeerservice en mobiliteitservice.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	Spaarnelanden werkt volgens de nieuwste ISO 9001 en ISO 14001 kwaliteitsnormen. Klantgerichtheid staat centraal door contracten die zijn gebaseerd op te behalen prestaties of beeldkwaliteit. De veiligheid van medewerkers en klanten wordt beheerst doordat Spaarnelanden een VCA** certificering heeft voor alle activiteiten (VCA staat voor Veiligheid, Gezondheid en Milieu en is bedoeld om veiliger te laten werken en het aantal ongevallen te verminderen).
Duurzaamheid	1) CO2 prestatieladder certificering Ja, niveau 5. 2) scope + totaaluitstoot CO2 Jaar 2019 - Spaarnelanden totaal CO2 emmissies in ton CO2 Scope 1 - direct 2.099 Scope 2 - indirect SPL 30 Scope 3 - indirect derden 21.894 Spaarnelanden totaal bestaat uit: Spaarnelanden NV, Spaarnelanden Bedrijven BV en activiteiten Zandvoort 3) voornemen om te certificeren n.v.t. (reeds gecertificeerd) 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2020 aan duurzaamheid is gedaan en welke resultaten hier behaald zijn. In 2020 stonden legio activiteiten op het programma, waarbij actief wordt deelgenomen in sector- en regio gebonden initiatieven: 1. In 2020 is de strategische beleidsvisie verder aangepast met duurzaamheidsaspecten. Strategische uitgangspunten voor duurzaamheid zijn nu gekoppeld aan de SDG's van de UN (naar de vertaling van de VNG). 2. Duurzaamheid is onderdeel geworden van een meerjaren personeelscampagne onder de noemer Echt Duurzaam Doen (in 2020 o.a. innovatiebox en EV-pride regeling) 3. Elektrificering Wagenpark: in 2020 werden zes voertuigen vervangen door elektrische exemplaren. Twee inzamelvoertuigen zijn hybride gemaakt door een elektrisch beladingsmechanisme. 4. Inzameling batterijen met een elektrisch voertuig 5. Green Deal Living Lab Green Collecting 6. Circulaire strandopgang: op het strand van Zandvoort is een nieuw afvaleiland geplaatst dat bestaat uit containers voor plastic, glas, papier en restafval en een prachtige houten ombouw om mensen te stimuleren afval te scheiden. 7. Schillenfiets: Sinds september 2020 rijdt de Schillenfiets door het centrum van Haarlem.

	Keukenafval van Haarlemse restaurants die meedoen aan de Koplopergroep Circulaire Restaurants gewordt opgehaald. Het afval wordt verwerkt tot compost en biogas. 8. Insectenhotels en afdekdoppen: idee uit de innovatiebox om insectenhotels en vogelhuizen achterop verkeersborden en afdekdoppen voor bewegwijzeringspalen te laten maken van 3D gerecycled plastic. 9. Olivijnpad neem CO2 op uit de lucht: In november 2020 heeft Spaarnelanden olivijn op de Kiss&Ride-strook achter het station aangebracht. Het olivijn pad neemt CO2 op uit de lucht.
Deelnemers:	Haarlem en Zandvoort
Website:	www.spaarnelanden.nl

Werkpas Holding BV

Vestigingsplaats:	Cruquius
Openbaar belang:	Uitvoeren van taken op het gebied van re-integratie, dagbesteding en dienstverlening in het kader van begeleid werken.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	In de holding zijn m.i.v. 1 januari 2015 alle niet WSW-gebonden activiteiten vanuit de GR Paswerk ondergebracht. De holding heeft een vijftal werkmaatschappijen die actief zijn op het snijvlak de Wmo. Participatiewet, Jeugdwet en Onderwijs. Daarmee wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan de uitvoering van de gemeentelijke taken in het Sociaal Domein.
Activiteiten:	De Holding voert de volgende activiteiten uit: re-integratie en arbeidsbemiddeling, arbeidsmatige dagbesteding, leren en werken voor risicojongeren, kringloop-activiteiten, activiteiten op het gebied van buurtbeheer en beheer fietsendepot.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	Werkpas Holding BV maakt gebruik van diverse gecertificeerde systemen zoals ISO en OHSAS
Duurzaamheid	1) CO2 prestatieladder certificering Nee 2) scope + totaaluitstoot CO2 N.v.t. 3) voornemen om te certificeren Nee 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2020 aan duurzaamheid is gedaan en welke resultaten hier behaald zijn. Paswerk en Werkpas Holding B.V. zijn er zich terdege van bewust dat de huidige maatschappij een steeds groter belang hecht aan een schoner milieu en een duurzame samenleving. Zij spannen zich voortdurend in om de bedrijfsactiviteiten op een maatschappelijk verantwoorde, duurzame manier te laten functioneren en waar mogelijk te verbeteren. Dit streven komt tot uiting in een systematische aanpak die gericht is op de lange termijn maar waarbij op ook korte termijn te behalen verbeteringen worden gerealiseerd. De bedrijfsactiviteiten van Paswerk en Werkpas Holding zijn gericht op de uitvoering van de Wsw en de begeleiding en re-integratie van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt naar regulier werk. De aard van de bedrijfsactiviteiten kenmerken zich name als dienstverlenend en in beperkte mate als productie- en assemblage. Er is geen sprake van inzet van materieel en machines met milieu onvriendelijke emissies, afval productie of een grootverbruik van energie. Het energieverbruik beperkt zich tot de eigen bedrijfspanden en kleinschalige inzet van machines, gereedschappen en bedrijfswagens. Er wordt voldaan aan de vigerende (Milieu) wet- en regelgeving en tracht de milieu- en energieprestaties zoals, reductie van energie- en waterverbruik, recycling van het afval, vermindering van CO2 uitstoot en milieubewust inkopen, continue te verbeteren. Onderdeel van het beleid is dat er voortdurend wordt gestreefd naar: • Het voldoen aan de relevante wet-& regelgeving die relevant zijn voor het energie- en afvalbeleid • De continue verbetering van de energie-efficiëntie en recycling van afval • Het nemen van passende energie-, CO2- en afval-reductiemaatregelen • Het meten, registreren, controleren en analyseren van de verschillende energie-verbruikscijfers en afvalstromen • Het actief betrekken van alle medewerkers bij de uitvoering van het energie- en milieubeleid • Het zorgvuldig beoordelen van compensatie en energiezuinige alternatieven en afvalbeperking c.q. recycling mogelijkheden.

	Enkele voorbeelden van maatregelen die recentelijk zijn gerealiseerd: • De verouderde CV-ketel van de hoofdvestiging in Cruquius, verantwoordelijk voor het grootste deel van het gasverbruik, geheel vervangen en aangepast aan de laatste stand der techniek. • 50% van de traditionele TL-verlichting van de hoofdvestiging in Cruquius is vervangen door LED-armaturen met een significant lager energieverbruik. • Al het afval dat met de bedrijfsactiviteiten wordt geproduceerd wordt door het eigen milieuteam gescheiden naar herbruikbare grondstoffen en restafval.
Deelnemers:	Haarlem en Zandvoort.
Website:	www.werkpas.nl

	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
Vestigingsplaats:	Den Haag
Openbaar belang:	Bancaire dienstverlener overheid.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	n.v.t.
Activiteiten:	-
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	-
Duurzaamheid	-
Deelnemers:	Nederlandse gemeenten, provincies en Rijk.
Website:	www.bng.nl

	Alliander NV
Vestigingsplaats:	Arnhem
Openbaar belang:	Netbeheer en distribueren en transporteren van elektriciteit en gas voor producenten en afnemers.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	N.v.t.
Activiteiten:	-
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	-
Duurzaamheid	-
Deelnemers:	Nederlandse gemeenten, provincies en Rijk.
Website:	www.alliander.nl

Stichtingen en verenigingen

-

Overige verbonden partijen

	Stichting Parkmanagement Waarderpolder
Openbaar belang:	Herstructurering van de Waarderpolder van traditioneel industrieterrein naar een modern geoutilleerd bedrijventerrein, met focus op verduurzaming, waar het prettig werken en ondernemen is.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	Middels veiligheid, communicatie en adequate dienstverlening werkt Stichting Parkmanagement aan de verduurzaming van de Waarderpolder en een intensiever gebruik van de beschikbare ruimte.
Activiteiten:	Organiseren collectieve beveiliging, bijhouden adressenbestand Waarderpolder, communicatie, organiseren themabijeenkomsten, begeleiding bieden bij bedrijfshuisvesting, stageplaatsen, circulair ondernemen.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	-

Duurzaamheid	1) CO2 prestatieladder certificering	Nee
	2) scope + totaaluitstoot CO2	N.v.t.
	3) voornemen om te certificeren	Nee
	4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2020 aan duurzaamheid is gedaan en welke resultaten hier behaald zijn. In 2020 zijn er dankzij inspanningen van parkmanagement 15000 zonnepanelen op 45 bedrijfsdaken gelegd. Parkmanagement nam het initiatief tot het de actie Steenbreek Waarderpolder: samen met Spaarnelanden is er 9.500m2 trottoir vervangen door groen. Uit de bomenbank van Parkmanagement zin 15 bomen geplant ter compensatie van gekapte bomen elders in de Waarderpolder die uitbreiding van bedrijven elders in de weg stonden	
Deelnemers	Haarlem, Industrie Kring Waarderpolder.	
Website:	www.waarderpolder.nl/parkmanagement	

Gesubsidieerde instellingen

	Blijf Groep	
Openbaar belang:	Bieden van preventie, opvang en ambulante hulp bij huiselijk geweld.	
Bijdrage aan programmadoelstelling:	Blijf Groep draagt bij aan de preventie en aanpak van huiselijk geweld door het bieden van opvang en ambulante hulp.	
Activiteiten:	Blijf Groep levert opvang en ambulante hulp bij huiselijk geweld in de vorm van noodopvang, crisisopvang, vervolgopvang, Oranje Huis Thuis (preventief ambulant), Critical Time Intervention (ambulant nazorg), begeleiding van AWARE alarmknop (ambulant preventief). Noodopvang en crisisopvang vindt plaats in Alkmaar. Vervolgopvang en ambulant aanbod wordt in onze eigen regio aangeboden. De opvang in Alkmaar en onze regio is beschikbaar voor vrouwen en hun kinderen. Mannelijke slachtoffers worden in een zestal gespecialiseerde instellingen in het land opgevangen.	
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	ISO 9001	
Duurzaamheid:	1) CO2 prestatieladder certificering	N.n.b.
	2) scope + totaaluitstoot CO2	N.n.b.
	3) voornemen om te certificeren	N.n.b.
	4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2020 aan duurzaamheid is gedaan en welke resultaten hier behaald zijn.	N.n.b.
Bijzonderheden/risico's:	Naast de accountgesprekken tussen Blijf Groep en centrumgemeente Haarlem vinden er ook gesprekken plaats met de centrumgemeenten Haarlem, Alkmaar en Zaanstad gezamenlijk.	
Website:	www.blijfgroep.nl	

	Hart	
Openbaar belang:	Kennis bijeenbrengen en overdragen op het gebied van kunst,- cultuur-en erfgoededucatie en organisaties en initiatieven samenbrengen.	
Bijdrage aan programmadoelstelling:	Met haar activiteiten draagt hart bij aan het vergroten van de cultuurparticipatie en het cultuurbereik in Haarlem.	
Activiteiten:	Hart faciliteert en ondersteunt een breed cursusaanbod, is netwerkorganisatie en kenniscentrum voor culturele instellingen en het onderwijs en coördineert verschillende projecten op het gebied van cultuuronderwijs en cultuurparticipatie.	
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	GOLD KEY status	
Duurzaamheid	1) CO2 prestatieladder certificering	Nee
	2) scope + totaaluitstoot CO2	n.v.t.
	3) voornemen om te certificeren	Nee
	4) duurzaamheidsmaatregelen en effecten: Hart heeft een eigen Green Team en een Greenkey Audit gehad. Maatregelen zijn o.a. waterbesparende kranen, milieuvriendelijke schoonmaakmiddelen, aparte inzameling afval en inkoop van duurzame materialen. Voor	

	2019-2020 heeft Hart een MVO verklaring die is ondertekend door de directeur van Hart. De MVO verklaring is zichtbaar voor de gasten die het gebouw van Hart binnenkomen.
Bijzonderheden/risico's:	Hart staat sinds 2014 onder verhoogd toezicht vanwege de lening met garantstelling van de gemeente Haarlem. Aan de hand van kwartaalrapportages worden viermaal per jaar ambtelijke overleggen gevoerd met de organisatie en tweemaal een bestuurlijk overleg.
Website:	www.hart-haarlem.nl/
	Zorgbalans
Openbaar belang:	Bieden van hulp aan mensen met een zorgbehoefte om zolang mogelijk en op eigen wijze vorm en inhoud te geven aan hun leven, zowel thuis als in diverse zorglocaties.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	Zorgbalans draagt bij aan het doel van programma 1 Maatschappelijke participatie. De prestatieafspraken 2016-2019 met Zorgbalans (via Tandem en Servicepaspoort) zijn gericht op het langer zelfstandig meedoen aan de samenleving, zelfredzaamheid en langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen door mantelzorgers ondersteuning te bieden, het bevorderen van een gezonde leefstijl en het inzetten van het sociaal makelaarschap in BUUV. Deze prestatieafspraken zijn met een jaar verlengd en gelden derhalve ook in 2020.
Activiteiten:	Ondersteuning aan mantelzorgers door informatie en advies, individuele begeleiding, lotgenotengroepen, respijtzorgvoorzieningen.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	Zorgbalans is HKZ (Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector) gecertificeerd.
Duurzaamheid	1) CO2 prestatieladder certificering N.n.b. 2) scope + totaaluitstoot CO2 N.n.b. 3) voornemen om te certificeren N.n.b. 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2020 aan duurzaamheid is gedaan en welke resultaten hier behaald zijn. N.n.b.
Bijzonderheden/risico's:	-
Website:	www.zorgbalans.nl
	Dock
Openbaar belang:	Stimuleren van zelfredzaamheid en actief burgerschap door het verzorgen van wijkgericht welzijnswerk in Haarlem.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	Het prestatieplan 2020, dus de te realiseren inzet, is gebaseerd op de doelen zoals deze in de programmabegroting zijn geformuleerd. Kern: “iedereen doet ertoe, meedoen en erbij horen”, versterking van het sociaal netwerk, tegengaan van vereenzaming en faciliteren langer zelfstandig wonen.
Activiteiten:	Dock voert in opdracht van Haarlem het wijkgerichte welzijnswerk uit in de aandachtsgebieden Noord, Oost en Schalkwijk en neemt deel aan de sociale wijkteams. Daarnaast voert Dock jeugd- en jongerenwerk uit.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	Dock is HKZ (Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector) gecertificeerd.
Duurzaamheid	1) CO2 prestatieladder certificering Nee 2) scope + totaaluitstoot CO2 n.v.t. 3) voornemen om te certificeren Nee 4) **Betrokkenheid bij projecten:** - bijdrage aanpak duurzaamheid Laan van Berlijn flat ism Pre Wonen en gemeente Haarlem (Hanna vd Ploeg). Wij betrekken bewoners uit de flat. De successen worden meegenomen in de grootschaligere aanpak in Meerwijk. Resultaat: meer inzicht in de mechanismen waar bewoners invloed op hebben om energiezuiniger te wonen. - Begeleiding van het project Struikroven in Haarlem Noord voor het herplaatsen van planten. Resultaat: loopt nog in 2021 ivm coronacrisis. - Moestuinen bij Laan van Berlijn, Jan Sluijterslaan en buurttuin Horizon: resultaat: Veelvuldig gebruik door bewoners in koken en bijhouden. **Personeel en activiteiten:** - We hebben de werkgroep Duurzaam Dock sinds 2019 gevormd met uit elk stadsdeel enkele interne ambassadeurs na enkele interne workshops over verduurzaming. Resultaat: een stappenplan (longlist) gemaakt voor lichte en

ingrijpendere duurzaamheidsmaatregelen, waarvan we elk jaar enkele acties oppakken.
- Wijkcentrum Alleman heeft een werkgroep Groen en duurzaam die mooie stappen zet. Resultaat: de moesbakken naast de Alleman, de huisvesting van het plantenasiel, zijn concrete activiteiten daaruit (samen met bewoners)
  Wijkcentrum De Ringvaart is ook bezig met een duurzaamheidsplan. Beginnend bij duurzame cateringsspullen en verkenning van inkoop duurzame koffie.
  In wijkcentrum De wereld zijn ism Zaaigoed moesbakken geplaatst op het plein, en de kookgroepen maken al gebruik van eigen kruiden
- Eetgroep Haarlem Oost met kinderen (Eat&meat) gestart ism derden waarbij gekookt wordt met groenten die anders zouden zijn weggegooid. Resultaat: bewustzijn vergroten.

Organisatie duurzaamheid:
- Overgang naar persoonlijke laptops. Resultaat: paperless office voor ca. 75%
- Dubbelzijdig kopieren als standaard. Resultaat: verlaging printen ivm laptops en halvering papierverbruik
- Dienstfietsen per locatie ter stimulering duurzaam werk-werk verkeer.
- Elektrische fiets en vitaliteit in Loopbaanbudget mogelijkheden
- Geen plastic meer in gebruik bij events of bewonersbijeenkomsten/eetgroepen.
- Geen ballonnen meer gebruiken of uitdelen.

Locaties specifiek:

Hof van Leijh:
- Led verlichting geplaatst door DOCK en SIG
- Glas / papier wordt door SIG cliënten gescheiden en weggebracht

Wereld:
- 95 van de verlichting is vervangen door Led
- Papier / glas wordt gescheiden en gescheiden weggebracht
- Pre Wonen heeft dak vervangen en nieuwe isolatie aangebracht
- Schoonmaakmiddelen milieu vriendelijk

Vinci:
- Schoonmaakmiddelen milieu vriendelijk

Ringvaart:
- 20% verlichting is vervangen naar Led
- Schoonmaakmiddelen milieu vriendelijk

Alleman:
- 10% verlichting is vervangen naar Led
- Schoonmaakmiddelen milieu vriendelijk
- Papier / Glas / Plastic wordt gescheiden

Horizon:
- Schoonmaakmiddelen milieu vriendelijk
- Papier / Glas wordt gescheiden

Bijzonderheden/risico's:	Dock vormt samen met Haarlem Effect een strategische alliantie.
Website:	www.dock.nl

Haarlem effect

Openbaar belang:	Stimuleren van zelfredzaamheid en actief burgerschap door het verzorgen van wijkgericht welzijnswerk in Haarlem.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	Het prestatieplan 2020, dus de te realiseren inzet, is gebaseerd op de doelen zoals deze in de programmabegroting zijn geformuleerd. Kern: 'iedereen doet ertoe, meedoen en erbij horen', versterking van het sociaal netwerk, tegengaan van vereenzaming, en faciliteren langer zelfstandig wonen.
Activiteiten:	Effect voert in opdracht van de gemeente het wijkgerichte welzijnswerk uit in met name de wijken Centrum, Zuid en Zuid-West. Ook voert Effect jongerenwerk uit in met name Noord (Delftwijk) en stedelijk (Flinty's) en neemt deel aan de Sociale Wijkteams.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	-

Duurzaamheid	1) CO2 prestatieladder certificering Nee 2) scope + totaaluitstoot CO2 n.v.t. 3) voornemen om te certificeren Nee 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2020 aan duurzaamheid is gedaan en welke resultaten hier behaald zijn. In de gebouwen die wij beheren werken we op de volgende wijzen aan duurzaamheid: • In 2020 zijn, waar mogelijk, alle locaties van Haarlem Effect of Ecosol voorzien van Led verlichting. Verwachtte besparing: ca 12.000 kWh / jaar gedurende 15 jaar. • Op alle vestigingen werken we zoveel mogelijk paperless. Papier wordt ingezameld. • Afwasmachines gaan alleen aan als de volledig vol zijn en we gebruiken in principe servies in plaats van wegwerpbekers. • We juichen het plaatsen van zonnepanelen toe zoals op peuterspeelzaal de Til. • Gestart met inzetten van tijdschakelaars om de verwarming te bedienen in de locaties. In de 5 beheerde speeltuinen: • Paradijsje gaat een aantal bomen plaatsen en doet onderzoek naar het plaatsen van Zonnepanelen. • Floragaarde bouwt de speeltuin om naar natuurspeeltuin. • Klarenhof/ Brouwersplein heeft een plan gemaakt om water op te vangen onder het plein naast bouwen van natuurspeeltuin en het plein geschikt maken voor alle buurtbewoners in overleg met de gemeente en de buurt. • Theemsplein/ Jeugdland bouwt een natuurspeeltuin en heeft een verzoek ingediend voor een nieuw energiezuinig gebouw bij vastgoed. • Ramplaankwartier heeft plan voor meer speeltuin voor de hele buurt en heeft aanvraag gedaan voor meer energiezuinig gebouw. Gezonde levensstijl: • Verbouwen en eten eigen biologisch geteelde groenten bij de dagbestedingslocaties. • We gaan uit van gezonde leefstijl in al onze werksoorten en koken vers, drinken water en maken gebruik van broodtrommels en eigen bekers op speelgroepen en peuterspeelscholen. Wegwerppakjes en koekjes zijn niet welkom, we dragen zorg oor zo min mogelijk afval en voedselverspilling. • 90% van het personeel komt uit Haarlem en de meeste mensen komen met de fiets naar het werk.
Bijzonderheden/risico's:	Haarlem Effect vormt samen met Dock een strategische alliantie.
Website:	www.haarlemeffect.nl

Jeugdgezondheidszorg Kennemerland

Openbaar belang:	De JGZ Kennemerland voert de jeugdgezondheidszorg uit voor kinderen van 0-4 jaar in de regio Midden- en Zuid Kennemerland. Onderdeel is het gemeente Haarlem. Onderdeel is het wettelijk basistakenpakket waar de vaccinaties en de meet- en weegmomenten voor 0-4 jarigen onder valt.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	De JGZ draagt bij aan programma 1 & 2. De JGZ levert een bijdrage aan het gezond en veilig opgroeien van kinderen in Haarlem en Zandvoort. Ouders kunnen terecht voor informatie en advies over het opgroeien en opvoeden van kinderen. De JGZ richt zich op het versterken van eigen kracht van ouders.
Activiteiten:	De JGZ voert de jeugdgezondheidszorg uit voor kinderen van 0-4 jaar en hun ouders/verzorgers in de regio Midden- en Zuid-Kennemerland. De gemeente Haarlem stelt vanaf 1 januari 2003 middelen ter beschikking om het Basispakket JGZ, inclusief prenatale zorg uit te voeren. Met de JGZ als sterke voorkant van het nieuwe jeugdzorgstelsel kan de beoogde transformatie in de jeugdwet daadwerkelijk vorm krijgen. De organisatie heeft als kerntaak preventie en ze zetten zich graag in voor deze transformatie door middel van een sterk preventieve werkwijze waarin het voorkómen van de zorgvraag voorop staat.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	HKZ (Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector) gecertificeerd.
Duurzaamheid	1) CO2 prestatieladder certificering N.n.b. 2) scope + totaaluitstoot CO2 N.n.b. 3) voornemen om te certificeren N.n.b. 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2020 aan duurzaamheid is gedaan en welke resultaten hier behaald zijn. N.n.b.
Bijzonderheden/risico's:	Door krapte op de arbeidsmarkt kan het lastig zijn om jeugdartsen te vinden.

Website:	www.jgzkennemerland.nl
	Hero-Stichting Spaarne Peuters (voorheen "Stichting Spaarne Peuters")
Openbaar belang:	Exploiteren van meerdere peuteropvanglocaties met voorschoolse educatie voor doelgroeppeuters in Haarlem
Bijdrage aan programmadoelstelling:	Peuteropvang is een belangrijke voorziening binnen de basisinfrastructuur van het Haarlems sociaal domein om vroegtijdig kinderen gelijke ontwikkelingskansen te bieden en taalachterstanden te voorkomen. De peuteropvangvoorzieningen vormen in Haarlem de basisvoorziening voor het uitvoeren van de wettelijke taak van de gemeente op het gebied van voor- en vroegschoolse educatie (VVE) in het kader van het Onderwijskansenbeleid.
Activiteiten:	SSP biedt peuters een opvangplek aan waar spelenderwijs aan de ontwikkeling van kinderen wordt gewerkt, ter voorbereiding op de basisschool. Voor kinderen tussen de 2,5 jaar en 4 jaar met een (risico op een) (taal)achterstand is dit tenminste 960 uur.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	Hero-SSP maakt geen gebruik van gecertificeerde systemen, maar heeft wel een kwaliteitszorgsysteem dat op ISO/HKZ gebaseerd is.
Duurzaamheid	1) CO2 prestatieladder certificering Nee 2) scope + totaaluitstoot CO2 N.v.t. 3) voornemen om te certificeren Nee 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2020 aan duurzaamheid is gedaan en welke resultaten hier behaald zijn. - De peuterspeelzalen zijn vrijwel allemaal gehuisvest in gehuurde locaties en daarvan veel schoolgebouwen. Er is dus zeer beperkt invloed op te nemen maatregelen om de CO2 uitstoot als gevolg van het gebruik van gebouwen te beperken. Wel wordt op alle locaties het CO2 gehalte in de in gebruik zijnde ruimtes gemeten voor de veiligheid/gezondheid van de kinderen en de pedagogisch medewerkers. - Het is beleid om bij nieuw te ontwikkelen locaties duurzaamheid een voorname plek te geven, bijvoorbeeld in de materiaalkeuze, de warmtebronnen en zonnepanelen. - Het inkoopbeleid is wel al enige jaren gericht op duurzaamheid, met name in de materiaalkeuze voor speelgoed en inventaris en de aanschaf van schoonmaakproducten. - In het pedagogisch beleid heeft duurzaamheid een educatieve plek gekregen door de kinderen bekend te maken met afvalscheiding en natuurbeleving en het belang van ene gezonde natuur.
Bijzonderheden/risico's:	De moederorganisatie van Stichting Spaarne Peuters (SSP/SKOS) is bezig te fuseren met Kinderopvang Haarlem. Kinderopvang Haarlem en Skos/SSP zijn per 1 januari 2020 samen verder gegaan onder de naam Hero Kindercentra. Per 1 juli 2020 zijn zij juridisch geheel gefuseerd. De VVE peuteropvang, waar een subsidierelatie voor is met de gemeente, valt daarmee onder Hero-SSP.
Website:	https://www.herokindercentra.nl/
	SportSupport Kennemerland
Openbaar belang:	Ontwikkelen en ondersteunen van breedtesport in Haarlem.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	Door de inzet van buurtsportcoaches en verschillende projecten van SportSupport worden meer sport- en beweeg mogelijkheden gecreëerd voor inwoners van Haarlem en worden drempels om te gaan bewegen voor (kwetsbare) inwoners weg genomen. Zo zijn er speciale projecten om inactieve volwassenen, ouderen en mensen met een beperking te ondersteunen in het vinden van geschikt aanbod. Door verenigingsondersteuners en buurtsportcoaches vanuit SportSupport worden verenigingen ondersteund bij het versterken van de organisatiekracht/ eigen kracht en het invullen van hun maatschappelijke rol. Ondersteuning vindt plaats op het gebied van opleiden, behouden en werven van vrijwilligers, trainers, coaches en bestuurders. Verenigingen worden gestimuleerd om een bijdrage te leveren aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken in de wijk. Koppelingen worden gemaakt tussen maatschappelijke organisaties en sportverenigingen.
Activiteiten:	SportSupport Kennemerland voert activiteiten uit op het gebied van sportstimulering voor verschillende doelgroepen op school, in de wijk/ openbare ruimte en sportverenigingen (met name jeugd, inactieve volwassenen, ouderen, mensen met een beperking), het versterken van de organisatiekracht van sportorganisaties, het versterken van de maatschappelijke rol van sportverenigingen binnen het sociaal domein (door middel van verenigingsondersteuning en inzet buurtsportcoaches)

Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	-
Duurzaamheid	1) CO2 prestatieladder certificering Nee 2) scope + totaaluitstoot CO2 - 3) voornemen om te certificeren SportSupport neemt dit in overweging als zij zich hier meer op georiënteerd hebben. 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2020 aan duurzaamheid is gedaan en welke resultaten hier behaald zijn. **Reductie afval evenementen** geen flyers meer, maar digitale communicatie, beperking gebruik petflesjes d.m.v. vervanging met biobekers, inzet Groene Muggen voor beperking zwerfafval, runningshirts worden van gerecycled materiaal geproduceerd, FSC enveloppen voor aanlevering startnummers en info deelnemers, manifest opgesteld voor verdere verduurzaming evenementen en andere activiteiten)
Bijzonderheden/risico's:	-
Website:	www.sportsupport.nl

Bibliotheek Zuid-Kennemerland

Openbaar belang:	Bibliotheekvoorziening, bereiken van groepen burgers met een behoefte aan informatie en digitale vaardigheden, bevordering van burgerparticipatie door samenwerking met communities, ontmoetingsplaats voor stedelijke en regionale initiatieven en activiteiten, dienstverlening aan scholen, bedrijven en de overheid.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	De Bibliotheek draagt bij aan de ontwikkeling van de inwoners van Haarlem zodat zij als nieuwsgierige en zelfbewuste burgers mee kunnen doen in de samenleving. Samen met leden en partners wordt het aanbod voor de inwoners van Haarlem ontwikkeld. De bibliotheek verbindt ze met elkaar en biedt hen kennis en faciliteiten. Zo wordt de onderlinge verbinding in Haarlem versterkt. De Bibliotheek draagt bij aan een aantrekkelijk cultuurklimaat.
Activiteiten:	De Bibliotheek biedt een vertrouwde, open en gastvrije, laagdrempelige ontmoetingsplek waar mensen graag komen; zonder financiële of fysieke drempels, zelfstandig en in samenwerking met andere organisaties op sociaal, educatief, cultureel en maatschappelijk terrein. De Bibliotheek levert een bijdrage aan het leesplezier en informeel leren op het gebied van lezen en schrijven, onder andere door het Taalplein en BoekStart. De Dienstverlening van de Bibliotheek op het gebied van basisvaardigheden, nodig om mee te kunnen doen in de samenleving, is voor iedereen beschikbaar. De Bibliotheek helpt bij het besef dat literatuur een belangrijke bijdrage levert aan ieders ontwikkeling. Het publiek weet de Bibliotheek te vinden als een plek waar je prettig kan studeren en werken en waar hulp is bij het vinden van de juiste informatie.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	De Bibliotheek is gecertificeerd conform de normen van de SCOB (Stichting Certificering Openbare Bibliotheken). De bibliotheek heeft in januari 2020 het officieel kwaliteitscertificaat ontvangen van het CBCT (Certificeringsorganisatie Bibliotheekwerk, Cultuur en Taal). In de audit eind 2019 scoorde de bibliotheek op veel onderwerpen positief. Het maatschappelijk effect en de toekomstbestendigheid van de organisatie zijn belangrijke onderdelen van de toetsing. De functies en diensten van de bibliotheek zijn op een verantwoorde manier georganiseerd en voldoen aan alle kwaliteitsnormen. Het certificaat is vier jaar geldig.
Duurzaamheid	1) CO2 prestatieladder certificering Nee 2) scope + totaaluitstoot CO2 n.v.t. 3) voornemen om te certificeren Nee 4) Korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2020 aan duurzaamheid is gedaan en welke resultaten hier behaald zijn. - Green Key Goud in Centrum, Noord en Schalkwijk - Vanuit Greenkey en vanuit ons eigen inkoopbeleid kopen we duurzaam in. Daarbij kijken we naar de duurzaamste oplossingen. Ons printpapier wordt bijvoorbeeld co2 neutraal geproduceerd door onze leverancier Canon. Koffie, thee, koekjes zijn duurzaam geproduceerd en dragen ook bij aan het terugdringen van onze carbon-footprint. - Bij de aanbesteding voor hardware zijn duurzaamheidseisen neergelegd die rechtstreeks afkomstig zijn uit de richtlijnen voor de overheid. - De aanbesteding voor gas en elektra (hiermee liften wij mee op de aanbesteding van de

	gemeente) waarbij we duurzaam/groene elektra en gas inkopen telt mee. Die is alleen niet van 2020, maar geldt wel voor dit jaar. Op de nota van greenchoice voor Centrum staat bijvoorbeeld dat wij 140 m2 oerbos beschermen in 2020. - We vergoeden reizen met ov, we hebben ook een fietsregeling waar medewerkers gebruik van kunnen maken. Allemaal maatregelen om onze medewerkers uit de auto te houden. - We rijden sinds 2019 in een duurzame bedrijfsauto (eigen bedrijfsvoering). - LED-verlichting in Noord. - De onderhouds- en verduurzamingsplannen voor met name Haarlem Centrum (toekomst). - Het vervanging van de verwarmingsketels in Centrum (door gemeente) heeft ook invloed gehad maar ruim voor 2020 gedaan, de effecten zijn ook in 2020 merkbaar.
Bijzonderheden/risico's:	Het project vernieuwing bibliotheek Haarlem is gestart. Met dit project wordt het achterstallig onderhoud aan de panden van de bibliotheek aangepakt en wordt er aangevangen met het uitrollen van het nieuwe concept voor de moderne bibliotheek.
Website:	www.bibliotheekzuidkennemerland.nl
	Haarlem marketing
Openbaar belang:	Bevorderen van toerisme, recreatie en vrijetijdsbesteding.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	Haarlem Marketing stimuleert het hoogwaardig toeristisch bezoek aan Haarlem via marketing en promotie van de stad in samenwerking met diverse partners in e stad en de regio. Door een extra structurele bijdrage van de gemeente is Haarlem Marketing uitgebreid met het Haarlem Convention Bureau dat zich richt op de zakelijke markt.
Activiteiten:	Als hiervoor vermeld.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	-
Duurzaamheid	1) CO2 prestatieladder certificering Nee 2) scope + totaaluitstoot CO2 n.v.t. 3) voornemen om te certificeren Nee 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2020 aan duurzaamheid is gedaan en welke resultaten hier behaald zijn. Haarlem Marketing heeft het afgelopen jaar de keuze gemaakt om het aantal brochures terug te brengen en meer in te zetten op online marketing. Als er sprake is van drukwerk dan wordt, waar mogelijk, gekeken naar het drukken op duurzaam papier. Daarnaast geeft Haarlem Marketing in haar communicatie aandacht aan duurzame initiatieven als bijv. aan een duurzame winkelroute.
Bijzonderheden/risico's:	Ondanks de impact van de coronamaatregelen kan Haarlem Marketing het jaar 2020 in financiële zin positief afronden. Haarlem Marketing heeft in 2020 extra subsidie ontvangen voor de campagne Duurzaam Herstel Bestemming Haarlem, die door de aangescherpte maatregelen niet geheel uitgerold kon worden. Dat het jaar 2020 positief wordt afgesloten, betekent dat de financiële situatie van Haarlem Marketing structureel beter is. De koers die in 2019 is ingezet geldt nog steeds: keuzes maken en kosten beheersen. Haarlem Marketing kan eventuele tegenslagen nog onvoldoende opvangen en geen noodzakelijke investeringen doen. De genomen maatregelen op personeelsgebied staan nog niet borg voor de benodigde kwaliteit van dienstverlening op langere termijn. Daarom houdt de gemeente ook komend jaar nog de vinger aan de pols, hoewel verhoogd toezicht formeel niet meer aan de orde is. Uit een onafhankelijk onderzoek in 2020 volgt advies over de toekomst van citymarketing.
Website:	www.haarlemmarketing.nl
	Frans Hals Museum | De Hallen
Openbaar belang:	Kunstmuseum met een brede collectie van oude meesters en hedendaagse kunst. Verantwoordelijk voor het museaal beheer en presentatie van de gemeentelijke collectie van de stad Haarlem. In 2018 zijn het Frans Hals Museum en De Hallen Haarlem verder gegaan als één museum op twee locaties, onder de naam Frans Hals Museum.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	Met het museum zijn meerjarenafspraken gemaakt. Daarin staan de doelstellingen uitgebreid omschreven. De doelstellingen zijn ondergebracht in de volgende functies van het Museum: Presentatiefunctie: Het Frans Hals Museum Haarlem stelt zich ten doel om het publiek te laten kennismaken met vernieuwing in heden en verleden, met name de ongekende bloei van de schilderkunst in de Gouden Eeuw en met internationale ontwikkelingen in de eigentijdse beeldende kunst. Zorg- en beheerfunctie collectie: Het Frans Hals Museum Haarlem beheert de collecties van de Gemeente Haarlem. Deze omvatten meer dan 20.000 objecten inclusief bruiklenen. Educatiefunctie: Naast tentoonstellingen en

	presentaties organiseert het Museum ook educatieve activiteiten en publieksactiviteiten. Hiermee wil het museum verdieping, inspiratie en aandacht voor artistieke vernieuwing bieden. Toerisme functie: In 2017–2020 zet het museum in op groei van het aantal buitenlandse bezoekers in samenwerking met partners als Keukenhof, Haarlem Marketing, Amsterdam Marketing en NBTC.
Activiteiten:	De activiteiten zijn opgenomen als uitwerking van de bijdrage aan de programmadoelstelling.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	Het museum is aangesloten bij het museumregister en daarvoor ook gekwalificeerd.
Duurzaamheid	1) CO2 prestatieladder certificering Nee 2) scope + totaaluitstoot CO2 n.v.t. 3) voornemen om te certificeren In 2021 op de agenda met afdeling vastgoed gemeente en wellicht een advies rapportage laten opstellen. E.e.a. is ook afhankelijk van de besluitvorming rondom de MJOP's en demarcatie. 4) Korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2020 aan duurzaamheid is gedaan en welke resultaten hier behaald zijn. In 2020 zijn er geen concrete projecten uitgevoerd. Wat als onderdeel van de reguliere bedrijfsvoering gedaan wordt is: • Aangesloten bij een "groene" energieleverancier. • Certificering Green Key Gold certificaat duurzaamheidsmaatregelen. • Voor 2020 hebben wij samen met de gemeente alle CV ketels laten vervangen voor een duurzamere opstelling en verbruik. In beide locaties. • Gebruik van speciaal printpapier • Gebruik van duurzame producten in het museumcafé. • Afspraken met leveranciers geen plastic verpakkingsmaterialen te gebruiken. • Gebruik bepaalde hout- en verfsoorten met keurmerk bij opbouw tentoonstellingen.
Bijzonderheden/risico's:	Op 30 januari 2020 is door de raad besloten een aanvullende subsidie van € 350.000 beschikbaar te stellen voor het boekjaar 2020. Hierdoor wordt een verslechtering van de financiële positie op korte termijn voorkomen. Voor de langere termijn zal op basis van een aantal scenario's door de raad een besluit worden genomen over structurele maatregelen voor een duurzame exploitatie van het Frans Hals Museum, met bijzondere aandacht voor de unieke behoud- en beheerstaak van het museum voor de gemeentelijke collectie. Met het oog op het financieel toezicht zal elk kwartaal een bestuurlijk overleg plaatsvinden, waarbij de kwartaalrapportage onderwerp van gesprek zal zijn. De actuele begroting 2020 e.v. zal op financiële houdbaarheid worden getoetst, waarbij de resultaten van het onderzoeksrapport worden betrokken.
Website:	www.franshalsmuseum.nl
	Patronaat
Openbaar belang:	Verzorgen van optredens in het poppodium en daarbuiten.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	Het Patronaat draagt bij aan een gevarieerder aanbod van cultuur in Haarlem, zodat deelname aan kunst en cultuur door inwoners en bezoekers van Haarlem wordt behouden en versterkt.
Activiteiten:	Het Patronaat verzorgt een gevarieerd en attractief aanbod van optredens en andere activiteiten in het poppodium en daarbuiten. Sinds september 2016 werkt het Patronaat succesvol samen met Hart in het tijdelijke oefenruimte-complex op het Slachthuisterrein, vooruitlopend op de ontwikkeling van een volwaardig Popcentrum.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	NEN
Duurzaamheid	1) CO2 prestatieladder certificering Ja 2) scope + totaaluitstoot CO2 139.573 co2 in KG / energieindex 1,34 3) voornemen om te certificeren Reeds gecertificeerd 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2020 aan duurzaamheid is gedaan en welke resultaten hier behaald zijn. - Het centrale koelsysteem is na 15 jaar vervangen voor een veel energiezuiniger systeem. Waar de compressoren eerst enkel uit of aan konden, is het nu een systeem wat procentueel kan bijsturen. De compressoren leveren daarom enkel exact de benodigde capaciteit. - De verlichting van de kantoren is van TL naar led verlichting omgebouwd.

	- De verlichting van beide liften is voorzien van een tijdschakelaar en bewegingssensor - In maart 2020 is overgegaan naar een nieuwe schoonmaakpartij deze gebruikt enkel schoonmaakmiddelen met een EKO label. - In 2020 is Patronaat begonnen met het inzamelen van GFT middels een GFT bak. Dit naast het feit dat Patronaat al sinds jaren plastic apart inzamelt. - Patronaat heeft zich definitief aangesloten bij de Green Stages, een convenant met poppodia en theaters in het land om gezamenlijk op te trekken in onze duurzaamheidsstrijd. In maart is de nulmeting gedaan: score is veel hoger dan de benchmark. Desalniettemin werk aan de winkel, vooral op het gebied van monitoring, communicatie en het borgen van het duurzaamheidsbeleid gaan we aan de slag.
Bijzonderheden/risico's:	De risicoclassificatie leidt tot verhoogd toezicht.
toneelWebsite:	www.patronaat.nl
	Stadsschouwburg en Philharmonie
Openbaar belang:	Verzorgen van culturele programma's in de concertzalen en schouwburg.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	Met haar activiteiten draagt de Stadsschouwburg en Philharmonie Haarlem bij aan het vergroten van de cultuurparticipatie en het cultuurbereik in Haarlem.
Activiteiten:	Stichting Stadsschouwburg en Philharmonie Haarlem verzorgt een divers en laagdrempelig cultuuraanbod in haar verschillende zalen. Toneel, dans, muziek, literatuur en cabaret vormt hierin de hoofdmoot, voor verschillende doelgroepen. Amateurverenigingen maken gebruik van de podia voor repetities en uitvoeringen. Daarnaast wordt de Philharmonie regelmatig gebruikt voor congressen, evenementen en bijeenkomsten, waarvan sommige ook een cultureel karakter hebben (bijv. Korenlint, Koorbiënnale, Orgelfestival, Geschiedenisfestival).
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	Trekkenwanden in de Grote Zaal van de Philharmonie en in de Zaal van de Stadsschouwburg worden om de 5 jaar gekeurd door de TÜV, en hierbij wordt getoetst op basis van de DIN norm 5659.· De zwakstroominstallatie en doormeldingen (t.b.v. brandmelding/ontruiming/beveiliging) worden jaarlijks door een extern bedrijf gekeurd en beoordeeld (R2B) op basis van NEN 3140.
Duurzaamheid	1) CO2 prestatieladder certificering Nee 2) scope + totaaluitstoot CO2 n.v.t. 3) voornemen om te certificeren Nee, nog niet 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2020 aan duurzaamheid is gedaan en welke resultaten hier behaald zijn. In 2020 opnieuw gekwalificeerd voor Green Key Goud, zowel voor de Stadsschouwburg als voor de Philharmonie. De maatregelen die daaronder vallen zijn legio, van het voeren van biologische producten, fair trade textiel tot het vervangen van het theaterlicht door ledlichten met een hoge besparing aan energie.
Bijzonderheden/risico's:	-
Website:	www.theater-haarlem.nl
	Toneelschuur
Openbaar belang:	Verzorgen van culturele programma's in theater- en filmzalen.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	De Toneelschuur draagt bij aan een gevarieerder aanbod van cultuur in Haarlem, zodat deelname aan kunst en cultuur door inwoners en bezoekers van Haarlem wordt behouden en versterkt.
Activiteiten:	De Toneelschuur verzorgt een gevarieerd en attractief aanbod van theater- en filmvoorstellingen.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	NEN
Duurzaamheid	1) CO2 prestatieladder certificering Nee 2) scope + totaaluitstoot CO2 n.v.t. 3) voornemen om te certificeren Nee, niet voor komend jaar 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2020 aan duurzaamheid is gedaan en welke resultaten hier behaald zijn. De Toneelschuur is Greenkey gecertificeerd. Bij de keuring van 23 november 2020 heeft de Toneelschuur het gouden niveau behaald.
Bijzonderheden/risico's:	-

Website:	www.toneelschuur.nl
	HVO-Querido
Openbaar belang:	HVO-Querido ontvangt subsidie voor de exploitatie van de Wilhelminastraat, dag- en nachtopvang voor dakloze alleenstaanden, voor de regio Zuid- en Midden Kennemerland en Haarlemmermeer. Deze activiteiten vallen onder het regionale beleidskader Opvang Wonen en Herstel. Hiernaast exploiteert HVO-Querido de Velserpoort, in deze maatschappelijke opvangvoorziening worden twee doelgroepen opgevangen: individuele dakloze volwassenen en economisch dakloze gezinnen. HVO-Querido ontvangt subsidie voor de huur van de locatie. De huur voor de individuele dakloze valt onder het regionale beleidskader Opvang Wonen en Herstel. De opvang van economische daklozen is volgens het beleidskader een lokale taak en wordt uit de algemene middelen van gemeente Haarlem bekostigd.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	Met de exploitatie van de Maatschappelijke Opvangvoorzieningen voor de regio Zuid- en Midden Kennemerland en Haarlemmermeer draagt HVO-Querido bij aan het vraagstuk van tijdelijke huisvesting voor daklozen. Hierbij wordt gezorgd voor een veilig onderdak, gezonde voeding en faciliteiten voor persoonlijke verzorging.
Activiteiten:	HVO-Querido exploiteert dag- en nachtopvang voor daklozen. Hierbij wordt naast de bad-bed en broodvoorziening ook trajectbegeleiding aan de daklozen aangeboden. Deze voorziet in een ondersteuning op woonvaardigheden, schuldenproblematiek en doorgeleiding naar reguliere hulpverlening (vanaf 1 juli 2018 is de subsidie omgezet naar een inkooprelatie).
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	HVO-Querido JGZ is HKZ (Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector) gecertificeerd.
Duurzaamheid	1) CO2 prestatieladder certificering Nee 2) scope + totaaluitstoot CO2 n.v.t. 3) voornemen om te certificeren Nee 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2020 aan duurzaamheid is gedaan en welke resultaten hier behaald zijn. HVO-Querido is gecertificeerd voor de Milieuthermometer Zorg, niveau Zilver. In die milieucertificeringen zijn verschillende criteria opgenomen om te komen tot duurzaamheidsambities en uitvoering van duurzaamheidsprojecten. Voor 2021 is een strategisch duurzaamheidsbeleid opgesteld, waarin HVO-Q doorkijkt naar de mogelijke implementatie van elementen om een stap te zetten richting het gouden keurmerk. Om hier concrete invulling aan te geven wordt er een nieuwe Adviseur Veiligheid en Milieu geworven die het duurzaamheidsbeleid van HVO-Querido opstelt en monitort. Tevens wordt gewerkt aan het verbeteren van afvalscheiding op de locaties, loopt er een onderzoek op welke volgende locaties zonnepanelen geplaatst kunnen worden en wordt gebruikt meubilair aangeboden om opnieuw in te zetten.
Bijzonderheden/risico's:	-
Website:	www.hvoquerido.nl
	MEE & de Wering
Openbaar belang:	Het bieden van ondersteuning aan inwoners die zich in een kwetsbare positie bevinden, met name inwoners met een verstandelijke beperking.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	Met inzet vanuit de expertises ondersteuning van mensen met een beperking draagt MEE de Wering bij aan de zelfredzaamheid, en aan zorg en ondersteuning voor Haarlemmers.
Activiteiten:	Deelname in sociaal wijkteams en BUUV. Verlenen cliëntondersteuning. Deskundigheidsbevordering. Bijdrage aan bovenlokale voorzieningen zoals het Regionaal Autisme Centrum, Multidisciplinair Centrum Kindermishandeling. Dienstverlening, onderzoek/diagnostiek en integrale vroeghulp aan mensen met een beperking.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	ISO 9001 gecertificeerd
Duurzaamheid	1) CO2 prestatieladder certificering Nee 2) scope + totaaluitstoot CO2 N.v.t. 3) voornemen om te certificeren Nee 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2020 aan duurzaamheid is gedaan en welke

resultaten hier behaald zijn.
MEE & de Wering zet zich als zorg- en welzijnsorganisatie in om duurzaamheid te betrachten en daarmee een bijdrage te kunnen leveren aan de maatschappelijke afspraken en doelstellingen.
Bij de zoektocht naar een nieuw hoofdgebouw (huren) in Alkmaar heeft MEE & de Wering rekening gehouden met energiebesparing. Het plaatsen van zonnepanelen, warmtepomp en het overgaan op ledlampen, zijn daar voorbeelden van. Daarnaast wordt gezocht naar een nieuw huurpand in Hoorn. Ook daar zijn dit onderdelen van de onderhandelingen. In Alkmaar heeft MEE & de Wering een deel van de financiering van de investering in warmtepomp, zonnepanelen en ledverlichting op zich genomen. MEE & de Wering is bezig met het vormgeven van duurzaamheidsbeleid in de organisatie voor de langere termijn en hoopt daarmee richting te geven aan de verschillende aspecten van het klimaatakkoord. Maatschappelijk verantwoord inkopen en terugdringen van CO2 maar ook het creëren van een gezonde werk omgeving voor professionals horen daarbij. Samen met de afspraken rond het SROI probeert MEE & de Wering haar verantwoording te nemen en sociaal ondernemerschap vorm te geven.

Bijzonderheden/risico's: Op basis van de risicoscore staat MEE & de Wering onder verhoogd toezicht.

Website: www.meewering.nl

Parnassiagroep

Openbaar belang: Parnassia exploiteert twee gebruiksruimten in Haarlem en een inloopvoorziening in Beverwijk. Hiermee draagt Parnassia bij aan het terugdringen van drugs- en alcoholgebruik in de openbare ruimten in Zuid- en Midden Kennemerland en Haarlemmermeer. Tevens begeleidt zij verslaafde daklozen door naar reguliere hulpverlening.

Bijdrage aan programmadoelstelling: Met bovengenoemde exploitatie draagt Parnassia bij aan het terugdringen van het drugs- en alcoholgebruik in de openbare ruimten in Haarlem en omgeving. Door professioneel toezicht en controle op het gebruik worden verslaafden sneller doorgeleid naar de reguliere hulpverlening.

Activiteiten: In Haarlem exploiteert Parnassia een gebruiksruimte voor gebruik van drugs en een gebruiksruimte voor het gebruik van alcohol in de opvang Wilhelmina. Daarnaast begeleidt ze cliënten naar reguliere hulpverlening. Actief Talent biedt aan daklozen dagbesteding aan. Voor de regio Midden Kennemerland exploiteert Parnassia een inloopvoorziening in Beverwijk en neemt zij deel aan het Vangnet & Adviesteam voor die regio.

Gecertificeerd kwaliteitssysteem: -

Duurzaamheid

1) CO2 prestatieladder certificering Nee
2) scope + totaaluitstoot CO2 n.v.t.
3) voornemen om te certificeren Nee
4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2020 aan duurzaamheid is gedaan en welke resultaten hier behaald zijn.
Parnassia Groep besteedt aandacht aan het zo min mogelijk belasten van het milieu. We geven aandacht aan duurzaamheid op het brede gebied van People, Profit en Planet en nemen zo onze maatschappelijke verantwoordelijkheid. Dat doen we al geruime tijd door in onze bouw- en verbouwplannen zo veel mogelijk milieu- en energiebesparende technieken toe te passen. Voor schoonmaak, wasserij en afvalverwerking werken we vanzelfsprekend met gecertificeerde bedrijven. Grondstoffen (her)gebruik, energieverbruik, gezonde voeding zijn belangrijke issues en ook het welzijn van onze medewerkers. De Commissie Duurzaam van Parnassia Groep is bij de volgende projecten en initiatieven betrokken:
- Project Zonnepanelen (zijn of worden op alle panden geplaatst)
- Koffieaanbesteding (aspect duurzaam meegenomen in aanbesteding)
- Mobiliteit/verlaging Co2 footprint (door programma Lean & Green 20% reductie CO2 realiseren)
- Energieaudit (geïnventariseerd wordt hoe we dit met een Milieuthermometer Zorg kunnen bereiken door middel van het behalen van het bronze certificaat)
- Transparantiebenchmark (eerste verkenningen zijn gedaan om een MVO transparant jaarverslag te maken)
- Afvalscheiding restafval, papier, kunststoffen (plastic) en koffiebekers op alle ambulante afdelingen en kantoorlocaties.

	- Koffiebekers (met partners wordt gekeken naar een 100% recyclebare koffiebeker) - Kerstpakken (verduurzamen van het kerstpakket)
Bijzonderheden/risico's:	-
Website:	www.Parnassiagroep.nl

	Centrum voor jeugd en gezin
Openbaar belang:	Het CJG Kennemerland heeft een spilfunctie in uitvoering aan de gemeentelijke taken op het gebied van preventie en hulp aan jeugdigen en gezinnen. Het CJG biedt laagdrempelig informatie en advies, gezins- en jongerencoaching. Daarnaast is het CJG gemandateerd om toegang te verlenen tot gespecialiseerde jeugdhulp.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	Het CJG biedt tijdige, passende en professionele ondersteuning aan jeugdigen en gezinnen zodat jeugdigen zich veilig en zo optimaal mogelijk kunnen ontwikkelen.
Activiteiten:	Het CJG biedt informatie en advies, gezins- en jongerencoaching (regie-ondersteuning) en waar nodig en passend toegang tot gespecialiseerde jeugdhulp. Bij stagnatie in hulpverlening faciliteert het CJG het komen tot een doorbraak, mogelijk middels een Doorbraakberaad.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	Alle medewerkers van het CJG zijn SKJ-geregistreerd.
Duurzaamheid	1) CO2 prestatieladder certificering Nee 2) scope + totaaluitstoot CO2 n.v.t. 3) voornemen om te certificeren Nee 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2020 aan duurzaamheid is gedaan en welke resultaten hier behaald zijn. Voor inkoop wordt gebruik gemaakt van green deal.
Bijzonderheden/risico's:	-
Website:	www.cjghaarlem.nl

	Stichting Arkin
Openbaar belang:	Arkin werkt aan weer meedoen in de maatschappij, werken aan herstel en/of terugkeer naar werk of opleiding. Daarnaast bieden zij activerende begeleiding, sociale activering en re-integratie.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	Participatie, meedoen aan (arbeidsmatige) activiteiten in de maatschappij, onderhouden sociale relaties en langer zelfstandig wonen.
Activiteiten:	Arkin begeleid mensen met lichte tot zware psychische aandoeningen, justitiële of verslavingsachtergrond naar en tijdens dagbesteding, werk of opleiding. Ook bieden zij ondersteuning aan werkgevers die op zoek zijn naar gemotiveerd personeel, of ondersteuning nodig hebben bij de re-integratie en coaching van werknemers met een psychische kwetsbaarheid die is uitgevallen.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	Arkin is HKZ gecertificeerd door DNV (Det Norske Veritas) en heeft een EFQM/INK erkenning.
Duurzaamheid	1) CO2 prestatieladder certificering Nee 2) scope + totaaluitstoot CO2 n.v.t. 3) voornemen om te certificeren Ja, In het strategisch plan 20-20-2024 van Arkin is opgenomen dat Arkin de carbon-footprint in 3 jaar tijd met 10% wil verlagen. Arkin is lid van Millieuplatform Zorg. Vanuit de brancheorganisatie "de Nederlandse ggz" is meegetekend met de Green deal 2.0. Voor de GGZ is de routekaart duurzaamheid ontwikkeld die stap voor stap binnen Arkin wordt geïmplementeerd. 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2020 aan duurzaamheid is gedaan en welke resultaten hier behaald zijn. a. In 2019/2020 heeft Arkin al haar gebouwen op de EED maatregelen ge-audit. Uit de audit kwam naar voren dat we door de jaren heen die maatregelen hebben genomen die leiden tot besparing op warmte veelal door het treffen van goede isolatiemaatregelen. De resterende punten vertegenwoordigen een investeringsvolume van circa €45.000,- voor aanvullende maatregelen voor al haar 10 eigendomsgebouwen. (70.000 m2) b. Een implementatieplan voor het omzetten naar LED-verlichting is ontwikkeling. c. Een van de klinieken is in 2020 gerenoveerd. Hierbij zijn duurzame materialen gebruikt die in de toekomst eenvoudig voor hergebruik in aanmerking komen. Hiermee is een eerste stap

	gemaakt naar cradle 2 cradle. Er wordt overwogen in de toekomst te participeren in het Madaster project van Thomas Rau. d. In 2020 is samen met Intrakoop invulling gegeven aan afvalscheiding vanaf de werkplek. e. Voor nieuw te huren vastgoed is minimaal label-C energiecertificaat per 2023 een vereiste. f. Arkin heeft mede naar aanleiding van de resultaten van EED-audit in 2020 6 energiecertificaten met label A, 1 certificaat met label B en 2 gebouwen met label D resp E voor haar eigendomsgebouwen weten te realiseren. Voor de lager scorende labels is een plan in ontwikkeling om uiteindelijke een hogere score te gaan halen.
Bijzonderheden/risico's:	-
Website:	www.arkin.nl

	Kennemerhart
Openbaar belang:	Bieden van hulp en ondersteuning aan mensen met een zorgbehoefte, waaronder mensen met dementie.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	Gericht op maatschappelijke participatie langer zelfstandig wonen en langer zelfstandig mee doen in de maatschappij.
Activiteiten:	Dagbesteding, gekanteld en maatwerk, huishoudelijke ondersteuning, intramurale zorg, mantelzorgondersteuning en respijtzorg.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	PREZO
Duurzaamheid	1) CO2 prestatieladder certificering — Nee, maken gebruik van de CO2 reductietool van het Milieuplatform Zorgsector. 2) scope + totaaluitstoot CO2 — n.v.t. 3) voornemen om te certificeren — Nee 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2020 aan duurzaamheid is gedaan en welke resultaten hier behaald zijn. In 2020 zijn vanwege de coronacrisis veel van de geplande werkzaamheden en maatregelen afgelast en verschoven naar 2021. In december de controle audit voor de milieuthermometer zorg voor de Janskliniek en Overspaarne plaatsgevonden. Voor brons zijn (naast 43 verplichte punten) minimaal 12 extra punten nodig, in 2019 zijn 16 extra punten behaald. In december 2020 zijn dit 21 extra punten geworden. In het nieuwe kantoor aan de Diakenhuisweg 41 zijn op onze verdieping alle lampen vervangen door LED verlichting. 10% van het totale stroomverbruik van Kennemerhart is omgezet naar de inkoop van groene energie (446 MWh) met GvO certificaat (2020 en 2021). In 2020 zijn projecten gestart voor het plaatsen van zonnepanelen op het Janshof (seniorenwoningen), Overspaarne en de Janskliniek. Voor de Janskliniek is het project gestopt, omdat dit jaar nog wordt gestart met een ingrijpende verbouwing waarbij ook de zonnepanelen zijn inbegrepen. De bewoners verhuizen naar een tijdelijke locatie.
Bijzonderheden/risico's:	-
Website:	www.kennmerhart.nl

	Kenter Jeugdhulp
Openbaar belang:	Kenter Jeugdhulp exploiteert de maatschappelijke opvangvoorziening voor de regio Zuid- en Midden Kennemerland en de Haarlemmermeer. Het betreft een maatschappelijke opvangvoorziening voor dak- en thuisloze jongeren. Alle activiteiten van de maatschappelijke opvangvoorziening vallen onder het Regionaal Kompas.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	Pension Spaarnezicht maakt onderdeel uit van Kenter Jeugdhulp en biedt opvang aan dak- en thuisloze jongeren voor de VRK regio. Kenter Jeugdhulp draagt bij aan het vraagstuk tijdelijke huisvesting voor daklozen. Door middel van begeleiding worden de dakloze jongeren op weg geholpen naar zelfstandigheid.
Activiteiten:	Kenter Jeugdhulp biedt middels Pension Spaarnezicht een bad-, bed-, en broodvoorziening en trajectbegeleiding aan de dakloze jongeren.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	ISO 9001 gecertificeerd
Duurzaamheid	1) CO2 prestatieladder certificering — Nee 2) scope + totaaluitstoot CO2 — n.v.t.

	3) voornemen om te certificeren Nee 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2020 aan duurzaamheid is gedaan en welke resultaten hier behaald zijn. In 2020 is alle noodverlichting is vervangen door ledlampen. Alle kamers en kantoren zijn voorzien van energiezuinige ledverlichting.
Bijzonderheden/risico's:	Vanwege ingeschatte risico's staat de instelling onder verhoogd toezicht.
Website:	www.kenterjeugdhulp.nl www.spaarnezicht.nl

3.7 Grondbeleid

Inleiding
De paragraaf grondbeleid gaat in op de beleidskaders, marktontwikkelingen en de financiële ontwikkelingen van de grondexploitaties. Per project wordt ingegaan op de belangrijkste ontwikkelingen in 2020.

Samenvatting
Samengevat zijn de financiële resultaten van de grondexploitaties in 2020 sterk verbeterd. Er zijn in 2020 € 15,1 miljoen meer baten dan lasten gerealiseerd, wat heeft geresulteerd in een fors lagere boekwaarde en daarmee een verbeterde weerstandspositie. Daarnaast zijn de verwachte plus gerealiseerde winsten met circa € 1 miljoen gestegen.

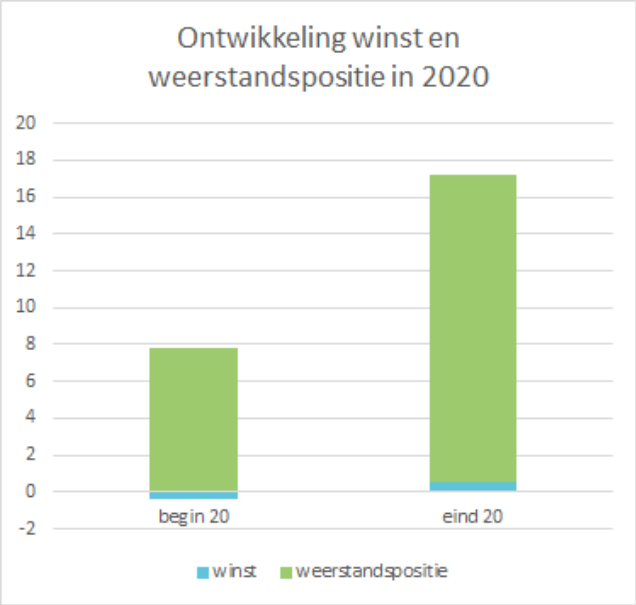

Beleidskaders
De belangrijkste beleidskaders voor gebiedsontwikkeling zijn de nota Grondbeleid 2018 e.v. (2018/753510), de Woonvisie (2017/047534), de Nota Kaders en instrumenten sociale huur en middensegment en de nota Grondprijsbeleid (2018/753413). In de Financiële verordening 2018, eerste wijziging 2020 (2020/0027757) en het BBV zijn de algemene financiële spelregels opgenomen.

De gemeente heeft de voorkeur voor facilitair grondbeleid. Dat houdt in dat ontwikkelaars in staat worden gesteld de door de gemeente gewenste bouwprogramma's te realiseren. Het risico van de ontwikkeling ligt in dat geval bij de marktpartijen. Soms vereisen de marktomstandigheden, de locatie of het onderwerp een meer actieve (en meer risicovolle) rol van de gemeente. Als de gemeente kiest voor een actieve rol, dan wordt een grondexploitatie geopend.

Marktontwikkelingen 2020
In 2020 is de woningmarkt gespannen gebleven. Er is in 2020 meer vraag naar huizen dan aanbod. Dit geldt zowel voor het lagere als hogere segment. De stijging van de Vrij Op Naam prijzen en de bouwkosten heeft zich in 2020 verder doorgezet. In met name het hogere prijssegment komt het voor dat woningen wat langer te koop staan. De oorzaak hiervan is vaak een relatief hoge VON prijs ten opzichte van het aantal vierkante meters woonruimte of een minder goede locatie. Voor de

meeste grondtransacties in 2020 lagen er al contractuele prijsafspraken en hebben de hogere VON-prijzen geen effect op de grondopbrengst van de gemeente.

Financiële resultaten van de grondexploitaties in 2020

Het resultaat van een grondexploitatie wordt bepaald door het verschil tussen de totale kosten en de totale opbrengsten over de totale planperiode. Om inzicht te krijgen in het resultaat worden de toekomstige opbrengsten en kosten contant gemaakt met een rente van 2%. De resultaten van de verschillende grondexploitaties kunnen dan met elkaar vergeleken worden. Ook kunnen ze worden opgeteld. De volgende tabel geeft de ontwikkeling van de diverse grondexploitaties weer tussen 1 januari en 31 december 2020.

Resultaat grondexploitaties (NCW) en ontwikkeling verliesvoorziening (negatief = opbrengst)	NCW 1 jan 2020	Verlies voor-ziening 1 jan 2020	Mutatie NCW 2020	NCW 31 dec 2020	Verlies voor-ziening 31 dec 2020	Mutatie verlies voor-ziening 2020	Eind-waarde	Eind-jaar
Centrum								
163 Raaks 3de fase	-1.445	0	668	-777	0	0	-809	2022
Subtotaal	**-1.445**	**0**	**668**	**-777**	**0**	**0**	**-809**	
Noord								
017 Ripperda	-11	0	18	8	8	-8	8	2021
079 Deliterrein	-959	0	518	-441	0	0	-459	2022
157 Badmintonpad	2.736	2.736	62	2.797	2.797	-62	2.911	2022
Subtotaal	**1.766**	**2.736**	**599**	**2.364**	**2.805**	**-70**	**2.459**	
Oost								
005 Waarderpolder Noordkop	1.832	1.832	37	1.868	1.868	-37	1.944	2022
010 Waarderpolder Minckelersweg e.o.	-762	0	-69	-832	0	0	-883	2023
091 DSK	-26	0	21	-5	0	0	-5	2021
115 Waarderpolder Laan van Decima	-913	0	-436	-1.349	0	0	-1.490	2025
142 Slachthuisterrein	-2.725	0	1.858	-867	0	0	-938	2024
159 Scheepmakerskwartier fase 2	474	474	402	876	876	-402	894	2021
Subtotaal	**-2.122**	**2.306**	**1.813**	**-309**	**2.744**	**-439**	**-478**	
Schalkwijk								
036 Schalkwijk Europawijk-Zuid	-50	0	27	-23	0	0	-24	2021
037,162 Schalkwijk Entree Oost en West	-557	0	220	-337	0	0	-351	2022
042 Schalkwijk Aziëweg	7.759	7.759	-364	7.395	7.395	364	7.848	2023
161 Schalkstad Florida,Andal,Nice	-414	0	-383	-797	0	0	-813	2021
164 Poort van Boerhaave	-2.042	0	5	-2.037	0	0	-2.162	2023
165 Zwemmerslaan	-918	0	-45	-963	0	0	-1.022	2023
Subtotaal	**3.779**	**7.759**	**-541**	**3.238**	**7.395**	**364**	**3.477**	
Zuidwest								
166 Koningstein	-1.563	0	-371	-1934	0	0	-2.012	2022
Subtotaal	**-1.563**	**0**	**-371**	**-1.934**	**0**	**0**	**-2.012**	
Totaal	**414**	**12.801**	**2.168**	**2.582**	**12.945**	**-144**	**2.637**	

Op 1 januari 2020 was het gezamenlijk resultaat van grondexploitaties € 0,4 miljoen negatief. Op 31 december is dit resultaat met € 2,2 miljoen verslechterd naar een nadelig resultaat van € 2,6 miljoen. Dit komt grotendeels door de tussentijdse winstnemingen van € 2 miljoen in de projecten Raaks (€ 0,71 miljoen), Deliterrein (€ 0,54 miljoen), de Entree (€ 0,74 miljoen), Koningstein (€ 1,1 miljoen), Poort van Boerhave (€ 0,02 miljoen), Schalkstad (€ 0,4 miljoen) en Slachthuisterrein (€ 0,87 miljoen). Het totale bedrag tussentijdse winsten van € 2 miljoen is toegevoegd aan de reserve Grondexploitaties.

Het resultaat van het Slachthuisterrein neemt met € 1,9 miljoen af door de winstneming en onvoorziene kosten. De grondexploitatie Scheepmakerskwartier verslechtert met € 0,4 miljoen door bijstelling van de verkoopopbrengst van de Drijfriemenfabriek. Er is een aantal grondexploitaties waar het geraamde resultaat verbetert. Het gaat om de Aziëweg € 0,4 miljoen, Minckelersweg € 0,1 miljoen, Waarderpolder Laan- van Decima € 0,4 miljoen en Schalkstad € 0,4 miljoen.

Verliesvoorzieningen moeten worden getroffen voor plannen die verliesgevend zijn. De totale verliesvoorziening neemt toe met € 144.000. Voor het project Scheepmakerskwartier wordt de verliesvoorziening met € 402.000 verhoogd. Dit komt door de lagere verkoopopbrengst voor de Drijfriemenfabriek. Door een nabetaling van de ontwikkelaar is de verliesvoorziening Aziëweg verlaagd met € 364.000. De doorlooptijd van grondexploitatie Badmintonpad is met een jaar verlengd. Het resultaat van de grondexploitatie is met € 62.000 verslechterd. Voor de Ripperda is een voorziening getroffen van € 8.000.

Ontwikkeling boekwaarde 2020	**Begroot 2020**	**Werkelijk 2020**	**Verschil**
Boekwaarde grondexploitaties 1/1	27.021	27.021	0
Kosten grondexploitatie exclusief rente	13.293	4.842	8.451
Baten grondexploitatie	-30.435	-20.431	-10.004
Rentetoerekening grondexploitatie	576	449	127
Verwachte verliezen bij afsluiting grondexploitatie	-4.175	0	-4.175
winstneming	4.321	3.157	1.164
Boekwaarde grondexploitaties 31/12	**10.601**	**15.037**	**-4.436**

De boekwaarde is op 31 december afgenomen met € 12 miljoen van € 27 miljoen naar € 15 miljoen. De werkelijke cijfers laten een ander verloop van de boekwaarde zien dan was begroot. De kosten zijn lager dan begroot. Het gaat om een verschil van € 8,5 miljoen. Het gaat met name om de kosten voor bouw- en woonrijp maken. Bij meerdere projecten is er sprake van een (lichte) vertraging. In Schalkstad komt een deel van de kosten te vervallen door een wijziging in de plannen.
In 2020 is voor € 20,4 miljoen aan opbrengsten gerealiseerd waaronder: levering Deliterrein fase 1 € 5,6 miljoen, Slachthuisterrein € 9,3 miljoen, Europawijk Zuid € 0,6 miljoen, en Aziëweg € 3,4 miljoen. Daarnaast is er voor 1,1 miljoen opbrengsten gerealiseerd uit tijdelijke verhuur, de aanbetaling grondverkoop Koningstein, reseveringsvergoeding Poort van Boerhave en een boetebetaling Azieweg. Met de uitloop van de projecten Poort van Boerhave, Ripperda, Badmintonpad, Koningstein en Scheepmakerskwartier worden de opbrengsten voor deze projecten in 2021-2022 verwacht. In de Waarderpolder Noordkop is een verkoop geannuleerd. Voor Scheepmakerskwartier wordt met de verkoop van de Drijfriemenfabriek inmiddels op een lagere opbrengst gerekend. Van de geplande afsluiting grondexploitaties voor 2020 is er geen afgesloten. De grondexploitaties Scheepmakerskwartier, Ripperda, de Entree en Europawijk Zuid zijn in looptijd verlengd.

Weerstandsvermogen
De reserve grondexploitatie is een algemene risicoreserve die als weerstandsvermogen is bedoeld om verliesgevende grondexploitaties te dekken. De positieve resultaten in de grondexploitaties worden aan de reserve toegevoegd en de nadelige resultaten worden hieraan onttrokken. Als op een grondexploitatie een nadelig resultaat verwacht wordt, moet hiervoor direct een voorziening toekomstige verliezen worden getroffen. Deze wordt onttrokken aan de reserve Grondexploitatie. Als de reserve grondexploitatie niet meer toereikend is om deze voorziening te dekken, wordt een beroep gedaan op de algemene reserve.

Ontwikkeling weerstandsvermogen 2020	Begroot 2020	Werkelijk 2020	Verschil
Stand reserve grondexploitatie per 1/1	**-22.029**	**-22.029**	**0**
winstneming	-4.321	-3.157	-261
Onttrekking CW verliesvoorziening actieve exploitaties	256	144	112
Vrijval verliesvoorziening	0	0	0
diverse onttrekkingen	610	300	310
inzet surplus t.b.v. meerjarenraming	1.000	1.000	0
Onttrekking t.b.v. reserve Ongedeelde Stad	5.000	5.000	0
Stand reserve grondexploitatie per 31/12	**-19.484**	**-18.742**	**161**
Stand verliesvoorziening per 1/1			
Verwachte verliezen bij afsluiting grondexploitatie	-12.801	-12.801	0
CW verliesvoorzieningen actieve exploitaties	4.175	0	4.175
Toename verliesvoorziening	-256	-144	-112
Stand verliesvoorziening per 31/12	**-8.882**	**-12.945**	**4.063**
Weerstandsvermogen per 31/12	-28.366	-32.590	4.224
Boekwaarde grondexploitaties 31/12	10.601	12.647	-2.046
Verschil (weerstandspositie)	**-17.765**	**-19.943**	**2.178**

Berekening nog te bestemmen surplus reserve Grondexploitatie

Jaarlijks wordt bij het opmaken van de jaarrekening beoordeeld of er voldoende surplus in de reserve Grondexploitatie beschikbaar is om de geraamde bijdrage aan de meerjarenbegroting (3 maal € 1 miljoen voor de jaren 2019 t/m 2021, vanuit de Kadernota 2018) te onttrekken. Op basis van de Jaarrekening 2020 wordt duidelijk dat deze onttrekking voor 2020 mogelijk is en deze onttrekking is verwerkt in het saldo per 31-12-2020. Daarnaast is er in 2020 voor de eigen bijdrage impulsregeling Zuidwest € 5 miljoen onttrokken aan de reserve Grondexploitaties en toegevoegd aan de reserve Ongedeelde Stad.

Kerncijfers grondexploitatie Jaarrekening 2020	1-1-2020	31-12-2020
Reserve grondexploitatie	22.029	19.645
Af te dekken risico's in bestaande plannen		
Marktrisico's	-9.000	-9.546
Projectrisico's	-1.600	-1.928
Vennootschapsbelasting risico	-2.800	-2.800
Af bestaande claims op reserve		
Reserve Ongedeelde stad	-5.000	
Kadernota 2018, jaren 2020 en 2021	-2.000	-1.000
Overige claims	-610	-752
Voorbereidingskosten opstarten nieuwe plannen		pm
Afdekken marktrisico's en projectrisico's nieuwe plannen		pm
Nog te bestemmen surplus	**1.019**	**2.716**

Door de goede financiële resultaten in 2020 is er op 31-12-2020 nog voldoende reserve beschikbaar om de marktrisico's, projectrisico's en het vennootschapsbelasting-risico op te vangen. Daarnaast is het naar verwachting mogelijk om ook in 2021 € 1 miljoen bij te dragen aan de meerjarenbegroting en de resterende claims van circa € 0,8 miljoen te bekostigen. Na aftrek voor die reeds bestemde claims resteert € 2,7 miljoen surplus, wat ingezet kan worden voor het opstarten van nieuwe grondexploitaties.

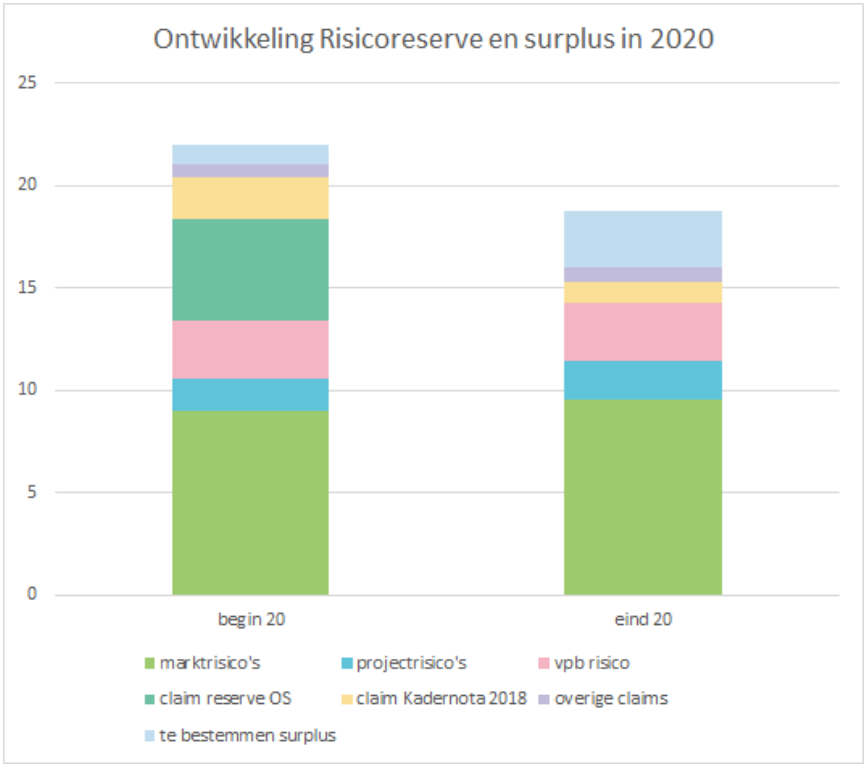

Belangrijkste ontwikkelingen in de grondexploitaties in 2020

Stadsdeel Schalkwijk

Europawijk-Zuid
De omgevingsvergunning voor het CPO project is afgegeven en de grond is overgedragen aan de zelfbouwgroep.

Aziëweg
De gemeente heeft een rechtszaak tegen de ontwikkelaar aangespannen en gewonnen. De grond is conform contractafspraken overgedragen aan de ontwikkelaar.

Entree
In de Oost- en Westfase wordt gebouwd. Het openbaar gebied wordt per fase overgedragen aan de gemeente.

Poort van Boerhaave
De aanvraag omgevingsvergunning is ingediend. Het omleggen van de PWN leiding is voorbereid.

Zwemmerslaan
Het project is vertraagd als gevolg van herontwikkeling van het naastgelegen gebied. In 2020 is gewerkt aan een nieuw plan. De kosten en opbrengsten zijn geïndexeerd.

Schalkstad
Afgelopen jaar is de ruil met een horeca ondernemer gerealiseerd. De plannen rond het project Andalusië zijn komen te vervallen. Het woonblok is in aanbouw en de bioscoop is opgeleverd.

Stadsdeel Oost

Waarderpolder Noordkop
Van de twee verkopen die in 2020 waren voorzien, is er een geannuleerd en is er een opgeschort naar 2021.

Waarderpolder Minckelersweg
Op basis van een aangepast ontwikkelingsplan is er een taxatie uitgevoerd voor de te verkopen kavels. Partijen zijn hierover in gesprek.

Waarderpolder Laan van Decima
Er is voor de Oostpoort een ontwikkelvisie vastgesteld. Het exploitatiegebied Laan van Decima ligt in de Oostpoort. Het project wacht op vertaling van de visie. De kosten en opbrengsten zijn geïndexeerd.

Slachthuisterrein
De grond is overgedragen aan de ontwikkelaar.

Scheepmakerskwartier fase 2
De overeenkomst voor de verkoop van de Drijfriemenfabriek aan de huidige gebruiker is ter goedkeuring aan de het college voorgelegd.

DSK
De woningbouw DSK 2 is opgeleverd. De inrichting van de openbare ruimte wordt afgerond.

Stadsdeel Noord

Ripperda

De ontwikkelaar heeft een alternatief woningbouwprogramma voorgesteld. De Ark is akkoord. De grondprijs is opnieuw bepaald op basis van taxatie. De belegger is inmiddels afgehaakt. De ontwikkelaar zoekt naar een andere partij.

Badmintonpad

De laatste kavel is verkocht t.b.v. een bowlingcentrum. De omgevingsvergunning voor het onderdeel ruimtelijke onderbouwing is verleend. Door de coronamaatregelen zit de ontwikkelaar in (financiële) onzekerheid over de haalbaarheid.

Deliterrein

De woningen fase 1 zijn gebouwd. Er is gewerkt aan het VO/DO openbare ruimte en de voorbereiding van de bestemmingsplanprocedure voor fase 2.

Stadsdeel Centrum

Raaks 3e fase

De bouw van de woningen, bedrijfsruimten en openbare fietsenstalling zijn in volle gang. Het project verloopt volgens planning.

Stadsdeel Zuid-west

Koningstein

De sloopwerkzaamheden zijn afgerond en de grond wordt in 2021 overgedragen aan de ontwikkelaar.

DEEL 4 JAARREKENING

4.1 Balans

ACTIVA	31-12-2020		31-12-2019	
Vaste activa				
Immateriële vaste activa				
Kosten onderzoek en ontwikkeling	265		4	
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	4.701		4.545	
		4.966		**4.549**
Materiële vaste activa				
Materiële vaste activa met een economisch nut	404.957		403.484	
Materiële vaste activa met een economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven	101.031		101.760	
Materiële vaste activa met een maatschappelijk nut	125.786		118.515	
		631.774		**623.759**
Financiële vaste activa				
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	12.461		12.461	
Overige langlopende leningen	10.090		9.877	
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	6.782		5.161	
		29.333		**27.499**
Totaal vaste activa		**666.073**		**655.807**
Vlottende activa				
Voorraden				
Onderhanden werken, waaronder bouwgronden in exploitatie	2.093		14.221	
Gereed product en handelsgoederen	400		213	
		2.493		**14.434**
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar				
Vorderingen op openbare lichamen	32.245		28.110	
Rekening-courant niet-financiële instellingen	6.715		6.535	
Overige vorderingen	12.379		11.507	
		51.339		**46.152**
Liquide middelen				
Kassaldi	94		118	
Banksaldi	65		154	
		159		**272**
Overlopende activa				
Nog te ontvangen subsidies overheidslichamen:	7.248		3.664	
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	17.143		16.025	
		24.391		**19.689**
Totaal vlottende activa		**78.382**		**80.547**
Totaal ACTIVA		**744.455**		**736.354**

PASSIVA	31-12-2020		31-12-2019	
Vaste passiva				
Eigen vermogen				
Algemene reserves	30.578		37.132	
Bestemmingsreserves	121.651		92.520	
Gerealiseerd resultaat	5.911		2.238	
		158.140		**131.890**
Voorzieningen				
Voorzieningen voor verplichtingen en verliezen	10.026		17.301	
Voorzieningen voor van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	9.415		6.098	
Voorzieningen bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen	4.385		0	
		23.826		**23.399**
Vaste schulden				
Obligatieleningen	68		68	
Onderhandse leningen binnenlandse banken en financiële instellingen	460.923		460.923	
Door derden belegde gelden	63		77	
Waarborgsommen	88		305	
Overige leningen met een looptijd van 1 jaar of langer	895		982	
		462.037		**462.355**
Totaal vaste passiva		**644.003**		**617.644**
Vlottende passiva				
Netto vlottende schulden met rentetypische looptijd korter 1 jaar				
Kasgeldleningen	0		30.000	
Banksaldi	25.697		20.513	
Overige schulden	28.551		25.868	
		54.248		**76.381**
Overlopende passiva				
Nog te betalen bedragen	26.079		30.213	
Vooruit ontvangen subsidies overheidslichamen	16.514		9.202	
Overige vooruit ontvangen bedragen	3.611		2.914	
		46.204		**42.329**
Totaal vlottende passiva		**100.452**		**118.710**
Totaal PASSIVA		**744.455**		**736.354**
Borg- en garantstellingen		**1.493.000**		**1.510.000**

4.2 Overzicht baten en lasten

Nr.	Programmanaam	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Begroting na wijziging 2020	Rekening 2020
	Lasten (exclusief mutaties reserves)				
1	Maatschappelijke participatie	70.923	67.631	72.013	69.406
2	Ondersteuning en Zorg	131.462	128.890	140.516	138.207
3	Werk, Inkomen en Schulden	93.388	94.663	132.601	128.304
4	Duurzame Stedelijke Vernieuwing	49.253	55.450	63.703	49.699
5	Beheer en Onderhoud	111.980	105.217	113.430	112.978
6	Burger, Bestuur en Veiligheid	45.069	40.478	47.259	46.440
7	Algemene Dekkingsmiddelen & Overhead	66.997	71.738	72.951	72.061
	- waarvan overhead	*63.094*	*63.866*	*67.589*	*66.953*
	- waarvan vennootschapsbelasting	*573*	*700*	*700*	*107*
	Totaal lasten	**569.072**	**564.067**	**642.473**	**617.095**
	Baten (exclusief mutaties reserves)				
1	Maatschappelijke participatie	-7.852	-7.490	-8.217	-8.371
2	Ondersteuning en Zorg	-5.275	-5.235	-5.069	-5.167
3	Werk, Inkomen en Schulden	-59.804	-58.820	-100.667	-101.094
4	Duurzame Stedelijke Vernieuwing	-12.100	-16.593	-20.579	-11.532
5	Beheer en Onderhoud	-89.087	-78.721	-81.823	-84.500
6	Burger, Bestuur en Veiligheid	-15.440	-9.570	-13.898	-14.927
7	Algemene Dekkingsmiddelen & Overhead	-380.910	-387.387	-417.550	-417.755
	- waarvan overhead	*-11.438*	*-10.754*	*-11.263*	*-11.819*
	- waarvan vennootschapsbelasting				
	Totaal baten	**-570.467**	**-563.816**	**-647.802**	**-643.345**
	Saldo (exclusief mutaties reserves)				
1	Maatschappelijke participatie	63.072	60.141	63.795	61.035
2	Ondersteuning en Zorg	126.187	123.655	135.447	133.040
3	Werk, Inkomen en Schulden	33.583	35.843	31.934	27.211
4	Duurzame Stedelijke Vernieuwing	37.153	38.857	43.125	38.168
5	Beheer en Onderhoud	22.893	26.496	31.607	28.479
6	Burger, Bestuur en Veiligheid	29.629	30.908	33.361	31.512
7	Algemene Dekkingsmiddelen & Overhead	-313.913	-315.649	-344.599	-345.694
	- waarvan overhead	*51.656*	*53.112*	*56.326*	*55.134*
	- waarvan vennootschapsbelasting	*573*	*700*	*700*	*107*
	Totaal saldo	**-1.396**	**252**	**-5.329**	**-26.250**
	Toevoegingen aan reserves	38.165	27.817	57.415	59.250
	Onttrekkingen aan reserves	-39.007	-23.678	-52.685	-38.911
	Totaal saldo incl. mutaties reserves	**-2.238**	**4.390**	**-599**	**-5.911**

Een '-' (negatief saldo) is voordelig.

Overzicht baten en lasten op onderdelen

Onderdeel		Begroting Lasten	Begroting Baten	Begroting Saldo	Werkelijk Lasten	Werkelijk Baten	Werkelijk Saldo
A. Programmakosten							
1	Maatschappelijke participatie	72.013	-8.217	63.795	69.406	-8.371	61.035
2	Ondersteuning en Zorg	140.516	-5.069	135.447	138.207	-5.167	133.040
3	Werk, Inkomen en Schulden	132.601	-100.667	31.934	128.304	-101.094	27.211
4	Duurzame Stedelijke Vernieuwing	63.703	-20.579	43.125	49.699	-11.532	38.168
5	Beheer en Onderhoud	113.430	-70.370	43.060	112.978	-72.864	40.114
6	Burger, Bestuur en Veiligheid	46.626	-13.529	33.097	46.001	-14.452	31.549
7	Alg. Dekkingsmiddelen & Overhead	7.248	-3.590	3.658	7.194	-1.082	6.112
B. Algemene dekkingsmiddelen							
a	Lokale heffingen		-62.476	-62.476		-62.529	-62.529
b	Algemene uitkering		-351.338	-351.338		-353.481	-353.481
c	Dividend		-414	-414		-675	-675
d	Saldo financieringsfunctie	-1.952	-291	-2.243	-1.756	-278	-2.034
e	Overige algemene dekkingsmiddelen						
C. Onvoorziene uitgaven							
	Onvoorziene uitgaven						
D. Overhead							
	Overhead	67.589	-11.263	56.326	66.953	-11.819	55.134
E. Vennootschapsbelasting							
	Vennootschapsbelasting	700		700	107		107
Saldo exclusief reservemutaties		**642.473**	**-647.802**	**-5.329**	**617.095**	**-643.345**	**-26.250**
	Toevoegingen en onttrekkingen reserves	57.415	-52.685	4.730	59.250	-38.911	20.339
Totaal inclusief reservemutaties		**699.888**	**-700.487**	**-599**	**676.345**	**-682.256**	**-5.911**

Belangrijke financiële afwijkingen

Het volgende overzicht laat de belangrijkste financiële afwijkingen zien van de Jaarrekening 2020 ten opzichte van de bijgestelde begroting 2020 (het betreft primair financiële afwijkingen groter dan € 250.000). Indien een afwijking in lasten gecorrigeerd wordt door een evenredige afwijking in de baten, dan zijn die afwijkingen buiten beschouwing gelaten (budgettair-neutraal). De genoemde afwijkingen zijn divers van aard. De afwijkingen groter dan een miljoen worden hieronder toegelicht. De verklaring voor de overige afwijking zijn te vinden op de website binnen de programmaverantwoording in het onderdeel 'Wat heeft het gekost?'. De verklaring voor de overige afwijkingen zijn te vinden in bijlage 6.5 Analyse en toelichting per beleidsveld.

Analyse definitieve begroting - rekening			
Begrotingssaldo na wijzigingen 2020		-599	v
Afwijkingen realisatie 2020			
Algemene dekkingsmiddelen	Als gevolg van een positief rekening resultaat 2020 is de geraamde onttrekking van de algemene reserve om het verwachte te kort te dekken niet noodzakelijk.	8.000	n
Onderwijs en sport	Voordeel door afgehandelde oudere subsidies die hebben geleid tot een terugvordering op het Peuterspeelzaalbudget. Daarnaast is een deel van de uitgaven verantwoord op het budget van de rijksvergoeding voor onderwijsachterstandenbeleid.	-261	v
Voorzieningen volwassenen	Voordeel ontstaat door een daling van de vraag op verschillende producten binnen de Wmo. In de tweede helft van 2020 zijn de lasten voor de woonvoorzieningen € 394.000 lager dan begroot, mogelijk als gevolg van uitstel van zorg door de coronacrisis. Ook het collectief vervoer heeft lagere lasten, doordat de vraag naar ritten afgenomen als gevolg van de coronacrisis (€ 252.000). Bij Dagopvang was er al rekening gehouden met een daling van het aantal cliënten, maar door o.a. scherpere sturing op de toegang en coronacrisis is de daling van het aantal gefactureerde cliënten hoger dan verwacht. Het totale voordeel op begeleiding is € 559.000. Door een uitspraak van de curator in het faillissement van het Hulpmiddelencentrum kunnen de kosten aangeschafte hulpmiddelen verrekend worden met de huur. Samen met de verkoop van hulpmiddelen aan overige partijen levert dit een voordeel op van € 304.000.	-1.509	v
Voorzieningen volwassenen	Op Beschermd Wonen vallen de lasten van Continuiteitsbrijdragen lager uit en op basis van de productieverantwoordingen.	-323	v
Opvang, wonen en herstel	Voordeel ontstaat door terugvordering van subsidies uit 2019.	-283	v
Werk	Btw op re-integratiekosten komt volledig in aanmerking voor compensatie bij het Btw-compensatiefonds. Dit voordeel betreft de extra Btw-compensatie over de jaren 2015 t/m 2019.	-920	v
Inkomen	De verwachte stijging in het aantal bijstandsgerechtigden heeft zich in 2020 niet voorgedaan door de verlenging van de Tozo en andere rijksmaatregelen. Daarnaast valt de rijksvergoeding voor de uitvoerkosten Tozo hoger uit dan geraamd doordat het aantal besluiten op aanvragen Tozo uiteindelijk hoger is uitgevallen dan van te voren was ingeschat (voordeel € 1,6 miljoen). Het resterende voordeel (€ 560.000) betreft een voordeel op de BUIG als gevolg van aanpassingen die het Rijk heeft gemaakt in de hoogte van het macrobudget.	-2.189	v
Duurzame stedelijke ontwikkeling	Doordat de afdeling Omgevingsbeleid vacatures niet heeft ingevuld zijn de totale loonkosten lager. Dit leidt tot lagere doorbelastingen aan de producten Ruimtelijke ontwikkeling, Omgevingskwaliteit en Erfgoed.	-460	v
Openbare ruimte en mobiliteit	Van de projecten voor groot onderhoud van wegen, straten, bruggen etc. wordt jaarlijks een inschatting gemaakt wel deel ten laste komt van de exploitatie en welk deel als investering moet worden aangemerkt. In 2020 bleek dat het aantal projecten dat ten laste van de exploitatie komt lager dan verwacht waardoor een voordeel ontstaat.	-854	v
Openbare ruimte en mobiliteit	In het kader van de Structuurvisie Openbare Ruimte (SOR) zijn minder maatregelen uitgevoerd dan was geprogrammeerd, omdat concretisering van maatregelen meer tijd kost dan verwacht. Daarnaast vragen sommige maatregelen om een nieuwe uitwerking die wel tot het gewenste effect leidt en is door coronacrisis het samenwerken minder effectief dan voorheen.	-273	v
Openbare ruimte en mobiliteit	Bij de bestuursrapportage is een revolverend energiefonds ingesteld (project LED-verlichting). Ondanks de storting in het fonds is er een voordeel op uitgaven elektra.	-363	v

Analyse definitieve begroting - rekening			
Parkeren	De realisatie van de Raaks fietsparkeergarage heeft vertraging opgelopen. Voor 2020 waren al wel kosten geraamd voor de exploitatie van de parkeergarage. Omdat de parkeergarage nog niet open is ontstaat een voordeel. Samen met de uitkering voor brandschade in deze garage levert dat een voordeel van € 469.000 op.	-469	v
Parkeren	Als gevolg van de coronacrisis zijn de baten voor parkeren en parkeerboetes naar beneden aangepast. Eind 2020 bleek de daling minder dan verwacht, samen met de lagere kosten levert dit een voordeel van €461.000 op.	-461	v
Overige beheertaken	Niet alle onderhoudskosten kunnen worden onttrokken aan de reserve. De kosten van extra maatregelen vanuit huurderswensen wordt verrekend in de huur of servicekosten.	323	n
Overige beheertaken	Vanwege latere oplevering zijn de huurbaten vanuit Kruisweg 18-20 en het Dolhuys lager dan begroot (samen € 103.000). Daarnaast is sprake van diverse kleine verschillen ten opzichte van de begrote huurbaten.	316	n
Dienstverlening	Compensatie zwembaden en ijsbaan door aanvullende kwijtschelding van de huur 2020.	463	n
Dienstverlening	Voordeel inzake legesinkomsten. Als gevolg van de coronacrisis zijn de baten van leges inzake burgeraangelegenheden bijgesteld. Aan het einde van het jaar blijkt deze bijstelling te groot te zijn geweest en ontstaat een voordeel van € 288.000. In 2020 is een lichte daling te zien ten opzichte van 2019 in de uitgegeven reisdocumenten, rijbewijzen en huwelijksaktes. Het aantal aanvragen inzake naturalisatie en het aantal parkeervergunningen is gestegen in 2020.	-288	v
Gemeentelijk bestuur	Door een verdere verlaging van de rekenrente moet meer vermogen worden aangehouden in de voorziening wethouderspensioenen. Samen met de wachtgeldverplichting waarvoor extra middelen aan de voorziening zijn toegevoegd leidt dit tot een nadeel van € 683.000.	683	n
Openbare orde en veiligheid	Naast de reeds positief bijgestelde verwachting voor vergunningsinkomsten is het resultaat eind 2020 gunstig beïnvloed door het afgegeven van twee vergunningen voor grote projecten. Dit resulteert in een voordeel van € 1,1 miljoen.	-1.127	v
Lokale belastingen	Als gevolg van de coronacrisis is rekening gehouden met een hoger bedrag aan kwijtscheldingen. In 2020 zijn de uitgaven vrijwel gelijk aan die van 2019 waardoor een voordeel ontstaat.	-311	v
Algemene dekkingsmiddelen	De voorziening dubieuze debiteuren is dit jaar hoger door enerzijds effecten van de coronacrisis, anderzijds vormt een lopend bezwaar op opgelegde bouwleges 2018 en het om deze reden niet betalen van deze vordering een reden voor verhoging van de voorziening.	379	n
Algemene dekkingsmiddelen	Als gevolg van de lagere parkeeropbrengsten is er voor 2020 minder VPB verschuldigd.	-593	v
Algemene dekkingsmiddelen	Van het Rijk wordt nog € 2,35 miljoen aan coronacompensatie voor 2020 verwacht. De werkelijke compensatie wordt pas in 2021 bekend. Omdat de exacte verdeling per gemeente nog niet nauwkeurig berekend kan worden, is het niet toegestaan deze extra compensatie als bate te verantwoorden in de jaarrekening 2020.	2.349	n
Algemene dekkingsmiddelen	Voordeel op de algemene uitkering door extra baten vanuit de septembercirculaire en decembercirculaire gecombineerd met actualisaties vanuit het Rijk. Een deel van deze extra baten is bestemd voor specifieke beleidsterreinen in 2021 en wordt in de aanvraag voor het bestemmingsresultaat opgenomen.	-1.765	v
Algemene dekkingsmiddelen	Hogere dividendopbrengsten	-260	v
Overhead	Voordeel betreft het niet ingevulde deel van de stelpost overhead.	-442	v

Analyse definitieve begroting - rekening			
Overhead	Er zijn werkzaamheden verricht voor derde partijen. Deze inkomsten waren niet begroot, maar zijn wel in rekening gebracht bij de derde partij. Het gaat hier onder andere om vergoedingen vanuit de VNG, gemeente Haarlemmermeer en Amsterdam en voor het RIEC.	-470	v
Overige mutaties	Diverse afwijkingen kleiner dan € 250.000.	-4.204	v
Rekeningsaldo 2020		**-5.911**	**v**

4.3 Toelichting op de jaarrekening

Inleiding
De jaarrekening van de gemeente Haarlem is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

Grondslagen voor de waardering
Algemeen
De waardering van de activa en de passiva vindt plaats op basis van de historische kosten. Tenzij hierna bij het desbetreffende balansonderdeel anders is vermeld, zijn de activa en de passiva gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Immateriële vaste activa
De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

Materiële vaste activa
De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met afschrijvingen en specifiek van derden ontvangen investeringsbijdragen en -subsidies.

Er is onderscheid gemaakt tussen materiële vaste activa met een economisch nut, materiële vaste activa met een economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven en materiële vaste activa met een maatschappelijk nut. Materiële vaste activa met een economisch nut zijn gevormd uit alle investeringen die bijdragen aan de mogelijkheid middelen te verwerven en/of die verhandelbaar zijn en deze moeten worden geactiveerd. Materiële vaste activa met een maatschappelijk nut worden ook geactiveerd.

De in erfpacht uitgegeven gronden zijn gewaardeerd tegen de waarde die bij de eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen. De in erfpacht uitgegeven gronden waarvan de erfpacht voor eeuwig is afgekocht, zijn gewaardeerd tegen een registratiewaarde van € 1,00 per m^2. Eventuele afkoopsommen voor voortdurende contracten zijn verwerkt onder de langlopende schulden en vervallen naar rato van afkoopperiode vrij ten gunste van het resultaat.

In de tabel afschrijvingstermijnen behorend bij de Nota Activabeleid (2017/014585) van de gemeente Haarlem is per categorie vaste activa vermeld of het een investering met economisch dan wel maatschappelijk nut betreft. Daarnaast is in deze tabel de maximale afschrijvingstermijn opgenomen, dus in minder jaar afschrijven is toegestaan.

De afschrijvingen vinden plaats volgens het lineaire systeem, dus in gelijke jaarlijkse termijnen. Bij wijze van uitzondering is afschrijving volgens het annuïtaire systeem toegepast, waarbij de som van rente en afschrijving gedurende de gehele looptijd gelijk blijft (bij ongewijzigde rentevoet). Hiertoe is zo nodig besloten.

Bij de waardering is in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, als deze naar verwachting duurzaam is. Als het bestaan van een investering niet kan worden vastgesteld of is vervangen door een andere, dan is de investering afgewaardeerd.

De herrubricering van de materiële vaste activa vindt plaats op basis van het oorspronkelijke investeringsbedrag en de gerealiseerde afschrijvingen op deze investering.

Financiële vaste activa

De onder financiële vaste activa opgenomen leningen verstrekt aan derden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.
Deelnemingen en effecten zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of de lagere marktwaarde. Langlopende vorderingen zijn, onder aftrek van eventuele voorzieningen voor oninbaarheid, tegen de nominale waarde gewaardeerd. De voorziening voor oninbaarheid is statisch bepaald al naar gelang de ouderdom en de volwaardigheid van de openstaande vordering.

Met ingang van 2019 wordt de voorziening voor vorderingen Werk en Inkomen als volgt bepaald: Vorderingen groter dan € 75.000 worden individueel beoordeeld en vorderingen kleiner dan € 75.000 worden aan de hand van een ouderdomsanalyse beoordeeld. Op vorderingen uit hoofde van krediethypotheken wordt geen voorziening meer getroffen.

Voorraden

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken) alsmede de rentekosten berekend zoals voorgeschreven in het BBV en de administratie- en beheerskosten.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover de gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze worden ingeschat. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

- Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat;
- De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht;
- De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Indien er sprake is van een lagere marktwaarde als gevolg van een verwacht negatief resultaat wordt de benodigde verliesvoorziening hiervoor berekend op grond van het resultaat tegen de Netto Contante Waarde per 1/1 van het komende boekjaar.

Vorderingen

Vorderingen zijn, onder aftrek van eventuele voorzieningen voor oninbaarheid, tegen de nominale waarde gewaardeerd. De voorzieningen voor oninbaarheid zijn statisch bepaald op basis van de ouderdom en de volwaardigheid van de openstaande vordering.

Voor de algemene debiteuren is de voorziening voor oninbaarheid op basis van ouderdom als volgt berekend:

Ouderdom	% uitstaande vordering
ouder dan 180 dagen	10
ouder dan 1 jaar	30
ouder dan 2 jaar	65
ouder dan 3 jaar	90
ouder dan 4 jaar	100

Voor de belastingdebiteuren is de voorziening voor oninbaarheid op basis van ouderdom als volgt berekend:

Ouderdom	% uitstaande vordering
saldo huidig jaar	7,5
saldo voorgaand jaar	10
ouder dan 2 jaar	20
ouder dan 3 jaar	30
ouder dan 4 jaar	50
ouder dan 5 jaar	75
6 jaar en ouder	100

Door de gevolgen van de coronacrisis wordt er in 2020 voor het huidige jaar afgeweken van de gebruikelijke staffel. Dit betekent dat 7,5% van de openstaande vorderingen wordt voorzien in plaats van 5%.

Voorzieningen

Onder de voorzieningen zijn op het moment van het opmaken van de jaarrekening de voorzienbare verplichtingen, verliezen en risico's opgenomen, voor zover hiervan de omvang redelijkerwijs kan worden ingeschat. Tevens zijn specifieke bestedingsverplichtingen voor van derden verkregen middelen voorzien. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde met uitzondering van de voorziening voor pensioenen wethouders. Deze wordt gewaardeerd tegen contante waarde.

Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume is geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is gelijk aan die van de meerjarenraming en bedraagt vier jaar. Bij (éénmalige) schokeffecten, bijvoorbeeld als gevolg van een reorganisatie, is een voorziening voor hieruit voortvloeiende verplichtingen opgenomen.

Langlopende schulden

Onder de langlopende schulden zijn begrepen de schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer. Schulden met een looptijd van korter dan één jaar maken deel uit van de vlottende passiva.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Grondslagen voor resultaatbepaling
Algemeen
De bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van de historische kosten. De lasten en baten zijn toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Alle lasten en baten die betrekking hebben op het boekjaar en ten tijde van het opstellen van de jaarrekening bekend zijn, zijn in het boekjaar verwerkt.

Lasten en verliezen
Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar, zijn in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten zijn in beginsel toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Uitzondering hierop vormen de lasten uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Doordat hiervoor geen voorzieningen of schulden mogen worden getroffen, zijn deze personeelslasten toegerekend aan het boekjaar waarin de uitbetaling plaats vindt.

Baten en winsten
Baten en winsten zijn slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Dividendopbrengsten van deelnemingen zijn als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar is gesteld.

Toelichting op de balans
Voor alle toelichtingen geldt dat de genoemde bedragen in duizenden euro's zijn opgenomen. Daar waar de cijfers in de Jaarrekening 2020 ten opzichte van 2019 zijn geherrubriceerd, zijn de vergelijkende cijfers op overeenkomstige wijze aangepast.

De categorisering uit hoofde van het schatkistbankieren is in het verslagjaar bij de gemeente Haarlem niet van toepassing. Decentrale overheden zijn verplicht om hun overtollige middelen in de rijksschatkist aan te houden. Om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen is er een drempelbedrag, afhankelijk van het begrotingstotaal, dat buiten de schatkist mag worden gehouden. De gemeente Haarlem komt door haar financiële positie niet boven dit drempelbedrag.

Toelichting op de balans
Voor alle toelichtingen geldt dat de genoemde bedragen in duizenden euro's zijn opgenomen. Daar waar de cijfers in de Jaarrekening 2020 ten opzichte van 2019 zijn geherrubriceerd, zijn de vergelijkende cijfers op overeenkomstige wijze aangepast.
De categorisering uit hoofde van het schatkistbankieren is in het verslagjaar bij de gemeente Haarlem niet van toepassing. Decentrale overheden zijn verplicht om hun overtollige middelen in de rijksschatkist aan te houden. Om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen is er een drempelbedrag, afhankelijk van het begrotingstotaal, dat buiten de schatkist mag worden gehouden. De gemeente Haarlem komt door haar financiële positie niet boven dit drempelbedrag.

(bedragen x € 1 miljoen)

Omschrijving	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Kwartaalcijfer op dagbasis	0	0	0	0
Drempelbedrag	3,75	3,75	3,75	3,75
Ruimte onder drempelbedrag	**3,75**	**3,75**	**3,75**	**3,75**

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa betreffen bijdragen aan investeringen in monumenten, cultuurpodia en sportinstellingen, alsmede de voorbereidingskosten van toekomstige grondexploitaties. Het verloop van de boekwaarden van de immateriële vaste activa is als volgt weer te geven:

	Boekwaarde 31-12-2019	Investe-ringen	Afschrij-vingen	Boekwaarde 31-12-2020
Kosten onderzoek en ontwikkeling	4	**261**		265
Bijdragen activa eigendom derden	4.545	732	576	4.701
Totaal	**4.549**	**993**	**576**	**4.966**

Investeringen
De investeringen betreffen (vervangings)investeringen bij Patronaat, Philharmonie en Stadsschouwburg.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa met een economisch nut

Materiële vaste activa met een economisch nut betreffen activa die verhandelbaar zijn en/of opbrengsten (kunnen) genereren. Het verloop van de boekwaarden van de materiële vaste activa met een economisch nut is als volgt weer te geven:

	Boekwaarde 31-12-2019	Herrubricering	Investe-ringen	Desin-vesteringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2020
Gronden en terreinen	17.139			55			17.084
Woonruimten	2.788	251		27	183		2.327
Bedrijfsgebouwen	354.530	860	16.073	122	13.136	364	357.545
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	136				9		127
Machines, apparaten en installaties	11.768		1.527	79	2.452		10.764
Overige materiële vaste activa met economisch nut	17.123	-580	2.890	60	2.263		17.110
Totaal	**403.484**	**531**	**20.490**	**342**	**18.088**	**364**	**404.957**

Gronden en terreinen
Per 31-12-2020 is van de gronden en terreinen voor € 1.681.000 (2019: € 1.736.000) in erfpacht uitgegeven.

Investeringen
De belangrijkste investeringen zijn als volgt te specificeren:

Bedrijfsgebouwen	
Rudolf Steiner school	7.788
Het Dolhuys museum	2.827
Sporthal Sportweg	1.398
Schalkstad parkeervoorziening	1.200
Kruisweg 18-20	696
Parklaan gymzaal	690
Sterren College	604
Kweektuin hoge kas	273
Kleverlaan 9a renovatie	223
Popcentrum Slachthuisterrein	173
Molenwiek Dalton	100
Overige posten	101
	16.073

Machines, apparaten en installaties:	
Mobiele communicatiemiddelen	441
Datacenter/software	408
Vervanging en uitbreiding WIFI	185
Huisvesting organisatie ICT	172
Security technische omgeving	171
Overige posten	150
	1.527

Overige materiële vaste activa:	
Sportvelden en verlichting	1.428
Fietsparkeergarage Raaks	705
Huisvesting organisatie meubels	400
Kennemer Sportcenter brandscheiding	344
Overige posten	13
	2.890

De belangrijkste desinvesteringen zijn als volgt te specificeren:

Desinvesteringen	
Buitengebruikstelling Paspomaat	45
Verkopen erfpachtgronden en panden	129
Sloop leslokalen oude St. Josephschool	74
Vervroegde vervanging toplaag kunstgras Alliance22	60
Sale lease back geluids- en beeldregistratie	34
	342

In verband met besloten verkopen, welke in 2021 zullen worden verkocht, zijn panden met een totale boekwaarde van € 399.659 naar de Voorraden overgeheveld. Deze zijn opgenomen in de kolom herrubricering.

Wegens buiten gebruik stelling van de Paspomaat waardedocument systeem is de boekwaarde van € 45.000 gedesinvesteerd.

Materiële vaste activa met een economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven

Het betreft investeringen in rioleringsvoorzieningen die niet verhandelbaar zijn en waarvoor een heffing kan worden geheven. Het verloop van de boekwaarden is als volgt weer te geven:

	Boekwaarde 31-12-2019	Herrubricering	Investe-ringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2020
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken riolering	101.760	323	2.730	3.708	74	101.031
Totaal	**101.760**	**323**	**2.730**	**3.708**	**74**	**101.031**

Herrubricering
In het project Zuidstrook bleken eerdere investeringen betrekking te hebben op riolering.

Materiële vaste activa met een maatschappelijk nut

Materiële vaste activa met een maatschappelijk nut betreffen activa die geen directe opbrengsten genereren en niet verhandelbaar zijn. Dit betreffen met name investeringen in de openbare ruimte. Het verloop van de boekwaarden is als volgt weer te geven:

	Boekwaarde 31-12-2019	Herrubricering	Investe-ringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2020
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	96.173		10.793	5.089	2.508	99.369
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken 2017	20.424	-323	5.254	741	157	24.457
Overige materiële vaste activa met maatschappelijk nut	1.918	-132	1.132	284	674	1.960
Totaal	**118.515**	**-455**	**17.179**	**6.114**	**3.339**	**125.786**

De belangrijkste investeringen zijn als volgt te specificeren:

Investeringen	
Wandelpromenade Molenwijk	4.008
HOV Noord	2.593
Spaarne walmuur	836
Zuidstrook blok V	630
Zuid Schalkwijkerweg	629
Openbare verlichting (LED)	577
Overige posten	7.906
	17.179

De bijdragen van derden betreft voornamelijk provinciale subsidie waaronder € 2.089.000 voor HOV Noord. Tevens is een bijstelling van de te verwachten ondernemersbijdrage in de Industriehavenbrug verwerkt.

Financiële vaste activa

Het verloop van de boekwaarden van de financiële vaste activa is als volgt weer te geven:

	Boekwaarde 31-12-2019	Verstrekt	Ontvangen	Mutatie voorziening	Boekwaarde 31-12-2020
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	12.461				12.461
Overige langlopende leningen	9.877	2.025	1.812		10.090
Overige uitz. met rentetypische looptijd 1 jaar of langer	5.161	4.886	3.804	539	6.782
Totaal	**27.499**	**6.911**	**5.616**	**539**	**29.333**

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

Hieronder is de verkrijgingsprijs opgenomen van de deelnemingen waarin de gemeente Haarlem een financieel belang heeft. In paragraaf 3.6 Verbonden partijen en subsidies is een nadere toelichting opgenomen.

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	2020	2019
Spaarnelanden N.V.	7.704	7.704
SRO N.V.	3.958	3.958
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	606	606
Alliander	177	177
Certificaten Dataland	16	16
	12.461	12.461

Overige langlopende leningen

De overige langlopende leningen zijn als volgt opgebouwd:

Overige langlopende leningen	2020	2019
Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting / Nationaal Restauratie Fonds	7.571	7.649
Yarden N.V.	2.012	2.138
Stichting Alliance	7	10
Noord-Hollands Archief i.v.m. HART	0	80
Museum Dolhuijs	500	0
	10.090	9.877

De leningen via Nationaal Restauratie Fonds (NRF) en Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVN) zijn aan particulieren verstrekt voor de thema's duurzaamheid, startersregeling en funderingsherstel. Het gaat om 'revolving funds'. Dit betekent dat aflossingen van uitgezette leningen weer voor nieuwe leningen worden ingezet tot het moment dat de raad anders besluit. Aflossingen op deze leningen vloeien terug naar de rekening-courant met NRF en SVN. Deze zijn opgenomen onder Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar, onder de rubriek rekening-courant niet financiële instellingen.

De lening aan Yarden N.V. vloeit voort uit de publiek-private samenwerking met de uitvaartbranche met als doel een crematorium in Haarlem te realiseren. De lening bestaat nu nog uit twee delen die samenhangen met de verschillende afschrijvingstermijnen van respectievelijk de ovens en de gebouwen. De aflossingen vinden overeenkomstig de afschrijvingstermijnen plaats in 20 en 40 jaar. Het gemiddelde rentepercentage bedraagt 6,85%.

Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer
De overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer zijn als volgt opgebouwd:

Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	2020	2019
Overige effecten	277	277
Vorderingen Werk en inkomen	14.583	13.557
Voorziening vorderingen Werk en inkomen	-8.264	-8.803
Vorderingen Schuldhulpverlening	186	130
	6.782	5.161

De vorderingen werk en inkomen betreffen vorderingen inzake krediethypotheken, leenbijstand, fraude op uitkeringen en alimentatie en onderhoudsplicht van kinderen en de vorderingen vanuit de Tozo regeling. Voor deze vorderingen, met uitzondering van de krediethypotheken, is een voorziening voor oninbaarheid getroffen. De grondslagen hiervoor zijn nader toegelicht in de grondslagen voor de waardering. De voorziening is als gevolg van een statische waardering van de inbaarheid, totaal 57% van de uitstaande vordering.

Onder de vorderingen Werk en inkomen zijn tevens de onder de Tozo regeling verstrekte bedrijfskredieten opgenomen. Voor deze vorderingen is geen voorziening voor oninbaarheid getroffen omdat het risico hiervoor bij het Rijk ligt. De vorderingen Werk en inkomen zijn als volgt te specificeren:

	2020	2019
Fraudevordering	5.532	5.698
Leenbijstand	5.973	4.722
Terugvordering	1.431	1.420
Krediethypotheek	1.219	1.294
Overige vorderingen	428	423
	14.583	13.557

Met ingang van 2019 worden vanuit de Schuldhulpverlening langdurige leningen verstrekt voor de regelingen New Future en 023 Steunfonds. De leningen worden tegen nominale waarde gewaardeerd.

Voorraden

Omschrijving	Stand 31-12-2020	Stand 31-12-2019
Onderhanden werken, waaronder bouwgronden in exploitatie	2.093	14.221
Gereed product en handelsgoederen	400	213
Totaal	**2.493**	**14.434**

Onderhanden werken, waaronder bouwgronden in exploitatie
De bouwgronden in exploitatie betreffen de volgende complexen:

	Boek waarde	Investering	Inkomsten	Winst uitname	Boek waarde voorraad	Voorziening verlies-latend complex	Balans-waarde (voorraad minus voor-ziening)
	31-12-2019				31-12-2020		31-12-2020
Waarderpolder Noordkop	5.680	287	-40		5.927	1.868	4.059
Waarderpolder Minckelersweg e.o.	1.590	150			1.740		1.740
Ripperda	386	22			408	8	400
Schalkwijk 2000 Europawijk Zuid	422	64	-560		-74		-74
De Entree	-1.552	354	-83	733	-548		-548
Aziëweg	9.118	481	-3.838		5.761	7.395	-1.634
Deliterrein	5.018	191	-5.631	496	74		74
DSK	-314	200			-114		-114
Waarderpolder Laan van Decima	5.548	135	-77		5.606		5.606
Slachthuisterrein	2.341	1.082	-9.346	794	-5.129		-5.129
Badmintonpad	3.026	93			3.119	2.797	322
Scheepmakerskwartier fase 2	808	97			905	876	29
Schalkstad Florida, Andal, Nice	-4.217	1.191	-381	400	-3.007		-3.007
Raaks, fase 3	-2.397	429		711	-1.257		-1.257
Poort van Boerhaave	256	153	-108	22	323		323
Zwemmerslaan	349	51			400		400
Koningshof (Koningsstein)	959	310	-366		903		903
Totaal	**27.021**	**5.290**	**-20.430**	**3.156**	**15.037**	**12.944**	**2.093**
Nog te maken kosten							36.428
Nog te verwachten opbrengsten							-48.784
Verwacht positief exploitatieresultaat							**-10.263**

Als gevolg van de invoering van de vennootschapsbelastingplicht zijn met ingang van 2016 de BBV regels voor grondexploitaties gewijzigd. Deze stelselwijziging brengt onder andere met zich mee dat niet langer rekenrente (was 4%) maar de werkelijke rente over vreemd vermogen (1,66%) mag worden toegerekend.

De voorziening toekomstige verliezen grondexploitatie heeft betrekking op complexen waarvan op basis van de herziene exploitatieberekening een nadelig saldo wordt verwacht. Op de overige complexen worden op basis van de herziene exploitatieberekeningen voordelige eindresultaten verwacht. Een nadere toelichting op de verwachte resultaten is opgenomen in paragraaf 3.7 Grondbeleid.

De voorraad Gereed product betreft panden waarvan besloten is om deze te verkopen.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Omschrijving	Stand 31-12-2020	Stand 31-12-2019
Vorderingen op openbare lichamen	32.245	28.110
Rekening-courant niet-financiële instellingen	6.715	6.535
Overige vorderingen	12.379	11.507
Totaal	**51.339**	**46.152**

Vorderingen op openbare lichamen

Omschrijving	2020	2019
BTW Compensatiefonds	28.214	26.115
Vennootschapsbelasting 2020 en 2019	753	88
Overige BTW op aangifte en nog te bestemmen	107	155
Overige vorderingen op openbare lichamen	3.171	1.752
	32.245	**28.110**

Het saldo 'BTW Compensatiefonds' is opgebouwd uit de BCF declaratie 2020 en de nog af te wikkelen suppletie aangiften 2016 tot en met 2019. Het saldo 'Overige BTW op aangifte en nog te bestemmen' is opgebouwd uit de BTW op inkoopfacturen die per 31 december 2020 nog in omloop zijn.

Rekening courant niet financiële instellingen

Omschrijving	2020	2019
Rekeningen courant SVn en NRF	6.715	6.535

Overige vorderingen

Onder de overige vorderingen zijn de volgende posten opgenomen:

Omschrijving	2020	2019
Debiteuren algemeen	10.802	8.852
Voorziening oninbare debiteuren algemeen	-1.649	-928
Belastingdebiteuren	3.758	3.976
Voorziening oninbare belastingdebiteuren	-618	-578
Overige posten	86	185
	12.379	**11.507**

Debiteuren algemeen

Onder debiteuren algemeen zijn de overige gefactureerde vorderingen aan derden opgenomen. Op basis van de ouderdom en aanvullend op basis van de volwaardigheid van de openstaande vordering is een voorziening getroffen voor oninbaarheid. De grondslagen hiervoor zijn nader toegelicht in de grondslagen voor de waardering.

Belastingdebiteuren

De belastingdebiteuren betreffen de vorderingen uit hoofde van de lokale belastingen en heffingen. Op basis van de ouderdom van de openstaande vordering is een voorziening getroffen voor oninbaarheid. De grondslagen hiervoor zijn nader toegelicht in de grondslagen voor waardering.

Overige posten

Dit betreft onder meer de vorderingen uit hoofde van parkeerabonnementen, waarborgsommen en overige verrekeningen.

Liquide middelen

Omschrijving	Stand 31-12-2020	Stand 31-12-2019
Kassaldi	94	118
Banksaldi	65	154
Totaal	**159**	**272**

Banksaldi

De bankrekeningen zijn als volgt te specificeren:

Banksaldi	2020	2019
Banken	47	41
Betalingen onderweg	18	113
	65	154

Overlopende activa

Omschrijving	Stand 31-12-2020	Stand 31-12-2019
Nog te ontvangen subsidies overheidslichamen	7.248	3.664
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	17.143	16.025
Totaal	**24.391**	**19.689**

Omschrijving	Stand 31-12-2019	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Stand 31-12-2020
Rijk:				
Sisa G4 Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (TOZO)	0	36.457	31.605	4.852
Besluit rijkssubsidiering Instandhouding Monumenten	17	53	30	40
RIEC regulier	147	825	825	147
Totaal Rijk	**164**	**37.335**	**32.460**	**5.039**
Overige Nederlandse overheidslichamen:				
Sisa E27B BDU Verkeer & Vervoer	124			124
UR Kleine Infrastructuur Noord-Holland 2016	2.163	60	2.223	0
UR Kleine Infrastructuur Noord-Holland 2017	256		256	0
UR Kleine Infrastructuur Noord-Holland 2018	326	-10		316
UR subsidie projecten regionale sociale agenda's Noord-Holland 2012	0	20		20
UR Woonvisie Noord-Holland 2016	26	20	26	20
Eerst aanpakken dan opschalen	8		8	0

Omschrijving	Stand 31-12-2019	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Stand 31-12-2020
Restauratie het Dolhuijs	0	337	240	97
Programma Bereikbaarheid	48			48
UR herstructurering en intelligent ruimtegebruik bedrijventerrein Noord-Holland 2014	490		490	0
UP doorstroming OV 2015-2020	59	718		777
UR warmtetransitie gebouwde omgeving 2019-2020	0	126	118	8
Herinrichting Houtplein e.o.	0	507	437	70
Lokale weerbaarheid cybercrime	0	28		28
Investeringsagenda openbaar vervoer 2015-2020	0	31		31
Fietsknelpunt Prinsenbrug	0	62		62
Vervangen vri's Europaweg	0	76		76
UR subsidie aanleg bushaltes regio Haarlem/IJmond NH 2017	0	532		532
Totaal overige Nederlandse overheidslichamen	**3.500**	**2.507**	**3.798**	**2.209**
Totaal	**3.664**	**39.842**	**36.258**	**7.248**

Overige nog te ontvangen/vooruitbetaalde bedragen en vooruitontvangen facturen

Hieronder zijn de volgende posten opgenomen:

Omschrijving	31-12-2020	31-12-2019
Frans Halsmuseum - vooruitbetaalde subsidie 1e halfjaar	1.382	1.350
Duinwijckhal - vooruitbetaalde subsidie	231	227
Belastingen - nog op te leggen	1.578	913
Rentebaten leningen u/g nog te ontvangen	104	113
Automatiseringskosten - vooruitbetaald/vooruitontvangen	2.287	2.640
CAK - Nog te ontvangen eigen bijdragen	78	603
Omgevingsvergunningen en leges - nog te factureren	1.000	1695
Parkeerbaten - nog te ontvangen	425	567
Contributie VNG - vooruitontvangen	0	216
Te vorderen Gemeente Zandvoort ivm samenwerking	81	325
Nog te ontvangen Zorgaanbieders Wmo en jeugd	1.477	2.821
Algemene uitkering 2020 en v.j.	1.368	1.374
Huren 2021 vooruitbetaald	251	229
Woonwerkverkeer voorschotten 2020	0	217
Claim waterschade	143	143
Bijdrage FIgee brug nog te ontvangen	250	450
Afvalverwerking nog te ontvangen	772	864

Omschrijving	31-12-2020	31-12-2019
Investeringskredieten vooruitbetaald	1.163	0
VRK - terug te ontvangen bijdrage	574	0
Spaarnelanden DDO vooruitontvangen facturen	2.947	0
BNG dividend 2019	292	0
Anterieure overeenkomsten - verhaalbare kosten	79	228
Overige posten	661	1.050
Totaal	**17.143**	**16.025**

Eigen vermogen

Het verloop en de boekwaarde van het eigen vermogen is als volgt te specificeren:

	Algemene reserve	Bestemmings-reserves	Gerealiseerd resultaat	Eigen vermogen totaal
Saldo per 31 december 2019	37.132	92.520	2.238	131.890
Bestemming resultaat Jaarrekening 2019	-423	2.661	-2.238	0
Toevoegingen	13.111	46.137		59.248
Onttrekkingen	-19.242	-19.667		-38.909
Gerealiseerd resultaat 2020			5.911	5.911
Saldo per 31 december 2020	**30.578**	**121.651**	**5.911**	**158.140**

Het gedetailleerde overzicht van het verloop per reserve en een toelichting op de aard en strekking van de reserve is opgenomen in 4.5 Reserves en voorzieningen.

Voorzieningen

Het verloop en de boekwaarde van de voorzieningen is als volgt te specificeren:

	Voor verplichtingen en verliezen	m.b.t middelen derden	m.b.t bijdr. toekomstige verv. investeringen	Voorzieningen totaal
Saldo per 31 december 2019	**17.301**	**6.098**	**0**	**23.399**
Aanpassing	-6.937	2.710	4.227	**0**
Saldo per 1 januari 2020	**10.364**	**8.808**	**4.227**	**23.399**
Toevoegingen	856	2.299	277	3.432
Aanwending	-664	-1.342	-118	-2.124
Vrijval	-529	-349	0	-878
Saldo per 31 december 2020	**10.026**	**9.415**	**4.385**	**23.826**

Het gedetailleerde overzicht van het verloop per voorziening en een toelichting op de aard en strekking van de voorziening is opgenomen in 4.5 Reserves en voorzieningen.

De aanpassing betreft de voorziening Grafleges en de voorziening Parkstad - VVE Schalkwijk, deze worden met ingang van 1 januari 2020 gerubriceerd onder de voorzieningen bijdragen derden, respectievelijk voorzieningen bijdragen toekomstige vervangingsinvesteringen.

Vaste schulden

Het verloop en de boekwaarde van de vaste schulden is als volgt te specificeren:

	31-12-2019	Opgenomen	Afgelost	31-12-2020
Obligatieleningen	68			68
Onderhandse leningen binnenlandse banken/fin.instellingen	460.923	60.000	60.000	460.923
Door derden belegde gelden	77		14	63
Waarborgsommen	305	14	231	88
Overige leningen met looptijd > 1 jaar	982		87	895
Totaal	**462.355**	**60.014**	**60.332**	**462.037**

De met de vaste schulden samenhangende rentelasten bedragen in 2020 € 11.293.000 (2019: € 13.804.000).

Onderhandse leningen van binnenlandse banken en financiële instellingen

In 2020 zijn 4 langlopende lening aangetrokken voor €60 miljoen.

In paragraaf 3.4 Financiering is een nadere toelichting opgenomen omtrent het gevoerde financieringsbeleid.

Bij de bepaling van de looptijd van deze leningen is rekening gehouden met een spreiding van de aflossingsverplichtingen over toekomstige jaren. Het streven is jaarlijks een gelijk bedrag aan leningen te moeten aflossen en herfinancieren. Dit zorgt voor stabiliteit en minder gevoeligheid voor schommelingen van de rentestand.

Door derden belegde gelden

De door derden belegde gelden betreffen de geldleningen inzake het Nationaal restauratiefonds.

Overige leningen met een looptijd > 1 jaar

Hieronder zijn de overige leningen met een looptijd langer dan één jaar opgenomen.

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De in de balans opgenomen kortlopende schulden zijn als volgt te specificeren:

Omschrijving	Stand 31-12-2020	Stand 31-12-2019
Kasgeldleningen	0	30.000
Banksaldi	25.697	20.513
Overige schulden	28.551	25.868
Totaal	**54.248**	**76.381**

Kasgeldleningen

Ultimo 2020 zijn geen kasgeldleningen opgenomen.

Banksaldi

Omschrijving	2020	2019
BNG Bank	25.697	20.513

Dit betreft het negatieve saldo van de gezamenlijke bankrekeningen bij de BNG bank.

Overige schulden

Omschrijving	2020	2019
Crediteuren	11.830	15.383
Schulden aan openbare lichamen	15.230	9.073
Overige schulden, waaronder pensioenpremies	1.491	1.412
	28.551	**25.868**

Crediteuren

Onder de crediteuren zijn de schulden uit hoofde van ontvangen inkoopfacturen van leveranciers en inkoopfacturen voor uitbesteed werk voor investerings- en aannemingsprojecten en onderhoud, alsmede voor openstaande inkoopfacturen voor diverse exploitatielasten opgenomen.

Schulden aan openbare lichamen

De schulden aan openbare lichamen zijn als volgt te specificeren:

Omschrijving	2020	2019
Belastingdienst	12.886	8.882
Provincies en gemeenten	110	186
Diverse Ministeries	2.234	5
	15.230	**9.073**

De schuld aan de Belastingdienst betreft de verschuldigde afdrachten loonbelasting over de maand december 2020 en de af te dragen BTW over het vierde kwartaal 2020.

Overlopende passiva

Omschrijving	Stand 31-12-2020	Stand 31-12-2019
Nog te betalen bedragen	26.079	30.213
Vooruit ontvangen subsidies overheidslichamen	16.514	9.202
Overige vooruit ontvangen bedragen	3.611	2.914
Totaal	**46.204**	**42.329**

Nog te betalen bedragen

De nog te betalen bedragen betreffen de over 2020 nog verschuldigde exploitatielasten en investeringsbedragen waarvoor de facturen na 31 december 2020 zijn ontvangen en worden als volgt gespecificeerd:

Omschrijving	31-12-2020	31-12-2019
Belastingen	221	168
Algemene uitkering	0	589
Rente langlopende rekeningen o/g	5.635	6.968
Huisvesting, facilitaire zaken en IV	207	101
Web participatiebudget	118	137
Nog te betalen/te ontvangen facturen zorgaanbieders Wmo/BW	7.295	6.456
Nog te betalen/te ontvangen facturen zorgaanbieders jeugd	3.785	6.008
Nog te betalen meerkosten Wmo en Jeugd	431	0
Nog te betalen omzetderving Wmo en Jeugd	1.230	0
Nog te betalen onderwijshuisvesting	74	391
Facturen projectadministratie	1.333	1.640
Facturen vastgoedadministratie	666	335
Facturen onderhoud en beheer openbare ruimte	500	952
Facturen afval en riolering	437	1.379
Inhuur diverse afdelingen	436	398
Facturen grondexploitaties	442	52
VRK - afrekening flo	666	98
Subsidies nog af te rekenen	310	1.473
Exploitatievergoeding SRO	0	1.922
Kwijtschelding huren i.v.m. coronacrisis	559	0
Overige posten	1.734	1.146
Totaal	**26.079**	**30.213**

Vooruit ontvangen subsidies overheidslichamen

Hieronder zijn opgenomen de vooruit ontvangen subsidies waarvoor een terugbetalingsverplichting geldt:

Omschrijving	Stand 31-12-2019	Vrijgevallen bedragen	Ontvangsten	Stand 31-12-2020
EU:				
Cities 2030	0		84	84
Totaal EU	**0**	**0**	**84**	**84**
Rijk:				
Sisa D10 Participatiewet Volwassenenonderwijs	296	1.222	1.235	309
Besluit Rijkssubsidiering Instandhouding Monumenten	251	162	75	164
Sisa D8 Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022	768	4.294	4.815	1.289
Sisa H4 Specifieke uitkering stimulering sport	2.155	2.155	1.326	1.326
Sisa H8 Regeling Sportakkoord 2020-2020	0	80	80	0

Omschrijving	Stand 31-12-2019	Vrijgevallen bedragen	Ontvangsten	Stand 31-12-2020
Sisa D1 RMC Voortijdig schoolverlaters	192	756	841	277
Sisa D1A Regionale aanpak VSV 2017	43	414	371	0
Sisa G3 BBZ	190	-206	-396	0
Sisa E3 sanering verkeerslawaai	452	224		228
Sociale problematiek Schiphol	337	209		128
Sisa C9 Woningbouwimpuls 2020	0		7.608	7.608
Sisa C1 Regeling reductie energiegebruik	0	520	1.079	559
Sisa B1 Gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	0		141	141
Sisa C31 Huisvesting kwetsbare doelgroepen	0		300	300
Sisa D11 Extra financiële middelen RMC functie	0		84	84
Geweld hoort nergens thuis	98	98		0
RIEC regulier t/m 2017	128	128		0
RIEC ondermijning	770	341	853	1.282
RIEC versterking 2019-2021	1.390	2.091	2.707	2.006
RIEC afpakgelden	280	193	300	387
RIEC ondermijningsbeeld Schiphol	36			36
RIEC pilot criminele uitbuiting	0		50	50
Totaal Rijk	**7.386**	**12.681**	**21.469**	**16.174**
Overige Nederlandse overheidslichamen:				
Onderzoeken woningbouw MRA 2017	12			12
Binnenduinrand	12			12
UR subsidie molens Noord-Holland 2015	21			21
UR subsidie projecten regionale sociale agenda's Noord-Holland 2012	3	3		0
UR Woonvisie Noord-Holland 2011	32		3	35
Platform Ruimte	64	151	154	67
Uitvoeringsprogramma doorstroming OV 2015-2020	1.312	1.312		0
Onderzoek visie stationsgebied	75	75		0
UR Woonvisie Noord-Holland 2016	27	27		0
UR ondersteuning toekomstbestendige werklocaties Noord-Holland 2017	10			10
UR subsidie toekomstbestendige winkelgebieden NH 2018	9	8		1
OV doorstromingsproject	92	22	19	89
Diverse kleine subsidies	0	15	24	9
Restauratie Het Dolhuys	147	387	240	0
Totaal overige Nederlandse overheidslichamen	**1.816**	**2.000**	**440**	**256**
Totaal	**9.202**	**14.681**	**21.993**	**16.514**

Overige vooruit ontvangen bedragen

De overig vooruit ontvangen exploitatiebaten zijn als volgt te specificeren:

Omschrijving	31-12-2020	31-12-2019
Vastgoed huren vooruit gefactureerd	605	498
Parkeerabonnementen vooruit gefactureerd	83	107
Allegro inzake schuldhulpverlening	1.970	2.034
Bijdrage extra inzet zwerfafval	164	49
Anterieure overeenkomsten	375	102
Verzekeringsuitkering besteding 2021	276	0
Overige posten	138	124
Totaal	**3.611**	**2.914**

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

In de hieronder opgenomen tabel zijn de resterende financiële verplichtingen tot einde contractduur van alle individuele contracten met een contractwaarde groter dan € 100.000 verantwoord.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen	Per 31-12-2020
Huurovereenkomsten	39.086
Operationeel lease voertuigen	253
ICT, telecommunicatie en overige faciliteiten	
- Onderhoud hard- en software en gebruik van print- en kopieerapparatuur	1.891
- Onderhoud AV apparatuur vergaderzalen	370
- Repro	435
- Vaste en mobile communicatie	150
- Catering, beveiliging/bewaking, schoonmaak, kantoorbenodigh. en drankaut.	2.721
Verzekeringen	737
Gemeentelijke collectieve zorgverzekering voor minima	1.443
Subsidieverplichtingen voor de jaren 2021 t/m 2023*	2.926
Totaal niet in de balans opgenomen verplichtingen	**50.012**

** Subsidieverplichtingen aanzienlijk lager dan vorig jaar dit komt omdat Cultuur en Sociaal Domein een soort van tussenjaar hebben en zijn niet meerjarig beschikt.*

Niet opgenomen recht

De gemeente heeft niet in de balans opgenomen huuropbrengst rechten. In totaal heeft de gemeente voor € 8,0 miljoen aan contractwaarde openstaan voor het verhuren van panden. Hierbij zijn alleen individuele contracten meegenomen die een totale contractwaarde groter dan € 100.000 hebben. Het afloopjaar van de contracten varieert tussen 2023 en 2043.

Per balansdatum heeft de gemeente nog recht op een bijdrage ten behoeve van openbaar gebied ter grootte van € 275.000.

Berging Rekening courant met Hoogheemraadschap Rijnland
Dit bestaat uit een tabel met peilvakken binnen Rijnlandsgebied waarop per peilvak het saldo in m2 wordt bijgehouden van het door de houder gegraven en ingezette oppervlaktewater. Hiermee wordt geregeld dat er voor het verharden van oppervlakte en demping van oppervlaktewater compensatie moet worden geregeld. Als deze compensatie niet wordt geregeld kan het Hoogheemraadschap overgaan tot handhaving. Hiertoe is al wel de bestemmingsreserve Waterberging gevormd voor de afkoop van verschillende projecten, echter kan daar niet met zekerheid worden gezegd of de afkoop voldoende is voor het realiseren van de compensatie. Dit omdat deze afkoop met een vaste prijs per m^2 is gegaan en hiermee niet is gezegd dat dit bedrag voldoende is voor het realiseren van toekomstige compensatie.

Borg- en garantstellingen
De gemeente staat garant als achtervang voor leningen die zijn verstrekt aan woningbouwcorporaties en particulieren. Deze verstrekte leningen worden gegarandeerd door het Waarborg Eigen Vermogen en Waarborgfonds Eigen Woningen. Als deze waarborgfondsen hun verplichtingen niet kunnen nakomen, dan worden de gemeenten en het Rijk aangesproken(achtervang). Garanties op leningen van de zorgsector, culturele instellingen, het Nationaal Restauratiefonds en het nutsbedrijf zijn verstrekt onder hypothecaire zekerheid.Met betrekking tot het vermelde bedrag in de tabel 'particuliere woningbouw' kan het volgende worden vermeld. De definitieve opgave 2020 WEW wordt medio 2021 verstrekt. In deze jaarrekening wordt daarom een inschatting gemaakt op basis van de opgave WEW van 30-06-2020.

(bedragen x € 1 miljoen)

Gegarandeerde geldleningen	Per 31-12-2020	Per 31-12-2019
Gemeente als achtervang	**1.472**	**1.486**
Particuliere woningbouw	606	626
Woningcorporaties	866	860
Gemeente als directe risicodrager	**21,1**	**23,7**
Zorgsector	0,4	0,4
Culturele instellingen	1,3	1,5
Nationaal restauratiefonds	0,1	0,1
Nutssector	19,3	21,7
Totaal gegarandeerde geldleningen	**1.493**	**1.510**

Toelichting op Overzicht van baten en lasten
Algemeen
In deel 2 van het jaarverslag van de gemeente Haarlem zijn de baten en lasten per programma toegelicht in relatie tot de begroting. In bijlage 6.5 zijn de baten en lasten van de rekening per programma en beleidsveld weergegeven.

De baten en lasten die in directe relatie staan tot de programma's, worden rechtstreeks aan de programma's toegerekend. De indirecte lasten en baten, dit betreft onder meer de indirecte apparaatskosten en algemene kosten, worden aan de programma's toegerekend overeenkomstig de kostenverdelingssystematiek die in de begroting is gehanteerd.

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene uitkering gemeentefonds

De algemene uitkering voor 2020 uit het gemeentefonds is berekend op basis van de decembercirculaire 2020 van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De samenstelling van de verantwoorde algemene uitkering kan als volgt worden weergegeven:

Algemene uitkering gemeentefonds	2020	2019
Algemene uitkering 2020	353.297	
Algemene uitkering 2019	257	316.662
Algemene uitkering 2018	-73	88
Algemene uitkering 2017		-125
	353.481	**316.625**

Lokale belastingen en heffingen

De gemeentelijke belastingen en heffingen bedragen € 109.436.000 en zijn nader gespecificeerd en toegelicht in paragraaf 3.2 Lokale heffingen. De belastingen zijn niet bestedingsgebonden en de gemeentelijke heffingen zijn wel bestedingsgebonden en mogen de werkelijke kosten van de gemeente niet overstijgen. De belangrijkste zijn de afvalstoffenheffing, het rioolrecht, de bouwleges en de leges van burgerzaken.

De belangrijkste niet-bestedingsgebonden gemeentelijke belastingen en heffingen zijn de onroerende zaakbelasting (€ 42.306.000), de parkeerbelasting (€ 9.490.000) en de precario ondergrondse infrastructuur (€ 5.933.000).

Financiering

Onder het product financiering worden de volgende baten verantwoord:

	2020
Saldo financieringsfunctie	-2.034
Dividenden	-675
Totaal product Financiering	**-2.709**

Saldo financieringsfunctie

De betaalde rentekosten over de leningenportefeuille worden doorberekend aan de producten, investeringen en grondexploitaties. De gemeente hanteert hierbij een omslagrente van 2%. Voor de toerekening aan de grondexploitaties wordt een omslagrente van 1,66% gehanteerd op basis van nacalculatie.

Het saldo van de financieringsfunctie wordt veroorzaakt door het verschil tussen de gemiddelde rente op uitstaande en verschuldigde gelden en de via de omslagrente doorbelaste rentekosten aan de producten, investeringen en grondexploitaties.

In paragraaf 3.4 Financiering is een nadere toelichting gegeven op de financieringspositie van de gemeente. Afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn in programma 7 nader toegelicht.

Eigen bijdragen Centraal Administratie Kantoor

De berekening, oplegging en incasso van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage in het kader van de huishoudelijke verzorging wordt door het Centraal Administratie Kantoor (CAK) uitgevoerd. Het CAK verstrekt aan de gemeente een totaaloverzicht waarbij maandelijks afstorting plaatsvindt van de geïncasseerde bijdragen. Door het ontbreken van de inkomensgegevens, is de door het CAK

verstrekte informatie ontoereikend voor de gemeente om de juistheid op persoonsniveau en de volledigheid van de eigen bijdrage als geheel vast te kunnen stellen. Volgens de wetgever is de gemeente hiervoor ook niet verantwoordelijk en beschikt de gemeente vanwege privacyregelgeving niet over de inkomensgegevens. Daarom bestaat onzekerheid over de juistheid, volledigheid en rechtmatigheid van de verantwoorde eigen bijdragen voor huishoudelijke ondersteuning en beschermd wonen voor € 3,8 miljoen. Deze onzekerheid wordt op grond van een uitspraak van de commissie BBV niet meegewogen in het oordeel van de accountant over de jaarrekening.

Personeelslasten

De personeelslasten over 2020 bedragen € 103.106.000 (2019: € 96.930.000). De werkelijke bezetting over 2020 is 1.308,6 fte (2019: 1.294 fte). De toegestane formatie, bezetting en werkelijke personeelslasten van bestuur en hoofdafdelingen zijn nader gespecificeerd in bijlage 6.4 Overzicht personeel.

Vennootschapsbelasting

Voor een toelichting op deze post wordt verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering.

Incidentele baten en lasten

De incidentele baten en lasten over 2020 bedragen respectievelijk € 102.730.000 en € 104.250.000. In 4.4 Incidentele baten en lasten zijn deze per programma gespecificeerd.

Wet Normering Topinkomens

Bij de samenstelling van de in deze paragraaf opgenomen verantwoording uit hoofde van de WNT zijn de beleidsregels toepassing WNT van 27 februari 2014, inclusief de wijziging van 12 maart 2014, van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) als uitgangspunt gehanteerd. De gemeente Haarlem herkent de door de minister van BZK in zijn kamerbrief van 27 februari 2014 onderkende uitvoeringsproblemen met betrekking tot externe niet-topfunctionarissen. In lijn met paragraaf 6 van de (gewijzigde) beleidsregels toepassing WNT legt de gemeente geen verantwoording af over externe niet-topfunctionarissen. In 2020 geldt voor de gemeente Haarlem een maximum WNT norm van € 201.000.

In de periode januari 2020 is geen sprake van een formeel benoemde gemeentesecretaris op basis van een aanstellingsbesluit, zoals benoemd in beleidsregels WNT art. 4, maar zijn werkzaamheden in de korte tussenliggende periode tot nieuwe aanstelling waargenomen door loco's. Loco's worden niet als topfunctionaris aangemerkt.

Openbaar te maken gegevens op basis van de WNT. Voor alle topfunctionarissen, ongeacht beloningsniveau:

Bedragen x € 1	**C.M. Lenstra**	**M.C.C. Philips**	**J.S. Spier**
Functiegegevens	Gemeentesecretaris / Algemeen directeur	Griffier	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2020	1/2 - 31/12	1/10 - 31/12	1/1 - 31/3
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0	0,89
Dienstbetrekking	ja	ja	ja

Bedragen x € 1	C.M. Lenstra	M.C.C. Philips	J.S. Spier
Bezoldiging 2020			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	119.989	26.772	29.287
Beloningen betaalbaar op termijn	18.984	4.878	4.274
Subtotaal	138.973	31.650	33.561
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	183.975	50.525	44.423
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0	0
Totale bezoldiging 2020	**138.973**	**31.650**	**33.561**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan			
Toelichting op vordering wegens onverschuldigde betaling			
Gegevens 2019	n.v.t.	n.v.t.	
Aanvang en einde functievervulling in 2019			1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2019 (in fte)			0,89
Dienstbetrekking			ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen			91.646
Beloningen betaalbaar op termijn			16.030
Subtotaal			107.676
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum 2019			172.660
Bezoldiging			107.676

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen (i.c. niet-topfunctionarissen in loondienst) die in 2020 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Tevens zijn er in 2020 geen ontslaguitkeringen (i.c. uitkeringen wegens beëindiging dienstverband) betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

Openbaar te maken gegevens op basis van de WNT voor alle topfunctionarissen niet in loondienst:

Bedragen x € 1	M. van Dam
Functiegegevens	Interim-griffier
Kalenderjaar	**2020**
Periode functievervulling	16/3 - 30/9
Aantal kalendermaanden	7
Omvang van het dienstverband in uren	648
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	

Bedragen x € 1	**M. van Dam**
Maximum uurtarief	€ 193
Maxima op basis van de normbedragen per maand	181.100
Individueel toepasselijk maximum gehele periode	125.064
Bezoldiging (excl BTW)	
Werkelijk uurtarief lager dan het maximum uurtarief	Ja
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 73.601
Bezoldiging gehele periode	€ 73.601
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.
Bezoldiging	**€ 73.601**
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.

Gebeurtenissen na balansdatum

-

4.4 Incidentele baten en lasten

Het onderdeel Incidentele baten en lasten is bedoeld om inzicht te verschaffen in incidentele posten in het baten en lasten overzicht van de gemeente en daarmee ook het resultaat op de structurele budgetten. Het jaarrekeningresultaat van de gemeente bedroeg in 2020 (inclusief Mutaties reserves) € 5.911.000 positief. Het resultaat geschoond voor incidentele posten ofwel het resultaat op de structurele budgetten bedroeg € 7.431.000 positief. Dit overzicht wordt opgesteld door per programma de totale baten en lasten te schonen van incidentele componenten waardoor het structurele onderdeel overblijft. In de eerste tabel wordt het totaaloverzicht van structurele en incidentele baten en lasten weergegeven, in de volgende tabellen de incidentele baten en lasten > € 250.000 per programma.

	Structureel R 2020	**Incidenteel R 2020**	**Totaal R 2020**
Lasten			
1. Maatschappelijke participatie	69.271	184	69.456
2. Ondersteuning en zorg	138.207	18.551	156.758
3. Werk en Inkomen	94.163	38.961	133.124
4. Duurzame stedelijke vernieuwing	42.220	13.400	55.620
5. Beheer en onderhoud	114.312	11.877	126.190
6. Burger, bestuur en veiligheid	42.962	3.518	46.480
7. Algemene dekkingsmiddelen en overhead	70.961	17.758	88.719
Totaal lasten	**572.095**	**104.250**	**676.345**

	Structureel R 2020	Incidenteel R 2020	Totaal R 2020
Baten			
1. Maatschappelijke participatie	-7.996	-996	-8.992
2. Ondersteuning en zorg	-5.164	-12.421	-17.585
3. Werk en Inkomen	-61.178	-41.308	-102.486
4. Duurzame stedelijke vernieuwing	-1.777	-12.916	-14.693
5. Beheer en onderhoud	-79.534	-14.948	-94.482
6. Burger, bestuur en veiligheid	-12.641	-2.520	-15.161
7. Algemene dekkingsmiddelen en overhead	-411.236	-17.621	-428.857
Totaal baten	**-579.526**	**-102.730**	**-682.256**
Saldo			
1. Maatschappelijke participatie	61.276	-812	60.464
2. Ondersteuning en zorg	133.043	6.130	139.173
3. Werk en Inkomen	32.984	-2.347	30.637
4. Duurzame stedelijke vernieuwing	40.443	484	40.927
5. Beheer en onderhoud	34.778	-3.070	31.708
6. Burger, bestuur en veiligheid	30.320	998	31.319
7. Algemene dekkingsmiddelen en overhead	-340.275	137	-340.139
Saldo structurele baten en lasten	**-7.431**	**1.520**	**-5.911**

Programma 1	**Lasten 2020**	**Baten 2020**
Totaal programma inclusief reserves	69.456	-8.992
Minus: incidentele baten en lasten		
Mutatie reserves	50	-621
Europese subsidie project "werken aan je toekomst"		-272
Overige incidentele posten < € 0,25 miljoen	134	-104
Structurele lasten en baten programma 1	**69.271**	**-7.996**

Programma 2	Lasten 2020	Baten 2020
Totaal programma inclusief reserves	157.114	-17.421
Minus: incidentele baten en lasten		
Mutatie reserves	18.551	-12.254
Overige incidentele posten < € 0,25 miljoen		-3
Structurele lasten en baten programma 2	**138.562**	**-5.164**

Programma 3	Lasten 2020	Baten 2020
Totaal programma inclusief reserves	133.210	-102.486
Minus: incidentele baten en lasten		
Mutatie reserves	4.819	-1.392
De Hoge raad heeft van de zomer geoordeeld dat de btw op re-integratiekosten volledig compensabel is, waarop over de jaren 2015 t/m 2019 een verzoek tot compensatie is ingediend.	-920	
BBZ coronacrisis	35.061	-39.988
Overige incidentele posten < € 0,25 miljoen		72
Structurele lasten en baten programma 3	**94.249**	**-61.178**

Programma 4	Lasten 2020	Baten 2020
Totaal programma inclusief reserves	55.620	-14.693
Minus: incidentele baten en lasten		
Mutatie reserves (exclusief GREX)	2.400	-2.653
Implementatie omgevingswet	959	-80
Regeling reductie energieverbruik	520	-520
Grex wordt als incidenteel aangemerkt	9.489	-9.320
Overige incidentele posten < € 0,25 miljoen	33	-344
Structurele lasten en baten programma 4	**42.220**	**-1.777**

Programma 5	Lasten 2020	Baten 2020
Totaal programma inclusief reserves	126.478	-94.581
Minus: incidentele baten en lasten		
Mutaties reserves (exclusief IP maatschappelijk nut)	8.438	-9.408
Anterieure overeenkomsten	1.310	-1.335
Verkopen vastgoed	1.306	-5.683
Parkeren schalkwijk vve	277	-277
Dotatie egalisatievoorziening riolering	293	
Door toedoen van coronacrisis hebben er veel kwijtscheldingen op huur plaats gevonden. Het zwaartepunt hiervan ligt binnen de cultuur opstallen ad. 1.488K.		2.742
Overige incidentele posten < € 0,25 miljoen	253	-1.085
Structurele lasten en baten programma 5 (incl. dotatie en onttrekking IP maatschappelijk nut)	**114.601**	**-79.534**

Programma 6	Lasten 2020	Baten 2020
Totaal programma inclusief reserves	46.480	-15.161
Minus: incidentele baten en lasten		
Mutaties reserves	40	-234
Dotatie voor hogere pensioenvoorziening wethouders en voor wachtgeld wethouders	849	
RIEC	2.402	-2.286
Public procurement	182	
Overige incidentele posten < € 0,25 miljoen	45	
Structurele lasten en baten programma 6	**42.962**	**-12.641**

Programma 7	Lasten 2020	Baten 2020
Totaal programma inclusief reserves	88.730	-428.707
Minus: incidentele baten en lasten		
Mutaties reserves	16.658	-11.102
Vergoedingen en schadeloosstellingen	571	
Precariobelasting op leidingen mag vanaf 2022 niet meer		-5.933
Corona crisisorganisatie	496	
Vrijval voorziening bovenformatieven		-522
Overige incidentele posten < € 0,25 miljoen	34	-64
Structurele lasten en baten programma 7	**70.972**	**-411.086**

4.5 Reserves en voorzieningen

Prg.	Staat van Reserves / Soort reserve	Stand per 31-12-2019	Rekening resultaat 2019 Toe-voeging	Rekening resultaat 2019 Ont-trekking	Toe-voeging 2020	Ont-trekking 2020	Stand per 31-12-2020	Toelichting aard
	Algemene reserve:							
7	Algemene reserve	37.132	3.975	4.398	13.111	19.242	30.578	De algemene reserve dient als buffer om schommelingen in het resultaat op te vangen en onverwachte tegenvallers te dekken.
	Totaal algemene reserve	**37.132**	**3.975**	**4.398**	**13.111**	**19.242**	**30.578**	
	Bestemmingsreserves :							
4	Reserve Grondexploitatie	22.030			3.520	6.808	18.742	Het doel van de reserve is het dekken van risico's die uit de grondexploitatie voortvloeien.
5	Achterstand Onderhoud Dolhuys	335				335	0	De reserve dient voor het opvangen van incidentele schade aan en achterstallig onderhoud van museum het Dolhuys.
5	Baggeren	1.597			219	1	1.815	De reserve dient voor uitvoeren van grote baggerprojecten.
5	Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte	10.245	346		2.365		12.956	Reservering van middelen voor het opvangen van periodieke uitschieters en jaren met grote onderhoudsopgave met betrekking tot beheer en onderhoud van de openbare ruimte.
5	Bodemprogramma	7.768			1.400	266	8.902	Reserve ten behoeve van uitvoering bodemprogramma.
7	Budgetoverheveling	2.880			3.710	1.921	4.669	Door middel van deze reserve worden budgetten doorgeschoven naar het volgende boekjaar.
1	Duurzame Sportvoorzieningen	605			50	117	538	Reserve dient als dekking voor subsidies die Haarlemse sportverenigingen kunnen aanvragen voor duurzame sportvoorzieningen.
4	Participatie en Leefbaarheid	1.726			332		2.058	Reserve is bestemd voor uitvoering van activiteiten omtrent duurzame stedelijke vernieuwing.
4	Wonen	323				110	213	Reserve ten behoeve van de Woonagenda. Gevormd uit reserve ISV na actualisatie ISV programma's.
7	Groei van de Stad	1.314			808	871	1.251	Reservering van middelen voor noodzakelijke uitbreiding van het voorzieningenniveau als gevolg van toename van de Haarlemse bevolking.

Prg.	Staat van Reserves Soort reserve	Stand per 31-12-2019	Rekening resultaat 2019 Toe-voeging	 Ont-trekking	Toe-voeging 2020	Ont-trekking 2020	Stand per 31-12-2020	Toelichting aard
5	Kapitaallasten Maatschappelijk nut	20.425			4.774	741	24.458	Dekken van afschrijvingslasten van investeringen met maatschappelijk nut.
4	Leefomgeving	6.403			200	828	5.775	Reserve ten behoeve van Leefomgeving dat grotendeels samenhangt met openbare ruimte.
3	Minimagelden	974			246	350	870	De reserve is bedoeld voor de onder- of overbesteding van gelden voor minimabeleid.
4	Ongedeelde stad	5.000			5.000	179	9.821	Reserveren van middelen voor het realiseren van betaalbare woningbouw en voor voorzieningen en leefbaarheid met als doel een ongedeelde stad
6	Regionaal IEC NH	475				26	449	Een samenwerkingsverband van onder andere de politie, justitie, de Belastingdienst, de provincie en gemeenten in Noord-Holland om de bestuurlijke en geïntegreerde aanpak van georganiseerde criminaliteit vorm te geven.
2	Regionaal Kompas	339		339			0	Verzorgen van de zorg aan dak- en thuislozen en verslaafden en vrouwenopvang voor de regio Haarlemmermeer en Zuid- en Midden Kennemerland.
3	Regionaal Werkbedrijf	42				42	0	Reserve voor niet bestede gelden die de gemeente ontvangt voor de vorming van een regionaal werkbedrijf.
7	Rekenkamercommissie	20					20	De reserve dient ter dekking van verrichten van (groot) onderzoek op het terrein van financiële middelen mocht de rekenkamer daartoe besluiten.
7	Schuldbeheersing	2.083		2.083	500		500	Reserveren van middelen voor schuldbeheersing
5	Vastgoed	7.936			5.605	6.407	7.134	Het dekken van afwaarderingen als gevolg van het verlagen van boekwaarden van panden naar de marktwaarde en het dekken van werkelijke tekorten op de exploitatie van planmatig onderhoud.
5	Waterbergingen	0			1.431		1.431	Reserveren van middelen om de verhouding verhard terrein versus oppervlakte water in stand te houden.
2	Opvang, wonen en herstel	0	4.737		9.207	665	13.279	Egalisatiereserve waarin de inkomsten en uitgaven voor maatschappelijke opvang (DU MO), Vrouwenopvang (DU VO) en Beschermd wonen (IU BW) worden verrekend

Prg.	Staat van Reserves Soort reserve	Stand per 31-12-2019	Rekening resultaat 2019 Toe-voeging	 Ont-trekking	Toe-voeging 2020	Ont-trekking 2020	Stand per 31-12-2020	Toelichting aard
5	Energiebesparing	0			182		182	Dekken van afschrijvingslasten van renderende duurzaamheidsinvesteringen
7	Risico coronacrisis	0			3.000		3.000	Gedeeltelijke reservering van ontvangen rijksgelden vanwege coronacrisis i.v.m. nacalculatie in 2021
7	Steunmaatregelen coronacrisis	0			3.588		3.588	Reserve voor acute en tijdelijke ondersteuning van een aantal specifiek door coronacrisis getroffen sectoren/doelgroepen en niet-bestede middelen van de TOZO-regelingen.
	Totaal bestemmingsreserves	**92.520**	**5.083**	**2.422**	**46.137**	**19.667**	**121.651**	
	Resultaatbestemmingsreserve:							
7	Gerealiseerd resultaat vorig boekjaar	2.238		2.238			0	
7	Gerealiseerd resultaat huidig boekjaar				5.911		5.911	
	Totaal resultaat na bestemming	**2.238**	**0**	**2.238**	**5.911**	**0**	**5.911**	
	Totaal reserves	**131.890**	**9.058**	**9.058**	**65.159**	**38.909**	**158.140**	

Prg	Staat van voorzieningen Soort voorziening	Stand 31-12-2019	Aanpassing	Stand 01-01-2020	Toe-voeging	Aanwen-dingen	Vrijval	Stand 31-12-2020	Toelichting aard en omvang
	Voorzieningen voor verplichtingen en verliezen								
4	Liquidatie Land in Zicht	101		101	0	74	0	27	Van de grondexploitatie Land in Zicht zijn alle grondtransacties afgerond en het project bevindt zich in de afrondingsfase. Er dienen in de afrondingsfase nog werkzaamheden in de openbare ruimte plaats te vinden. Hiervoor is een voorziening getroffen.
5	Grafleges	2.710	-2.710	0		0		0	De voorziening is ingesteld om van het huidige kasstelsel van afkoopsommen voor onderhoud en huur van graven over te gaan naar het stelsel van baten en lasten.
5	Parkstad - VVE Schalkwijk	4.227	-4.227	0			0	0	Voorziening in het kader van de ontwikkeling van het winkelcentrum Schalkwijk.
6	Wethouderspensioen	9.352		9.352	675	290	0	9.737	Pensioenvoorziening voor drie wethouders waarvoor geen verzekering meer kan worden afgesloten.
7	Wachtgeld en boventalligen	755		755	7	158	529	75	Verplichtingen voortvloeiende uit wachtgeldregelingen en kosten boventalligen voor 2013.
7	Wachtgeld wethouders	155		155	174	142	0	187	Voorziening toekomstige verplichtingen wachtgeld voormalige wethouders, conform regelgeving BBV (artikel 44).
Totaal verplichtingen en risico's		**17.301**	**-6.937**	**10.364**	**856**	**664**	**529**	**10.026**	
	Voorzieningen niet bestede middelen van derden								
1	Afkoopsommen Leerplein / RBL	57		57	0	0	17	40	Voorziening gevormd voor ontvangen afkopen van uitgetrede gemeente, welke uit Gemeenschappelijke regeling RBL zijn gestapt. Deze gelden worden de komende jaren ingezet t.b.v. de GR.
4	Monitoring Rookmakerterrein	10		10	0	0	0	10	Monitoring op stabiliteit milieuvervuiling van dit terrein. Indien nodig wordt er aanvullend onderzoek gedaan.

Prg	Staat van voorzieningen Soort voorziening	Stand 31-12-2019	Aanpassing	Stand 01-01-2020	Toe-voeging	Aanwen-dingen	Vrijval	Stand 31-12-2020	Toelichting aard en omvang
4	Fietsknooppunt	11		11	33	32	0	12	Onderhoud bebording fietsroutenetwerk in de regio Zuid-Kennemerland.
5	Grafleges	0	2.710	2.710	410	0	332	2.788	De voorziening is ingesteld om van het huidige kasstelsel van afkoopsommen voor onderhoud en huur van graven over te gaan naar het stelsel van baten en lasten.
5	Waterbergingen	27		27	0	0	0	27	Compensatie waterbergingen DSK en Roemer Visserstraat in het kader van stedelijke wateropgave.
5	Tariefsegalisatie riolering	0		0	293	0	0	293	Deze voorziening moet zorgen voor een gelijkmatige lastenpatroon voor de burger.
5	GR Reg Bereikbaarheid Zdkrlnd	5.993		5.993	1.562	1.310	0	6.245	Betreffen de opgebouwde middelen van de gemeenschappelijke regeling bereikbaarheid Zuid-Kennemerland
Totaal voorzieningen niet bestede middelen van derden		**6.098**	**2.710**	**8.808**	**2.299**	**1.342**	**349**	**9.415**	
	Voorzieningen bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen								
5	Parkstad - VVE Schalkwijk	0	4.227	4.227	277	120		4.385	De ontvangen parkeerheffingen worden gereserveerd voor vervanging van de parkeervoorziening in Schalkstad
Totaal voorzieningen		**23.399**	**0**	**23.399**	**3.432**	**2.126**	**878**	**23.826**	

4.6 Kadernota rechtmatigheid

Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Onder begrotingsrechtmatigheid wordt het volgende begrepen:

"Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begrotingen hiermee samenhangende programma's (begrotingscriterium). In de begroting zijn de maxima voor de lasten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij het juiste programma, de toereikendheid van het begrotingsbedrag, alsmede het begrotingsjaar van belang zijn." (Notitie toepassing van het begrotingscriterium, Commissie BBV, Platform Rechtmatigheid)
Met de controle op de juiste toepassing van het begrotingscriterium wordt getoetst of het budgetrecht van de gemeenteraad is gerespecteerd. De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn op hoofdlijnen door de wetgever bepaald (artikel 189, 190 en 191 van de Gemeentewet) en worden door de gemeenteraad zelf nader ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet.

Begrotings- en investeringskredietoverschrijdingen
Begrotingsafwijkingen en -overschrijdingen (beleidsmatig en/of financieel) behoeven autorisatie door de gemeenteraad. In de regel worden begrotingswijzigingen vooraf door het college aan de raad voorgelegd ter autorisatie. Hiermee wordt toestemming gevraagd voor het te realiseren beleid en voor de besteding van het benodigde bedrag. Slechts indien de omstandigheden een autorisatie vooraf niet mogelijk maken moet achteraf een begrotingswijziging worden voorgelegd. Indien de raad ermee instemt wordt de besteding alsnog geautoriseerd en is deze rechtmatig. Begrotingswijzigingen moeten volgens de Gemeentewet tijdens het jaar zelf nog aan de gemeenteraad worden voorgelegd. De algemene lijn is dat begrotingsoverschrijdingen die binnen de beleidskaders van de raad passen niet meegewogen worden in het accountantsoordeel. Toch is het toetsen van begrotingsrechtsmatigheid ingewikkelder dan het wellicht op het eerste gezicht lijkt. Er kunnen zeven verschillende begrotingsoverschrijdingen worden onderscheiden. In onderstaand overzicht wordt aangegeven wat naar de mening van de commissie BBV de consequentie van betreffende overschrijding moet zijn voor het accountantsoordeel.

Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel	Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel	Onrechtmatig, en telt mee voor het oordeel
1. Kostenoverschrijdingen betreffende activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor men tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingsaanpassing heeft ingediend. Bijvoorbeeld de doelgroep c.q. de activiteiten zijn in de praktijk aantoonbaar ruimer geïnterpreteerd dan in regelgeving (subsidieregeling, -verordening) was gedefinieerd.		x
2. Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de onafhankelijk accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn gesignaleerd. Bijvoorbeeld: de verwachte kostenoverschrijding op jaarbasis was via tussentijdse informatie al wel bekend, maar men heeft geen voorstel tot begrotingsaanpassing ingediend en dit is in strijd met de budgetregels zoals afgesproken met de raad.		x
3. Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet.	x	

Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel	Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel	Onrechtmatig, en telt mee voor het oordeel
4. Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding.	x	
5. Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft de raad nog geen besluit genomen.		x
6. Kostenoverschrijdingen betreffende activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belastingnaheffing). Het zal hier in de praktijk vaak gaan om interpretatieverschillen bij de uitleg van wet- en regelgeving die na het verantwoordingsjaar aan het licht komen. Er zijn dan geen rechtmatigheidsgevolgen voor dat verantwoordingsjaar. Wel zal de gemeente er voor moeten zorgen dat de overschrijdingen getrouw in de jaarrekening worden weergegeven. Ook kunnen er gevolgen zijn voor het lopende jaar.		
- geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar		x
- geconstateerd na verantwoordingsjaar	x	
7. Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren.		
- jaar van investeren		x
- afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren	x	

Overschrijdingen begrote lasten 2020

Programma		Beleidsveld	Lasten begroot	Lasten werkelijk	Afwijking	Over-schrijding	Cate-gorie
Maatschappelijke participatie	11	Onderwijs en sport	41.111	38.950	-2.161	nee	*n.v.t*
	12	Sociale basis	30.901	30.456	-445	nee	*n.v.t*
		totaal:	**72.012**	**69.406**			
Ondersteuning en Zorg	21	Voorzieningen volwassenen	42.695	40.629	-2.066	nee	*n.v.t*
	22	Voorzieningen jeugd	34.383	34.380	-3	nee	*n.v.t*
	23	Opvang, wonen en herstel	63.438	63.198	-240	nee	*n.v.t*
		totaal:	**140.516**	**138.207**			
Werk en inkomen	31	Werk	24.701	23.190	-1.511	nee	*n.v.t*
	32	Inkomen	106.064	103.337	-2.727	nee	*n.v.t*
	33	Schulden	1.836	1.777	-59	nee	*n.v.t*
		totaal:	**132.601**	**128.304**			
Duurz. Stedelijke Vernieuwing	41	Duurzame sted. Ontwikkeling	13.748	11.542	-2.206	nee	*n.v.t*
	42	Economie, toerisme en cultuur	32.055	32.189	134	ja	*6*
	43	Grondexploitaties	17.901	5.968	-11.933	nee	*n.v.t*
		totaal:	**63.704**	**49.699**			
Beheer en Onderhoud	51	Openbare ruimte en mobiliteit	74.850	73.227	-1.623	nee	*n.v.t*
	52	Parkeren	14.344	13.299	-1.045	nee	*n.v.t*
	53	Overige beheertaken	24.236	26.452	2.216	ja	*3*
		totaal:	**113.430**	**112.978**			
Burger, Bestuur en Veiligheid	61	Dienstverlening	7.189	7.181	-8	nee	*n.v.t*
	62	Gemeentelijk bestuur	6.343	6.700	357	ja	*6*
	63	Openbare orde en veiligheid	33.727	32.559	-1.168	nee	*n.v.t*
		totaal:	**47.259**	**46.440**			
Algemene Dekkingsmiddelen	71	Lokale belastingen & heffingen	5.658	5.093	-565	nee	*n.v.t*
	72	Algemene dekkingsmiddelen	-27	94	121	ja	*4*
	73	Overhead	67.320	66.874	-446	nee	*n.v.t*
		totaal:	**72.951**	**72.061**			
Totaal lasten (exclusief mutatie reserves)			**642.473**	**617.095**			

Op basis van de Financiële verordening gemeente Haarlem artikel 5 informeert de raad vooraf als verwacht wordt dat de geautoriseerde baten of lasten op beleidsveldniveau dreigen te worden overschreden met minimaal € 100.000 in de eerstvolgende tussenrapportage of via een afzonderlijk voorstel aan de raad. Het college voegt hierbij een voorstel voor wijziging van de begroting of een voorstel voor bijstelling van het beleid.

De kostenoverschrijdingen zijn geconstateerd na verantwoordingsjaar. De controle op de rechtmatigheid van de mutaties in de reserves zijn op afzonderlijke wijze gecontroleerd via de controle op het eigen vermogen. Conform de hiervoor genoemde criteria worden onderstaand de overschrijdingen ten opzichte van de geraamde lasten in de begroting na wijziging toegelicht:

Programma 4 Duurzame Stedelijke Vernieuwing
Economie, toerisme en cultuur € 134.000 (categorie 4)
De kosten overschrijding bij Toerisme en Recreatie zijn extra inhuur kosten als gevolg van ziekte en vervanging uit 2019. Er was onduidelijkheid voor wiens rekening deze kosten waren. In 2021 is hierover overeenstemming bereikt.

Programma 5 Beheer en Onderhoud
Overige beheertaken, overschrijding € 1.480.000 (categorie 3)
De kapitaalslasten voor de sportaccommodaties van € 1.500.000 worden met ingang van 2020 geboekt bij de eigenaar Vastgoed van deze accommodaties. De begroting is hier nog niet op aangepast op het product Sport is een onderschrijding van dezelfde omvang. Tegenover deze post staat een kostprijs dekkende huurbaat.

Overige beheertaken, overschrijding € 838.000 (categorie 3)
De interne belasting voor de kosten van ons vastgoedbeheer zijn € 826.000 lager dan op basis van de werkplannen was begroot. Met name op de eigen huisvesting € 613.000 maar ook de kosten die ten laste van grondexploitaties en fiets parkeren gebracht zijn aanzienlijk lager. De overige beheer- en onderhoudskosten voor beleidsveld 5.3 waren juist hoger. Het budget (en doorbelasting naar de beleidsvelden) wordt vooraf begroot op basis van het werkplan en overige kosten zoals bv aanhuur, vve, energie etc. De daadwerkelijke afrekening per beleidsveld volgt na de werkelijke kosten (/tijdens de realisatie). De feitelijke doorbelasting volgt de werkelijke kosten voor onder meer onderhoud. Dit keer een nadeel voor 5.3 en voordeel voor 5.2 en 7.2. Op het geheel budgetneutraal.

Programma 6 Burger, Bestuur en Veiligheid
Gemeentelijk bestuur, overschrijding € 357.000 (categorie 6)
Op basis van de geactualiseerde berekening van het APPA (Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers) blijkt dat een dotatie van € 849.000 noodzakelijk is om de voorziening wethouderspensioenen op peil te houden. Voor een actueel beeld van deze positie vindt deze berekening altijd ultimo jaar plaats, zodat met de laatste rentestand rekening gehouden wordt. Hierdoor is het niet mogelijk om deze overschrijding eerder te constateren.

Programma 7 Algemene Dekkingsmiddelen
Overhead, overschrijding € 765.000 (categorie 4)
De dotatie aan de voorziening oninbare debiteuren wordt per jaar einde opgemaakt. De benodigde dotatie wordt bepaald op basis van de kaders in de financieel verordening. Belangrijkste reden voor deze overschrijding is een lopend bezwaar op opgelegde bouwleges 2018 en het om deze reden niet betalen van deze vordering.

Overschrijding kredieten

Het college informeert de raad vooraf als een investeringskrediet met minimaal 5% van het krediet, met een minimum van € 50.000, dreigt te worden overschreden in de eerstvolgende tussenrapportage of via een afzonderlijk voorstel aan de raad. Dit geldt eveneens indien bij een grote investering een voorziene overschrijding van 5% leidt tot een overschrijding van € 250.000 of meer.

Uit de controle op kredieten per eind 2020 bleek dat de volgende kredieten waren overschreden voor meer dan 5% met een minimum van € 50.000.

Museum het Dolhuys (€ 531.000)
Project vernieuwing en renovatie van gebouw het Dolhuys is afgerond. Bij de financiële afronding van het project is geconstateerd dat er een overschrijding is ontstaan op het budget. De overschrijding bedraagt in totaal € 565.000 euro (€ 531.000 per eind 2020). Tegenover de overschrijding staat een niet begrote subsidiebaat van € 332.000. De overschrijding is in 2021 aan de raad gemeld in een aanvullend krediet besluit, nummer 2020/1212045.

Schalkstad parkeervoorziening (€ 800.000)
In 2016 verleende de raad bij besluit nummer 2016/140275 een krediet voor de bouw van een parkeervoorziening in Schalkstad. Vanwege de manier waarop het krediet is geformuleerd, heeft de raad echter geen formele toestemming gegeven voor het uitgeven van alle in de nota genoemde kosten. In het stuk is vermeld dat de totale kosten werden begroot op € 6 miljoen. Daarvan werd € 0,8 miljoen gedekt door derden en € 3,6 miljoen uit opgespaarde parkeerbaten vanuit Schalkwijk. Daarna bleef per saldo € 1,6 miljoen over die nog vanuit het Investeringsplan moesten worden betaald. Alleen voor dit laatste bedrag is krediet aangevraagd en verleend. De kredietverlening had zo moeten zijn geformuleerd dat toestemming werd gegeven om de volledige € 6 miljoen uit te geven.

Uit de nota: De Parkeersamenwerking heeft uit de parkeerbaten per ultimo 2017 een bedrag opgebouwd voor de nieuwe garage van circa € 3,6 miljoen. Aangezien ook contractueel voorzien is in een bijdrage van de supermarkt voor de realisatie van 80 parkeerplaatsen (ca € 0,8 mln.), resteert voor de investering door de gemeente een bedrag van € 1,6 miljoen. De investering past binnen het door de raad vastgestelde IP budget GOB.65 Parkeervoorziening Schalkstad. De werkelijke kosten van de parkeergarage worden duidelijk in de aanbesteding en zouden lager kunnen worden. Op grond van de ramingen wordt in de aanbesteding een maximum budget voor de stichtingskosten opgenomen van € 6 miljoen. De business case en investering is getoetst op de regelgeving inzake staatssteun en aanbesteding. Er is geen sprake van strijdigheid met deze regelgeving.

In het gemeentelijk investeringsplan, voor het laatst vastgesteld bij de Programmabegroting 2021, is op post GOB.65 altijd rekening gehouden met uitgaven van € 6 miljoen waar een dekking van € 4,4 miljoen tegenover staat.

Kleverlaan 9a renovatie (€ 223.000)
Het werk aan dit pand begon als onderhoud ten laste van de begroting van product vastgoedbeheer. Tijdens de werkzaamheden werd duidelijk dat er dermate veel onderhoud en vervanging moest worden uitgevoerd dat sprake is van een renovatie. De kosten van renovatie moeten volgens de activaregels geactiveerd worden. Nu het gaat om activeerbare kosten, had vooraf een krediet moeten zijn verleend wat in dit geval niet is gebeurd. Het gaat om uitgaven die anders ten laste van de exploitatie 2020 hadden gekomen en hadden gepast binnen de door de raad toegestane onderhoudsbegroting en een onttrekking aan de reserve Vastgoed.

Nu de kosten als investering zijn geboekt, worden zij verrekend met toekomstige geraamde uitgaven voor levensduur verlengende investeringen aan gemeentelijk vastgoed om binnen het investeringsplafond vanuit de Netto Schuld Quote te blijven.

Haarlemmer Kweektuin, hoge kas (€ 57.000)
Bij besluit 2020/239498 is een krediet verleend van € 216.000 om de gebruiksmogelijkheden te vergroten van de 'Hoge Kas' van de Haarlemmer Kweektuin. Met deze investering wordt de kas geschikt gemaakt als horeca- en bijeenkomstruimte en wordt er efficiënter gebruik gemaakt van het bestaande vastgoed. Per eind 2020 is het krediet met € 57.000 overschreden. In het project zal nog een creditfactuur worden ontvangen á € 45.000 voor een constructief niet-uitvoerbaar onderdeel van de opdracht. Ook is voor € 13.000 aan onderhoudskosten in het project geboekt die niet ten

laste van de investering had mogen worden gebracht. Beiden worden in boekjaar 2021 gecorrigeerd, waarna de totale kosten van de investering binnen het krediet blijven.

Kredieten met lager dan geraamde bijdragen derden
Bij twee investeringskredieten wordt niet méér uitgegeven dan is toegestaan, maar blijkt wel dat de verwachte bijdrage van derden lager uitvalt. Hoewel dit niet het zelfde is als een kredietoverschrijding -de door de raad toegestane uitgaven worden niet overschreven- is het effect van een lagere bijdragen door derden vergelijkbaar. Er wordt per saldo een groter bedrag door de gemeente geactiveerd, wat leidt tot hogere kapitaallasten. Deze twee gevallen worden daarom hier benoemd.

Waarderpolder centrale watergang
Hiervoor is een krediet verleend van € 4,4 miljoen, waarvan € 2,6 miljoen gedekt uit bijdragen van de provincie en het hoogheemraadschap van Rijnland. Als gevolg van een nadelig oordeel van de belastingdienst over de BTW valt de bijdrage van Rijnland € 0,4 miljoen lager uit. In het project wordt naar verwachting € 0,2 miljoen minder uitgegeven dan is toegestaan, maar dit is niet genoeg om dit nadeel te compenseren. Dit nadeel is reeds gemeld in de bestuursrapportage 2020 en verwerkt in het Investeringsplan dat bij de Programmabegroting 2021 is vastgesteld. De hogere kapitaallasten zijn met ingang van 2021 opgenomen in de begroting.

Industriehavenbrug
Bij de kredietverlening voor de aanleg van de Industriehavenbrug (Figeebrug) werd rekening gehouden met een bijdrage van € 0,45 miljoen door de ondernemers in het gebied. Inmiddels is duidelijk dat de uiteindelijke bijdrage lager zal uitvallen. Zodra duidelijk is wat de definitieve bijdrage is, wordt dit in een bestuursrapportage gemeld en worden de financiële gevolgen verwerkt.

4.7 Single informatie/single audit

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 22 februari 2021

FIN	**B1**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal gedupeerden (met overlegbare bevestigingsbrief van Belastingdienst/Toeslagen *Aard controle R* *Indicator: B1/01*	Besteding (jaar T) van onderdelen a, b en d. (artikel 3) *Aard controle R* *Indicator: B1/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van onderdelen a, b en d (artikel 3) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B1/03*	Besteding (jaar T) van onderdeel c (artikel 3) *Aard controle R* *Indicator: B1/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van onderdeel c (artikel 3) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B1/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B1/06*
			0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
BZK	**C1**	**Regeling specifieke uitkering Reductie Energiegebruik** Gemeenten	Totaal ontvangen bedrag beschikking *Aard controle R* *Indicator: C1/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/02*				
			€ 1.079.350	Nee				
			Projectnaam/nummer per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/03*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: C1/04*	Bestedingen (jaar T) komen overeen met ingediende projectplan (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/05*	Besteding (jaar T) aan afwijkingen. Alleen invullen bij akkoord ministerie. *Aard controle R* *Indicator: C1/06*		
		1	2019-628213	€ 519.515	Ja			
		2						
		100						
			Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/07*	Cumulatieve totale bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/08*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/09*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/10*		
		1	2019-628213	€ 519.515		Nee		
		2						
		100						
BZK	**C9**	**Specifieke uitkering woningbouwimpuls**	Projectnaamnummer	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag	Aantal woningen cumulatief (t/m jaar T)	Realisatie maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 04 verplicht.	Toelichting afwijking realisatie maatregelen (jaar T) volgens projectplan	

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 22 februari 2021								
		Gemeenten			gerealiseerd			
			Aard controle n.v.t. *Indicator: C9/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/04*	*Aard controle R* *Indicator: C9/05*	
		1	2020-0000079909	0	0	Ja		
		2						
		3						
		4						
		5						
			Kopie projectnaamnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/06*	Totale besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C9/07*	Bestedingen in (jaar T) komen overeen met aanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 07 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/08*	Toelichting besteding (jaar T) volgens projectplan *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/10*	
		1	2020-0000079909	€ 0	Nee	Start realisatie uitgesteld	€ 0	
		2						
		3						
		4						
		5						
			Kopie projectnaamnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/11*	Realisatie afwijkingen in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C9/12*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C9/13*	Prijzen woningen komen overeen met projectplan (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/14*	Percentage gebouwde betaalbare woningen ten opzichte van het totaal aantal gebouwde woningen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/15*	
		1	2020-0000079909		€ 0	Ja	N.v.t.	
		2						
		3						
		4						
		5						
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/16*					
			Nee					
BZK	**C31**	**Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huisvesting kwetsbare doelgroepen** Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C31/01*	Cumulatieve besteding (t/m Jaar T) *Aard controlen n.v.t.* *Indicator: C31/02*	Besteding (jaar T) aan projecten die niet zijn opgenomen in de toezegging *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C31/03*	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 03 een bedrag is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C31/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C31/05*	
			€ 0	€ 0	€ 0		Nee	
OCW	**D1**	**Regionale meld- en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten** **Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten**	Besteding (jaar T)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 22 februari 2021								
		Contactgemeenten	*Aard controle R* *Indicator: D1/01*	*Aard controle R* *Indicator: D1/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: D1/03*			
			€ 756.442	€ 192.247	Nee			
OCW	**D1A**	**Regionale maatregelen voortijdig schoolverlaten 2016-2021** **Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten** Contactgemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D1A/01*	Besteding aan contactschool (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D1A/02*	Totale besteding (jaar T) van educatie (automatisch) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D1A/03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D1A/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D1A/05*	
			€ 319.172	€ 95.000	€ 414.172	€ 42.799	Nee	
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/04*		
			€ 2.992.058	€ 1.031.576	€ 270.648	€ 768.320		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/05*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/06*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/07*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/08*		
		1		€ 0		€ 0		
		100						
OCW	**D10**	**Volwasseneneducatie** Contactgemeenten	Verstrekte uitkering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D10/01*	Besteding (jaar T) van educatie *Aard controle R* *Indicator: D10/02*	Reservering besteding van educatie in jaar T voor volgend kalenderjaar (jaar T+1) *Aard controle R* *Indicator: D10/03*	Onttrekking besteding van educatie in jaar T van volgend kalenderjaar (jaar T+1) *Aard controle R* *Indicator: D10/04*		
			€ 1.234.923	€ 1.147.661	€ 383.423	€ 0		
OCW	**D11**	**Regeling specifieke uitkering extra financiële middelen RMC-functie** Contactgemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D11/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D11/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D11/03*			
			€ 0	€ 0	Nee			
OCW	**D12**	**Regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2020–2024**	Besteding (jaar T)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 22 februari 2021									
		Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Contactgemeenten	*Aard controle R* *Indicator: D12/01*	*Aard controle R* *Indicator: D12/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: D12/03*				
			€ 0	€ 0	Nee				
OCW	**D12A**	**Regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2020–2024** **Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten** Contactgemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D12A/01*	Besteding aan contactschool (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D12A/02*	Totale besteding (jaar T) van educatie (automatisch) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D12A/03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D12A/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D12A/05*		
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
IenW	**E3**	**Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** **Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/03*	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt *Aard controle R* *Indicator: E3/04*	Correctie over besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/05*	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/06*	
		1	IenM/BSK-2017/280473	€ 2.992	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		2	IenW/BSK-2018/102357	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		3	IenW/BSK-2019/188195	€ 67.497	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		4	IenW/BSK-2019/188222	€ 153.708	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		5							
		99							
		100							
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/07*	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/08*	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/09*	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/10*	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/12*	
		1	IenM/BSK-2017/280473	€ 2.992	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
		2	IenW/BSK-2018/102357	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
		3	IenW/BSK-2019/188195	€ 67.497	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
		4	IenW/BSK-2019/188222	€ 153.708	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
		5							
		100							
IenW	**E27B**	**Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	**Correctie** ten opzichte van tot (jaar T) verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen	**Correctie** ten opzichte van tot (jaar T) verantwoorde overige bestedingen		

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 22 februari 2021								
		Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/01*	*Aard controle R* *Indicator: E27B/02*	*Aard controle R* *Indicator: E27B/03*	Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen *Aard controle R* *Indicator: E27B/04*	Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen *Aard controle R* *Indicator: E27B/05*	
		1	138659/145369	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		2	2012/14758	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		3	290291/290320	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		4						
		100						
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/06*	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/07*	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/08*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/09*	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/10*	
		1	138659/145369	€ 68.505	€ 68.505		Ja	
		2	2012/14758	€ 54.299	€ 54.299		Ja	
		3	290291/290320	€ 29.329	€ 29.329	beschikkingsnummer moet zijn 289417-290291	Ja	
		4						
		100						
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2020** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 48.769.448	€ 1.147.298	€ 2.392.089	€ 35.073	€ 246.692	€ 7.725
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/12*
			€ 307.574	€ 33.088	€ 1.407	€ 828.921	€ 19.901	Ja

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 22 februari 2021

SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2020** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) uitvoerings- en onderzoekskosten artikel 56, eerste en tweede lid, Bbz 2004 (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 0	€ 0	€ 117.771	€ 0	€ 0	€ 22.737
			Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/07*					
			Ja					

SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _gemeentedeel 2020** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
1			Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 21.143.394	€ 1.025.779	€ 307.805	€ 22.019	€ 0
2			Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 7.650.904	€ 572.419	€ 80.428	€ 634	€ 0
3			Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)	€ 3.956.691	€ 290.649	€ 10.865	€ 304	€ 0
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Totaal bedrag vorderingen levensonderhoud (jaar T) Tozo 1 (i.v.m. verstrekte voorschotten op Tozo-aanvragen levensonderhoud welke zijn ingediend vóór 22 april 2020) *Aard controle R* *Indicator: G4/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	
1			Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	4.860	164	€ 0	Ja	
2			Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	1.906	157		Ja	

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 22 februari 2021									
			3	Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)	1.613	98		Ja	
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/12*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/15*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/16*	
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
			3	Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)					
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten		Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R.* *Indicator: H4/01*	Overig (jaar T) ten opzichte van ontvangen Rijksbijdrage - automatisch ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
				€ 1.326.554	€ 1.326.554				
				Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
			1	802911	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Geen declaratie gelet op de fiscale status van SRO
			2						
			100						
				Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/09*	Totale besteding (jaar T) per project ten lasten van Rijksmiddelen (automatische berekening) *Aard controle R* *Indicator: H4/10*	Percentage besteed (jaar T) per project ten opzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening) *Aard controle R* *Indicator: H4/11*			
			1	802911		0%			
			2						
			100						
VWS	**H8**	**Regeling Sportakkoord**		Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/01*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/02*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/03*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	
				€ 0	€ 80.000	€ 0	€ 80.000	Ja	

4.8 Taakvelden

Nr.	Taakveld	Begroting lasten	Begroting baten	Begroting saldo	Realisatie lasten	Realisatie baten	Realisatie saldo
0.1	Bestuur	5.630	-	5.630	6.175	111	6.065
0.10	Mutaties reserves	57.415	52.685	4.730	59.250	38.911	20.339
0.11	Result. rekening baten&lasten	599	-	599	5.911	0	5.911
0.2	Burgerzaken	4.665	1.782	2.882	4.658	2.061	2.597
0.3	Beheer ov. gebouwen en gronden	5.622	4.333	1.289	3.869	4.062	-193
0.4	Overhead	67.589	11.263	56.326	66.953	11.819	55.134
0.5	Treasury	-1.952	705	-2.657	-1.755	953	-2.708
0.61	OZB woningen	0	23.244	-23.244	0	23.274	-23.274
0.62	OZB niet woningen	0	19.308	-19.308	0	19.032	-19.032
0.63	Parkeerbelasting	0	1.163	-1.163	0	1.234	-1.234
0.64	Belastingen Overig	3.901	7.341	-3.440	3.646	7.854	-4.208
0.7	Alg. en ov. uitk.Gemeentefonds	0	351.338	-351.338	0	353.481	-353.481
0.8	Overige baten en lasten	1.409	3.445	-2.037	1.941	542	1.399
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	700	-	700	107	0	107
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	13.658	-	13.658	14.063	135	13.928
1.2	Openbare orde en Veiligheid	14.386	5.311	9.074	12.805	4.260	8.545
2.1	Verkeer en vervoer	33.315	1.987	31.328	30.396	3.379	27.016
2.2	Parkeren	12.253	16.592	-4.339	11.307	17.052	-5.744
2.3	Recreactieve havens	0	587	-587	0	769	-769
2.4	Economische Havens/waterwegen	4.093	358	3.735	4.220	371	3.849
3.1	Economische ontwikkeling	2.743	46	2.698	2.972	150	2.821
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	-	0	571	571	0
3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	500	1.065	-565	524	1.050	-526
3.4	Economische promotie	969	1.275	-306	759	1.274	-515
4.2	Onderwijshuisvesting	15.493	1.510	13.982	15.779	1.277	14.501
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzkn	11.765	7.566	4.199	11.100	7.539	3.562
5.1	Sportbeleid en activering	2.137	1	2.136	2.114	90	2.024
5.2	Sportaccommodaties	14.856	5.166	9.690	15.171	5.080	10.091
5.3	Cultuurpres., -prod. en -part.	20.661	5.140	15.521	20.191	5.031	15.160
5.4	Musea	7.632	78	7.554	8.606	212	8.394
5.5	Cultureel erfgoed	797	20	777	905	121	784
5.6	Media	5.016	326	4.690	5.247	334	4.913
5.7	Openb. groen en (ol) recreatie	9.958	234	9.725	11.238	270	10.968
6.1	Samenkracht en burgerparticip.	17.218	1.000	16.219	16.628	1.106	15.522
6.2	Wijkteams	4.463	106	4.357	4.241	106	4.136
6.3	Inkomensregelingen	107.900	100.134	7.765	104.870	100.547	4.323

6.4	Begeleide participatie	29.836	311	29.525	28.887	312	28.576

Nr.	Taakveld	Begroting lasten	Begroting baten	Begroting saldo	Realisatie lasten	Realisatie baten	Realisatie saldo
6.5	Arbeidsparticipatie	7.439	-	7.439	6.032	16	6.016
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	7.126	237	6.889	6.295	275	6.020
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	20.759	994	19.765	20.586	1.066	19.520
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	32.241	90	32.151	32.418	141	32.278
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	63.642	4.738	58.904	63.664	4.666	58.998
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	4.236	-	4.236	3.998	0	3.998
7.1	Volksgezondheid	12.897	-	12.897	12.849	0	12.849
7.2	Riolering	9.940	12.372	-2.432	9.711	12.444	-2.732
7.3	Afval	20.916	24.922	-4.007	21.366	24.618	-3.252
7.4	Milieubeheer	6.570	707	5.863	5.686	749	4.937
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	1.989	1.305	684	1.958	1.288	670
8.1	Ruimtelijke ordening	5.709	-	5.709	5.412	228	5.184
8.2	Grondexploitatie(nt bedrijftr)	17.901	18.190	-289	5.397	8.240	-2.843
8.3	Wonen en bouwen	13.896	11.510	2.387	13.532	14.154	-622
	Totaal	**700.487**	**700.487**	**0**	**682.256**	**682.256**	**0**

De gemeente kent in de begroting en realisatie een onderverdeling naar door de raad vastgestelde programma's met onderliggende beleidsvelden en een onderverdeling naar producten. Deze gelaagdheid is in de administratie eveneens vastgelegd.
In die administratie zijn op een gedetailleerder niveau alle begrotingsposten opgenomen.
- Elke begrotingspost is gekoppeld aan één bepaalde productgroep en elke productgroep is gekoppeld aan één bepaald programma.
- Elke begrotingspost is gekoppeld aan één van de voorgeschreven taakvelden zoals die bij ministeriële regeling zijn vastgesteld.
- Overhead wordt gepresenteerd op taakveld 0.4 en wordt niet verdeeld over de programma's.
Personeelskosten zijn toegerekend aan de producten en taakvelden op basis van inschattingen van tijdsbesteding van medewerkers door budgethouders.

4.9 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

De controleverklaring van de onafhankelijk accountant wordt separaat aangeboden aan de gemeenteraad.

DEEL 5 BESLUIT

5.1 Besluit

De raad van de gemeente Haarlem

Gelezen het verslag van de Rekenkamercommissie over het Jaarverslag 2020;

Gelezen het verslag van bevindingen van de onafhankelijke accountant over de Jaarrekening 2020;

Gelezen de reactie hierop van college van burgemeester en wethouders;

Besluit:
1. Vast te stellen de Jaarrekening 2020 en:
   - de lasten te bepalen op € 676.345.000(exploitatie € 617.095.000 en reserves € 59.250.000);
   - de baten te bepalen op € 682.256.000 (exploitatie € 643.345.000 en reserves € 38.911.000).

2. Kostenoverschrijdingen betreffende lasten 2020 die passen binnen het bestaande beleid en ten onrechte niet tijdig aan de raad zijn gerapporteerd, alsnog te autoriseren. Een specificatie van deze lasten (categorie 3), is opgenomen in hoofdstuk 4.6 Begrotingscriteria rechtmatigheid.

3. In te stemmen met de in hoofdstuk 4.7 opgenomen Single information/Single audit (SiSa) en de toelichting daarop. De SiSa-bijlage wordt na vaststelling van het jaarverslag door de raad aangeboden aan de staatssecretaris van BZK.

4. Vast te stellen het Jaarverslag 2020.

Gedaan in de vergadering van 24 juni 2021,

De voorzitter, De griffier,

DEEL 6 BIJLAGEN

6.1 Kerngegevens

Sociale structuur

Bevolking naar leeftijd, 2014-2029 (per 1/1)

	2014		2019		2020		2021		2024		2029	
leeftijd	**Aantal**	**%**	**Aantal**	**%**	**Aantal**	**%**	**Aantal**	**%**	**Aantal**	**%**	**Aantal**	**%**
0-19 jaar	33.888	22%	35.476	22%	35.787	22%	35.488	22%	37.078	22%	38.885	21%
20-44 jaar	55.029	35%	55.398	35%	56.048	34%	55.790	34%	60.748	35%	67.890	37%
45-64 jaar	40.923	26%	42.917	26%	43.186	27%	43.144	27%	44.325	26%	45.963	25%
65 jaar en ouder	25.317	16%	27.469	16%	27.870	17%	28.104	17%	29.969	17%	33.014	18%
Totaal	155.157	100%	161.260	100%	162.891	100%	162.526	100%	172.120	100%	185.752	100%
Waarvan 15-64 jaar (potentiële beroepsbevolking)	103.432	67%	106.561	67%	107.561	66%	107.170	66%	113.749	66%	113.422	61%

Bron: Bevolkingsgegevens: BRP-Haarlem;

Bevolkingsprognose: Data Informatie en Analyse, Gemeente Haarlem

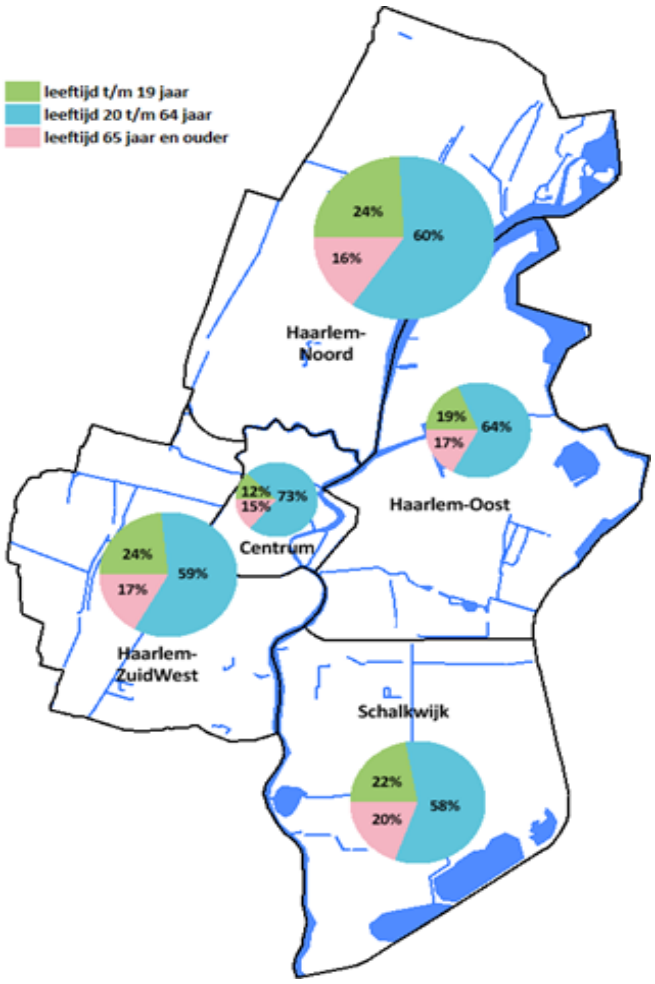

Ontwikkeling inwoners naar leeftijd in Haarlem, 2014-2034

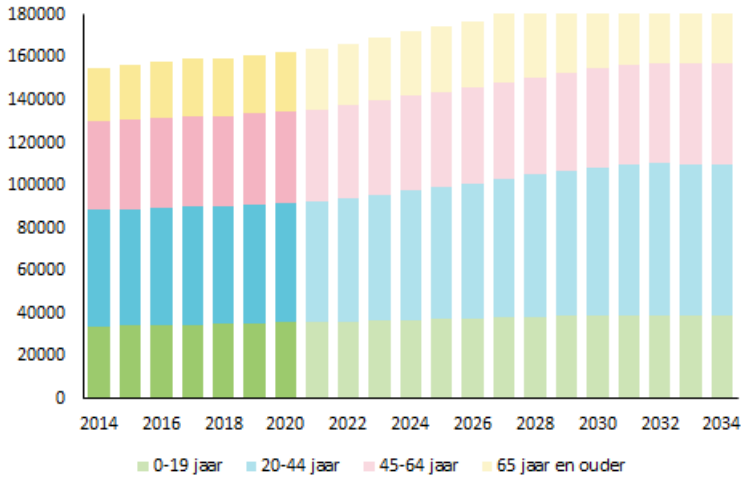

Bron: Bevolkingsgegevens: BRP-Haarlem;
Bevolkingsprognose: Data Informatie en Analyse, Gemeente Haarlem

Fysieke structuur

Bevolkingsdichtheid per km^2 in Haarlem en vergelijkbare steden, 2014-2019

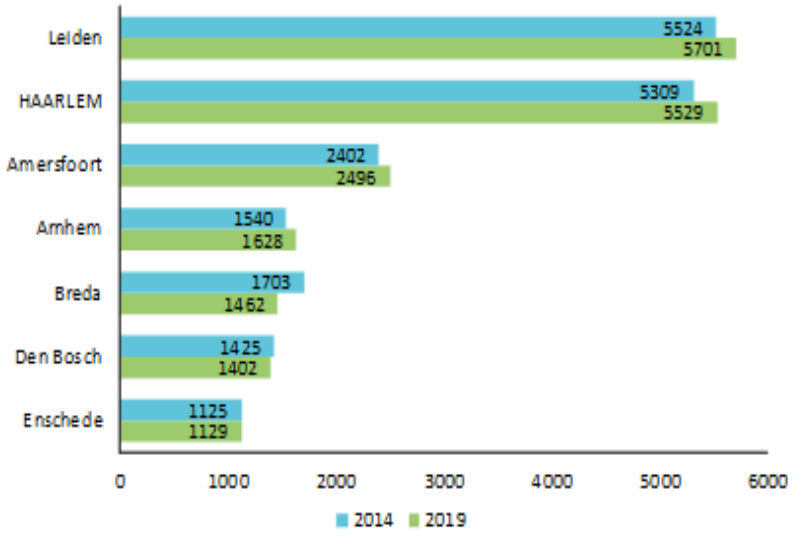

Bron: CBS

Financiële structuur

Algemene financiële gegevens	
Totale baten (exclusief reservemutaties)	643.345
Totale lasten (exclusief reservemutaties)	617.095
Saldo toevoeging en onttrekking reserves	-20.339
Saldo baten en lasten (+ = negatief saldo)	-26.250
Algemene reserve	30.578
Algemene inkomsten gemeentefonds	353.481
Opbrengst Onroerend Zaak Belasting (OZB)	42.306
Netto-investeringsvolume	38.636
Vaste schuld	462.000

Ontwikkeling totale lasten (exclusief reservemutaties) in Haarlem, 2010-2020

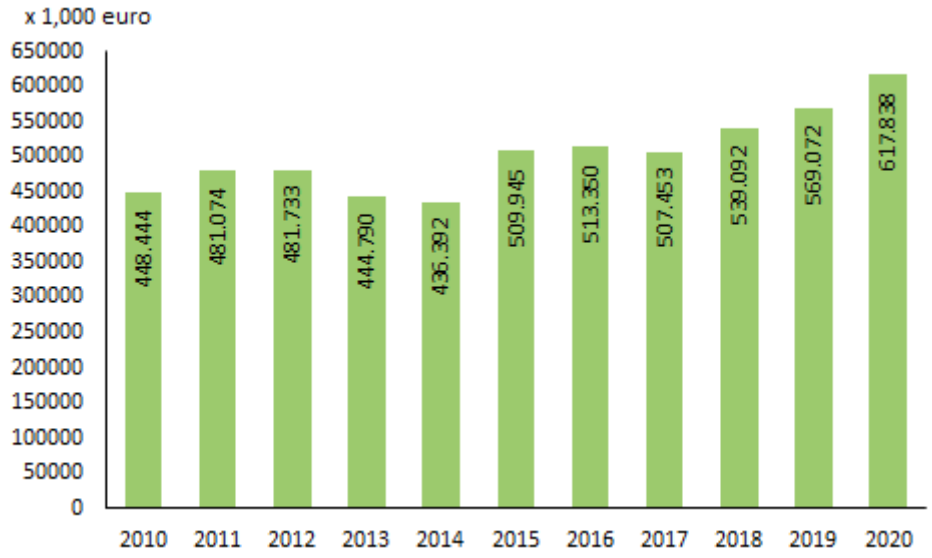

Bron: Jaarverslagen gemeente Haarlem

6.2 Benchmarkindicatoren BZK

Programma 1 Maatschappelijke participatie

Absoluut verzuim leerlingen in Haarlem en verg. steden, 2019

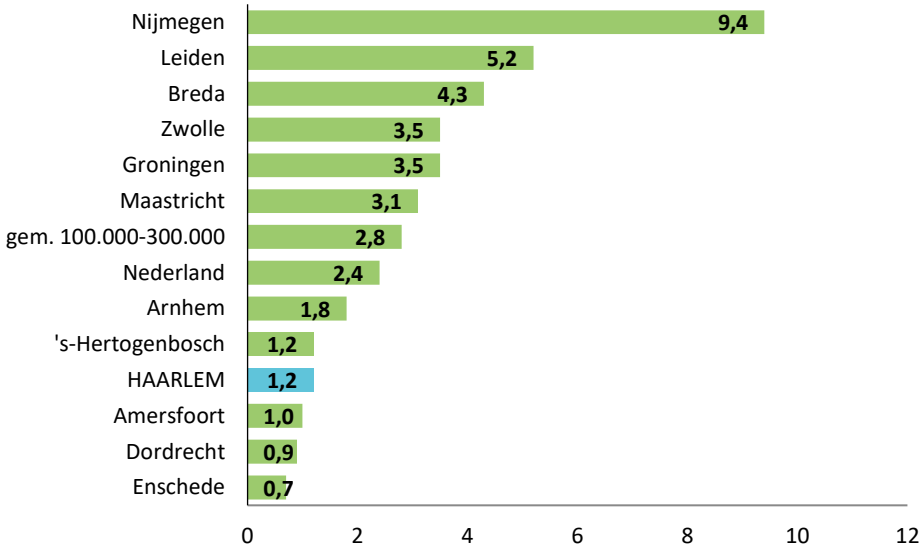

Bron: DUO/Ingrado, aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 inwoners lft. 5-18 jaar, 2019 staat voor schooljaar 2018/2019.

Relatief verzuim leerlingen in Haarlem en verg. steden, 2019

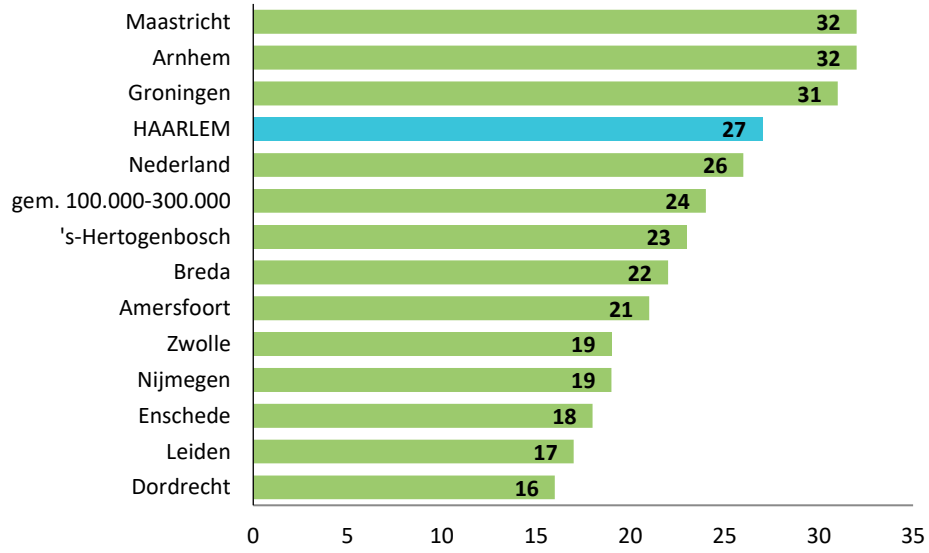

Bron: DUO/Ingrado, aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners lft. 5-18 jaar, 2019 staat voor schooljaar 2018/2019

Voortijdige schoolverlaters in Haarlem en verg. steden, 2019

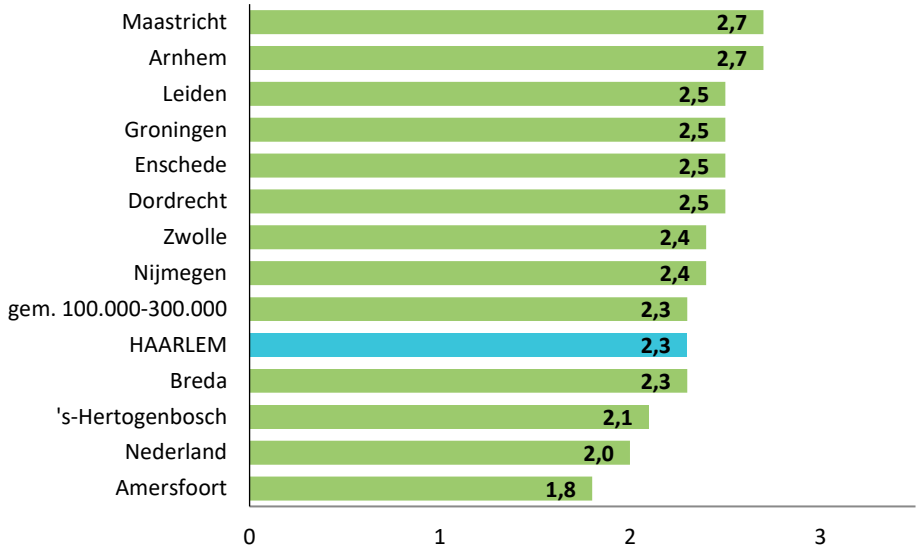

Bron: DUO, % van het totaal aantal leerlingen (12-23 jaar) dat voortijdig, d.w.z. zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat, 2019 staat voor schooljaar 2018/2019

Niet sporters in Haarlem en verg. steden, 2016

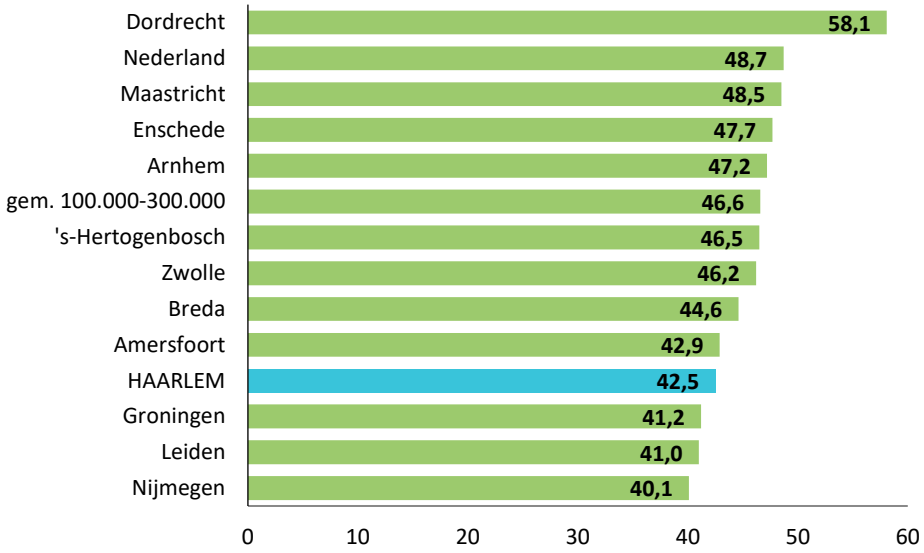

Bron: Gezondheidsmeter volwassenen (en ouderen), GGD' en, CBS en RIVM, % inwoners van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

Jongeren met jeugdhulp in Haarlem en verg. steden, 2019

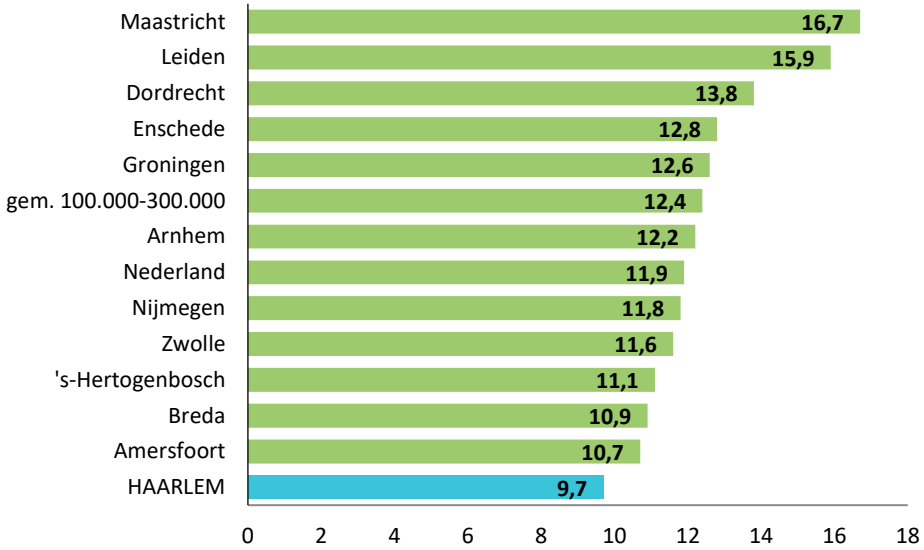

Bron: CBS, in % van alle jongeren tot 18 jaar

Jongeren met jeugdbescherming in Haarlem en verg. steden, 2019

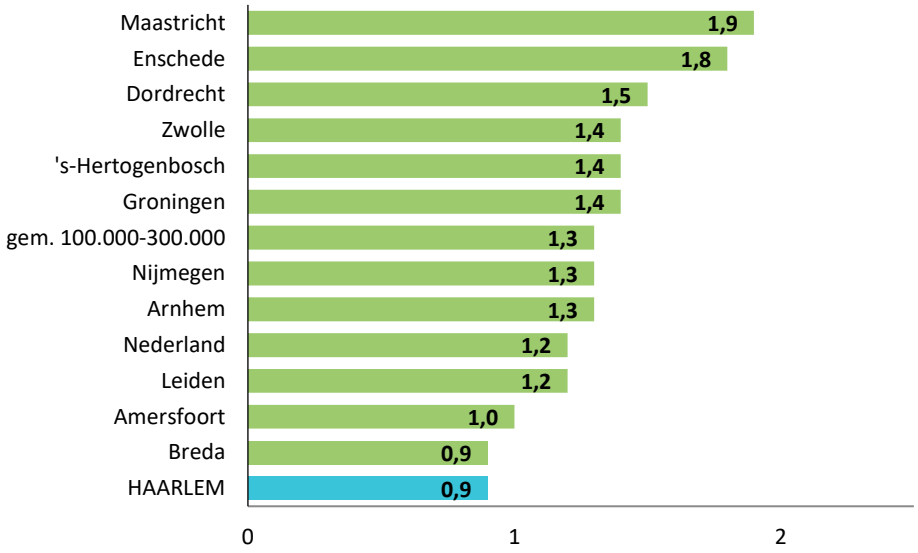

Bron: CBS, % jongeren tot 18 jaar met jeugdbescherming t.o.v. alle 0-18 jarigen

Jongeren met jeugdreclassering in Haarlem en verg. steden, 2019

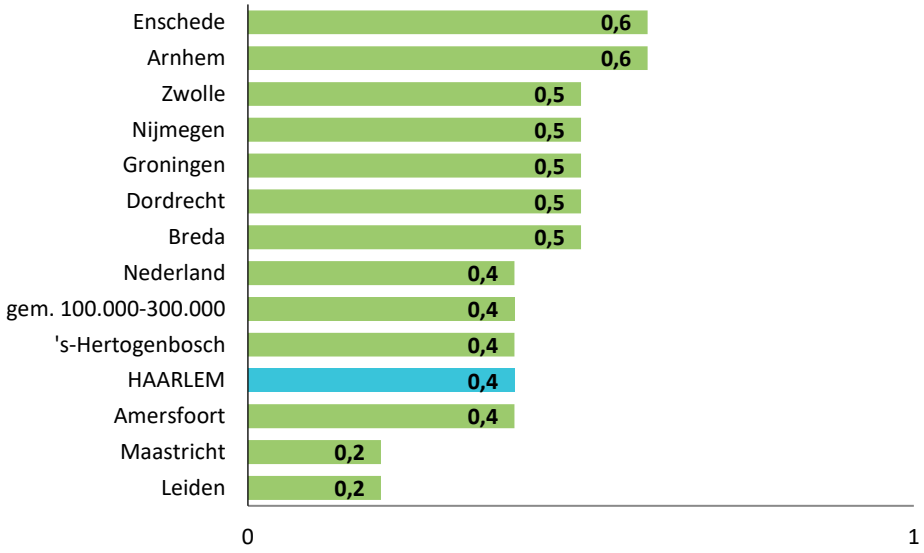

Bron: CBS, % jongeren 12-22 jaar met jeugdreclassering t.o.v. alle 12-22 jarigen.

Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo in Haarlem en verg. steden, 2020

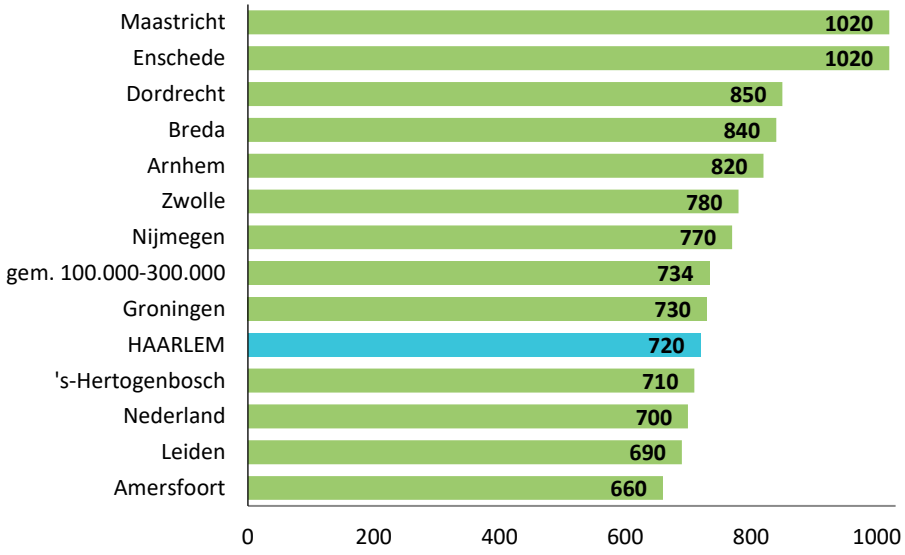

Bron: CBS, aantal per 10.000 inwoners betreffende bevolkingsgroep.

Programma 3 Werk en inkomen

Banen per 1.000 inw. 15-64 jr. in Haarlem en verg. steden, 2019

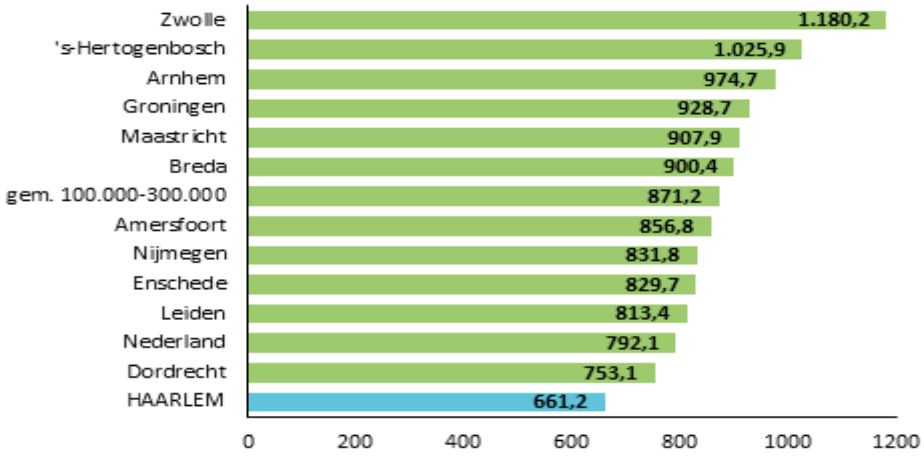

Bron: LISA, aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar

Netto arbeidsparticipatie in Haarlem en verg. steden, 2019

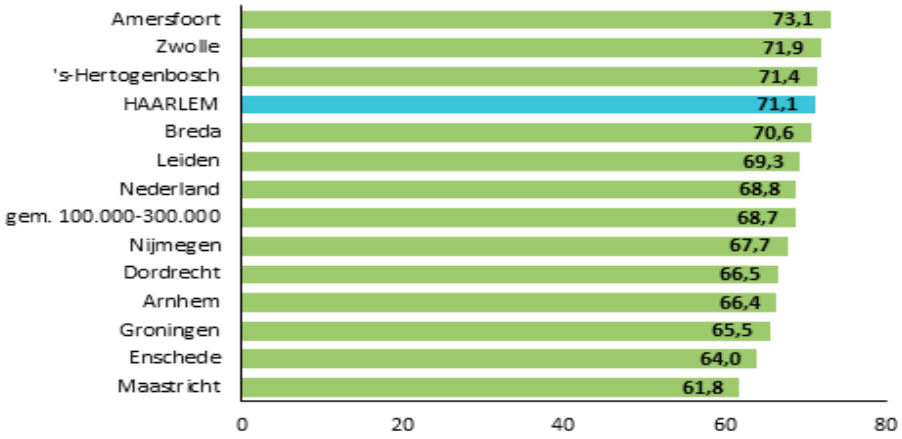

Bron: CBS Arb. deelname, % van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking

Werkeloze jongeren in Haarlem en verg. steden, 2019

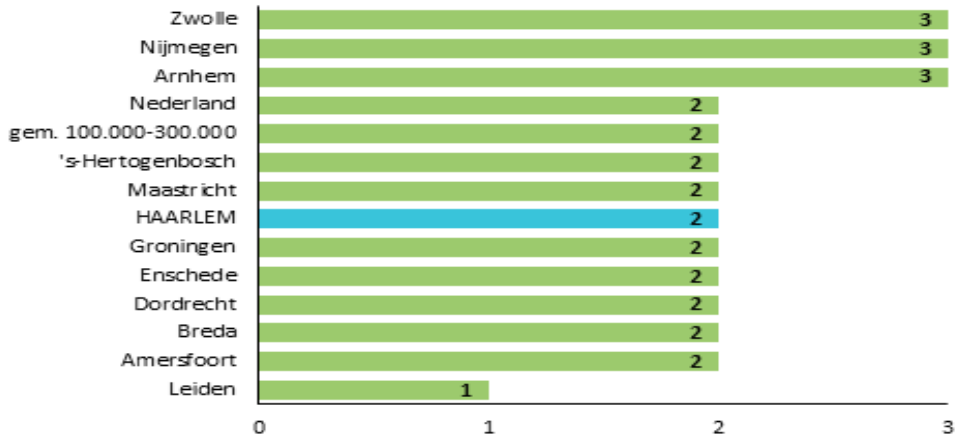

Bron: CBS-Jeugd, % werkeloze jongeren (16-22 jaar).

Lopende re-integratievoorzieningen in Haarlem en verg. steden, 2019

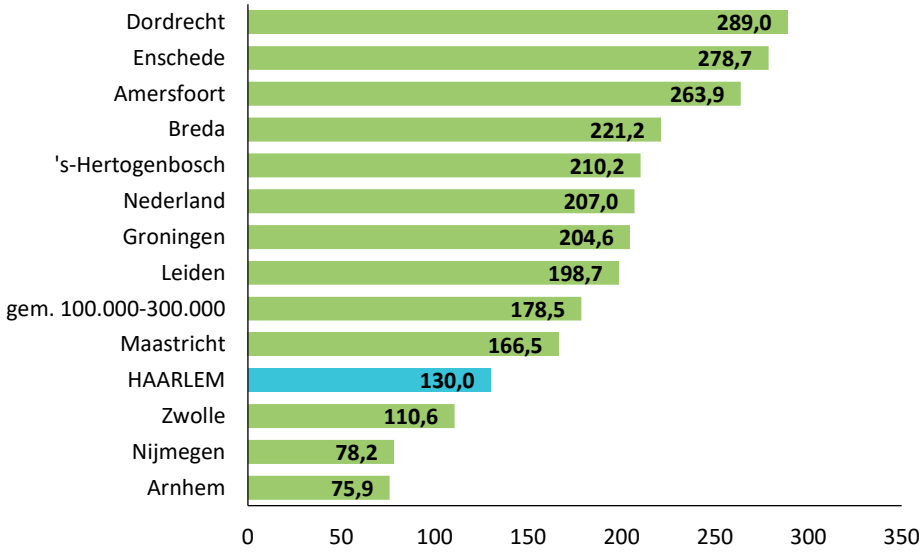

Bron: CBS, aantal re-integratievoorzieningen per 10.000 inw. 15-65 jaar

Kinderen in bijstandsuitkeringsgezinnen in Haarlem en verg. steden, 2019

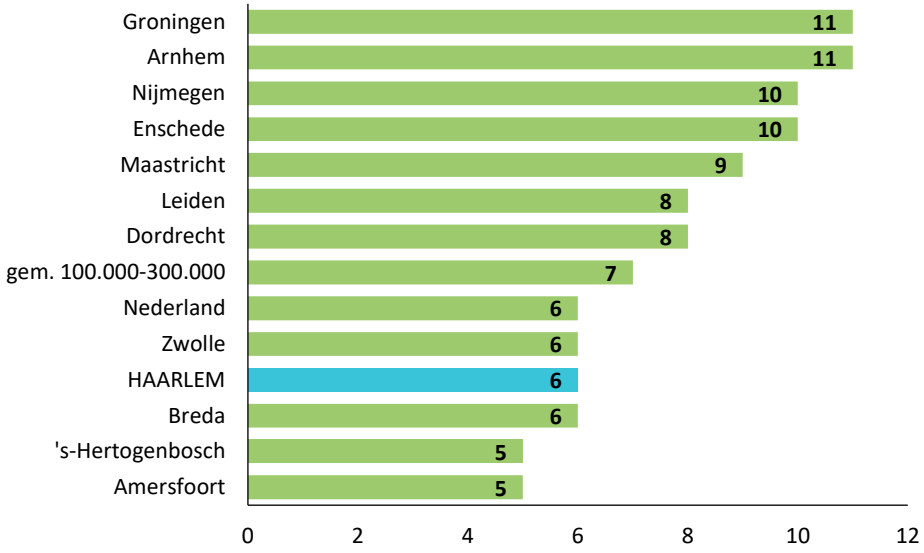

Bron: CBS-Jeugd, % kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen

Personen met bijstandsuitkering in Haarlem en verg. steden, 2020

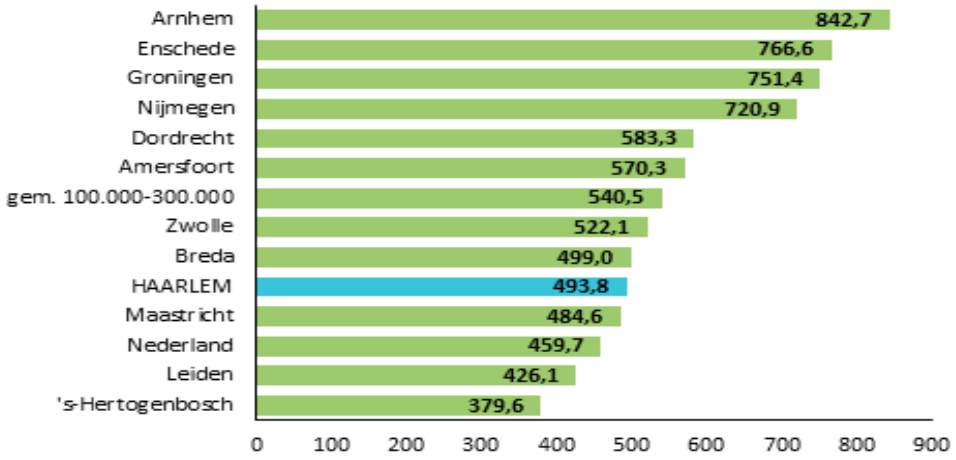

Bron: CBS Participatiewet

Programma 4 Duurzame stedelijke vernieuwing

Hernieuwbare elektr. in Haarlem en verg. steden, 2018

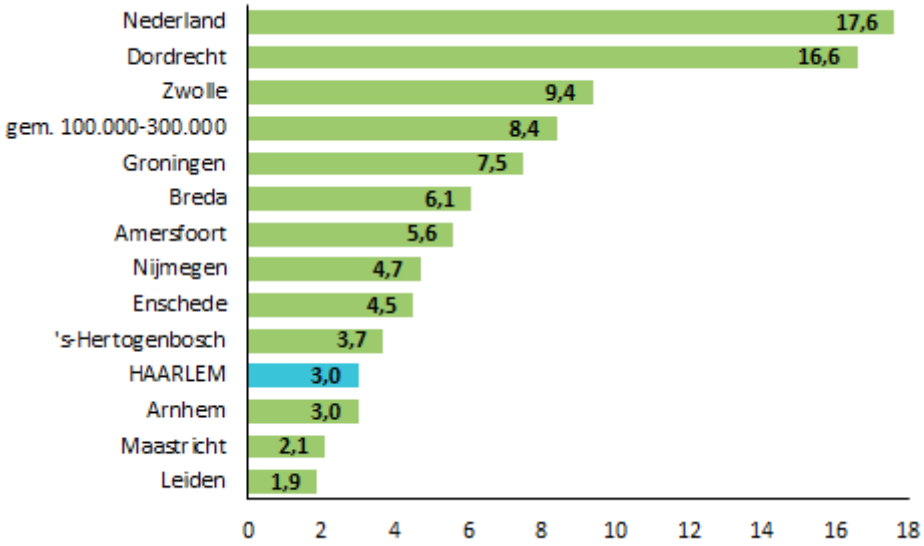

Bron: Rijkswaterstaat-Klimaatmonitor, % van totaal.

WOZ-waarde van woningen in Haarlem en verg. steden, 2020

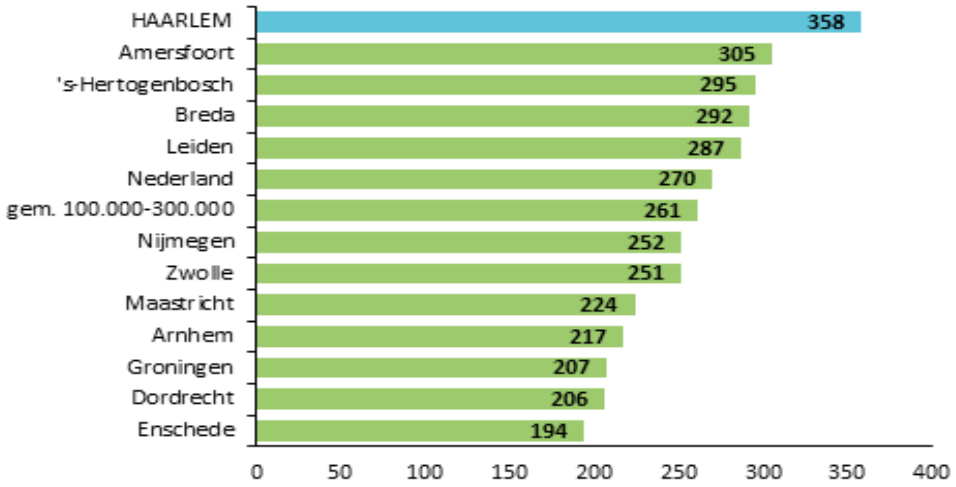

Bron: CBS, gemiddelde WOZ waarde van woningen in duizenden euro's

Nieuw gebouwde woningen in Haarlem en verg. steden, 2020

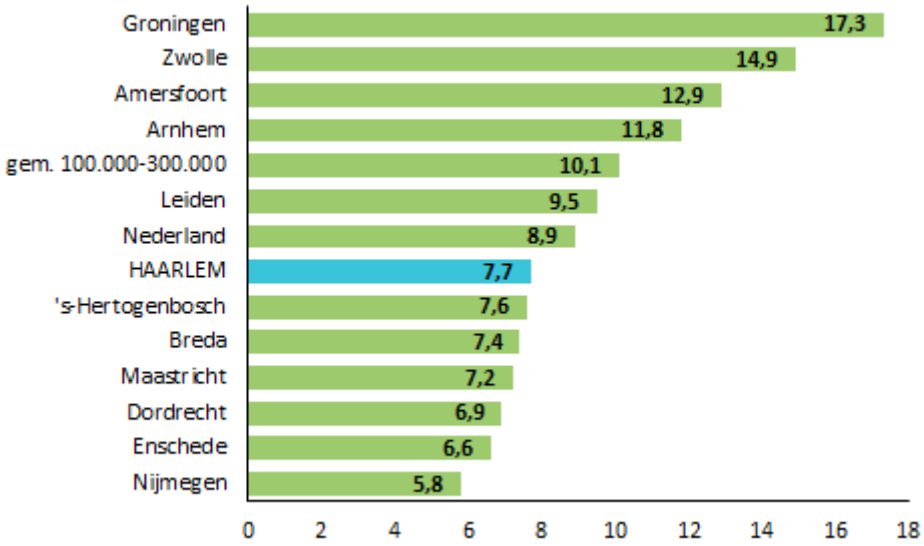

Bron: ABF, systeem woningvoorraad

Demografische druk in Haarlem en verg. steden, 2020

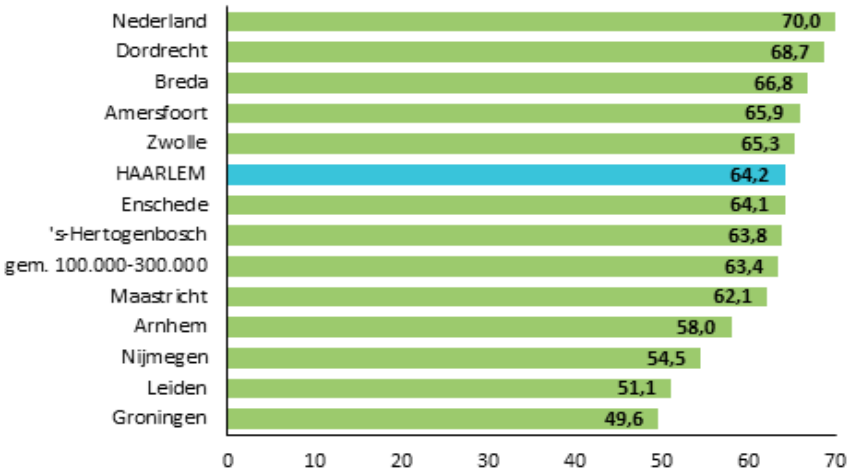

Bron: CBS, de som van het aantal personen van 0-20 jaar (groene druk) en 65 jaar of ouder (grijze druk) in verhouding tot de personen van 20-65 jaar

Functiemenging in Haarlem en verg. steden, 2019

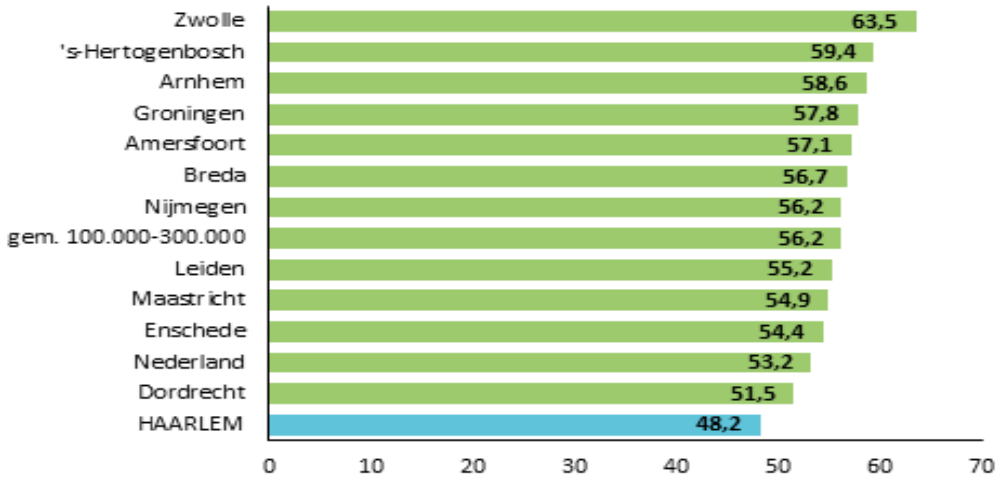

Bron: CBS BAG / LISA - bewerking ABF Research, de functiemeningsindex weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken)

Vestigingen in Haarlem en verg. steden, 2019

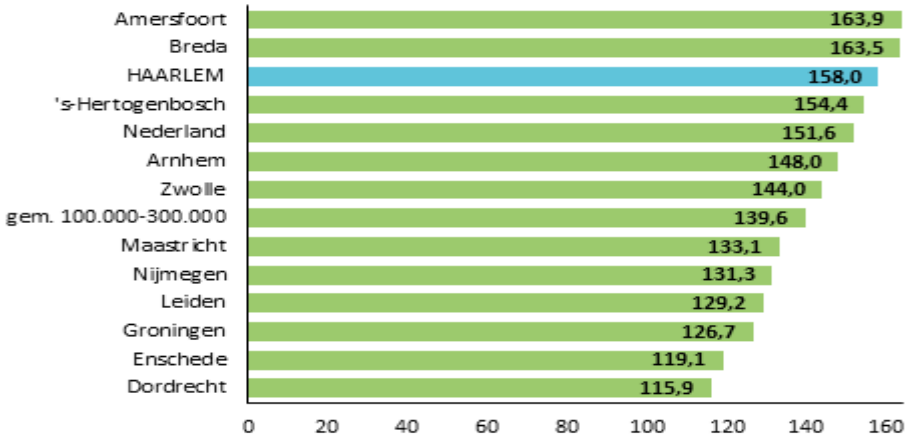

Bron: Lisa, aantal vestigingen van bedrijven, per 1000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar

Programma 5 Beheer en onderhoud

Huishoudelijk restafval in Haarlem en verg. steden, 2019

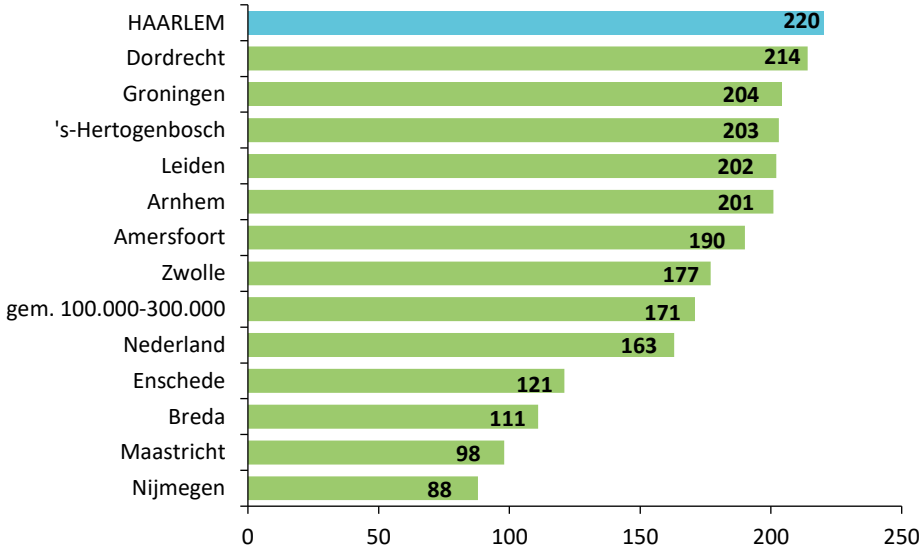

Bron: CBS, aantal kg huishoudelijk afval per inwoner

Programma 6 Burger, bestuur en veiligheid

Aantal verwijzingen naar Halt in Haarlem en verg. steden, 2019

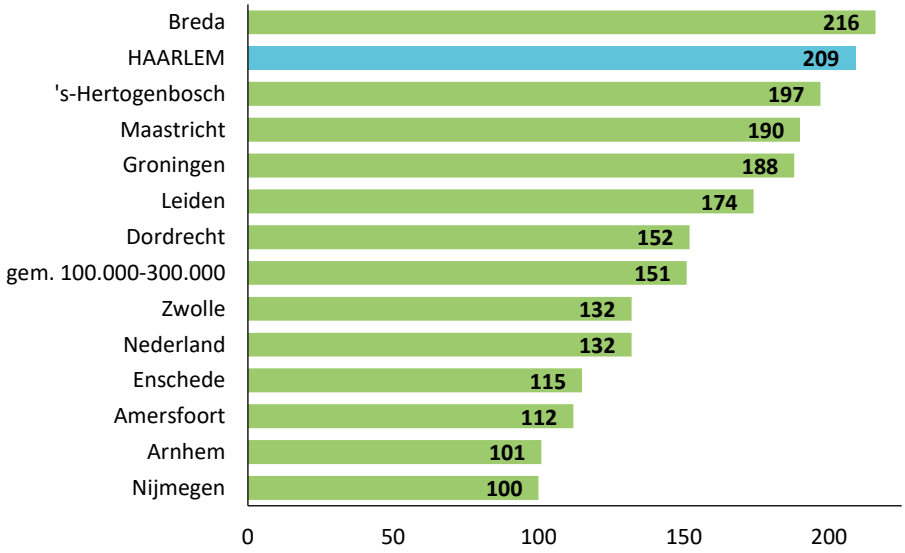

Bron: bureau Halt

Winkeldiefstallen in Haarlem en verg. steden, 2019

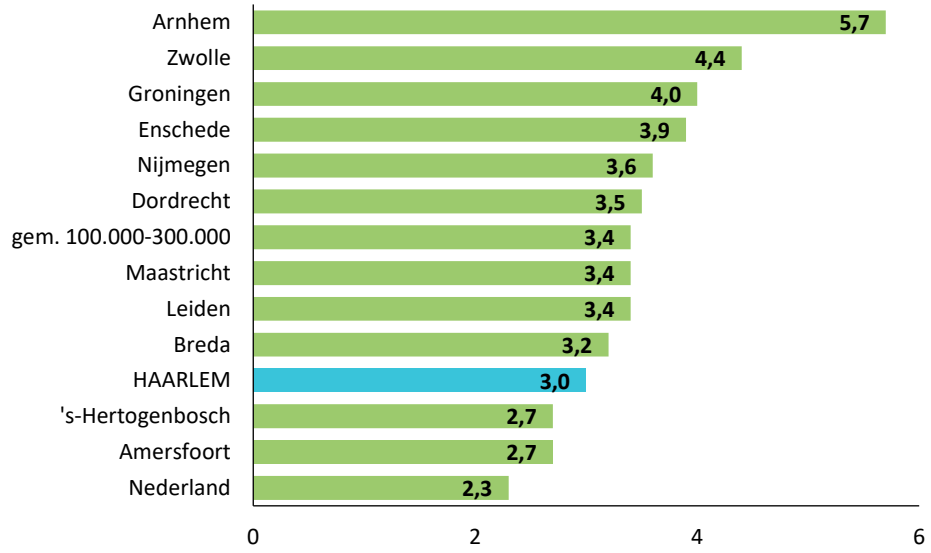

Bron: CBS; per 1.000 inwoners

Gewelds- en seksuele misdrijven in Haarlem en verg. steden, 2020

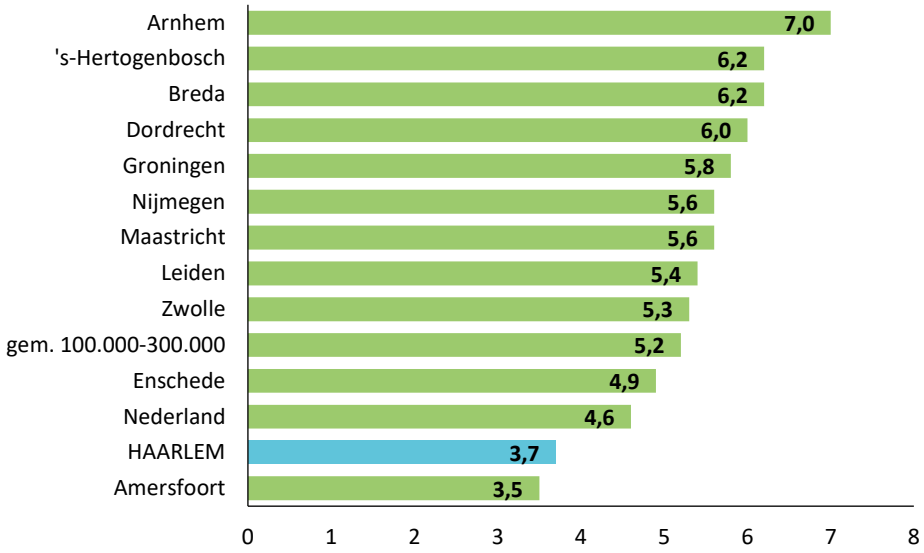

Bron: CBS

Diefstal uit woningen in Haarlem en vergelijkbare steden, 2019

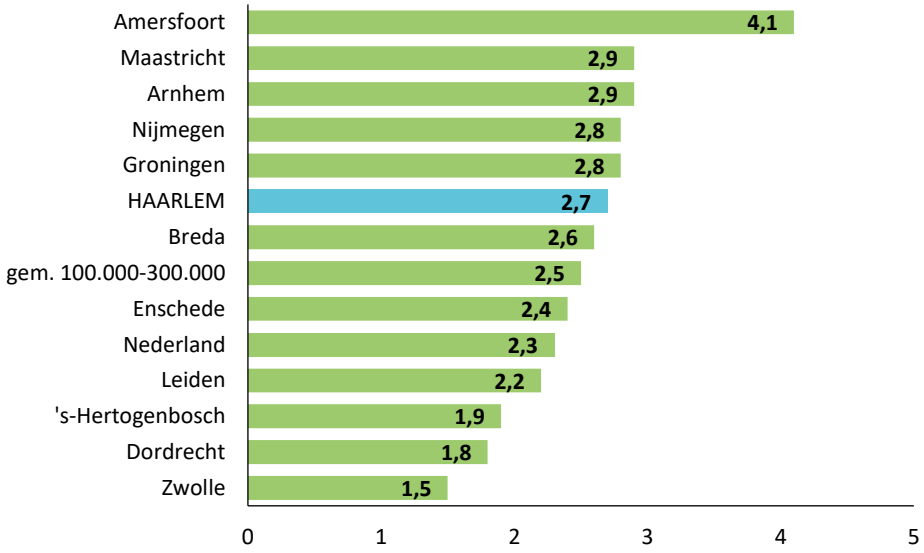

Bron: CBS; per 1.000 inwoners

Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) in Haarlem en verg. steden, 2020

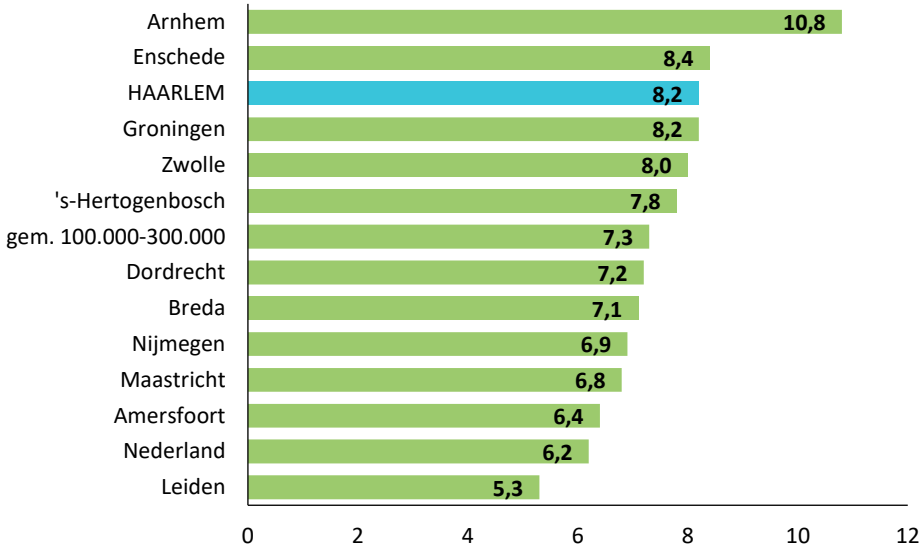

Bron: CBS

Jongeren met delict voor rechter in Haarlem en verg. steden, 2019

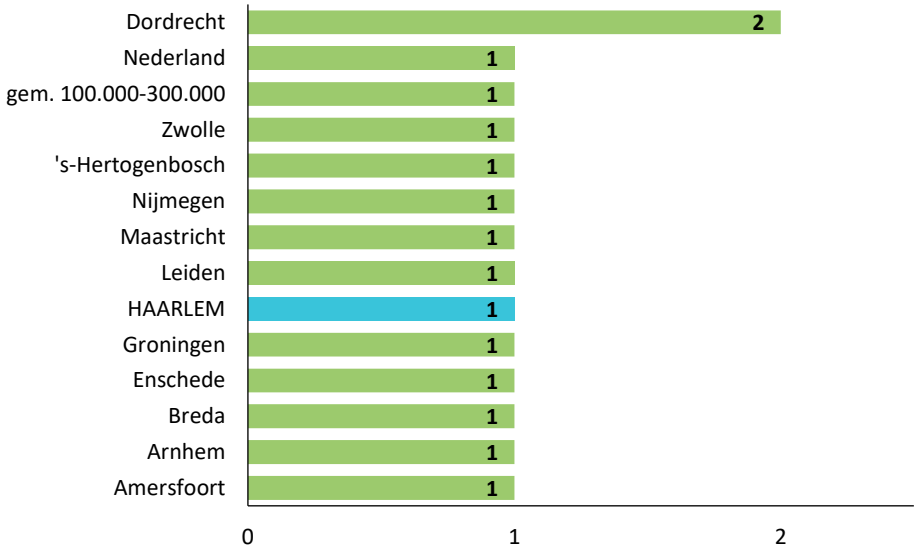

Bron: CBS-Jeugd, % jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen

Programma 7 Algemene dekkingsmiddelen en overhead

Woonlasten éénpersoonshuishouden in Haarlem en verg. steden, 2020

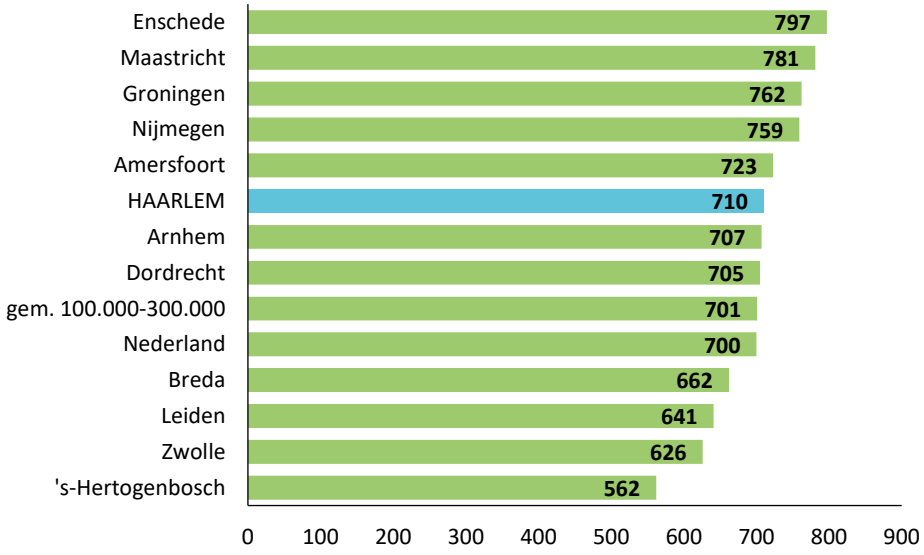

Bron: COELO

Woonlasten meerpersoonshuishouden in Haarlem en verg. steden, 2020

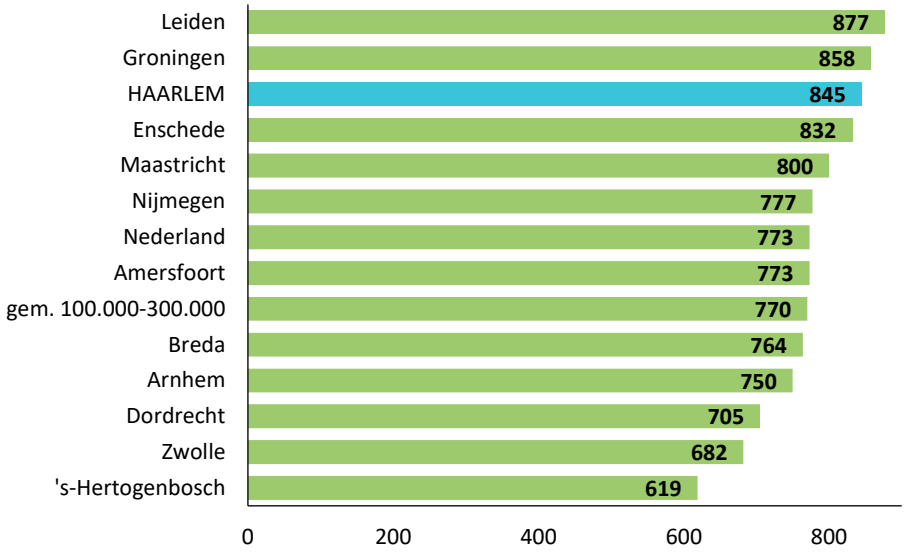

Bron: COELO-Groningen, gemiddeld totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten

6.3 Samenstelling bestuur

College van burgemeester & wethouders

Dhr. J. Wienen, Burgemeester
Voorzitter van het college van burgemeester en wethouders en voorzitter van de gemeenteraad

Dhr. R.H. Berkhout, Wethouder (GLH)
Portefeuille: Duurzaamheid, economie en mobiliteit

Dhr. J. Botter, Wethouder (D66)
Portefeuille: Jeugd, onderwijs, vastgoed, bedrijfsvoering, dienstverlening en nieuwe democratie

Mw. M-Th. Meijs, Wethouder (GLH)
Portefeuille: Zorg, welzijn & volksgezondheid, wonen en cultuur

Dhr. F. Roduner, Wethouder (PvdA)
Portefeuille: Ruimtelijke ontwikkeling, monumenten, sociale zaken en schulden & minima

Dhr. M.R.J. Rog, Wethouder (CDA) (tot 18-12-2020 wethouder Dhr. M. Snoek)
Portefeuille: Financiën, sport en openbare ruimte

Mw. C.M. Lenstra, Gemeentesecretaris

Gemeenteraad

GroenLinks (9 zetels)
dhr. J.P.J. Drost, dhr. P. van den Doel, dhr. B. Gün, mw. S.K. Klazes, mw. I.J. van der Sluis, mw. M.E. Oosterbroek, mw. S.M.L.M. Schneiders, dhr. N. Zohri, mw. R.E.E. Timmer-Aukes

PvdA (6 zetels)
mw. I.P. Wisse, mw. C.M. Verhoeff vervangen per 06-11-2020 door mw. M.A. Schouten, dhr. J. Oomkes, mw. M.A. Schopman vervangen per 22-10-2020 door dhr. I.D. Sepers, dhr. M.H. Wiedemeijer, dhr. I. Yerden

D66 (5 zetels)
mw. D.C. Leitner, mw. M. Çimen, dhr. M. de Groot, dhr. B. van Leeuwen, mw. Th. van der Windt

VVD (4 zetels)
dhr. W.J. Rutten, dhr. J. Boer, dhr. J.W. Blokpoel, dhr. P.W. van Kessel

CDA (4 zetels)
mw. E. de Raadt, Dhr. A.R. Dreijer, dhr. M. El Aichi, dhr. J.W. Klaver

SP (2 zetels)
dhr. F.H. Garretsen vervangen per 22-10-2020 door dhr. A.F. Bloem, mw. S. Özogul-Özen

OPHaarlem (2 zetels)
dhr. F.N.G. Smit, mw. A. Kok

Trots (2 zetels)
dhr. A.P.D. van den Raadt, dhr. J.J.L. Amand

Actiepartij (1 zetel)
dhr. G. Hulster

Hart voor Haarlem (1 zetel)
mw. L.C. van Zetten

Jouw Haarlem (1 zetel)
dhr. M. Aynan

Christenunie (1 zetel)
dhr. F.C. Visser

LiberaalHaarlem (1 zetel)
mw. M. Otten

Griffier
mw. J.S. Spier (tot 01-04-2020)
dhr. M.J.E.M. van Dam (01-04-2020 tot 01-10-2020)
dhr. M. Philips (vanaf 01-10-2020)

6.4 Overzicht personeel

	31-12-2020	
Leeftijdsopbouw medewerkers gemeente Haarlem	**Aantal**	**Percentage**
< 30 jaar	141	10%
30 -39 jaar	254	17%
40 - 49 jaar	366	25%
50 - 59 jaar	484	33%
> 60 jaar	227	15%
Totaal	**1.472**	**100%**

	31-12-2020
Gemiddelde leeftijd	**Leeftijd**
Vrouw	46,5
Man	48,3
Man/vrouw	**47,2**

Afdeling	**Toegestane formatie in FTE 31-12-2020**	**Bezetting in FTE 31-12-2020**	**Totale begrote personeelslasten 2020**	**Totale werkelijke personeelslasten 2020**
Bestuur				
Raad			1.223	1.209
College van burgemeester en wethouders			1.088	1.046
Totaal Bestuur	**-**	**-**	**2.311**	**2.255**
Huidig personeel				
Bedrijven	54,4	56,6	3.149	3.587
Beheer en Beleid Openbare Ruimte	44,4	38,4	3.250	3.307
Bestuur en Communicatie	36,9	38,0	3.143	3.203
Concerncontrol	25,5	26,3	2.647	2.591
Data, Informatie en Analyse	29,7	30,3	2.353	2.579
Directie	5,0	3,0	803	539
Economie, Cultuur, Duurzaamheid en Wonen	41,3	47,7	3.511	3.966
Facilitaire Zaken	44,8	42,9	2.863	2.948
Financiën	34,4	31,6	2.666	2.475
Griffie	7,6	7,5	691	613
HRM	36,7	37,0	3.200	3.177
Informatievoorziening	68,1	62,4	5.186	4.950
Interne Dienstverlening	65,9	62,9	5.496	5.516
Jeugd, Onderwijs en Sport	40,4	47,8	3.227	3.805
Juridische Zaken	28,8	24,2	2.224	2.228
Klantcontactcentrum	59,1	60,4	3.904	3.999
Maatschappelijke Ondersteuning	97,4	103,2	7.262	7.485

Afdeling	Toegestane formatie in FTE 31-12-2020	Bezetting in FTE 31-12-2020	Totale begrote personeelslasten 2020	Totale werkelijke personeelslasten 2020
Managementondersteuning	55,2	60,3	3.483	4.037
Omgevingsbeleid	47,2	43,2	4.122	3.621
Programma- en Gebiedsmanagement	35,3	46,7	3.807	4.679
Project - en Contractmanagement	54,2	48,6	4.804	4.315
Schulden Minima en Sociale Recherche	78,6	77,0	5.114	5.155
Vastgoed	24,7	23,5	1.949	1.815
Veiligheid en Handhaving	96,7	98,3	6.084	6.438
Vergunningen, Toezicht en Handhaving	71,2	68,2	5.544	5.315
Werk en Inkomen	99,2	95,7	7.237	7.081
Totaal huidig personeel	**1.282,7**	**1.281,8**	**97.716**	**99.428**
Boven de sterkte[1]		1,9		
RIEC [2]		24,9		1.423
Totaal	**1.282,7**	**1.308,6**	**100.027**	**103.106**

[1] De personele lasten Boven de sterkte zijn ten laste gebracht van de daarvoor bestemde voorzieningen.

[2] Het RIEC wordt door het Rijk gefinancierd

6.5 Analyse en toelichting per beleidsveld

1.1 Onderwijs en sport

11 Onderwijs en sport	Begroting na wijz. 2020	Rekening 2020	Verschil 2020
Lasten (exclusief mutaties reserves)	41.111	38.949	-2.161
Baten (exclusief mutaties reserves)	-8.112	-8.256	-144
Saldo (exclusief mutaties reserves)	**32.999**	**30.694**	**-2.305**
Toevoegingen aan reserves	50	50	
Onttrekkingen aan reserves	-180	-180	
Totaal saldo incl. mutaties reserves	**32.869**	**30.563**	**-2.305**

Een '-' (negatief saldo) is voordelig.

Toelichting verschillen jaarrekening t.o.v. bijgestelde begroting

Exploitatie

Lasten subtotaal	**-2.117**
Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB): Door de coronacrisis is een aantal activiteiten niet of gedeeltelijk uitgevoerd. Voor het onderdeel laaggeletterheid is extra budget van € 129.000 beschikbaar gesteld door het Rijk. Hiervan is € 51.000 benut. De lasten en baten van de Web gelden worden via de balans met elkaar verrekend. Het verschil tussen de lasten en de baten betreft het restant van de uitkering voor laaggeletterdheid, welke niet via de balans verrekend kan worden.	-190 v
Rente en afschrijving sportaccommodaties: De kapitaallasten van de sportaccommodaties werden in voorgaande jaren geboekt in beleidsveld 1.1 op het product sportaccommodaties. Met ingang van 2020 zijn de kapitaalasten verschoven naar beleidsveld 5.3, product vastgoedbeheer. Het gaat om sportaccommodaties die horen bij gemeentelijk vastgoed en waarvoor een kostprijs dekkende huur wordt berekend waarin deze kapitaallasten zijn meegerekend. Deze verschuiving zorgt in de begroting 2020 voor een voordeel op het beleidsveld 1.1 Onderwijs en Sport van € 1.490.000 en een zelfde nadeel op beleidsveld 5.3 Overige beheertaken, product Vastgoedbeheer. Met ingang van 2021 is de verschuiving van kapitaallasten in de begroting verwerkt.	-1.490 v
Overige verschillen < € 100.000	-13 v
Onderwijshuisvesting Voortgezet onderwijs: Door verschuiving in de uitvoering van de projectplanning is minder uitgegeven aan huur van tijdelijke huisvesting.	-133 v
OKE: Door de coronacrisis zijn er minder uitgaven gedaan dan verwacht. Bij de regeling voor onderwijsachterstandenbeleid worden de lasten evenredig verrekend met de baten. Daarbij kent de regeling een meerjarig verrekenmodel. Het saldo wordt verwerkt op de balans, zodat het budget kan worden ingezet voor activiteiten in 2021-2022.	-143 v
Leerwerktrajecten Perspectief: Er zijn door de gemeente Haarlem minder leerwerktrajecten afgenomen bij Perspectief dan begroot. Een deel van het reguliere budget van € 48.000 en het extra budget uit de opheffing van de WWB reserve in 2019 van € 111.000, is hierdoor niet benut.	-159 v
Kinderopvang: In het laatste kwartaal is een aantal oudere subsidies afgehandeld die hebben geleid tot een terugvordering op het PSZ budget. Daarnaast is een deel van de uitgaven verantwoord op het budget van de rijksvergoeding voor onderwijsachterstandenbeleid. Het voordeel dat hierdoor ontstaat op het budget Kinderopvang vloeit terug naar de algemene middelen.	-261 v
ESF subsidies onderwijsinstellingen: De ESF subsidie voor diverse onderwijsinstellingen is pas laat in het jaar toegekend. Hierdoor was het niet mogelijk om de uitgaven en inkomsten op te nemen in de begroting en lijkt er een overschrijding te ontstaan. Het totaal aan kosten voor de subsidie wordt echter volledig gedekt door de ESF baten.	272 n
Baten subtotaal	**-188**

Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB): De lasten en baten van de Web gelden worden via de balans met elkaar verrekend. Doordat er minder uitgaven zijn geweest worden er ook minder baten geboekt. Het verschil tussen de lasten en de baten van de reguliere Web middelen betreft het restant van de uitkering voor laaggeletterdheid.	112 n
Sportbeleid: De doeluitkering voor het Sportakkoord is pas laat in het jaar ontvangen en daarom niet eerder begroot. De hogere baten zijn geheel ingezet voor de activiteiten uit het Sportakkoord.	-80 v
Overige verschillen < € 100.000	1 n
Onderwijshuisvesting: Er zijn meer ruimtes in schoolgebouwen verhuurd, dit heeft geleid tot hogere huurinkomsten. Daarnaast is er meer ontvangen aan verzekeringsbijdragen van schades aan gebouwen.	-92 v
OKE: Door de coronacrisis zijn er minder uitgaven gedaan dan verwacht. Bij de regeling voor onderwijsachterstanden beleid worden de lasten evenredig verrekend met de baten. Per saldo verloopt dit budgetneutraal.	143 n
ESF subsidies onderwijsinstellingen: De ESF subsidie voor diverse onderwijsinstellingen is pas laat in het jaar toegekend. Hierdoor was het niet mogelijk om de uitgaven en inkomsten op te nemen in de begroting en lijkt het een voordeel. Deze baten worden echter volledig ingezet voor de verstrekte subsidies aan de diverse onderwijsinstellingen.	-272 v
Totaal analyse	**-2.305 v**

1.2 Sociale basis

12 Sociale basis	**Begroting na wijz. 2020**	**Rekening 2020**	**Verschil 2020**
Lasten (exclusief mutaties reserves)	30.902	30.456	-446
Baten (exclusief mutaties reserves)	-106	-115	-9
Saldo (exclusief mutaties reserves)	**30.796**	**30.341**	**-455**
Toevoegingen aan reserves			
Onttrekkingen aan reserves	-440	-440	
Totaal saldo incl. mutaties reserves	**30.356**	**29.901**	**-455**

Een '-' (negatief saldo) is voordelig.

Toelichting verschillen jaarrekening t.o.v. bijgestelde begroting

Exploitatie

Lasten subtotaal	**-445**
Sociale Wijkteams: Het overschot op het budget van de Sociale Wijkteams wordt voornamelijk veroorzaakt door incidenteel lagere personeelskosten, minder uitgaven op scholing vanwege de coronamaatregelen en door lagere uitgaven op de post hardware (de geplande vervanging van een groot deel van de laptops is door een beleidswijziging binnen de gemeente (IV) niet doorgegaan).	-222 v
Programma Transformatie Sociaal Domein: Een deel van geplande personele inzet voor het Programma Transformatie Sociaal Domein is door de coronacrisis tijdelijk ingezet op andere projecten zoals het Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (TOZO) project. Hierdoor hebben niet alle projecten voor het Programma Transformatie Sociaal Domein volgens planning plaats kunnen vinden en zijn de kosten incidenteel lager uitgevallen.	-83 v
Overige verschillen < € 100.000	-33 v
Maatschappelijke & Sociale Participatie: Het Rijk heeft in 2020 aan Haarlem financiële middelen ter beschikking gesteld voor het project Koplopergemeente Cliëntondersteuning. Het totale bedrag van €161.500 is door Haarlem als subsidie verstrekt aan de maatschappelijke organisatie MEE& de Wering voor de uitvoering van dit project. Het project heeft inmiddels een planning met activiteiten tot en met eind 2021. Een bedrag van € 107.667 zal daarom in 2021 worden besteed.	-107 v
Baten subtotaal	**-9**
Overige verschillen < € 100.000	-9 v

Totaal analyse **-454 v**

2.1 Voorzieningen volwassenen

21 Voorzieningen volwassenen	Begroting na wijz. 2020	Rekening 2020	Verschil 2020
Lasten (exclusief mutaties reserves)	42.694	40.628	-2.066
Baten (exclusief mutaties reserves)	-1.214	-1.304	-90
Saldo (exclusief mutaties reserves)	**41.480**	**39.325**	**-2.156**
Toevoegingen aan reserves	9.344	9.344	
Onttrekkingen aan reserves	-11.393	-11.393	
Totaal saldo incl. mutaties reserves	**39.432**	**37.276**	**-2.156**

Een '-' (negatief saldo) is voordelig.

Toelichting verschillen jaarrekening t.o.v. bijgestelde begroting

Exploitatie

Lasten subtotaal **-2.066**

Wmo woonvoorzieningen: de gemiddelde kosten per maand voor de tweede helft van het jaar lagen significant lager dan de eerste helft van het jaar. Dit is mogelijk het gevolg van uitstel van zorg als gevolg van de coronacrisis. Als zodanig resteert een bedrag van circa € 400.000 op de woonvoorzieningen. Er bestaat een risico dat deze uitgestelde zorg ingehaald zal worden in 2021. -394 v

Overige voorzieningen volwassenen: de kosten voor het programma Digitale Transformatie Sociaal Domein worden verantwoord onder overige voorzieningen volwassenen. In 2020 heeft dit programma het leeuwendeel van de geplande activiteiten afgerond. Toch moest een deel van de activiteiten die in 2020 waren gepland, noodgedwongen worden verzet naar 2021. Zo is de aansluiting van Wmo op MijnHaarlem, en een nieuw plansysteem voor Wmo onderzoeken, doorgeschoven naar het werkplan van 2021. Hierdoor resteert er ruim € 77.000 van het programmabudget.
Verder is er onder overige voorzieningen volwassenen onder andere sprake van lagere kosten voor medische adviezen en een klein voordeel op de doorbelaste personeelslasten. Dit resulteert in een onderschrijding van bijna € 50.000. -127 v

Overige verschillen < € 100.000 -195 v

Meerkosten coronacrisis: er is in 2020 € 250.000 door het Rijk ter beschikking gesteld om de door zorgaanbieders gemaakte meerkosten inzake coronacrisis te dekken. Hiervan is € 158.000 met de decembercirculaire ontvangen en zullen in 2021 onder programma 7 worden geboekt. 158 n

Hulpmiddelen en Rolstoelen: voor de hulpmiddelen en rolstoelen zien we een onderschrijding van ongeveer € 300.000. Dit wordt verklaard door een positieve uitspraak van de curator waardoor wij verwachten dat de kosten voor de aangeschafte hulpmiddelen en rolstoelen verrekend mogen worden met de huurkosten (verplichtingen) die nog open staan richting de curator door het faillissement van het Hulpmiddelencentrum. Dit heeft geresulteerd in lagere kosten. Daarnaast zijn er aangeschafte hulpmiddelen en rolstoelen verkocht aan Kersten en overige partijen, wat geleid heeft tot eenmalige opbrengsten van circa € 140.000. -304 v

Huishoudelijke ondersteuning: het aantal cliënten dat in de eerste maanden van 2020 gebruik maakte van huishoudelijke ondersteuning lag met 22% significant hoger dan het verwachte aantal cliënten op basis van de gemiddelde groei 2018-2019 (van circa 11%). Als zodanig is de verwachte groei voor 2020 en 2021 bij respectievelijk de Bestuursrapportage 2020 en de begroting 2021 bijgesteld naar circa 20%. Alhoewel er gedurende het jaar nog steeds sprake was van een duidelijke groei, daalde dit percentage wel in de tweede helft van 2020 en kwam uiteindelijk uit op circa 15,5% voor het gehele jaar. Hierdoor resteert er voor 2020 een klein deel van het budget voor huishoudelijke ondersteuning. -189 v

Gezinsbegeleiding en jongvolwassenen: het aantal cliënten voor Gezinsbegeleiding en Jongvolwassenen is met circa 25% significant harder gegroeid dan verwacht en de budgetplafonds zijn door een aantal aanbieders overschreden, voornamelijk door de grootste aanbieder. De groei lag in de tweede helft wel lager dan in de eerste helft van het jaar. In totaal zijn de kosten ongeveer € 250.000 hoger uitgevallen dan verwacht.	247 n
De meerkosten voor de WMO zijn aangepast. Bij beoordeling van de schatting bleek deze te hoog te zijn opgenomen.	-128 v
De last Beschermd Wonen voor de Continiteitsbijdragen was te hoog opgenomen.	-278 v
Collectief vervoer: vanwege de coronacrisis is het aantal ritten significant gedaald. Er zijn wel afspraken gemaakt met het regionaal contractmanagement om een minimum omzetgarantie te betalen om te voorkomen dat de capaciteit teveel afneemt en er snel weer opgeschaald kan worden indien zich een toename gaat voordoen in de vraag na de coronacrisis. In totaal resulteert dit in een incidentele onderschrijding van circa € 250.000.	-252 v
Begeleiding: Er was bij Dagopvang rekening gehouden met een daling van het aantal cliënten gebaseerd op het gemiddelde van 2018-2019 (ongeveer 10%), maar door o.a scherpere sturing op de toegang en de coronacrisis is de daling van het aantal gefactureerde cliënten vanaf maart 2020 harder gegaan dan verwacht (gem. 15,5% negatief over heel 2020). De daling van het aantal geïndiceerde cliënten is er ook, maar die gaat minder snel en bevindt zich meer op een stabiel niveau. Ambulante Begeleiding: De kosten voor ambulante begeleiding zijn nagenoeg exact binnen het budget gebleven. Voor de persoonsgebonden budgetten (PGB's) geldt dat de verwachting van de bestedingen over 2020 in de exploitatie is opgenomen. Dit leidt tot een onderschrijding van bijna € 100.000. Deze verwachting is gebaseerd op de laatste bestedingsbrief van de Sociale Verzekeringsbank (SVB).	-559 v
Aanpassing van de last Beschermd Wonen op basis van de productieverantwoording van de instelling(en).	-45 v
Baten subtotaal	**-90**
Overige verschillen < € 100.000	-90 v
Totaal analyse	**-2.156 v**

2.2 Voorzieningen jeugd

22 Voorzieningen jeugd	**Begroting na wijz. 2020**	**Rekening 2020**	**Verschil 2020**
Lasten (exclusief mutaties reserves)	34.383	34.380	-3
Baten (exclusief mutaties reserves)	-90	-141	-51
Saldo (exclusief mutaties reserves)	**34.293**	**34.240**	**-54**
Toevoegingen aan reserves			
Onttrekkingen aan reserves	-267	-267	
Totaal saldo incl. mutaties reserves	**34.026**	**33.973**	**-54**

Een '-' (negatief saldo) is voordelig.

Toelichting verschillen jaarrekening t.o.v. bijgestelde begroting

Exploitatie

Lasten subtotaal	**-51**
Transformatieplan Jeugd Zuid Kennemerland: Door de coronacrisis, groot personeelsverloop, de complexiteit van (boven)regionale ontwikkelingen en terughoudendheid met toezeggingen vanwege prioriteit op kostenbeheersingsmaatregelen is het budget in 2020 niet volledig besteed. Er resteert daarom € 203.000 op het regionale transformatieplan Jeugd in 2020.	-203 v
Overige verschillen < € 100.000	-9 v
Maatvoorzieningen jeugd: Uit het oogpunt van kostenbeheersing zijn in 2020 bij de jeugdzorgaanbieders budgetplafonds ingesteld. Enkele van deze aanbieders hebben dit budgetplafond overschreden. Dit heeft geleid tot een minimale overschrijding op de maatwerkvoorzieningen jeugd.	161 n

Baten subtotaal	**-3**
Overige verschillen < € 100.000	-3 v
Totaal analyse	**-54 v**

2.3 Opvang, wonen en herstel

23 Opvang, wonen en herstel	**Begroting na wijz. 2020**	**Rekening 2020**	**Verschil 2020**
Lasten (exclusief mutaties reserves)	63.438	63.198	-240
Baten (exclusief mutaties reserves)	-3.765	-3.723	42
Saldo (exclusief mutaties reserves)	**59.673**	**59.475**	**-198**
Toevoegingen aan reserves	9.207	9.207	
Onttrekkingen aan reserves	-578	-758	-180
Totaal saldo incl. mutaties reserves	**68.302**	**67.924**	**-378**

Een '-' (negatief saldo) is voordelig.

Toelichting verschillen jaarrekening t.o.v. bijgestelde begroting

Exploitatie

Lasten subtotaal	**-240**
Voorzieningen OGGZ: de lagere kosten worden verklaard door de terugvordering van twee subsidies uit 2019.	-121 v
Veilig Thuis: het overschot wordt veroorzaakt door een terugvordering van een deel van de verstrekte subsidie aan Veilig Thuis over 2019.	-162 v
Overige verschillen < € 100.000	132 n
De lasten op het product bed, bad, brood zijn in 2020 lager dan vooraf begroot. De dynamiek binnen dit product maakt het lastig om vooraf exact te ramen welke lasten zich in een jaar zullen voordoen. De lasten voor hotelovernachtingen zijn lager uitgevallen dan vooraf geraamd, o.a. vanwege de extra opvangcapaciteit die in het kader van de coronamaatregelen beschikbaar zijn gesteld. De kosten van beveiliging zijn ook lager uitgekomen dan geraamd; hiervoor geldt dat de inzet steeds zo efficiënt mogelijk geschiedt en dat lasten deels op het extra coronabudget konden drukken. Er kan niet worden gesteld dat de onderbesteding toegewezen kan worden aan een vermindering van het beroep op deze voorziening; de druk op de woningmarkt en daarmee op de maatschappelijke opvang zien we eerder toe- dan afnemen: de beschikbare voorzieningen zijn voortdurend volledig bezet.	-89 v
Baten subtotaal	**42**
Voor de projectenpool Geweld hoort Nergens Thuis is ongeveer € 97.000 aan baten via doeluitkeringen ontvangen. De hiermee samenhangende verstrekte subsidies worden onder Regio Aanpak Huiselijk Geweld verantwoord. Per saldo zijn de lasten en baten in evenwicht.	-97 v
Preventie & Herstel: Voor de aanpak op Schiphol zijn nieuwe afspraken gemaakt met de partijen die actief zijn op Schiphol. Daaruit is een voordeel voor de gemeente Haarlem ontstaan en als zodanig zijn de middelen vanuit het ministerie van Justitie en Veiligheid (J&V) voor deze aanpak niet volledig besteed. Vanuit het ministerie van J&V is er toestemming om het bedrag dat niet is uitgegeven in 2019 en 2020 te reserveren voor de uitgaven in 2021 en 2022 zodat de aanpak sociale problematiek voortgezet kan worden in 2021 en 2022. Dit heeft er toe geresulteerd dat € 128.000 van de geraamde baten niet in 2020 geboekt. Deze zullen aangewend worden voor 2021 en/of 2022.	128 n
Overige verschillen < € 100.000	11 n
Mutaties reserves	
Baten subtotaal	**-180**
Lagere ontrekking als gevolg van lagere lasten.	-180 v
Totaal analyse	**-378 v**

3.1 Werk

31 Werk	Begroting na wijz. 2020	Rekening 2020	Verschil 2020
Lasten (exclusief mutaties reserves)	24.701	23.190	-1.511
Baten (exclusief mutaties reserves)	-311	-328	-17
Saldo (exclusief mutaties reserves)	**24.390**	**22.862**	**-1.528**
Toevoegingen aan reserves	1.757	1.757	
Onttrekkingen aan reserves	-1.042	-1.042	
Totaal saldo incl. mutaties reserves	**25.104**	**23.577**	**-1.528**

Een '-' (negatief saldo) is voordelig.

Toelichting verschillen jaarrekening t.o.v. bijgestelde begroting

Exploitatie

Lasten subtotaal	**-1.511**
Overige verschillen < € 100.000	-304 v
Herverdeling bijdrage uitvoeringskosten Paswerk	-87 v
Eind 2020 is gestart met het actief benaderen van kleine ondernemers en hen indien gewenst te helpen bij herscholing, omscholing of re-integratie naar regulier werk. Een flink deel van de inzet en facturatie volgt nog in 2021 en zal grotendeels dan gefactureerd worden. Het in 2020 incidenteel beschikbare budget wordt daardoor dit jaar niet volledig uitgegeven.	-200 v
Afgelopen zomer heeft de Hoge Raad geoordeeld dat de btw op re-integratiekosten volledig in aanmerking komt voor compensatie bij het Btw-compensatiefonds. Naar aanleiding van deze uitspraak is er een verzoek ingediend om extra compensatie van btw bij het Btw-compensatiefonds over de jaren 2015 t/m 2019. Dit verzoek is in november gehonoreerd. Dit voordeel is als negatieve last verwerkt in de exploitatie.	-920 v
Baten subtotaal	**-17**
Overige verschillen < € 100.000	-17 v
Totaal analyse	**-1.528 v**

3.2 Inkomen

32 Inkomen	Begroting na wijz. 2020	Rekening 2020	Verschil 2020
Lasten (exclusief mutaties reserves)	106.064	103.337	-2.727
Baten (exclusief mutaties reserves)	-100.134	-100.547	-413
Saldo (exclusief mutaties reserves)	**5.930**	**2.790**	**-3.140**
Toevoegingen aan reserves	2.296	2.867	571
Onttrekkingen aan reserves	-350	-350	
Totaal saldo incl. mutaties reserves	**7.876**	**5.308**	**-2.569**

Een '-' (negatief saldo) is voordelig.

Toelichting verschillen jaarrekening t.o.v. bijgestelde begroting

Exploitatie

Lasten subtotaal	**-2.728**
Voor de uitvoer van de beleidsvisie 'Handhaven met zorg' zijn er inhuurgelden beschikbaar gesteld om o.a. uitvoering te geven aan het signaalgestuurd en risicogestuurd rechtmatigheidstoezicht op de Wmo 2015 en Jeugdwet. In verband met de coronacrisis is besloten tot 1 januari 2021 geen Wmo onderzoeken meer te doen. Daarom zijn deze inhuurgelden gedurende 2020 niet volledig ingezet.	-122 v
Overige verschillen < € 100.000	-435 v
Het aantal bijstandsgerechtigden is in 2020 gelijk gebleven ten opzichte van eind vorig jaar. Dit in tegenstelling tot de stijging die op basis van de juniraming van het CPB verwacht werd en in de begroting verwerkt is. Dit was reeds aangekondigd in de decemberrapportage 2020 en is vooral veroorzaakt door de verlenging van de Tozo en andere rijksmaatregelen.	-964 v
Door een combinatie van de effecten van de coronacrisis op de werkzaamheden van klantmanagers en effectieve werving van vast personeel is er minder extern personeel ingehuurd voor de reguliere werkzaamheden.	-127 v
De totale uitstaande debiteurenpositie SZW die voorzien moet worden is gedaald gedurende 2020 waardoor er een lagere dotatie aan de voorziening dubieuze debiteuren SZW benodigd is.	-185 v
De totale kosten levensonderhoud en kapitaalverstrekking in het kader van de Tozo zijn iets lager uitgevallen dan van te voren ingeschat kon worden. Aangezien het Rijk de kosten Tozo volledig vergoed vallen de baten evenredig lager uit.	-509 v
De kosten bijzondere bijstand voor inrichting of huisraad zijn lager uitgevallen dan begroot doordat er minder woningen aan statushouders toegewezen zijn dan vorig jaar. Dit effect ontstaat met name door de lagere taakstelling in 2020 en gedeeltelijk doordat er in het begin van de coronacrisis tijdelijk minder plaatsingen mogelijk waren als gevolg van de crisis. Daar deze kosten voornamelijk leningen betreffen heeft dit een recht evenredig gevolg voor de baten bijzondere bijstand.	-145 v
De kosten BBZ zijn dit jaar een stuk lager uitgevallen door de invoering van de Tozo regeling. De Tozo regeling bood een eenvoudiger alternatief voor ondernemers in nood. Tegenover de lagere kosten staan ook lagere baten. Het saldo op de BBZ is daardoor nihil.	-241 v
Baten subtotaal	**-413**
Overige verschillen < € 100.000	-97 v
Het Rijk vergoedt de uitvoerkosten Tozo door een vast bedrag beschikbaar te stellen per besluit op een aanvraag. Haarlem verzorgt de uitvoer Tozo voor Haarlem, Zandvoort en deels Beverwijk. Voor alle drie gemeenten geldt dat de rijksvergoeding voor de uitvoerkosten hoger uitvalt dan geraamd doordat het aantal besluiten op aanvragen Tozo uiteindelijk hoger is uitgevallen dan van te voren precies ingeschat kon worden.	-665 v
Gemeenten ontvangen van het Rijk een gebundelde uitkering (BUIG) voor het bekostigen van de uitkeringen in het kader van de participatiewet. In oktober heeft het Rijk de definitieve beschikking BUIG bekendgemaakt. De begroting kon daarop niet tijdig worden bijgesteld. Wel is dit effect gemeld in de decemberrapportage. De definitieve beschikking valt voor Haarlem hoger uit dan ingeschat bij de bestuursrapportage omdat het Rijk aanpassingen heeft gemaakt in de hoogte van het macrobudget.	-560 v
Doordat de kosten bijzondere bijstand voor inrichting of huisraad lager zijn uitgevallen dan begroot vallen de baten bijzondere bijstand evenredig lager uit. Dit komt omdat deze kosten voornamelijk leningen betreffen die evenredig aan de last verantwoordt worden als bate in de exploitatie bijzondere bijstand.	145 n
Doordat de kosten BBZ dit jaar een stuk lager uitgevallen zijn, zijn ook de baten BBZ een stuk lager. Dit heeft twee oorzaken. Ten eerste is de rijksbijdrage rechtstreeks gekoppeld aan werkelijk gemaakte kosten en valt deze dit jaar dus laag uit. Ten tweede bestaan de meeste kosten BBZ uit leningen die zowel als last als bate verantwoord worden in de exploitatie. Minder leningen BBZ leidt dus tot minder lasten en baten BBZ.	167 n
De totale kosten levensonderhoud en kapitaalverstrekking in het kader van de Tozo zijn iets lager uitgevallen dan van te voren ingeschat kon worden. Aangezien het Rijk de kosten Tozo volledig vergoed vallen de lasten evenredig lager uit.	509 n
Afrekening Sisa G3 BBZ 2020	88 n
Mutaties reserves	
Lasten subtotaal	**572**
Toevoeging uitvoeringskosten TOZO aan reserve	325 n
De reserve minimagelden is bedoeld voor onder- of overbestedingen van gelden voor minimabeleid. De in 2020 niet besteedde middelen minima en bijzondere bijstand bedragen per saldo € 246.628 en worden toegevoegd aan de reserve minimagelden.	247 n
Totaal analyse	**-2.569 v**

3.3 Schulden

33 Schulden	Begroting na wijz. 2020	Rekening 2020	Verschil 2020
Lasten (exclusief mutaties reserves)	1.836	1.777	-59
Baten (exclusief mutaties reserves)	-222	-219	3
Saldo (exclusief mutaties reserves)	**1.614**	**1.558**	**-56**
Toevoegingen aan reserves	195	195	
Onttrekkingen aan reserves			
Totaal saldo incl. mutaties reserves	**1.809**	**1.753**	**-56**

Een '-' (negatief saldo) is voordelig.

Toelichting verschillen jaarrekening t.o.v. bijgestelde begroting

Exploitatie

Lasten subtotaal	**-59**
Overige verschillen < € 100.000	-59 v
Baten subtotaal	**3**
Overige verschillen < € 100.000	3 n
Totaal analyse	**-56 v**

4.1 Duurzame sted. ontwikkeling

41 Duurzame sted. ontwikkeling	Begroting na wijz. 2020	Rekening 2020	Verschil 2020
Lasten (exclusief mutaties reserves)	13.747	11.542	-2.205
Baten (exclusief mutaties reserves)	-1.380	-1.556	-176
Saldo (exclusief mutaties reserves)	**12.367**	**9.986**	**-2.381**
Toevoegingen aan reserves	1.660	1.993	333
Onttrekkingen aan reserves	-3.869	-2.653	1.216
Totaal saldo incl. mutaties reserves	**10.159**	**9.326**	**-833**

Een '-' (negatief saldo) is voordelig.

Toelichting verschillen jaarrekening t.o.v. bijgestelde begroting

Exploitatie

Lasten subtotaal	**-2.205**
Vanwege de coronacrisis zijn lopende initiatieven binnen Participatie en Leefbaarheid vertraagd, of niet opgestart. Een aantal projecten en activiteiten uit het programma nieuwe democratie is als gevolg van de coronacrisis later begonnen en lopen door in 2021 of in zijn geheel uitgesteld naar 2021. Voorbeelden zijn wijkforum, meet and share en de wijkradenconferentie. Het budget vloeit terug naar de reserve participatie en leefbaarheid en is per 2021 weer beschikbaar voor de geplande projecten en activiteiten.	-333 v
Overige verschillen < € 100.000	-118 v

In 2020 waren de lasten lager dan begroot. Vanaf november zijn de kosten voor de zone Zuidwest en Oostpoort ten laste van het voor die zones beschikbaar gestelde budget gebracht. Ook is de uitvoering van enkele onderzoeken verschoven naar het eerste kwartaal 2021. Het bedrag van € 437.000 wordt niet aan de reserve onttrokken.	-88 v
Hoewel Haarlem diverse activiteiten ontplooit om haar belangen te behartigen bij provincie, Rijk en andere partijen onder de aandacht te brengen en externe financiering te verwerven (o.m. de impulsaanvraag woningbouwversnelling) is in 2020 nog geen externe coördinatie ingezet om lobby en belangenbehartiging te versterken. Hierdoor is in 2020 minder uitgegeven dan begroot.	-157 v
Doordat de afdeling Omgevingsbeleid vacatures niet heeft ingevuld zijn de totale loonkosten lager. Dit leidt tot lagere doorbelastingen aan de producten Ruimtelijke ontwikkeling, Omgevingskwaliteit en Erfgoed.	-460 v
Door vertraging vanwege de coronacrisis in voortgang op de in uitvoering zijnde geluidsisolatieprojecten schuiven de werkzaamheden door naar 2021, de lasten zijn hierdoor lager dan begroot, dit geldt ook voor de baten (zie baten).	-276 v
De Ontwikkelzone Zuidwest kent een onderbesteding van € 217.000. Deze onderbesteding kent een aantal oorzaken. Zo is een aantal onderzoeken (onder andere op het gebied van mobiliteit) nog niet afgerond. Deze onderzoeken en kosten lopen door in 2021. Aan de Ontwikkelzone Zuidwest zijn in 2020 minder ambtelijke uren besteed. Enerzijds als gevolg van vertraging in het proces met name als gevolg van vacatures, maar ook doordat voor een aantal adviezen minder uren nodig bleek. Ook is zijn de kosten tot en met oktober verantwoord binnen de reserve Groei. Het bedrag van € 217.000 wordt niet aan de reserve onttrokken.	-217 v
De OER (Omgevingseffectrapportage) en de verplichte toets van de OER konden dit jaar niet meer worden uitgevoerd en zijn doorgeschoven naar het eerste kwartaal van 2021 en ook de toets vindt dit jaar plaats. Daarnaast is de aanschaf van een applicatie voor het Omgevingsplan doorgeschoven naar 2021, evenals de eenmalige kosten, die uit het programma worden betaald.	-147 v
Bodemsanering/onderzoek is vertraagd in de uitvoering doordat bodemsanering moeilijk planbaar is. Dit komt omdat er vaak samenloop is met ontwikkelingen en de gemeente voor de planning afhankelijk is van derden. Daarnaast is het lastig om onder de grond te kijken en kan de verontreinigingssituatie daardoor complexer zijn dan verwacht, waardoor de sanering langer duurt en de kosten op een later moment komen. De impact hiervan is verwaarloosbaar, omdat het geld dat nodig is voor de sanering in latere jaren beschikbaar blijft in de bestemmingsreserve Bodemprogramma.	-409 v
Baten subtotaal	**-176**
Overige verschillen < € 100.000	-177 v
In het kader van Duurzaamheid is subsidie ontvangen voor warmtetransitie, spaargas en een bijdrage voor de uitvoer van het MRA programma klimaatbestendig maken, hier staan uitgevoerde werkzaamheden (lasten) tegenover. In de begroting was bij de raming hier geen rekening meegehouden.	-162 v
In de begroting is geen rekening gehouden met de bijdrage van deelnemende gemeentes voor de werkzaamheden Regionaal Actieprogramma Wonen Zuid-Kennemerland/IJmond (RAP). Alsmede een provinciale subsidie die is ontvangen voor de programmanager RAP.	-113 v
Door vertraging vanwege de coronacrisis in voortgang op de in uitvoering zijnde geluidsisolatieprojecten schuiven de werkzaamheden door naar 2021, de baten zijn hierdoor lager dan begroot, dit geldt ook voor de lasten (zie lasten). De provinciale subsidie schuift ook door naar 2021.	276 n
Mutaties reserves	
Lasten subtotaal	**333**
Een aantal projecten en activiteiten uit het programma nieuwe democratie is als gevolg van de coronacrisis later begonnen (en lopen door in 2021) of in zijn geheel uitgesteld naar 2021. Voorbeelden zijn wijkforum, meet and share en de wijkradenconferentie. Het budget vloeit terug naar de reserve participatie en leefbaarheid en is per 2021 weer beschikbaar voor de geplande projecten en activiteiten.	333 n
Baten subtotaal	**1.216**
Vanwege lagere uitgaven op het bodemprogramma wordt er ook minder aan de reserve Bodemprogramma onttrokken.	484 n
Overige verschillen < € 100.000	78 n
De onderbesteding voor Ontwikkelzone Zuidwest wordt niet aan de reserve Ongedeelde stad onttrokken.	217 n
Aan de reserve Groei van de stad wordt minder onttrokken dan begroot vanwege lagere uitgaven.	437 n

Totaal analyse	**-832 v**

4.2 Economie, toerisme en cultuur

42 Economie, toerisme en cultuur	**Begroting na wijz. 2020**	**Rekening 2020**	**Verschil 2020**
Lasten (exclusief mutaties reserves)	32.055	32.189	134
Baten (exclusief mutaties reserves)	-1.009	-1.164	-155
Saldo (exclusief mutaties reserves)	**31.046**	**31.025**	**-21**
Toevoegingen aan reserves	407	407	
Onttrekkingen aan reserves			
Totaal saldo incl. mutaties reserves	**31.453**	**31.432**	**-21**

Een '-' (negatief saldo) is voordelig.

Toelichting verschillen jaarrekening t.o.v. bijgestelde begroting

Exploitatie

Lasten subtotaal	**134**
Overige verschillen <€ 100.000	92 n
Door de coronacrisis, detachering, pensionering en langdurige ziekte is extra ingehuurd (€ 359.000) om de lokale ondernemers zowel in Haarlem als Zandvoort te ondersteunen. Deels is dat opgevangen door een vergoeding uit detachering € 133.000, zie ook toelichting batenkant.	359 n
Diverse vervangingen bij de podia > € 100.000 zijn omgezet van de exploitatie naar de investeringen. Op de exploitatie ontstaat hierdoor een voordeel.	-317 v
Baten subtotaal	**-155**
Voor een detachering van een medewerker bij een andere gemeente is een vergoeding ontvangen van €133.000. Deze bijdrage is aangewend ter gedeeltelijke dekking van de extra kosten voor inhuur, zie de toelichting bij de lasten.	-133 v
Overoge verschillen <€ 100.000	-22 v
Totaal analyse	**-21 v**

4.3 Grondexploitaties

43 Grondexploitaties	**Begroting na wijz. 2020**	**Rekening 2020**	**Verschil 2020**
Lasten (exclusief mutaties reserves)	17.901	5.968	-11.933
Baten (exclusief mutaties reserves)	-18.190	-8.811	9.378
Saldo (exclusief mutaties reserves)	**-289**	**-2.843**	**-2.554**
Toevoegingen aan reserves	4.321	3.521	-800
Onttrekkingen aan reserves	-3.947	-508	3.439
Totaal saldo incl. mutaties reserves	**85**	**169**	**84**

Een '-' (negatief saldo) is voordelig.

Toelichting verschillen jaarrekening t.o.v. bijgestelde begroting

Exploitatie

Lasten subtotaal	**-11.933**
Lagere lasten grondexploitaties. Voor financiële toelichting zie paragraaf 3.7 Grondbeleid.	-11.933 v
Baten subtotaal	**8.475**
Lagere opbrengst verkopen grondexploitaties.	788 n
(Tussentijdse) winstneming grondexploitaties.	7.687 n

Mutaties reserves

Lasten subtotaal	**103**
Hogere toevoeging aan de reserve Grondexploitatie.	103 n
Baten subtotaal	**3.439**
Lagere onttrekking aan de reserve Grondexploitatie.	3.439 n
Totaal analyse	**84 n**

5.1 Openbare ruimte en mobiliteit

51 Openbare ruimte en mobiliteit	**Begroting na wijz. 2020**	**Rekening 2020**	**Verschil 2020**
Lasten (exclusief mutaties reserves)	74.849	73.227	-1.622
Baten (exclusief mutaties reserves)	-39.282	-40.441	-1.159
Saldo (exclusief mutaties reserves)	**35.568**	**32.786**	**-2.781**
Toevoegingen aan reserves	5.808	6.264	456
Onttrekkingen aan reserves	-3.111	-2.409	702
Totaal saldo incl. mutaties reserves	**38.264**	**36.641**	**-1.623**

Een '-' (negatief saldo) is voordelig.

Toelichting verschillen jaarrekening t.o.v. bijgestelde begroting

Exploitatie

Lasten subtotaal	**-1.622**
Voor de openbare verlichting en verkeersregelinstallaties (OV VRI) is in 2020 sprake geweest van toegenomen kosten van dagelijks onderhoud van lichtmasten, verkeersregelinstallaties en bollards en een toename van kosten van niet verhaalbare schades. Hiervoor is bij de decemberrapportage eenmalig bijna € 400.000 extra budget toegekend. Uiteindelijk vielen de kosten lager uit dan het bijgestelde budget. Vooral de omvang van de niet-verhaalbare schades is moeilijk in te schatten, helemaal in een jaar waarin door de coronacrisis minder goed gebruik kan worden gemaakt van ervaringscijfers.	-115 v
Voor de bruggen was het nodig extra onderhoud en reparaties uit voeren. Daarnaast is sprake geweest van extra koelingskosten om de bruggen in de zomer ook goed te laten functioneren.	141 n
Van de projecten voor groot onderhoud van wegen, straten, bruggen, etc. wordt jaarlijks een inschatting gemaakt wel deel ten laste komt van de exploitatie en welk deel als investering moet worden aangemerkt. In 2020 bleek dat het aantal projecten dat ten laste van de exploitatie komt lager dan verwacht. Hierdoor ontstaat een voordeel. Daarentegen is de omvang van de projecten die als investering moeten worden aangemerkt groter dan verwacht.	-1.934 v
Overige verschillen lasten < € 100.000	38 n
Lasten van projecten inzake anterieure overeenkomsten en initiatieven zijn € 706.000 hoger dan begroot. Hiervan is € 689.000 doorberekend aan de opdrachtgevers waardoor de afwijking van de begroting per saldo vrijwel neutraal is.	706 n

In het kader van de Structuurvisie Openbare Ruimte (SOR) zijn minder maatregelen uitgevoerd dan was geprogrammeerd van het totale (bijgestelde) budget is in 2020 circa 80% uitgegeven). De onderbesteding was eerder voorzien maar nog niet bij de decemberrapportage verwerkt in afwachting van het uiteindelijk resultaat bij de jaarrekening.	-273 v
In de begroting is abusievelijk een negatieve last opgenomen die in de realisatie op de juiste wijze als bate is geboekt (het gaat hier om een neutraal verschil met de baten).	472 n
Het project Delftwijk Paraplu betreft de afronding van de herinrichting van de openbare ruimte bij woningbouwprojecten in Delftwijk. De woningbouwprojecten in Delftwijk zijn opgeschoven in de tijd. De werkzaamheden van het project Delftwijk Paraplu schuiven dan automatische mee. Het budget vloeit terug naar de reserve Leefomgeving en is per 2021 (en verder) weer beschikbaar voor de geplande activiteiten.	-238 v
Het opstellen van de gebiedsvisie Transvaalbuurt (2020/281449) heeft vertraging opgelopen als gevolg van de coronacrisis. Het budget vloeit terug naar de reserve Leefomgeving en is per 2021 (en verder) weer beschikbaar voor de geplande activiteiten.	-95 v
Er zijn in 2020 minder verkeersbesluiten genomen en er is sprake geweest van minder aanpassingen aan de APV waarvoor het budget voor onder meer aanpassingen bebording minder gebruikt hoefde te worden.	-133 v
De bijdrage aan het dorpshuis Spaarndam betreft een bestuurlijke afspraak en was voorzien in 2020. Het dorpshuis komt echter pas gereed in 2021. Voorgesteld wordt het bedrag via resultaatbestemming naar 2021 over te hevelen.	-70 v
Bij de Bestuursrapportage 2020 is een revolverend energiefonds ingesteld vanwege het project LED-verlichting. Ondanks de storting in het revolverend fonds blijkt er een voordeel op uitgaven elektra. In voorgaande jaren (vóór het project LED-verlichting) was eveneens sprake van een voordeel op elektra. In 2021 zal de ontwikkeling op de uitgaven worden gevolgd om te bezien in welke mate het voordeel samenhangt met de effecten van het project.	-363 v
Afrekening Spaarnelanden textiel 2018 en 2019.	242 n
Baten subtotaal	**-1.159**
Overige verschillen baten < € 100.000	-96 v
Op basis van nacalculatie van de kosten en vergoedingen die te maken hebben met de inzameling en recycling van plastic verpakkingsmateriaal, blik en drinkpakken (PBD) is een nadeel ontstaan op de baten.	244 n
In de begroting is abusievelijk een negatieve last opgenomen die in de realisatie op de juiste wijze als baat is geboekt (het gaat hier om een neutraal verschil met de lasten).	-472 v
Bedrijven maken minder gebruik van buitenreclame dan verwacht. De opbrengsten die de gemeente voor de buitenreclame ontvangt (precariorechten) zijn daarom lager dan geraamd.	273 n
Bedrijven die hun kabels en leidingen in gemeentegrond willen leggen betalen leges voor de vergunning en een vergoeding voor onder meer herbestrating. In 2020 zijn voor deze onderdelen meer inkomsten binnengekomen dan geraamd.	-419 v
Baten van projecten inzake anterieure overeenkomsten zijn € 689.000 hoger dan begroot vanwege hogere projectkosten die zijn doorbelast aan de opdrachtgevers. De afwijking betreft zowel de baten als de lasten en is per saldo vrijwel neutraal.	-689 v
Mutaties reserves	
Lasten subtotaal	**456**
Van de projecten voor groot onderhoud van wegen, straten, bruggen en dergelijke wordt jaarlijks een inschatting gemaakt wel deel ten laste komt van de exploitatie en welk deel als investering (maatschappelijk nut) moet worden aangemerkt. In 2020 bleek dat het aantal projecten dat ten laste van de investeringen komt hoger dan verwacht. Om deze reden is meer aan de reserve kapitaallasten maatschappelijk nut gedoteerd dan geraamd.	779 n
In 2019 is een dotatie gedaan aan de reserve kapitaallasten investeringen maatschappelijk nut voor een project dat achteraf bezien geen investering maatschappelijk nut is maar verrekend wordt via budget voor riolering. De dotatie aan de reserve in 2019 is nu gecorrigeerd.	-323 v
Baten subtotaal	**702**
Vanwege de lagere lasten voor de projecten is ook minder onttrokken aan de reserve leefomgeving.	624 n
Overige verschillen onttrekkingen reserves< € 100.000	78 n
Totaal analyse	**-1.623 v**

5.2 Parkeren

52 Parkeren	Begroting na wijz. 2020	Rekening 2020	Verschil 2020
Lasten (exclusief mutaties reserves)	14.344	13.299	-1.045
Baten (exclusief mutaties reserves)	-17.755	-18.301	-546
Saldo (exclusief mutaties reserves)	**-3.411**	**-5.002**	**-1.591**
Toevoegingen aan reserves	216	216	
Onttrekkingen aan reserves	-604	-604	
Totaal saldo incl. mutaties reserves	**-3.799**	**-5.390**	**-1.591**

Een '-' (negatief saldo) is voordelig.

Toelichting verschillen jaarrekening t.o.v. bijgestelde begroting

Exploitatie

Lasten subtotaal	**-1.045**
Overige verschillen < € 100.000	-122 v
Het budget voor het Actieplan Fiets en Slimme en duurzame mobiliteit is voor bijna 90% besteed. Niet alles is besteed omdat de uitvoering van enkele maatregelen vertraging heeft opgelopen.	-124 v
Door de coronacrisis was in 2020 sprake van minder parkeren op straat. Een deel van de kosten van het straatsparkeren, zoals de kosten van de belprovider (betalingsverkeer), hangt samen met de omzet. Doordat er minder is geparkeerd zijn ook de kosten lager dan het budget. Het budget is tussentijds niet naar beneden bijgesteld, zoals dat wel bij raming van de baten is gedaan.	-194 v
De realisatie van de Raaks fietsparkeergarage heeft vertraging opgelopen. Voor 2020 waren al wel kosten geraamd voor de exploitatie van de parkeergarage. Omdat de parkeergarage nog niet open is was van deze kosten nog geen sprake.	-289 v
De kosten van gemeentelijk vastgoed zijn verspreid over beleidsvelden 5.2 (parkeren), 5.3 (vastgoedbeheer algemeen) en 7.3 (gemeentelijke kantoorhuisvesting). Deze kosten worden vooraf begroot over de beleidsvelden op basis van het werkplan, maar de uiteindelijke verdeling hangt af van aan welke panden de kosten worden gemaakt. In 2020 zijn minder kosten gemaakt dan begroot voor vastgoedbeheer in beleidsvelden 5.2 en 7.3 en meer kosten voor vastgoedbeheer in beleidsveld 5.3. Dit leidt tot een nadeel van € 826.000 in beleidsveld 5.3, waartegenover voordelen van € 216.000 in beleidsveld 5.2 en € 610.000 in beleidsveld 7.3 staan.	-216 v
Binnen de afdeling Veiligheid en Handhaving zijn per saldo €100.000 minder lasten geweest op de inhuur van medewerkers en overige kosten.	-100 v
Baten subtotaal	**-546**
Voor de parkeerboetes is bij de tweede bestuursrapportage een bijstelling gedaan (van €220.000). Nu aan het einde van het jaar is er een kleinere daling van de boetes dan verwacht. Dit levert een positief resultaat op van €98.000.	-98 v
Vanwege de coronacrisis en de lockdown zijn de baten voor het straatparkeren en parkeergarages gedurende 2020 aanzienlijk naar beneden bijgesteld. Uiteindelijk is er toch meer van de parkeervoorzieningen gebruik gemaakt dan verwacht.	-169 v
Vanwege brandschade in de Raaksgarage is een verzekeringsuitkering ontvangen.	-180 v
Overige verschillen < € 100.000	-99 v
Totaal analyse	**-1.591 v**

5.3 Overige beheertaken

53 Overige beheertaken	Begroting na wijz. 2020	Rekening 2020	Verschil 2020
Lasten (exclusief mutaties reserves)	24.236	26.452	2.216
Baten (exclusief mutaties reserves)	-24.786	-25.758	-972
Saldo (exclusief mutaties reserves)	**-549**	**694**	**1.244**
Toevoegingen aan reserves	5.457	6.732	1.275
Onttrekkingen aan reserves	-7.422	-6.969	453
Totaal saldo incl. mutaties reserves	**-2.515**	**457**	**2.972**

Een '-' (negatief saldo) is voordelig.

Toelichting verschillen jaarrekening t.o.v. bijgestelde begroting

Exploitatie

Lasten subtotaal	**2.216**
Overige verschillen < € 100.000	152 n
In de begroting was rekening gehouden met een onttrekking aan de reserve baggeren voor de kosten van het baggeren tussen de Rusticabrug en Schoterweg. De kosten zijn echter in 2020 niet gemaakt omdat Waterschap Rijnland heeft aangegeven de werkzaamheden te gaan doen ondanks het feit dat dit niet in hun baggerprogramma was opgenomen.	-130 v
De kosten van gemeentelijk vastgoed zijn verspreid over beleidsvelden 5.2 (parkeren), 5.3 (vastgoedbeheer algemeen) en 7.3 (gemeentelijke kantoorhuisvesting). Deze kosten worden vooraf begroot over de beleidsvelden op basis van het werkplan, maar de uiteindelijke verdeling hangt af van aan welke panden de kosten worden gemaakt. In 2020 zijn minder kosten gemaakt dan begroot voor vastgoedbeheer in beleidsvelden 5.2 en 7.3 en meer kosten voor vastgoedbeheer in beleidsveld 5.3. Dit leidt tot een nadeel van € 838.000 in beleidsveld 5.3, waartegenover voordelen van € 216.000 in beleidsveld 5.2 en € 622.000 in beleidsveld 7.3 staan.	838 n
De kapitaallasten van de sportaccommodaties werden in voorgaande jaren geboekt in beleidsveld 1.1 op het product sportaccommodaties. Met ingang van 2020 zijn de kapitaalasten verschoven naar beleidsveld 5.3, product vastgoedbeheer. Het gaat om sportaccommodaties die horen bij gemeentelijk vastgoed en waarvoor een kostprijs dekkende huur wordt berekend waarin deze kapitaallasten zijn meegerekend. Deze verschuiving zorgt in de begroting 2020 voor een voordeel op het beleidsveld 1.1 Onderwijs en Sport van € 1.490.000 en een zelfde nadeel op beleidsveld 5.3 Overige beheertaken, product Vastgoedbeheer. Met ingang van 2021 is de verschuiving van kapitaallasten in de begroting verwerkt.	1.490 n
De aanhuur van enkele panden begon later dan begroot; in het bijzonder de aanhuur van Kruisweg 18-20 (€ 65.000 lagere lasten).	-134 v
Baten subtotaal	**-972**
Voor het beheer van molens en molenaarswoningen is een niet-begrote subsidie ontvangen.	-102 v
Vanwege latere oplevering zijn de huurbaten vanuit Kruisweg 18-20 en het Dolhuys lager dan begroot (samen € 103.000). Daarnaast is sprake van diverse kleine verschillen ten opzichte van de begrote huurbaten. De totale huurbaten zijn wel gestegen ten opzichte van 2019. De afwijking ten opzichte van de begrote huurbaten betreft 1,3%.	316 n
Overige verschillen < € 100.000	-36 v
Na de laatste begrotingswijziging zijn nog opbrengsten ontvangen voor gronden en gebouwen. Een volledig overzicht is opgenomen als bijlage 6.12 in deze jaarrekening. De hoger dan begrote bate heeft geleid tot een hogere toevoeging aan de reserve Vastgoed.	-1.275 v
De inkomsten bij pleziervaart zijn (vergelijkbaar met 2019) € 194.000 hoger uitgevallen dan de bijgestelde begroting. Het verwachte wegblijven van buitenlandse toeristen is goed gemaakt doordat veel Nederlanders gekozen hebben voor een vakantie in eigen land.	-194 v

Als gevolg van de maatregelen om verdere verspreiding van het coronavirus tegen te gaan, ontvangen diverse instellingen (gedeeltelijke) huurkwijstschelding over 2020. De regeling voor huurkwijtschelding bij zwembaden werd pas bekend na de laatste begrotingswijziging, waardoor niet de gehele kwijtschelding was begroot. Tegenover dit nadeel staat in 2021 een verwachte rijksbijdrage. Omdat deze nog niet zeker is, kan de te ontvangen rijksbijdrage niet aan 2020 worden toegerekend.	319 n
Mutaties reserves	
Lasten subtotaal	**1.275**
Vanwege hoger dan begrote verkoopopbrengsten is een hogere dotatie gedaan aan de reserve Vastgoed.	1.275 n
Baten subtotaal	**453**
Niet voor alle onderhoudskosten kan een onttrekking aan de reserve worden gedaan. De kosten van extra maatregelen vanuit huurderswensen wordt verrekend in de huur of servicekosten en daarom niet ten laste van de reserve gebracht.	323 n
De reserve Baggeren dient om de kosten te kunnen dragen die worden gemaakt om gemeentelijke wateren op diepte te houden. In de begroting was rekening gehouden met een onttrekking aan de reserve baggeren voor de kosten van het baggeren tussen de Rusticabrug en Schoterweg. De kosten zijn echter in 2020 niet gemaakt omdat Waterschap Rijnland heeft aangegeven de werkzaamheden te gaan doen ondanks het feit dat dit niet in hun baggerprogramma was opgenomen.	130 n
Totaal analyse	**2.972 n**

6.1 Dienstverlening

61 Dienstverlening	**Begroting na wijz. 2020**	**Rekening 2020**	**Verschil 2020**
Lasten (exclusief mutaties reserves)	7.189	7.181	-8
Baten (exclusief mutaties reserves)	-1.782	-2.198	-415
Saldo (exclusief mutaties reserves)	**5.407**	**4.983**	**-424**
Toevoegingen aan reserves			
Onttrekkingen aan reserves	-108	-108	
Totaal saldo incl. mutaties reserves	**5.299**	**4.875**	**-424**

Een '-' (negatief saldo) is voordelig.

Toelichting verschillen jaarrekening t.o.v. bijgestelde begroting

Exploitatie	
Lasten subtotaal	**-8**
Overige verschillen per saldo < € 100.000	-8 v
Baten subtotaal	**-415**
Op basis van werkafspraken met Zandvoort is er € 74.000 ontvangen van Zandvoort. Het gaat om de werkzaamheden binnen de basisregistraties.	-74 v
In het kader van de corona impact monitor is een bijdrage van € 53.000 ontvangen vanuit de regiogemeenten.	-53 v
Als gevolg van de coronacrisis zijn bij de Bestuursrapportage 2020 de baten van leges inzake burgeraangelegenheden bijgesteld (met € 260.000). Aan het einde van het jaar blijkt deze bijstelling te groot te zijn geweest en is er een voordeel van € 288.000 te melden op de leges inkomsten. In totaal over heel 2020 is er een kleinere daling te zien ten opzichte van 2019 dan verwacht van het aantal uitgegeven reisdocumenten, rijbewijzen en afgesloten huwelijken. Het aantal aanvragen inzake naturalisatie en het aantal parkeervergunningen is gestegen in 2020.	-288 v
Totaal analyse	**-423 v**

6.2 Gemeentelijk bestuur

62 Gemeentelijk bestuur	Begroting na wijz. 2020	Rekening 2020	Verschil 2020
Lasten (exclusief mutaties reserves)	6.343	6.700	356
Baten (exclusief mutaties reserves)	-45	-111	-66
Saldo (exclusief mutaties reserves)	**6.298**	**6.589**	**291**
Toevoegingen aan reserves	40	40	
Onttrekkingen aan reserves	-140	-100	40
Totaal saldo incl. mutaties reserves	**6.198**	**6.529**	**331**

Een '-' (negatief saldo) is voordelig.

Toelichting verschillen jaarrekening t.o.v. bijgestelde begroting

Exploitatie

Lasten subtotaal	**356**
Overige verschillen per saldo < € 100.000.	-35 v
Op de communicatiebudgetten is minder uitgegeven. Hier staat tegenover dat er bij de afdeling Bestuur & Communicatie (beleidsveld 7.3) duidelijk meer is uitgegeven vooral als gevolg van de coronacrisis.	-88 v
In 2020 is er minder beroep gedaan op de externe commissieleden en zijn er minder presentiegelden uitbetaald.	-113 v
De uitgaven op het gebied van de gemeentelijke samenwerking vallen op de diverse posten lager uit, waarbij een deel kan worden toegeschreven aan de lagere uitgaven voor subsidies.	-91 v
Als gevolg van een verder verlaging van de rekenrente moet meer vermogen (€ 640.000) worden aangehouden in de voorziening wethouderspensioenen. Tevens is er in verband met een wachtgeldverplichting een bedrag van € 174.000 aan de voorziening toegevoegd. Voor de lopende verplichtingen is € 131.000 onttrokken. Ten opzichte van het geraamde bedrag ontstaat aan nadeel van € 683.000.	683 n
Baten subtotaal	**-25**
Overige verschillen per saldo < € 100.000.	-25 v
Totaal analyse	**331 n**

6.3 Openbare orde en veiligheid

63 Openbare orde en veiligheid	Begroting na wijz. 2020	Rekening 2020	Verschil 2020
Lasten (exclusief mutaties reserves)	33.726	32.559	-1.167
Baten (exclusief mutaties reserves)	-12.070	-12.619	-549
Saldo (exclusief mutaties reserves)	**21.656**	**19.940**	**-1.716**
Toevoegingen aan reserves			
Onttrekkingen aan reserves	-130	-26	104
Totaal saldo incl. mutaties reserves	**21.526**	**19.914**	**-1.612**

Een '-' (negatief saldo) is voordelig.

Toelichting verschillen jaarrekening t.o.v. bijgestelde begroting

Exploitatie	
Lasten subtotaal	**-1.167**
Overige verschillen per saldo < € 100.000.	-83 v
Op basis van recente informatie van de Veiligheidsregio Kennemerland zijn de kosten van de FLO regeling (functioneel leeftijdsontslag) €178.000 hoger dan waarmee rekening was gehouden.	178 n
Meer inhuur personeel (advies) nodig vanwege meer bouwaanvragen. Hier staan extra inkomsten uit leges voor deze vergunningen tegenover.	140 n
Het Regionaal informatie- en expertisecentrum (Riec) is een regionaal samenwerkingsverband waarvoor Haarlem alleen optreedt als beheersorganisatie. De exploitatie van het Riec mag daarom geen impact hebben op het resultaat van Haarlem. Per saldo (lasten en baten) zit het Riec neutraal in het resultaat van Haarlem. In 2020 zijn meerdere projecten gestart waarvoor rijksgelden beschikbaar zijn gesteld. Echter door de coronacrisis zijn de projecten niet volledig ten uitvoer gekomen waardoor er minder is uitgegeven dan begroot. Hier staan ook lagere baten tegenover.	-1.381 v
Een aantal vacatures bij de afdeling Vergunningen, Toezicht en Handhaving heeft langer opengestaan dan verwacht, hetgeen tot een onderschrijding bij de personeelskosten leidt.	-193 v
Door hogere lasten bij de afdeling Veiligheid en Handhaving op toeslagen en vergoedingen is een tekort ontstaan van €172.000. Dit komt voort uit de overdracht van het personeel van gemeente Zandvoort. Bij de start van de ambtelijke samenwerking zijn onvoldoende materiële budgetten meegekomen om de werkelijke kosten te dekken. Dit knelpunt is reeds meegenomen in de lopende gesprekken over de ambtelijke samenwerking. Er is ook een gedeelte (€ 62.000 meer ten opzichte van 2019) te wijten aan de onregelmatigheidstoeslag en reiskosten gemaakt voor al het personeel in verband met de coronacrisis.	172 n
Baten subtotaal	**-549**
Zoals bij de lasten verklaard zijn de baten ook lager voor het RIEC dan begroot. Het saldo van lagere uitgaven en lagere baten bedraagt € 26.000. Dit is €104.000 lager dan de geraamde onttrekking van bijna € 26.000 en is ten laste van desbetreffende reserve gebracht.	1.287 n
Overige verschillen per saldo < € 100.000.	-11 v
Op grond van de ontwikkelingen in de bouwsector was in de bestuursrapportage al rekening gehouden met € 500.000 aan extra legesopbrengst. Doordat er in laatste kwartaal 2020 een tweetal grote vergunningen is afgegeven, is de opbrengst ruim € 1,1 miljoen hoger.	-1.127 v
De VRK heeft in 2019 een positief rekeningsaldo gerealiseerd. Het voordeel is teruggesluisd naar de in de gemeenschappelijke regeling participerende gemeenten, Het aandeel van Haarlem hierin is € 135.000.	-135 v
De precariorechten vallen hoger uit vanwege enkele grote bouwaanvragen.	-152 v
De ontheffingen voor parkeren, woning omzetten (woning verbouwen voor kamerverhuur) en woningvormen (woning verbouwen naar 2 of meer zelfstandige woningen) hebben meer baten opgeleverd dan begroot.	-113 v
Als compensatie voor detacheringen naar andere gemeenten/Rijksoverheid van een aantal medewerkers zijn er extra baten ontvangen van totaal € 298.000.	-298 v
Mutaties reserves	
Baten subtotaal	**104**
Door het lagere tekort op het onderdeel Riec hoeft ook minder aan de reserve te worden onttrokken.	104 n
Totaal analyse	**-1.612 v**

7.1 Lokale belastingen & heffingen

71 Lokale belastingen & heffingen	Begroting na wijz. 2020	Rekening 2020	Verschil 2020
Lasten (exclusief mutaties reserves)	5.659	5.093	-566
Baten (exclusief mutaties reserves)	-50.843	-50.959	-116
Saldo (exclusief mutaties reserves)	**-45.185**	**-45.867**	**-682**
Toevoegingen aan reserves	2.365	2.365	
Onttrekkingen aan reserves			
Totaal saldo incl. mutaties reserves	**-42.820**	**-43.502**	**-682**

Een '-' (negatief saldo) is voordelig.

Toelichting verschillen jaarrekening t.o.v. bijgestelde begroting

Exploitatie

Lasten subtotaal	**-566**
Overige verschillen < € 100.000.	-33 v
Op basis van de van Cocensus ontvangen gegevens inzake de belastingdebiteuren is de toevoeging aan de voorziening dubieuze debiteuren bepaald. De toevoeging valt lager uit dan verwacht.	-386 v
De invorderingskosten en -baten zijn op dit product verantwoord. Bij de lasten ontstaat hierdoor een overschrijding waar hogere inkomsten tegenover staan.	164 n
Als gevolg van de coronacrisis is rekening gehouden met een hoger bedrag aan kwijtscheldingen. In 2020 zijn de uitgaven vrijwel gelijk aan die van 2019.	-311 v
Baten subtotaal	**-116**
Overige verschillen < € 100.000.	35 n
De opbrengst OZB is met name door een lagere ontwikkeling van de WOZ-waarde van de niet-woningen lager uitgevallen.	245 n
De invorderingskosten en -baten zijn op dit product verantwoord. De bate dient voor een deel ter dekking van de hogere lasten.	-396 v
Totaal analyse	**-682 v**

7.2 Algemene dekkingsmiddelen

72 Algemene dekkingsmiddelen	Begroting na wijz. 2020	Rekening 2020	Verschil 2020
Lasten (exclusief mutaties reserves)	-27	94	122
Baten (exclusief mutaties reserves)	-355.489	-354.976	512
Saldo (exclusief mutaties reserves)	**-355.516**	**-354.882**	**634**
Toevoegingen aan reserves	14.182	14.182	
Onttrekkingen aan reserves	-18.931	-10.931	8.000
Totaal saldo incl. mutaties reserves	**-360.266**	**-351.632**	**8.634**

Een '-' (negatief saldo) is voordelig.

Toelichting verschillen jaarrekening t.o.v. bijgestelde begroting

Exploitatie

Lasten subtotaal	**122**
Overige verschillen < € 100.000.	-50 v
Bij het bepalen van de hoogte van de voorziening wordt gekeken naar de ouderdom van de vorderingen. Op basis van de berekening 2020 is een extra storting noodzakelijk. De discussie omtrent de verschuldigde bouwleges van een groot project is een belangrijke verklaring.	765 n
Als gevolg van de lagere parkeeropbrengsten is er voor 2020 nauwelijks VPB verschuldigd.	-593 v
Baten subtotaal	**512**
Verrekeningen van de algemene uitkering over de jaren 2018 en 2019 geven per saldo een nadelig verschil van € 189.000.	189 n
Van het Rijk wordt nog € 2,35 miljoen aan compensatie voor de coronacrisis voor 2020 verwacht. De werkelijke compensatie (grotendeels op basis van nacalculatie) wordt pas in 2021 bekend. Omdat de exacte verdeling per gemeente nog niet nauwkeurig berekend kan worden, is het niet toegestaan deze extra compensatie als bate te verantwoorden in de jaarrekening 2020.	2.349 n
Overige verschillen < € 100.000.	-1 v
Hogere dividend opbrengsten	-260 v
Gedurende het jaar hebben vanuit het Rijk actualisaties plaatsgevonden die als basis dienen voor de algemene uitkering. Omdat de gemeente deze gegevens volgens beleid één keer per jaar actualiseert, ontstaat een positief verschil van € 764.000.	-764 v
De extra baten in de algemene uitkering, volgend uit de decembercirculaire, konden niet meer worden geraamd en geven daarom een voordelig verschil van € 1 miljoen. Een deel van deze extra baten is bestemd voor de beleidsterreinen en wordt mogelijk via het rekeningresultaat bestemd voor uitgaven in 2021.	-1.001 v
Mutaties reserves	
Lasten subtotaal	**8.000**
Als gevolg van een positief rekening resultaat 2020 is de geraamde onttrekking van de algemene reserve om het verwachte te kort te dekken niet noodzakelijk.	8.000 n
Totaal analyse	**8.634 n**

7.3 Overhead

73 Overhead	**Begroting na wijz. 2020**	**Rekening 2020**	**Verschil 2020**
Lasten (exclusief mutaties reserves)	67.320	66.874	-446
Baten (exclusief mutaties reserves)	-11.218	-11.819	-601
Saldo (exclusief mutaties reserves)	**56.102**	**55.055**	**-1.047**
Toevoegingen aan reserves	111	111	
Onttrekkingen aan reserves	-171	-171	
Totaal saldo incl. mutaties reserves	**56.042**	**54.995**	**-1.047**

Een '-' (negatief saldo) is voordelig.

Toelichting verschillen jaarrekening t.o.v. bijgestelde begroting

Exploitatie	
Lasten subtotaal	**-446**
Uit deze verschillenanalyse lijkt er een overschrijding (ICT infrastructuur) en onderschrijding (personeel) te zijn op 2 kostenplaatsen. Beide kostenplaatsen horen echter bij elkaar en laten onder de streep een sluitende exploitatie zien. Door onduidelijkheden in de technische financiële verwerking zijn deze kosten technisch niet aangepast. Inhoudelijk ging het hier om inhuur en diensten voor de ICT infrastructuur die technisch ook naar de onderschrijding had kunnen worden verplaatst.	177 n
Overige verschillen < € 100.000.	-45 v

De verdeling van de loonkosten in de begroting tussen beleidsveld overhead en de andere beleidsvelden is in een enkel geval niet juist. De realisatie van de loonkosten is wel goed toegerekend. Dit leidt tot een nadeel van € 236.000.	236 n
De taakstelling van € 250.000 voor lagere reiskosten is wel gerealiseerd, maar op basis van de fiscale regelgeving per medewerker via de salarisaaministratie verwerkt en op deze wijze verdeeld naar de betreffende afdelingen en zo over de verschillende beleidsdelden verdeeld.	250 n
De kosten van gemeentelijk vastgoed zijn verspreid over beleidsvelden 5.2 (parkeren), 5.3 (vastgoedbeheer algemeen) en 7.3 (gemeentelijke kantoorhuisvesting). Deze kosten worden vooraf begroot over de beleidsvelden op basis van het werkplan, maar de uiteindelijke verdeling hangt af van aan welke panden de kosten worden gemaakt. In 2020 zijn minder kosten gemaakt dan begroot voor vastgoedbeheer in beleidsvelden 5.2 en 7.3 en meer kosten voor vastgoedbeheer in beleidsveld 5.3. Dit leidt tot een nadeel van € 838.000 in beleidsveld 5.3, waar tegenover voordelen van € 216.000 in beleidsveld 5.2 en € 622.000 in beleidsveld 7.3 staan.	-622 v
Als gevolg van de coronacrisis zijn in 2020 de budgetten voor scholingskosten naar beneden bijgesteld. De scholingskosten zijn uiteindelijk € 125.000 hoger uitgevallen als gevolg van het feit dat in het 4e kwartaal meer opleidingen nog zijn opgestart dan oorspronkelijk verwacht. Bij het opstellen van de decemberrapportage was dit risico bekend en is de beschikbare ruimte in de stelpost overhead aangewend. De overige verwachte risico's op hogere kosten hebben zich in mindere mate voorgedaan of zijn gecompenseerd door andere meevallers. Dit alles resteert uiteindelijk tot een voordeel ten opzichte van de begroting.	-442 v
Baten subtotaal	**-601**
Pas aan het einde van het jaar is duidelijkheid verkregen omtrent het recht op vergoedingen voor enkele rijksmonumenten en zijn deze vergoedingen opgenomen in de administratie.	-63 v
Overige verschillen < € 100.000.	14 n
In 2020 heeft Facilitaire Zaken niet meer in gebruik zijnde apparatuur verkocht en is er sprake van een bate van € 82.000.	-82 v
Er zijn werkzaamheden verricht voor derde partijen. Deze inkomsten waren niet begroot (individueel lager dan € 100.000), maar zijn wel in rekening gebracht bij de derde partij.	-470 v
Totaal analyse	**-1.047 v**

6.6 Investeringskredieten

Programma 1: Maatschappelijke participatie

Cluster onderwijs

Ip-nr.	Omschrijving	Krediet	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Restant krediet
77.01	Phoenixstraat, gymzaal	1.910	167	690	1.052
77.01	SHO BO Molenwiek - Dalton	4.286	4.181	100	5
77.01	SHO VO Rudolf Steiner	16.038	4.600	7.788	3.650
77.01	Ter Cleeff	3.887	3.887	-26	26
77.01	SHO Cruquius	3.100	3.078	22	0
77.01	Liduinaschool uitbreiding	200	0	18	182
77.01	Stedelijk Gymnasium renovatie	4.332	190	27	4.115
77.01	JOP 2020 Sterren College	604	0	604	0
77.01	Vilniusstraat 2, gymzaal	0	0	14	-14
	Subtotaal onderwijs	**34.356**	**16.103**	**9.237**	**9.016**

Cluster sport

Ip-nr.	Omschrijving	Krediet	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Restant krediet
76.02	MF sporthal Duinwijck	4.938	4.613	49	276
81.06	Haarlem Kennmerland kantelen	268	241	31	-4
81.06	Honkbal stadion natuurgras	116	0	162	-46
81.06	Hoofdveld HFC verschuiven	110	0	19	91
81.28	HC Haarlem kunstgras veld 1 toplaag	301	0	28	273
81.28	SV Alliance kunstgras en trainingsveld	550	0	444	106
81.28	DSS honkbal halfverharding en infield	230	0	217	13
81.28	HKC oost kunstgras veld 1 toplaag	130	0	133	-3
81.28	Kantplanken kunstgras div. locaties	258	0	239	19
81.28	HC Haarlem kunstgrasveld led	128	77	8	43
81.28	HKC Aurora korfbal kunstgras	258	155	97	6
81.28	Aart sportpark verlichting	223	172	56	-5
81.29	Sporthal Sportweg; Bouw hal	9.730	580	1.398	7.752
81.30	Egelantierlaan SV Alliance	410	369	-7	48
81.30	Kenn. Sportcenter brandscheid.	320	80	160	80
81.30	Kenn. Sportcenter luchtbehand.	425	106	184	135
	Subtotaal sport	**18.395**	**6.393**	**3.218**	**8.784**
	Totaal programma 1 Maatschappelijke participatie	**52.751**	**22.496**	**12.455**	**17.800**

Programma 4: Duurzame stedelijke ontwikkeling

Ip-nr.	Omschrijving	Krediet	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Restant krediet
GOB.92	Slathuisterrein, popcentrum	4.300	369	173	3.758
GRX.01	Entree het Verre Oosten Schalkwijk	183	4	15	164
GRX.02	Prinses Beatrixplein herontwikkeling	185		182	3
GRX.03	Voorbereiding grex Oostpoort	669	0	63	606
CLT.00	Patronaat vervangingsinvesteringen	140	0	143	-3
CLT.00	Stadsschouwburg vervanginsinvesteringen	100	0	96	4
CLT.04	Philharmonie vervangingsinvesteringen	110	0	12	98
SZ.123	Philharmonie vervangingsinvesteringen 2020	621	0	481	140
	Totaal programma 4	**6.308**	**373**	**1.165**	**4.770**

Programma 5: Beheer en onderhoud

Cluster Wegen, straten en pleinen

Ip-nr.	Omschrijving	Krediet	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Restant krediet
81.29	Sporthal Sportweg; Opnb.Ruimte	680	264	117	299
GOB.20	Amsterdamsevrt rijbaan versmalling	1.713	1.623	23	67
GOB.23	Groenmarkt,autoluwe binnenstad	896	519	327	50
GOB.39	Kerklaan & parkeervoorziening	420	94	36	290
GOB.62	Houtplein e.o., herinricht/rio	5.882	434	519	4.929
GOB.63	HOV noord	3.287	0	3.211	76
GOB.70	Amerikaweg kruispunten	750	162	385	203
GOB.75	Schalkwijk middengebied OR	2.500	270	553	1.677
GOB.77	Schalkwijk centrum noordzijde OR	100	0	20	80
GOB.78	Meerwijk integrale vernieuwing OR	1.750	0	121	1.629
GOB.79	Zuiderpolder integrale vernieuwing OR	800	0	95	705
GOB.80	Schalkwijkerbrug vervanging	200	0	96	104
GOB.90	Vervangen openb verlichting (LED)	1.600	369	577	654
GOB.91	Investeringen Maatschappelijk Nut	19.516	14.258	5.276	-18
OR.004	Prins Bernhardlaan herinrichting	900	0	0	900
SOR.00	Stelpost SOR Mobiliteit	2.175	0	0	2.175
SOR.00	Haarlem-Velsen Snelfietsroute	140	5	75	60
SOR.00	Station Spaarnwoude fietsparkeren	200	0	0	200
SOR.00	Vijfhoek herinrichting	100	0	45	55
WZ.06	Molenwijk, wandelpromenade	6.300	1.665	4.008	627
	Subtotaal Wegen, straten en pleinen	**49.909**	**19.663**	**15.484**	**14.762**

Cluster Riolering, groen en overig

Ip-nr.	Omschrijving	Krediet	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Restant krediet
63.19	Riolering	17.371	13.157	2.730	1.484
64.04 a	Waarderpolder,Centrale watergang	4.431	2.133	38	2.260
64.04 b	Waterplan Schalkwijk (Aziëweg)	1.000	500	43	457
GOB.43	Schoterbos	2.850	2.697	53	100
GOB.43	Schoterbos vervolgfase	4.300	127	297	3.876
GOB.44	Haarlemmerhout, herinrichting	769	526	25	218
GOB.48	Noorder Emmakade verv. kade	1.735	1.512	28	195
GOB.52	Zuider Buitenspaarne / Vijverlaan walmuur	630	83	43	504
GOB.71	Industriehavenbrug	1.887	1.833	11	43
GOB.73	Groenherstel Schalkwijk	2.500	104	350	2.046
OR.014	Buitenzorgkade walmuur	273	0	4	269
SOR.01	Stelpost SOR groen	300	0	0	300
SOR.01	Ramplaanspad	115	9	7	99
SOR.01	Voortingplantsoen	325	2	82	241
SOR.01	Spaansevaartstraat	375	0	374	1
SOR.01	Hoofdbomenstructuur	200	0	189	11
SOR.01	Bisschop Bottemanneplein	300	0	30	270
WZ.07	Spaarne Walmuur	4.130	2.688	843	599
	Subtotaal Riolering, groen en overig	**43.491**	**25.371**	**5.147**	**12.973**

Cluster Parkeren

Ip-nr.	Omschrijving	Krediet	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Restant krediet
12.20	Parkeerautomaten vervangen	1.814	1.758	-11	67
GOB.61	Raaks, Fietsparkeergarage	1.700	8	705	987
GOB.65	Schalkstad parkeervoorziening	1.600	1.200	1.200	-800
	Subtotaal parkeren	**5.114**	**2.966**	**1.894**	**254**

Cluster Overige Beheertaken

Ip-nr.	Omschrijving	Krediet	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Restant krediet
BIB.01	Bibliotheken, vernieuwing	6.000	0	0	6.000
SZ.127	Museum het Dolhuys, herinrichting	3.635	1.337	2.829	-531
VG.ON	Grote Mrkt 2 restauratie gevel	65	34		31
VG.ON	Kleverlaan, kweektuin hoge kas	216	0	273	-57
VG.IN	Kleverlaan 9a renovatie	0	0	223	-223
VG.IN	Kruisweg 18-20 gebruiksmogelijkheden	726	0	696	30
	Subtotaal Overige beheertaken	**10.642**	**1.371**	**4.021**	**5.250**
	Subtotaal programma 5 (lasten)	**109.156**	**49.371**	**26.546**	**33.239**

Inkomsten / bijdragen derden programma 5: Beheer en onderhoud

Ip-nr.	Omschrijving	Krediet	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Restant krediet
63.19	Riolering	-965	-895	-74	4
64.04 a	Waarderpolder, centrale watergang	-2.590	-1.895	-347	-348
GOB.62	Houtplein herinrichting	-3.740	0	-507	-3.233
GOB.70	HOV noord	-2.887	-998	-2.089	200
GOB.71	Industriehavenbrug	-1.998	-1.972	200	-226
GOB.75	Schalkwijk middengebied OR	0	0	-265	265
GOB.91	Investeringen Maatschappelijk Nut	-1.021	-892	-157	28
SZ.127	Museum het Dolhuijs	0	0	-364	364
WZ.07	Spaarne walmuur	0	0	-7	7
	Subtotaal inkomsten / bijdragen derden	**-13.201**	**-6.652**	**-3.610**	**-2.939**
	Totaal programma 5 Beheer en onderhoud	**95.955**	**42.719**	**22.936**	**30.300**

Programma 6: Burger bestuur en veiligheid

Ip-nr.	Omschrijving	Krediet	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Restant krediet
11.03	Kassaruimte publiekshal Zijlv.	100	65	-3	38
DV.07	Zaakgericht Werken fase 2	450	433	14	3
DV.12	ZBB Actieve Wachten	135	80	0	55
DV.13	Inwinapparatuur basisregistraties	130	0	132	-2
	Totaal programma 6	**815**	**578**	**143**	**94**

Programma 7: Algemene dekkingsmiddelen

Ip-nr.	Omschrijving	Krediet	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Restant krediet
21.01	Vervanging en uitbreiding wifi	240	0	185	55
21.01	Verhogen security technische omgeving	172	0	171	1
21.01	Mobiele comm. middelen 2020	475	0	441	34
FAC.01	Vervanging meubilair 2020	117	0	0	117
MS.100	Vervanging Datacenter/software	5.300	4.886	408	6
MS102/106	Huisvesting organisatie	598	0	572	26
MS.102	Common ground	150	0	155	-5
MS.102	MijnHaarlem fase 2	263	0	5	258
	Totaal programma 7	**7.315**	**4.886**	**1.937**	**492**

Investeringskredieten totaal

Prog nr	Programma	Krediet	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Restant krediet
1	Maatschappelijke participatie	52.751	22.496	12.455	17.800
4	Duurzame stedelijke ontwikkeling	6.308	373	1.165	4.770
5	Beheer en onderhoud	95.955	42.719	22.936	30.300
6	Burger, bestuur en veiligheid	815	578	143	94
7	Algemene dekkingsmiddelen	7.315	4.886	1.937	492
	Totaal	**163.144**	**71.052**	**38.636**	**53.456**

Afgesloten kredieten

Een aantal investeringen is in 2020 afgerond, de bijbehorende kredieten worden per eind 2020 afgesloten. Het gaat daarbij om de volgende kredieten:

IP post	Beschrijving investering	Krediet	Uitgaven	Restant krediet	Opmerking
77.01	Molenwiek Dalton	4.286	4.281	5	
77.01	Ter Cleeff	3.887	3.861	26	
77.01	SHO Cruquius	3.100	3.100	0	
77.01	JOP 2020 Sterren College	604	604	0	
81.28	HKC Aurora korfbal kunstgras	258	252	6	stelpost
81.06	Haarlem Kennemerland	268	272	-4	stelpost
81.06	Honkbal stadion natuurgras	116	162	-46	stelpost
81.30	Egelantierlaan SV Alliance	410	362	48	stelpost
81.28	HKC Oost kunstgras toplaag	130	133	-3	stelpost
81.28	Aart sportpark verlichting	223	187	36	stelpost
GOB.48	Noorder Emmakade verv. kade	1.735	1.540	195	
12.20	Parkeerautomaten vervangen	1.814	1.747	67	
VG.IN	Kleverlaan 9a renovatie	0	223	-223	Verrekenen IP
VG.IN	Kruisweg 18-20	726	696	30	Verrekenen IP
DV.07	Zaakgericht werken fase 2	450	447	3	
MS102/MS 106	Nieuwe werkplekken	598	572	26	
M&S.102	Common ground	150	155	-5	
M&S.100	Datacenter	5.300	5.294	6	stelpost
21.01	Security technische omgeving	172	171	1	stelpost
DV.13	Inwinapparatuur basisregistr.	130	132	-2	

De restanten of overschrijdingen van kredieten met de opmerking 'stelpost' worden verrekend met de stelposten voor respectievelijk sport en vervanging ICT. De saldi van de kredieten VG.IN worden verrekend met reserveringen op deze stelpost in het IP.
De overige saldi van afgesloten kredieten vallen vrij. De kapitaallasten van de investeringen worden berekend op basis van de werkelijke uitgaven en bij de Kadernota verwerkt in de begroting.

6.7 Overzicht verworven subsidies

Verstrekker	Onderwerp	Verleend bedrag
Provincie	Buiten uitvoeringsregeling	3740
Provincie	Regionaal fietsnetwerk Noord-Holland 2020	1032
Provincie	Kleine Infrastructuur Noord-Holland 2020	811
Provincie	Kleine Infrastructuur Noord-Holland 2020	650
Provincie	Verduurzaming culturele instellingen Noord-Holland 201 9	300
EU	Horizon2020	268
Provincie	Buitenuitvoeringsregeling	205
Provincie	Doorstromingsmaatregelen OV	200
Derden	Bijdrage Bureau MRA	170
Provincie	Warmtetransitie gebouwde omgeving op wijkniveau 2019	120
Provincie	Doorstromingsmaatregelen OV	115
Provincie	Warmtetransitie gebouwde omgeving op wijkniveau 2019	80
Provincie	Woonvisie Noord-Holland 2016	34
Provincie	Toekomstbestendige winkelgebieden Noord-Holland 2020	25
Provincie	Versterken bestuurskracht Noord-Holland 2020	24
Provincie	Woonvisie Noord-Holland 2016	19
Provincie	Woonvisie Noord-Holland 2016	18
Provincie	Opruiming drugsafval Noord-Holland 2020	12
Provincie	Cofinanciering Europese EFROprogramma's Noord-Holland 2016	11
Provincie	Doortrappen Noord-Holland 2020	10
Rijk	Bijdrage aanjaagteam ondermijning (ATO)	7
Provincie	Buitenuitvoeringsregeling	5
Totaal		**7.855**

6.8 Overzicht WOB verzoeken en ingediende bezwaren

In 2020 heeft het college 45 verzoeken ontvangen op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Dit aantal is lichtelijk gestegen ten opzichte van het jaar ervoor (31 verzoeken). Sommige verzoeken zijn omvangrijker en complexer dan andere verzoeken. De verzoeken betreffen daarnaast diverse beleidsterreinen, waarbij er geen aandachtsgebieden uitspringen. De meeste verzoeken zijn toegekend door toezending van de gevraagde informatie.

Afhandeling van Wob-verzoeken
Bestuursorganen hebben vier weken om een besluit te nemen op een Wob-verzoek. Deze termijn kan, schriftelijk gemotiveerd, met maximaal vier weken worden verlengd. De beslistermijn kan worden opgeschort als de zienswijze van een derde-belanghebbende moet worden gevraagd, bijvoorbeeld omdat is verzocht om gegevens over deze belanghebbende.

Afhandeling van Wob-verzoeken vindt nagenoeg in alle gevallen plaats binnen de daarvoor gestelde wettelijke termijnen. Bij de afhandeling van vijf Wob-verzoeken is de afhandelingstermijn overschreden. De belangrijkste oorzaak dat de termijn is overschreden is de omvang van de gevraagde informatie. Daarnaast nam de benodigde toetsing en bewerking van documenten veel tijd in beslag. In alle gevallen is contact opgenomen met de verzoeker om te communiceren dat de afhandeling veel tijd zou gaan kosten.

Overzicht Wob-verzoeken en ingediende bezwaren
Het college behandelt Wob-verzoeken en bezwaren en beroepen, gericht aan college en raad (op grond van het Delegatiebesluit). Over die taakuitvoering brengt het college verslag uit aan de raad. In 2020 zijn er geen Wob-verzoeken in behandeling genomen namens de raad.

Jaaroverzichten Wob verzoeken	Aantal
2017	75
2018	58
2019	31
2020	45

Onderwerp	Ontvangen	Afgehandeld	Toelichting
BIBOB-advisering inzake financiering van ontwikkeling de Koepel door Panopticon	31-10-2019	28-1-2020	
Subsidies HVO-Q en de uitgevoerde (subsidiabele) activiteiten	21-11-2019	29-1-2020	
Opvolging integriteitsmeldingen op opvolgende klacht van […]	26-11-2019	30-1-2020	
Geheimhouding/vertrouwelijkheid van stukken	30-1-2020	13-2-2020	
Documenten (communicatie/besluiten/voornemens) omtrent de plaatsing van de laadpaal te Pampus.	21-1-2010	18-2-2020	
E-mailcorrespondentie tussen de omwonenden van de Zuid Schalkwijkerweg 21-23	12-2-2020	25-2-2020	
Documenten inzake de realisatie van een opbouw	7-1-2020	3-3-2020	
Verslagen driehoek gemeente-politie- OM	26-11-2019	4-3-2020	
Informatie over nadeelcompensatie	21-2-2020	12-3-2020	
Documenten inzake verleende omgevingsvergunning Schneevoogtstraat	16-3-2020	23-3-2020	

Onderwerp	Ontvangen	Afgehandeld	Toelichting
Stukken inzake omgekomen stoeptegel in de Van Loghemstraat te Haarlem	27-2-2020	4-3-2020	
Relatiegeschenken en declaratiegedrag	31-12-2019	27-3-2020	
Documenten m.b.t. besluitvorming omgevingsvergunning van de Oosterstraat 56	25-2-2020	2-4-2020	
Documenten inzake totstandkoming porthalsportweg	13-1-2020	7-4-2020	
Verslagen van overleggen tussen gemeente Haarlem, Zandvoort en/of de gemeente Bloemendaal en/of de gemeente Heemstede en/of de Dutch Grand Prix over het gebruik van het circuit Zandvoort	28-1-2020	20-4-2020	
Informatie over afdoening Wob-verzoeken en kosten stadsadvocaat bij bezwaar- en beroepszaken	11-3-2020	13-5-2020	
Documenten inzake aanvraag van omgevingsvergunning	30-3-2020	6-5-2020	
Subsidieverlening aan Stichting Ontmoet Elkaar in Haarlem oost en/of Stichting ontmoet elkaar in Parkwijk	20-3-2020	4-6-2020	
Documenten inzake totstandkoming sporthal Sportweg	14-4-2020	11-6-2020	
Documenten inzake HVO-Querido	4-5-2020	16-6-2020	
Stukken inzake aansprakelijkheidsverzekering	26-5-2020	12-6-2020	
Interne documenten inzake BIZ-voornemen om wifi-tracking te gaan toepassen in de openbare ruimte van het centrum van Haarlem	24-4-2020	16-6-2020	
Verslagen en/of notulen en/of andere documenten van het presidium -sinds de afgelopen 4 jaar- waarin wordt verwezen of melding gemaakt van [naam] en/of [naam].	14-7-2020	27-7-2020	
Documenten rondom het besluit en de besluitvorming om [naam] toegang te weigeren tot vergaderingen van de gemeente (waaronder vergaderingen met raadsleden).	14-7-2020	27-7-2020	
Documenten over totstandkoming van het Definitief Ontwerp voor het Houtplein en omgeving in Haarlem	12-6-2020	12-8-2020	
Documenten over parkeren en fiscale handhaving	13-7-2020	13-8-2020	
Stukken inzake voornemen tot handhaving	21-7-2020	10-8-2020	
Documenten inzake projecten HLC-Turnhal en Snelfietsroute Lodewijk van Deijssellaan	10-7-2020	4-9-2020	
Documenten inzake de opgraving en herbegraving persoon in Haarlem	21-8-2020	22-9-2020	
Documenten inzake Verzoek inzake doorbetaling niet-gereden ritten	22-9-2020	19-10-2020	
Alle correspondentie tussen gemeente Haarlem en de organisatie van Dazzling on tour, gedaan vanaf 1 januari 2020 t/m 22 september 2020.	21-9-2020	22-10-2020	
Alle vergunningen, ontheffingen en voorwaarden rondom het zwemevenement Swim to Fight Cancer	28-9-2020	21-10-2020	
Documenten inzake een ontheffing op basis van artikel 87 RVV	5-10-2020	26-10-2020	
Alle correspondentie tussen gemeente Haarlem en ijsbaan Haarlem, gedaan vanaf januari 2020 t/m 22 september 2020	21-9-2020	28-10-2020	
Mededelingen/klachten hebben m.b.t. voetpad te Haarlem (locatie Terworm)	8-10-2020	4-11-2020	
Documenten van bedrijf Mobycon over het Mobiliteitsonderzoek Ontwikkelzone Orionweg-Planetenlaan.	7-8-2020	6-11-2020	
Subsidieaanvraag/verantwoording van Stichting DOCK	7-9-2020	10-11-2020	
Stukken met betrekking tot Café Stiels	22-7-2020	11-11-2020	
Documenten m.b.t. het weigeren van een omgevingsvergunning verband houdt met de plannen voor een Domus Plus / Skaeve Huse aan de Vergierdeweg 452/454.	16-11-2020	17-11-2020	

Onderwerp	Ontvangen	Afgehandeld	Toelichting
Documenten omtrent onderhoud van de Kleverparkbuurt	9-9-2020	18-11-2020	
Documenten inzake aangifte tegen medewerker(dossier Tuin van Jonker)	22-10-2020	23-11-2020	
Correspondentie (incl. bijlagen) tussen de havendienst en Cocensus	5-10-2020	19-11-2020	
Documenten inzake de dossiers kappen van een boom en een 'langdurig bouwproject" P.Krugerstr 43	2-12-2020	7-12-2020	
Documenten inzake het dossier asbest verantwoording gebouw aan het adres Costa del Sol te Haarlem.	16-11-2020	16-12-2020	

Meervoudige Verzoeken	2017	2018	2019	2020
Verzoeker a	16	3	1	5
Verzoeker b	7	6	9	2
Verzoeker c			2	
Verzoeker d	5			
Verzoeker e	2			

Bezwaarschriftenafhandeling

In 2020 zijn er 1.248 bezwaarschriften ontvangen. In 2019 waren dit er 1.292. Wel zijn er meer bezwaarschriften afgehandeld: 1.335 in 2020, ten opzichte van 1.125 in 2019. In het jaarverslag van de commissie bezwaarschriften dat voor 1 mei verschijnt wordt hier een toelichting op gegeven.

6.9 Productenrealisatie

1101 Onderwijsbeleid

Algemene onderwijszaken zoals leerlingenvervoer, schoolzwemmen, Web-participatiebudget en Onderwijs achterstanden beleid (aparte uitkering van het Rijk).

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	8.779	10.110	9.415	8.985	-430
Baten	-5.187	-5.339	-5.857	-5.802	55
Totaal (excl. reserves)	**3.592**	**4.770**	**3.558**	**3.183**	**-375**

1102 Leerplicht regionaal

De kosten op regionaal niveau voor leerplicht en de registratie daarvan.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	2.390	2.471	2.558	2.321	-236
Baten	-1.771	-1.709	-1.709	-1.736	-27
Totaal (excl. reserves)	**619**	**761**	**848**	**585**	**-264**

1103 Onderwijshuisvesting

Alle kosten inzake de huisvesting van basis- speciaal en voortgezet onderwijs. Kosten bestaan grotendeels uit rente, afschrijving en publieke heffingen.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	15.581	15.115	14.444	14.295	-148
Baten	-722	-334	-544	-627	-83
Totaal (excl. reserves)	**14.859**	**14.780**	**13.899**	**13.668**	**-231**

1104 Sportbeleid

Binnen dit deelproduct worden de subsidies aan de SRO en de Stichting SportSupport verantwoord.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	9.740	5.624	10.614	10.691	77
Baten	-5	-1	-1	-90	-89
Totaal (excl. reserves)	**9.734**	**5.623**	**10.613**	**10.601**	**-12**

1105 Sportaccommodaties

De overige kosten met betrekking tot de gemeentelijke sportaccommodaties, anders dan beheerskosten (SRO) worden op dit product verantwoord. Voornamelijk rente, afschrijving en loonkosten inclusief overheadkosten.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	4.119	4.239	4.080	2.657	-1.423
Baten					
Totaal (excl. reserves)	**4.119**	**4.239**	**4.080**	**2.657**	**-1.423**

1201 Publieke gezondheid

Kosten om de gezondheid van inwoners te bevorderen en te beschermen. Dit betreft voornamelijk de gemeentelijke bijdrage aan de Veiligheidsregio Kennemerland.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	4.014	3.997	3.951	3.927	-24
Baten					
Totaal (excl. reserves)	**4.014**	**3.997**	**3.951**	**3.927**	**-24**

1202 Sociale basis

Onder basisinfrastructuur wordt verstaan: de activiteiten en voorzieningen die er voor zorgen dat burgers zich in hun eigen kracht geholpen en ondersteund voelen. Hierdoor kunnen zij zelfstandig blijven functioneren en zo veel mogelijk meedoen, nu of in de toekomst. Het gaat om laagdrempelige, vrij toegankelijke, niet individueel geïndiceerde en veelal collectieve voorzieningen.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	16.074	14.186	13.542	13.366	-176
Baten	-52			-10	-10
Totaal (excl. reserves)	**16.022**	**14.186**	**13.542**	**13.357**	**-185**

1203 Sociale wijkteams

Lasten voor het uitvoeren van werkzaamheden voor Centrum voor Jeugd en Gezin en de sociale wijkteams.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	1.440	2.542	4.463	4.241	-222
Baten	-114	-106	-106	-106	
Totaal (excl. reserves)	**1.326**	**2.436**	**4.357**	**4.136**	**-222**

1204 CJG

Lasten voor het uitvoeren van werkzaamheden door het centrum voor jeugd en gezin(CJG) en de Jeugdgezondheidszorg (JGZ).

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	8.788	9.349	8.946	8.921	-24
Baten					
Totaal (excl. reserves)	**8.788**	**9.349**	**8.946**	**8.921**	**-24**

2101 Vervoersvoorzieningen

Wmo maatwerkvoorziening: collectief vraagafhankelijk vervoer voor mensen met een beperking.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	5.713	5.141	6.145	5.589	-556
Baten	-316	-205	-397	-375	22
Totaal (excl. reserves)	**5.396**	**4.936**	**5.748**	**5.214**	**-534**

2102 Woonvoorzieningen

Maatwerkvoorziening: woningaanpassingen voor mensen met een beperking.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	2.788	2.286	3.189	2.795	-394
Baten	-9			-7	-7
Totaal (excl. reserves)	**2.779**	**2.286**	**3.189**	**2.788**	**-401**

2103 Huishoudelijke ondersteuning

Wmo maatwerkvoorziening: huishoudelijke ondersteuning voor ouderen en mensen met een beperking met als doel een schone en leefbare woning voor deze inwoners.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	11.157	11.606	13.480	13.239	-241
Baten	-846	-772	-75	-105	-30
Totaal (excl. reserves)	**10.311**	**10.834**	**13.405**	**13.134**	**-271**

2104 Begeleiding en dagbesteding

Wmo-maatwerkvoorziening: dit product betreft kosten voor individuele begeleiding en dagopvang.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	15.331	14.251	16.688	15.706	-982
Baten	-12			-8	-8
Totaal (excl. reserves)	**15.319**	**14.251**	**16.688**	**15.698**	**-990**

2105 Gezinsbegeleiding en jongvolwassenen

Lasten voor het uitvoeren van werkzaamheden door gecontracteerde jeugdzorg aanbieders in de vorm van ambulante hulp en begeleiding voor cliënten in de leeftijd vanaf 18 jaar en/of het gezin die voor een cliënt en/of het gezin passender is dan een Wmo maatwerkvoorziening.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	1.693	1.138	1.898	2.094	196
Baten	-2			-2	-2
Totaal (excl. reserves)	**1.690**	**1.138**	**1.898**	**2.093**	**194**

2106 Overige voorzieningen volwassenen

Overige Wmo maatwerkvoorzieningen, zoals gehandicapte parkeerplaatsen en medische adviezen.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	1.297	1.048	1.293	1.205	-88
Baten	-94	-44	-742	-808	-66
Totaal (excl. reserves)	**1.203**	**1.004**	**552**	**398**	**-154**

2201 Ambulante jeugdhulp

Lasten voor het uitvoeren van werkzaamheden door gecontracteerde jeugdzorg aanbieders in de vorm van ambulante hulp en begeleiding.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	20.149	17.490	19.907	21.024	1.118
Baten					
Totaal (excl. reserves)	**20.149**	**17.490**	**19.907**	**21.024**	**1.118**

2202 Jeugdhulp met verblijf

Lasten voor het uitvoeren van werkzaamheden door gecontracteerde jeugdzorg aanbieders voor hulp en begeleiding in instellingen.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	9.161	9.281	10.106	9.226	-880
Baten					
Totaal (excl. reserves)	**9.161**	**9.281**	**10.106**	**9.226**	**-880**

2203 Hoogspecialistische jeugdhulp

Lasten voor werkzaamheden op het gebied van kinderbescherming en jeugdreclassering.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	2.264	2.660	2.442	2.365	-76
Baten	-23				
Totaal (excl. reserves)	**2.242**	**2.660**	**2.442**	**2.365**	**-76**

2204 Overige voorzieningen jeugd

Lasten voor de uitvoering van het programma Transformatieplan Jeugdzorg Zuid Kennemerland.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	1.336	1.434	1.929	1.764	-164
Baten	-146	-90	-90	-141	-51
Totaal (excl. reserves)	**1.189**	**1.344**	**1.839**	**1.624**	**-215**

2301 Maatschappelijke opvang

Betreft lasten met betrekking tot opvang daklozen, huiselijk geweld/vrouwen opvang en Bed Bad en Brood.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	19.854	17.047	19.834	19.430	-404
Baten	-838	-1.157	-608	-622	-14
Totaal (excl. reserves)	**19.016**	**15.891**	**19.226**	**18.808**	**-418**

2302 Beschermd wonen

Het bieden van een traject op maat voor inwoners met psychiatrische en/of psychosociale problematiek die ondersteuningsvragen hebben ten aanzien van én het wonen én het herstellen.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	40.719	45.507	43.604	43.769	164
Baten	-2.987	-2.967	-3.157	-3.101	56
Totaal (excl. reserves)	**37.732**	**42.540**	**40.447**	**40.667**	**220**

3101 Re-integratie

Taken op grond van de participatiewet. Het betreft uitvoering van de taken zoals re-integratie, beschut werk en arbeidsmatige dagbesteding, garantiebanen en loonkostensubsidies.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	7.823	6.440	7.111	5.755	-1.356
Baten	-1.146			-16	-16
Totaal (excl. reserves)	**6.677**	**6.440**	**7.111**	**5.739**	**-1.372**

3102 Participatie

Lasten ter bevordering van de participatie voor de doelgroep uit het uitkeringsbestand met een onoverbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	301	290	445	378	-67
Baten					
Totaal (excl. reserves)	**301**	**290**	**445**	**378**	**-67**

3103 Sociale werkvoorziening

Lasten op grond van de WSW. Het betreft de vergoeding aan de gemeenschappelijke regeling die de sociale werkvoorziening in de regio Zuid-Kennemerland uitvoert. De middelen worden ingezet voor zowel de salariskosten van de inwoners die werkzaam zijn binnen de sociale werkvoorziening als de materiële kosten en begeleidingskosten ten behoeve van de sociale werkvoorziening. De opbrengsten die de sociale werkvoorziening genereert worden in mindering gebracht op de kosten.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	15.580	14.749	17.144	17.057	-87
Baten	-206		-311	-312	-1
Totaal (excl. reserves)	**15.374**	**14.749**	**16.833**	**16.745**	**-88**

3201 Inkomen

Uitkeringslasten voor Participatiewet uitkeringen inclusief de IOAW (Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers) en IOAZ (Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen) en daarmee samenhangende overige lasten.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	56.503	59.564	94.441	92.400	-2.041
Baten	-57.534	-57.908	-99.445	-100.021	-577
Totaal (excl. reserves)	**-1.031**	**1.655**	**-5.004**	**-7.621**	**-2.617**

3202 Inkomensondersteuning

Het betreft de kosten van de door de raad vastgestelde regelingen in het kader van de minimaregelingen en bijzondere bijstand.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	9.905	10.254	10.422	9.854	-568
Baten	-604	-630	-630	-471	159
Totaal (excl. reserves)	**9.302**	**9.624**	**9.792**	**9.383**	**-409**

3203 Fraudebestrijding

Lasten van fraudebestrijding.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	953	1.042	1.202	1.083	-119
Baten	-52	-60	-60	-55	5
Totaal (excl. reserves)	**901**	**982**	**1.142**	**1.028**	**-114**

3301 Schulddienstverlening

Lasten van uitvoering van schulddienstverlening.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	2.153	2.209	1.784	1.725	-59
Baten	-263	-222	-222	-219	3
Totaal (excl. reserves)	**1.890**	**1.987**	**1.562**	**1.506**	**-56**

3302 Budgetondersteuning

Lasten van uitvoering van budgetondersteuning.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	170	115	52	52	
Baten					
Totaal (excl. reserves)	**170**	**115**	**52**	**52**	

4101 Wonen

Sociale woningbouw, woningbouwregie en woonvisie.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	2.141	2.285	2.432	2.184	-248
Baten	-202	-22	-22	-135	-113
Totaal (excl. reserves)	**1.939**	**2.263**	**2.410**	**2.048**	**-361**

4102 Ruimtelijke ontwikkeling

Bestemmingsplannen en beleidsontwikkeling.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	3.776	2.811	4.383	3.689	-695
Baten	-214	-51	-51	-143	-91
Totaal (excl. reserves)	**3.562**	**2.760**	**4.332**	**3.546**	**-786**

4103 Omgevingskwaliteit

Leefomgeving, bodemonderzoeken en sanering.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	4.513	3.737	6.044	5.043	-1.002
Baten	-412	-57	-1.307	-1.268	38
Totaal (excl. reserves)	**4.101**	**3.680**	**4.737**	**3.774**	**-963**

4104 Erfgoed

Product Erfgoed bevat alle taken op het gebied van erfgoed (archeologie, bouwhistorie en cultuurhistorie, waaronder monumenten). Het behoud van erfgoed is van groot belang voor Haarlem en vormt een belangrijke voorwaarde voor stedelijke ontwikkeling.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	694	801	888	627	-261
Baten	-4			-9	-9
Totaal (excl. reserves)	**690**	**801**	**888**	**617**	**-271**

4201 Economie

Versterking ondernemersklimaat.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	2.170	2.716	2.743	2.972	228
Baten	-1.089	-46	-851	-950	-99
Totaal (excl. reserves)	**1.081**	**2.670**	**1.892**	**2.021**	**129**

4202 Toerisme

Toerisme en recreatie.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	1.427	1.319	1.484	1.638	153
Baten	-164	-139	-139	-182	-43
Totaal (excl. reserves)	**1.263**	**1.181**	**1.346**	**1.456**	**110**

4203 Cultuur

Met name de subsidies van de culturele instellingen zijn binnen dit product begroot.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	27.141	26.602	27.827	27.580	-247
Baten	-257	-45	-19	-32	-13
Totaal (excl. reserves)	**26.883**	**26.557**	**27.808**	**27.548**	**-260**

4301 Grondexploitaties

De lasten en baten van alle grondexploitaties in Haarlem. Lasten kunnen bestaan uit verwerving, sanering, bouwrijp maken, woonrijp maken, tijdelijk beheer en andere kosten. Baten bestaan hoofdzakelijk uit grondverkopen.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	7.392	15.179	17.901	5.968	-11.933
Baten	-9.758	-16.234	-18.190	-8.811	9.378
Totaal (excl. reserves)	**-2.366**	**-1.055**	**-289**	**-2.843**	**-2.554**

5101 Afvalinzameling en reiniging

Lasten voor afvalinzameling en reiniging, en de baten (afvalstoffenheffing) die daar tegenover staan.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	23.135	23.730	25.851	26.049	198
Baten	-24.381	-24.772	-24.922	-24.702	220
Totaal (excl. reserves)	**-1.246**	**-1.042**	**929**	**1.347**	**418**

5102 Openbare ruimte ondergronds

De lasten voor het beheer en onderhoud van riolering en drainage en de kapitaallasten van in het verleden aangelegde rioleringen. Hier tegenover staan baten uit de rioolheffing.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	10.784	9.561	10.093	9.865	-228
Baten	-13.144	-12.372	-12.372	-12.444	-71
Totaal (excl. reserves)	**-2.360**	**-2.811**	**-2.280**	**-2.579**	**-299**

5103 Beheer openbare ruimte

Lasten voor het maken van beleid en beantwoorden van vragen over verkeer, verkeersveiligheid, groen, waterwegen en afval. De baten komen uit concessies voor buitenreclame via reclameborden, abri's (bushokjes) en mupi's (verlichte reclamezuilen).

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	33.105	33.567	30.777	28.949	-1.828
Baten	-1.600	-1.141	-1.141	-1.760	-619
Totaal (excl. reserves)	**31.505**	**32.426**	**29.636**	**27.189**	**-2.447**

5104 Haarlem: Wegen, straten , pleinen

Dit cluster bevat de lasten van het dagelijks (via DDO) en groot onderhoud aan wegen straten en pleinen, aan openbare verlichting en aan verkeersregelinstallaties. Daarnaast worden hier de lasten van de DDO’s (Domein Dienstverlening Overeenkomsten) voor de coördinatie meldingen en de

audits op de DDO's geboekt. Tevens staan hier de lasten en de baten als gevolg van de graafwerkzaamheden in opdracht van nutsbedrijven.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten		13			
Baten					
Totaal (excl. reserves)		**13**			

5105 Haarlem: Groen en overige

Dit cluster bevat de lasten van het dagelijks (via DDO) en groot onderhoud aan groen, speelgelegenheden, bruggen, oevers en water.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	4.525	4.028	4.268	4.352	83
Baten	-6				
Totaal (excl. reserves)	**4.519**	**4.028**	**4.268**	**4.352**	**83**

5106 Haarlem: Initiatieven en anterieure overeenkomsten

Dit cluster bevat de lasten en baten van initiatieven en anterieure overeenkomsten.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	1.666	1.164	874	1.580	706
Baten	-1.165	-646	-646	-1.335	-689
Totaal (excl. reserves)	**500**	**519**	**229**	**245**	**16**

5107 Gebied Noord

De kosten voor groot onderhoud aan alle domeinen in Haarlem Noord en de kosten voor wijkraden en gebiedsregie.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	660	648	1.205	757	-448
Baten					
Totaal (excl. reserves)	**660**	**648**	**1.205**	**757**	**-448**

5108 Gebied Schalkwijk

De kosten voor groot onderhoud aan alle domeinen in Schalkwijk en de kosten voor wijkraden en gebiedsregie.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	633	690	408	413	5
Baten					
Totaal (excl. reserves)	**633**	**690**	**408**	**413**	**5**

5109 Gebied Oost

De kosten voor groot onderhoud aan alle domeinen in Haarlem Oost en de kosten voor wijkraden en gebiedsregie.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	576	573	574	486	-88
Baten	-21		-200	-200	
Totaal (excl. reserves)	**555**	**573**	**374**	**286**	**-88**

5110 Gebied Centrum

De kosten voor groot onderhoud aan alle domeinen in Haarlem Centrum en de kosten voor wijkraden en gebiedsregie.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	479	454	363	353	-11
Baten					
Totaal (excl. reserves)	**479**	**454**	**363**	**353**	**-11**

5111 Gebied Zuid

De kosten voor groot onderhoud aan alle domeinen in Haarlem Zuid-West en de kosten voor wijkraden en gebiedsregie.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	678	628	436	424	-12
Baten					
Totaal (excl. reserves)	**678**	**628**	**436**	**424**	**-12**

5201 Fietsparkeren

De kosten en baten van openbare fietsenstallingen. De lasten zijn vooral kapitaallasten en huur. Baten bestaan uit een bijdrage van Prorail en de verhuur van het fietspoint in de stationsstalling.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	1.018	696	2.025	1.438	-587
Baten	-142	-202	-72	-149	-77
Totaal (excl. reserves)	**876**	**494**	**1.952**	**1.288**	**-664**

5202 Parkeren algemeen

Dit cluster bevat de algemene kosten van het product parkeren, die zowel op straat- als op garageparkeren betrekking hebben. Hieronder vallen de kosten van personeel, en de DDO (Domein Dienstverlening Overeenkomst) voor parkeren, waarin het dagelijks beheer en de administratie van het parkeren is belegd.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	4.751	4.302	4.974	4.898	-76
Baten					
Totaal (excl. reserves)	**4.751**	**4.302**	**4.974**	**4.898**	**-76**

5203 Straatparkeren

Dit cluster bevat de lasten en de baten van het straatparkeren. Hierbij gaat het om de baten uit het kort parkeren op straat en uit het vergunning parkeren. De kosten beslaan vooral de kosten ten behoeve van het betalingsverkeer.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	471	285	528	334	-194
Baten	-11.009	-10.460	-9.224	-9.611	-387
Totaal (excl. reserves)	**-10.538**	**-10.175**	**-8.697**	**-9.278**	**-581**

5204 Parkeergarages

Dit cluster bevat de lasten en de baten van het garageparkeren. Het gaat hierbij om de baten van parkeren in garages. De kosten beslaan hoofdzakelijk kapitaalslasten van garages in bezit van de gemeente en de huur van de garages waar de gemeente geen eigenaar van is.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	4.803	4.921	4.727	4.638	-88
Baten	-10.279	-10.499	-7.295	-7.291	5
Totaal (excl. reserves)	**-5.476**	**-5.578**	**-2.569**	**-2.652**	**-84**

5205 Parkeren handhaving

De kosten van parkeerhandhaving. De baten bestaan uit de opgelegde fiscale naheffingen.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	2.271	2.092	2.092	1.992	-100
Baten	-1.529	-1.383	-1.163	-1.249	-86
Totaal (excl. reserves)	**742**	**708**	**928**	**742**	**-186**

5301 Havendienst

De lasten van de Havendienst voor onder meer de brugbediening en de afgifte van ligplaatsvergunningen. De baten bestaan uit doorvaart- en liggelden.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	1.727	1.902	2.116	2.025	-91
Baten	-1.086	-1.038	-946	-1.140	-195
Totaal (excl. reserves)	**641**	**864**	**1.171**	**885**	**-286**

5302 Begraafplaatsen

De kosten voor het beheren van graven en de begraafplaatsen, het delven van graven en het voorlopen bij uitvaarten. De baten bestaan uit de grafleges ter dekking van het grafonderhoud.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	1.779	1.685	1.772	1.804	31
Baten	-1.324	-1.302	-1.302	-1.286	15
Totaal (excl. reserves)	**455**	**383**	**471**	**517**	**47**

5303 NME/Kinderboerderij

Kosten voor het open houden en onderhouden van de kinderboerderijen en de NME, het aanbieden van natuur- en milieueducatie aan scholieren en alle andere Haarlemmers.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	946	918	927	951	24
Baten	-13	-18	-18	-10	9
Totaal (excl. reserves)	**933**	**900**	**909**	**941**	**32**

5304 Dierenbescherming

Uitgaven voor dierenbescherming.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten					
Baten					
Totaal (excl. reserves)					

5305 Vastgoedbeheer

Dit product betreft alle baten en lasten aangaande het beheer en onderhoud van het gemeentelijk vastgoed. Onderdeel hiervan zijn ook erfpacht en verkoop (voorbereiding en advies) en parkeergarages.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	17.974	13.361	19.420	21.673	2.252
Baten	-23.388	-14.889	-22.520	-23.322	-802
Totaal (excl. reserves)	**-5.414**	**-1.528**	**-3.100**	**-1.649**	**1.451**

6101 Dienstverlening

Het betreft alle baten en lasten die betrekking hebben op het leveren van burgerzakenproducten en het organiseren van verkiezingen.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	5.433	4.535	4.665	4.658	-6
Baten	-2.542	-2.209	-1.782	-2.061	-279
Totaal (excl. reserves)	**2.891**	**2.325**	**2.882**	**2.597**	**-285**

6102 Basisregistraties

Budget ten behoeve van gemeentelijke informatie in basis- en kernregistraties.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	2.313	2.156	2.525	2.523	-2
Baten	-91			-136	-136
Totaal (excl. reserves)	**2.222**	**2.156**	**2.525**	**2.386**	**-138**

6201 Gemeenteraad

Budget ten behoeve van de gemeenteraad en van de ondersteuning van de gemeenteraad. Meer specifiek betreft het in hoofdzaak salarissen en onkostenvergoedingen van raadsleden, de raadsgriffie en de rekenkamercommissie.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	2.007	2.184	2.343	2.204	-139
Baten					
Totaal (excl. reserves)	**2.007**	**2.184**	**2.343**	**2.204**	**-139**

6202 College van B&W

Budget ten behoeve van het dagelijks bestuur en de ondersteuning daarvan. Meer specifiek betreft het in hoofdzaak salarissen en onkostenvergoedingen van collegeleden, bestuursondersteuning, kosten van gemeentelijke samenwerking en communicatie.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	6.415	3.745	4.000	4.496	496
Baten	-858	-45	-45	-111	-66
Totaal (excl. reserves)	**5.558**	**3.700**	**3.955**	**4.385**	**430**

6301 Openbare omgeving & veiligheid

Budget ten behoeve van aanpak Integrale veiligheid, handhaving en criminaliteit. Meer specifiek betreft het de projecten zoals beschreven in het actieprogramma van de gemeente Haarlem en de uitvoering RIEC, het samenwerkingsverband tussen politie, justitie, belasting, provincie Noord-Holland en gemeenten in Noord-Holland ten behoeve van aanpak criminaliteit.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	7.292	5.829	10.385	8.883	-1.502
Baten	-2.405	-735	-5.281	-4.121	1.160
Totaal (excl. reserves)	**4.887**	**5.094**	**5.104**	**4.762**	**-342**

6302 WABO

Budget ten behoeve van vergunningen. Meer specifiek de inkomsten uit leges WABO (Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht) vergunningen.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	4.066	4.470	4.540	4.680	140
Baten	-7.751	-5.247	-5.797	-6.924	-1.127
Totaal (excl. reserves)	**-3.685**	**-776**	**-1.256**	**-2.243**	**-987**

6303 Handhaving en overig

Budget ten behoeve van Handhaving. Meer specifiek de bijdrage aan de Omgevingsdienst IJmond, regionale samenwerking tussen Noord-Hollandse gemeenten op het gebied van milieu, bestemmingsplannen, taken handhaving en vergunningverlening en het dossier Schiphol. De opbrengsten zijn leges APV (Algemeen Plaatselijke Verordening) vergunningen, kermis- en marktgeld.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	5.335	4.710	5.144	4.933	-211
Baten	-1.705	-1.334	-993	-1.439	-446
Totaal (excl. reserves)	**3.631**	**3.376**	**4.151**	**3.494**	**-657**

6304 Branden en crisis

Budget voor het uitvoeren van taken Crisisbeheersing. Meer specifiek de bijdrage aan de Veiligheidsregio Kennemerland (VRK), samenwerkingsverband tussen gemeenten in de regio Kennemerland voor crisisbeheersing en het uitvoeren van taken zoals brandweer en ambulance.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	12.207	12.848	13.658	14.063	406
Baten	-88			-135	-135
Totaal (excl. reserves)	**12.119**	**12.848**	**13.658**	**13.928**	**270**

7101 Belastingen

Het betreft in hoofdzaak de bijdrage aan Cocensus, kosten van kwijtschelding en kosten van dubieuze debiteuren.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	5.168	5.080	5.659	5.093	-566
Baten	-755	-455	-145	-541	-396
Totaal (excl. reserves)	**4.413**	**4.625**	**5.514**	**4.551**	**-962**

7102 OZB

Opbrengst OZB van eigenaren van woningen en eigenaren en gebruikers van niet-woningen.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten					
Baten	-40.793	-42.151	-42.551	-42.306	245
Totaal (excl. reserves)	**-40.793**	**-42.151**	**-42.551**	**-42.306**	**245**

7103 Precariobelasting

Dit betreft de opbrengst van precariobelasting.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten					
Baten	-6.511	-6.237	-6.183	-6.156	27
Totaal (excl. reserves)	**-6.511**	**-6.237**	**-6.183**	**-6.156**	**27**

7104 Overige belastinginkomsten

Opbrengst overige belastingen (roerende woon- en bedrijfsruimtebelasting, hondenbelasting, toeristenbelasting, precariobelasting, reclamebelasting en BIZ-heffing).

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten					
Baten	-3.162	-4.071	-1.964	-1.956	8
Totaal (excl. reserves)	**-3.162**	**-4.071**	**-1.964**	**-1.956**	**8**

7201 Algemene uitkering

Inkomsten uit de algemene uitkering van het gemeentefonds.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten					
Baten	-316.625	-322.720	-351.338	-353.481	-2.143
Totaal (excl. reserves)	**-316.625**	**-322.720**	**-351.338**	**-353.481**	**-2.143**

7202 Financiering

Voor de komende jaren zijn hier de lasten voor extra afschrijving materiële vaste activa geraamd. Resultaat van geraamde rentelasten op schulden en doorberekende rente voor investeringen aan de beleidsvelden.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	-2.789	208	-1.952	-1.756	196
Baten	-156	-151	-291	-278	13
Totaal (excl. reserves)	**-2.945**	**57**	**-2.243**	**-2.034**	**209**

7203 Dividend

Inkomsten uit dividenden.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	1	1		1	1
Baten	-1.272	-964	-414	-675	-260
Totaal (excl. reserves)	**-1.272**	**-964**	**-414**	**-674**	**-260**

7204 Algemene baten en lasten

Saldo van stelposten en taakstellingen, kosten accountant en kosten traineepool.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	1.281	2.063	728	1.246	517
Baten	-198		-3.445	-542	2.903
Totaal (excl. reserves)	**1.083**	**2.063**	**-2.717**	**704**	**3.420**

7205 Saldo kostenplaatsen

Wijzigingen in de overhead worden gedurende het begrotingsjaar niet doorberekend aan de beleidsvelden, omdat de tarieven tussentijds niet worden aangepast. De verschillen worden geraamd op dit product saldo kostenplaatsen.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	-224				
Baten					
Totaal (excl. reserves)	**-224**				

7206 Onvoorzien

Verplichte stelpost voor dekking van onvoorziene uitgaven.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten		426	496	496	
Baten					
Totaal (excl. reserves)		**426**	**496**	**496**	

7207 Vennootschapsbelasting

Hier worden de lasten vennootschapsbelasting verantwoord.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	573	700	700	107	-593
Baten					
Totaal (excl. reserves)	**573**	**700**	**700**	**107**	**-593**

7301 Facilitair huisvesting materieel

Op dit product worden de kosten voor de centrale gemeentelijke huisvesting (stadhuis, Raakspoort, Zijlpoort) verantwoord.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	7.819	6.622	8.450	7.787	-664
Baten	-18			-69	-69
Totaal (excl. reserves)	**7.802**	**6.622**	**8.450**	**7.718**	**-733**

7302 ICT materieel

Op dit product worden de organisatiebrede kosten voor ICT verantwoord (waaronder infrastructuur, PC's, generieke software).

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	5.506	6.996	7.147	7.406	259
Baten	-52			-124	-124
Totaal (excl. reserves)	**5.454**	**6.996**	**7.147**	**7.282**	**135**

7303 Overige materiele overhead

Onder 'overig materieel overhead' worden de kosten voor facilitaire zaken, documentaire informatievoorziening, voertuigen en de verzekeringsportefeuille verantwoord, voor zover deze kosten niet direct zijn toe te rekenen aan de producten.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	3.387	3.255	3.356	3.432	75
Baten	-64	-16	-66	-133	-67
Totaal (excl. reserves)	**3.323**	**3.239**	**3.290**	**3.299**	**8**

7304 Personeel centraal besturend proces

Dit betreft de personele kosten van de afdelingen in het ondersteunen van het bestuur.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	7.211	7.029	7.639	7.528	-111
Baten	-79			-178	-178
Totaal (excl. reserves)	**7.133**	**7.029**	**7.639**	**7.350**	**-289**

7305 Personeel ondersteunend proces

Dit betreft de personele kosten van de afdelingen in het ondersteunend proces.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	33.680	34.145	34.027	34.267	240
Baten	-11.145	-10.621	-11.152	-11.235	-83
Totaal (excl. reserves)	**22.534**	**23.524**	**22.875**	**23.032**	**157**

7306 Personeel decentrale overhead

Dit betreft de kosten van het management van de overige afdelingen.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	6.738	6.458	7.309	7.618	309
Baten					
Totaal (excl. reserves)	**6.738**	**6.458**	**7.309**	**7.618**	**309**

7307 Stelposten en doorbelaste overhead

Op dit product worden de nog in te vullen taakstellingen met betrekking tot de overhead verantwoord. Tevens wordt hier de doorbelasting van de overhead naar de investeringen en grondexploitaties geboekt.

	Rekening 2019	Begroting 2020 Primair	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020	Afwijking
Lasten	-1.353	-1.245	-609	-1.164	-554
Baten	-80			-80	-80
Totaal (excl. reserves)	**-1.433**	**-1.245**	**-609**	**-1.244**	**-634**

Programma 2: Ondersteuning en zorg

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.56	1356	Jeugdzorg: Open einde karakter ten aanzien van de financiering jeugdzorg	50%	€ 4.800.000	Jeugdzorg	Financieel/Economisch
Opmerking	Ten aanzien van jeugdzorg is sprake van een open-einde-regeling. Daarnaast kan er beperkt gestuurd worden op de toegang, omdat deze deels wettelijk is belegd bij huisarts of rechtelijke macht. Omdat er sprake is van budgetfinanciering, zal pas na het einde van het jaar blijken of budget en feitelijke realisatie met elkaar in de pas lopen. Bij de jeugdzorg worden meer inwoners bereikt: die toename van cliënten in zorg, leidt bij onvoldoende financiële compensatie door het Rijk, tot tekorten. Landelijk is er sprake van dezelfde ontwikkeling. Op basis van een scenario-analyse wordt ingeschat dat de kosten voor Jeugdhulp in 2021 ca. € 3,1 miljoen hoger zullen liggen en constant blijft voor 2022 en verder. Dit is op basis van een verwachtte groei in het aantal cliënten op basis van historische groeicijfers, welke de basis vormt voor de Programmabegroting 2021. De risico's zijn bepaald als: - Hogere groei in het aantal cliënten (bijvoorbeeld als gevolg van een post-coronacrisis inhaalslag) en/of gemiddelde kosten per client die hoger liggen dan de contractuele indexatie. Dit is met name een risico voor 2022 en verder omdat (i) de groei boven de demografische ontwikkelingen zou kunnen liggen en (ii) de aanname is dat volumegroei volgens demografische ontwikkelingen vergoed zal worden vanuit het rijk middels een stijging in de algemene uitkering. Een onvoorziene groei van 1% in het aantal cliënten (boven de demografische ontwikkelingen) of gemiddelde kosten per client die niet vanuit het rijk gecompenseerd wordt, betekent een extra risico van circa € 365.000. - De opbrengst van de maatregelen van € 370.000 (oplopend naar € 450.000 vanaf 2024) en de invulling van de taakstelling van circa € 3,0 miljoen in de begroting voor 2021 (en circa € 4,1 miljoen structureel vanaf 2022) worden niet of slechts deels gerealiseerd. Er bestaat een wettelijke verplichting tot het leveren van zorg. Hierdoor is sprake van een open-einde regeling. Het is daarmee dus onzeker of de opbrengst van de maatregelen en de invulling van de taakstelling te realiseren zijn. - Op basis van de historie blijkt dat Jeugdzorg aanbieders vaak kampen met administratieve achterstanden die na het sluiten van de boekhouding van de gemeente worden ingehaald. Het risico op deze zogenoemde na-facturatie wordt ingeschat op 2% van de totale omzet, oftewel circa € 725.000. Op basis van bovenstaande informatie, schatten we het risico voor 2021 in op € 3,4 miljoen (opbrengst van de maatregelen en invulling taakstelling), 2% extra groei in de kosten (door een hogere groei in het aantal cliënten of gemiddelde kosten per client) en 2% na-facturatie, oftewel circa € 1,4 miljoen. Dus in totaal wordt het risico geschat op circa € 4,8 miljoen.						
Maatregel	Versterken van het actueel beschikbaar stellen van de juiste stuurinformatie. Versterken van de programmering op de verschillende vormen van jeugdhulp op het gebied van aantallen, zorgduur en intensiteit. Een model van shared savings, waarbij aanbieders die het goed doen ook beloond worden voor hun inspanning, wordt onderzocht. Verlaging van de kosten voor buitencontractueel maatwerk wordt in afstemming met het CJG en de Gecertificeerde Instellingen ingezet door beter inzicht in verbruik en onderliggende oorzaken. Door de zorg rondom de kinderen met een intensieve zorgvraag beter te organiseren kan de effectiviteit worden vergroot en potentieel kosten worden bespaard. Door meer passende woonvoorzieningen voor jongeren tussen 16-27 kan er een betere doorstroming plaatsvinden waardoor jongeren minder lang in zorg blijven. Door het instellen van budgetplafonds binnen de huidige contracten wordt een prikkel tot kostenbewustzijn neergelegd bij de aanbieder, welke tot een kostenverlaging zou kunnen leiden, maar het risico op wachtlijsten vergroot.						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.72	1398	Omzetderving Zorgaanbieders Jeugd	10%	€ 1.200.000	Jeugdzorg	Financieel/Economisch
Opmerking	Voor de maanden maart t/m juni 2020 hebben zorgaanbieders Jeugd en Wmo recht op een omzetvergoeding ter hoogte van minimaal de 2019 omzet plus indexatie vanwege het omzetverlies dat zij mogelijk als gevolg van de coronacrisis hebben geleden. Per eind november zouden de aanbieders deze omzetderving middels het VNG format bij de gemeente moeten hebben ingediend maar er bestaat een risico dat niet alle aanbieders deze deadline hebben gehaald en op een later moment alsnog de omzetderving claimen.						
Maatregel	Om dit risico te mitigeren zijn de volgende drie spelregels gecommuniceerd richting de aanbieders: - In lijn met de landelijke richtlijnen zullen gemeenten aanbieders die in 2019 wel en in 2020 geen omzet hadden, niet compenseren. Het gaat immers om het opvangen van de effecten van het niet kunnen (door)leveren van zorg (Wmo en Jeugd) - Aanbieders met light-contracten komen maximaal in aanmerking voor een vergoeding voor het aantal cliënten in zorg in de betreffende periode (Wmo en Jeugd). - Specifiek voor Haarlem geldt dat jeugdzorgaanbieders alleen omzetgarantie kunnen indienen als dit nog past binnen het afgegeven plafond 2020 (Jeugd).						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.33	1215	Open einde regeling Wmo: jaarlijks toegekende Wmo-budget is ontoereikend om de kosten van de voorzieningen en de uitvoeringskosten te financieren.	50%	€ 1.900.000	WMO	Financieel/economisch
Opmerking	Bij de Wmo is sprake van een open-einde regeling. We hebben de afgelopen jaren een toename gezien in de vraag naar ondersteuning vanuit de Wet Maatschappelijke ondersteuning ("Wmo") en de verwachting is dat dit verder zal blijven toenemen. De kans dat het risico zich voordoet is groot. De toename heeft twee oorzaken: 1) vergrijzing, extramuralisering, langer zelfstandig thuiswonen en de invoering van het abonnementstarief is er sprake van een toename aan ondersteuningsvragen 2) onze dienstverlening is beter te vinden. Op basis van een scenario-analyse wordt ingeschat dat de kosten voor Wmo in 2021 circa € 4,1 miljoen hoger zullen liggen en constant blijft voor 2022 en verder. Dit is op basis van een verwachtte groei in het aantal cliënten op basis van historische groeicijfers, welke de basis vormt voor de Programmabegroting 2021. De risico's zijn bepaald als: - Hogere groei in het aantal cliënten (bijvoorbeeld als gevolg van een post-coronacrisis inhaalslag) en/of gemiddelde kosten per client die hoger liggen dan de contractuele indexatie. Dit is met name een risico voor 2022. Een onvoorziene groei van 1% in het aantal cliënten (boven de demografische ontwikkelingen) of gemiddelde kosten per client die niet vanuit het rijk gecompenseerd wordt, betekent een extra risico van circa € 375.000. - De opbrengst van de maatregelen van € 1,1 miljoen (oplopend naar € 1,3 miljoen vanaf 2024) in 2021 en de invulling van de taakstelling van circa € 5,2 miljoen structureel vanaf 2022 worden niet of slechts deels gerealiseerd. Er is sprake van een open-einde regeling en het is daarmee dus onzeker of de opbrengst van de maatregelen en de invulling van de taakstelling te realiseren zijn. Op basis van bovenstaande informatie, schatten we het risico voor 2021 in op € 1,1 miljoen (opbrengst van de maatregelen) en 2% extra groei in de kosten (door een hogere groei in het aantal cliënten of gemiddelde kosten per client), oftewel circa € 750.000. Dus in totaal wordt het risico geschat op circa € 1,9 miljoen.					
Maatregel	Periodiek monitoren en signaleren van de ontwikkeling van de uitgaven, waarover eens per week wordt overlegd in de stuurgroep Kostenbeheersing Jeugd en Wmo. Daarnaast wordt ingezet om ondersteuning toe te leiden naar de sociale basis en in gesprek gegaan met de aanbieders over inzet zorg vanuit andere wettelijke kaders en zijn er voorstellen gedaan voor maatregelen om de oplopende kosten te beperken.						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.101	-	Extra coronagerelateerde kosten Maatschappelijke Opvang	70%	€ 1.650.000	Zorg & Welzijn	Financieel/Economisch
Opmerking	Door de coronacrisis neemt de druk op de maatschappelijke opvang in Haarlem toe. Dat komt onder andere doordat het lastiger is om bij familie of vrienden te verblijven. Daar komt nog bij dat er op opvanglocaties minder ruimte is door de anderhalvemeterregel en de uitstroom naar zelfstandig wonen stagneert. Om alle daklozen op te kunnen vangen zijn er extra opvangplekken nodig. Inmiddels is er één extra locatie gerealiseerd, maar de verwachting is dat er extra uitbreiding nodig zal zijn. De gemeente heeft een eenmalige bijdrage ontvangen in 2020. Het is nog onzeker of er een extra bijdrage komt in 2021. Voor de eerste twee maanden is er nog dekking vanuit de coronamiddelen die het rijk beschikbaar heeft gesteld voor 2020, maar de verwachting is dat hier vanwege voorgenoemde redenen nog vijf maanden aan dekking nodig zal zijn. De kosten hiervoor worden ingeschat op circa € 350.000 per maand. In totaal resulteert dit dus in een risico van € 1,75 miljoen. Daarvan kan € 100.000 nog gedekt worden uit het budget brede aanpak dak en thuisloosheid.					
Maatregel	Periodiek monitoren en signaleren van de ontwikkelingen rondom de uitstroom en kosten.						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.25	1127	Opvang, wonen en herstel: Budgetten Maatschappelijke opvang en Beschermd wonen niet toereikend	50%	€ 1.000.000	Zorg & Welzijn	Financieel/Economisch

Opmerking	Onder opvang, wonen en herstel vallen zowel Beschermd wonen ("BW") als de Maatschappelijke opvang ("MO") (dak- en thuislozenopvang). In onze regio is sprake van zwaardere en complexe problematiek. Hiernaast is er in onze regio een tekort aan passende voorzieningen en doorstroom mogelijkheden waardoor sommige mensen langer in de Maatschappelijk opvang verblijven dan wenselijk. De druk op de opvangvoorzieningen neemt hierdoor toe. Dit brengt politieke en imago risico's met zich mee. Bij de MO was er de afgelopen jaren sprake van een financieel tekort van circa 3 miljoen. Met betrekking tot BW is er, net als in voorgaande jaren, sprake van een financieel overschot. Tegelijkertijd is er ook sprake van een wachtlijst voor BW, dat wordt veroorzaakt onder andere door een tekort aan beschermd of beschut wonen plekken en sociale huurwoningen. Het structurele tekort op MO van circa 3 miljoen wordt momenteel afgedekt door het overschot op BW. Dit is middels de Kadernota 2021 geregeld. Afspraken in de regio worden voorbereid om bij de decentralisatie van BW naar alle gemeenten in 2022 de solidariteit op dit punt te borgen. Er zijn signalen dat gemeenten ook andere prioriteiten hebben, zoals het realiseren van BW plekken, waardoor deze solidariteit onder druk kan komen te staan. Daarnaast wordt er ook ingezet op uitbreiding van de (BW-)voorzieningen. Indien uitbreiding van de (BW-) voorzieningen kan worden gerealiseerd, heeft dit mogelijk als consequentie dat de omvang van de overtollige middelen op het BW budget zullen afnemen. Voor zowel Beschermd wonen als Maatschappelijke opvang zijn per 1 juli 2018 nieuwe contracten afgesloten. Deze contracten kennen een nieuw bekostigingsmodel. Bij BW zien we dat er meer mensen beschut dan wel zelfstandig gaan wonen en meer zelfstandigheid krijgen. Bij MO wordt het beoogde effect van zo kort mogelijk in de opvang en daar wonen waar de kans op herstel het grootst is, niet gerealiseerd door de grote toestroom, complexiteit van de doelgroep en beperkte uitstroom. Het Rijk wil vanaf 2022 de taken beschermd wonen aan de afzonderlijke gemeenten toekennen in plaats van aan Haarlem als centrumgemeente (doordecentraliseren). In 2022 start de (inhoudelijke) doordecentralisatie. De eerste stap met betrekking tot de financiële doordecentralisatie zetten regio's per 1 januari 2023. Over de doordecentralisatie van de taken rondom Maatschappelijke Opvang wordt in 2026 besloten.
Maatregel	-Monitoren en sturen op nieuwe contracten. -Monitoren en sturen op de instroom en uitstroom.C27 -Monitoring en sturen op in gebruik name van zorglocaties, starten van nieuwe initiatieven door aanbieders en het realiseren van beschikbare sociale huurwoningen. Nadelig resultaat wordt voor zover het budget het toelaat ten laste gebracht van de regionale reserve Opvang, Wonen en Herstel (beschermd wonen, maatschappelijke opvang en vrouwenopvang).

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.74	1401	Omzetderving Zorgaanbieders Wmo	10%	€ 200.000	WMO	Financieel/Economisch
Opmerking	Voor de maanden maart t/m juni 2020 hebben zorgaanbieders Jeugd en Wmo recht op een omzetvergoeding ter hoogte van minimaal de 2019 omzet plus indexatie vanwege het omzetverlies dat zij mogelijk als gevolg van de coronacrisis hebben geleden. Per eind november zouden de aanbieders deze omzetderving middels het VNG format bij de gemeente moeten hebben ingediend maar er bestaat een risico dat niet alle aanbieders deze deadline hebben gehaald en op een later moment alsnog de omzetderving claimen.						
Maatregel	Om dit risico te mitigeren zijn de volgende drie spelregels gecommuniceerd richting de aanbieders: - In lijn met de landelijke richtlijnen zullen gemeenten aanbieders die in 2019 wel en in 2020 geen omzet hadden, niet compenseren. Het gaat immers om het opvangen van de effecten van het niet kunnen (door)leveren van zorg (Wmo en Jeugd) - Aanbieders met light-contracten komen maximaal in aanmerking voor een vergoeding voor het aantal cliënten in zorg in de betreffende periode (Wmo en Jeugd). - Specifiek voor Haarlem geldt dat jeugdzorgaanbieders alleen omzetgarantie kunnen indienen als dit nog past binnen het afgegeven plafond 2020 (Jeugd).						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.100	-	Medisch Noodzakelijk Verblijf in GGZ-instellingen	50%	€ 360.000	WMO	Financieel/Economisch

Opmerking	In 2018 is de 'Werkwijzer Medisch Noodzakelijk Verblijf in GGZ instellingen' opgesteld en ondertekend door de VNG, MIND, GGZ Nederland en Zorgverzekeraars Nederland. Deze werkwijzer heeft als doel ervoor te zorgen dat cliënten niet langer dan nodig in GGZ instellingen verblijven en tijdig kunnen doorstromen naar de passende vervolgzorg onder de Wlz, Zvw of de Wmo. Hiertoe moeten een aantal zaken geregeld worden als het om vervolgzorg vanuit de Wmo gaat: - Het realiseren van een warme overdracht van cliënten in GGZ instellingen - Bevorderen doorstroom van cliënten met het Verblijf met Rechtvaardigingsgrond (VMR) (een financiële prikkel om doorstroom tijdig te realiseren) naar vervolgondersteuning (zoals BW). Indien doorstroom naar vervolgplek niet tijdig is gerealiseerd, wordt een factuur van het verblijf naar de gemeente gestuurd. Kosten zullen ten laste komen van het BW budget en kunnen aanzienlijk zijn. Een verblijf van een jaar kost per patiënt circa 120.000. Het risico is bepaald op drie cliënten.
Maatregel	Er worden gesprekken gevoerd met GGZ instellingen om tot afspraken te komen over de warme overdracht. De melding moet zo vroeg mogelijk komen zodat er tijdig maatregelen genomen kunnen worden voor vervolgzorg. Daarnaast worden ook afspraken gemaakt met GGZ instellingen om de financiële gevolgen van het VMR in kaart te brengen en te beperken en we bereiden beheersmaatregelen voor.

Programma 3: Werk en inkomen

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.32	1209	Toename van het aantal burgers dat een beroep doet op de open einde regelingen Minima/Bijzondere bijstand	25%	€ 200.000	Sociale uitkeringen	Financieel/Economisch
Opmerking	Als gevolg van open einde regelingen voor bijvoorbeeld minimabeleid en bijzondere bijstand, loopt de gemeente een financieel risico omdat de vraag van tevoren niet precies is in te schatten. Door de gevolgen van de coronacrisis is de verwachting dat de doelgroep voor de minimaregelingen zal toenemen. Dit zal ook resulteren in een groei in de HaarlemPas-houders. De kans en impact van dit risico worden verlaagd doordat in de Programmabegroting 2021 er extra middelen beschikbaar zijn gesteld voor de bijzondere bijstand om te voorzien in de verwachtte groei van het aantal gebruikers door de coronacrisis. De volgende factoren hebben invloed op het voordoen van dit risico: 1 Door de coronacrisis volgt mogelijk een economische recessie waardoor de doelgroep naar verwachting groter wordt. 2 De verwachting is dat deze stijging van de doelgroep bestaat uit een groep burgers die zijn weg beter vindt binnen de overheid. 3 Door specifieke communicatie in coronatijd wordt verwacht dat de doelgroep beter bereikt wordt. 4 De inkomensgrens is in 2019 verhoogd naar 120%. Het realiseren van bereik van deze nieuwe doelgroep vindt gefaseerd plaats. 5 De kosten beschermingsbewind zien wij stabiliseren. De begroting gaat uit van dalende kosten. Dit zien wij tot op heden nog niet terug in het gebruik van deze regeling. Over en onderbestedingen rekenen af met de reserve minimagelden.						
Maatregel	- Budget ondersteuning op Maat (BooM) is een structureel onderdeel van schulddienstverlening geworden. - Over- en onderbestedingen minima/bijzondere bijstand rekenen in eerste instantie af met de Reserve minimagelden						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.106	-	Niet genoeg capaciteit Minima om aan vraag aan te kunnen voldoen	20%	€ 100.000	Sociale uitkeringen	Financieel/Economisch
Opmerking	Door de coronacrisis is de verwachting dat meer burgers te maken krijgen met terugval in inkomen. De verwachting is dat dit een grotere aanspraak op minima-voorzieningen tot gevolg zal hebben. Een mogelijke maatregel bij voordoen van dit risico is een claim tot extra (tijdelijke) formatie.						
Maatregel	-						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie

Risico	HM1.RIS.104	-	Uitstaande saneringskredieten worden volledig afgeschreven doordat de Kredietbank niet kan innen op haar uitstaande leningen	5%	€ 150.000	Sociale uitkeringen	Financieel/Economisch
Opmerking	Als onderdeel van de integrale beleidsvisie armoede en schulden 'In Haarlem meer kans voor financieel kwetsbaren' is de gemeente in 2021 een samenwerkingsverband aangegaan met de Kredietbank Nederland. De Kredietbank Nederland verstrekt op voordracht van de gemeente saneringskredieten (leningen) aan inwoners van de gemeente, waarbij de gemeente zich jegens de Kredietbank garant staat stelt voor de aflossing daarvan. De schuldenaar betaalt de lening in 36 termijnen terug aan de Kredietbank. Het gaat vooral om kleinere kredieten met een gemiddelde van € 2.500. De verwachting is dat Haarlem voor ongeveer 60 kredieten per jaar garant zal moeten staan. Ervaringsgegevens van de Kredietbank Nederland geven aan dat gemiddeld 2 tot 4% van de verstrekte kredieten niet wordt terugbetaald. De gemeente Haarlem rekent met 5% en kwantificeert het jaarlijkse risico daarmee op € 7.500. Dit mogelijke nadeel wordt gedekt vanuit de exploitatie SMSR . Pas wanneer betalingen op grote(re) schaal achterblijven zijn er financiële gevolgen voor de algemene middelen voor de gemeente met als absoluut maximum een nadeel van € 150.000 per jaar (in geval er sprake was van 0% aflossing over 36 maanden en geen ruimte in exploitatie). Landelijk wordt op dit moment gewerkt aan de oprichting van een landelijk waarborgfonds dat feitelijk de positie van garantstelling van de gemeente overneemt. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft hiervoor € 30 miljoen beschikbaar gesteld. De huidige aan de gemeente gevraagde garantstelling, en daarmee het financiële risico voor de gemeente, verdwijnt daardoor. De verwachting is dat dit waarborgfonds in 2021 zijn intrede zal maken en in de loop van 2021 wordt meer over de exacte invulling van het fonds bekend.						
Maatregel	- Het kabinet heeft op Prinsjesdag een plan voor een schuldenfonds gepresenteerd waarin de overheid volgend jaar € 30 miljoen stopt. Het plan is te komen tot een Landelijk Waarborgfonds dat borg staat voor de door kredietbanken verstrekte saneringskredieten. De vormgeving van het fonds wordt momenteel uitgewerkt. Door de creatie van het landelijk waarborgfonds kan het zijn dat de gevraagde garantstelling van de gemeente wegvalt, danwel dat het financiële risico voor de gemeente nihil wordt. In de loop van 2021 is hier meer over bekend. - De gemeente (Schulddienstverlening) bepaalt voor welke klanten en voor welke situaties een aanvraag wordt ingediend. Onderdeel hiervan is een inkomenstoets.						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.105	-	Aanvragen schulddienstverlening komen in een boeggolf waardoor er niet genoeg capaciteit schulddienstverlening is om aan vraag aan te kunnen voldoen	20%	€ 300.000	Sociale uitkeringen	Financieel/Economisch
Opmerking	Door de coronacrisis is het de verwachting dat meer burgers te maken krijgen met financiële problemen. De verwachting is dat dit zal leiden tot meer aanvragen schulddienstverlening. Het risico is dat deze aanvragen in een boeggolf komen, waardoor de uitvoerorganisatie niet volledig voorbereid is. Mogelijke maatregelen bij voordoen van dit risico zijn werken met wachtlijsten of een claim tot extra (tijdelijke) formatie.						
Maatregel	-						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.12	96	Indien het aantal bijstandsgerechtigden oploopt draagt de gemeente het risico op een overschrijding van de BUIG tot op het punt dat aan de voorwaarden van de vangnetuitkering wordt voldaan.	20%	€ 4.481.375	Sociale uitkeringen	Financieel/Economisch

Opmerking	Dit risico heeft betrekking op het budget dat het Rijk beschikbaar stelt voor het betalen van de uitkeringen in het kader van de Participatiewet (de bijstandsuitkeringen). Deze middelen worden separaat aan de gemeente toegekend via de BUIG (Bundeling uitkeringen inkomensvoorziening aan gemeenten). Het financiële gevolg is afgeleid van de huidige uitgaven aan uitkeringen. Een vangnetuitkering biedt gemeenten financiële compensatie voor grote(re) tekorten op het budget als bedoeld in artikel 69 van de Participatiewet. Om over 2020 in aanmerking te komen voor de vangnetuitkering moet worden voldaan aan de volgende financiële en procedurele voorwaarden: a. over 2020 moet sprake zijn van een tekort dat meer bedraagt dan 7,5% van de definitief over dat jaar toegekende gebundelde uitkering b. over 2018, 2019 en 2020 moet sprake zijn van een gecumuleerd tekort dat meer bedraagt dan 7,5%, berekend over alleen de definitief over 2020 toegekende gebundelde uitkering Totdat aan deze voorwaarden voldaan is, is een eventueel tekort voor eigen rekening. De kans op voordoen van dit risico wordt verlaagd van 50% naar 20%. Dit is met name het gevolg van de publicatie van de voorlopige BUIG budgetten 2021. Hiermee is meer zekerheid aan de baten kant gekomen en op basis van de huidige begroting is het BUIG budget voldoende om de te verwachten kosten te dekken. De maximale impact wordt gezet op 7,5% van het voorlopige BUIG budget. Twee factoren hebben invloed op de kans op voordoen van het risico: 1. Het is onduidelijk hoe het bestand van uitkeringsgerechtigden zich precies zal ontwikkelen het komende jaar als gevolg van de coronacrisis, maar de verwachting is dat het zal stijgen. Daarnaast is er als gevolg van de coronacrisis moeilijker om uitstroom uit het bestand te realiseren. De huidige begroting houdt al rekening met een stijging in het aantal uitkeringsgerechtigden in 2021. 2. De hoogte van de rijksbijdrage is nog onzeker. Het definitieve BUIG budget zal eind september vastgesteld worden op basis van de dan bekende conjuncturele situatie. Pas dan ontstaat er zekerheid aan de baten kant.
Maatregel	De uitkeringen in het kader van de participatiewet betreft een openeinde regeling. Als beheersmaatregel wordt monitoring op overschrijding ingezet. Bijsturing is gezien het open eind karakter van de bijstand problematisch. Daar waar mogelijk worden maatregelen om de instroom te beperken voorgesteld en tevens extra maatregelen genomen om de uitstroom te stimuleren.

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.109	-	Een verdere stijging van het huidige bestand - boven een bepaalde omvang - zal een uitbreiding van de personeelsformatie tot gevolg hebben	10%	€ 325.000	Sociale uitkeringen	Financieel/Economisch
Opmerking	In de Kadernota 2014 is informatie opgenomen over de relatie tussen enerzijds het bestand uitkeringsgerechtigden en anderzijds de omvang van de personeelsformatie van WI. Een verdere stijging van het huidige bestand - boven een bepaalde marge - zal een uitbreiding van de personeelsformatie tot gevolg hebben. De impact van dit risico wordt gesteld op de loonkosten aan extra fte indien de stijging van minimaal 5% groei in de grootte van het bestand zich voordoet. Op dat moment zal er een claim volgen van ongeveer 5 fte. De kans op voordoen is zeer klein, aangezien volgens de methodiek er t.o.v. de laatste claim (Bestuursrapportage 2016) een daling van het bestand heeft plaatsgevonden. Dit houdt in dat er momenteel een stijging van 7% nodig is voordat de uitbreiding van de personeelsformatie o.b.v. bestandsgrootte plaats zal vinden. Daarnaast zijn er Rijksmiddelen ontvangen in de decembercirculaire om de reguliere dienstverlening op peil te kunnen houden nu de kans op instroom in de bijstand toeneemt.						
Maatregel	- Toetsen uitbreiding personeelsformatie -De focus is gericht om cliënten aan het werk te krijgen en zodoende uit de bijstand te houden.						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.107	-	Beroep op TONK-regeling overschrijdt rijksbijdrage	20%	€ 100.000	Pandemie	Financieel/Economisch
Opmerking	De Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK) is een noodmaatregel voor huishoudens die door omstandigheden in ernstige financiële problemen dreigen te komen. Momenteel wordt de noodmaatregel nog uitgewerkt. De doelgroep is divers en aantallen zijn niet in te schatten omdat het het sluitstuk van de ondersteuning aan ondernemers in de coronacrisis is.						
Maatregel	Opstellen beleidsregels TONK						

Programma 4: Duurzame stedelijke vernieuwing

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.10	84	Garantstelling van een lening van oorspronkelijk € 1,3 aangegaan aan de culturele instelling Hart	35%	€ 520.000	Cultuur	Financieel/Economisch
Opmerking	De culturele instelling Hart is ten behoeve van het nieuwe organisatiemodel een lening van oorspronkelijk € 1,3 aangegaan. Hiervoor staat de gemeente garant. De garantstelling vormt een zeker risico. De lening wordt in 10 termijnen van € 130.000 afgelost. De stand van deze lening bedraagt per ultimo 2020 € 520.000.						
Maatregel	Conform de nota verbonden partijen en de subsidieverordening (het stellen van randvoorwaarden en monitoring door middel van gesprekken en toetsing p&c- documenten) wordt dit risico beheerst. Vanwege de lening met garantstelling van de gemeente staat Hart sinds 2014 onder verhoogd toezicht, ook nu de risicoclassificatie van Hart onder de norm van 25 uitkomt. Het jaar 2020 wordt afgesloten met een positief resultaat van € 265.000. (2019: € 266.000 positief). Er was sprake van personeelsverloop en minder inhuur waardoor de loonkosten incidenteel iets lager uitvallen. De inkomsten uit verhuur en horeca zijn als gevolg van de Coronamaatregelen veel lager dan vorig jaar maar er zijn ook minder kosten. Met het positieve resultaat kan Hart niet alleen voldoen aan de aflossing van lening waarvoor de gemeente garant staat, maar ook verder inlopen op het negatieve eigen vermogen. Hart verwacht vanaf 2022 een financiële buffer op te kunnen bouwen wat nodig is om tegenvallers op te kunnen vallen. Alhoewel de financiële positie van Hart steeds minder kwetsbaar wordt, kan het risico op 35% worden gehandhaafd.						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.54	1353	Geaggregeerd risico Ontwikkeling van woningbouw programma's, plannen en projecten (zowel ontwikkelprojecten als projecten in de openbare ruimte) vertragen	50%	€ 2.000.000	Uitvoering	Financieel/Economisch
Opmerking	Door verschillende financiële redenen, zoals bijv. stijgende rentelasten en dalende grondprijzen kan vertraging ontstaan bij ontwikkeling van programma's, plannen en projecten						
Maatregel	Aanhouden marges in tijd en financieel (onvoorzien)						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.24	1124	(Nogmaals uitstel van) Invoering Omgevingswet naar verwachting 1-1-2022	60%	€ 1.000.000	Ruimtelijk beleid/Planologie	Processen
Opmerking	Het voorbereiden van de komst van de Omgevingswet is complex en intensief. De onderstaande risico's worden herkend: • De invoering van de wet brengt hoge kosten met zich mee. De kosten van de implementatie (transitie en materieel) komen voor rekening van de gemeente, waaronder de kosten van een omvangrijke digitaliseringsopgave. Vanaf 2022 is hiermee in de programmabegroting geen rekening meer gehouden. • Er is onvoldoende of niet tijdig beschikbare ambtelijke capaciteit voor het implementatietraject waardoor we per 2022 onze wettelijke taken niet goed kunnen uitvoeren of de kwaliteit van op te leveren producten niet voldoende is. • Het ontwikkelen van benodigde applicaties door externe leveranciers kost meer tijd dan gedacht waardoor de tijd voor aanbesteding, implementatie en testen door de gemeente korter wordt. • Er is onvoldoende bestuurlijke daadkracht (keuzes maken), inzet (voor afstemming intern en contacten met de stad) en/of draagvlak (om tot bepalende bestuurlijke keuzes te komen). • De gemeente is m.b.t. de informatievoorziening afhankelijk van de kwaliteit van de gegevens die onder andere door de ketenpartners beschikbaar worden gesteld. • De financiële impact op termijn is naar verwachting groot. Zo vervalt, afhankelijk van de keuzes die de gemeenteraad maakt bij het Omgevingsplan, mogelijk een deel van de legesinkomsten en worden op rijksniveau al besparingen ingeboekt. • De invoeringsdatum is verschoven naar 1 januari 2022. Deze extra tijd komt een zorgvuldige voorbereiding ten goede en geeft ons meer tijd de organisatie voor te bereiden op de nieuwe wet.						
Maatregel	In de programmabegroting is een eerste inzicht gegeven in de kosten voor implementatie. Op landelijk niveau wordt al enige tijd gewerkt aan een effecten model, dat bij de keuzes die gemaakt worden in Omgevingsvisie en vooral Omgevingsplan, kan worden ingezet. Dit model moet helpen om ook de financiële effecten van de omgevingswet inzichtelijk te krijgen. De gemeente Haarlem draait inmiddels mee in de pilot van de VNG om te werken met dit effectenmodel. De keuzes die gemaakt gaan worden bij het vaststellen van het Omgevingsplan bepalen voor een groot deel de toekomstige financiële effecten. Vaststelling van het Omgevingsplan staat gepland voor 2023.						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.53	1352	Geaggregeerd risico: Woningbouw en andere projecten zorgen voor extra onverwachte kosten	25%	€ 1.000.000	Planning	Financieel/Economisch

Opmerking	Bij ontwikkelplannen en -projecten kan een burger of ondernemer hinder ondervinden van de plannen en planschade of nadeelcompensatie claimen. Dit wil niet zeggen dat de claim ook wordt toegekend. Bij het opstellen van ontwikkelvisies, ontwikkelplannen en -projecten kan de inbreng uit de stad de plannen en uitvoering inhoudelijk verrijken, maar ook tot hogere kosten leiden (als gevolg van bijvoorbeeld vertraging of extra wensen)
Maatregel	Bij hogere kosten a.g.v. participatie en inspraak en bij schaarste op de arbeidsmarkt en materialen: aanhouden marges in tijd en financieel (onvoorzien)

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.55	1354	Burger en/of ondernemer starten een beroepsprocedure op woningbouw programma en andere	20%	€ 500.000	Juridisch	Juridisch/Regelgeving
Opmerking	Als burger(s) en/of ondernemer(s) het niet eens zijn met de ontwikkelplannen van de gemeente kunnen zij beroepsprocedures opstarten n.a.v. te realiseren woningbouwprogramma's en andere projecten en zal het risico niet alleen financieel-juridische gevolgen hebben, maar kan dit ook zorgen voor vertraging van ontwikkelprogramma's en -projecten met negatieve pers en imagoschade tot gevolg.						
Maatregel	Juridisch risico aanvaarden, geen beheersmaatregel.						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.60	1369	Lagere opbrengst uit grondverkoop project Tempeliersstraat	90%	€ 65.000	WRO-procedures	Financieel/Economisch
Opmerking	Grond is overgedragen. Er is nog verschil van inzicht met de tegenpartij over de financiële afwikkeling van dit project. Impact € 65.000 aan betwiste posten.						
Maatregel	Onderhandelen						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.50	1348	De grondopbrengst valt lager uit door onrendabele top van het parkeren	40%	€ 1.750.000	Grondzaken	Financieel/Economisch
Opmerking	Betreft Haarlemmer Stroom (Dekking uit Grex Minckelersweg e.o.) Er zijn nog twee kavels door de gemeente uit te geven. De parkeerbehoefte van deze kavels is nog onbekend. De parkeeroplossing kan onrendabel zijn en daarmee een drukkend effect hebben op de verkoopwaarde van de kavels. Een eventueel onrendabele parkeerbehoefte van Lingotto, is niet voor rekening van de gemeente (en dus ook geen risico voor de gemeente).						
Maatregel	Parkeerregime starten in directe omgeving. Verbetert onrendabele top gebouwd parkeren						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.39	1284	Saneringskosten als gevolg van verontreinigingen op het Haarlemmer Stroom terrein	35%	€ 1.400.000	Grondzaken	Financieel/Economisch
Opmerking	Betreft GREX Minkelersweg e.o. In geval er bij de herontwikkeling verontreinigingen worden aangetroffen die conform de afspraken voor rekening van de gemeente gesaneerd dienen te worden, dan kost dit de gemeente geld.						
Maatregel	In gesprek blijven met de beoogde nieuwe ontwikkelaar om te sturen op zo min mogelijk roering van de grond.						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.49	1346	Onzekerheid grondaankoop ten behoeve van de optimalisatie inrichting openbaar gebied	50%	€ 85.000	Grondzaken	Financieel/Economisch
Opmerking	Betreft GREX Slachthuisterrein. Het is wellicht noodzakelijk een perceel grond te verwerven ten behoeve van de optimalisatie inrichting openbaar gebied						
Maatregel	Overleg noodzaak en taxatie						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.40	1288	Onzekerheid over uitgifte van kavel	20%	€ 420.000	Grondzaken	Financieel/Economisch
Opmerking	Betreft GREX Ripperda. Indien de kavel niet verkocht wordt, dan heeft dit impact op het resultaat van de grondexploitatie						

Maatregel	De kavel op een gedegen wijze op de markt zetten of eventueel genoegen nemen met lagere opbrengsten.

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.63	1382	Grex Scheepmakerskwartier fase 2: Verkoop drijfriemenfabriek kan mogelijk niet doorgaan	40%	€ 315.000	Planning	Financieel/Economisch
Opmerking	Betreft Grex Scheepmakerskwartier fase 2 De Drijfriemenfabriek mag 1-op-1 aan de huidige gebruiker verkocht worden. Dit binnen vastgestelde kaders. Koper kan marktconforme koopprijs mogelijk niet betalen. Als verkoop niet lukt, zullen andere scenario's onderzocht worden. Dat kost tijd en ambtelijke (voorbereidings)kosten en vooral beheerskosten.						
Maatregel	Mogelijk kan er gebruik gemaakt worden van eerder uitgevoerde studie/getroffen voorbereiding voor een openbare verkoop. Dit scheelt voorbereidingskosten en tijd, waardoor de financiële impact beperkt blijft.						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.103	-	Kademuren Haarlemmerstroom	80%	€ 275.000	Grondzaken	Financieel/Economisch
Opmerking	De kademuren storten in, omdat ze in slechte staat verkeren. Een deel van de kademuren zijn al in bezit van Lingotto, en een deel van de kademuren maken onderdeel uit van een nu nog gemeentelijk kavel. De gemeente is voornemens dat kavel te verkopen aan Lingotto.						
Maatregel	De gemeente brengt de ontwikkelaar op de hoogte van de slechte staat van de kademuren. Op het deel dat Lingotto al in bezit heeft, zal zij zelf fundering in de kademuur moeten laten herstellen om een terras aan het water mogelijk (en daarmee veilig) te maken. Bij het deel dat de gemeente wil verkopen zal de gemeente een mindering van de grondwaarde moeten toepassen zodat Lingotto daarmee de kade kan laten herstellen.						

Programma 5: Beheer en onderhoud

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.61	1370	Stack: aansluiting riool niet conform gemeentelijke norm	90%	€ 120.000	Ruimtelijk beleid/Planologie	Juridisch/Regelgeving
Opmerking	Betreft rioolstelsel alsmede de aansluiting op het gemeentelijk rioolstelsel. Over de aanleg en oplevering bestaat verschil van inzicht, wat inmiddels heeft geleid tot een juridisch traject.						
Maatregel	-						

Programma 6: Burger, bestuur en veiligheid

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.18	1110	Tussentijds aftreden van een wethouder, waardoor recht op wachtgeld ontstaat	20%	€ 300.000	Bestuur & management	Reputatie/Imago
Opmerking	De gemeente is risicodrager voor het betalen van wachtgelden in geval een wethouder voortijdig vertrekt. Dat is een permanent risico dat niet beheerst kan worden.						
Maatregel	Het betreft een extern risico waarvoor geen beheersmaatregelen kunnen worden getroffen.						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.21	1121	Verlaging rekenrente voor pensioenen (oud)wethouders waardoor dotatie aan de voorziening pensioenverplichtingen nodig is	25%	€ 800.000	Bestuur & management	Financieel/Economisch

Opmerking	Kosten pensioenen wethouders: Verlaging van de te hanteren rekenrente voor Appa-pensioenen. (Appa = Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers). Wethouders bouwen pensioen op, gemeenten zijn verantwoordelijk voor de toekomstige pensioenverplichtingen. Voor (een deel van) de toekomstige pensioenverplichtingen is een voorziening gevormd. Jaarlijks wordt een actuariële berekening gemaakt van de benodigde voorziening. Hierbij moet de rekenrente in lijn zijn met de rekenrente die wordt gehanteerd voor waardeoverdrachten. Er bestaat een kans dat deze rekenrente wordt verlaagd door de huidige lage markrente. Een lagere rekenrente kan ertoe leiden dat bijgestort moet worden in de voorziening voor pensioenverplichtingen. De rekenrente per 1 januari 2020 bedroeg 0,24% en is in per 1 januari 2021 gedaald naar 0,082%. De kans dat de rekenrente verder daalt bestaat nog steeds maar neemt wel af (max 25%). De impact wordt ingeschat op maximaal € 800.000.
Maatregel	Het betreft een extern risico waarvoor geen beheersmaatregelen kunnen worden getroffen.

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.38	1282	De gemeente Haarlem is wettelijk aansprakelijk ingeval een wethouder overlijdt, om levenslang nabestaanden en/of wezenpensioen te betalen.	5%	€ 1.000.000	Bestuur & management	Financieel/Economisch
Opmerking	Het kortleven-risico treedt op wanneer een wethouder overlijdt wanneer hij in functie is, of wachtgeld geniet. De gemeente moet dan levenslang nabestaanden en/of wezenpensioen betalen. Bij een actieve wethouder en de voormalige wethouder met wachtgeld wordt altijd het grootste risico gelopen bij overlijden, aangezien er bij overlijden (fictieve) doortelling van de pensioenopbouw tot de AOW-leeftijd plaatsvindt. Mocht het risico zich voordoen, dan zal de gemeente de totale verplichting in één keer moeten doteren aan de voorziening. De gemeente is niet wettelijk verplicht dit risico af te dekken. De gemeente Haarlem heeft er voor gekozen dit risico niet te verzekeren.						
Maatregel	Dit is een extern risico waar geen beheersmaatregelen tegen te treffen zijn						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.45	1341	Kwaliteit van informatie voldoet niet aan de (wettelijke) eisen	50%	€ 1.000.000	Archief	Processen
Opmerking	De juiste kwaliteit van informatie is de verantwoordelijkheid van de eigenaren van de informatie; te kort komende kwaliteit kan leiden tot risico's in de uitvoering van de taken van de gemeente, van inefficiënte in de uitvoering van taken tot juridische en financiële risico's i.v.m. het gebruiken en/of verstrekken van onjuiste informatie of het ontbreken van informatie. De inschatting van het financiële risico is gebaseerd op juridische kosten van bijv. schadeclaims als gevolg van de verstrekking van incorrecte informatie, imagoschade en kosten ten gevolge van transacties die gebaseerd zijn op incorrecte data (denk aan: vastgoedtransacties). Voorbeelden zijn het niet of niet tijdig digitaal archiveren van informatie.						
Maatregel	Voor het toetsen van de kwaliteit van informatie worden monitoringsinstrumenten opgezet in het kader van de uitvoering van het programma Gegevensmanagement; dit betreft het al opgezette kwaliteitssysteem voor Informatiebeheer en de geplande uitbreidingen en aanvullingen daarop om daarmee het gehele informatiedomein te kunnen gaan bestrijken.						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.46	1342	Duurzame toegankelijkheid van informatie voldoet niet aan de wettelijke eisen	20%	€ 1.000.000	Archief	Processen
Opmerking	Informatie is niet meer toegankelijk doordat het onterecht is vernietigd of niet leesbaar meer is; dit kan leiden tot inefficiënte in de uitvoering van taken of tot juridische en financiële risico's i.v.m. het niet meer kunnen gebruiken en/of verstrekken van informatie of het ontbreken van informatie. De inschatting van het financiële risico is gebaseerd op juridische kosten van bijv. schadeclaims als gevolg van de verstrekking van incorrecte informatie en imagoschade. Daarnaast kan de toezichthouder (gemeentearchivaris) een dwangsom opleggen mocht de gemeente zich niet aan de Archiefwet houden. Een voorbeeld hiervan is het niet of niet tijdig ontwikkelen van een e-Depot.						
Maatregel	Voor duurzame toegankelijkheid van informatie vindt continue toezicht plaats door de Gemeentearchivaris; dit toezicht is gebaseerd op de rapportage van het kwaliteitssysteem informatiebeheer, aangevuld met steekproeven en interviews; daarnaast zorgt de stuurgroep Informatiebeheer voor continue toezicht op de uitvoering en verbetering van de duurzame toegankelijkheid; de stuurgroep bestaat uit de CIO, de strategisch adviseur Informatiebeheer van de gemeente Haarlem en de gemeentearchivaris van het Noord-Hollands Archief.						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.44	1340	Afstel invoering 2e tranche van de WKPB	25%	€ 1.000.000	Archief	Financieel/Economisch
Opmerking	De overgang van de WKPB naar de BRK-PB vereist dat per 1 januari 2021 het brondocument van een publiekrechtelijk opgelegde beperking op een kadastraal perceel is opgenomen in die nieuwe registratie. Het risico is dat dat de gemeenten aansprakelijk kunnen worden gesteld, als iemand bv. een pand/perceel koopt, waarvan de publiekrechtelijke beperkingen (bv. een monumentstatus) niet goed is geregistreerd bij de gemeente.						
Maatregel	-						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.11	88	Calamiteiten: onverwachte gebeurtenissen kunnen leiden tot hoge, niet begrote kosten	5%	€ 10.000.000	Calamiteiten/Brandweer	Financieel/Economisch
Opmerking	Verzamelrisico van alle grootschalige calamiteiten die de gemeente kunnen overkomen en een lage kans van voordoen hebben. Hieronder vallen alle grotere rampen, zoals trein- en vliegtuigongelukken of andere grootschalige incidenten.						
Maatregel	Voor algemene rampen e.d. mogen geen voorzieningen worden getroffen. Derhalve is geen voorziening opgenomen. Intern worden medewerkers opgeleid en op piketfuncties ingezet in de (regionale) crisisorganisatie.						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.14	1052	Claims inzake uitvoering functioneel leeftijdsontslag veiligheidsregio Kennemerland	50%	€ 500.000	Personeel & organisatie	Financieel/Economisch
Opmerking	Personeel dat voor de gemeente werkte is overgegaan naar de VRK. Voor hen bestaan nog wel een risicogarantie inzake functioneel leeftijdsontslag (FLO). De berekening en consequenties hiervan zijn onvoorspelbaar.						
Maatregel	Monitoring op de individuele dossiers en de prognose door deskundige arbeidsrecht.						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.20	1117	Lagere inkomsten bouwleges	50%	€ 1.000.000	Omgevingswet	Financieel/Economisch
Opmerking	Het risico is permanent aanwezig dat de geraamde begroting niet behaald wordt. Immers het is voorshands nooit exact te voorspellen welke of wanneer bouwactiviteiten plaatsvinden.						
Maatregel	Maandelijks wordt een prognose gemaakt door de accounthouders naar aanleiding van de contactmomenten met de (toekomstige) vergunning afnemers van grote projecten (> ca 1 mln bouwsom).						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.15	1053	Planschade: Claims inzake foutieve planadviezen bij bouwvergunningen	30%	€ 200.000	Vergunningen	Financieel/Economisch
Opmerking	Als er een vergunning voor de bouw van een object of gebouw wordt afgegeven, kan dat inhouden dat er als gevolg hiervan schade door derden wordt ervaren. Dat kan ook als een bouwadvies ondeugdelijk blijkt te zijn. De schade als gevolg hiervan wordt gedragen door de gemeente.						
Maatregel	Planschade wordt niet specifiek als voorziening opgenomen. Indien deze zich wel voordoet zal deze gefinancierd worden uit de alg. middelen.						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.22	1122	Effecten legesinkomsten door landelijke wetgeving	50%	€ 100.000	Omgevingswet	Financieel/Economisch
Opmerking	Door landelijke wetgeving is de kans aanwezig dat de legesinkomsten komen te vervallen. Dit heeft verstrekkende gevolgen voor de organisatie. Bij de invoering van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging verandert er veel. Echter het principe van legesheffing verandert niet. Ook zal de wettelijke grondslag dezelfde blijven. Wel zal de totale opbrengst van de leges kunnen wijzigingen. De mogelijkheid bestaat dat er in de toekomst minder vergunningplichten zijn, waardoor er minder leges zal binnenkomen. De huidige omgevingsvergunning zal worden gesplitst in een vergunning voor een omgevingsactiviteit en een bouwactiviteit. In de toekomst zal er waarschijnlijk geen leges meer geheven worden over deze laatste bouwactiviteit. Vermoedelijk zal dit in 2022 nog niet leiden tot al een forse daling van de leges, echter in de periode na 4 of vijf jaar kan dit wel het geval zijn. Planning: invoeringsdatum 1-1-2022						
Maatregel	De implementatie van de Omgevingswet is een domein overstijgend programma. Door adequaat programmamanagement worden de risico's zoveel mogelijk beheerst. Door de hoeveelheid aan aspecten is er voor gekozen het ambtelijk opdrachtgeverschap binnen de directie te leggen. Hierdoor is er ook een goede verbinding met het gemeentelijk CIO team. Omdat de risico's hier voor een groot deel buiten de directe invloedssfeer van de gemeente liggen wordt de problematiek vooral ook via G32 en VNG ingestoken. Haarlem heeft hierin een actieve rol.						

Programma 7: Algemene dekkingsmiddelen

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie

Risico	HM1.RIS.78	1416	Bezwaarschrift tegen opgelegde VPB aanslag 2016 wordt ongegrond verklaard	10%	€ 2.900.000	Belasting & premies	Financieel/Economisch
Opmerking	De gemeente is momenteel in discussie/gesprek met de belastingdienst over de vennootschapsbelasting. Standpunten over de grondexploitatie en de reclamebelasting liggen op dit moment nog niet op één lijn. Hieruit volgt een verhoogd risico.						
Maatregel	In 2020 heeft Haarlem formeel bezwaar ingediend en is het dossier door een andere inspecteur beoordeeld. Er zijn inhoudelijk standpunten en argumenten voor het bezwaarschrift uitgewisseld. Huidige stand van zaken is dat partijen het oneens zijn met elkaars argumenten en standpunten. De gemeente heeft om dossierinzage en een hoorgesprek verzocht, nadere afspraken hiervoor zullen worden gemaakt.						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.35	1267	Verzamelrisico met betrekking tot de ambtelijke fusie tussen Haarlem en Zandvoort	10%	€ 1.750.000	Bestuur & management	Processen
Opmerking	Voor goede samenwerking is onderling vertrouwen nodig. De eerste vijf jaar is ontvlechting van de samenwerking niet mogelijk, mocht binnen deze periode toch de wens ontstaan bij Zandvoort om de samenwerking te beëindigen dan dient een ontvlechtingsplan te worden opgesteld. Het ontvlechtingsplan zal niet alleen de kosten van een ontvlechting in beeld brengen, maar ook de gemaakte kosten en gedane tijdsinvesteringen door Haarlem die onvoldoende renderen door een vroegtijdige ontvlechting. De kosten van een eventuele ontvlechting zullen voor het merendeel bij Zandvoort worden neergelegd in het geval dat op verzoek van Zandvoort wordt ontvlecht. Het bestuurlijk gesprek over het efficiencyvoordeel en de samenwerking is nog niet afgerond. Op basis van de uitgevoerde tussenevaluatie en de daarop volgende bestuurlijke gesprekken vindt een bijstelling van dit risico en beheersmaatregelen plaats.						
Maatregel	Voortzetting van de bestuurlijke gesprekken Zandvoort-Haarlem op basis van het uitgesproken vertrouwen van beide colleges om er samen uit te willen komen.						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.110	-	Geaggregeerd Frauderisico	10%	€ 250.000	Fraude	Financieel/Economisch
Opmerking	De organisatie heeft een frauderisicoscan opgesteld welke gedeeld is met de auditcommissie. Op basis van de in de frauderisicoscan opgenomen risico's is besloten om één geaggregeerd risico op te nemen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Dit betekent dat de inschatting voor zowel kans als impact betrekking hebben op meerdere risico's uit de frauderisicoscan. Hierbij is voor de inschatting van de impact uitgegaan van de risico's die binnen de frauderisicoscan een verhoogde inschatting kennen. De kans is gebaseerd op resultaten in het verleden en de beoordeling van de toekomstige kans van voordoen van de risico's met verhoogde inschatting.						
Maatregel	Om dit risico te mitigeren zijn verschillende beheersmaatregelen getroffen. De organisatie heeft een frauderisicoscan opgesteld, die jaarlijks wordt geactualiseerd en wordt gedeeld met de auditcommissie. Voor een beschrijving van deze beheersmaatregelen wordt verwezen naar de frauderisicoscan.						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.8	61	Daadwerkelijke Algemene Uitkering wijkt af van de raming	10%	€ 12.800.000	Economische situatie	Financieel/Economisch
Opmerking	Algemene uitkering: De algemene uitkering uit het gemeentefonds bedraagt ongeveer € 256 miljoen. Een afwijking van 5% leidt tot een begrotingsrisico van ruim € 12,8 miljoen.						
Maatregel	Het betreft een extern risico en het risico kan niet worden vermeden. De belangrijkste beheersmaatregelen zijn: Alert zijn op ontwikkelingen op rijksniveau en deze ontwikkelingen z.s.m. vertalen naar gevolgen voor Haarlem en de begroting daarop bijstellen.						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.13	929	Kosten (realisatie) van investeringen zijn hoger dan geraamd	10%	€ 650.000	Financiële administratie	Financieel/Economisch
Opmerking	In de begroting wordt er van uit gegaan dat van de geplande investeringen in een jaar 70% ook in dat jaar wordt uitgevoerd. Indien de realisatie hoger uitvalt, betekent dit een financieel nadeel. Omdat de realisatie van investeringen al enige jaren niet boven de 70% uitstijgt is de kans verlaagd van 20% naar 10%.						
Maatregel	Bij de 2e Bestuursrapportage van elk jaar worden afwijkingen t.o.v. verwachting t.l.v. de begroting gebracht.						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.16	1088	Het niet volledig realiseren van de te ontvangen belastingen en rechten	10%	€ 1.000.000	Belasting & premies	Financieel/Economisch
Opmerking	Belastingheffing: De gemeente heft jaarlijks voor een bedrag van bijna € 100 miljoen aan belastingen en rechten. Er bestaat een risico van het niet-realiseren van een gedeelte van deze opbrengst. Indien tarieven onjuist in de tarieventabel zijn opgenomen of een verordening wordt onverbindend verklaard op basis van een beroepschrift, wordt een gedeelte van de geraamde opbrengst niet gerealiseerd. Recent is bezwaar aangetekend tegen de berekening van de hoogte van de Waboleges.						
Maatregel	De verordeningen worden opgesteld door de afdeling Juridische Zaken en getoetst door Cocensus. De tarieven worden voorbereid door concerncontrol en ter toetsing voorgelegd aan de specifieke budgethouder (vier ogen principe).						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.29	1167	Dividenduitkeringen van verbonden partijen zijn lager dan geraamd	50%	€ 550.000	Deelnemingen/Samenwerkingen	Financieel/Economisch
Opmerking	Wanneer er minder dividend wordt uitgekeerd dan begroot leidt dit tot een financieel nadeel voor de gemeente. Door de onzekerheden in de ontwikkelingen van de conjunctuur is er een groter risico op een duidelijke lagere dividenduitkering, maar géén dividenduitkering van de grootste dividendverstrekkers is niet realistisch.						
Maatregel	Dit is een extern risico waar geen beheersmaatregelen tegen te treffen zijn						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.34	1266	De dienstverlening van Haarlem voldoet niet aan de Zandvoortse verwachtingen en/of de samenwerking brengt minder efficiencyvoordeel dan beoogd.	50%	€ 500.000	Bestuur & Management	Processen
Opmerking	Het beoogde efficiencyvoordeel van € 500.000 door harmonisatie van werkwijzen wordt niet behaald, het financieel risico hierbij wordt met name bij de organisatiekosten zichtbaar. Ontwikkelingen vragen om herziening van de efficiencyafspraak, als aanbeveling ook opgenomen in het evaluatierapport van Berenschot. Op het moment van risicobeoordeling is het bestuurlijk gesprek over het efficiencyvoordeel en de samenwerking nog niet afgerond. Daarom wordt de kans en het bedrag van risico gehandhaafd.						
Maatregel	Overleg is het startpunt, afstemming en bijstelling is een verantwoordelijkheid van het management. Bij blijvende verschillen van inzichten is er een geschillenregeling en een Haarlemse klachtenregeling. - De aanvullende wensen van Zandvoort worden vertaald naar de P&C-producten Zandvoort. - De kaders en monitoring van de uitvoering worden actief bewaakt. De governance van het Dienstverleningshandvest is versterkt binnen de directie en de organisatie door onder meer een escalatieladder te beschrijven en in te richten.						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.79	1421	Effecten pandemie op kwijtschelding oninbaarheid van belastingen	20%	€ 400.000	Belasting & premies	Financieel/Economisch
Opmerking	Voor kwijtschelding is € 1,6 miljoen geraamd en voor dubieuze debiteuren € 0,7 miljoen, samen € 2,3 miljoen. Voor 2020 is dit toereikend gebleken. Door uitstel van betalingen van ondernemers, waar slechts beperkt gebruik van is gemaakt, bestaat het risico dat het niet kunnen voldoen van openstaande vorderingen zich later openbaart.						
Maatregel	De budgetten voor kwijtschelding en de voorziening voor dubieuze debiteuren jaarlijks bijstellen aan de hand van recente ontwikkelingen.						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.48	1345	Geplande eindtermijn 'Borgen voor de toekomst' wordt niet behaald	25%	€ 211.250	Facilitair	Processen

Opmerking	'Borgen voor de toekomst' omvat: •Het afronden van de bewerking en het overbrengen van het analoge archief van Haarlem naar de archiefbewaarplaats het Noord-Hollands Archief (NHA). •Het inhalen van achterstanden op termijn gestelde te vernietigen analoge archieven en het borgen van een adequaat jaarlijks vernietigingsproces ook na opheffen team Archiefbeheer. •Het zorgdragen van het dagelijkse adequaat sorteren en digitaliseren van de inkomende post voor de gemeente Haarlem (en inmiddels inclusief Zandvoort) en borgen van dit postverwerkingsproces na opheffen team Archiefbeheer. •Het opheffen van team Archiefbeheer nadat alle te bewaren archieven zijn overgebracht naar het NHA, planning oktober 2022. Het risico neemt wel af door Mogelijk wordt de geplande eindtermijn niet behaald door afname in de beschikbare formatie bv door vertrek.
Maatregel	Begin 2020 is een tussentijdse evaluatie opgesteld over voortgang afronden archiefplan 'Borgen voor de toekomst'. De planning gaat uit van een afronding van het project in het vierde kwartaal van 2022.

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.31	1171	Er is een dubbele betaling van inkoopfacturen door de gemeente	5%	€ 200.000	Financiële administratie	Financieel/Economisch
Opmerking	Het risico bestaat dat een factuur ten onrechte dubbel in de administratie (s) terecht komt of dubbel betaald wordt. In de reguliere processen zijn verschillende maatregelen opgenomen om het risico op dubbele betalingen van inkoopfacturen te mitigeren. In Qlickview is een functionaliteit ontwikkeld waarmee data-analyses en visuele controles kunnen worden uitgevoerd om na te gaan of er zich ook werkelijk geen dubbele betalingen hebben voorgedaan.						
Maatregel	In de reguliere processen zijn verschillende maatregelen opgenomen om het risico op dubbele betalingen van inkoopfacturen te mitigeren. In Qlikview is een functionaliteit ontwikkeld waarmee data-analyses en visuele controles kunnen worden uitgevoerd om na te gaan of er zich ook werkelijk geen dubbele betalingen hebben voorgedaan.						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.42	1295	Frictie bij grote organisatieveranderingen	50%	€ 1.000.000	Personeel & organisatie	Financieel/Economisch
Opmerking	Wanneer de economische situatie verslechtert kan dat leiden tot verlaging van de formatie en frictielasten. De kans is aangepast is 50% gezien de huidige coronasituatie, bedrag 1.000.000 (1% van loonsom), geen aanvullende maatregelen anders dan frictielasten reserveren.						
Maatregel	De ontwikkeling tot een flexibele netwerkorganisatie en versterking van de vaardigheden en competenties van medewerkers maken dat medewerkers een sterkere positie op de arbeidsmarkt krijgen. Hierdoor maken zij een grotere kans op nieuw werk en betekent dit lagere frictielasten voor de gemeente.						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.30	1168	Naheffing voor niet afgedragen belastingen en premies voor ingehuurde medewerkers	30%	€ 400.000	Contractbeheer	Financieel/Economisch
Opmerking	Op grond van de wet op de inlenersaansprakelijkheid kan de gemeente een naheffing krijgen voor niet afgedragen belastingen en premies van ingehuurde medewerkers waarvan de werkgever inmiddels failliet is. Op grond van de Wet WAADI kan de gemeente een boete krijgen voor het inlenen van arbeidskrachten bij bureaus die zich niet hebben geregistreerd in het Handelsregister. De handhaving omtrent de Wet DBA is opgeschort tot 2021 indien niet kwaadwillend gehandeld wordt. De voortgang omtrent de invoering en naleving van de wetgeving met betrekking tot DBA wordt gevolgd en zo nodig worden acties ondernomen.						
Maatregel	WAADI: bij de invoering van de Wet Waadi is een gemeentebrede controle gedaan of bureaus Waadi gecertificeerd zijn, ook bij aanbesteding wordt deze controlevraag gesteld. Inlenersaansprakelijkheid: Bij 'inlenen' worden liquiditeitseisen vooraf getoetst door Inkoop. Bij gunningen in de lijn – zonder tussenkomst van Inkoop – zal door middel van analyse en voorlichting geborgd gaan worden.						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.80	1422	De effecten van het thuiswerken vanwege de coronacrisis	50%	€ 250.000	Personeel & organisatie	Medewerkers/Mensen

Opmerking	Vanwege de huidige coronacrisis is de kans aanwezig dat 50% thuiswerken de nieuwe norm wordt. Dit brengt extra kosten met zich mee, momenteel worden diverse scenario's uitgewerkt. Vooralsnog wordt rekening gehouden met een eenmalige uitkering (circa € 600.000) en extra voorzieningen (€ 50.000). De thuiswerkvergoeding maakt deel uit van de cao onderhandelingen. Er wordt vanuit gegaan dat deze vergoeding voor een belangrijk deel uitmaakt van de cao ruimte en zo wordt gedekt binnen de begroting, daardoor is er uitgegaan van een risico van € 250.000.
Maatregel	Dit risico kan beperkt worden door deze kosten mee te nemen bij de cao onderhandelingen en deze zo te financieren binnen de loonruimte.

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.23	1123	Uitval van kritische applicaties/systemen in verband met een cyberaanval	35%	€ 10.000.000	ICT	Reputatie/Imago
Opmerking	Het risico op schade door een cyberaanval neemt toe. Jaarlijks brengt het Nationaal Cyber Security Centrum een 'Cyber Security Beeld Nederland' uit, waarin o.a. voor alle sectoren wordt aangegeven waar de risico's zitten. Voor overheden is de laatste jaren een trend zichtbaar: Het risico op verstoring van de ICT door 'cybervandalen en scriptkiddies' was al hoog en neemt toe, het risico van verstoring van de ICT door beroepscriminelen is ongewijzigd hoog. Een grote verstoring van de ICT door een cyberaanval is van een andere aard dan het risico 'uitval van ICT systemen'. Bij een Cyberaanval is sprake van ICT voorzieningen die normaliter afdoende zijn maar kortdurend en herstelbaar worden verstoord. Een dergelijke verstoring kan bijvoorbeeld bestaan uit een gijzeling van data (randsomware), wijziging of vernietiging ervan, of diefstal (en evt. publicatie) van privacygevoelige informatie. Een incident van enige omvang brengt direct hoge schade met zich mee. Die te maken heeft met (1) Opzetten van een tijdelijke organisatie waarin veel aandacht is voor externe en interne communicatie, (2) Mogelijk betalen van losgeld, (3) Herstelacties die langdurig kunnen zijn en waarvoor moet worden ingehuurd, (4) Treffen van voorzieningen om bedrijfsprocessen te kunnen continueren ook als de ICT er niet is, (5) Na herstel alle informatie uit de tijdelijk ingerichte processen met terugwerkende kracht invoeren in de herstelde systemen, (6) Actieve nacontroles en herstellen van bevindingen, (7) Evalueren en investeren in maatregelen om herhaling te voorkomen. Afhankelijk van de omvang van de hack zijn schadebedragen van meerdere miljoenen denkbaar. Het bedrag van € 10 miljoen is gebaseerd op gepubliceerde schattingen van de kosten die bij Amerikaanse steden bij dit soort incidenten zijn gemaakt.						
Maatregel	De gemeente geeft uitvoering aan het Strategisch Informatiebeveiligingsbeleid, en heeft maatregelen genomen om digitale aanvallen te weren. Denk hierbij aan het aanstellen van een Chief Information security officer, security officer, toegangsbeveiliging en inhuren van professionele hackers.						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.27	1132	Grote/langdurige uitval van ICT-systemen (als gevolg van problemen in de interne infrastructuur)	50%	€ 1.000.000	ICT	Processen
Opmerking	Doordat Haarlem er naar streeft 100% digitaal te werken wordt de infrastructuur steeds belangrijker. Eén van de kritische factoren is de uitwijk (kan de gemeente Haarlem – indien zich storing intern voordoet – andere infrastructuur benutten om de continuïteit van ICT-bedrijfsvoering te waarborgen), deze is beperkt georganiseerd. Er wordt gerekend met maximaal vijf incidenten die ieder kunnen leiden tot extra uitgaven ter grootte van € 100.000.						
Maatregel	Binnen de huidige infrastructuur zijn diverse componenten (fysieke servers, netwerkcomponenten, firewalls en verbindingen) dubbel uitgevoerd, om zo het risico op uitval te reduceren. Het datacenter van de Gemeente Haarlem voldoet aan de hoogste standaarden voor uptime, beveiliging en brandveiligheid. In geval van grote calamiteiten kan er beperkt uitgeweken worden naar de interne infrastructuur. Hiervoor is een continuïteitsplan opgesteld dat periodiek verder wordt aangescherpt en up-to-date blijft.						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.26	1130	Voordoen van een substantieel datalek	50%	€ 250.000	Data	Reputatie/Imago
Opmerking	Per 25 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van toepassing Op grond van de AVG wordt de boetebevoegdheid van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) verder uitgebreid. De boetes kunnen dan maximaal €20.000.000 of 4% van de wereldwijde jaaromzet bedragen. Afhankelijk van de omstandigheden van het geval (in hoeverre valt de organisatie iets te verwijten, heeft de organisatie aan haar zorgplicht voldaan etc.) kan die schade oplopen. De maximale impact bestaat uit een wettelijke boete, onderzoekskosten en herstel en juridische kosten. Voor het jaar 2019 geeft de AP aan dat ze waarschijnlijk géén of een lage boete zullen opleggen, tenzij gemeentes niet de intentie hebben om het te verbeteren. De inschatting van het risico is daarom gebaseerd op een gematigde boete, onderzoekskosten en herstel, juridische kosten en kosten door imagoschade.						
Maatregel	Functionaris Gegevensbescherming is aangesteld in 2018. Verwerkingsregister wordt bijgehouden. DPIA's worden uitgevoerd (in kader van privacy by design). Bewustwordingscampagnes Informatiebeveiligingsmaatregelen worden getroffen die voortvloeien uit het beleid zoals, autorisatiebeheer, fysieke beveiliging etc.						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.47	1343	Kleine/kortstondige uitval van ICT-systemen	50%	€ 250.000	ICT	Processen
Opmerking	Doordat Haarlem er naar streeft 100% digitaal te werken wordt de infrastructuur steeds belangrijker. Eén van de kritische factoren is de uitwijk (kan de gemeente Haarlem – indien zich storing intern voordoet – andere infrastructuur benutten om de continuïteit van ICT-bedrijfsvoering te waarborgen), deze is beperkt georganiseerd. Dit risico kwantificeert de kans en impact van kortstondige (en/of beperkte) uitval van ICT-systemen.						
Maatregel	Op dit moment wordt een nieuwe (professionelere) infrastructuur aangelegd die meer toekomstgericht is en verdeeld zal zijn over twee fysieke locaties, waarbij één locatie volledig uit kan vallen. We hebben inmiddels een nieuwe omgeving staan, de komende jaren zal dat verder uitgebouwd worden, afhankelijk van nut/noodzaak.						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.62	1377	Als gevolg van Cyberdreigingen en adviezen van NCSC en IBD uitschakelen van diensten	30%	€ 100.000	ICT	Processen
Opmerking	Door het uitschakelen van de diensten worden: (1) diensten aan burgers verstoord en/of (2) de interne processen van de gemeente verstoord. Dit is een intrinsiek risico doordat (1) connectiviteit via Internet het uitgangspunt is, (2) software altijd kwetsbaarheden zal bevatten en (3) er een kat-en-muis-spel is tussen aanvallers en verdedigers waarbij ook statelijke actoren betrokken zijn.						
Maatregel	Voor verkleinen van het risico zorgen dat de eigen software goed wordt bijgehouden. Voor kwetsbaarheid van leveranciers (1) contracten goed managen en (2) voor grote partijen zoals bv Centric en Microsoft het onderwerp agenderen op VNG niveau.						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.9	68	Brandschade: Eigen risico bij verzekering tegen brandschade aan eigendommen van de Gemeente	50%	€ 300.000	Huisvesting	Financieel/Economisch
Opmerking	De gemeente heeft haar eigendommen verzekerd via de beurs met een relatief lage premie en eigen (rest)risico van maximaal € 300.000 per jaar. De polis loopt sinds 1 januari 2020 gelijk met het kalender jaar.						
Maatregel	Geen voorzieningen getroffen, situatie doet zich thans nog niet voor en assurantie eigen risico is niet gebruikelijk binnen gemeenten.						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.17	1089	Bezwaarprocedures	25%	€ 150.000	Juridisch	Juridisch
Opmerking	Het aantal bezwaren en vovo's is structureel hoger geworden met name in het sociaal domein en daarom is de kans 25% . Inschatting is op dit moment lastig te geven, uitgangspunt is € 150.000 gebaseerd op ervaringscijfers.						
Maatregel	De getroffen beheersmaatregelen zijn onvoldoende om de verwachte stijging van het aantal bezwaar- en beroepschriften te kunnen beheersen. Tijdelijke beheersmaatregel is de extra inhuur.						

	Nieuw nr.	Oud nr.	Risico	Kans	Maximaal €	Risicogebied	Risicocategorie
Risico	HM1.RIS.111	-	Frictiekosten extern	30%	€ 300.000	Personeel & organisatie	Financieel/Economisch
Opmerking	Optreden van frictiekosten bij derde partijen waarbij de gemeente maatschappelijk belang heeft. Om beleidsdoelen te realiseren en verdere financiële en maatschappelijke gevolgen te beperken kan het voorkomen dat bijdrage noodzakelijk is.						
Maatregel	Monitoring						

6.11 Lijst van aan- en verkopen gemeente

Over de aan- en verkopen boven de € 100.000 wordt de raad vooraf geïnformeerd via de lichte / zware voorhangprocedure. Deze houdt in dat de commissie / raad vooraf heeft ingestemd met de aan- of verkoop.

Over aan- en verkopen onder de € 100.000 legt het college achteraf verantwoording af. Dit is in de Bestuursrapportage 2020 (bijlage 2, bladzijde 89) gebeurd voor de aan- en verkopen tot dat moment. Sinds de bestuursrapportage zijn geen gronden of panden aangekocht. De verkopen sinds dat moment staan in onderstaand overzicht. Het gaat in alle gevallen om verkopen van niet-strategisch bezit.

Verkopen **Locatie/Pand**	**Niet strategisch bezit** **totaal netto (koopsom) x € 1.000**
Panden	
Essenstraat 18-20-22	299
Kinderhuisvest 15	117
Papentorenvest 32-34	150
Gronden	
Engelandlaan 143	3
Professor Eijkmanlaan 102	3
Rijksstraatweg 28	2
President Steijnstraat 37	1
Professor Kouwerstraat 7	3
De Haasstraat 2	10
Beveland 68	3
Professor Eijkmanlaan 88	3
Kervelstraat 2	1
Boedapeststraat 19	3
Boedapeststraat 27	2
Boedapeststraat 25	2
Boedapeststraat 29	3
Boedapeststraat 17	2
Professor Kouwerstraat 19	3
Professor Kouwerstraat 1	4
Professor Kouwerstraat 9	4
Totaal	**618**

Twee verkopen die in de bestuursrapportage zijn gemeld als nog te realiseren, zijn nog niet in 2020 bij de notaris gepasseerd. Dit gaat om de verkoop van Kinderhuisvest 17 (koopsom € 141.000) en Houtmarkt 7 (koopsom € 1.300.000).

Gemeente Haarlem

Adres:
Postbus 511
2003 PB Haarlem

Foto omslag:
Marisa Beretta

Oplage:
90 exemplaren

Reageren
info@haarlem.nl

Vragen
T 14 023

Meer informatie
www.haarlem.nl